ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޔައުމިއްޔާ

2012 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 39 ވަނަ ޖަލްސާ

26 ޑިސެމްބަރ 2012

1. ދުޢާ

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه. މަޖިލިސް ފެށީ.

2. ޖަލްސާގެ ހާޒިރީ

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި ވަގުތު ޖަލްސާ އަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވީ 21 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން.

3. ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިޢުލާނުކުރުމާއި ޔައުމިއްޔާ ފާސްކުރުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

3.1- މިއަދުގެ އެޖެންޑާގެ ނަންބަރަކީ އޖ/39/3/2012.

4. ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ ނަންބަރު 4. ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން. 4.1 ކޮމިޓީ ތަކުގެ ބައްދަލުވުން. 25 ޑިސެމްބަރު 2012ގައި ބޭއްވުނު ކޮމިޓީތަކާއި އެ ކޮމިޓީތަކުގައި ހޭދަވި ވަގުތު އިޢުލާނުކުރުން. 25 ޑިސެމްބަރު 2012 ވީ އަންގާރަ ދުވަހު ހެނދުނު 9:35 އިން ހަވީރު 3:40އާ ދެމެދު 7 ކޮމިޓީ އެއްގެ ބައްދަލުވުން ބޭއްވިފައިވޭ. މިގޮތުން އެ ދުވަހު ޖުމްލަ 4 ގަޑިއިރާއި 57 މިނެޓު ކޮމިޓީތަކުގައި މެންބަރުން ހޭދަކުރައްވާފައިވޭ. މިއަދު ކޮމިޓީތަކުގެ ބައްދަލުވުންތައް ބޭއްވުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތް. 9:30ގައި އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީ އާއި ޢާއްމު ކޮމިޓީ. 11:15ގައި މިނިވަން މުއައްސަސާތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީ އާއި ޕެޓިޝަން ކޮމިޓީ. އަދި ޤައުމީ ތަރައްޤީގެ ކޮމިޓީ. 12:30ގައި ޤާނޫނުތަކުގެ ބިލު ދިރާސާކުރައްވާ ކޮމިޓީ. 14:00ގައި ސަރުކާރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރާ މިންވަރު ބަލާ ކޮމިޓީ، މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީ އަދި ގަވާއިދު ކޮމިޓީ.

5. ސުވާލު

6. މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ ނަންބަރު 5 އަދި 6ގައި މިއަދު އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ނެތް.

7. މަޖިލީހަށް ތަޢާރުފުކުރަންޖެހޭ ބިލާއި ޤަރާރު

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ ނަންބަރު 7. މަޖިލީހަށް ތަޢާރުފުކުރަންޖެހޭ ބިލާއި ޤަރާރު.

7.1- ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޒް ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ކުރީގެ ރައީސް ގ.ކެނެރީގޭ މުޙައްމަދު ނަޝީދުގެ ވެރިކަމުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ސްޕެޝަލް އެންވޯއީގެ މަގާމު ފުރުއްވާފައިވާ އަދި އޭގެ ކުރީގައި ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުކަމާއި ސަރުކާރުގެ އިސް މަގާމުތަކެއް ފުރުއްވާފައިވާ ފަރާތެއް ކަމުގައިވާ އަލްފާޟިލް އިބްރާހީމް ހުސައިން ޒަކީ، ދިވެހިރާއްޖެ އާއި އިންޑިއާ ދެމެދު އުފެދިފައިވާ ތާރީޚީ ގުޅުމާ ދުރު، ދެ ޤައުމުގެ ރައްޔިތުންގެ ހިތްތަކުގައި ސުވާލުއުފެދޭ ގޮތަށް ވާހަކަދައްކަވައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދާޚިލީ ކަންކަމުގެ ތެރެއަށް ބޭރުގެ ފަރާތްތަކަށް ނުފޫޒު ފޯރުވުމަށް ބޭރުގެ ފަރާތްތަކަށް އަސްކަރީ އެދި ކަމަށް ވިދާޅުވެ، ރާއްޖޭގެ މިނިވަންކަމާއި އިސްތިޤްލާލު، އަދި ހަމަޖެހުމާއި ކަރާމަތަށް ބިރުދައްކާ ފަދަ ވާހަކަތަކެއް ވާހަކަފުޅުގައި ވާތީ އަލްފާޟިލް އިބްރާހީމް ހުސައިން ޒަކީއާ ދެކޮޅަށް ފިޔަވަޅުއެޅުމަށް ސަރުކާރަށް ގޮވާލުމަށް މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާ ޤަރާރުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުމުގެ ގޮތުން އެ ޤަރާރުގެ ސުރުޚީ މަޖިލީހަށް އިއްވުން. ކުރީގެ ރައީސް، ގ. ކެނެރީގޭ މުޙައްމަދު ނަޝީދުގެ ވެރިކަމުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ސްޕެޝަލް އެންވޯއީގެ މަގާމު ފުރުއްވާފައިވާ އަދި އޭގެ ކުރީގައި ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުކަމާއި ސަރުކާރުގެ އިސް މަގާމުތަކެއް ފުރުއްވާފައިވާ ފަރާތެއް ކަމުގައިވާ އަލްފާޟިލް އިބްރާހީމް ހުސައިން ޒަކީ، ދިވެހިރާއްޖެ އާއި އިންޑިއާ ދެމެދު އުފެދިފައިވާ ތާރީޚީ ގުޅުމާ ދުރު، ދެ ޤައުމުގެ ރައްޔިތުންގެ ހިތްތަކުގައި ސުވާލުއުފެދޭ ގޮތަށް ވާހަކަދައްކަވައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދާޚިލީ ކަންކަމުގެ ތެރެއަށް ބޭރުގެ ފަރާތްތަކަށް ނުފޫޒު ފޯރުވުމަށް ބޭރުގެ ފަރާތްތަކަށް އަސްކަރީ އެދި ކަމަށް ވިދާޅުވެ،

ޤައުމުގެ މިނިވަންކަމާއި އިސްތިޤްލާލު އަދި ހައިބަތާއި ކަރާމާތަށް ބުރޫއަރާ ފަދަ ވާހަކަތައް ދައްކާފައި ވާތީ، އަލްފާޟިލް އިބްރާހީމް ހުސައިން ޒަކީއާ ގުޅޭ ފިޔަވަޅުއެޅުމަށް ސަރުކާރަށް ގޮވާލުމަށް، މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ޤަރާރު.

7.2- ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2008 އިންތިޚާބުތަކާ ބެހޭ ޢާންމު ޤާނޫނަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުމުގެ ގޮތުން އެ ބިލުގެ ސުރުޚީ މަޖިލީހަށް އިއްވުން. ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2008 އިންތިޚާބުތަކާ ބެހޭ ޢާންމު ޤާނޫނަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު.

7.3- ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މާމިގިލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޤާސިމް އިބްރާހީމް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ޕައިރަސީ އާއި އެއާ ގުޅޭ އެހެން ކުށްތަކުގެ ބިލުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުމުގެ ގޮތުން އެ ބިލުގެ ސުރުޚީ މަޖިލީހަށް އިއްވުން. ޕައިރަސީ އާއި އެއާ ގުޅޭ އެހެން ކުށްތަކުގެ ބިލު.

8. ކުރިން [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible]

9. އިބްތިދާއީ ބަހުސް

10. ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ ނަންބަރު 8، 9 އަދި 10 ގައި މިއަދު އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ނެތް.

11. ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ ނަންބަރު 11 ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން. 11.1 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް، ބަޖެޓް ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ހުށަހަޅުއްވި ރިޕޯޓް [illegible] ހުށަހެޅުއްވުން. މި ރިޕޯޓް [illegible] [illegible] 23 ޑިސެމްބަރު 2012ގައި [illegible] [illegible]. މި ރިޕޯޓް 20 [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، މިހާރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް، ބަޖެޓް ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން [illegible] [illegible] ރިޕޯޓް [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ރިޕޯޓް [illegible] މަޖިލީހަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގަވާއިދުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ހުށަހެޅިފައިވާ،

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ގަވާއިދުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްލާހުތަކަށް. އެގޮތުން 3 އިސްލާހެއް ހުށަހެޅިފައިވޭ. ފުރަތަމަ އިސްލާހު، 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 1 އަށް ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ވަޙީދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަޑައިގެންނެތުމުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ނިސްބަތްވެވަޑައިގަންނަވާ ޕާޓީ، އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވަން. އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މިހާރު ވަޑައިގެންނެވީ. 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 1 އަށް ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ވަޙީދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހަށް ފުރުސަތުއަރުވަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ވަޙީދު.

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މި ހުށަހަޅާ އިސްލާހަކީ މި ރިޕޯޓުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ޖުމްލަ އަށް ބަދަލެއް ނާންނާނެ ގޮތުގެ މަތިން ކޮންޓިންޖެންސީ ބަޖެޓުން އުނިކޮށް، މަސްވެރިންނަށް ސަބްސިޑީގެ ގޮތުގައި 100 މިލިއަން ރުފިޔާ ދިނުމަށް، ބަޖެޓުގައި 100 މިލިއަން ރުފިޔާ ހިމަނައިގެން އެ ފައިސާ މަސްވެރިންނަށް ބެހުން. މި ފައިސާ މަސްވެރިންނަށް ބަހާނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިޝަރީޒް އެންޑް އެގްރިކަލްޗަރުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއާ މަޝްވަރާކޮށް، އެކަށައަޅާ އުސޫލަކުން އެ މިނިސްޓްރީންނެވެ. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި، މި އިސްލާހު މި ހުށަހަޅަނީ ރާއްޖޭގެ މަސްވެރިންނަށް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ހުށަހެޅި ސަބަބު ވިދާޅުވެދެއްވީތީ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތާއީދުކުރައްވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް ފުރުސަތުއަރުވަން. މިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ފާރިސް.

މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ފާރިސް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. 2 ވަނަ އިސްލާހު. 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 2 އަށް ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ވަޙީދު.

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަޅުގަނޑު ދެކެން މި ހުށަހަޅާ އިޞްލާޙަކީ ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ޖުމްލަ އަށް ބަދަލެއް ނާންނާނެ ގޮތުގެ މަތިން ކޮންޓިންޖެންސީ ބަޖެޓުން އުނިކޮށް، ދަނޑުވެރިންނަށް ސަބްސިޑީގެ ގޮތުގައި 50 މިލިއަން ރުފިޔާ ދިނުމަށް، ބަޖެޓުގައި 50 މިލިއަން ރުފިޔާ ހިމަނައިގެން އެ ފައިސާ ދަނޑުވެރިންނަށް ބެހުން. މި ފައިސާ ވެސް ދަނޑުވެރިންނަށް ބަހާނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިޝަރީޒް އެންޑް އެގްރިކަލްޗަރުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއާ މަޝްވަރާކޮށް، އެ ކޮމިޓީން އެކަށައަޅާ އުސޫލަކުން، އެ މިނިސްޓްރީންނެވެ. މިއީ ދަނޑުވެރިންނަށް ޖަހައި. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތާއީދުކުރެއްވުމަށް، މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު.

މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ވަޙީދު އެ ހުށަހެޅުއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 3 އަށް މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވާ އިޞްލާޙު. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް، މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިމްލާ ކުށެއް މިގައި އެބަ އޮތް. އަޅުގަނޑު ފެންނަނީ އެ ކުރި ފަސް އިޞްލާޙުތަކާ އެއްކޮށް އަޅުގަނޑު އިޞްލާޙު ހުށަހަޅާފައި އޮންނާނީ. 6 ވަނަ ޝެޑިއުލްގައި އިނގޭތޯ. އޭގެ ތަފްސީލު ބައިތައް އޮންނައިރުގައި ދ. އަތޮޅުގެ ނަން ޖަހާފައި އޮންނަނީ ދ. އަތޮޅު. މާލޭގައި އިންނަނީ އިނގޭތޯ.

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ބިއްޔަތޮތްރި ފެންބަޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން. (ވީޑިއޯކޮޅުތަކާއިގެން) އާދެ! މައްރަކަންގިވެ ދުރުން ފާރިކާގެ ބިއްޔަތޮތްރި ފެންބަޑު މުޝްކިލު ހަލުވިކަން.

(ނިޔާމު މައްސަލަ ކުރިއަން ގެންދިއުން)

މައްރަކަންގިވެ ދުރުން ފާރިކާގެ ފެންބަޑު މުޝްކިލު ހަލުވިކަން ވާހަކަދައްކަވުން:

އަޅުގަނޑު ދެންނެވި ޖަދުވަލު 6ގައި އަތޮޅުތަކުން ބިނާކޮށްފައި އޮތްއިރު މ.އަތޮޅު ޖަޒީރާއި ރަށުގެ ނަމަކަށް އޮތީ މާލެ އިންގާމޭ. އެ ކަމަކަށް އޮންނަނީ މާލޭގައި ޖުމްހޫރީ މަޝްރޫޢުގެ ބިނާކުރަން 4.5 މިލިއަން. އަޅުގަނޑުމެން ހިފަހާ މިއީ ކުރައްވަން. އަޅުގަނޑު އެދިގެއް އޮންނާނީ މާލޭގައި މިއާދު ޖުމްހޫރީ މަޝްރޫޢުގެ ނަމޫ މައްރަކަންގިވެ ކަމަށް ފާހީ މައްރަކަންގިވެގައި ޖުމްހޫރީ މަޝްރޫޢުގެ އެއްމަށް ބަކައި އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި އޮންނާނެ. އެހެންވީމާ، މ.އ.ގެ ބަރުދަގައި އަޅުގަނޑުމެން ހިފަހާ އަމުޅު އެ އޮތީ ޖާގަފައި މ.އަމުޅު ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ހިފަހާ ކުރަކާން...

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދައްކަވުން:

އާދެ! ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް ނޫން. ހަރަކާތުން އިސްލާހުތަކުގެ ތަރައްގީ މަޖިލީހުގެ ގާއިމާ އެއްގޮތަކާ ގޮތުގެ މަތިން ބަޔަކަށްވުން އިސްލާހުތަކާ އަޅުގަނޑުމެން ހަރަކާތުގެ ފުރުސަތު މި އަޅުވަން. ބަޔަކަށްވުން އިސްލާހުތަކާ ވާނީ ހައްދުކޮށްފަ. މިއާދު 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 3 އަށް މާފަންނު ދުރުން ފާރިކާގެ ބިއްޔަތޮތްރި ފެންބަޑު އިބާރާތު ހަލުވިކަން ހަރަކާތުއްވާ އިސްލާހު ހަރަކާތުއްވާގެ ފުރުސަތުއަޅުވަން.

މާފަންނު ދުރުން ފާރިކާގެ ފެންބަޑު އިބާރާތު ހަލުވިކަން ވާހަކަދައްކަވުން:

ސްކޫލްއާ ބިއްޔަތޮތްރި ހައިސް. ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ 2013ގެ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ހ. ފޮނަދޫ ސްކޫލުގައި އުޅުމަން ހަމަޖެހިފައިވާ 10 ބެޑުގެ އިމާރާތުގެ 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ 6.8 މިލިއަން ރުފިޔާ އުނިކުރުމަށްފަހު، ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ ތެރޭގައި ހުރިހާ ފާހަގަ ނަރުދަމާއި ބަދަލުކުރެވިފައިވާ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ހަމައަށް ބާކީވުން.

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ޤާއިދުކުރައްވާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން. މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު.

މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ހުށަހެޅުއްވި އިސްލާޙަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. (ވޯޓުގެ ބެލް ޖެހެމުން) އާދެ! މިހާރު އަޅުގަނޑު މި ދަނީ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްލާހުތަކަށް. ފުރަތަމަ އިސްލާހު 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 1 އަށް ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަތީފު ހުށަހަޅުއްވާ އިސްލާހު.

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ލަތީފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުއްވި 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް، ބަޖެޓް ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމަވާ ރިޕޯޓުގެ ރިޕޯޓަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާ އިސްލާހު. މި ރިޕޯޓުގެ ރިކޮމެންޑޭޝަން 6، 7ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ގޮތަށް އަކުރެއް އިތުރުކުރުން. (ނ) 1- ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް 2013 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާއިރު، ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ ދަށުން ހިންގާ މަޝްރޫޢުތަކަށް ހިމަނާ ހަރަދު، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ހިމެނޭ ދާއިރާތަކުގެ ނިސްބަތުން އެ ދާއިރާތަކުގެ އަސާސީ ޚިދުމަތް ދިނުމުގައި ބަޔާނު ނުވާނެހެން، މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީން ބަޖެޓް ތައްޔާރުކުރާނެ، ހުށަހަޅަންވާނެ އެވެ. 2- މި ރިކޮމެންޑޭޝަންތަކުގެ 1 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ނ)ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ ދަށުން ހިންގާ މަޝްރޫޢުތަކަށް ބަޖެޓުން އެ އަހަރަކަށް ކަނޑައަޅާ މިންވަރެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ސިޓީ ކައުންސިލްތަކާއި އަތޮޅު ކައުންސިލްތަކުން ލޯކަލް ގަވަރމަންޓް އޮތޯރިޓީ މެދުވެރިކޮށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ މަޤްޞަދު ހާސިލުކުރެވޭނެހެން މަޝްރޫޢުތައް ތަންފީޛުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ނިޒާމެއް މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީން ޤާއިމުކުރަންވާނެ އެވެ. (ރ) ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް 2013 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާއިރު، ދައުލަތުގެ ހިއްސާވާ ކުންފުނިތަކުން އެ އަހަރެއްގެ ތެރޭގައި ހިންގަމުންގެންދާ މަޝްރޫޢުތަކާއި ކުރިއަށް އޮތް 2 އަހަރަށް ހިންގަން ނިންމާފައިވާ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ތަފްސީލު ބަޖެޓުގެ ވަކި ބައެއްގެ ގޮތުގައި ހިމަނަންވާނެ އެވެ. (ބ) ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް 2013 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާއިރު ދައުލަތުން ޕަބްލިކް ޕްރައިވެޓް ޕާޓްނަރޝިޕްގެ ދަށުން

އެއަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިންގަމުންގެންދާ މަޝްރޫޢުތަކާއި ކުރިއަށް އޮތް 2 އަހަރަށް ހިންގަން ނިންމާފައިވާ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ތަފްސީލު ބަޖެޓުގެ ވަކި ބައެއްގެ ގޮތުގައި ހިމަނަންވާނެ އެވެ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ބާއީދުކުރައްވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް އެދިވަޑައިގަތް ފުރުޞަތުއަރުވަން. ކާފު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ މައުސޫމް.

ކާފު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ މައުސޫމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ދެންމެ ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަސަން ލަތީފު ހުށަހެޅުއްވި އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 2 އަށް ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން ހުށަހަޅުއްވާ އިސްލާހު. މި އިސްލާހު ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ސަލީމު ތާއީދުކުރައްވައިދެއްވާނެ ކަމަށް އިދާރާއަށް ވަނީ އަންގަވާފަ.

ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ސަލީމު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާ އިސްލާހަކީ 2009 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ކުރީގެ ރަށް ކުރިއަރުވާ ކޮމިޓީތަކާއި އަތޮޅު ކުރިއަރުވާ ކޮމިޓީގެ ފައިސާ ސަރުކާރުން ޖަމާކުރުމަށްފަހުގައި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި މުއައްސަސާތަކުގެ ބަޔަށް ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ގެ ހިސާބު މުއައްސަސާތަކުގެ ނިސްބަތުން ބޭނުންކުރެވިފައިވާ ކަމަށް 2013 ވަނަ އަހަރަށް ވަގުތުން ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން އޯޑިޓަރ ޖެނެރަލް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައި އޮތުމާ އެކު، އެ ފައިސާގެ ބޭނުން އެއް ފަރާތެއް މެދުވެރިކޮށް ހަވާލުކުރުމަށް ނުކުތް ފައިސާ ހަމަ ރަށު ކައުންސިލްތަކާއި އަތޮޅު ކައުންސިލްތަކަށް ހަވާލުކުރުމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ މަޝްވަރާ އެކު ބަޖެޓް ރާވައިގެން، އެ ބަޖެޓުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ރަށު ކައުންސިލްތަކާއި އަތޮޅު ކައުންސިލްތަކަށް އެ ފައިސާ ހަވާލުކުރުން، ނިންމުމަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތާއީދުކުރައްވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް، ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރިޟާ.

ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރިޟާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދޭ! ދެންމެ ހުށަހެޅުއްވި އިޞްލާޙަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދޭ! ދެން އޮތީ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 3، 4 އަދި 5 އަށް މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ އަބްދުއްރަހީމް ހުށަހަޅުއްވާ އިޞްލާޙު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ އަބްދުއްރަހީމަކީ ޖުމްހޫރީ ޕާޓީ އަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅެއް. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީ އަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިގަންނަވާ އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް އަޅުގަނޑު އެ ފުރުޞަތުއަރުވަން. މި ވަގުތު މަޖިލީހުގައި އިންނެވި ތުޅުސްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު މޫސާ. މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތުގެ ބަދަލުން، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކީ ޖުމްހޫރީ ޕާޓީގެ މެންބަރެއް އަދިވެސް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު އެ ފުރުޞަތުއަރުވަން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ބޭނުންފުޅު ކަމަށް ވަންޏާ. އާދޭ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްލާހު، (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދޭ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވުމަށް ބޭނުންފުޅުނުވާ ކަމަށް ވިދާޅުވަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެ އިސްލާހު ތަޅުމުގައި އަޅުގަނޑު ކުރަން މި ދަނީ. 6 ވަނަ އިސްލާހު. 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 6 އަށް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅުއްވާ އިސްލާހު. އަޅުގަނޑު މި އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވުމަށް ދިއްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ބަޝާ އަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދޭ! މި އިސްލާހަކީ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން ނިންމައިގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ނަމުގައި ހުށަހަޅަން ފޮނުވިފައިވާ އިސްލާހެއް. އެހެންނަމަވެސް މިއަދު އަޅުގަނޑު ރިޔާސަތުގައި އިންނަން ތަޅުމުގައި ވާތީ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ އެހެން ފުރުޞަތެއް އެ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ. ދިއްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ބަޝާ.

ދިއްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ބަޝާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޕެންޝަނުގެ ގޮތުގައި ދިނުމު ދައުލަތުން ދޭ ހަރަދުގެ ބޮޑު ބަޔަކީ ގަބޫލުކުރުން ކުރެވޭ ހަރަދުތަކާއި ކުއްލިން ހިނގާނެ އެހެ ބޮޑު ހަރަދެއް ޕެންޝަނުގެ ގޮތުގައި ހަމައެކަނި ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ހަރަދުކުރެވޭ އިތުރުން ބަދަލުގައި ފުރުޞަތާ ކަމެއް ވާނީ އާއި އަދި އެހެން ބަޖެޓުން ދޫވާ އިސްތިހާރު ހަރަދުތަކުގެ ބަޖެޓުން ކުރެންޓު ހަރަދު ދަމަހައްޓަން ބެލެހެއްޓުން ދިރުމުގެ ސަރުކާރުން އެހެނިހެން އިންސާފުވެރި އަދި ތަރައްޤީކުރުން ހައްލެއް ގެނައުމަށް ބަދަލު

ތިރީގައި ބަޔާންކުރާ ތަފާތު އިންސްޓިޓިއުޝަންތަކުން މިހާރު ދެވޭ ޕެކޭޖުތައް [illegible] ގެނައުމަށް ޕެންޝަނާ ބެހޭ ޤާނޫނަށް ގެންނަންޖެހޭ އިސްލާހުތަކާ ގެނައުމާ ބެހޭ ބިލު 2013 ވަނަ އަހަރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގައި ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މަޖިލީހަށް ފޮނުއްވުމަށް. އަދި! ޤާނޫނު ނަންބަރު 05/2008 ފުލުހުންގެ ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އިން ލިބިދޭ ބާރުގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ ފުލުހުން ރިޓަޔަރކުރުމާ ބެހޭ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ގަނޑުކޮށް ދެވޭ އިނާޔަތާއި މަހުން މަހަށް ދެވޭ އިނާޔަތްތަކެވެ. ޤާނޫނު ނަންބަރު 01/2008 ސިފައިންގެ ޤާނޫނުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އިން ލިބިދޭ ބާރުގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ ރިޓަޔަރކުރުމާ ބެހޭ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ގަނޑުކޮށް ދެވޭ އިނާޔަތާއި މަހުން މަހަށް ދެވޭ އިނާޔަތްތަކެވެ. ޤާނޫނު ނަންބަރު 05/2007 ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގެ ޤާނޫނުގެ 50 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ށ)، (ނ) އަދި (ރ) އިން ލިބިދޭ ބާރުގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ ރިޓަޔަރމަންޓު ގަވާއިދުގެ ދަށުން ގަނޑުކޮށް ދެވޭ އިނާޔަތާއި މަހުން މަހަށް ދެވޭ އިނާޔަތްތަކެވެ. މި އިނާޔަތްތަކަށް އުނިކުރާ ގޮތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތާއީދުކުރައްވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު އަރުވަން. ހުޅުމީދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ދީދީ.

ހުޅުމީދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ބިލެތްފަހީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޒިމް އެ ހުށަހަޅުއްވި އިސްލާހަށް ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 7 އަށް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅުއްވާ އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވީ ބިލެތްފަހީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޒިމް އަށް ފުރުސަތު އަރުވަން.

ބިލެތްފަހީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދައުލަތުގެ ހަރަދުތައް ކުޑަކުރުމުގެ ގޮތުން ނޭޝަނަލް އިންޓެގްރޭޓެޑް ޕެންޝަން ނަމުގައި އާ އިދާރާ އެއް އުފެއްދުމަކީ ސަރުކާރަށް [illegible] އާ އިދާރާ [illegible] އިންޓެގްރޭޓް [illegible] އިންޓެގްރޭޓް ޕެންޝަން އަދި [illegible] ދައުލަތާއި ސަރުކާރުގެ [illegible] މުވައްޒަފުންގެ [illegible] މައްސަލަތައް ބަލާ އިދާރާއެއްގެ ގޮތުގައި ހަމަޖެއްސުމުގައި، އެކަމަކު [illegible] ޤާނޫނަށް ގެންނަންޖެހޭ އިސްލާހުތަކާ ގެނައުމާ ބެހޭ ބިލު 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގައި ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މަޖިލީހަށް ފޮނުއްވުމަށް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތާއީދުކުރެއްވުމަށް މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރު އަދާކުރަން.

މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު ފާހަގަކުރެއްވުން:

ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވި އިސްލާޙަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! މިހާ ހިސާބުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން އޮތީ މިއަދަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެއްބައިވަންތަކަމުގެ ދުވަސް. މީގެ 8 އަހަރު ކުރިން 2004 ވަނަ އަހަރު ދިވެހިރާއްޖެއަށް ކުރިމަތިވި ސުނާމީ ކާރިސާއާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ފާހަގަކުރަމުން މި ދަނީ އެ ދުވަހުގެ ހަނދާނުގައެވެ. އެ ދުވަހު އަޅުގަނޑުމެންނާ ވަކިވި، ދުނިޔެ ދޫކޮށްދިޔަ އެންމެހައި ފަރާތްތަކަށް ހެޔޮ ދުޢާކުރަމާ އަދި އެ ދުވަހުގެ އެއްބައިވަންތަކަން ފާހަގަކުރުމުގެ ގޮތުން ރާއްޖޭގެ އެކި ކަންކަމުގައި ސުލޫކީ ގޮތުން ދަނީ ވަކި ހަމަޖެހިލާ. އެކަންކަމުގެ އަޅުގަނޑާ އެކު ސުލޫކީގައި ބައިވެރިވެވޭނެ ގޮތުން ވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސާ މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން. (ސުލޫކީގެ ވަގުތުކުރު) ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރީ ކުރިއަށް މި ދަނީ. ޤަވާޢިދުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 8 އަށް ފެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާ މުޙައްމަދު ހުށަހަޅުއްވާ އިސްލާޙު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މި ވަގުތު ވަޑައިގެން ޙާޟިރެއް ނެތް. މިއީ އަދިއްޔާ، ވަކި ޤާނޫނަކަށް ނިސްބަތްވެވޭ މެންބަރެއް. އެ އިސްލާޙު ހުށަހެޅުއްވުން ބާޠިލުވާނެ. އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އިންތި ސާފުކޮށްލަން އަޅުގަނޑު ބޭނުންވޭ. އާދެ! އެހެންކަމުން އެ އިސްލާޙު ދޫކޮށްލުމަށްފަހު އަޅުގަނޑު ކުރިއަށް މި ދަނީ. 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 9 އަށް ހުޅުމީދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްހާމް އަޙްމަދު ހުށަހަޅުއްވާ އިސްލާޙު.

ހުޅުމީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްހާމް އަޙްމަދު ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓު ރިޕޯޓުގެ 7.1ގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާޙުކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. އެއީ ޖުލައި 2013 އިން ފެށިގެން އިމްޕޯޓް ޑިއުޓީތައް ރިވައިސްކުރުމަށް ފެންނަ ކަމަށް ނިންމާފައިވާ

ނިންމުމުގައި މިހާރު ޑިއުޓީ ސުން ޕަސެންޓުގައި ހިމެނޭ އެއްވެސް އެއްޗެއް، އަދި ޕެޓްރޯލާއި ޑީސަލާއި ތެލުގެ އެއްވެސް ބާވަތްތަކުން އިމްޕޯޓު ޑިއުޓީ ރިވައިސްކުރުމަށް ނުފެންނަ ކަމަށް ކަނޑައެޅުން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތާއީދުކުރެއްވުމަށް މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.

މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ފާހަގަކޮށްލެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު ހުށަހަޅުއްވި އިޞްލާޙަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އީވާ އަބްދުﷲ ހުށަހަޅުއްވާ އިޞްލާޙު.

ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އީވާ އަބްދުﷲ ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން، 7.6ގެ (ނ) އަށް އަޅުގަނޑު މި ހުށަހަޅާ އިޞްލާޙަކީ، (ނ)ގެ އިތުރުން އަޅުގަނޑު މި އިތުރުކުރަނީ 2011 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ސަރުކާރުން [illegible] އާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމާފައިވާ [illegible] [illegible] ސަރުކާރުން ނިންމާފައިވާ ގޮތުން، އަދި ހަމަ އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒު ފަހުމީ ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އީވާ އަބްދުﷲ ހުށަހަޅުއްވި ހުށަހެޅުއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް، ތޯއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ވަޙީދު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް މި ނެގީ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް ވަރަށް މުހިއްމު އިސްލާހުތަކެއް އެބަ ހުރި ބައެއް ސިޔާސީ ޕާޓީތަކާއި މިނިވަން މެންބަރުން ހުށަހަޅާފަ. ދެން ބަޖެޓަށް އިސްލާހު ހުށަހަޅަން މި އޮންނަނީ ވަކި މުއްދަތެއް ދީފަ. އެ މުއްދަތެއް މި [illegible] [illegible]، މިއަދު ފްލޯރގައި ހުށަހަޅަން އެ މެންބަރު އެ ވަގުތު ނެތީމަ، އެ އެއްޗެހިތައް [illegible] އޭގެ ސަބަބުން މުޅި ބަޖެޓަށް ބޮޑެތި ގެއްލުންތަކެއް އެބަ ވޭ. އެހެންވީމާ، [illegible] މަޖިލީހަށް ފޮނުވަން އޮންނަ ޑެޑްލައިންގެ ކުރިން ފޮނުވާ އިސްލާހުތައް މި [illegible]، [illegible] މި [illegible] އަންނަންޖެހޭނީ ޑެޑްލައިނާ އެކީގައި އައިސް ހުށަހަޅަން. އެހެންވީމާ، އެއީ ކިހިނެއްތޯ މި ދިޔަނީ. އެހެންނުވިއްޔާ ވަރަށް ބޮޑެތި ގެއްލުންތަކެއް އެބަ ވޭ. ބައެއް ޕާޓީތަކުން [illegible] މިނިވަން މެންބަރުން ވެސް އެބަ [illegible] އިސްލާހު. އެހެންވީމާ، މި ވަގުތު ފްލޯރގައި [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]. އަހަރެމެން ބޭނުންވަނީ އެބަ އޮތްތޯ އެއްވެސް ޖާގަ އެއް ޑެޑްލައިންގެ ކުރިން ހުށަހަޅާފައި ހުންނަ އިސްލާހުތައް އެއީ ބަލައިގަނެވޭ [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއްގެ ގޮތުގައި، މިސާލަކަށް ވެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ މުޙައްމަދުގެ އިސްލާހުތަކާއި [illegible] ސިޔާސީ [illegible] ބަޖެޓަށް ވަރަށް މުހިއްމު [illegible] ބަދަލެއް ގެނައުމަށް ހުށަހަޅާފައި އޮތީ އިސްލާހެއް. މި ވަގުތު އެ [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ވެސް [illegible]. [illegible] ވެސް [illegible]. ޑެޑްލައިންގެ ކުރިން އޮތީ ހުށަހަޅާފަ. އެހެންވީމާ، ނިޒާމީ ގޮތުން އަޅުގަނޑު މި [illegible] ބޭނުންވަނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތުން އޮތީ އިންޓަރޕްރިޓޭޝަން ގޮތެއް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

([illegible])

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ދެންމެ އެ ނެންގެވި ނިޒާމާ ބެހޭ ނުކުތާއާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން އޮތީ ސުންގަޑި އެއް ކަނޑައަޅާފައި ހުރިހާ އިސްލާހުތަކެއް މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމަށް ފުރުޞަތު މި އަޅުވަނީ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު އެއްގޮތަށް އިސްލާހުތައް ހުރިތޯ ބެލުމަށް ޓަކައި. އެހެންވީމާ، އެ ފުރުޞަތު މިހާރު ވަނީ ބަންދުވެފަ. އެހެންނަމަވެސް މަޖިލީހުގެ ތަޅުމަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭ އިސްލާހުތައް ހުށަހެޅުމީ ނިންމުމުގެ ކުރީގައި އެ ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރަށް ފުރުޞަތު އޮންނަން

ވަޑައިގެން ހުށަހެޅުއްވުމަށް އަދި މި ވަގުތު މިތާ ނެތަސް. އެއީ، މީގައި ވާ ގޮތަކީ އަޅުގަނޑުމެން މި މަރުޙަލާ ނިންމުމަށްފަހު، އިސްލާޙުތަކުގެ މަރުޙަލާ ނިންމުމަށްފަހު އިސްލާޙުތަކާއިގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ކުރާވޭ ބަހުސް މި އޮންނަނީ. އެހެންވީމާ، އެ އިސްލާޙުތައް ހުށަހަޅަންޖެހޭނެ ބަހުސް ކުރުމުގެ ކުރިން. އެހެންވީމާ، ބަޖެޓުގެ ބަހުސް ކުރުމުގެ ކުރީގައި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަޑައިގަންދެއްވަން އެ ފުރުސަތު އެދިގަތުން. ދެން އަމިއްލަ؛ ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ މެންބަރުން ހަމަ ގެއްލުނީ އެ ބާރުތަކުގެ ނަންނަމުދައި ހުށަހެޅުއްވަން. ޕާޓީތަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ މެންބަރުންނަށް އެ ބާރުވުން ނަންނަމުދައި، ޕާޓީގެ އެހެން މެންބަރުންނަށް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު އޮންނާނެ. އެހެންވީމާ، އެއީ އަބަދުވެސް އަޅުގަނޑުމެން އަމަލުކުރަމުންގެންދާ އުސޫލު. އެހެންވީމާ، އެގޮތުން އަޅުގަނޑު ކުރިއަށް ގެންދަނީ. އާދެ، ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އީވާ ޢަބްދުﷲ.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އީވާ ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދައްކަވަމުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ވަހީދު އެ ވިދާޅުވި އެއްޗަކަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ އިތުރުކޮށްލަން ބޭނުމީ ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި އޮންނާނެ އިންޑިޕެންޑެންޓް މެންބަރުންގެ ކަންތައްތައް ބަޔާންކޮށްފައި އެ އިރުޝާދުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު ބުނާ. އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީތައް ބެހުމުގައި ވެސް، އެހެން ކަންކަމުގައި ވެސް މި އުސޫލަށް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ރިޢާޔަތްކުރަމުން ގެންދަނީ. އެހެންވީމާ، އިސްލާޙު ހުށަހެޅުމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އިންޑިޕެންޑެންޓް މެންބަރުންގެ ފުރުސަތު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު ބުނާ ނިސްބަތާ ހުރި އަން ފުރުސަތުދެއްވަމުންގެންނަން އަޅުގަނޑުމެން އެ ހުށަހަޅަން ބޭނުންވާ ކަމުގައި ވަންޏާ. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

(ފުރުޞަތު ދިނުން)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަމުން:

އާދެ! ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނެގުއްވި ނުކުތާ އަކީ ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ބަލައެއް ނުގަނެން. މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު ބަޔާންކޮށްފައި ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ މެންބަރުންގެ މަސައްކަތްތަކާބެހޭ

މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތުން، މެޖޯރިޓީ ޕާޓީއާއި މައިނޯރިޓީ ޕާޓީގެ މަޝްވަރާގެ މަތިން ކަމަށް. ދެން މިއަދު މި ކަންތަކައިގެން ކުރިއަށް ދިއުމަށް ބަލައި އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސް ފެށުމުގެ ވަގުތާ ހިސާބަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަހައްޓާނަން އެ މެންބަރުން ވަޑައިގަންނަވާތީ. އަދި ގޯތިގެ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކޮށްދޭނަން. ދެން އެ ހިސާބަށް ދާއިރު އަދިމަގެއް ނުފެނިއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން ގޮވާލަން ނިންމާފައި، ބުރުޖެހިއްޖެއް ސަބްކޮމިޓީއަށް ކުރިއަށްގެންދަނީ. 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވާ އިސްލާހު.

މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރާއްޖޭގެ ގޭދޮރު އިމާރާތްކުރުމަށް ދަތިވެފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ގޭދޮރު އިމާރާތްކުރުމަށް ފުއިވަސާރަ ގޮތުގައި ދޫކުރުމަށް 500 މިލިއަން ރުފިޔާ ހިމެނުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ތާއިދުކުރައްވަމުން ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ވަޙީދު.

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ދޫކޮށްލީ މާރިޔާ އަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މާރިޔާ އަޙްމަދު ދީދީ.

މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މާރިޔާ އަޙްމަދު ދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަދި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަޙީދަށް ވެސް އަޅުގަނޑަށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ އެއް މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުއްވުމަށް ތާއީދުކުރަމުން ފުރުޞަތު ދޫކޮށްލަމެވެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް، ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާސް ރަޝީދު ވާހަކަދައްކަވަން:

ސުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް މި ނެގީ މިދިޔަ އަހަރު ބަޖެޓަށް އިސްލާހު ހުށަހަޅުމަށް ގެންދެވޭ އުސޫލާއި މި އަހަރު ގެންދެވޭ އުސޫލު ތަފާތުވުމުން ގެންދެވޭ ފާހިވެ. އެގޮތަށް މި ދަންނަވަނީ ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައި ހުރި ބައެއް ހުށަހެޅުންތަކީ، ހަމަ އެއާއެއްގޮތަށް މިދިޔަ އަހަރު ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުންތައް ހުންނާނެ. ހަމަ އެއްސުން ފަންޑުގައި އެ ހުށަހަޅުއްވި ގޮތުގައި 500 މިލިއަން އިތުރުކުރަން. ހަމަ އެގޮތަށް ހުށަހެޅި، ވަކިވަކި ތަންތަނުން ހުށަހެޅި، އިސްލާހު އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅާފައި ހުރި އިސްލާހުތައް މިދިޔަ އަހަރު އޮތީ ވަކި ގޮތަކަށް، ވަކި ބަޔަކަށް ހާއްސަކޮށްގެން ވަކި ބަޔަކަށް ހާއްސަކޮށް އެކަން ނުކުތުމުން ފިޔަވައިގެން މިދިޔަ އަހަރު ހުރީ އެ އިސްލާހުތައް ފުރިހަމަކުރެވޭ. އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ ގޮތުގައި، އަޅުގަނޑު މިހާރު ފާހަގަކުރެވުނީ އެމް.ޑީ.ޕީ އިން ހުށަހަޅުއްވާ ހުރިހާ އިސްލާހުތައް ބަޖެޓުގައި މަސައްކަތްކުރާއިރު އެހެން ބުނުއްވާ އެއްބަސްވުމުގައި މި ބަޖެޓުން ބޭނުންތެރިކަން އަޅުގަނޑަށް ބޮޑަށް ފާހަގަކުރެވުނީ. އެހެންނަމަވެސް، މި ކަމުގައި މި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ދެމެދުގައި ގުޅުމުގައި ވާހަކަދައްކަނީ އެބަ. ކައުންސިލް ޖެނެރަލުގެ ހިލާފު ވަރަށް ބޮޑަށް ބަދަލުވުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުން ފާހަގަކުރަން އެބަ ޖެހޭ. އުސޫލާ ހިލާފަށް މި ދަނީ. މިދިޔައަހަރު ކަނޑައެޅި އުސޫލާ ހިލާފަށް މި ދަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ބަދަލުވި މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުން އަދި ބަދަލަކީ ގެނައުމަށް ނޫން. މިކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސާފުކޮށްދެއްވާ! އަދި އެހެން މި ދަންނަވަނީ ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅުމެއް އެންމެން ބަޖެޓު ވަގުތު ހަމަ އެ އޮތީ އަދަދަށް ހުށަހަޅަން. ވާހަކަ އެ ބުނަނީ. އެބުނަނީ ވަކި މީހެއްގެ ވާހަކަ އެއް ނޫން އެ ބުނަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެކަން ވޯޓަން އެހެންނުޖެހޭނެ.

(ވަގުތު ހަމަވުން)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަން:

ޝާފި! އިއްޒަތްތެރި، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ހިނދުވަގައިގަންނަވާ! މަޖިލީހުގައި ގަވާއިދުން ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް ހިތްވަގު! (ވަގުތު ހަމަވުން) ޝާފި! ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ހުށަހަޅުއްވި މައްސަލަ އެއީ ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ ގަވާއިދުގެ ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް ނޫން. ޝާފި! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަދި ބޭފުޅުން އިންޝާﷲ.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހްމަދު ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް މި ނަގީ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް މެންބަރުން އިންތިޚާބުވެގެން އައިއްސަ މި ތިބޭނީ ދާއިރާތަކުގެ ތަމްސީލުކުރަން. އެ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުގައި ދައްކަންޖެހޭ ވާހަކައާ އަދި މުޅި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ލާބައާއި މަންފާއަށް ވެސް ދައްކަންޖެހޭ ވާހަކަ އެއް ދެއްކުމަށް ޓަކައި. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ބަޖެޓަށް އިސްލާހު ހުށަހަޅާއިރު، އަދި ބަޖެޓު ބޭނޭ ގޮތުން ވާހަކަދެއްކޭއިރު އެ ދާއިރާ އެއްގައި ހުރި މުހިއްމު ކަންތައްތަކެއް އެ މެންބަރަކު ވާހަކަދައްކާނެ. މީގެ ކުރިން ވެސް މި މަޖިލީހުގައި މެންބަރުން އެ ބައެއްގެ މަސްލަޙަތާ ގުޅުންހުރި ވާހަކަތައް މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައި އޮތީ. އެއީ އަޅުގަނޑު ނުދެކެން، އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ ރޫޙާ ޚިލާފު ވާހަކަ އެއް ކަމަށް، ނޫނީ ރޫޙާ ޚިލާފު އިސްލާހެއް ކަމަކަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ތަމްސީލުކުރާ ދާއިރާގެ މާރަންދޫ، އިހަވަންދޫއާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާފައި ހުރި އިސްލާހުތަކަކީ މަސްދޫކުރާ ޖަވާބުދާރީވާ މި އޮންނަނީ އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ ރޫޙާ ފުށުއަރާ އިސްލާހުތަކެއް ކަމަށް ވިދާޅުވެ، އެ އިސްލާހަކީ ނޫންކަން ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ޤަސްދުގައި ނުކުތަން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން އެ ދާއިރާގައި ތިބި ރައްޔިތުންގެ ބަދަލުގައި، ރައްޔިތުން ތަމްސީލުކޮށް ބޮޑު ދާއިރާއާ ވާހަކަ އަދި އެއީ އެ މެންބަރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކަމުގައި ވާތީ. ނޫނީ ވެއްޖެއްޔާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ ރޫޙާ ކަމެއް ކަމަކަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަނީ މި އިސްލާހުތަކަކީ ފުރުޞަތު އެދެން ކަމަށް. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން. މިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން މި ފްލޯރުގައި އަދަދުގެ ބަޖެޓު ޑިބޭޓުގައި ވެސް ބުނިން އެއް ދުވަހުވާ ކަމެއް. މި ކަމަކީ ޢާއްމުކޮށް އަމަލުކުރަމުން އަންނަ އުސޫލު. ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ޖަވާބުދިނުމުގައިވަނީ އެ އުސޫލުން. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް، ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހްމަދު ނާޒިމު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާދިލް ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް މި ނެގީ ކައުންސިލް ޖެނެރަލްގެ [illegible] އަޅުގަނޑުމެން އެބަ އޮތް ލިޔެފަ. އޭގައި ބުނަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 81 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައި ބަޔާންކުރަނީ ވަކި މައްސަލަ އެއްގެ ގޮތުގައި ނަގަންޖެހޭ މުހިއްމު މައްސަލަ އެއް [illegible] ގޮތުގައި މާއްދާއަކަށް ނުގެނެވޭނެ އެވެ. އަދި އެ މާއްދާގެ (ރ)ގައި ބަޔާންކުރަނީ ހުށަހެޅިފައިވާ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ވާހަކަ [illegible] ގޮތުން ނުވަތަ އެއާ ދިމާ އިދިކޮޅު [illegible] އެއް، އެއާ ދިމާ އިދިކޮޅު [illegible] އެއް ކުރުމުގެ ބަދަލުގައި އިސްލާހު ހުށަހަޅައި ނުކުރެވޭނެ. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާފައި ހުރި އިސްލާހުތަކާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ، ދިވެހި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ 16.9 ބިލިއަން ރުފިޔާ އަށް އިތުރުކުރުމަށް. އެއީ ކޮމިޓީން ނިންމާފައިވާ 389 މިލިއަން ރުފިޔާ ރިކަރަންޓް ޚަރަދަށް އުނިކުރުމަށްފަހު. އެހެންވީމާ، ކޮމިޓީން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަކަށް ވުރެ [illegible] މިގައި [illegible] ނުދޭ. އަދި ހަމަ އެއާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު އެންމެން އެ ބަދަލު ގެނައުމަށްފަހު ދެން ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީން [illegible] ރިޕޯޓުގައި ވެސް އެކަން، [illegible] ގޮތެއް. އެހެންވީމާ، ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާހެއް. މި އިސްލާހަކީ ވޯޓަށް [illegible] ކަމާ ވަނީ އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަން. ވަކި [illegible]، ވަކި ދާއިރާއަކަށް ނުވަތަ ވަކި ކަމަކަށް ބަޖެޓަށް ހުށަހަޅާ އިސްލާހުތަކެއް ވެސް ހުށަހެޅިދާނެ ކަމަކަށް. އަޅުގަނޑު މިއީ ހަމަ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރި ކޮމިޓީގެ ވެސް [illegible] ވެސް މަޝްވަރާގެ [illegible] އަޅުގަނޑު މި އިސްލާހު މި ހުށަހެޅީ. އެހެންވީމާ، މިއަދު މި އިސްލާހު ހުށަހެޅުން ކަމަށް [illegible]، އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ހަމަ ހައިރާންވޭ [illegible]. އެހެން މިދަންނަވި ކަމަކީ މި އިސްލާހުގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބަޖެޓު ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށްފައި، އެންމެ ބޮޑު މަސައްކަތެއް [illegible] ކުރި މަސައްކަތަކީ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ ބަޖެޓަށް 380 މިލިއަން ރުފިޔާ އިތުރުކުރަން ކުރި މަސައްކަތް. އެ އިތުރުކުރަން ކުރި މަސައްކަތް [illegible] ނުވޭ. އެކަން އަސްލު ރިކަރަންޓްގެ ޚަރަދުން އުނިކުރުމަށްފަހު، 16.9 ބިލިއަން ރުފިޔާ އަށް ބަޖެޓު ހެދުމަށް އަޅުގަނޑު މި އެދި ހުށަހެޅީ. މި ހުށަހެޅުން ބަލައިގަނެވޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގޮވާލަނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާދިލް ތި ހުށަހެޅުއްވި މައްސަލަ އަކީ ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ބަލައެއް ނުގަންނަން. އެއީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް، ހުށަހެޅުއްވި އިސްލާހު [illegible] މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ މާއްދާތަކާ ހަވާލާދީ ވަކި

އެނގިލަ. އެހެންވީމާ، އެއީ ވަރަށް ބޮޑު ސީރިއަސް އެންގިލުމެއް އެންގުމެއް. އެހެންވީމާ، ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް ކަމަށް ބަލައިގަންނަން. އަޅުގަނޑު، ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް، ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ވިލުފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދެންމެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މި ދެއްވި ޝުކުރުން އަށް އެއްކޮށް ދަންނަވާކަށް ނޫން. އެކަމަކު މި ވިދާޅުވި މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު، ބިލާއި ޤާނޫނުގެ މައްސަލަ ހިނގާނެ އުސޫލު. އެ ވާހަކަ ދަންނަވާކަށް ނޫން. އެކަމަކު، އެ ބައްލަވާފައި ފުރުން އެއަށް ޖަވާބެއް ދެއްވިއަސް. އަޅުގަނޑުގެ ނިޒާމީ މައްސަލަ އަކީ މިދިޔަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން އޮންނަނީ ސާފު، މަނިކުފާނަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ މިއީ ކޮށެއްކަން. ސާފު ސަބްމިޓް ޖަހާފައި ހުރި އަދުރުމަތީގައި އަޅުގަނޑުމެން އެހެން ކޮންޓްރެކްޓަކަށް ބަދަލުކުރަން ޖެހިލަ ވެސް، އެއަކުން ވީތީ ސާބިތުވޭ. ހަމަ އާދޭ ސާފު، ހަމަ އެ އަދަދު ބަދަލުވެގެންގޮސް އެހެން ކަމަކަށް މިއަދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ހުށަހަޅުއްވުން ބަޖެޓުގައި. އެހެންވީމާ، އެއީ ހަމައެކަނި ކަމެއް ރިޔާސަތުން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ އަޅުގަނޑުމެން ދެރަ ވާހަކަ އެއީ މިކަމީ ވަރަށް ނުރައްކާތެރި ކަމެއް އިނގޭތޯ. އަދި އެހެންކަމުން މާ ބޮޑު ސަލާމަތްކަމެއް ވެސް ނުދެކެން. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ދާއިރާ ވާހަކަ ރިޕޯޓު ބޮޑުކަން. އެކަމަކު ދަންނަވަން ވާހަކަ އެއީ. މި އަސްލަކީ އަސްލުގައި، މިއަދު މި ކުރީ ކަންތައް ޒިންމާގެ ގޮތުގައި ނަހަ، އަޅުގަނޑުމެން ސަލާމަތްކުރާނެ އިނގޭތޯ. މިއަދު މި ކުރީ ކަންތަކެއް އިނގޭތޯ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު...

(ނިޒާމީ މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދިއުން)

ވިލުފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިއަދުގެ މި އެޖެންޑާގައި ކޮންމެހެން ކުރަންޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައި ނުވާތީ ދެއްކީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް ކަމަށް ބަލައެއް ނުގަންނަން. އަޅުގަނޑުމެން އަމަލުކުރަމުން މި ދަނީ އެއް އުސޫލެއްގެ މަތިން އިނގޭތޯ. އެއް އުސޫލަކުން މި އަމަލުކުރަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިހާރު އިސްލާހުތަކާއިގެން ކުރިއަށް މި ދަނީ. ނިޒާމާ ބޭރު މައްސަލަ އެއް، މަޑަވެލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިދު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މަޑަވެލި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މި ތަންގައި ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން ވާހަކަދެއްކެވިއިރު އިއްޒަތްތެރި 3 މެންބަރަކު މުޅި ބަޖެޓް ހިފަހައްޓަން، އަދި މުޅި ބަޖެޓުގައިވާ ބޭރުން އަދަދުތަކެއް ހުރި ފަސް މި ތިން ދާއިރާ އަށް. މި ތިން ބޭފުޅުން ބަޖެޓް ހުށަހެޅުން ނިމުނީމަ މަސައްކަތްކުރަންޏާ އަޅުގަނޑުމެންގެ މައްސަލަ އެއް ނެތް. މިހެން ހުރަސްއެޅުއްވާ. އަޅުގަނޑުމެން މި ތަނުން ނިކުމެގެން ދިޔައީމަ ނިމުނީނުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބޭރު މައްސަލަ އެއް ނޫން. އިރުޝާދުދެއްވައިގަންނަވާ! ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ވަޙީދު، ނިޒާމާ ބޭރު މައްސަލަ އެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބޭރު މައްސަލަ އެއް މި ނެގީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާ، 20 ވަނަ މާއްދާ، 23 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން. އެއީ އއ. ތޮއްޑޫ އަކީ މި އަންނަ އަހަރު އެއްވެސް ކަމެއް ނުލިބޭ، މި ބަޖެޓުގައި އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ކުރުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފު ކަމެއް. އެއީ ހަމަކަމެއްނެތް މި ރާއްޖޭގައި އިންސާނުން،

ދިވެހިރައްޔިތުންނަށް ލިބެންޖެހޭނެ. ހަމައެކަނި ތޮއްދޫ ހެލްތު ސެންޓަރުގައި ގަރާޖެއް އޮތީމާ ހެދީ، ތޮއްދޫ ރައްޔިތުން މިއަންނަ އަހަރު އެއްކޮށް ލިބެންވީ މިހެން އަނގަ ތައްމިނަން ނަގައިގެން، ދިވެހި ދައުލަތުގެ ވެރިކަމުގަ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދެވުން)

ތޮއްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެކޭ މިއީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް ނޫން. އިށީންދެވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! މި މައުޟޫޢުގައި ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ ކިތަންމެ ވަރަކަށްވެސް ނެގިދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ދޭން އޮތީ އެއް ޖަވާބެއް. އަޅުގަނޑު މި ކުރިއަށް ގެންދަނީ ކުރީ އަހަރުތަކުގައި މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތުން ދީފައި ހުރި ރޫލިންތަކާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެން އެ މައުޟޫޢުގައި ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަތައް ނުނެގުމަށް އިނގޭތޯ. އާދެ! ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް، މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާރިފު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާރިފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް މި ނަގީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން. އެ މާއްދާއާ ހަވާލާދީ އަޅުގަނޑަށް އެބަ ކޮންމެ ކިޔުމެއް ފޮނުވާފަ. އަޅުގަނޑު ވެސް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ ނ. ޗީ ނަރުދަމާ، ބިޔޮސްދޫ ފެނުގެ ނިޒާމު، މަގުތަކުގައި މިސާލެއް އެޅުން. މާފަތު ބަނދަރު. މަނަދޫ ބަނދަރު...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދެވުން)

މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި ދަންނަވަން އުޅޭ ނިޒާމީ މައްސަލައާ ހިސާބަށް ދެވެންދެން މަޑުކޮށްލަދެއްވުން އެދެން. ބަނދަރުމަތީގައި ހަގުރުދުގެ މައްސަލަ. މި މައްސަލައަކީ މި ބަޖެޓުގައި ނުހިމެނި، ބަޖެޓެއް މިއަދުން ފާސްވެގެންދިއުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ހިލާފުކަމެކޭ. އެ ހަމަހަމަކަން އެބަ ޖެހޭ ޤާއިމުކޮށްދޭން. ހަމަހަމަކަން ޤާއިމުކުރުމުތޯ ކަމަށް ވަންޏާ މި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 75 ވަނަ މާއްދާއާ ހިލާފު އެބަ ވޭ. އެހެންވީމާ، މި ޤާނޫނުއަސާސީއާ ހިލާފުވާ ގޮތަކަށް މި މަޖިލީހުން ބަޖެޓް ފާސްކުރުވާ ހިނދެއްގައި މި މަޖިލީހުގައި އަޅުގަނޑޭކަން ނުވޭ ވޯޓް ދެވޭކަން. އަދި މި ކަމުގައި ބައިވެރިވާކަން ވޯޓް ނުދެ. ތަޢާރުފުކުރެވޭ މަޖިލީހުގެ ދާއިރާ އެއް ތަމްސީލުކުރާ މީހެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަހަމަކަން...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މިއީ ތަޤްރީރުކުރުމުގެ ވަގުތެއް ނޫން. ނިޒާމީ މައްސަލަ އަކީ، ނިޒާމީ މައްސަލަ އަކީ ޖަވާބު އަޅުގަނޑު މި އަރުވަނީ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން އޮތީ، މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތުން ފާއިތުވި އަހަރުތަކުގައި ވެސް ހަމަ މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ދިމާވި އެއް ނިޒާމީ މައްސަލައެކޭ މިއީ. މި ބަޖެޓުން އެކި ޕާޓީގެ އަސާސް ފަރާތްތަކުގައި ތިއްބެވިއިރު، އެ ރިޕޯޓްތަކަށް ތާއީދުކުރެއްވި. އެހެންވީމާ، މިއަދު ވެސް އެ ރިޕޯޓްތަކަށް ތާއީދުކުރައްވަމުން އަޅުގަނޑު މި އިލްތިމާސްކުރަނީ. މި ބަޖެޓުން މިދިޔަ އަހަރު ދޮކެވި އެ ފަރާތްތަކެއް ބައްދަލުކުރައްވައިގެން ތިއްބެވި ބަޖެޓުން ރި ބަޖެޓުނަރަޔާ. އަޅުގަނޑު ކުރިއަށް މި ދަނީ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ 12 ވަނަ އިސްލާހު، މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ރަޝީދު.

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިބްރާހިމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރިޕޯޓުގެ 7.6 (ނ)ގެ ފަހަތަށް އަކުރެއް އިތުރުކުރުމަށް ބަޖެޓު ރިކޮމެންޑޭޝަންގެ ގޮތުގައި، ރާއްޖޭގައި ޤާއިމުކުރެވިފައިވާ މިނިވަން މުސްތަޤިއްލު މުއައްސަސާތަކަށް ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ޚަރަދުކުރުން، ބޭނުން ޚަރަދުތައް ކުރަމުންދާއިރު އެ މުއައްސަސާތަކުގެ ޚިދުމަތް ރައްޔިތުންނަށް އެންމެ އަގުހެޔޮ ގޮތުގައި ލިބިދޭ ކަމަށް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާރު މި ހުށަހެޅުން އަޅުގަނޑު ހިފަހައި އިވިގެންދާނީ، (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ރާއްޖޭގައި ޤާއިމުކުރެވިފައިވާ މިނިވަން މުސްތަޤިއްލު މުއައްސަސާތަކަށް ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ޚަރަދުތައް ކުރަމުންދާއިރު، އެ މުއައްސަސާތަކުގެ ޚިދުމަތް ރައްޔިތުންނަށް އެންމެ އަގުހެޔޮ ގޮތުގައި ލިބިދޭ ކަމަށް ނުވެދާނެތީވެ، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން އެ މުއައްސަސާތަކަށް ދިން ނަމަވެސް، އަދަދު މުއައްސަސާތަކުގެ މަސައްކަތް މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ތަރުތީބުން، ހުށަހަޅާ ސަރުކާރުގެ މަޝްވަރާއާ ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ބަދަލުގެނެސް ސިޔާސަތުގެ ތެރެއިން ކޮންމެ އަހަރަކު މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅަމުން މި ރިޕޯޓުގައި ހިމެނުމަށް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތާއީދުކުރެއްވީ، މައްޗަންގޮޅި ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު.

މައްޗަންގޮޅި ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. އަދި ހަމައެހެންމެ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން...

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ނޫން! މިއީ ތާއީދުކުރުމަށް އެދިލެވުނު ފުރުޞަތެއް. އިތުރު ވާހަކަ އެއް ނުދެއްކޭނެ. 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ 13 ވަނަ އިސްލާހު. އާދެ! ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް، މައްޗަންގޮޅި ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މައްޗަންގޮޅި ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ބަޖެޓް ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރެއްވުމަށްފަހު މ. އަތޮޅުގައި ގާލު ކިޔާ ރަށެއް އުފެއްދިކަމެއް އަޅުގަނޑަށް އެނގިފައިނުވާތީވެ، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ މި އޮތީ ބަޖެޓުގައި ގާލު ކިޔާ ރަށެއް، މ. އަތޮޅުގެ. މި ބޫފުރުންގެ މުލަކު އަތޮޅުގައި، މުލަކު އަތޮޅަށް...

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްދެއްވުން:

ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މަޖިލީހުގައި، ހުންނަ، ބަޖެޓުގައި އެ ނޫން ކަންތައް ވެސް އެބަ ހުރި އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެހެން ހުރި އިތުރު ކަންތަކާ އެއްކޮށް އިސްލާހުކުރެވިގެންދާނެ. ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ! ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް، ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ވަޙީދު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ވަޙީދު ފާހަގަކޮށްދެއްވުން:

ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް މި ނެގީ ހަމަ ޤާނޫނީ ގޮތުން އެއްޗެއް ސާފުކުރަން ބޭނުންވާތީ، ރައީސްގެ ރޫލިންއާ ގުޅޭ ގޮތުން. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ހަމަ ޓެކްނިކަލީ، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް މި އަހާ ވޯޓަކީ، މި ތަނުން ފާސްކުރާ ކޮންމެ އެއްޗެއް އަޅުގަނޑުމެން މި ވަނީ ޤާނޫނަކަށް އެކި ގޮތުން. ބަޖެޓަކީ ޤާނޫނެއްތޯ ހޫ. ޢަމަލުކުރަން ވާޖިބުވާ ޤާނޫނެއްތޯ ހޫ. އެހީ އަޅުގަނޑު ހަމަ ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި މި ނަގަނީ. ހޫރުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ދެއްވާ ރޫލިންތަކުގައި ފައިސަލާކުރަން. ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވަނީ ނިޒާމީ މައްސަލައެއްގައި، ރައީސް މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މަސްވެރިންގެ ސަބްސިޑީގައި ވެސް ތަފްސީލާ ބުނާއިރަށް ނުޖެހޭ އަދި އިނދިކޮޅުވެރިކަމާ، އެ ކަންކަން ރައީސް ނުކުރައްވާ. ރައީސް ޗޭމްބަރުގައި މައްޗަށް އަރައިގެން، ރައީސް ހަމަޖެހޭ. ތޫބާ! އޯކޭ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްދެއްވުން:

އާދެ! ބަޖެޓީ މާލިއްޔަތު ބެހޭ ޤާނޫނާއި އޭގެ ދަށުން ހިންގާ ގަވާއިދުތަކާ، އަދި އަހަރެމެންގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހިތި މާއިމިލިގެ ދައުލަތު، މާއިމާލިއްޔަތު ދަން ހިންގުމުގެ. އަޑުއިވޭނެ، އަޅުގަނޑު ކިޔުން ގަނޑުއަޅުގަނޑު ބުނަން

އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޮޅިފަ އެއް ނުވޭ. އެހެންވީމާ، ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ކަމަށް ބަލައެއް ނުގަންނަން. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް، ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ވިލުފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް މި ނަގަނީ، މި ގަވާއިދުގެ 84 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން. 84 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ވަކި މާއްދާތަކަކަށް ވޯޓަށް ނޫނޫން ބުނާއިރުގައި، އެޖެންޑާ ކައުންސިލް ޖެނެރަލް ރިޔާސަތުގައި ޖަވާބުދާރީވުމުގައި އިންސާނީ ހައްޤުތަކާއި، 84 ވަނަ މާއްދާ އަދި ބިލުތަކާއި ދާއިރާގެ މަސައްކަތް ހިނގާ އުސޫލު. އެއީ ބަޖެޓުގެ މަސައްކަތް ހިނގާ އުސޫލު ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން މިއީ ކުދިކުދިންނެއް ނޫން. މި ބަޔަކު އަހަރެން ނޫން މި އެއީ. މިތާ ބަނޑުދަރުމަތީ ހުއްޓާ މިހެރެ، އޭ މިތާ ޖަލްސާ އެބަ އެކޭ ބޭނުމަ އެއް ނޫން އަޅުގަނޑުމެން މި ބަނަން އައިސްގެން މި ތިބީ. މިބަނޑުން ހިނގާ އުސޫލާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން މި ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. މިދިޔަ އަހަރު ވެސް ކަނޑައެޅި އުސޫލާ އެއްގޮތަށް ވާހަކަދެއްކުން މި ގެންދަނީ. އެހެންވީމާ، މި ބޭފުޅުންނަށް ހިނދުކޮޅެއް މިއަދު އަރިހު. އެއީ އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ގޮތުގެމަތިން 24 ގަޑިއިރު ހުރިހާ އެންމެން ހަމައިގައި ބެހެއްޓެން ކަމަކަށް. އެހެންވީމާ، އެ އުސޫލުގެ ދަށުން އަދި އެއްބަސްވުމެއް ވީ. އަޅުގަނޑުމެން ގޮތުގެމަތިން. ތަން! އެހެން ގޮތުގެމަތިން މި ވީނު؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ހިނދުކޮޅަކަށް ތިޔަ ވިދާޅުވީ! ޝުކުރު! ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު މި ނެންގެވި ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ކަމަކަށް ބަލައެއް ނުގަންނަން. 84 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ، ބިލަށް އިސްލާހު ހުށަހަޅާ ގޮތް މުއްދަތު މި ބޭފުޅަކީ ބަޔާންކޮށް އުސޫލުތަކަށް މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކާއި ފާޑުކިޔުންތަކާއި ކޮމިޓީން ހުށަހަޅާ ރިޕޯޓުތަކާއި އެހެން ކަންކަމުގެ މަތިން ވެސް ހިނގާނެ. އެހެންވީމާ، ހަމައެކަނި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކާ ފާޑުކިޔުންތަކާ ވިދާޅުވެފައިވޭ ކުރުމަށްފަހުއެވެ. އާގެ ފަހަރު ބައިގައި އެބަ އޭއެވް ކޮމިޓީން ހުށަހަޅާ ރިޕޯޓުތައް ވެސް. އަޅުގަނޑުމެން އިސްލާހު މި ހުށަހަޅަނީ ބަޖެޓު ކޮމިޓީން ހުށަހަޅާ ރިޕޯޓަށް. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު މިހާރު 13 ވަނަ އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވަން، މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދަށް ފުރުޞަތު އަރުވައިލާނަން.

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. ރިޕޯޓު، 7 ޕޮއިންޓު، (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މިތާނގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ހުށަހެޅުން މާޙައުލެއް ޤާއިމުކޮށްދެއްވުމަކީ މަނިކުފާނުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއް. ދެން މި ހުށަހަޅާ އެއްޗަކީ ހަރުދަނާ ފެސް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ވެސް އިންޓަރނޭޝަނަލް ކަންކަމަށް ފެތޭ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް، ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާމިރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް މި ނެގީ ދެންމެ ރިޔާސަތުން ދޫކުރި އެއް ދެއްވާފައި، އަދި ކައުންސިލް ޖެނެރަލްގެ ހަވާލާއި ވެސް މި ވިދާޅުވަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބަނޑައި ފުރުޞަތުދީފަ، ވަކި ހަރަކާތް ވަކި ސިޔާސީ ކަމެއް ބަޔާންކޮށްފައި ހުރިހާ ކަންތައްތައް ވެސް މި މަޖިލީހުގައި ހުށަހެޅިގެންދިޔަ. އެހެންނަމަވެސް ވޯޓަށް އަހާ ފަދަ މައްސަލައެއް ދިރާސާކުރުމަށް ފޮނުވާލެއްވި ވާހަކަ. ފޮނުވާ މިކަމަށް ކަންކަން ބަޔާންކޮށްފައި ޖަވާބެއް އެއީ. އެކަމަކު އެ ފުރުސަތު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ހުށަހެޅި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާ ނުފެތޭ ކަމަށް ބަލާ ކަނޑައެޅިގެން ވަކި މީހުން، ވަކި އުސޫލުތަކަކާ ކަނޑައެޅުމަކީ ބަޔަކު ހަމަ ޖެހޭ ގޮތެއް ދެންނެވީ އުސޫލެއް. އެހެންވީމާ އެ ކަމަކީ ނުކުރެވޭނެ. މި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާ ވަކިން ފެށު ހުރިހާ އިސްލާމީ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން، ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ފެށު ގާނޫނު އަޅުގަނޑުމެން އެކުލެވިގެން އަޅުގަނޑުމެން ގެނެސްދޭން ނުކުރަން. މި އިސްލާމް ހުރިހާ ކަންކަން. ފެށުން އަސާސީގައި ފެށުގައި މި ގާނޫނީ ނިޒާމާ ނުފެތޭ އެއް ފެށުން ވަކި ކަމެއް. މި އިސްލާމްކަން ފެށުން އެކަށީގެންވާ އިނގޭތޯ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް ކަމަށް ބަލައެއް ނުގަނެވުނު. މިހަރުދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަމީދު ރިޒާ، ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ރިޟާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި މަޖިލީހުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރައީސަށް ބިރުދައްކައިގެން ކަންކަން ކުރަން އުޅުމަކީ އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެއްގޮތަކަށްވެސް ވެގެންވާނެ ގޮތެއް ނޫން. ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދާއި ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އާމިރާ ދެ ބޭފުޅުން ފެށުނީއްސުރެ ހަމަ ބިރުދައްކަމުން އަންނަ ތަން މި ފެންނަނީ. މި ގޮތަކަށް ކަންތައް ނުކުރެވޭނެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު މަޖިލީސް މި ގެންދަނީ ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް. އާދެ! އަޅުގަނޑު އެދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މި އިސްލާހުތައް ހުށަހެޅުމުގެ ކަންތައް ކުރިއަށް ގެންދަވަން. މި ބޭފުޅުންނަށް ބަހުސްގެ މަރުޙަލާގައި މި ބޭފުޅުން ބޭނުން ވާހަކަ އެއް ދެއްކެވޭނެ. ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ވަޙީދު، ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މިތާކު ނޫޅެން ރައީސް، މި ކަމަށް ހުރަސްއަޅާކަށް ވެސް. ރައީސަށް ބިރުދައްކާކަށް ވެސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް [illegible] ރައީސްގެ މި މަސައްކަތްތަކަށް. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުގެ މައްސަލަ އަކީ، 7 ފެބްރުއަރީގައި ބަޣާވާތުން ސަރުކާރު ވެއްޓުނުއިރު ތޮއްޑޫ ނަރުދަމާ އަދި ރާއްޖޭގައި ގާޒާ ޖެހިގެން އޮތް ނަރުދަމާ. ތޮއްޑޫ ބަނދަރާއި ތޮއްޑޫ ކުލާސްރޫމްތައް. 2013 ވަނަ އަހަރު ބަޖެޓުގައި އެ އެއްކޮށް ނެގީމަ، އެ މީހުންގެ ހައްޤުތަކުގައި ދެން ކޮންމެކަހަލަ ދަރި ވާހަކަދައްކަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެ ބޭނު ހަމަހަމަކަމާއި ރައްޔިތުންނަށް ސަރުކާރުން ބަޣާވާތުން ބަދަލުކުރުމަ ތަފާތުކުރުމެއް ނޫނަސް. ހުރިހާ ދާއިރާތަކަކަށް އިންސާފުވެރިން ހަމަހަމަކަމާއެކު ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ޕްރޮގްރާމު ނުހިންގުނީމާ މި ބަޖެޓް މަޖިލީހަށް ފާސް ކުރެވުނު ނުވެއް ދޭތޯ. ސަރުކާރުން ބާއްވާފައި ވާ މެންބަރުން ބަޖެޓް ވޯޓު އަރުވާނީ ދޭތޯ؟ ހިނގައްޖެތޯ މި

ބަޖެޓަށް ވޯޓުލަނީ. ހަމަހަމަކަން ގާއިމުކުރަން މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެބަ އޮތް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ބެލެނިކަމީ މިކަން އިންފޯރމްކުރިޔާ ކުރިން ނުކުތް އޭމް ކަލޭކާ ހިއާރޭ ދޫކުރިން. އިންފޯރމްކުރާ ހިސާބުން ޤާނޫނުއަސާސީގައި މި ބުނާ ހަމަހަމަކަމުގެ މާއްދާތަކުން ރިޢާޔަތްކޮށްގެން ގާނޫނީ ގޮތުން. މި ހަމަހަމަކަމާ އެއްކޮށްސަން ނުބައި މިކަން ނުހުރުމުގެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހުމަދު ޢަބްދުﷲ ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހުމަދު ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ކަންބޮޑުވެފައި މިހިރީ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް ނިޒާމީ ނުކުތާ އެއް މި ނަގަންޖެހުނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ތަކުރާރުކޮށް އެއް މައްސަލަ އެއްގައި ނިޒާމީ ނުކުތާ އެއް ނުނެގޭނެ. ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް ނުނެގޭނެ.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދެވުން)

އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހުމަދު ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނޫން އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ ނިމެންދެން އަޑުއައްސަވާދެއްވުން އެދެން. އަޅުގަނޑު އެހެން ވާހަކަ އެއް ދައްކަން މި އުޅެނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނޫން މައުޟޫޢަށް ވާހަކަދެއްކުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް 7 މިނިޓުގެ ފުރުޞަތެއް ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ އިސްލާހުތަކެއް ހުށަހަޅައި ނިމުނީމަ. އާދެ! އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށް ގެންދަވާ!

(ނިޒާމީ މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދެވުން)

އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އަޅުގަނޑު ނިޒާމީ ނުކުތާ އެއް މި ނެގީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 96 ވަނަ މާއްދާގައި އެބަ ބުނޭ ބަޖެޓަށް އިސްލާހު ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު، ގަވާއިދުގެ ފުރުޞަތު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް އޮތް ވާހަކަ. މަނިކުފާނު ރޫލިން މި ދެއްވަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް، އަޅުގަނޑުމެން ފޮނުވާފައި ތިބި މެންބަރުންގެ ވާހަކަ، މެންބަރުންނާ ގުޅުންހުރި ކަންތައްތަކުގައި މި މަޖިލީހުގައި ބަޖެޓާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުދެއްކޭނެ ކަމަށް. އަޅުގަނޑުމެން އެ ދާއިރާ ތަމްސީލުކުރާތީވެ ބަޖެޓަކަށް ވާހަކަދައްކަން މިތާ އިނުމުގެ ބޭނުމެއް ނެތެއްނޫންތޯ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މިއީ އިސްލާހު ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު. މިއީ. ވާހަކަދެއްކުމުގެ ފުރުޞަތު އަދި ފަހުން އޮތީ. އިސްލާހުތަކެއް ހުށަހަޅާ ނިމުނީމަ، އެ ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑު އަރުވާނަން. މިހާރު ހަމަ އެއްކޮށްގައި މި ބޭފުޅުން ނިޒާމާ ބެހޭ ނުކުތާ މި ނަންގަވަމުން ގެންދަވަނީ. އަޅުގަނޑު ތަކުރާރުކޮށް ދަންނަވަން ޤާނޫނު އެއް ވާހަކަ އެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ކުރިއަށް ދަނީ އިސްލާހުތަކާއިގެން. 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 13 އަށް މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވާ އިސްލާހު.

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދާއިރާތަކުގެ މެންބަރުން މިހާރު ޝަކުވާކުރަމުން ދާ ވަގުތެއްގައި އަދި ބަޖެޓުގައި އެ ދާއިރާތަކުގެ އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުޖައްސަވައި، ދެން އަޅުގަނޑު މި އިސްލާހު ހުށަހަޅާއިރުގައި ވެސް ރައްޔިތުންނަށް މި ހުރަހަށް އިސްލާހު ވެސް އަޅާ ސިޔާދަކުރާއިރު، އަޅުގަނޑު އެދެނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މަޝްވަރާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ހުށަހަޅާ ފަދަ ކަންތައްތަކަށް ގޮތެއް ނުވާނެއްޔޭ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވާ! ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް، ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް މުއްޠަލިބު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުއްޠަލިބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅި އިސްލާހަކީ އަޅުގަނޑުމެން އިއްޔެ ދިން ވޯޓާ ގުޅިގެން އިއްޔެ އަޅުގަނޑުމެން [illegible] މައްސަލަ ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ ރިކޮމެންޑޭޝަންގައި [illegible] ފާސްކުރަން ވޯޓުދިނީން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ، އަޅުގަނޑުމެން މިކަން ނުކުރާކަމަށްވިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ އެންމެން ވާނީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފު ބަޔަކަށް. އެއީ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައި އޮތް [illegible] އެއް އޮތް. ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޙުކުމުގައި އޮންނަނީ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި ހިނގަމުންދާ މައްސަލައަކާ އެއްވެސް [illegible] [illegible] [illegible] ނުނިންމަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު...

ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުއްޠަލިބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅި އިސްލާހު މިއަދު ފާސްކުރަން ވޯޓުދެއްވުމަށް [illegible] އަޅުގަނޑު [illegible] ވޯޓެއް....

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ. އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ! އާދެ! ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނެރުއްވި ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ބަލައެއް ނުގަންނަން. ސަބަބަކީ އިއްޔެ މަޖިލީހުން ނިންމި ނިންމުމަކީ ވެރިކަން ހިނގާ ފަރާތުން އަމަލުކުރަންޖެހޭ އެއްޗެއް. އެއީ މަޖިލީހުން އިސްނަގައިގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނޫން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މިހާރު ނިޒާމީ ނުކުތާ ނަންގަވަމުން މި ގެންދަވަނީ ބޭފުޅުންގެ ދާއިރާގެ ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ވާހަކަފުޅުދައްކަވަމުން. ގަޑިއިރުގެ ބަހުސް،

އަޅުގަނޑު މި ވަނީ އެ ކަންކަމަށް ރޫލިން އެއް ދީފައި މިހާރު. އާދެ! ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިފާޢު، ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިފާޢު ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. އަޅުގަނޑު ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް ނެގީ ދާއިރާގެ ވާހަކަދައްކަވާ މަނިކުފާނު ވިދާޅުވަމުންދިޔަ ކަމުގައި ވިސްނަމަވެސް މުޅިއަކުން ވަކި އެހެންކަމެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަނިކުފާނަށް އެނގިލައްވާނެ، ހަމަ. ބާރަށު ދާއިރާގެ ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑު އިންތިޚާބުކޮށްފައި މިހުރި މުރައިދޫ ބަނދަރު މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނުމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު އިންތިޚާބުކޮށްފައި މިހުރި އުތީމުގެ ނަރުދަމާ މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނުމަށް. އަޅުގަނޑު ބަޖެޓް ކޮމިޓީ އަށް އެ އެއްޗެހި ހުށަހެޅީމު. ޕީއެސްއައިޕީގައި ނުހިމެނި މި ހުރީ. އެހެންވީމާ، މި ދަންނަވަނީ މުރައިދޫގެ ބަނދަރާއި އުތީމުގެ ނަރުދަމާ އާއި ބާރަށުގެ ނަރުދަމާ މީގައި ނެތް ގޮތަކަށް މިތަނުން ޕާސްކުރިއަކަށްވެސް ނުދޭނަމަ. މި ތަނުގައި އެކަން ކުރިއަކާ ވެސް ނުދޭނަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މީ ނިޒާމީ ވަރަށް ބޮޑު މައްސަލަ އެއް. އަޅުގަނޑު ބަޖެޓް ކޮމިޓީ އަށް މި ހުރިހާ [illegible]. އެއްވެސް [illegible] ނެތް މި [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، މި ދަންނަވަނީ [illegible] އިން އަޅުގަނޑުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޖެޓުގައި ދާއިރާގައި ހިމަނަންޖެހޭ ކަންކަން [illegible]. އަދި އަޅުގަނޑު ކުރަންޖެހޭ ކަމަކަށް [illegible] އަޅުގަނޑު [illegible] ހުށަހަޅަމުން. އެއިން އެއްވެސް ކަމެއް މަނިކުފާނު [illegible] އެއް ނެތް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން. އަދި އަޅުގަނޑު މީގެ ކުރިން ރޫލިން އެއް ދީފައި އޮތް މައްސަލަ އެއް. އާދެ! މި ބޭފުޅުން ތަކުރާރުކޮށް ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ ނަންގަވާފަ، އަޅުގަނޑަށް ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ ހުށަހަޅަން ފުރުޞަތުދިނީމުން. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ޖަވާބުދެނީ ހަމަ އެއް ޖަވާބެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެނީ އިސްލާހުގައި ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތުދެއްވުމަށް. މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ! އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ! މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދަށް ހުރުމަތްތެރިކަން ހިފައްވާ! މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދަށް ހުރުމަތްތެރިކަން ހިފައްވާ! ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް، މަނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝާހިދު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުހައްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް މި ފަހަރު މި ނަގަންޖެހުނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ މާއްދާތަކާ ހަވާލާދެއްވައި ރިޔާސަތުން ޖަވާބުދެއްވާއިރު ކަނޑައެޅިގެން ރިޔާސަތުން ވިދާޅުވެއްޖެ، ވޯޓުލެވިދިޔަ އަހަރުމެންކަމުގައި ވަކި ގޮތަކަށް ކަންކަންކުރީމާ މަޖިލީހުން ބަލައިގަނެގެން ތީބީބީވޯ، މި އަހަރު ކަންކުރަނީއޭ. ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފަށް ކަންކުރާ ކަމަށް ވަންޏާ އެ ވާހަކަ މިތާ ދައްކަންޖެހޭ. ދެއްކިޔަ، އެކަން ރިޔާސަތުން އިސްލާހުކުރަންޖެހުނީ. ކޮންމެހެން ހުރިގައި ކަންކުރިއިރު، ކުރިގައި ވަކި ދީނަކަށް އުފެދިދާ އެމަތަކަށް، މިހާރު އިސްލާމްދީން ދިވެހިރާއްޖޭގައި އޮތީ. މިއީ ސަތޭކަ އިން ސަތޭކަ އިސްލާމީ ޤައުމެއް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދެވުން)

މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުހައްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެހެންވީމާ، މި ރާއްޖޭގައި އެހެން ދީނަކަށް ފުރުސަތެއް ނެތް މި ރާއްޖެ އަދު...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ! ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް ނޫން. ހުޅުމާލޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްތިމާސް ކުރަމު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ހުޅުމާލޭ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު ވާހަކަދައްކަވަން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް މި ހުށަހަޅަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 75 ވަނަ މާއްދާ. 75 ވަނަ މާއްދާ އެބަ ބުނޭ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން އަމަލުކުރައްވާނީ ޤައުމީ މަސްލަހަތާއި ރައްޔިތުންގެ ލާބަ އާއި މަންފާ އަށް އިސްކަންދީގެންނޭ. އަދި އެއްވެސް މެންބަރަކު އެ މީހެއްގެ ނުވަތަ އެ މީހަކާ ޚާއްޞަ ގުޅުމެއް އޮތް އެހެން މީހެއްގެ ވެސް ޒާތީ މަސްލަހަތެއް ކުރިއެރުވުމަށް މަޤާމުގެ ބޭނުންކުރެވިގެންނުވާނެ. އަދި އެ ބައިވެރިވުން އެ ބައިވެރިން އިންތިޚާބުވި ދާއިރާތަކުގެ ތަމްސީލުކުރުމުގައި ވެސް ޤައުމާއި ހުރިހާ ރައްޔިތުންގެ ލާބަ އާއި މަންފާ އަށް މަސައްކަތްކުރައްވަންވާނެ. އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާހަކީ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ދިރިއުޅޭ އަމިއްލަ ބިމެއް ދީ ރިސޯޓްތަކާ، އެއީ ހިމެނޭ ރިސޯޓްތަކާއި ކުދިކުދި މި ރިސޯޓް ތަރައްޤީކުރުމަށް އިތުރަށް ބާނާ ފަހަރާ ހިމާޔަތްކުރެވޭނެ. މި އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާ އެއް ވެސް ނޫން. އަދި ވަކި ބޭފުޅެއްގެ ދާއިރާ އެއް. މި ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް މަންފާ އާއި ލާބަ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާހު. މިހާރު މަޖިލީހުން ކަނޑައަޅާނީ ވޯޓަށް ހުށަހަޅާ ނަންގަވަނީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ އެއްގޮތްވާ މީގެ ކުރިމަތިލާ ޚިޔާލު ހުށަހެޅުމަށް އެދޭތީ އޮތީމާ، އެހެންވީމާ، މިކަން ބައްލަވައިދެއްވުން އެދެން.

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދަށް ހުރުމަތްތެރިކޮށް ހިތަމަވާ! މި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ. ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް ނެގީމާ، އެ މައްސަލަ އަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށްފަހު، އެހެން ނިޒާމާ ބޭރު މައްސަލައަކަށް ފުރުޞަތުއަރުވާކަށްނުވޭ. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެ ޖަވާބަށް އިޙްތިރާމްކުރައްވާ! (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! ހުޅުމާލޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނަންގަވާ ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް ކަމަކަށް ބަލައެއް ނުގަންނަން. މިކަހަލަ އިސްލާހުތަކާ ދެކޮޅަށް ވޯޓުދިނުމަކީ އަރައިރު ކަންތައް ކުރުވުން ގޮތަކަށް ހަމަ މި އަހަރު ވެސް ކަންތައް މި ކުރެވެނީ އިނގޭތޯ. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް، މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މާރިޔާ އަހްމަދު ދީދީ.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މާރިޔާ އަހްމަދު ދީދީ ވާހަކަދައްކަވަން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަމު މާއްދާގެ ކުރި ނަންބަރާ ނިޒާމަން 86 މިދިޔައަން ބުރިއާ އިތުރުކުރެވުން، އެ ކުރި ސަރަޙައްދުތަކުން ނިސްބަތުން ބަޖެޓުގައި ހިމަނައިދިނުމަން. އަޅުގަނޑު ދާއިރާތަކުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހަވާލާދީ ބިލުތަކުގައި އޮންނަ ބަޔަކުގެ ފަރާތް އަދި ވެސް މާލީ. މި ރައްޔިތުންގެ ހުރިހާ އެންމެން ސިޔާސީ ފިކުރާ އާއި ކަންކަން ހުއްޓުން ވެސް އަންނަނީ މާލެ. އަދި އިހަށްދުވަހު މާލޭގައި ވަރަށް ބޮޑުވެފައި ބޮޑު ފުރުޞަތުތަ ވަރަކަ ވެސް އިވުމުގައި. އެ ފުރުމުތަކަށް މުޅި ރާއްޖެ އަށް. އެހެންވީމާ، ރާއްޖެވާ ދަތުރު ކަން އަދި ބަލާއިރު ވެސް މި ރަށްރަށުގެ...

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މިއީ ހުށަހެޅުން އިސްލާހުގެ މަޝްވަރާގެ ފާހަގަކޮށްލެވުމުގެ ފުރުޞަތެއް ނޫން. އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވުން ސަބަބު ބިނާކުރުން ވަކި އެނގިފައި. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ބަލައެއް ނުގަންނަން. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް، ކުޑަހުވަދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ކުޑަހުވަދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ފާހަގަކޮށްލެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް މި ނަގީ ދެންމެވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ބުނުން އެއް ދެއްވައިފި، ފުރުސަތުގެ ތެރޭގައި ބި ފާހަގަ ދައްކާތީ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން މި އުޅޭ ފާހަގަ އަކީ މި އިސްލާހުގައި ހުށަހެޅިމާ ވޯޓަން އަހަރުވާ ވަގުތުގައި މީގެ ކުރިން ފަސް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 75 ވަނަ މާއްދާއާ ހިލާފު ކުރިޔަސް ވޯޓުން ނަގައި ދުރުކަމުގައި ހުރި. މިއީ މީގެ ކުރިން އަމަލުކުރަމުން އައި ގޮތް. އެއީ ބަދަލުވެފައި ނުވާކަން. ރިޔާސަތުން ކަނޑައެޅިގެން އެކިއަކުގައި ގަބޫލުކުރާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން މި އިއްޔެ ވަރަކަ އަދި އިނގޭ ނުފެތޭ އެ ފުރުސަތު ނުދީ، މިކަން މިގޮތަށް ނުކުރެވޭނެ. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ، އަނެއްކާ އަޅުގަނޑު މި ހުށަހަޅާފައި އޮތް އިސްލާހަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެއްގޮތްވާކަށް ހިލާފު އިސްލާހަކަމަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެން. މިއީ އަޅުގަނޑުގެ އަމިއްލަ ދާއިރާ އަށް ކަމެއް ކުރާކަށް ނޫން. މުޅި ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރަށްރަށަށް ތަރައްޤީ ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ބޭނުން ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީ އިން ހިސާބު ކޮށްގެން ހުށަހަޅާފައި ހަމަހަމަވާގޮތަށް ކުރަކުރައިގައި ކުރާކުރުވާ. ކުރީގެ އިން ނިންމި ނިންމުންތައް ބާކީ ހިމަނައިގެން. ބާކީގެ ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑު ދުވަހަށް 0.1% ވެސް ހިމަނައިގެން...

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ތަކުރާރުކޮށް އެއް ވާހަކަ އެއް މި ދައްކަވަނީ. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން. މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު [illegible] ހަމަ މި [illegible] ނިޒާމީ ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑުވެއްޖެ. އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާ އެއް ނޫން، [illegible] ދާއިރާގައި ހިމެނޭ ދެ މެންބަރުން ތިއްބަވައިގެން އިތުރު ބަޔާން...

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ތަކުރާރުކޮށް އެއް ވާހަކަ އެއް މި ދައްކަވަނީ. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން ތިއީ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ! ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ވަހީދު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ތޮއްޑޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ވަހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ގަސްތުކުރަނީ އަޅުގަނޑުގެ [illegible] ނިޒާމީ [illegible] މިއަދު. [illegible] އަޅުގަނޑު ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް ދަންނަވަން މި ނިޒާމީ ނުކުތާ ވެސް މި ނަގަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާ އާއި 20 ވަނަ މާއްދާ އާއި 23 ވަނަ މާއްދާ އާއި 69 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާ، [illegible] 3 މާއްދާގެ ދަށުން [illegible]

އަދިވެސް އޮތީ 1970ގަ. އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާގައި ރިސޯޓުތައް އަޅައިގެން އެ ދާއިރާ އަށް ކަމެއް ނެތިއްޔާ ކޮބައިތޯ ބޭނުމެއް. މުޅި އަރިއަތޮޅާއި މާލެ އަތޮޅު ވިއްކާލައިގެން. އެހެނެއް ކަންތަކެއް ނުކުރެވޭނެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ނޫން. ހަމަ އެއް ވާހަކަ އެއް މި ދައްކަވަނީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިރުޝާދުދެއްވައިގަންނަވާ! މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުން [illegible] [illegible]. އާދެ! އަޅުގަނޑު އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވުމަށް، 13 ވަނަ އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވުމަށް މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދައްކަވަން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާ އިސްލާހަކީ ރިޕޯޓުގެ 7.6 (ނ)ގެ ފަހަތަށް އަކުރެއް އިތުރުކުރުން، ބަޖެޓު ރިކަމެންޑޭޝަނެއްގެ ގޮތުގަ. ރިޕޯޓު 7.1 (ރ)ގައި [illegible] [illegible] 2013 ވަނަ އަހަރު [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހިމެނުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަން:

ތާއީދުކުރައްވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން. މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު.

މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދައްކަވަން:

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވި އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ 14 ވަނަ އިސްލާހު. މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު.

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 7.1 (ރ) އަށް ހުށަހަޅާ އިސްލާހު. 2013 ވަނަ އަހަރަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އިތުރު 14 ރަށް ޓޫރިސްޓް ރިސޯޓުގެ ގޮތުގައި ކުއްޔަށް ދިނުމަށް، ޕްރޮގްރާމު ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ނިންމާފައި ނިންމުން ކުރިއަށް ގެންދަންވާނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅައި ފާސްކޮށްގެންނެވެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތާއީދުކުރެއްވުމަށް، މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު.

މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ރަޝީދު ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. ދ. އަތޮޅުގައި އިތުރު ރަށެއް އޮތީމަ މައްސަލަ އަކީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ 15 ވަނަ އިސްލާހު، މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ރަޝީދު. އާދެ! 15 ވަނަ އިސްލާހު ވަނީ އަނބުރާ ގެންދަވާފައި އިނގޭތޯ. 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހު. 16 ވަނަ އިސްލާހު. 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ކެލާ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ މަޢުސޫމް.

ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ މަޢުސޫމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2013 ވަނަ އަހަރަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އިން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކަށް ދޭ ފައިސާގެ މިންވަރު، ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ޤާނޫނުގައި ބުނެފައިވަނީ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ 0.2% އާއި 0.1%އާ ދެމެދުގެ އަދަދެއް ކަމުގައި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި ވާ އިރު 2013 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޖެޓުގައި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކަށް ވަނީ 2013 ވަނަ އަހަރު ސިޔާސީ ޕާޓީތަކަށް ދޭ ފައިސާގެ މިންވަރު ބަޖެޓުގެ 0.15% ކަމުގައި ކަނޑައެޅުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ތާއީދުކުރައްވާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން. ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނަޝީދު.

ހޯރަފުށި ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނަޝީދު ވާހަކަދައްކަވުން:

އާދެ! ކެލާ ދެކުނު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ 17 ވަނަ އިސްލާހު، ކެލާ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ މައުސޫމް.

ކެލާ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ މައުސޫމް ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓު ރިކޮމެންޑޭޝަނުގައި ހިމެނުމަން. ރާއްޖޭގައި އުފައްދާފައިވާ ޖަމުޢިއްޔާ، ޖަމާޢަތްތަކުގެ ހިންގުން ހަރުދަނާކުރުމުގެ ގޮތުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީ އިން ކަނޑައަޅާ އުސޫލެއްގެ މަތިން ގަވާއިދުން ހިންގަމުން އަންނަ ޖަމާޢަތްތަކަށް ދޭ މާލީ އެހީގެ ގޮތުގައި 10 މިލިއަން ރުފިޔާ ބަޖެޓުން އިތުރުކުރުން.

ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނަޝީދު ވާހަކަދައްކަވުން:

ކެލާ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މައުސޫމް އެ ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ބައެއް [illegible] ފުރުޞަތުއަރުވަން. [illegible] 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ދަށުން ހުށަހެޅޭ 8 ވަނަ އިސްލާހު. [illegible] ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު [illegible]

[illegible] ދާއިރާގެ މެންބަރު [illegible] ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަށް ހުށަހަޅާ އިސްލާހަކީ، ފެނުގެ ނިޒާމު ޤާއިމުކުރުމަށް 2012 ވަނަ އަހަރަށް ތަޖާކުރި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި އޮތް ރަށްރަށުގެ މަޝްރޫޢުތައް 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމެނުން.

ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އީވާ އަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ މުޙައްމަދު ހުށަހެޅުއްވި އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މިހާރު ބަޖެޓް ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓަށް ހުށަހެޅުން ހުރިހާ އިސްލާހެއް މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު، އަޅުގަނޑަށް މިހާރު ފުރުޞަތުދޫކުރެވި މި ވަނީ މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ އަބްދުއްރަޙީމު ހުށަހެޅުއްވި 3 އިސްލާހަށް. އެ ޕާޓީގެ ފަރާތުން ވެސް އެ އިސްލާހުތައް ހުށަހަޅުއްވަން ބޭނުން ނޫންކަމަށް ވިދާޅުވެފައި ވާތީ، އަޅުގަނޑު މިހާ ހިސާބުން އިސްލާހު ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު މިހާ ހިސާބުން މި ބަންދުވީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ބަޖެޓް ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓަށް ކުރެވޭ ބަހުސަށް. ޢާއްމު ކޮމިޓީން ނިންމަވާފައި ވަނީ ވާހަކަދައްކަވަން އެދިވަޑައިގަންނަވާ ކޮންމެ މެންބަރަކަށް 7 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތު ދެއްވާނަން. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގަތުމުގެ ފުރުޞަތު މިހާރު ހުޅުވާލަން. އާދެ! ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް، ހުޅުމީދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ހުޅުމީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދެންމެ ކެލާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅުއްވި އިސްލާހުގައި ލިޔުމުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައި ވަނީ 10 މިލިއަނެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވިދާޅުވީ 10 މިލިއަނޭ ހުށަހެޅުއްވިއިރު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ އިސްލާހުގައި ވެސް ހިމަނާ ހޮސްޕިޓަލްތަކާ، އަޅުގަނޑު ދެކެން ހޮސްޕިޓަލަކަށް [illegible] ހުށަހަޅަން ބޭނުންވެފައި އިނީ. [illegible] [illegible] ހިތަދޫ ހޮސްޕިޓަލްގައި، [illegible] ހޮސްޕިޓަލް [illegible] އެއީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހޮސްޕިޓަލުގެ [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލަ އެއް އެއީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް އެ ހުށަހެޅުން، ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން. ހުށަހެޅުންތައް، އިސްލާހުތައް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުސަތު މިހާރު މި ބަންދުވީ. އަޅުގަނޑު އެކަން ވާނީ ބަންދުކޮށްލާފަ. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން. އާދެ! ބަޖެޓަށް ހުށަހަޅާ ބަދަލުގެ ފުރަތަމަ ފުރުސަތު އަޅުގަނޑު މި އަރުވަނީ ދާންދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރިޔާޒަށް.

ދާންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރިޔާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ، ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2013 ވަނަ އަހަރަށް ފާސްކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅި، އަދި ބަޖެޓު ކޮމިޓީން އެކުލަވައިލި، ބަޖެޓު ކޮމިޓީން މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅި ރިޕޯޓުތަކުގައި ވަރަށް ބޮޑު ކަންބޮޑުވުންތަކެއް ހުށަހެޅިފައި ވާކަން އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މާމިގިލި ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު ރިޕޯޓު ހުށަހަޅުއްވަމުން، އެ ބަޖެޓު ރިޕޯޓު މި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިއިރު އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާ ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ހުރި ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރެވުން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މީގެ ކުރީގައި 2012 ވަނަ އަހަރު ފާސްކުރެވުނު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބަޖެޓު އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކުރެވިގެން ދިޔައިރުގައި އާގެން ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ރައްޔިތުންގެ އިހުސާސްތަކާ ގުޅިފައި ހުރި އުނިކަމެއްވިފައި ވާކަން...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް، ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޒް ރަޝީދު. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައަކަށް އެދުމުގައި ވަކި އިބާރާތަކުން އެކަމަށް އެދުން އޮންނާނެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފަ. އެ އިބާރާތުން އެދުނީމަ އަޅުގަނޑު މި އަރުވަނީ. ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޒް ރަޝީދު. ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައަކަށް މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ، ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޒް ރަޝީދަށް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޒް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު ބަލައިލާނަން 50 ވަނަ މާއްދާ. އެ އިބާރާތް ބަލައިލަން.

(ވަގުތުކޮޅަކަށް ޖަހަރު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވިދާޅުވި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޖިލީހުގެ ވަގުތު ބޭކާރުކުރީ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއެރުވީ ނިޒާމީ މައްސަލައަކަށް. ވިދާޅުވާން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ. އާދެ! ގާންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދެވުމަށް.

ގާންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރިޔާސު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މީގެ ކުރީގައި އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޖެޓުގައި ރައްޔިތުންގެ އަސާސީ އެތައް ޙައްޤުތަކެއް މާލިއްޔަތުގެ ޤާނޫނުން އެކު އުނިކުރެވިފައި އޮވޭ، ބައެއް ޚިދުމަތްތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން ހުރަންޖެހުނި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އަމުރެއް އެ މާލިއްޔަތުގެ ޤާނޫނާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ގެންސްގެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ މާލިއްޔަތު ޤާނޫނުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ކުދިންނަށް ސުކޫލުގައި ކިޔަވައިދޭ ފޮތްތަކާއި އަދި ދަރި އުމުރުގެ އެންމެގަޔާ، ދަރިވަރު އުމުރުގެ މިންނަން ދޫ 2000 ރުފިޔާއާ އަދި އެކަނިވެރި މައިންނަން ދޫ ފައިސާ އާއި މިގޮތަށް ދޭ ފައިސާ ހުއްޓުވާލަން ހުށަހަޅާފައި ހުރިހާ ފައިސާ އެއް އަސާސީ ހައްލު ގޮތުގައި އެބަ އެބޮއްއޮމެން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އެކުލަވާލާ ބިލްތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން މާލިއްޔަތު ޤާނޫނު އިސްލާހުކުރެވިގެން ހުރިހާ ބަދަލެއް އެބަ އޮތް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަން ބަދަލުތައް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓު ކުރިއަށް ދިޔަ ބަދަލުތަކާ، މިހާރު ބަޖެޓަށް ބަދަލުތަކެއް ގެނެސް އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާނެ. އެހެން ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ދެވޭ ފައިސާ ބަޖެޓުން އުނިކޮށް ދެއްވާ ކަމަށް ވެއްޖެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ދެވޭ ފައިސާތަކެއް މި ހުއްޓާލީ. މާލިއްޔަތު ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދެވޭ ފައިސާގެ ތެރޭގައި 100 ވަރަކަށް މިލިއަން ރުފިޔާ. މިއީ 15 ދުވަހުގެ ކުރިން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ޤާނޫނު ބަދަލުކުރި ފަހުން. ބަޖެޓުގައި ވިދާޅުވެފައިވަނީ ބަދަލުކުރި، މިޤާ ޤާނޫނުގައި ދެވޭ ފައިސާ ހުއްޓުވާލާ ދުވަހު އިއްޔެ ބަޖެޓުގައި އޮތް ފައިސާ ދޫކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައި ހުރި ފައިސާ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ނިންމީ މިއަދު މި ޤާނޫނު ބަދަލުކުރުމުން. 100 މިލިއަން ރުފިޔާ ދެވޭ ބަޖެޓުގައި ހުށަހެޅިފައި މިއީ 15 ދުވަހުގެ ކުރިން ފަހުން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ސަބަބުތަކަށް ބަލައި އަޅުގަނޑުމެން ނުފެނޭ މި ބަޖެޓު އަނބުރާ ހުށަހަޅާ 1

އަހަރަށް ޕާސްކުރާކަން. ގަވަރުނަރު ވިދާޅުވާ ގޮތުން އަންނަ އަހަރު ދެދުވަހާ ހިސާބަށް ދާއިރުގައި މި ރާއްޖޭގައި މިތިބަ ރައްޔިތުންނަކަން މުސާފަރުވާކަން ނެތް. މިއަދު މި ބަޖެޓު އަޅުގަނޑުމެން ޓޫރިސްޓުން ނަމަ، ވަގުތު އިނތިހާބަން އެލިއެލި ޕްރޮޖެކްޓުތައް ތަރައިގެން ދާއިރުގައި މި ޒަމާނު ރަވާތުގެ ބޮޑެތި ފަރާތްތަކުން ދިރިހުރި އޮތީ މި ބިލްޑިންގ މަޖިލީހުގެ އިބްރާހީމް ދޮންބެއްގެ އިސްތިހާރުތަކުގައި އޮތުމަ ޖެހުނީ އެއް. ހަމަ! ބަޖެޓު ކުރިޔާގެ ދޮންބެއްގެންނަކަން އަޅުގަނޑު ޝުކުރުދަންނަވަން. މިހަރުދުވަހު 4 ކޮޓަރީގެ ސްޓާރުގެ މާލެއިން ވާލެވޭ 4 ކޮޓަރީގެ ސްޓާރުގެ، ހާރާބުގެ ނަރުދަމާ ރާކޮޅުތަކަށް ޝައުގުވެރިވެ ގޮތަކީ ބަޖެޓުގައި އެބަ އޮތް. އެއްރަށްނަމަވެސް ދެއްވުން މި އަހަރު ނިމުމުގެ ދާއިރާގައި 20 އެއްބަސް ހިއްސާކުރަން އަޅުގަނޑުމެން ނިސްބަތް ޓިޔަ އިން. ދެއްވުނުގައި ދަނޑުވަރު ހަރަދު ނިސްބަތް ކަނޑައެޅިން. ދެއްވުނުގައި ކުރަންފަށައި އަޅުގަނޑުމެން ނިސްބަތް ކަނޑައެޅި އެބަ އޮތީ ދިވެހި ދަނޑުވެރިކަމުގެ ބަޖެޓުން ހަރަދުކުރަން އަހަރުތަކުގައި މަޢުލޫމާތު ދޭ ބަޔަކު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޓަރިފްކުރައްވާ އެއް ނިޔާމުއަކަން. ޖުމްލަ ފުލުސްދޭ ފުރުސަތު ޖެހުނުނަ ގުޅިގެން މަޢުލޫމާތު ކަނޑައެޅުނީ ދިރި ބަނދަރުގައި، މި ހުށަހެޅި ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާފައިވާގައި މި ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކާމިޔާބުކަމާ އެކުގައި ކުރުވިގެން ހިނގައިދިޔަ ކަމެއް ކަނޑު ކުރިއަށް. އެކަމަކު ވަރަށްބޮޑަށް މި ކަންކަން ފުރިހަމަކުރުމަށް ރާއްޖެއިން ހޯދުމަށް ކުރިޔަށް ބޮޑު ނިޔާކަށް ނަންގާ ވިސްނުމާއި ޓެސްޓު ކަމަކަށް ކަމަކީ ވާހަކަ ދެއްކުމުގެ ބަޔަކު އަޅުގަނޑުމެން ދަތުރު ތިއްބަވާ ނޫނިއްޔާ ކުރިން ބޭރުގެ ބަޔަކު. މި ރާއްޖޭގެ އެކަންކަމުގެ ހަމަ މުއައްސަސާތަކުން ސާފުކޮށް ފެންނަ އެ ހިސާބު ނުކުރަނީ ފަރުވާ ފައިސާއަކަށް ވަނީ އެވެ. އަޅުގަނޑުމެން މި ކަންކަން ކުރިއަށް ގެންދާނަމަ ބަޖެޓުގެ ބޭނުމަކީ ބޮޑެތި ކަންކަން ހަމަޖެހުނު ފުރުސަތު އެކަމަކު އަހަރެމެން ދަށުކުރެވިފައިވަނީ. މި ކަންކަން ނިމުން ނަގައިގެން ވަރަށް ބޮޑު ބަޖެޓު ނިމުމުގެ ބަޖެޓެއް ޖެހިލުންވާން ފެށުނު ގޮތަށް ބަހައްޓައި ކުރިއަށް ކުރުމަށް ދެކެވަނީ. ހަމަ އެކަން ތިޔައިން ހައްލުކުރަނީ ކަމަކަށް ނޫން. މީގެ ކުރިން ހަނގުރާމަވެރި އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑުމީހަކަށް ނަންގަތީ. ޖުމްލަ އެއްކަލަ ހޮވޭ 10 ވާނީ އަހަރު ގޮތަކަށް ތަރައްޤީވި ރަށްރަށް. ކޮޅު 150 ގެނެސް ވާނީ އަހަރުގެ ނަމަ ދެރަ. މިއަދު އިބިދިޔަވާ ބަނދަރު މިހާ އެއްވެ، ރާވައިކަން ނަގަނީ ވާނީ ގޮވައިލުމަށް، މިއަދު އެ ރަށްރަށުގައި ހިނގާ ފުރުސަތު މުޅި ޖަމާޢަތުގެ ރައްޔިތުން، އެމް.ޑީ.ޕީ އިން އެ ހޯދި ކަންކަމާ ގުޅިގެން. މިއަދު ބައްލަވާލެއްވުމުގެ ފަރާތުން ކުރިއަށް މީހާ ބޭނުމެއް އެބަ ޖެހޭ މިކަމާ ވިސްނަން. މި އެއްބަސްވުން އަށް ފަނޑިޔާރުކަމާ ހިއްސާކުރަން ކުރިމަތިލާ އެއް މި ދިވެހިރާއްޖެ ވިސްނަން ޖެހޭ ކަމެއް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން އެއްވެސް ކަމެއް ހަދަން ހުރި މަސައްކަތެއް ކަމަށް ޖެހޭ އިރު ބަހައްޓަން ބަލަ ޖެހޭ ހިސާބު. ބަލަހަރާގެ ރަނގަޅު ކަމެއް ޖެހޭ ކަމަށް. ސިޔާސީ ދައުރުކަމުގައި މިހެން ބަލައިގެން ކަމަކަށް ޖެހޭ ހިސާބު. މިއަދު މި ޤާނޫނު މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަޅުގަނޑުމެން ރިޔާސީ ޓެކްސްއިން ކުރިއަށްދާއިރު، މި ގޮތުގެ ސަރުކާރުގެ އަމިއްލަ ފަރާތަށް ހުށަހެޅުން ނަމަ، މާދަމާ

އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިން އަޅުގަނޑުމެންނާ ސުވާލުކުރާނެ. މި ޤައުމުގެ ރައްޔިތުން ކަރުނައަޅައި ރޯންޖެހޭ ހިސާބަށް މި ޤައުމު ދުއްވަނީ މި. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ގަވަރުނަރު އެ ވިދާޅުވަނީ، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އެ ވިދާޅުވަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަގުހުރި ބަސްކޮޅުތަކެއް. މިއަދު އެކަންކަމާ ދޭތެރޭގައި ފުންކޮށް ވިސްނަންޖެހޭނެ. ސިޔާސީ ބޭފުޅުން ސިޔާސީ ކޮންމެވަރަކަށް އާދޭސްކުރި ނަމަވެސް މި ޤައުމު އޯގާތެރިކަމާއިގެން ނުވާނެ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުން ކޮށްފައި ހުރި ކަންތައްތަކީ ރަނގަޅު ކަންތައްތަކެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލާކަށް ނެތް. މި ޤައުމު ފަރުވާކުޑަކުރީ ދިރޭ އުމުރުގެ މީހުން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ. އަޅުގަނޑުމެން ފައިސާ ގެންގޮސްދިޔަ އެކަނިވެރި މައިން. މުޅި ރައްޖޭގެ ހުރީ ރައްޔިތުންގެ އައި.ޖީ.ޕީގައި 1 ފަރައްކަ ރުފިޔާ ގަރަންޓީކުރިން، މިއަދު މި މަޖިލީހުން. އެހެންނަމަވެސް މިއަދު އެގޮތުން ހަމަ އެބަ ޖެހޭ ވިސްނަން ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ މި ކަންކަމާ ދޭތެރޭ ވިސްނައި، ބަޖެޓާ ދޭތެރޭ ފުންކޮށް ވިސްނައި ކަންކަން ކުރަން. އާދެ! މުލަކު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ވިދާޅުވި ކަންކަމުން ވިސްނުމާއި، އިޤްތިޞާދުން ވިސްނުމާއި، ބަޖެޓުން ވިސްނުމާއި ވަކީދު ފައިދާ ފާރަކަ. މި ބޭފުޅުން ބައްލަވާލެއްވުމުގައި ވައި އަރައިގަތްކާއި ފައިދާތަކާ ވެސް ވަކީދު ގޮތުގައި ވިދާޅުވި ފަރާތުން ކުރެވިފައިވާނަމަ. ރަނގަޅު ވަންޏާ. ވަކީދަށް އަހަރުމެން ފަ ފަ ފިލާ. ވަކީދު ކުރެވިފައިވާނެ. ދިވެހި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ކޮބައިތަން ޒަރޫރީކަމެއްވާނެ. މިހާ ބޭފުޅުން މިހެންވާ. އެހި ޔައްގެލޯ؟ ބައްލަވާލެއްވުމުގެ ފަރިކަމުން ގެނައިސްފާ، މިހާ ބޭފުޅުންގެ ބާރަށް ނެތް. މިއަދު ކަމުދާނުވާނެ ސަރުކާރަށްދޭގައި މިހާ ބޭފުޅުން މަޖިލީހުގައި މިހާ މިހެންވަނީ ހަރު. ކުރި ޤައުމު ރަށްކަގެ ތެރެއަން ފައްބޭބޭ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް ފެނިކަން، އަޅުގަނޑުމެން އައުމުގެ ކުރިން މިހާ ބޭފުޅުންނަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ މަސް ކިލޯ އަކީ ބާޖެހުގައި 5 ރުފިޔާ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެ ފެނިކަން ބަދަލުކޮށް ހުސްބަ މަސްދުވަހުގެ ފަހުގައި 28 ރުފިޔާ އަށް، 29 ރުފިޔާ އަށް ޖެއްސުމަ، ފަސް މިއަދު މަސްބަނދަރުން 3000 ރުފިޔާ ދެވިދެއްވުމަކީ މި ފަހަރުގެ މަސްވެރިން އެކަމާ ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ ކަމެއް ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހެން މަސްވެރިކަމުގެ އިޤްތިޞާދު ވަކި ފަރާތްތަކުން ބައެއްކަހަލަ، މި ޤައުމުން އިޤްތިޞާދު ރަށްރަށުން ފަތުރުވެރިންގެ ފައިދާ ބައެއްކަހަލަ މި ޤައުމު ނުހިނގާނެ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އައްޑޫ އަތޮޅުގައި އޮތް ކަބަރަޕީ އެހި ކުރި ގަހި ފިޔާސަރަ، ގަދަފަ މުދަ ނަބުވުން ގޮތުގައި އަބުފަސް ރައްޔިތުން ބަނޑުން އައި، ބައެއް ނިސްފަކުގައި ޖަރާފުން އައި ބަނދަރު. އެހެންނަމަވެސް އެމް.ޑީ.ޕީގެ ފެށިގޮތުގައި މި ފެނިސް އަށް ގެނައި ބަދަލާ އެކު ބަނދަރުބަރު. ކައިނަތަކާ ވީ. ފަތުރުވެރިންނަށް ވެސް ފައިދާވި. މުދަލުވެރި މީހުންނަށް ވެސް ފައިދާވި. އެދުރުންތަކުގެ މީހުންނަށް ފައިދާވި. މަދަރުސާތަކަށް ފައިދާވި. އެހެންނަމަވެސް ފަތުރުވެރިން ބޭނުންވި މިސާލެ ރިސޯޓުގެ ބޮޑު އެކަން ކުރެވުން.

ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ މައުސޫމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ދައުލަތުގެ 2013 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ބަޖެޓުގެ ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓު ނިމި، އިސްލާޙުތަކާއި ހުށަހެޅި، ބަޖެޓުގެ ބަހުސްގެ ފަހު މަރުޙަލާ އަށް އަޅުގަނޑު ވާހަކަދައްކާއިރު، އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމަ ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ ސަރުކާރުން ހުށަހެޅި 16.9 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓު، ކޮމިޓީ އިން ނިންމިއިރު މި ވަނީ 15.3 ބިލިއަން ރުފިޔާ އަށް ކުޑަކުރެވިފަ. އާދެ! އަސްލު ނަންބަރުތަކަށް ބަލައިލާއިރު ކޮމިޓީ އިން ކުރި މަސައްކަތުން 2 ބިލިއަން ރުފިޔާ ކުޑަވެގެން ދިޔަ، ސަރުކާރުން ހުށަހެޅި އަދަދަށް ވުރެ. އެއީ ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތުން ކޮމިޓީގެ ތެރެއިން ގާތްގަނޑަކަށް 400 މިލިއަން ރުފިޔާ އެއްކުރެވުނު. އިތުރު ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ހިމެނުން. ދެން އެހެންނަމަވެސް މި ފުދި ބަޖެޓުން 1.6 ބިލިއަން ކަނޑައިލެވުނު. އެހެންކަމަށްވާއިރު ޖުމްލަ 2 ބިލިއަން ރުފިޔާ މި ވަނީ ކަނޑައިލެވިފަ. އާދެ! އެހެންވީމާ، މި ވަގުތު މި އޮތީ ސަރުކާރުން ބޭނުންވި ގޮތަކަށް ނޫން ބަޖެޓު ކޮމިޓީ މިހިސާބަށް އައިއްސަ. ދެން އެހެންނަމަވެސް ތަފާތު ސަބަބުތަކާ ހުރެ، ތަފާތު ފަރާތްތަކުން ހުށަހެޅި ކަނޑައެޅުންތަކުގެ އަދިގައި، އެ ނިންމުން އެ ހިސާބަށް ގޮއްސަ އެ އޮތީ. ދެން މިގައި ކޮމިޓީ އިން 400 މިލިއަން ރުފިޔާ އިތުރުކުރި [illegible] ސުވާލުކޮށްލާއިރު، މި މަޖިލީހުގެ ޒިންމާ އެއީ ހަމަ ހަމަކަން އިތުރުކުރުމަށޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވުނު ބައެއް ނިޒާމީ ނުކުތާތަކުގެ ތެރެއިން ވެސް ބައެއް މެންބަރުން ފާހަގަކުރެވުން ދިޔައީ އެ ކަންތައްތަކެއް. ހަމަހަމަކަން ކުޑަކަމާ ހުރި، ހަމަހަމަކަން އަދި ވެސް އިތުރަށް ގެންނަން ބޭނުން ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް ހަމަހަމަކަން ވެސް ގެނުވަނީ ހިސާބު [illegible] ހަމައެކަނި ޖާގަހައިގެންނެއް ނޫން. ސީދާ އަސްލު ފައިސާ ހޯދައި [illegible]. އެހެންވީމާ، [illegible] [illegible] 400 މިލިއަން ރުފިޔާ ގާތްގަނޑަކަށް ހިމަނައިގެން ބަރާބަރަށް ހަމަހަމަކަން ގެނައުމަށް [illegible] ކޮމިޓީ އިން މަސައްކަތްކޮށްދެއްވިތީވެ. އަޅުގަނޑު އުފާކުރަން މި ބަޖެޓު ނިމިގެން މި ހިސާބަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] މި ބަޖެޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ވެސް [illegible] [illegible] ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާކަން. އެހެންނަމަވެސް މި ކަނޑައެޅިފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ވަކާލާތުކުރައްވާ ބައެއް ބޭފުޅުން މި ވިދާޅުވަނީ ދާއިރާގެ [illegible] [illegible] ހިމެނިފައި ނެތް ވާހަކަ. ބަޖެޓު ސަރުކާރުން ހުށަހެޅި [illegible] [illegible] 2 ބިލިއަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އާދެ! މިހެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓުގެ އަދަދުތަކަށް ބަލާއިރު 2013 ވަނަ އަހަރަށް [illegible] އާ ބަނދަރު، މި ކަންތައްތަކަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ބަޖެޓުގައި މި ވަނީ ހަމަ ވަރަށް ކުޑަ [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] 2013 ވަނަ އަހަރަކީ [illegible] އަހަރެއް. އެހެންކަމަށްވާތީ [illegible] ސަރުކާރުން ވަރަށް ގިނަ ޕްރޮޖެކްޓްތައް [illegible]. އެ [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނޭ. [illegible] [illegible] ސަރުކާރުން ޕްރޮޖެކްޓްތައް

ފޯރާކަން. އެއީ މިއަދަކު ވާ ކަމެއް ނޫން. ހަމައެކަނި މި ޤައުމު، މި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވެސް ވާ ކަމެއް ނޫން. އާދެ! މީގައި ހަމަހަމަކަމަކީ އިސްލާމްދީނުގެ ސަޤާފަތް މި ވީ ގޮތޭ ކޮންމެ ބަރާބަރަށް ވެސް ވަކިވަކިއެއް ހިފުންތަކުގެ ސަޤާފަތް 2013 ވަނަ އަހަރަށް މި އައީ ހަމަ ކޮންމެ ރަށެއްގެ ހިރިއާ ޑިމޮކްރަސީ ފަރާތުގޮތް ވަރަށް. އެ ތަސައްވުރުގެ ބިންގާއަޅަން ދެ ޗިލު ގޮއްސަ ރިބަން ކަނޑައިލެވޭ ވަރަށް. އެހެންވީމާ، މިވަރަށް އޮއްވަ އަސްލު މި ވާ ގޮތަކީ ޑިމޮކްރަސީ އިމްތިޔާޒުތަކުގައި ވެސް އެންމެ ބޮޑަށް ގޮވާލާ ގޮތް ނޫން. މި ޖާގަހަކީ ބޮޑުކަމުގެ ކިބައިގައި ކުރިއަރާފައިވާ ޖާގަ. ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ބާރުތައް ވަކިކޮށް ފައިސާ ލިބޭ ގޮތަށް ކަންކަން ކުރުމަށް ކުރިއަށް، އަދި ބާރުތަކަށް ބަރާބަރު ބަހައިލުމުގެ ސިސްޓަމެއް ރާވައިގެން ޑިމޮކްރަސީ ނިޒާމުގައި ތަރައްޤީ ކުރިއަރާ ބަރާބަރު ކަންތައްތައް ނިމުނީ. އެހެންވީމާ، ދެ އަހަރަށް، ތިން އަހަރަށް، 4 އަހަރަށް ބަލާއިރުގައި ކަންތައްތައް ކުރިމަ، އެ ޑިމޮކްރަސީ ދިގުލައިގެންދާ އެތައް ބައިވަރު އިސްލާހުތައް، އާއްމުކޮށް އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުންތައް ވެސް، މި ހުރިހާ ކަމެއް ވީ. އެކަމު ބަނޑުގެ ގޮތުން ރަނގަޅު ހަމަ ޑިމޮކްރަސީ ފުރިހަމަކުރުން އިޖްތިމާޢީކޮށްވެސް، އަހަރުތަކެއް ދެ އަހަރުން އެ ކަންތައް ނިންމާލުން. އެހެންނަމަވެސް މިދިޔަ ގޮތަށް ކުޅަ ޝަރީޢަތާ ބެހޭ، ހުރިހާ އެކުލެވިގެންވާ ބަޔަކު. އެހެންވީމާ، އަދި ހާއްސަކޮށް ހަމަހަމަކަމާއި ނުލާ ގޮސް ދިޔަ އަހަރުތަކުގެ ބަލާލާއިރު ހަމަހަމަކަމާ ކުރިއެރުން ގެންނަންވާނީ ކޮންމެ ބަރާބަރު ކުޅިކުޅޭ އެއްކަލަ ބޮޑު ގޮތް މި ދިޔަވަނީ. ދެން އަދުގެ ރާއްޖެ މި ކުރީގެ ވަގުތުވެރިކަން އެއް ކަމަކަށް އިސްލާހުތަކުގެ، މި މަޤާމުން އިސްލާހު ތަރައްޤީވުމަށް ސިޔާސީ ހަރަކާތްތަކާއި ވަޒީރުން ފުރިހަމަ ބަޔަކު ވަރަށް ދުވަސް ދިޔައީ ހުރިހާ. އާދެ! އަދުގެ ޖެހިލުން ނެތި ދިޔަ ދަނޑުވެރިކަމަށް އެއްޗެއް ވަރަކަށް ފުރިހަމަ ހުރިހާ ބަރާބަރު މުސާރަ މިނިވަން ދުވަހުގެ ވަގުތު ބަޔާންކޮށް އެ ބޮޑުތަކެއް ދެލޯ ފަރާތް އަދި ވާހަކަ އެއް އޮށް އިތުރަށް އެއް މި ބަޖެޓުގެ ތަރައްޤީ ދުވަހު އެއް ނުލާ. އެއީ ވެސް މިދިޔަގޮތް ކޮންމެ ބަޖެޓު ކުރެވޭނެ ގޮތްތަކެއް، ދުރު ބަޖެޓު ދައުލަތް ކުރެވިފައި އަދުގެ ރާއްޖެން ވެސް އިސްލާހުތަކާއި. އެހެންނަމަވެސް އަދުގެ ރާއްޖެ ފަދަ ގޮތްތަކެއް 2013 ވަނަ އަހަރު އަދުގެ ރާއްޖެ ހާއްސަ އަހަރުމިއަދުތަކެއް ދައުލަތް އެބަ ޖެހޭ އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުމާއި ފަރާތްތަކެއް ބަޖެޓުގެ ކުރިއަރާފައިވާ އެކިއެކި ކުރިއެރުމާއި ކުރިއެރުން. އެކަމުގެ އިތުރުން އެއްގަމުގައި ކުރިއެރުމާއި ކުރިއެރުން 2013 ވަނަ އަހަރު ވަރަށް ބޮޑު ކަމެއް ކުރަން އެބަ ޖެހޭ. ރިޔާސީ އިންތިޚާބު ބާއްވަން އެބަ ޖެހޭ. ދެމެހެއްޓެނިވި ބަޖެޓުގެ ކުރިއެރުން ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތެއް ކުރަންޖެހޭ ބަޖެޓުގެ ކަންތައް ހަމައެކަނި އަދުވަސް އެބަ ޖެހޭ. ދެން އިންތިޚާބުގެ ކުރިއެރުން މަސައްކަތް އަދުގެ ރާއްޖެއަށް ކުރަންޖެހޭ ބޮޑު ކަމަކީ ކުރިއެރުމާއި ތަރައްޤީ ކުރުމަށް އެބަ އޮތް. އާދެ! ދެން ބަޖެޓަށް ފައިސާ ހޯދަން އެއް ބޮޑު ބަޔާނެއް، މި ބަޖެޓަށް ޚަރަދު ބޮޑުވެގެން ފައިސާ ހޯދަން މި އައީ ބޮޑުބޮޑު ދަރަނިއެއް އިން. 2013 ވަނަ އަހަރު ބޮޑު އިން ބަޖެޓަށް 8.3 ބިލިޔަން ރުފިޔާ ލިބޭނެ. ދެން މި އައީ ލޯނާއި ހިލޭ އެހީގެ ބައި އަދުގެ ރާއްޖެއިން ކުރިއަރުވާ ވަރަކަށް ކުރުވަން އެބަ މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭ. އަދުގެ ރާއްޖެ އެހެން ގޮތްގޮތުން ފައިސާ ހޯދައިގެން ބަޖެޓު ހަމައެކަނި

އަޅުވަންޖެހޭ. މި ބަޖެޓުގައި އިތުރަށް ބަޖެޓަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ ހޯދުމަށް ބަލައި ސަރުކާރުން ހުށަހެޅުއްވި މައިގަނޑު ކަންތައްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ތާއީދުކުރަން. އެހެންވީމާ، 2003 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ސަރުކާރުން އެ ކަންތައްތައް ހުށަހެޅުއްވައިގެން ކުރިއަށް ގެންގޮސް، މުއްސަނދިން އަތުން ފައިސާ ނަގައިގެން، ޢާއްމު ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްތައް ލިބޭނެ ގޮތް ވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން އެދެން. މީގައި އަޅުގަނޑުމެން ޢާއްމުކޮށް ކަންބޮޑުވާ އެއް ކަމަކީ ދައުލަތު ދަރަނި ބޮޑުވަމުންދާ މައްސަލަ. 2012 ވަނަ އަހަރު މި އޮތީ ދަރަނީގެ ގޮތުގައި 12 ބިލިއަން. މިއީ 31 ބިލިއަނަށް އޮތިއިރު، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މަގުމަތިން ހައްދުފަހަނަ އަޅައިފި ކަމެއް. އިޞްލާޙުކުރުމުގެ ސިޔާސަތު އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ހައްލުކުރަންޖެހޭ. އެ ވާހަކަ ދެއްކުމުގެ ބަދަލުގައި ސީދާ ގޮތަކަށް ނިންމަން އެބަ ޖެހޭ. ރައްޔިތުން ހުރި ސިޔާސަތެއް ރައްޔިތުންނަށް ވިއްކައިގެން، އިޤްތިޞާދުކުރުމުގެ ސިޔާސަތު ތަންފީޛުކުރުވުން އެބަ ޖެހޭ. ރާއްޖޭގައި ވަޒީފާގެ ފުރުޞަތު އެބަ އިތުރުވާންޖެހޭ. އިޤްތިޞާދީ ހަރަކާތްތައް އެބަ އިތުރުވާންޖެހޭ. ކުދި ވިޔަފާރިތަކަށް އެބަ ޖާގަ ލިބެންޖެހޭ. ސިއްޙީ ދާއިރާއާއި ތަޢުލީމީ ދާއިރާ އަޅުގަނޑުމެން ހަރުދަނާ އެބަ ކުރަންޖެހޭ. އާދެ! މި ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑުމެން ޒުވާނުންނަށް ވަޒީފާ ފުރުޞަތު އެބަ ހޯދައިދޭންޖެހޭ. ޒުވާނުންނަށް އާމްދަނީ ލިބިގެން ނޫނީ އާއިލާ ތަނަވަހެއް ނުވާނެ. އާއިލާ ތަނަވަސްވެގެން ނޫނީ ހެޔޮ ދިރިއުޅުމެއް ނުލިބޭނެ. އަޅުގަނޑުގެ މިއަދު އަޅުގަނޑު ވާނީ އިސްލާހަކާއި ހުށަހަޅާފައި ރާއްޖޭގެ ޖަމުޢިއްޔާތަކަށް 10 ބިލިއަން ރުފިޔާ ދޫކޮށްފައި ބަޖެޓުން ނިންމާ ގޮތުގެ މަތިން އެކުލަވާލެވިފައި. އެއީ އެ ޖަމުޢިއްޔާތަކުގެ އިދާރީ ހިންގުން ހަރުދަނާކުރުން، ރައްޔިތުންގެ ބައިވެރިވުން. އިތުރުކުރުން ޖަމުޢިއްޔާތައް ތަރައްޤީކުރުން، މުޅި ރައްޔިތުންނަށް ހޯދައިދިނުމަށް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުން މި ގެންދަނީ ބަޖެޓު ރިޕޯޓް. މި ރިޕޯޓް މިއަދު ބަލައިލާއިރުގައި މި ރިޕޯޓުން އަޅުގަނޑަށް އެންމެ ބޮޑަށް ފާހަގަކުރެވިގެން ދިޔައީ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ސަރުކާރުން ފޮނުއްވިއިރު އޮތީ 16.9 ބިލިއަނުން 15.3 ބިލިއަނަށް ބަދަލުވެގެންދިޔަ ތަން. އާދެ! ބަޖެޓު ކޮމިޓީން މިކަން ދިރާސާކުރަމުން ދިޔައިރުގައި މިގައި މެންބަރުންގެ ތަފާތުގައި ފިކުރުގައި ހިސާބުތަކެއް ނެތް. އެހެންނަމަވެސް ގާތްގަނޑަކަށް ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ އެންމެން ކަހަލަ ގޮތަކަށް އެއްބަސްވެވޭ، އެންމެންނަށް ކަހަލަ ގޮތަކަށް ބަޖެޓުގެ ކަންތައް ނިމިގެންދިޔައީ. އާދެ! ދައުލަތަށް ލިބޭނެ އާމްދަނީ ގާތްގަނޑަކަށް 15 ބިލިއަން ގާތްގަނޑަކަށް ޖެހިފައި އޮތް ކަމުގައި ވިސްނަމުން ހަދިންކަމާ އެއްކޮށް 13 ވަރަކަށް ބިލިއަން ކަނޑުނުގެ ފިޔަނި ބޮޑުވަރަކަށް. އެހެންކަމުން، މިދަންނަވާ އާމްދަނީ ލިބޭނީ ވެސް ބައެއް ކަހަލަ ޓެކްސްތަކަށް ބަދަލުތަކެއް މަޖިލީހުން ގެނެސްދީގެން. އެހެންވީމާ، ދަރަނި ކުޑަކުރުމަށް ބާރަކަށް ފެންނަނީ މިއަދު ބަޖެޓު އަދަދު ކުޑަވެގެން ދިޔައިމަ. އެއީ އަޅުގަނޑު އުފާކުރަންވާ އަޅުގަނޑު އެކަމާ އުފާކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. ހިތާމަކުރާ މިކަމީ ފޮއްޓަކާ ދުން އެކަމާ ހިތާމަކުރަންވީ. ބައެއް

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މިތާ ވާހަކަފުޅުދެއްކެވިއިރުގައި ތިމަންނަމެންގެ، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ބޭފުޅުން ވާހަކަދެއްކެވިއިރުގައި ތިމަންނަމެންގެ ސިޔާސަތު، ތިމަންނަމެންގެ 3 އަހަރު ކަންތައް ހުރީ މިވެނި ގޮތަކޭ ބުނާއިރުގައި 2008 ނިމުނުއިރު ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު އެތެރެ އާއި ބޭރު އޮތީ 4.9 ބިލިއަނުގައި ގާތްގަނޑަކަށް، އެ ވަރު އޮތީ. އެހެންނަމަވެސް. އެމް.ޑީ.ޕީ ވެރިކަން ނިމުނުއިރުގައި ދިވެހި ދައުލަތުގެ ދަރަނި އޮތީ 26 ބިލިއަނަށް އަރާފައި އޮތީ. މިދިޔަ 3 އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގަ. އެއީ ގާތްގަނޑަކަށް އަހަރަކު 8.3 ބިލިއަން ވަރުގެ ދަރަންޏެއް ދިވެހި ދައުލަތް ދިޔައީ ދަރަމުން. އެހެންވީމާ، މިއަދު މި ވާހަކަތައް އޮޅުވާލަން މަސައްކަތްކުރި ކަމުގައި ވިޔަސް މިއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ވެސް މިއަދު ފެންނަން އޮތީ ބަލިކަށި. އަދި ހަމައެހެންމެ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް، މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ބަޝީރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ބަޝީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ހިނގަމުންދާ މައްސަލައަކާ ބެހޭ ގޮތުން ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް މި ނަގަނީ. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރު ނިމުނީ ނޫން. ބަހުސްކުރާކަން...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން. ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށް ގެންދަވާ! ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް، ކެނދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ކެނދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް މި ނެގީ. ބައެއްފަހަރު ރިޔާސަތުން ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން ނިޒާމީ މައްސަލަ ނެގީމާ، އެބަ ދެންމެ ފާސް އިޖުތިމާޢީ މެންބަރަކު އެ ނިޒާމީ މައްސަލަ ނަގާ ކޮއްވަރު ތުރުވ ހުންނަވައިގެން. އެކަމަށް ފުރަގަ އެއް ނުކުރެވުނު. އެހީތެރި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ނޫން އިޙްތިރާމްކުރައްވާ މެންބަރު! ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށް ގެންދަވާ.

ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިހެން އަތޮޅުތަކަށް، އެމް.ޑީ.ޕީގެ އަތޮޅުތަކަށް ފުރަތަމަ ދޯނިދޭ އެއް ސަފަރު އަޅުގަނޑު މިއަދު ދަންނަވައިލާނަން. އެއީ 30 އަހަރު ވެރިކަމެއް ނިމުމަށްދާއިރު ދިވެހި ދައުލަތުގެ ދަރަނި އޮތީ 4.9 ބިލިއަނުގައި. 3 އަހަރުގެ ވެރިކަމެއް ނިމުމަށްދާއިރު ދައުލަތުގެ ދަރަނި އޮތީ 26 ބިލިއަނަށް އަރާފައި. މިއީ ޑިމޮކްރަސީ ސަރުކާރު. ގާތްގަނޑަކަށް ކޮންމެ އަހަރަކު 8.6 ބިލިއަނަށް ދިވެހި ދައުލަތުގެ ދިޔައީ ދަރަމުން. ދެން ނަތީޖާ ކޮބައިތޯ؟ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮންމެހެން ނަތީޖާ ފެނުނީ. އަޅުގަނޑު ނިސްބަތްވާ ޕާޓީގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ދެއްކިއަސް މާ ރަނގަޅުވާނެ. ވިލުފުށީ ދާއިރާ އަކީ މިދިޔަ 3 އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެއްވެސް ކަމެއް ކޮންމެހެން އެއް ނުވޭ. އެއްވެސް ކަމެއް ކޮންމެހެން އެއް ނުވޭ. ސްކޫލުގެ ޕްރޮޖެކްޓެއް މަޖިލީހުގައި ހިނގަމުންދިޔަ. އެއީ ސަފްދަރު ފަންޑުން ލިބުނު ލޯން އޮއް އެއްގޮތަކަށް ދަރުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މިކަހަލަ ވާހަކަ މިތާ އަހަރި ދައުލަތުގައި ތިބެމުން ވެރިކަމުގައި ތިބޭފަރާތް ކޮންތޯއް ކުރެވުނު ގޮތް އަދި ޖަލުގަ މިއަދު އޮތް ސަރުކާރު ދެއްކި އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަން ވަރަށް ބޭނުން އެބަ ހުރި. އާދެ! ރިޔާސީ އިންތިޚާބު ކުރިޔަށް ދެއްކުމުގައި އިތުރު ތަފްސީލު މިހެން ދާން. ރައްޔިތުން ރަޖީނާ ލިބެން ދެއްކޭ އެމް.ޑީ.ޕީ ވެރިކަމަށް ގެންނަވަން ލީޑަރު ނޫނޭ. އާދެ! ހަމައެކަނި، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު އިޙްތިރާމާއި ގެންގުޅުން މިހާ ވާހަކަދައްކައިރު ކުޑަކުޑަ ރަށްރަށުގަ ބަލިކަން 1 ވަގުތު ރުފިޔާގެ، އަބާޒްލާއެން 1 ވަގުތު ރުފިޔާގެ ބޭސްފަރުވާ އަށް ވާވަރުގެ ފައިސާ ދިނީމާ ބޭނުއިރުގައި ޖުމްލަ 732 މިލިއަން ރުފިޔާ މި ހިސާ 2012 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ތިރީ ވިދާޅުވާ އާސަންދަ، ޙާޒިރުކަ ދި ޕްރޮގްރާމު ހިންގަން އޮތީ 732 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެ 3 ވަގުތު މީހުންނަށް ބަހާލިމަ، ހިސާބު ހަދާ މީހަކު ފައިޖެހޭ ބޭނުމަކަށް 21 މިލިއަން ރުފިޔާއާ ވެސް މީހަކަށް ޖެހޭނީ. ރަނގަޅަށް ހިސާބު ހަދާ މީހަކު ފައިޖެހޭ ބޭނުން އަދި އެއަށްވުރެ ކޮށަށުގަ ތަންކޮޅެއް ޖާއްސައިލާފަ. 340000 މީހުންނަށް 732 މިލިއަން ބަހާލާ އާބާދީގެ ޤާނޫނު ވޭތީ. ދެން ރަނގަޅަށް ހިސާބު ހަދާ މީހަކު ހަދައިފިއްޔާ ހާގެ ކުޑަކޮށް ތަފާތެއް އައިސްފާނެ.

ގާތްގަނޑަކަށް އެއްވަރު ވަނީ. އެހެންވީމާ، އެއް ދައްކަ ހުރިހާ ބާސްފުރުވާ މިދަންނަވާން ކޯޓުގެ ހަރުދިމަކަން ކަރަފަރުކޮށްދިނީމާ، ދެން ބަލަހައްޓާ. އެކަނިވެރި މަޖިލިސް މި ފަރާތާ ދެން އުސޫލުތަކެއް ފެނޭ މި މީހުންގެ ފެނިކަމުގައި ދިރިއުޅޭ ތަފާތުވާކަމުން. އެހެ ސަބަބުން މިއަދު އެކަށީގެންވާ ތިމާގެ އަންނަނިވި އަދަދު މިއަދު އިސްތިރާ ދަރަޖަ އަދި ވަނީ މައްސަލަ ގޮތުގައި. އަމިއްލަ އަދި ވަރި ފެނޭ ވަނީ. ގަދަކަމުން ވަރިވަނީ، ފުރިހަމަ ކަރިއަށް. މިހާރު އަދުލުއިންސާފުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ކަންތައްތައް. މިހާރު އަދުލުއިންސާފުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ކަންތައްތައް. ޙަޤީޤަތުގައި ވަރި އިތުރުވެގެންދިޔައީ. ކިޔަނުދޭ ކޮށްދެވޭ، ޕާރލަމާނާ ބެލި ކިޔަނުދޭ ކަމަށްވާ ޖަމާޢަތްތަކާއި ވަރިވެގެން ބޭނުންވަނީ.

އޭނާ އަށް ދަށުވެވުން އެހެ ދޭ 2000 ވަނަ އަހަރު. ކުރީކަލްޓަނުތަކުގެ އިނދަށް އެކޮންޑިޝަން އިނދަށް އެކާއިބުގައި ކިނަ ފަހަރު 2000 ވަނަ އަހަރު ވެސް ފުރިހަމަ އަށް ދިއްބާ އަލްދަނީން އެނަގެ ކަންތައްތައް ހަމަޖެއްސުމަކާ، އަނބިމީހާގެ ކަންތައް ހަމަޖެއްސުމަކަށްދެވޭ. އެހެންވީމާ، އެ މިހެން ޖަބުރުކުރި ގޮތުގައި ވަރިވެގެން ތިބޭމަކު މާ ބަނޑުގެ ކަމެއް. މިއީ އަދުލުއިންސާފު މި ޖަލްސާގެ ގެންނަންޖެހޭ، އިޖުތިމާޢީ ގޮތުން އަދުލުއިންސާފުގެ ޖަލްސާތައް އަދުލުއިންސާފުގެ ގެންނަންޖެހޭ ބަލަކަތްތަކަކީ. ރަނގަޅު، އެހެންވީމާ އަދުލުއިންސާފުގެ ކަންނޭނގެ އެއް.ޖޭ.ޕީގެ ސިޔާސީކަމެއް. އާދެ! ދައުރުތަކުން ފިޔަވަން އާއްމުނަކީ އަދުލުއިންސާފުގެ ވާހަކަ އަދުލުއިންސާފު މިގޮތަށް ދައުލަތުގައި މި ބަޖެޓްގެ ސަބަބުން ފިޔަވަޅުތައް އިތުރު ކުރިއެރުންތަކަކީ ބަދަލުގައި ބަޖެޓް ކުރިޔަށްގެން ވަޒީފާދައުލަތުގައި ވެސް އަދުލުއިންސާފުގެ ޖަވާބުދާރީވުން ވަރަށް ދިނަ ކަންތައްތަކުގެ، ވަރަށް ދިނަ ހަރަދުތަކުގެ ކުރަކުވީމާ. އާދެ! ރިޔާސަތުގެ ހަރަދުގެ ގޮތުގައި ވަރަށް ބޮޑު އަދަދެއް މި އޮތީ ހިނގާފާ. އާދޭސްކުރަން ބަޖެޓް ކުރިޔަށް ވަރަށް ބޮޑު މަޝްވަރާކުރަމުން ގެންދިޔަ، 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓް އިން ބޮޑަށް، ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން ބޮޑަށް ކުރަން ހިނގާ ދައުލަތުގެ ހަރަދު ކުރެވުނު. އެކަން ކުރަންޖެހޭ ވަރަށް ދިނަ ސަބަބަކީ އެބަ ހުރި. ހަމައެކަނި އަދުލުއިންސާފުގެ ބަޖެޓްގެ މަޖިލީހަށް ބާވަތްތަކުގެ ފިޔަވަޅު މި ބަޖެޓް، ހަމައެކަނި މި ބަޖެޓް ހަރަދަށް ޖަހާފައި ބަދަލު 11 މެމްބަރުން، ދައުރަށް ހަމައެކަނި 11 މެމްބަރުން ޖަހާފައި އޮތް. އަދި އެކަން މުއައްސަސާތަކުން އަދުލުއިންސާފުގެ ބަޔާން ހުރީ. ހަމަ އެ ބަންދުގައި ވެސް މިދިޔަ އަދުލުއިންސާފުގެ ޖާގައެއް 11 މެމްބަރުން ބޭނުންވާ ހަދަނުކުރަން. ކާކާ މިޖުރި ޕްރެކްޓިސް ވެގެންދާނެ. ހިނގާ ދިޔައީ ބަޔާން ކާކާ ދައުރުކުރާގައި ހުރި މި ބަޔާ. ހަމަ ދިރިއުޅުނު މަޖިލީހުގެ ދައުރުގައި އަދުލުއިންސާފު ނުކުރަން. މި ޖާއިޒުވެދާނެ 3 އަހަރު ބޮޑުގައި ވެސް އަދުލުއިންސާފު މަޖިލީހުގެ ދައުރު ނުކުރަން. އެހެންވީމާ، ހަމައެކަނި ދެން އެއީ ފިޔަ ނަމޫނާ އަދި ކަރަބެލި، މަޖިލީހު ހުރީމުން. އެއީ ނަމޫނާ އަދި. ކަރަމް ހަމަޖުވެން، އެއީ ނަމޫނާ އަދި. މިހާރު މިކަން ކުރަނީ އަދުލުއިންސާފުގެ 11 މެމްބަރުން ޖަހައިގެން މި އުޅެނީ.

އެހެންވީމާ، އެއީން މުއައްސަސާތަކުން އަދުލުއިންސާފުގެ ބަލާއިރުގައި ވަރަށް ބާކީކުރަންޖެހޭ ހަރަދުތައް ކުރަމުން އެބަ ދޭ. މިސާލަކަށް ދައުލަތުގެ، ސަރުކާރުގެ އަދިއްޔަ ބޭންބޭން ހުޅަނގު ބޭނ ހަރަދުގައި ހިލޭއިން ނުންނަވަ މިހާރު އެތަނަށް ކިޔަނީ ކުރިނަމަވެސް ހާސިލު؟ ބޯކާޖެހެސް ހުޅު ކަރަވަ ބޭންބޭނުގައި ގެއަކަށް 50 ޖެހުރަން، 500 ޖެހުރު

ކުއްލިން ހިފައިލާފައި ބޭއްވުނީ. މިހެން ހުރި ވަރަށް ގިނަ ހަރަދުތަކެއް އެބަ ހުއްޓޭ ކުޑަކުރެވުން. އެ މަސައްކަތް ބަޖެޓު ކޮމިޓީން ކުރި މި ފަހަރު. އެހެންވެގެން ބަޖެޓަށް މި ބަދަލުތަކެއް އައީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މި ބަޖެޓުގެ ސަބަބުން ކުރިއެރުންތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިގެންދާނެ. އަދި ދައުލަތުގެ ހަރަދުތަކެއް ނޫންނަމަ ބަޖެޓު ދެކޮޅުޖެއްސުމަން ވެސް މި ފަހަރު އިތުރު މަގެއް ފަހިވެގެންދާނެ މިހާރު ބަޖެޓު އޮތް ގޮތުން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ވަހީދަށް އަޅުގަނޑު މި އަރުވަނީ ފާހަގަކޮށްލުމުގެ ފުރުޞަތު.

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ވަހީދު ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަޅުގަނޑު ހަމަ އެދެން 10:30ގައި މިހާރު މިތާނގައި ކޮންމެހެން އުޅޭތޯ ވިދާޅުވީމަ، ސަރުކާރާ އެއްކިޔައްސުވާރ ނުހުރޭ. ކޮންމެހެން ޖަލްސާ ހުއްޓާނެ ކަމެއް ނެތް. ހަމަ ބުރާސްފަތިގައި ދުވަހު ވެސް ބާއްވަނީ ފުރިހަމައިގައިމަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ފާހަގަ ބޭނުންވީއެ ދޫން ހުއްޓާކަން. އެހެންވީމާ، ޖަލްސާ 10:30ގައި ހުއްޓީމަ ހަމަ ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ އެ ބޭކާރުވަނީ. ބަޖެޓާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ދައްކަން ވަރަށް ގިނަ ފާހަގަ އެބަ ހުރި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވާ ފާހަގަ އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ މާލީ ވަޒީރުކަމާ ހަވާލު ކޮންމެ މިހާރު ދައުލަތާ އެއްކޮޅަށް އަޅުގަނޑުމެން ޒަކާތުދިނުން މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އެބަ ހުއްޓާލަނީ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޒަރަރަށް ވެގެންދިޔަ ގޮތް މިސާލަކަށް ބަލައިލީމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭނެ. މާލޭގައި އަބަދުވެސް އުޅޭ މީހުން ދައުލަތާ ފަހަރު އަޅުގަނޑުމެން ޒަކާތުދިނުމަށްލަނީކަން. މިއަދު ޖާގަ ބޭނުން، ޖާގަ ބޮޑު ހަރަދުވެއި ގާޑްލޮލް، އެޑްރިޔޮލުގައި ޖާގަ ދިރާއިމު ދެން ކޮންމެވަރަކަށް ދިރުވާ ރައްޔިތުން ވަސީލަތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މި މަޖިލީހުގައި ހިއްސާވި ޒަކާތް ބާރުލުން، އޭގެ ކުރިއަށްދިއުމުގައި ޒަކާތުތަކުގެ ނަން ވެސް އަޅުގަނޑު ހިމަނަން. އެއީ މަސްވެރިން ޒަކާތުވާން ބާރުލުމާ ކަންކަމުގައި ވަރަށް ހުޝިޔާރުވާން. އަޅުގަނޑު އެދެނީ އިސްލާހެއް ގޮތުން މި ރާއްޖެ މި ދެއް އަސަރުކުރާން ނުކުމަން ބޮކަށް އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން މި ބަޖެޓު ދާއިރާ ފުންކޮށް ވިސްނުމަކަށް. މި ބަޖެޓު އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކޮށްލީ ނަމަ، އަޅުގަނޑުމެން އޭޕްރިލް، މެއި ހިސާބުގައި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް މުސާރަދޭންފެށޭނީކަމަށް ބުނާ އެބަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މި ކަންކަމާ ދާއިރާ ވެސް ފުންކޮށް ވިސްނަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕްރޮޖެކްޓުގައި ހަމަ ޤާނޫނީ ކަމަކަށް ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ފަރާތްތަކަށް ކާޑު ގެންނަން ފައިސާ އެއް ބޭރުވާ އަދި ވިޔަފާރިވެރިން ގޮތަށް ނުހިނގާނެ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހުރަސްއެޅުވުމުން ދެމިތިބެވޭތޯ.

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދެއްކުން:

އާދެ! ހުސްވަގުތުކޮޅުގެ ވަގުތު އައިސް ޖެހިއްޖެ މިހާރު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެން ޖަލްސާ ފަށާއިރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުސަތުއަރުވާނަން. މިހާ ހިސާބުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް 30 މިނެޓުގެ ހުސްވަގުތުކޮޅެއް އަރުވަން.

[ހުސްވަގުތުކޮޅު: 10:30 އިން 11:00 އަށް]

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދެއްކުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އަޅުގަނޑުމެން މިދަނޑިވަޅުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދާއިރު އެންމެ ކުރިން އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވާނީ ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ވަޙީދު. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން 30 މިނެޓުގެ ހުސްވަގުތުކޮޅަކަށް ދިޔައިރު ވާހަކަފުޅުދައްކަވަމުން ގެންދެވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ވަޙީދަށް ފަހު އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވާނީ ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު މުޙައްމަދަށް. އެއަށްފަހު މުލަކު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުالله ޝާހިދަށް. އަޅުގަނޑު ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ވަޙީދަށް ފުރުސަތުއަރުވަން.

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަޅުގަނޑު ދައްކަމުންދިޔަ ވާހަކަ ދެން އޮތް ބައި ގުޅުވައިދޭނަން. އަޅުގަނޑު ދަންނަވަމުން ދިޔަ ވާހަކަ އަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބަޖެޓަށް ހާސިލުކުރުން ނިސްބަތްވާ ފާޑި، ޑީ.އާރު.ޕީ ވެސް ވޯޓުލަދީ އެއާ ދެކޮޅަށް ކަމެއް ނޫން. އެއީ މި ބަޖެޓަށް ވޯޓުދޭއިރު ނަމަ، ދިވެހިރައްޔިތުންގެ އިޤްތިޞާދު ފުސެޅު ފުސެޅުވެ، ބައްސުންތެރިގެން ހިނގައިދާނެކަމުގެ ބިރުއޮތީމަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ރާއްޖޭގެ ރިޒޯޓްތަކުގައި މި ރާއްޖޭގައި ރިސޯޓްތަކާއި ދުވަހު ނުވަތަ 1 މަސްދުވަހުގެ ކާޑު ގަންނަން ފައިސާ ނެތުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ހިތާމަކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. މިއީ ބިރުވެރިކަމެއް. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ސުނާމީގެ އިންޒާރު ނުވަތަ ގައުމީ އެއްބައިވަންތަކަމުގެ ދުވަހުގެ ހަނދާން އާކުރަމުންދާއިރު، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް މި އޮތީ ސުނާމީ އެއް އަރާފަ. އެހެންވީމާ، މި ކަންކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ސަލާމަތްވާންޖެހޭ. މި ސުނާމީއަކީ ބައިވަރު ފިރިހެނުން ހިތުހުރި ދުވަހެއް. ރާއްޖޭގެ ބައިވަރު ފުރާނަ ހުސްކޮށްލިއާ، މި ގައުމު މި ދަނޑީ އަނބުރާ ހަރުދަނާވެ ފެށުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މިއަދު މި ބަޖެޓަށް ވާނީ ވަރަށް މުހިއްމު 2 އިޞްލާޙު ހުށަހަޅާފަ. އެ 2 އިޞްލާޙު ހުށަހަޅަންޖެހުނު ސަބަބު އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން. ބަޖެޓުކޮޅުގައި އަޅުގަނޑު މަސްވެރިންނަށް 100 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ސަބްސިޑީ އެއް މި ހުށަހެޅީ، އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދަނޑުވެރިންނަށް 50 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ސަބްސިޑީ އެއް މި ހުށަހެޅީ މި 2 ސިނާޢަތަށް

ދިމާވެފައިވާ ގޮންޖެހުންތަކުގެ ބޮޑުކަމުން. ދިވެހިރާއްޖެ އަށް މި ކުރި ވިއްސާރައިގައި، އެންމެ ފަހުން މިކުރި ނިޔަލަށް، [illegible] ގުޅުންހުރި ވިއްސާރަ އެއް މި ނިޔަލަކީ. ވިއްސާރައާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަތޮޅުތަކުގެ ދާއިރާއާ އަދި އުތުރުވެސް އުތުރާއި ދެކުނުގެ ވަރަށް ގިނަ ދާއިރާތަކެއްގެ ދަނޑުބިންތަކެއް ހަލާކުވެގެންދިޔައިރު، ބަޣާވާތުގެ ސަރުކާރަށް ދަނޑުވެރިކަން ދިރުވައިދެވުނު އެއްވެސް އެއްޗެއް ނެތް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރައީސް ނަޝީދުގެ ސަރުކާރުގައި ދަނޑުވެރިންނަށް އެ ދިން އިނާޔަތްތައް މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ ރަށްތަކުން، ބޮޑު [illegible] ރަށްތަކުން [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] އެ ކަމަކުން [illegible]. މިއަދު އަޅުގަނޑު މި ފައިސާ ހިމަނަން ބަޖެޓުގައި މި ހިފުނީ، އަޅުގަނޑު ދުވަސްކޮޅުގައި ބޮޑުއަދަދަކަށް ނުނު. ރާއްޖޭގެ ދަނޑުވެރިކަން ކުރި [illegible]، [illegible]، ދުނިޔޭގައިވާ ދަނޑުވެރިންގެ [illegible]. އެ މިހުންނަނީ، އެ [illegible] [illegible] ނިޔަލަށް ވިއްސާރައިގައި [illegible] [illegible] ދަނޑުވެރިކަމާ [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible]. އަޅުގަނޑަކީ އެ ނުކުތާ ގޮތުން 50 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ސަބްސިޑީ ބަޖެޓަށް ލާން ވަޢުދުވީ. އަޅުގަނޑު [illegible] ޖީ.އެސް.ޓީ އާއި ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީ [illegible] ޓޫރިޒަމުން މިކަމާ [illegible] ކަމަށް. އެކަމާ [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދަނޑުވެރިންނަށް ވަރަށް ސާފުކޮށް އެނގޭނެ. އެ މިހާރުން ގޮތުން [illegible] އެމް.ޑީ.ޕީ [illegible] ކުރި މަސައްކަތަކަށް [illegible] ކާމިޔާބުކޮށްދޭނަން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަސްވެރިންނަށް 100 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ސަބްސިޑީ އެއް ހިމަނަން މި ބުނުނީ މަސްވެރިކަމުގެ ސިނާޢަތް ތަރައްޤީކުރުމަށް ބޭނުން އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުން ފެށި ބޮޑު އެހީތެރިކަން، އަދި ބޮޑެތި ދޯނިތަކުގައި [illegible] [illegible] މީހުންނަށް ތަނަވަސް ދަތުރުގައި ހުރުމާއި ވާނީ ރައީސް ނަޝީދުގެ ސަރުކާރުގައި ވިސްނުންތަކެއް ގެނެސްދެވުނު. ބޮޑު ދަތުރުފަތުރު ދަނޑުވެރިކަމާ [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބޮޑު [illegible] މަސްވެރިން [illegible] އަޅުގަނޑުގެ ވިސްނުން ވާނީ ހިނގާފަ. [illegible] [illegible]. [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަސްވެރިންގެ ސިނާޢަތް [illegible] ހުރި [illegible] މިއަދު ހަމައަށް ނައި. [illegible] އަޅުގަނޑުމެން 100 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ސަބްސިޑީ އެއް މަސްވެރިންނަށް، [illegible] އެބަ ދޭނަމޭ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު މިހުރިހާ ފަރާތަކާ [illegible] ދެކޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު [illegible] މި ބަޖެޓު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު [illegible]. އަޅުގަނޑު [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައިވާ [illegible] 20 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ހަމަހަމަކަމާ، އަދި 23 ވަނަ މާއްދާގައިވާ އިޤްތިޞާދީ އަދި އިޖުތިމާޢީ ޙައްޤުތައް މި ދިވެހި ދަނޑުވެރިންގެ [illegible] [illegible] [illegible]. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކާނާގެ [illegible] ނިކަމެތި މީހުންގެ [illegible]، ނުވަތަ ކުރި [illegible] [illegible] ރަށްތަކާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible]! ސ. އަތޮޅު ހުޅުދޫ. 1970ގައި އެ ރަށް އެ [illegible]. އަޅުގަނޑުމެން [illegible] މި ރާއްޖޭގައި 2012 ވަނަ އަހަރު ބަޣާވާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ރަށްތަކެއް އެ

ހާލަތުގައި ތިބީމަ. މިއީ އަދުގަނޑުވެސް ވަރުގަދަ ކަމެކެވެ. ބިރުބަދަވެފައި ހުރެއްސެވެ. އެހެންވީމާ، ދިވެހި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް ހަމައިން ބަޖެޓް ކޮމިޓީ އާއި ބައްދަލުވުމުގެ މަޝްވަރާގެ އެބަ ޖަހާ ޑޮލަރުގެ އަދުގަނޑު މި ދިރާސާކުރި 3 މާއްދާ ބޭނާ ކަހަލަ ފުރިހަމަ އެއް ނަހަނީ. މިސާލަކަށް ބޮޑުވީ އަހަރު ބޮޑުމީހުން ގެންދާ ސަރުކާރުގެ އަންނަ ގެންގުޅޭ މަސައްކަތްތަކުގައި ކުރަމުންދާ ވާހަކައެވެ. އެއްފަހަރު ދެވަނަ ފަހަރަށް ބޮލަކަށް ނުދާނެ. ދެން ކަނޑައެޅި މި ބަޖެޓަށް އަދުގަނޑު ފޮނުވާފައިވާ ސަރަޙައްދެވެ. ދެން ކަނޑައަޅާ މި ފަހަރު ދަށުކުރަން. ކުރިން ހާލަތުގައި އިން ބޭނުމާ ވިދާޅުވި ދެއިތުރަށް ފަހަރު ނިޔާކުރުމުގެ ފަހަރު ނިސްބަތްވާ އެކަމަކު މި ކަންތައް ބިރުބަދަވެފައި ހުރެއްސެވެ. މި އަދުގަނޑުވެސް ޖަލުތެރެއިން ކަހަލަ ނޫން. އަނެއްކޮޅު، މާލެ އަތޮޅު މި ދިވެހިރާއްޖޭގައި މުސްކުޅިކަމުގެ ނަތީޖާ. އަދުގަނޑުވެސް އަތޮޅުތަކުގައި ހުރި ފުރުސަތުތަކާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރާއްޖެތެރޭގައި ދިވެހި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން އަދުގަނޑުވެސް ކަންތައްތައް ބޭނުމުގެ ނިޔަލަށް ފުރިހަމަކުރުމަށް މި މައްސަލަ އެއް ބިރުބަދަވެފައި ހުރެއްސެވެ. ތަޢުލީމް އެކަށީގެން ނުދެވެ.

އުޅެނީސް، ހަސަދު އިން ފުރަތަމަ ގޮސް އަދި. މަނިކުފާނު ހަމައެކަނި ދަގަނޑުހިސް، އަނެއްކޮޅު ކ. އަތޮޅު، މި މާލެ އަތޮޅު ކަށިކޮޅު ހުރި ތަނުތަކުން، ރ. އަތޮޅު ވ. އަތޮޅު މި މާލޭ މި ކުރިއަށް އަބަދު. މި ކުރި ގޮތުގައި ނުބަހައްޓާނެ. ޔާކޮށް މި ކިޔަނީ ވަރުދު ބަޔަކުކޮށްދޭން. އެހެންވީމާ، އަދުގަނޑުވެސް އެއްވެސް ބަޔަކާ އެއް ނުވެ. އަދުގަނޑު ދެކޮޅު އަތޮޅު، ކުރިއަށް ދެމެހެއްޓުމަށް މި ތަނުގައި ތަރައްޤީ އަންނަނިވި ސަބަބުތަކާ. މާލޭ އަދި ބައެއް އަންނަނިވި ތަރައްޤީ އަންނަނިވި. އާބާދީގެ ނިސްބަތުން ބަލާއިރު ކުރި ރަށްތަކާ ހަމަހަމަކަމުގެ. އެހެންނަމަވެސް ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތް ވެސް ކުރި ރަށްތަކާ ނޫނީ، އެއް މާލޭ ސަރުކާރު ވ. އަތޮޅު ރަޖިއްޔާ އަދި އެއް ދިޔަ ދިވެހި ދައުލަތުގެ ސިޔާސަތު. މަނިކުފާނު އެނގިވަޑައިގެން. ވ. އަތޮޅު ރަޖިއްޔާ އާއި ކުއްލި އިން މަނިކުފާނު މި ފެށުނު ހާލަތުގައި. މަނިކުފާނު މި ފަހަރަށް ފުރުސަތު ނުނިންމާ. ބަލާ! ކުއްލި އާއި ރަޖިއްޔާގައި ފޮނުވާ އުޅުނީ ދިވެހި ރައްޔިތުން ނުނިމޭ. އެހެންވީމާ، އަދުގަނޑުގެ ފަހަރަ އަދި އަދުގަނޑުވެސް ޖުމްލަ އޮތް އެތައް ނަފާ ހިސާބުން އެކަމާ ދެކޮޅު މަޖިލިހުން ގޮތުގެ ނިމުމަށްގެން. ޖުމްލަ އޮތް އެތައް ނުކުމެވަނީ ކުރިން އަންނަ ގޮތް އަދުގަނޑުވެސް ތަކުރާރުކުރަން. ކުރިން ރަށްޓަކައި އޮތީ ބެދުނީ. ފަހު މިހާރު ބޭނުންވާ ބެހުނުނީ ލިބުނީ. މިހާރު މި ދީ ރަނގަޅު ގޮތަކީ. އިސްލާމްދީނާ، އެހެންވީމާ، ރަނގަޅު ގޮތް އަދުގަނޑުވެސް މި ފަހަރުވަނީ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް ފެސްކުރާއިރު ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހެން ދިރިއުޅޭ ކޮންމެ ރަށަކުން ސަފުހާ، ސަރުކާރު އޮތުމުގެ މިންވަރު ނޫނުންނޭ. މި ބަޖެޓް ސަރުކާރު އެއް ނުވާ. ހަމަހަމަކުރުން ނުވާ މިއަދު. އެހެންވީމާ، އަދުގަނޑު ނިންމާލުމަށް ފަހަރުތަކުން ބޭނުމާ ދެކޮޅު އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދު ރަނގަޅުކުރުމަށް ބަޔަކު އަދުގަނޑުވެސް އެބަ ޖަހާ މި ބަޖެޓް 3 މަސްދުވަހަށް ސަރުކާރަށް ދިނުމަށް އަލުން ބަޖެޓް ދެރަޖައާކުރަން. އެހެންނަމަވެސް މި ބަޖެޓް ކުރުކޮށް އަދުގަނޑު ދަންނަވާލަން މިއަދު ޝުކުރިއްޔާ ކަމަށް ދެކެން. އެއީ މިއަދު ނޫނެވެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު މުޙައްމަދަށް އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތުއަރުވާނީ. އެއަށްފަހު ފުރުސަތުއަރުވާނީ މުލަކު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ހާމިދަށް. އެއަށްފަހު ކޮޅުފުށީ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދަށް. ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު މުޙައްމަދު.

ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! 2013 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހަޅާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު މިހާރު މި ވަނީ ބަޖެޓް ކޮމިޓީން ނިންމަވައި، އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމައަށް ވާސިލުކޮށްދެއްވާފައި. އާދެ! މި ބަޖެޓަށް ކޮމިޓީން ބަލައި ބަދަލުތައް ގެންނަވާފައި އެބަ ހުރި. އެހެންނަމަވެސް އަދިވެސް ބަޖެޓުގެ ޑެފިސިޓް އިތުރުވަމުން އަންނަން ދުވަހުން މި ދަނީ، އެއީ އަހަރުން އަހަރަށް މި ދަނީ އިތުރުވަމުން. އާމްދަނީ ލިބޭނެ ގޮތްތައް ދޭހަކޮށް ނުދެވޭ. އަޅުގަނޑު ހިތުން މިޖެހޭ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި ވަނީ ވިއްސާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޚަރަދު ހަމަ ބަޖެޓުން ރިސޯސް ހިނގައިދިއުން. އެއީ ވެސް ބޮޑު އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓުގެ ޑެފިސިޓް ދައްކަވަމުން އެބަދޭ. އާދެ! 2013 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހަޅާ ބަޖެޓަށް ބަލާއިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތަށް އަރާ ފައިސާ މިދިޔަ ދުވަސް އަހަރަށް ބަލާއިރުގައި ބޮޑު މުއްދަތު ކަނޑައެޅިފައި އެބަ ހުރި. އެއީ ރައްޔިތުންގެ މުޢާމަލާތުގެ ބަޖެޓުގައި ނައިފަރުގެ ބަނދަރު އެބަ އޮތް. އަދި ސްކޫލަށް ފައިސާ ބައެއް ކަނޑައެޅިފައި ހަމައެކަނި ހުރީ ކަމަށް އެބަ ހުރި. ހަމައެއާއެކު ނަރުދަމާ ނިޒާމެއް ގާއިމުކުރުމަށް ކަމަށް އެއާއި ބެހޭ ދިރާސާ ނިމިއްޖެ. މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައި އެބަ އޮތް. އަދި ހަމައެއާއެކު އެހެނިހެން ބައެއް ދާއިރާތަކަށް ވެސް ބައެއް ކުޑަކުޑަ ކަންކަމަށް ހަމައެއާއެކު އެބަ ހުރި. ޢާއްމު ގޮތެއްގައި ބަޖެޓުގައި އަލަށް ދާއިރާ އަށް މި ބަޖެޓުން އެކަށީގެންވާ މިންވަރެއް ދެއްވާފައި އޮތް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެން. އެހެންނަމަވެސް ބައެއް ކަންތައްތަކެއް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަމުން. މިއަދު ނައިފަރު، ހިންނަވަރު، މި 2 ރަށަކީ އާބާދީގެ އެންމެ އާބާދީ ބޮޑު ރަށްތަކުގެ ތެރޭގައި 2 ވަނަ އަދި ތިންވަނަ 2 ރަށް. މި ސަރަހައްދުގައި އެއަރޕޯޓް އެޅުމަށް ޖާގަ ކުރިއަށް ވާހަކަދެކެވިފައި އޮތް. އަދި ހަމަ ދުންފަތުގެ ބަޖެޓުކުރި، މިކަން ފެށިގެން ކަމަށް ރަށު ކަމެއްގައި ވިސްނަވާފައި ފަރުން އެއިން އެއްވެސް ކަމަކަށް ހަމައެއް ނުވޭ. އެއަށްވުރެ މާ މިހެން މަދު، އަދި ޕްރޮޖެކްޓުގެ ދާއިރާ ވެސް މާ ފުޅާ ނޫން ބައެއް ތަނުތަނުން އެއަރޕޯޓްގެ ކަންތައްތައް ހަމަޖެހިފައިވާތީ އެބަ ހުރި. އެހެންވީމާ، މި ކަމަކީ އަޅުގަނޑު މިއަދު ފެށި ހުރިހާ ފާހަގަކުރާ ކަމެއް. އަދި މީގެ ކުރީ އަހަރު ފެށި އަޅުގަނޑު މި ވާހަކަ ދަންނަވާފައި އޮންނާނެ. ހަމަ އެއާއެކު ނައިފަރާއި މަޑިވަރު ގުޅާލުމުގެ މަޝްރޫޢު 2012 ވަނަ އަހަރު ހިމަނާފައި އޮތް. އެއީ ގާތްގަނޑަކަށް 5 މިލިއަން ރުފިޔާ ހުރީގެ ބަޖެޓުގައި ޖަހާފައި އޮތް. އެހެންނަމަވެސް މި އަހަރު އެ މަޝްރޫޢު މިހާރު ވަނީ އަނބުރާ ކެންސަލްކުރެވިފަ. 2012 ވަނަ އަހަރު އެކަން ނުކުރެވި އޮތީ މި ރިޕޯޓަށް ބަލައިގެން ރިޕޯޓް އެބަ އޮތް

2012 ވަނަ އަހަރު ނުކުރެވި އޮތީ އެކަމާ ހަވާލުކުރި ފަރާތުން އެއްވެސް ކަހަލަ މަސައްކަތެއް ނުކުރެވިގެން ކަމުގައި މި ރިޕޯޓުގައި އެކަން ފާހަގަކުރައްވާފައި އެބަ އޮތީ. އެހެންނަމަވެސް ނައިފަރާއި މަޑިވަރާ ގުޅުވާލުމުން ވެސް ނައިފަރު ބިމަށް އިތުރު މުއައްސަސާތަކުގެ ރިބަބަންދުތަކު، މި 2 ރަށް ގުޅުވާލުމަކީ ވެސް އަޅުގަނޑު ހިތުން ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގެ ރައްޔިތުން ދެކެނީ. އާދެ! މި ބަޖެޓުގައި ކައުންސިލްތަކަށް ދޫކުރައްވާފައިވާ ފައިސާ ވަރަށް މަދުކަން ފާހަގަކުރެވޭ. އަޅުގަނޑު މީގެ ކުރިން ބަޖެޓަށް ވާހަކަދެއްކެވިއިރު ވެސް ދެންނެވި ފަދައިން ކައުންސިލްތަކާ ރައްޔިތުންނަށް ގާތުން ޚިދުމަތްދިނުމަށް ބަލައި އުފެއްދިފައިވާ ކައުންސިލްތަކެއް. އެހެންނަމަވެސް އެ ޚިދުމަތްދިނުމަށް ބަލައި އެ މީހުން ކުރަންޖެހޭ ވަރަށް ގިނަ ކަންކަމެއް ކައުންސިލްތަކާ ބާ ގޮސްނުގައި ކަނޑައެޅިފައި އޮތީ ކަމުގައި ވިޔަސްވެސް، އެ ޚިދުމަތްތައް ރައްޔިތުންނަށް ހަމައަށް ފޯރުކޮށްދެވޭނެ އެއްވެސް ގޮތެއް އެ މީހުންނަކަށް ހޯދައިދިފައެއް ނުވޭ. މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް އެކަމަށްގެ ކަމަކަށް މާ ބޮޑު އަރިމަގެއް ފެންނަކަން ނެތް. އަނެއް އަހަރަން މި ބަޖެޓު މައްޗަށް ޖެހޭ ބުނެ ނުފެނޭ. އެހެންވީމާ، ކައުންސިލްތަކަކީ ހަމައެކަނި ނަމަކަށް އުފެއްދިފައިވާ ކައުންސިލްތައް ކަމަށް މި ވަނީ. ރައްޔިތުންނަށް ގާތުން ހިދުމަތްދިނުމަށް ބަލައި މި ކައުންސިލްތައް އުފެއްދިގެން އުޅުމުގެ އެއްވެސް ބޭނުމެއް ނެތް. އެއީ ޚިދުމަތްދެވޭނެ މަގެއް އެ މީހުންނަށް ފަސޭހަކޮށްދެއްވުމުން ނުދެއްވަމީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވަނީ ކައުންސިލްތައް އުފެއްދިފައި އޮތީ ކަމަށް ވަނީ ވިއްޔާ މި ކައުންސިލްތަކަށް ހަރަދުކުރެވޭނެ ވަރެއް ދަނަވަނެއްވަރަށް ޖެހޭ. އެހެނިހެން ނަކަމުގައި ވަނީ ނަމަ މާނަމަ ކުރުވި ގަމަނ އެ މީހުންނަށް ބަދިން ވަގުތަކަށްވެ، ބަދިން ވެސްތަކަށްވާ ބިހައި ނަމަ ވިއްޔާ ބައެއް ގޮތުގައި މި އޮންނަނީ. ނަރަވާރުން އެ މީހުން ޖިންދާގުރުވާރުވެއިގެން، އެ މީހުން ދައްވާ ފެއްވާ މަސައްކަތްވެސް ކުރެވޭނެ ގަމަކަށް މަރުފިކަރުއެކަން އެއްގޮމަވައިވެސް ގަސްމެއް ނުވޭރައްވާ. އެހެންވީމާ، މިއީ ވަރަށް ހިތާމަ އެން ދަރަރަމުކަށްޖެހޭ ކަމެއް، ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުން ބައެއް ހަރަދެއް ކުރަމުންދައިރުގައި އެ މީހުން ޖިންގެ ދުރުކަނުގެން، އެ މީހުން ދެއްވައި ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްކުރެވޭނެ ގޮތްތަކެއް އަވަސްކަމަކަށް ވެއްޖެނަމަ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އާދެ! ހަކަތައާއި ރަނގަޅުވާހަކަތަކެއް އެބަ ނިޒާމު އަދިވެސް ނައިފަރުގައި އެނިފަ ނުވޭ. ނައިފަރުގެ ހިމަބަ ކުޅި ހިމައް، އާބާދީ ބޮޑު ރަށެއް. ދަމުއެހެނިކަމަށް ފަސް ދެއްއާދ މީހުންނަށްވުރެ ގިނަ މީހުން އެ ރަށުގައި އުޅުއިރު، އެއަށްވުރެ މާ ކުދިކުދި ރަށްރަށުގައި ވެސް އެންމެ ނިޒާމު ނަމަޖެއްސައިދިރައި އެ ވެސް ކުރިން އެންމެ އަސްއާސްރިނަވާން އަޅުގަނޑު ހިތަވާ އެ ކުރު ދުރަގެކުރަން. ހަމަ އެގޮތަށް 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި އިޖުރާން ޖަލްސާވަނަގަން ނަގަޖެއްސަގައި އެބަ އޮތީ. އިމާރަތް ބޮލުސްނެގުމުން ދަރުލަމަތް ލިބޭ އާމްދަނީ ބޮޑުވި ކަމަށް ވިޔަނަމަވެސް އެކަމުގެ ސަބަބުން ޚަރަދު ރައްޔިތުންނަށް މި ކަމުގެ ސަބަބުން އިތުރު މަކައަރުގެ އަގުބަހަނު، މިކަނަރަ ކަންމައްމަ މީހުން ފުދުގެ ސަބަބު ގެއްވުންމަކައް ގުދުވިރުވުގަން. އާދެ! އަޅުގަނޑުގެ ދައުރާގައި ހިމެނޭ، ނައިފަރު ދައުރާގެ ވަރަށް ގިނަ މީހުން، ބައެއް

މީހުން ވަޒަންވެރިވެއުޅޭ އެއް ރަށްކަމުގައިވާ މާފުށާފުށި. މާފުށާފުށީގެ ރައްޔިތުން ވެސް މާފުށާފުށީގައި އަދިވެސް އެބަ އުޅޭ. އެކަމަކު އެ މީހުންނަކަށް އެއްވެސް ކަހަލަ ގޮތަކަށް މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައެއް ނުވޭ. ބައެއް ފަހަރަށް އެ މީހުން އެ ރަށުން ބަދަލުކުރާ ވަރަށް ވެސް ދަތިކަމާ. އެހެންނަމަވެސް ބަދަލުކުރަން ބޭނުންވާއިރުގައި އެ މީހުންނަށް ބަދަލުވެވޭނީ ގޮތެއް ވެސް އެނގުމެއް ނުވަމުން މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައެއް ނުވޭ. އެހެންވީމާ، އެއީ ވެސް ރައްޔިތުންނަކަށް އުޅޭ ދަތިކަމެއް ކަމަށް ވާތީ، އެފަދަ ދަތިތަކުގައި އަދުގަދަ ދާއިރާގެ މީހުން ވެސް ހިމެނޭ. އެ މީހުންނަށް ގޯތި ލިބޭނެ ގޮތެއް ވެސް ނުވޭ މާފުށާފުށިން ގޯތި ލިބިފައިވާ އެކަނި. އެހެންނަމަވެސް މި މީހުންނަށް ވަރަށް ދަތިވަމުންދަނީ، ވަރަށް ރަނގަޅު ގޮތެއްގައި ދިރިއުޅުން އައި ބައެއް ފުރަތަމަ ފަހަރުގައި ގެއްލިގެން. އެހެންނަމަވެސް އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރު އުފެދުނު ފަހުން އެ މީހުންގެ ވަޒީފާތައް އުވާލައި އެ މީހުންގެ ކެންޓީން ވަކިކޮށް، އެ މީހުން މިހާރު ވަނީ ވަރަށް ނިކަމެތި ހާލަތެއްގަ. އެހެންވީމާ، އެ މީހުންނާ ދާދިމާކަމުގައި ވެސް، އެއީ އެ މީހުން އެއް ރަށުން، އެ މީހުން ތިބި ރަށުން ނޫން އެހެން ރަށަކަށް ބަދަލުކުރާ ކަމުގައި ވީނަމަވެސް ބަދަލުކުރުމުގެ ކަންތައް ވެސް ހަމަޖެއްސަވަންޖެހޭ. ހަމަޖެއްސެވުމުގައި ވަކިން އެ މީހުން އަޅާލައި ހުރި ބައެއް ގޮތްތަކަށް އެކަމާ ހުރި. އެއިގެ ބަދަލު ވެސް އެ މީހުންނަށް ލިބެންޖެހޭނެ. އެކަމަކު މި އަހަރުގެ ވެސް ބަޖެޓުގައި އެކަހަލަ ކަމަކަށް ބަޖެޓެއް ހިމަނާފައެއް ނުވޭ. އެހެންވީމާ، އެ އަދުގަދަ ވަރަށް ހިތާމައާ އެކު ނިކަމެތި ރައްޔިތުންނަށް ލިބެމުންދާ ފަސޭހަ ކުޑަކުރުމުގެ ކަންކަން ހަމައެކަނި ވަކިކޮށް، ސަރުކާރަށް ގޮވާލަން، މި މީހުންނަށް ވެސް ރަނގަޅު ގޮތެއްގައި ޚިދުމަތް ދިނުމަށް، މި މީހުންނާ އަދުގަދަ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުން ކަމަށް ވާތީ މި މީހުންގެ ހައްގުތައް އެ މީހުންނަށް ޚިދުމަތްދިނުމަށް ހަމަޖައްސަވައިދެއްވުން. އަދި މި މީހުން ތަރައްގީ ބަދަލުކުރެއްވުމާ ކަމުގައި ވިޔަސް ހަމަ އެ ބަދަލު...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މުލަކު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޝާހިދަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން. އެއަށްފަހު ފުރުޞަތުއަރުވާނީ ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދަށް. އެއަށްފަހު މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އެއަށްފަހު ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ނަޒީރަށް. އަޅުގަނޑު މުލަކު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޝާހިދަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

މުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޝާހިދު ޢަބްދުލްހަކީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓުގެ މަސައްކަތް ނިމުމަކާ ހިސާބަށް އައިއިރު ޒަމާނާ އެކީ، އަޅުގަނޑު ވެސް ފަހު ފުރުޞަތުގައި، ބަޖެޓުގެ ވާހަކަދެއްކުމަށް ފުރުޞަތު ބޭނުން ހިފުން ޚާއްޞަ މި ކުރީ. އަޅުގަނޑު ތަންތަނަށް ބޭނުންވާ ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކާއިރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވާހަކަފުޅުދައްކަވާއިރު ވީ

މަޢުލޫމާތުގެ އަލީގައި އަތުގަނޑުގެން ވަރަށްބޮޑުކަމުން ބަލައިގަނެވޭ ކަންކަމެވެ. އެއީ ހަމަ ބޮޑުބައި ހައްސާސް
ކަމުގެވަރަކަށް ވާޒިހް ވެސް އެއީ. ދައުލަތުން ޙާޞިލު ބޮޑު، ބޮޑު ކުރިމަތިން ދެ ކުރީ 2 ބިލިއަން ރުފިޔާ އެއް
ދުވަސް. ދައުލަތުން ޙާޞިލު ބޮޑުބައި 16.9 ބިލިއަން. އަތުގަނޑުގެން ބޮޑު ކުރިމަތިން މި މަޤާމަށް މި ރަސްމީކޮށްދެއްކުން
ދާއިރާތަކުގެ 15.3 އަށް. އެއްބައިވާ، 1.6 2 ބިލިއަނުގެ ދުވަސް ބޮޑު ކުރިމަތިން މަސައްކަތްކުރާ ދުރުކަމަށް މި
ނިމޭ. ގޮތުން ދުއްވާ އެއްގެ ގޮތަށް އަތުގަނޑު ދާއިރާތަކަށް ބޭނުމާގެ އަތުގަނޑުގެން ރައްޔިތުންގެ މަސްދޫކުރާ
ގޮތަށް ފަތުރުވެރިން އިން އަތުގަނޑުގެން ސަރުކާރުން ދިވެހި، އަތުގަނޑުގެން އިންތިޚާބުކުރައްވާ ޕާބަލިކްގައި
ފަހުގެ ކަންކޮށްދިނީ އެއްފަހަރު ދާއިރާ އެއްގެ ފަހަރު މައުލޫމާތު ހަމައެކަނި ވަކި ބައްޕަގައެވެ. އެއީ ކަމަށްވާނަމަ
ފަތުރުވެރިކަމުގެ އަތުގަނޑުގެ ހިލޭކުރާ ޖަހާފަ އަތުގަނޑުގެން އުފެދުމަށް ކަމަށް އަތުގަނޑު
އަދިއެއް އަދި އިޤްތިޞާދުވެސް. އެއްބައިވާ، ދައުލަތުން މިކަމަށް ބޮޑު ފަތުރުވެރިން ވެސް އަތުގަނޑުގެން، ރައްޔިތުންގެ
މަޤާމުގެ ޤާނޫނުތަކުން، ރައްޔިތުންގެ މަސްދޫކުރުން، އަތުގަނޑުގެން ބޮޑު ދާއިރާގައި ވިޔަފާރި ހުރި ދައުލަތަށް، ހުރި
އިޤްތިޞާދު މިއަހަރު ކުންފުނިތަކަށް ބަދަލުވަމުންދާ ބޭރުދަނޑު މިންވަރަކަށް އަތުގަނޑުގެން ބަލަނޑުވެ. އެއީ
ރައްޔިތުންގެ މަޤާމުގެ ޤާނޫނުގެ ޖަމާ. އެކަން ކުރައްވާ އަތުގަނޑުގެން ދާއިރާ ފަހަރު ބޮޑު އެކަން
އަރިހުގައިވާތީ ބޭރުވެފައި، އެކި މިންވަރަށް އަރިހުގައިވާތީ ބޭރުވެ މިއަދުވެސް. އެއާއެކު މި ކުރަމާ
މަސައްކަތެއް އަތުގަނޑުގެން ބާރުން މަޢުލޫމާތުދިނުމަށް ވެސް މި ކަންކަމުގެ އަލީގައި، ދިވެ މަޢުލޫމާތުގެ އަލީގައި
ވާ ރައްޔިތަށް ބޮޑު ދައުލަތުގެ ކުރިއެރުމަށް. ދައުލަތުން 16.9 ބިލިއަން ޙާޞިލުވުމަށް މި އަހަރު ދިވެހިން ދުނިޔޭގެ ދައުލަތު
ނުހިންގޭ ވިޔަފާރި، އެއީ ދާއިރާ ވެސް އަތުގަނޑުގެން ހަމަޖެހުން ރައްޔިތުންގެ މަސްދޫކުރުން ފައިދާ
ޖެހެނީ ކުރިއަށް. އަތުގަނޑު އެއް ބޮޑު ބައި ގޮތް ފަތުރުވެރިކަމުގައި އަތުގަނޑުގެން ކުރިން ދުވަހު ވެސް އަދި
ފަތުރުވެރިކަމުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގައި އެ ދުވަހު ފަހު އެއްބައި ދިވެހި ފަހު ހުރިހާ ކުރިމަތިލާ، އެ ރައްޔިތުން ވެސް
އަތުގަނޑުގެން ދާއިރާތަކުގެ ފަތުރުވެރިކަން. އެއްބައިވާ ވެސް އެއްބައިވާ ކުރިމަތިލާ މަސައްކަތް، ދުވަހު އަދި ބޮޑު
މަސައްކަތް އެއްގެ ގޮތުން މި ދުވަހު ދައުލަތުގެ ބޮޑުބައި އަދި، ދައުލަތުން ކުރި ދައުލަތުން ދިވެހި ދުވަހު ކުރި
ރައްޔިތުންގެ ދިވެހި ގޮތަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ، ގުޅުގެ ވެސް ގޮތަކަށް. ދުވަހު ވެސް އެއްބައިވާގައި ދުވަހު
އަތުގަނޑުގެ ދާއިރާތަކުގައި ފަތުރުވެރިކަން މި ޖަހާ. އަތުގަނޑުގެން ފަތުރުވެރިކަމުގައި އަތުގަނޑުގެން
ހިންގާނުވަތަ ކަމަށް މި ވަރުގެ ބޮޑު ބޮޑުބައި އަދި އަތުގަނޑުގެން ކަންބޮޑުވުން މި އެކި ކަމެއްގެ. ބޮޑު
ކުރިމަތިވި މަސައްކަތްކުރި ހަމަ ދައުލަތް ދުވަސް 10 ވަރަކަށް ދުވަހު ދިހަ ދުވަސް. ހަމަ އެކަމުގެ ފަހުގެ،
ބެލުންތަކާއި މަސައްކަތް ކުރިވީ އެ ނިމޭ. މަޢުލޫމާތުގައި ހުރިހާ ކުރީގެ ޖުމްލަ ބައެއް މަސައްކަތް، އަދި
މަޢުލޫމާތުގައި ހުރިހާ އިޤްތިޞާދު ބާރުވެފައި ދައުލަތުން ބޮޑުބައި ވެސް ބޮޑު ކުރިމަތި ޢަދަދު ވަކިވެގެން
ހިމެނޭ އޭރު ކުރި. އަދި ވަރަށް ދިހަ މަސައްކަތަށް ވެސް ކުރަމުން ބޭނުމެއް ކުރި. ބޮޑުބައިގެ ޖީ.ޑީ.ޕީ

އަށް އިތުރުވެގެންދިޔައިރު އެ ބަޖެޓުގެ ދަރަނި ކަސްބަޔަށް ހިމެނުމަށް ފަސް. ދަންނަވަން މި އޮގަސްޓު 10 ވަރަކަށް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ކުރެވުނު މަސައްކަތުގެ ތެރޭގައި ބަޖެޓު ކުރިއެރުމުގެ ތަފްޞީލު އެބަ ލިބެން ބަޖެޓު ކުރިއެރި އަށް މަސްދުވަހުގެ ބަޔާނާއި ސަރުކާރުގެ ފޯރާތަކާއި މިނިވަން މުއައްސަސާތަކާ އަދި މިންވަރާ މިއަން މަސްދުވަހުގެ ތާރީޚު ފެށުމަށް ގެންގޮސްގެން ހަމަ ވަރަން ގިނަ މަސައްކަތްތަކާއި މަދުވިޔަ ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކާއި ތަންތަނުގެ ސްޓާފު އިބްރާހީމްގެ ރައީސް ދަނޑުން ކުރެވުމުން ދިޔައީ. އަދުގަސްޓުމުން ހިނގާ ޖާގައެއްކަން މި ކަމުގައި ޝާމިލުވުން. ބަޖެޓު 16.9 ބިލިއަން ރިޕޯރޓަށް ޕާލިމެންޓުން އަދުގަސްޓުމުން ބަޖެޓުގައި ފުރަތަމަ ވަރަކަށް އިތުރުވެ ފަސް އަދުގަސްޓުމުން ދެއްކިމު. މިހާރު މި ވަގުތު ގޮތުގަސްޓަކަން ހަމައެކަ އަހަރު, ކަމެއް އަހަރަކު ތިން ހަމަޔަ ބިލިއަން ވޭރު ބޭނުމަށް ހިފާގެން ހުރި އެއް އަހަރުން އަތުން އަހަރަށް އަދުގަސްޓުމުން ދޮކޮތުކަމުންދިޔަ.

31 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ޖުމްލަ ހިސާބަށް ދިޔައީމަ މިއަހަރު އަދުގަސްޓުމުންނަށް ޓްރެޜަރީ ބިލްތަކުގެ ގޮތުގައި ދައުލަތުގެ އިސްތިހާރަން މި ވަރުގެ ބަޖެޓު ހިފައިގެން ތިރީގައިވާ ކަމަށް. އަދުގަސްޓުމުންނަށް ވަރަކަތަކަށް ޖަވާބު ދޭން ގެންނަން ޝަރުޠު ލާޒިމު. އެކަމަށް ޢާއްމުކޮށް ބޭންކުތަކުން ހަމަ ވިޔަފާރި ކުރާ ތަން މިހާރުގެ ވިޔަފާރިތަކުގެ، އޮފީހުގެ އިންކަމް ސްޓޭޓްމަންޓް ޚަރަދުތަކާ ބޭންކު ބޭނުން ބަލައިގެން ދީ އުސޫލުން ހަމަ ސަރުކާރަކަށް ފަސް ދޭން. ސަރުކާރުގެ ދަރަނި ބޭނުމަށް ސަރުކާރަށް ދަރަނި އަދަދުތަކަށް ހަމަކަ އެއްފަހަރު ބޭންކުތަކުން ދަރުމަވަނަ ޖާއިޒާ ނުދޭން. މި ޓްރެޜަރީ މިނިސްޓަރު ފަސް ވަޒީފާ، އެމް.އެމް.އޭގެ ގަވަރުނަރު ފަސް ވަޒީފާ އަދުގަސްޓުމުން ކާއިދާގައި ދަށްކަވާފައި ހުރި ވަރަކަ. މި އިސްތިހާރު ގޮތުން ވަރަކަދައްކާ ހަމަ ހުރިގޮ މިހުން ފަސް ޓްރެޜަރީ ބިލްތަށް ވަރަކަ އެއް. އަދި އަމިއްލަ ވިޔަފާރި އެއްގައި އުޅުއްވާ ބޭންކުތަކަށް ފަސް މިކަން އެއްގެ ވަޒީފާއިގެންނަވާށް.

އެކަމުގެ ދަރަނި ބޭންކުތަކުން، އެކަ އަހަރު ދަރަނި އަދާކުރުމުގެ އޮޅުން ދުވަހުއް ދޭ ކަމަށް ވަރަށް ބޭންކުތަކުން އެކަމާއެކަން އިތުރު އޭ ޓްރެޜަރީ ނަގައިދޭން. ހަމަ މި އުސޫލުން ދަރަނިތަކަން ފަސް ޓްރެޜަރީ މި ނަގައި. އެހެންމަ، އަދުގަސްޓުމުން ކުރަސް ބޭންކުތަކާ ކަމަށް އިންތިޒާމް. އެހެންނަމަވެސް އަދުގަސްޓުމުން ދަރަނިގެ ހަވާލު އަހަރު މިންވަރުންނާއި އަދުގަސްޓުމުން ޓްރެޜަރީ އަސްލުކުރެވޭ މިންވަރުން، އަދުގަސްޓުމުންނަށް އިތުރު ޓްރެޜަރީ ނަގައި ޖާގާ މިންވަރުކަރަށް، ޖާގަވަރުއެއްގެ ހަކަތައިއް ހުރިތޯ އަދުގަސްޓުމުން ފިސާބަލަންޖެހެ. މިހާރު މި ދަރަނި ކަމުގެ އަހަރަކު 1 ބިލިއަން ރުފިޔާ ބޭނުމަށް އަދަދެއް ޓްރެޜަރީ ހަމައެކަނި އަދާކުރުމަށް ބަޔާނާއި ފަރާތުގެ ހާސިލުވަމުން. އަދުގަސްޓުމުންނަށް ޖުމްލަ ޖުމްލަ އާމްދަނީ ނަހަރު ނަހަ އާމްދަނީ އަހަރު 10 ބިލިއަން ނަހަރު 11 ބިލިއަން ރުފިޔާ. ދަރަނި އަދުގަސްޓުމުން އިތުރު އާމްދަނީ މި ހަމަ ހަމައެކަ ދާއިރާއަކަށްވާތީ، އިތުރު އާމްދަނީ މި ހަމަ ރަނގަޅު އިތުރު ޓްރެޜަރީގައެވެ. އިތުރު ޓްރެޜަރީ ނަގަން ބަޖެޓުގެ ބޮޑު ބަދަލު މި އަހަރު ބަޔާންގެ ބޭންކުތަކުން ޓްރެޜަރީގަ. ބަޔާންގެ ބޭންކުތަކުން ޓްރެޜަރީގަ ކަމަށް ވަރަށް ހަމަ މިގޮތު ބޮޑުތަ މަސައްކަތްތަކާ ހުރި. މިގޮތު ހަމަނަ ބޮޑުތަ މަސައްކަތްތަކާ ބަޔާންގެ ބޭންކުތަ އަދުގަސްޓުމުން ޓްރެޜަރީ ކަމަށް ވަރަށް ފުރުޞަތު ރައީސް އިއްޔެ ބަލަހައްޓާ ކަމަށްވާތީ އަހަރު ގަވަރުނަރު ހަމަ ޓްރެޜަރީ ހަވާލުކުރަން އެއީ އެކި ޢާއްމު ރައްޔިތުން ހުށަހަޅާފައި ކަމެއް ނުން.

ދައުލަތުން ފޯނުކުރީމަ އިސްތިހާރު ކުރިއަށްދާނެ. ދައުލަތުން ނަގާ ލޯނުގެ ބޭނުމަކީ މިދަރަނި ރިޔާސަތުން ހަރަދުން.

މިދަރީ ކަރަންޓުބިލު ދައްކަން. ފޯނުބިލު ދައްކަން. މުސާރަ އަރާ. މި ކަންކަމަކުން ޖާގަ ހޯދައި

އިސްތިހާރު ކުރިއަށްގެންދިޔަ ކަމަކަށް ގޮސްދިއުމަށް ނުކުރެވޭ. އެހެންނަމަވެސް، ރައްޔިތުންގެ އެކުލަވާ ފޯނުކުރީމަ ހުރި ދައުލަތަކާ ވެއް.

ހަމަ މިއާއިލާގައި އަންހެނުން އެކަމު ބައިވަރު މައްސަލަތަކެއް، ތިމަންނަމެންގެ ވިޔަފާރިއަކަށް ނުގެންދެވޭ. ވިޔަފާރިގައި

އެވާ މިހުންނަކަން މުސާރަދެވުން ލާރި އެއް ނުބޭ. އެކަމް ބައިކު މުސާރަދެވިރުންގެ ގޮތުގައި ތިބޭ ބައިކު ފަށާލާފާނުކާއި

ދާންޖެހޭ. ހަމަ އަދުގަނޑުމެންގެ ޔާއިލާތަކް ނިކަމެތިވެގެންދާނީ. ދުން ސަރުކާރުގެ ރިކަރަންޓް ހަރަދު ހިފެހެއްޓުމަށް

ބަދަލު އޭގެ ޖާގައިގައި ހަމަ އެހެން ރަނގަޅު ކަންތައް. ސަރުކާރުން ފުރަތަމަ ވިޔަފާރިވެރިންނާއި މިދަނޑުވެރިކަން

އެހެން ގޮތަކަށް އެއް ވެސް ބަޖެޓުގެ ސަރަހައްދު ބަޖެޓު ބެލުމުގެ އެކުލެވޭ ދިރާސާކުރުމުގެ

ކުރުމަށްފަހު ސަރުކާރުން އެއްބަސްވެފައިވަނީ 1 ބިލިއަން ރުފިޔާ ކުޑަކުރުމަށް ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އެ ފިގަރު

އިން ފުރިހެން ދުން ބަޖެޓު ބަރުބިން މަސައްކަތްކުރުމަށް. އެހެންނަމަވެސް، ސަރުކާރުން މިހާރު އެވިދާޅުވާ ފިގަރު އާއި އަދަދު،

އަދުގަނޑުމެންނަށް ނުދެވޭ އެއް އަދަދާއި ބޮޑު ކަމަށް ވަކިން މި އުޅެނީ އެންމެ 600 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ފަރާތުން

ފާހަގަ މި ދައްކަނީ. މިއީ އަދުގަނޑުމެން ހުރިހާ ގޮތްތަކަށް އެއްބަސްވެވޭގޮތް އެއް ކަމެއް. މި ބަޖެޓު މިގޮތަށް

ފުރުސަތުދޭނެ ސަރުކާރަށް ވެސް އަދި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ވެސް ލިބިގެންދާނެ ހަމަ ރަނގަޅު ފައިދާ އެއް. މި

ކޮށް ގޮތަކަށް ގެސްޓްހައުސް އަދުގަނޑުމެން އަނބުރާލާފައިވެސް ބަޖެޓަށް އެއް ދާއިރާތަކަށް ދަށްވާ ފައިސާ އިތުރުކުރަން،

އަދުގަނޑުމެން ހުރިހާ އެންމެން ބޮޑުބޮޑު ދާއިރާތަކަށް ފައިސާ އިތުރުކުރަން. އަދުގަނޑުމެން ހުރިހާ އެންމެން ބޮޑުބޮޑު

ސަބްސިޑީތަކް ވެސް. އެކަމަކު މި ޕްރޮޖެކްޓްތަކް، މި ހުރިހާ ގެންދާފައި އަނބުރާ ކަމަށް ވިޔަފާރިވާނެ އެބަ ދެން

ބަޖެޓުގެ ކޮށް ދާއިރާތަކުން މި ފައިސާ ނަގާފައި އަދި ދާއިރާތަކަށް މި ފައިސާ ދެއްވީ. ސަބްސިޑީ ދިނުމުގައި ވެސް

އަދުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ހުށަހަޅާ. އަދުގަނޑު ދެން ހަމަ ދަރުމަވަންތަ ބޮޑުބޮޑު ފާހަގަ، ފާހަގަ

ނިމުމަކަށް ވެސް އަނބުރާ އެބަ ޖެހޭ ކަންތައް. އަދުގަނޑު ދަރުމަވަން ބޮޑުބޮޑު އެހެން މަސައްކަތް އަދި، ފާހަގައަދި

ބަޖެޓުގައި ޕްރޮޖެކްޓުތަކާއި ވަގުތު ޕްރޮޖެކްޓުތަކާއި އެ އަދަދު ތަފާތުގައި ނުހިނގާ ފާހަގަ އަދުގަނޑު މި ދައްކަނީ. އެކަމަކު

އައްވަސް ބަރަކާތް ވަގު ޕްރޮޖެކްޓުތަކާ އެ އަދަދުގެ ތަފާތުގައި ނުހިނގި، އެހެންނަމަވެސް ތިންހަތަރު ބަރަކާތް އެ

މަސައްކަތްކުރަން ކަމަކު ވަކިން ހަމަ ޖެހިގެން އެންނަ އަދަދު ވެސް އެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކާ ހިނގާނެ. ސަރުކާރުވެސް ނަމަ

ވަސީލަތު އެހެން ކަންތައްތަކަށް ބޭނުން ކަމަކު ވަކިން އަދުގަނޑުމެންނަށް މި ދައްކާނީ ބަރުގަދު ފާހަގަ. އެކަމަކު އެއް

ބަރަކާތް ހަނދާން ކަމެއް ޕްރޮމިސްކޮށްލާފައިވާނޭ. ނުހިނގާނޭ ތަފާތު އެބަ ބަރަކަތުގެ އަދުގަނޑުމެން ކަމަކީ ކުރެވިދާނޭ.

އަދުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ. ބަޖެޓުގެ ބަދަލު ހުށަ ބަރުދަ ތަފާތު އަދުގަނޑުމެން ދައްކާލައިދު އަދުގަނޑުމެން ހަމަ

ޖަވާބުދާރީވާންޖެހޭ ހުރިހާގޮތަކު ބަރުބަރަށް ވެސް ކަމަކަށް ކަންކަމަށް ހުރިހާގޮތަކު ބަރުބަރުގެ 10 ގުނަޔެއް ބާކީގެ

ކުރިން ބަޖެޓު ބަރުބަރަށް ބަދަލުވެފައި ހުރި ކަމަކަށް ނުކުރެވޭނެ ކަމެއް ކަމަކު އެއްބަސް ދެއްކެވި އިންސާފުގައި

އެއީ [illegible] ދުރާލާ ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަމެއް. މީގެ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތަކީ ވަރަށް މުއްސަނދި ދައުލަތަކަށް ވެގެން ދިއުން. އެކަން ކުރުމަށް [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުދޭވަރެއްގެ [illegible] ބަޖެޓު ތިރިކުރަން މި ޖެހެނީ. 15 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓަކީ އެއްގޮތަކަށްވެސް ކުޑަ ބަޖެޓެއް ނޫން. ދެން އެ ފައިސާ ސަރުކާރުން އިންތިޒާމުކުރައްވަންވީ ސަރުކާރުން އިސްކަންދެއްވާ ތަރުތީބަކުން މި ކަންކަން ކުރައްވަން. މަޖިލީހަކީ މި ހުރިހާ ކަންކަމެއް ބަލަން އޮތް މުއައްސަސާ. މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ވާހަކަދައްކާއިރު ވެސް އަޅުގަނޑު މި ދައްކަނީ، މިނިވަން މުއައްސަސާތަކަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ އަޅުގަނޑުމެން ދިނީމު. ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު [illegible] އޮންނާނެ މެންބަރު ކުރި ސުވާލުގެ ޖަވާބު ދެއްވާފައި، މިނިވަން މުއައްސަސާތަކަށް [illegible] މި ދެއްވާފައި ހުރި ބަޖެޓުން އެއްވެސް [illegible] [illegible] އެ [illegible] މަސައްކަތްކުރައްވަން. ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު މިކަން ކުރައްވާފައި [illegible] އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުން އިތުރު [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑުމެންނަށް، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދު އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވާނަން މިހާރު. އެއަށްފަހު ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފު، އެއަށްފަހު މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމު ރަޝީދު. ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދު.

ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ކޮންމެ އަހަރެއްގެ ވެސް ދައުލަތުގެ ބަޖެޓާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދަނީ މި ދިވެހިރާއްޖެއަށް ސިޔާސީ މޫސުން އަންނަ ފަދައިން، އަދި ހުޅަނގު މޫސުމާއި އިރުވައި މޫސުން އަންނަ ފަދައިން ސިޔާސީ މޫސުމެއްގެ ގޮތުގައި، ސިޔާސީ [illegible] ސިޔާސީ [illegible] [illegible] ސިޔާސީ ގޮތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް އަހަރުން އަހަރަށް ދަނީ ބޮޑުވަމުން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އަހަރު [illegible] ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް [illegible]، މި ދައުރުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަމަ [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން މި [illegible] ބަޖެޓު ސިޔާސީ ގޮތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑުމެންނަށް [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] ކޮންމެ އަހަރެއްގެ ވެސް ބަޖެޓުގައި [illegible] ދިއުން. އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] މަސައްކަތްކުރަނީ [illegible] މިންވަރަކަށްތޯ. [illegible] އަޅުގަނޑު ހަމަ 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުން ބަހުސްކުރުމުން [illegible] އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން ބޭނުން. އެއީ މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] [illegible]

ރައްޔިތުންނަށާއި އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންނަށް ހިތްވަރު ލިބިދިނުމަށް ބަޔާއި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި މިއަހަރު ވެސް ޕާޓީތަކުގެ ގުޅުންހުރި ކިޔަވަރުދޭ، އެ ބަދަލުން ވަގުތަށް ހުށަހަޅުއްވަން ބަލައި އިޖްތިމާޢީ ގޮތުންނާއި ހިންގައި އުނދަގޫ. އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން، 2012 ވަނަ އަހަރު ވެސް ނިމިގެން މި ދިޔައީ އިޖްތިމާޢީ ގޮތުންނާއި ބަޖެޓުގައި އެކުލެވޭ. ޖީޑީޕީގެ ފާޑަކުން ރައްޔިތުންގެ ފާޑުން ހުރިހާ ސަރަހައްދުތަކުގެ ހަމަހަމަކަމާއި ރައްޔިތުންނަށް ވެސް ޚިދުމަތް ދެނިވި. މިކަން ސަރުކާރުން ބޭނުން ކުރީ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުން ވެސް ބަރާބަރަށް ހިސާބުން އެކަމަށް ގަބޫލު ކުރަން. އަޅުގަނޑު ޕާޓީގެ ނަސީހަތާ ވެސް މި ބަޖެޓުގައި ނެތެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިކަން ސަރުކާރުން ޕާޓީގެ ރައްޔިތުންގެ ސަރުކާރަކުން އެދުނު، ބަޖެޓުވެދުން. މިހެންކަމުން އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން، ޕާޓީގެ ރައްޔިތުންނަށް 2012 ވަނަ އަހަރު ނިމިގެން މި ދިޔައީ ބޭނުންކުރާ ގޮތް ގަބޫލެއް. މި ބަޖެޓުގައި ހިސާބުން ސަރުކާރު ހަމަގަކަށް ލިބިދިނުމަށް. ލިބިގަތުން މި ބަޖެޓުގެ އިންތިޒާމު ދާއިރާތަކުން ވެސް ކުރެވިގެން މިންވަރަށް މަސައްކަތްތަށް ނުކުރެވޭ. ހަމައެކަމުގެ ރައްޔިތުންގެ ގޮތުގައި ވެސް އެ ޝަރުޠުން ނުވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމައެހެންމެ ޕާޓީގެ ސަރުކާރުގައި މަޝްރޫޢުތަކެއް ފަށާ ވަނަ އަހަރު ބަޖެޓު ވެސް ނިމިގެން އެ ދިޔައީ އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން މިނިސްޓްރީގެ ޚަރަދުކުރުމުގެ ގޮތުގައި ހިންގުމަށްވެސް ކުރީގައި. ހަމައެހެންމެ މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް އަދުގަނޑުމެން މަޝްރޫޢުތަކުގެ ތަރައްގީ ވެސް ބޭނުން ސަރަހައްދުތަކާއި ޕާޓީގެ ޤަވާޢިދުތަކުގެ ހިނގާ ރަށްރަށުގެ އިދާރާތަކުގެ ޤާނޫނީ ގޮތުން ރައްޔިތުންގެ ވާހަކަ ދައްކަމުން ގެނައުމަށް މަސައްކަތްކުރުމާ ގުޅިގެން ބޭނުންވާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކުރީގެ ޕާޓީގެ ސަރުކާރުގެ ދުވަސްވަރު މަސައްކަތްކުރަމުން 12 ކަރަންޓްކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަށް ވެސް ކުރެވިފައެއް ނުވޭ. ކުރީ އަންނަމުން ހިނގައި މަސައްކަތްތަކަށް ބަޖެޓު ފައިސާއެއް ނުލިބޭ ރައްޔިތުން ވަރަށް ނޭޅޭ ޖަލްސާތަކުގެ ހާލަތު، ރައްޔިތުންގެ ބަޖެޓުގެ ހާލަތު ޢާއްމު މަސައްކަތްތަކުގެ ޤާނޫނުން ދިރާސާ. އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާގެ މަސައްކަތްތަކަށް ނުވެސް ފައިސާ ލިބޭނެ އުއްމީދުވޭ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުން ރަށްރަށުގެ މަޝްރޫޢު ވެސް މިހާރު ކުރެވިފައިވޭ. އެހެން ނަމަވެސް 2 ބަޖެޓުން ރައްޔިތުންނާއި މި 3 ބަޖެޓުން ސަރުކާރުން މިހާރު ފަށާފައި މަސައްކަތްތަކުގެ ބަޖެޓު އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކުރީ އަހަރުގެ ސަރުކާރު ހިނގާކަށް 7 އަހަރު އިޖްތިމާޢީ އޮފީސްތަކުގެ ޢިމާރާތް ހެދުން، މިއީ ސަރުކާރުން ނިންމާފައި ހުރި ކަންތައްތައް، އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުން. މި ކަންތައްތައް ސަރުކާރުގައި މިހާރު ވެސް މިހާރުގެ ސަރުކާރުގައި މިކަންތައްތައް އެބަ އޮތް. ރައްޔިތުން އުނދަގޫ ބޭނުންވާ މިކަން ވޭ. ހިންގުމަށް ބަޔަކު ސަރުކާރުކަމުން އަދި ޤާނޫނުގެ ރައްޔިތުންނަށް ދިނުމަށް، އެ ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ މިހާރު ހިންގުމަށް ބޭނުންކުރާ ނުހިނގާ އެއް ޤާނޫނީގޮތުން ރައްޔިތުންނަކަށް ނުލިބޭ. ހަމައެހެންމެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ހިމާޔަތް އެކަށީގެން އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް މަސައްކަތްކުރުމުގެ ދިރާސާ ޕާޓީގެ ސުރުޚީގެ މަސައްކަތް ހިންގުމަށް. އެހެންނަމަވެސް ބަޖެޓުގެ ދަށުގައި ހުރި ނުހިފުން. ހިމެނުން މިންވަރުން ހިންގުމުގައި އެ ޢަމަލު. އަޅުގަނޑު އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން. އެއްގޮތަކަށް ވެސް ބޭނުން ސަރުކާރުން ކޮށް ބޭނުންވާ އިންސާނުންގެ ޝަރުޢީ ނަގާ ދިޔައީ. ރައްޔިތުން ބޭނުން

ދިނުދިއުމުގައި ހުރަގުއްބެން މިފަދަ ތިބެނިވި ވަރަށް ތިބެފައި އޮތް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަން. ހަމަ އެހެންމެ ޓީޗަރުންގެ މިސާލަކީ އޭނާނާ. އަޅުގަނޑަށް ޓީޗަރުންގެ ނަސޭހަތާ އާއި ފޯނުގެ މަސައްކަތް ބެލުމުގައި ހިތްހަމަ ޖެހޭ ފަރާތުން މަސައްކަތްކުރަމުންދިޔުމުގައި އަޅުގަނޑު އުދިނީ ކައުންސިލުތަކުން، ބޭނުންވި ހުއްޓާ ފަރާތްތަކުން އެކަން ކޮށްދެއްވާތީ. އެ ފަރާތަކީ ޚާއްޞަ އަހަރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ފުރުޞަތުގައި ކުލާހުގެ ދަރިވަރުންގެ ދަރިވަރުންނަށް މިފަދަ ކުންފުނިތަކުން ވެސް އެހީތެރިކަމުން ބަލައި މި ކުލާހުގެ މުއައްސަސާ، ތަނަވަސްކަމުގެ އަހުލުވެރިންނަށް ހަމަ ސަބަބުތަކުންނެވެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ވެގެންދާނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ މިނިވަން ޒުވާން އެހެން މުއައްސަސާ ބޭފުޅުން ޚާއްޞަ ބަޖެޓު ނަމޫނާއަކަށް ބަލައިގެން، އެ ބޭބޭފުޅުން ވެސް މި ކުލާހުގެ ދަރިވަރުންނަށް ވެފައި ހުރި ދަތިތަކަށް ކޮންމެވެސް ވަރަކު އެހީތެރިކަމެއް ފޯރުކޮށްދެވޭތޯ ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމައެހެންމެ އުޅުމުގައި ވެސް އެކުލެވޭ އިމާރާތްތަކާއި މަސައްކަތްތަކާއި ހިލޭ ގޮތުން މި ބަޖެޓުގައި ޖާގަދީފައި. މި ކުންފުނިތަކާއި އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި ވެސް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެއްވެސް ތަރައްޤީ ދަރިވަރުންނަށް ހާސިލުވާނީ އެ ދަރިވަރުން އެ ކަމެއް ހާސިލުކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރާ މިންވަރުގެ ބޭނުންކުރެވޭ މަސައްކަތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ ކަމެއް ތަރައްޤީވާ ގޮތެއް. ދަރިވަރުން ކަމެއް ތަރައްޤީވާ ގޮތެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ބަލައިލާ! އެމް.ޑީ.ޕީގެ 3 އަހަރުގެ ސިޔާސަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ފޯރުކޮށްދޭ ދަރިވަރުންނަށް އެބައި ކުންފުނިތަކުގެ ވިޔަފާރިއަށް. މިއަދު ގެއްލިގެން ހިނގައްޖެ. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޅާލުމުން މި ދަނޑު އެކަނިވެރި މަސްނަވަން ފައިސާދިނުމުން އެ ބޭބޭފުޅުންނާއި ފިޔަވައި މަސައްކަތުގެ ދަށުން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު އިވުމުން މި ދަނޑު އުމުރުން ދުވަސްވީ ބޭފުޅުންނަށް 2000 ރުފިޔާގެ އިނާޔަތެއް އަޅުގަނޑުމެން ދިނީމާ މި ޒުވާނުން ވޯޓުދެންނާއި ކުރިޔަށް މިހެންހެން ނުލިބޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ މިއަދު މިއަދުގެ ސަރުކާރަށް ތާއީދުކުރާ ބޭފުޅުން ދައްކަމުން ގެންދާ ވާހަކައެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދަތުރުފަތުރުގެ ނިޒާމު ނުލިބިގެންދާތީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިވުމުން މި ދަނޑު ތިމަރަފުށުގެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ދަތުރުތައް ނުލިބޭ. މިހެންވީމާ، އެކަން ހުއްޓިފައި އެބަ ހުރޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޚާއްޞަ ދަރިވަރުން ވިސްނައި ޤާނޫނުތަކުގެ ސަޤާފަތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމައެހެންމެ ބިޔަ ދާއިރާ ބަޖެޓާ މިއަދު އޮތް ދެކެވޭނެ. އިއްޔެގައި އަޅުގަނޑުމެން ސާފުކޮށް މި ދަންނަވަނީ، ޕީ.ޕީ.އެމުން ތަފާތެއް ސިޔާސަތު އިތުރުން ނުކުތީ. އޭގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު މި ރާއްޖޭގެ ދަރިވަރުންނަށް ބޭސްފަރުވާ އަދި ތަޢުލީމީ ދަތުރުކުރާ މިއަދު އިހުސާސްކުރުމުން މި ދަނޑު. ފުރުޞަތުދީފިނަމަ މި ހުރިހާ ނަތީޖާއަކީ ކުރުވެގެން، އަދަބުދިނުމުގެ މިވާ ދަރަނިދޭ މަސްއޫލު ފުރުސަތު މި ދަނޑު. މިއީ މިއަދު މި ރާއްޖޭގެ ދަރިވަރުން ވިސްނައި ދިރިއުޅުމަށް ކަމޭހިތާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބޭރުގެ ބޭފުޅުން، އަޅުގަނޑުމެން މި ގެސްޓްހައުސް އުޅޭ ތަރައްޤީގެ ފުރިހަމަކުރާނަމަ ދަރިވަރުން ފިޔަވައި އެ ދަރިވަރުންނަށް އެއީ އެހެން ޒުވާން ފުރިހަމަކުރަން ބޭނުންވީމަ. މިހެންކަމުން އަޅުގަނޑު މި ތާއީދުކުރަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެންމެހައި ދަރިވަރުންނަށް އެމް.ޑީ.ޕީގެ

މެނިފެސްޓޯގައިވާ ތަރައްޤީ [illegible] ބަލައި އެ [illegible] މިގޮތުން [illegible] ކަނޑައަޅައިގެން [illegible]، އެމް.ޑީ.ޕީއާ [illegible] މި ބޭބޭފުޅުންގެ ދިރިއުޅުމުގެ ހާލަތު ބަދަލުކުރުމަށް [illegible]. މި ބޭބޭފުޅުންނަށް އިންސާނީ ކަރާމާތް ލިބިގެންވާ [illegible] [illegible] [illegible] ބަލައި އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible]. އަޅުގަނޑުމެން މި [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible]. މި ބޭބޭފުޅުން [illegible]، [illegible] [illegible]. ވައްސަލާމްޢަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ ވަބަރަކާތުހޫ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފަށް ފުރުޞަތު އަރުވަނީ. އެއަށްފަހު މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު. އެއަށްފަހު [illegible] ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް. އެއަށްފަހު މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މާރިޔާ އަޙްމަދު ދީދީ އަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން. ނިޒާމީ [illegible] މައްސަލަ އެއް، މައްޗަންގޮޅި ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މައްޗަންގޮޅި ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑަށް [illegible] ގޮތުގައި މިހާރު މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، އެ ވާހަކަ [illegible] ބަލައި [illegible].

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުން [illegible] ދެންނެވި [illegible] [illegible] [illegible] މަޖިލިސް ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ. އަޅުގަނޑު ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

﷽. އައްސަލާމްޢަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ ވަބަރަކާތުހޫ. 2013 ވަނަ އަހަރަށް ދައުލަތުން ލަފާކުރައްވާ ބަޖެޓުގެ [illegible] މަރުޙަލާގައި އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ދަނޑުވެރިކަމުގެ [illegible] ވަރަށް [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމައަށް މި ވަނީ އެ ބޭފުޅުންގެ ދުރުގައި މަސްވެރިކަމުގެން އެންމެ ފުޅާ ދާއިރާ އެއްގައި މަސްވެރިކަމުގައި، ވިހާވެސް ކައިރިކުރުވާ ކަހަލަ ގޮތްތަކެއް ރަސްމީގޮތުން، ސަރަހައްދީގޮތުން ބަޔަކު ވިހާވެސް ހަމަހަމަވާން އުސޫލުން މަސައްކަތްކުރައްވާފައި ކަމަށް އެ ބޭފުޅުން ވިދާޅުވޭ. އެހެންނަމަވެސް މިއަދުގެ ބަޔަކުގެ ބަޔަސްގައި ވެސް ހަމަ ގިނަ ބޭފުޅުން ފާހަގަކޮށްލައްވި ފަދައިން އެ ބޭފުޅުންގެ ދާއިރާތަކަށް ނުވަތަ މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ދަތުރުތަކާ ގޯތިގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާއަށް ވެސް ވަރަށް މުހިއްމު އަދި ބަޔަކުގެ މިންގަނޑެއް ބަލާއިރު އަޅުގަނޑު ވެސް ހިތަހަމަޖެހޭކަމެއް ނުވޭ. އެހެންނަމަވެސް އެ ކުރެއްވި މަސައްކަތްބޮޑުކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ޝުކުރުއަދާކުރަން ހާދަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ، ބަޔަކު ފުރަތަމަ ދުނިޔޭގައިވާ ކުރެހުމުގެ މުޤާމު ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަނޑައެޅުމުގެ ނިޒާމް ބޭނުންކުރުމުގެ މަސައްކަތް އިތުރު ކަމަށް ވެސް، އަޅުގަނޑު ވެސް ހިމެނޭ މުދި އަހަރު ސިޔާސީ އަރާ ވެސް ހިމެނޭ ގޮތަށް ހިމަނައިދޭނެ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ބޭނުންކުރާ ދާއިރާ އަދި ފާހަގަ ފެނިގެން ކަމަށް ބޭފުޅުންނާ ހަވާލުކޮށްގެން މަސައްކަތްކުރައްވާ ޝުކުރުއަދާކުރަން. އަދި ފެށުނުއިރު މިނިސްޓަރ އަރާ ވެސް. އަދި ދައުލަތުން ވެސް. އާދެ! އެހެނީ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ހިތަދުވެ ފެނުނު ނަގުދަލާގެ މަސައްކަތް ފުރިހަމަ ވަނީ މިދިޔަ އަހަރު. ނަތީޖާ އަދި 2010 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން މަސައްކަތް ފެށުނީ. އެހެންނަމަވެސް މިހާތަނަށް އަދިވެސް މަސައްކަތްގެ އެއްވެސް ކަމެއް ބޭނުންކުރާ ހިސާބަކަށް ނުދެ. މަސައްކަތް ހުއްޓިފައި އޮތީ. އެހެންވީމާ، މަސައްކަތް ނިންމުމަށް ޖަހައި ބޭނުންވާ ފައިސާގެ ތެރެއިން ކުޑައެއްޗެހި ނަމަވެސް މި ފަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމަނައިދެއްވާފައިވާ. މާލެސިޓީގައި 11 ވަރަކަށް މިލިއަން ހިމެނޭ އަޅުގަނޑު ވަރަށް އިނގިރޭސިބަހުން އެކު ޝުކުރުއަދާކުރަން. ހަމައެއާއެކު ރަނގަޅު ސަރުކާރުގެ 8 ކޮލޮސްޓަރުގެ ވެސް ހިތުން އަރާ ހިމެނިފައިވާ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ހިތުދުރު ފުރާރާ އަޔާ ދިން ފުރާރާ ހިމެނިފައިވާ ފުރާރާއަކަށް ވޭ އަޅުގަނޑު އެކަން ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ. ހަމަ އެހެންމެ އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަނީ ފަދަ 12 ކޮލޮސްޓަރުގެ އިމާރާތްގެ މަސައްކަތްކުރުމަށް ވެސް. އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އެކަން ވެސް އެ ކާމިޔާބުވެގެންދާނެ. ދެން އެހެން ވަޒީފާތަކެއް ހޯދުމަށް ދާއިރާގެ ބިމެއް ބަލާލުމުގެ މެންބަރު ވެސް މަސައްކަތްކުރައްވާ. އެ ފުރާރާ އަރާ ވެސް އެބަ ހުރި ކަންތައްތަކެއް ހިމެނޭ. މުޅި އެތެރެއަށް ބަލާއިރު، އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތީގައި މިދަންނަވާ ގޮތަށް އެންމެ އެކަށީގެންވާ މިންގަނޑު ބައެއްގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުލިބޭކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. ރަޖިސްޓަރީގައި ސޮފްޓްވެއަރ ތަރައްޤީކުރުމުގެ ބަޔަކުގައި ވެސް ކުރިއަށްދާނެ ރަނގަޅު. އެހެންނަމަވެސް އަދިވެސް މުޅިން ފުރިހަމަ ނުނިކުމެގައި ވިއްސެ ކަންތައްތަކެއް ވެގެންދިޔަ. ހަމަމިއާއެކު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، މިދިޔަ ސަރަބުތާގަ ހޮދި އަޅުގަނޑު އޮންނާނީ އިސްލާމްވެފައި ހުރިހާ ފަދަ. ސަރުކާރުން އަތޮޅުތަކުގެ ނުވަތަ މިހާރުގެ ފާމަދުކަޑި އުސޫލުން އަތޮޅުތަކުގެ ހިންގުމުގެ ނިޒާމަށް ގެނެވިފައިވާ ބަދަލާ އެއްކޮށް އެ ނިޒާމު ފުރިހަމަކުރުމަށް ބަޔަކު ވެސް، މަގުފަހިކޮށްދިނުމުގެ މަގުސަދުގައި އަޅުގަނޑު ހިތަހަމަޖެހިފައިވާ ނިސްބަތުން. 3 އަހަރު ދުވަހުގެ ޖުމުލައެއް އެ ބޭފުޅުން ރަނގަޅުކުރެއްވި. މިސާލަކަށް ހިނގަމުންދާ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ހުރިހާކަމެއް ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް ބަޖެޓް ހުރިހާ

ކަހަލަ އިސްލާހެއް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާފައިވާން. އެއީ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ދަށުން ހިނގާ މަޝްރޫޢުތަކަށް ހިނގާނެ ހަރަދު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ހިމެނޭ ދާއިރާތަކުގެ ނިސްބަތުން، އެ ދާއިރާތަކުގެ އަސާސީ ޚިދުމަތްތަކުގައި ތަފާތުވާނެހެން ބަޖެޓުތައް ހުށަހެޅޭ ކަހަލަ ގޮތަކަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސުން ތައްޔާރުކުރުން މަސައްކަތްކޮށްދެއްވުމާ އަދި އެކަމަށް މަޖުބޫރުވާން ކަމަށް ސިޓީ ކައުންސިލާ ނުވަތަ އަތޮޅު ކައުންސިލްތަކަށް އެ ފުރުސަތު އޮންނަ ގޮތަކަށް މަސައްކަތްކުރުވާން ނިޒާމެއް ފިނޭންސުން ގަވާއިދުތަކުގެ މައްޗަށް ބަލައިލުމުގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާފައި އޮތް އިސްލާހެއް. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ބިރުވެރިކަމާ ގޮންޖަހާލުމުގެ އަދިން އެ އިސްލާހަށް ތާއީދުކުރެއްވި، އެ ކަންބޮޑުވުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީގައި ބަހުސްކުރުމުގައި މިކަހަލަ ނިޒާމު ގާއިމުކުރެވިގެން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީގައި ހަމަޖެހިގެން، ހަމަޖެހޭ އުސޫލެއްގެ މަތިން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާތަކުގެ ފަންޑުކުރުން ތަފްސީލުވާން ބަޖެޓުގައި ނުވަތަ ބަދަލުކުރެވޭ ނިޒާމެއް އަދި ބަހުސްގައި މުސާރަ ބައިޕާސްކުރަން ފިޔަވައި ހަމަޖެހިފައިވާން ކަހަލަ ގޮތަކަށް އެ ނިޒާމު ބައިޕާސްކޮށްލައްވަން އާދެ! މި ވާހަކަ ދަންނަވާލުމުންފަހު އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ، އެ އިއްޔެ އަޅުގަނޑުމެންގެ އެޖެންޑާގައި ނިމިގެން މި ދިޔައީ 1500 ހައްސަން ދުނިޔޭގެ މައްސަލައިގައި އެމް.ޑީ.ޕީގެ އިތުރުން ޑީ.އާރ.ޕީ އިން ވޯޓުދެއްވައި އަދި ޕީ.ޕީ.އެމްގެ މެން ބޭރުގެން ހިމެނޭ ކަމަށް، އަދި އަމިއްލަ މެންބަރުން ކޮޅުކަމަށްވާ އަވަހަށް ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ސަރަހައްދު ބަލާ ޕީ.ޕީ.އެމްގެ މެންބަރުން އެއްވެ ވޯޓުދެއްވުމުން ނިންމެވި ބަޔަކު ޕީ.ޕީ.އެމްގެ އަޣްލަބިއްޔަތު ނުލިބުމުގެ ސަބަބުން އެ ނިންމުމުގެ ސަބަބުން ހުޅުވާލި އެކަ ކުރިއެރުވުމާ މަސްއޫލިއްޔަތު އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަބަބުން ގެއްލިގެން ދިޔަ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު ހިތަށް އެރޭ ފާހަގަވާ ތަރުޖަމާނުކުރަން އަލަށް ގެންގުޅެ ބަޔަކު އެ ކުލަބު މަސައްކަތްތަކަކީ އެއީ ހަމަ ކުރިއެރުވުމާ ތަރައްޤީކުރަމުންދާ، އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރާސާކުރުމުގައި މަސައްކަތްކުރުމަށް ޚިޔާލުތަކަކީ ހަމަ ކުރިއެރުވޭ ބަޔަކު ކުރީގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ. ބަދަލުގައި އެ ސަރުކާރު ކުރިޔަށް އޮތް ހިތްހަމަ ނުޖެހޭ، ދިރާސާ ހަމައެކަނި ކުރިއެރުވުމާ ސަރުކާރު. އެ ސަރުކާރު އެމް ކަމަށް ބާރުއަޅާ ޖަހައި އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރަކީ. އެކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ވޯޓުދިނީ ފަހު. އިޖުތިމާޢީ އެކަމަށް އެކަން ނިމިގެން އެ ދިޔައީ. އަޅުގަނޑު ސަރުކާރަށް ގޮވާލަން ބޭނުންވޭ އަވަސް ފުރުސަތެއް ދިނުމަށް ކާރު ބާރު ފުރުސަތު ދޭން އެ މަސައްކަތް ރައްޔިތުންގެ ވާހަކަ، އެ ސަރުކާރުގެ އަދި ސަރުކާރުގެ ގޮތުގައި އަވަސްކޮށް، ހައްދަވައިދީފައިވާން. އެހެންނަމަވެސް ހަމަ ތަފާތު ވާހަކަތައް ދެކޭތީ. ކަންމަ ބޭނުމަކަށް ފަހެ އެ ބޭނުމަކަށް ފުނިފޫހިވެނަމަ ހިސާބުއް ފުރުސަތުތަކަށް ދެމިއޮތުމުގެ ނަތީޖާއަކީ ވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީގައި އެދޭ ކުރިން ކަންތައްތަކަށް ވެގެން ދިޔައީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީގައި ތަފާތު ހިތްދަތިކަން އަދިވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީގައި ކުރުވާ މަސައްކަތް ބަދަލުގައިނުވާން ނުކުރެވޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ސަބަބަށް ޖަހައި އަޅުގަނޑު އެ ވާހަކަ ފާހަގަކޮށް މި ފުރުސަތުގައި ފާރަވެރިކަން ބޭނުންވީ. ބަޖެޓުގައި ފާހަގަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީގައި އަޅުގަނޑުމެން އެކުލަވާލާ މަސައްކަތް މި

ކުރަނީ ހުރިހާ ދިމާލަކަށް ވެސް އެ ބަޔަކަށް ލިބޭ ބަޖެޓުތަކާއި ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ހޯދައިދިނުމުގެ މަސައްކަތްތަކާއި މި ކުރެވުނީ. އަޅުގަނޑުމެން އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އަޅުގަނޑު ވެސް ހިމެނޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު މައްސަލަކަމެއް ނުކުރާނަން، އެއްވެސް ދާއިރާއަކަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ މަޝްރޫޢުތައް އެ ދާއިރާތަކުން [illegible]. އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ވެސް ލިބޭ ބަޖެޓެއް ހޯދައިދިނުމަކަށް ބަހައި ކުރާ މަސައްކަތެއް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުންދަނީ. އެހެންވީމާ، އެ [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު [illegible] އެއްވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] އަޅުގަނޑުމެން މެންބަރުން [illegible] [illegible] ވާހަކަ ހަމަ ދަންނަވާލަން ބޭނުންވާތީ. އަދި އަޅުގަނޑުމެން މި [illegible] މަސައްކަތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަކޮޅު ނިންމާލަން. والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތުއަރުވަނީ މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު. އެއަށްފަހު [illegible] ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް، އެއަށްފަހު މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މާރިޔާ އަޙްމަދު ދީދީ އަށް. އަޅުގަނޑު މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލަ އެއް ތުޅާދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނާޒިމް ރަޝާދު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ތުޅާދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ނާޒިމް ރަޝާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މީގެ ކުރީގެ ޖަލްސާ އެއްގައި ވެސް ސްޕީކާސް ލިސްޓު ވަރަށް ދިގުވެގެންދިޔައިރު އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވަރަށް ގިނަ މެންބަރުން ތިބީތީވެ ގެން ޕާޓީތައް ތަރުތީބުކުރުމުގެ ބަދަލުގައި އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް ދެ މެންބަރުން ދެވިފައި، ދެން އެހެން ޕާޓީތަކަށް ފުރުޞަތުދެއްވުން. އެކަހަލަ ގޮތަކަށް އެބަ އޮތް ކަންތައް ކުރައްވާދޭ. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލީ. މިއަދު އެޖެންޑާއަށް ކުރިއަށްދާނަމަ ވެސް ހަމަ ދަންނަވާލަން ބޭނުންވާތީ އެ ސުވާލުކުރީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އެންމެ ފަހުން ބަޖެޓު ބަހުސްކުރަމުން ގެންދިޔައިރު [illegible] ކޯރަމްގެ މައްސަލަ ދިމާވުމުން ދިޔައިމަ، އަޅުގަނޑުމެން އެގޮތަށް ގެންދިޔައިން. މިއަދު ވެސް ދެން އެކަންތައްތައް ކުރިއަށް ގެންދާއިރު ކުރީ ދުވަހު މަސައްކަތް ބަލަމުން

ގެންދިޔަ ގޮތް ވެސް ހިތުގައި ބަހައްޓާނަން. އަޅުގަނޑު މިހާރު މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދަށް ފުރުސަތުއަރުވަން.

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. بسم الله الرحمن الرحيم އާދެ! މިއަދު ބަޖެޓުގެ އިޞްލާޙުތަކަށް ހުށަހެޅިގެން ދިޔައިރު ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކޮށްލެވިގެންދިޔަ ދިފާޢީ، މިހާރު ސަރުކާރުގައި އެ ހުންނަވި ރައީސް މުޙައްމަދު ވަޙީދު ޙަސަން މަނިކު، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ނައިބު ރައީސް. 3000 މީހުން ހަމަނުވާ ޕާޓީއެއް ތަމްސީލުކުރާ ނައިބު ރައީސް، އޭނަ އަށް ނިސްބަތްވާ އެއްވެސް މެންބަރަކު ނެތްކަން ފާހަގަކޮށްލެވިގެން ދިޔައީ. އޭރުން އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ އިޞްލާޙު ހުށަހެޅިގެން ދިޔައިރު ވެސް އެ ފާހަގަކޮށްލެވުނު ޤާނޫނާ ސަރުކާރަށް ތާއީދުކުރާ ފާހަގަކޮށްލަން ވެސް ދިޔައީ ސަލާމަތްކުރުމުގެ އެ ދާއިރާތަކަށް ބަޖެޓުގައި ފުރިހަމަކޮށްދިނުން ހިމަނާފައިނުވާކަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމުގައި މި އޮންނަނީ، މައިގަނޑު ސިޔާސަތެއް ފެށޭނެ މިނިސްޓަރު ހުށަހަޅުއްވިއިރު ވެސް ފާހަގަކޮށްލީ ގޮތް، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަށް ހިދުމަތްކޮށްދިނުން. މި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން އެއް ނުކުތާ. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަށް ހިދުމަތްކޮށްދިނުމަށް ޓަކައި ދައުލަތުގެ މި ވަރުގެ ބޮޑު ބަޖެޓެއް، 15.5 ބިލިއަނުގެ ބަޖެޓެއް، 15 ހާސް ފަސް ސަތޭކަ މިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް. ބަޖެޓުގެ މައިގަނޑު ސިޔާސަތަކީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަށް ހިދުމަތްކޮށްދިނުން. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަށް ކަންކަން ކޮށްދިނުން. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޭނުން ހަނދާންކޮށްލަން ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް، ނުވަތަ ދައުލަތަށް، ސަރުކާރަށް ރައްޔިތުންނަށް ހިދުމަތްކޮށްދިނުން ލިބޭ ބައެއް. ސަރުކާރު ޖެހޭ ރައްޔިތުންނަށް ހިދުމަތްކޮށްދިނުން. ރައްޔިތުންނަށް ނޫން ސަރުކާރަކަށް، ދައުލަތަކަށް ހިދުމަތްކޮށްދެނީ. ސަރުކާރުން އެބަ ޖެހޭ ރައްޔިތުންނަށް، އެހީތެރިވެދޭން ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2008 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓް، ރައީސް ނަޝީދުގެ ސަރުކާރުން، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓަށް 6 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އެ 6 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ތެރެއިން 4 ބިލިއަން ރުފިޔާ ދައުލަތުގެ މުސާރަތަކަށް. ދެން ބާކީ އޮތް 2 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހަރަދުކުރި ކަރަންޓުބިލާއި ފޯނުބިލާއި ފެންބިލު، އަނެއްކާވެސް ދައުލަތުގެ ހަރަދުތަކަށް. ބާކީ އެއްވެސް ފައިސާ އެއް ނެތް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން، މި ފާހަގަކުރާ ނުކުތާ އަކީ ދައުލަތަށް ލިބޭ ހުރިހާ އާމްދަނީން ސަރުކާރު ހިންގަނީ، މިނިވަން މުއައްސަސާ ހިންގަނީ. ރައްޔިތުންނަށް ދޭން އެއްވެސް އެއްޗެއް ނެތް މި ދައުލަތުގައި. އެހެންނަމަވެސް ރައްޔިތުންގެ އަތުން ޖީ.އެސް.ޓީ ނަގާ. ރައްޔިތުންގެ އަތުން ޓީޖީއެސްޓީ ނަގާ. އަދި ބާވަތްބާވަތުގެ. ރައްޔިތުން ދޯންޏެއް ދުއްވައިފިއްޔާ އެ ދޯނިން އަނބުރާ ތެލުން އެބަ ފައިސާނަގާ. މީހުން ކާން ހުރިހާ ބާވަތްތަކުން، ރައްޔިތުން އަތުން މި ހުރިހާ ފައިސާ އެއް ނަގަނީ. އެކަމަކު ރައްޔިތުންނަށް ކޮންތާކު ކަމެއް ނުކުރޭ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޅުގަނޑު މީހުން މި ދަންނަވާ ސަބަބަކީ އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅި އިޞްލާޙުގައި، ރައްޔިތުން އެ ބިލު ދައްކާތީވެސް އިންސާފަށް

ހައިކޮމިޝަންގެ ކުރިމަތީގަ. ޖޮއިނާގެ ޒާހިރާގެ ބޭރުގަހު ނިޔާވި ވާހަކަ ވެސް މިއަދު އެ ތަނަށް ގޮސްގެން މިއަދު އަޅުގަނޑު އަޑުއެހިން، އިންޑިއަން ހައިކޮމިޝަން ކުރިމަތީގައި ނުވަތަ އިންޑިއާ އަށް ނުކުމެގެން، ބޭސްފަރުވާދިނުމުގެން ބައެއް މީހުން މަރުވާ ވާހަކަ ވެސް އަޅުގަނޑު އަޑުއަހައިފިން. މިހާރު މިފަދަ ހާލަތުގައި ކޮންމެ އަޅުގަނޑު މި ޖެހި ހަމައެކަނި އައި.ޖީ.އެމް.އެޗް، ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ހިމެނޭތީ އަޅުގަނޑު ވެސް ޖެހި، ހުރިހާ ޑިޕާޓްމަންޓް އެއްވެގެން ބަހައިލުމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް، އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް ހިޔާލު އޮތް ފަރާތްތައް އެތިކޮޅެއް މި ޖެހި އައި.ޖީ.އެމް.އެޗްގެ ޑޮކްޓަރުން މުސާރަ ހަމަޖައްސާދިނުމަށް. އެ ނޫނީ ނުވާނެ ހައިޖީނިއުސް ހަރުގަނޑު މި ރާއްޖޭގައި ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް ވެސް މި ވެގެނަކަ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުފެނޭ ކުރަންޖެހޭ. އައި.ޖީ.އެމް.އެޗްގެ ތިޔާގެ، ޑޮކްޓަރުން މުސާރަގެ ހަމަޖެހުން ބޮޑުވެގެން. އެހެން ބޮޑު ޑޮކްޓަރުން މުސާރަ. ބަޔަކު ހުސްކޮށްލާ ބޮޑު އޮޕަރޭޝަން ޖެހިފައި، މިހާރު އައި.ޖީ.އެމް.އެޗްގައި ވެސް ބޮޑު ޑޮކްޓަރުން މުސާރައާ. މިހެން މި ދަނޑުވަޅު ބަލާ ބެލުމުގެ ބަދަލު އެ ދައުރުގައި ހުންނަން ޑޮކްޓަރުންނަށް ދޭންޖެހޭ މުސާރަ ދަރަޖައިގެ. ކަމަށްވާތީ ފެނުނީ، މި ބޭނުމަށް ދަރަޖައިގެ. އެކަށީގެން ބޮޑުބަޔަކު ދަ މިހުން ފެނެނީ، ދެން އެ ސްޓާފުން ދަރުބާރު އޮފީހު ބޮޑު މަސައްކަތް ކުރާ މަސައްކަތް. އަޅުގަނޑުމެން ދަ މަސައްކަތް ނުކުރެވޭ. މިހާރު އެއް މަސައްކަތް ހަމަޖެހި. ހަމަޖެހިވަޑައިގަތް، މި ހަލާ ކޮންމެ ދިވެހި ފަރާތަކުން ހަމަ މި ރާއްޖޭ ދިވެހި ފަރާތްތަކުން ބޮޑު އެއްބަސްވުން މަސައްކަތް ކާމިޔާބު ބަދަލު ކުރާނެ ކަމެއް ބެލުމަށް. އެކަމާ އަޅުގަނޑު ހިތުން އޮތް ވެސް މި ތަނަށް ދަރާޖައިގެ. އަޅުގަނޑު ހިތުން ބެލުމަށް ބޮޑު ސަމާލުކަމެއް ކުރަން، އަޅުގަނޑު ހިތުން ބެލުމަށް އޮޕަރޭޝަން ދެން އެއްބަސްވީ، ބޭނުމެއް ނަމަވެސް ކުރާނެ މިނިސްޓްރީ. އެއް އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް ހިތަށް އެރޭ ދެބަސްވުމުގެ ކަމެއް ތަކެތި ފުރިހަމަކޮށް މިނިސްޓްރީ އެއްބަސްވުން އަޅުގަނޑު ވެސް މިއަދު. އެއްބަސްވުމަށް މި ބޮޑު ދަރަޖައިގެ. މި ބޮޑު އަޅުގަނޑުމެން ފުރުޞަތު. މަޖިލީހުގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ ހަމަޖެހުން އިންތިޚާބުގެ ރައްޔިތުން ހުރިހާ ގޮތްތަކުގެ ފަރާތުން އިންތިޚާބު 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ވާހަކަތައް ދަށުގައި ބަދަލުކުރަން ޖެހޭނެ ހިއްސާވާ ހިމެނޭ ކޮންމެވެސް ރާއްޖޭގެ ގާނޫނީ 002. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ފާސްކުރެވިފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ ޝަރީޢަތުގެ ރައީސް ފާސްކުރުމުން އިސްލާމީ ޝަރުޢީ ދައުލަތް ދުވަހު ދަރަޖައިގެ ދަށުން 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ 27 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓުން 10 މިލިއަން ރުފިޔާ ކުރިޔަށް ގެންދަވާ، އައި.ޖީ.އެމް.އެޗްގެ ޑޮކްޓަރުން މުސާރަކަން ބޭނުންވާ ސަރުކާރުން ހޯދުމަށްޓަކައި އިތުރު ތަރައްޤީކުރުމަށް، މަޝްވަރާކުރުމަށް ކަނޑައަޅައިފިން. އެހެންވީމާ، މިގޮތަށް ހުރިހާ ކަންކަމެއް ވަނީ މި އަޅުގަނޑުގެ އަމިއްލަ މަސްލަހަތު ހިފުން. އަޅުގަނޑުގެ އަމިއްލަ މަސްލަހަތު ނޫން، އަޅުގަނޑު ހިތާ ތަޢުލީމު ދޫނި ޑޮކްޓަރުން ތިބެންޖެހޭ. ފުރަ އަޅުގަނޑު އަންނަންވެސް އިތުރު ފުރަ، 2013 ވަނަ އަހަރު ބަޖެޓު ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑު ހިމަނަން، ކ.ގުރައިދޫ ހޯލްބާ އެއް އަދި ބޯހިނގާ މިހުން ދިރިއުޅުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ އިމާރާތް ތަރައްޤީ ތަރައްޤީކުރުމަށް. އިންޖީނިއަރިން ދަރަޖައިގެ މި ބޮޑުގެ ހުރިހާ ރަށްރަށުގެ ކާރު އާއި މާލޭ ފުރަ ޖާމިޢާގެ ބަޖެޓު ވެސް

ފޮނުވީމަ، އެ ބަސަން އުނަގަނޑާއި އެއްވަރުގައި ލިބުނީ. މި އަޅުގަނޑުމެން ހަދަމުންގެންދަނީ ކަމެއް. ސަރުކާރުން ރައްޔިތުން ބޭނުމީ، ރައްޔިތުންގެ ހާލަތާއި ބައްޔާ މުސްތަޤުބަލުގައި އެ މިހުންނަ ކޮންމެހެން، އެ މިހުންނަ ހެޔޮކަން ކޮންޓްރޯލްގައި ބިލް، އެ މިހުންނަ ހުރިހާކަމެއް ކުރަންޖެހޭ. އެއީ ދަރުމަވަންތަ ހިންގުމަކީ. އެއީ ޒަމާނީ ހިންގުމަކީ. އަޅުގަނޑު މި ޖެހި ކ.ގުރައިދޫ އެ މަޖިލީހާ ވަސް މި އޮތީ އުނިކޮށް. ދެން އަޅުގަނޑު އެހެރަށުގައި ޖެހި، ހުވަނީ ކޮންޓްރޯލް އިން 25 މިލިއަން ރުފިޔާ އުނިކުރުމަށްފަހު އެ ފައިސާ ވާނީ ސަރުކާރުގެ ކޮށި ހަމަޖެހިފައިވާ ނިޒާމު ހަރަކާތްތެރިކަން މާލީ ސިޔާސަތެއް ކަމުގައިވެ. އެކުލަވާ އުނިކުރުމުގައި މި އޮތީ. އެ އުނިކުރުމަށްވާ ދައުލަތުގެ ހުރިހާ ކުރިޔަކީ އިއްޔެ ބަޖެޓުގައި. ގާނޫނުއަސާސީގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަކީ ފައިސާ މަސްއޫލިއްޔަތު ރައްޔިތުންގެ ވަކީލުން އާއި މަންދޫބު އަށް އިސްލާމްދީނާ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ބޭރުގައި. އަދި އެއްފަހަރު މެންބަރުން އެ މިނިސްޓަރަކު ނަންބަރު އެ މިހާރު ކޮށްދީ ގަވާއިދު އޮތް އެހެން މިނިސްޓްރީގެ ވަޒީރު ބާރު މަސްޢޫލިއްޔަތު ކުރިއަށްގެންދަވާ މަޖިލީހުގެ ބަޖެޓުގެ ބަޔަކުންނެވެ. ގާނޫނުއަސާސީ ރައްޔިތުން. އައި.ޖީ.އެމް.އެޗަށް ހޮސްޕިޓަލްތަކުގެ މި ކުރިން އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ޖަވާބު މިނިސްޓަރު ހޮސްޕިޓަލް ބަދަލުކުރެވޭ ބޭނުމެއް ނެތީ؟ އެއީ ދިރި ހުރިހާ ބަލިމީހުންނަށް، މިއީ އިންތިހާބު ހުރިހާ ބަލިމީހުން ދިރި މީހުންނަށް އަޅުގަނޑުގެ ޖަވާބު މިނިސްޓަރު އެއީ ބައްޔެއް؟ އަޅުގަނޑުމެން ބަނޑުގެ ފައިސާކުރު ބޮޑެތި. ދެން މި އޮތީ ކުރި ހަމައިގައި ހުރިހާ ރައްޔިތުން ފަދަ އާއި މަސައްކަތް އަދި ރައްޔިތުންނަށް ޖެހޭ ބައިގެ ކާމިޔާބު ބޭނުންވާ ބަޖެޓުގައި ބަޖެޓްކުރެވިފައި ވާހަކަ. އެހެންކަމުން ގާނޫނުއަސާސީގެ 96 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ އަހަރީ ބަޖެޓުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް، މި އޮތީ ހުރިހާ ފައިސާ އެއް. 27 މިލިއަން ރުފިޔާ ހޭދަކުރެވޭ. އިސްލާމީ ދައުލަތް، ދައުލަތުގެ ޚަރަދުތައް ހުރި މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު ޚިދުމަތް ގަބޫލު. އެކަމަ ބަޖެޓުގެ ފަރުމާ ވަކިވާ ގޮތުގެ ބަޖެޓުގެ ކުރެވުނު. ހަމަ ދައުލަތުގެ ހުރިހާ ބަޔާންކުރުމަށް ޚަރަދުކޮށް ބަޖެޓުގެ އެކުލަވާލުމަށް، ހަމަ ދައުލަތުގެ ޚަރަދުތައް ބެލުން، އެމް.އެން.ޑީ.އެފްގައި ހަމައެކަނި ހުރިހާ ދަށްކުރެވިފައި ބޮޑެތިބަދަލުތަކެއް ފައިސާ 200 މިލިއަން ޖަހައިފައި އެބަ އޮތް އިސްލާމީ ދައުލަތް. ފުލުހުގެ ހިދުމަތުން، މުވާސަލާތީ ހިދުމަތުން ނަގާ 200 މިލިއަން ނަގައިގެން އެހެން އޮތީ އެމް.އެން.ޑީ.އެފް ބަޖެޓް ވަގުތު. އެމް.އެން.ޑީ.އެފް ބަޖެޓް ޚަރަދުގެން ހަމައެކަނި ކަމަށްބުނެފައިވާތީއެވެ. އަޅުގަނޑު ހަމައެކަނިވާ ދައުލަތުގެ ގޮތުން މި ގޮތަކީ އެއްވެސް މީހަކު އެހެން އެކެ ބަޖެޓްނުވާ. ފުރަތަމަ ދައުލަތުގެ ހަމަހަމަ އެބުރި. ދައުލަތުން ބަޔަކު ހިންގާތީ އެހެން ޚަރަދު. ހަމަ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓާއި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ނަޒަރު ދައުލަތް އެއީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ނަޒަރު ދައުލަތް. އިސްލާމީ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި ބަޔަކަށް ބުރުދައުލަތެއް ވާހަކަ ދައުލަތް އަޅުގަނޑު ކުރީގެ ފުދުވި. ޕާޓީގެ އެހެން މަސައްކަތް ދިރާސާކޮށް މި އިންސާފު. ހުރި ހަމަތަކައި ބަޖެޓުގެ ކޮންމެ އިންސާން އެނގޭ. މި ބަސަން ސިޔާސީ ދައުލަތުގެ ހުރިހާ އެއް ނަމޫނާ، އަޅުގަނޑު ޖަހައިގަންނަ ނިސްބަތުން އެބަ އެނގޭ. މި ހުރިހާ ކަމެއް ކުރައްވަނީ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އޭދަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން. އެއަށްފަހު މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މާރިޔާ އަޙްމަދު ދީދީ އަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

އޭދަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އާދެ! 2013 ވަނަ އަހަރަށް ފާސްކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން އެންމެ ކުރު ވަގުތުކޮޅުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ވެސް އެއްކޮށް ދަންނަވާލުމަކީ މުހިއްމު ކަމެއް ކަމުގައި ވާތީ އަޅުގަނޑު ހަމަ، އަޅުގަނޑު ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން ދައްކަން ހުރި ބައެއް ވާހަކަތައް އަޅުގަނޑު ވެސް ދަންނަވައިލާނަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކަމުން ދާއިރުގައި ބައެއް ބޭފުޅުން، އަދި ބައެއް މިނިސްޓަރުން ވެސް ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ކުޑަކުރި ވާހަކަ އެބަ ދައްކާ. ހަގީގަތުގައި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ކުޑައެއް ނުވޭ. ދައުލަތުން ހަރަދުކުރަން ހުރި ބޭކާރު ހަރަދުތައް މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި ތިއްބެވި ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވަރަށް ވިސްނުންތެރިކަމާ އެކީގައި އެ ފައިސާތައް އުނިކޮށްފި. ހަގީގަތުގައި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ހިދުމަތްދޭން ހުރި އެއްވެސް ފައިސާއެއް ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން އުނިއެއް ނުކުރޭ. ޚާއްސަކޮށް، އަޅުގަނޑު ބަލައިލާއިރު ތަރައްގީގެ މަޝްރޫޢުތަކަށް ހުރި ފައިސާގެ އިތުރުން ގޮތްގަނޑުކަން 400 މިލިއަނާ ރުފިޔާ އިތުރުކޮށްދެއްވީ. އެހެންވީމާ، މިއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން ދިޔައީ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް، ރައްޔިތުންނަށް ސީދާ އަސަރުކުރާ ގޮތަށް ހުރި ކަންތައްތަކަށް 400 މިލިއަން ރުފިޔާ އިތުރުކުރެއްވީ. އެއްގަމުތަކުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ފައިސާ ކުރެއްވި ނުލިބޭ. އަޅުގަނޑުމެން ފައިސާ ކުރަމުން، މިސާލަކަށް ދަންނަވާނަމަ، ދައުލަތުން ހިންގާ ކުންފުނިތަކާއި ވައްތަރާއި މަހާއި ރިވެތިކޮށް ނަގަން ހުރި ފައިސާ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ވިސްނުންތެރިކަމާ އެކީ ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި ތިއްބެވި ވަރަށް ހިތްވަރުގަދަ ވިސްނުންތެރިކަމާ މިކަން ކުރެއްވީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވޯޓުދިން ތަނުގައި އެނގޭން އެބަ ހުރި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ވަރަށް މަހުރޫމްވި، ރިވެތިކަމާ އެކު 50 މިލިއަނުން، 60 މިލިއަނުން، 30 މިލިއަނުން ވަކިން ފައިސާ ނަގާފައި ހުރިކަން. ސީދާ ބަޖެޓާ ބަރާބަރަށް ކުރު ނަމަ، ރިޝްވަތު އަޅުގަނޑުމެން އެކުލެވިގެން ވަކިން ފައިސާނަގާނީ. ނުނިމޭން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސްގެ ގޭގެ ކުރިން ދުވަހުން ޖަހައި މިސާލަކަށް 25000 ރުފިޔާ ބަޖެޓުގައި ކަނޑައެޅިފައި އޮއްވާ އާދޭހެއް އަން މަސައްކަތްކުރާ ރިވެއްތުން 50000 ރުފިޔާ ފާބަދަލުވެފައި އެއްކަލަ 25000 ރުފިޔާ ނަގާފައިވޭ ފުރުޞަތު އެބަ އޮތް. 25000 ރުފިޔާ އޮފީހުގެ ކަމަށް ވަނީ އެ 25000 ރުފިޔާ ނަގައިފިއްޔާ، ޖެހިގެން އަންނަ މަހުގެ ކުއްޔާއި ނުދައްކަން. އެހެން ބަޖެޓަކު ވާ ގޮތް އެނގޭން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ތިޔޯރީގައި މި ވަގުތު ފައިސާ ނަގަމުންނަގަމުން ދާސް 100 މިލިއަނުން، 200 މިލިއަނާ ހަމައަށް ދިޔައިރުގައި ވެސް ހުރިހާ މިނިސްޓްރީތަކަށް ވެސް ކުރަމުން. ހިއްސާކުރެވޭ ކޯޕަރޭޝަނުތަކަށް ވެސް ނުނިމޭން، ދެން މީހުން މެންޑޭޓަކަށް ވެސް ނުނިމޭން. ކާކު ކުރާނީ އަދި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި

ބޭނުންވާ ވަރަށްވުރެ އިތުރަށް ޚަރަދު ކުރިއްޔާ. އެއީ މި މައްސަލަ އަޔޭ. އެ މައްސަލަތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތީ. މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލަމާ! ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ކެޕިޓަލް، ހިންގުމުގެ ކެޕިޓަލް ޚަރަދު. ހިންގުމުގެ ކެޕިޓަލް ޚަރަދަށް މި އަހަރު ބަޖެޓުގައި އަންދާޒާކުރެވިފައި ވެސް މި އަދި، އެއީ ނުވެސް ހިނގާން ޚަރަދެއް. 200 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެކަމަކު 2013 އަށް އެބަ އޮތް 400 މިލިއަން ރުފިޔާ ހިމަނާފަ. މިއީ ކާކުތޯ ގަނޑުނަންތޯ. މިއީ ގޮސްނެގުމުގެ ގަނޑުނަން. ޕައުންޑުގެ އަޅުގަނޑުމެން މި އަހަރު ގޮސްނެގުމުގެ އިތުރަށް ގަނޑުނަށް. އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭނީ ކޮންމެ ވަޒީރަކު ނޫނީ ކޮންމެ ނައިބަކު، ކޮންމެ ސްޓޭޓް މިނިސްޓަރަކު އިތުރަށް ގެނެވޭ ކުރަން. ބަޖެޓަށް ނުކުންނަނާ އަގުބޮޑު މާޖިބު ހުރިން އެބަ ޖެހުނީ. ނުޖެހޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަން ކުރާ ދާއިރާގެ ބޭނުންތައް ނިމިފައިވާތީ. މިއަދަކު އެއް ބަޖެޓުގެ ދާއިރާއިން ފަހަރެއް އިތުރު ކުރުން. ކުރާން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ބަޖެޓުގެ ތަފްސީލަކަށް ދިޔައިރު ކުޑަކުދިން އަޅުގަނޑު ދާއިރާއާ ބާރު ގެންދަން ކުރެވިފައި ނުވާތީ ލާރި ގާތަށް. އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ޢަދަދު އެއް ބަދަލުތަކުގައި ބަޖެޓް އަދިއިރަށް ސިވިލް މި ސަރުކާރުން ވިސްނާލެވޭ އެއްކަލަ ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައި އެއް ނުވޭ. އެހެންނަމަވެސް ބަޖެޓް ޚަރަދުކުރަން މަސައްކަތުގެ ހިސާބުން ކުރެވުނު ރިޔާސަތާ އަދި ބަޖެޓުގައި ބޭނުންކުރަން ހިނގުމުގެ އިނާޔަތް. އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ތިމާގޮތުގައި ނަތީޖާ ދޭނޭ ހިނގުމުގެ ދާއިރާގައި ހިލޭ ނަގާނެ ކުރުމުގެ މުވައްޒަފުން. އަދި ބޭބޭ ބޭނުމާއި ހިލޭ ދޭން ކުރުމުގެ އިނާޔަތްތަކާއި މުސާރައާއި ހިމަނާފައި ވެސް ހިނގުމެއް. މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ކުރި ބަޖެޓު މުސާރައާއި އިނާޔަތް ހިމެނުމުގެ ރަށްރަށުގައި ފާހަގަކުރެވޭ. މި އަހަރު ޕްރޮގްރާމުތައް ވެސް މި ގޮތުން ސަރުކާރުން ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ސަރުކާރުން ބަޖެޓުގެ ފާހަގަކުރެވުނު ތަފާތު. ކަމަށް ވެސް ދާއިރާއަށް. މީގެ އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެން އެއްވަރަށް ކިޔަވައިދިނުމުގެ ފާހަގަކުރަން. ފަހު ހިސާބުގެ ކުރެވޭ މިނިސްޓްރީއަކަށް ވަކި ތަފާތުތައް، ކުރަމުން ދަނީ ސްކޫލްތަކުގެ ކޮމިޓީގައި ކޮންމެ ރަށެއްގެ ކުރުމުގެ ފަރާތުން ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތް. ސަރުކާރުން ވެސް މިއީ ކޮމިޓީގެ ކުރިއަށް ގެންދެވޭ ތަރައްޤީގެ ކުރުމަކީ ފެނިގެން ވެސް މި ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތް. ދާއިރާގައި މަސައްކަތް ކުރިއިރު ރުފިޔާ ދާއިރާގެ ބަޖެޓުގެ ދާއިރާތަކަށް ފޯރުކޮށްދެވޭ. އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން ބޭނުން އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ބަޖެޓްގެ ކުރިއަށް. ރިޔާސަތުން ދަނީ ވަނީ ކަމެއް ގެންދަނީ އަޅުގަނޑު ދާއިރާގެ ހިންގުމުގެ ރިޔާސަތުން ޚަރަދު. ބަޖެޓުގެ ހިންގުމުގެ ރިޔާސަތުން ޚަރަދު މި އަހަރު އަދި 500 މިލިއަން ރުފިޔާ އިތުރުކުރެވޭ. 500 މިލިއަން ރުފިޔާ އިތުރުކުރެވޭ. މިއީ ކާކުތޯ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރަނގަޅަށް ވިސްނާވަރުގެ ދާއިރާގަ! މިއީ އަދިވެސް ކުރަން ބޭނުންވާ ތަރައްޤީގެ ކަމެއް ގެންދަން. ޕްރޮގްރާމް ތަރައްޤީގެ ކަމެއް ގެންދަން 2013 ވަނަ އަހަރަށް 500 މިލިއަން ރުފިޔާ އިތުރުކުރަނީ. އިތުރުކުރަން ޖެހޭނެ އެއްވެސް ކަމެއް ނެތް. އެހެންވީމާ، މިއީ ވެސް ބަޖެޓުން ކަނޑައިލެވޭނެ 500 މިލިއަން ރުފިޔާ. އަޅުގަނޑު ވަރަށް އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެކު މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ދައުލަތުގެ ވަސީލަތްތައް އަޅުގަނޑު ރާއްޖެއަށް. ހާލަތުގެ ހިޔާލުތަކެއް

އިޤްތިޞާދީ ނަޒަރަކުން ބަލާއިރު، އެ މަނިކުފާނު ދެއްކެވި ވާހަކަފުޅުތަކާއި ޤައުމުގެ މުސްތަޤުބަލަށް ވަރަށް އަސަރުކުރި ވާހަކަފުޅުތަކެކެވެ. އެ ވާހަކަތަކުގެ އަދިވެސް، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ކުރިއަށް އޮތް ތަނެއްގައި ބަޖެޓުގައި މި ޤައުމުގައި ވެރިކަމުގައި ހުންނެވިއިރު ވެސް މިކަހަލަ އިޤްތިޞާދީ ވާރިދުން. މިކަހަލަ އިޤްތިޞާދީ ވާރިދުން ނެތި އެއް މި ޤައުމު ސަލާމަތަށް ނުކުމެވުން. އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން، އަދި އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް ވެސް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް މިއަންނަ އަހަރުގެ 2013ގެ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ކާމިޔާބުކުރެއްވުމުން. އެހެންނޫނިއްޔާ މި ޤައުމު ދުނިޔޭގެ ކުރިއަރަމުން ނުގެންދެވޭނެ. ހަމަ ތަންފީޛުކުރެއްވުމުން މިއަދު ވެރިކަމުގައި އަހަރެއް، މި ޤައުމުގައި ދަރަނިވެރިވެގެން ފައިސާއަށް ކަރަންޓުކަންކަން، މި ޤައުމު ހަވާލުކުރެއްވުމަށް ކޮންމެ މިއަދު ވެސް ރައީސް. އެހެންވީމާ، ތަންފީޛުކުރެއްވުމުން، އިޤްތިޞާދީ އިސްލާޙުތަކެއް ގެނެސްގެން ކުރި މިކަމަށް ނުތިބި ދުވަސް މި ޤައުމުގެ ވެރިކަމުގެ ދުވަސްތަކުގައި ނެތެވެ. އަދި ބަޖެޓުން ބޭނުމެއް ވެސް ނުވާނެ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހެން އަޅުގަނޑުމެން ބަޔާންކުރި އައިޓަމުތަކާ ފަހެވެރިން ބަހާރުގެ ކޮންމެ އައިޓަމެއް ރައީސް، ބަޖެޓުގެ ހިސާބުން 3 ބިލިއަން ރުފިޔާ މި ބަޖެޓުން އުނިކޮށްލެވޭނެ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވަކިވަކިންވާ އެއީ އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ މި ހިސާބުން ނިންމާލަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތުއަރުވަން އޮތީ މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މާރިޔާ އަޙްމަދު ދީދީ. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަމުން ދަންނަވާނީ މަޖިލީހުގެ ބަހުސް އަށް ހާޟިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބަވާ މެންބަރުންނަށް ހަނދާންކޮށްދެމެވެ. އެ މެންބަރުންގެ ބިލު ނިންމަވާ، އެހެން މެންބަރުންގެ ނަންތައް ހުށަހެޅުއްވި އަޅުގަނޑު ރިޔާސަތަށް ފޮނުއްވާށެވެ. މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މާރިޔާ އަޙްމަދު ދީދީ، ތިމަންނާ ފުރުޞަތު އަރުވަނީ މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މާރިޔާ އަޙްމަދު ދީދީ. މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މާރިޔާ އަޙްމަދު ދީދީ.

މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މާރިޔާ އަޙްމަދު ދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، 7 ބިލިއަނަށްވުރެ ބަޖެޓުތަކުން މި ރާއްޖޭގެ އަހަރުތަކުން އިންތިޚާބުކުރި ވެރިކަން ފަށްބަލާއިރު އައި ބާރީ ބަޖެޓަށް އަޅުގަނޑު ވާނީ ކުރަކަތަ ކުރުސީގައި ވާހަކަދައްކަމުންނެވެ. އަޅުގަނޑު އެހެން ނުވަތަ ބަޖެޓުގެ ސަރުކާރު އަޅުގަނޑުގެ ދައުލަތުގެ ޤަވާޢިދުތަކާ އަދި އެ މިހެން ކުރަމާ އެއްއަތަކަށް ބަހައި ނިޔާވުމުގެ ގޮތުން. ނަމަވެސް މިއަދު މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި މި ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާއިރު، މި ބަޖެޓު ދިރާސާކުރައްވާ ކޮމިޓީގެ ނިންމުންތައް އަޅުގަނޑު ބަލައިލީމެވެ. އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލާއިރު އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރު އަހަރު ވޯޓުދީގެން

[illegible] 2000 [illegible] 75 [illegible] 15 [illegible] 913 [illegible] 44.2 [illegible] 788 [illegible] 1.76 [illegible] 30 [illegible] 86 [illegible]

ސަރުކާރުތަކު، އެއީ ކުރީ ނަތީޖާ ނިޒާމުގެ ކަންތައް ގޮސް، އަދި ކުރީގައި އަޒުމުގައި މާރާމާރީ ގިނަވެގެންދާނީ ކަމަށް. އެހެންވިޔަސް އެކަން ނުކުރެވޭ. އެކަން ނުކުރެވޭ ކަމަށް ވަނީ މިހާރު އިންޑިއާ ވިސްނުމުގަން ބަލައި އިންޑިއާގެ އެމްބަސީ ދޮރުގައި މިހެން ވިސާ ހުއްޓުން މިހާރުން އަޅުގަނޑުމެން ދެންނަނީ ހިތްދަތި ދުރަކުން އެންމެން ކުރިކަމުގެ ހިޔައިގެން ގޮސް، އެތަން ހަނދާން އެމެރިކާއިގެން މިކަން. ކުރީ އުވާލެވުނު ނިޒާމުގެ ހިތަކުރުކުރެވުނީ. އާރަށް ކަންނޭނގެ އެނގިވަޑައިގަންނަވާނީ މާލޭގެ އެހެން ގަރާޖެއްގައި ވިޔަސް، ކުރީގެ ފަސްދުވަހުގެ އެ މީހުން އެ އުޅޭ ހާލު. އެހެންވީމާ، މި ގޮތަށް ކުރީކަމުގެ ބެހެއްޓުމަށް ނުވަތަ ކުރިހިފައިގެން އެ ތަނަށް ގޮސްދިޔަބޭފުޅަކު އަޅުގަނޑުމެން ފެންނަ ދުވަހަކީ ރަނގަޅުކަމަކަށް ވާނެ. އެ ހިތްސާފުކަމާ ކުރިއަށް ދުރުވާނެ އިންވެސްޓަރުންނަށް 75 ހާސް ރުފިޔާގެ ގަވާއިދުގައި އިންވެސްޓަރުން އިނގިރޭސިވިލާތުގައި މާއްދާ ހަރަކާތްތަކުން އެޅު ހުށައް. އާދޭ! މިދިޔަ އަހަރު، 2012 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކުރީ ވަރަށް ބޮޑު އުނދަގުލަކާ އެކު. އަޅުގަނޑުމެން 500 މިލިއަން ރުފިޔާ މާލޭގައި ނުލިބި ހުރި އިޖުތިމާއީ ނިޒާމުތަކަށް ބަދަލުން، ރައްޔިތުންނަށް ގާތް ރައްޔިތުންނަށް ދިނުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކުރީން. އެކަމަކު އެ ފައިސާ ވެސް ވަނީ ހަމަ ބަޖެޓުގެ ދިރާސާން ހަރަދުކުރުމަށް، ހަމައެކަނި މި ބާއްޖޭގެ 2012 ވަނަ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެންނެވިދާނެ ހަމައެކަނި ފުދުންތެރި ސިޔާސަތުތަކަށް ކަންކަން ވާނެ. މަތިމަތިން ޕްރޮގްރެސިވް، އަދި އެ މީހުންނަށް ގޯތި ވެސް މަގުފަހިވާ ގޮތަށް، ގެދޮރުގެ ކަންތައްތައް ވެސް ބަރަދުން ދިޔައީން. އަޅުގަނޑުމެން މި ދޮރުދޮރުން މިއަދު ފަދަ ދަތުރުކުރުމުގައި މި ހާލަތުގެ އިންތިޚާބުގައި ދަތުރުކުރުމަށް. އަޅުގަނޑުމެން މިގޮތުން، އަޅުގަނޑަށް ހަމަޔަށް ވެސް އިތުރުގެ ހަރަކާތްތަކަށް ގުޅުންހުރި، އެ ހަނދާން ދުވަސް އެއް ރަށުން ކަމަށްވާ ހިތްހަމަޖެހުމުގެ ރައްޔިތުން ވަރަށް ބޮޑެތި ސަރުކާރުން އެ ބޭފުޅުންގެ ދުނިޔެ، ހިނގާދިޔަ ގައުމީގެ ދުނިޔެ އެ ދަނަނަށް ވަޑައިގެން އެ ބޭފުޅުންނަށް ބަސްމަގުގެ ވިދާޅުވުމާތީ. އަދި އެ ބޭފުޅުން އުފުއްދަވާ ހުރި ވެސް ބަދަލުވެފައިވާތީވެ. އަޅުގަނޑުމެން ދެންނެވިން، އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުގައި މަސައްކަތްކުރުމަށް ވަރަށް އަލުން ކަމަކާއި އޮތްވަނީ. އެހެންވީމާ، އެ ބަހުރު ވަޑައިގެންނެވިކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ދިޔަ އަހަރު. އެ މީހުން އެބޭ އެ ތަނަށް އަރައިގަތުމުގެ ދަރިކޮޅުގެ ކަންތައްތައް ރައްޔިތުންނަށް. އަޅުގަނޑުމެން އެމް.ޑީ.ޕީގެ އެ ދަފުތަރުގެ ބައިވެރިންނަށް ބަޖެޓް ކޮމިޓީއާ ފަރާތްތަކުން ހިމެނިގެން އަރައިރުންތައް ނަޒަރު ބަލަން، ބަނދަރުތަކުގެ ދެކުމަށް ބަލައި ފައިސާ ހިމަނައިގެން އެ ކަސްޓަމަރުތަކު ކުރިއަރާ. އަދި އެހެން ކުޑަކުރު ދަރިކަލުން ކުންފުނި ދުވަ ފަރާތްތަކުންނާއި ވެސް އަޅުގަނޑު ހިތާމަކުރަން. މިއަދު މިއީ ސީދާ މި ހާދިސާ އަހަރު އަދި ހާދިސާގެ އެއްބާރުލުމަކުގެ ދުވަސް ގެނެސްގެން އަޅުގަނޑުމެން ކުރަނީ ވެސް ބިޑިފިން. އެކަމަކު އެމީހުންނަކީ، ކުރީގެ ބައިވެރިވެގެން މިއަދުވެސް މިދިޔަ ފަދަ ހިއްވަރު. އަދި މިހެން މިބައިއިރު އެ ބޭފުޅުންގެ ފަރާތުންވާ ކަމްޕެއިނުގައި ނުދޭ. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިގެން ނަގުދުފައިސާ އެ ބޭފުޅުންގެ ފަރާތްތަކުގެ ދަރަނިތަކާ ދަރުމަވަންތަކަމަކީ ހިތާމަ ވަރާ ހިނގާދަނީ ކަމަށް. ހަމައެހެންމެ، ވ. ކަމުގެ ހަސްރިޔާވުގެ ފަރާކަ ވެސް އަބަ ދައްކުންޖިރާ. އެތަނގެ އެންހުރުންގެ ދޮތުޖަވާރު ނުތިމުން ވެސް އެ

ތަނުގައި ރައްޔިތުން ވެސް ދަނީ ވަރަށް ބޮޑަށް ޝަކުވާކުރަމުން. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން މި ބަޔާވާތަކުން ސަރުކާރު އަހިސްގެން ނަމަވެސް މިހާރުވެސް މި އޮތް ކުރިއަށް އޮތް 2013ގައި ވެސް ކަންމެވެސް ކަމެއް ރައްޔިތުންނަށް ކޮށްދެވޭ ކަމަށް. ރަގަޅައްކުރަން ބަކައި އަޅުގަނޑުމެން އަރަންވާއިރަށް އެމް.ބީ.ސީ.ސީގެ ކޮމިޓީގެ ބަނދަރުކަރާރުން ގެންގޮސް ބަންބަރަން އަބުވައި، އިކުއިގުވަނޑުދުކުއް ބަރައްޑަވައި ނުރާން ކަމަށް. ސީދާ ރައްޔިތުންނަށް ކަމެއް ކުރާނީ ކަމަށް. 1 އަހަރު ހައިތުވޭނދަހައި. އެމް.ޑީ.ޕީގެ 3 އަހަރުގައި ވަނީ ބިވަންމަހައި ތަރައްޤީ އެއް ރައްޔިތުންނަށް ފެނިފަ. އުރުންމިވާ، އާގެބަރުއިން އެ 1 އަހަރު ދިހައިދު، މި ބައްޓަވުގެ ސަބުރަކުބުން ބައިތަކުން ކޮށްދިން ކަމެއް ނިމިހަ އަޅުގަނޑު އެކަމާ ހިތާމަކުރަން. އަޅުގަނޑު އަޅުގަނޑު ރުކުރި އެއްވެސް އިސްތިރާތީކަ އެއްބަހަ އެމްބަން ނަހައި، މި ބަޖެޓު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އަދި މި ގޮތަށް ކަރުއަރު އެމް ބަނގައި ވަން ދުރުއަރު ވިސްނައި، އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓަކަށް ވޯޓެއް ނުދޭނަން. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން މި ބަޖެޓަށް ބަދަލު ގެނެސްދެއްވާނެ ކަމަށް. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު އަރުވަނީ ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ އަށް. އެއަށްފަހު ހިތަދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލި ރިޔާޟް އަށް ފުރުޞަތު އަރުވާނަން.

ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މިދެންނެވި ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަދި ދިރާ. އެއަށްފަހު ވިލިމާލޭ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދެން ބަދަލުގައި ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ.

ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަކީ 15.3 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް. މިއަދު މި ބަޖެޓު ހުށަހެޅުއްވިގެންދާއިރު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރާކަން ބޮޑުވާ ބައެއް ކަންބޮޑުވުންތައް އެބަ ހުރި. އެގޮތުންގައި އަޅުގަނޑުގެ

ދާއިރާގެ ވަރަށް ގިނަ ރައްޔިތުންނަށް، މިއަދު ވެސް އެކަނިވެރި މައިންނަށް ލިބެންޖެހޭ ފައިސާ ނުލިބޭ، އެކަމުގެ ޝަކުވާކުރަމުންދާކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. ހަމައެހެންމެ، މިއީ ޖެންޑަރއިކުއަލިޓީ ބަލައި ކުޅުދުއްފުށީގައި ހުރި ހޮސްޕިޓަލްގައި އެކަށީގެންވާ އަދަދަށް ޑޮކްޓަރުން ނުތިބޭކަން އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިތާމަޔާ އެކު ފާހަގަކޮށްލަން. ޑޮކްޓަރުން ހަމަވެގެން ނޫނިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންނަށް ދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތަކާ އަޅުގަނޑު މި ސަރުކާރަށް ތަކުރާރުކޮށް ދަންނަވަން، ހޮސްޕިޓަލްތަކަށް ބޭނުންވާ ޑޮކްޓަރުން ހަމަޖައްސައިދިނުމަށާ، ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް މިހާރުން ހަމަޖައްސައިދިނުމަށް. އަޅުގަނޑުމެން ބާރުއަޅަން އަދި 2012 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ދައްކަވަމުން ފާސްކުރި 14 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް. އެހެންނަމަވެސް 2012 ވަނަ އަހަރު ނިމޭއިރު 16 ބިލިއަނާ ގާތްކުރާ އަދަދަކަށް ދައްކަވަމުން ޚަރަދުކުރަމުން އެ ދަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ޖީބު [illegible] ބަލައި 750 މިލިއަން ފާސްކުރިއިރުގައި 500 މިލިއަން ރުފިޔާގެ، 500 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ޖީބު ވަނީ ގެއްލި. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ޤަބޫލުކުރާނެ އަދަދެއް ނޫން. [illegible] ބައިވަރު އަދަދަކަށް ޖީބު ގެއްލުމުގެ ސަބަބުން ރައްޔިތުންނަށް [illegible] [illegible] [illegible] ކަންތައްތަކަށް [illegible] ފައިސާ ބޭނުންކުރުން މިއަދު ވެސް [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ވިސްނަންޖެހޭ ޒަމާނުގެ [illegible] ޚަރަދުކުރުމަށް ބަޖެޓާ ފައިސާ ސަރުކާރުގެ ބޭނުންތަކަށް [illegible]، ރައްޔިތުންނަށް [illegible] ދަނީ. [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] ކަމެއް. [illegible] ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ފާސްކުރިއިރުގައި، މިދިޔަ އަހަރު ފާސްކުރި ބަޖެޓުން ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ކޮން ފައިދާއެއް؟ އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ބޭނުން ބަލައިލަން. ހަމަގައިމު ވެސް އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި ހިންގަން ހަމަޖެހިފައިވާ 10 ވަރަކަށް ޕްރޮޖެކްޓުގެ މަސައްކަތް ވެސް އެއްކޮށްހެން ހުއްޓިފައި. [illegible] ގާއިމުކުރުމަށް ބަލައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ފައިސާ ބަޖެޓުގައި ހުއްޓާ، މި ސަރުކާރުން ވެސް އެ ފައިސާ ނަގައި، އެހެން [illegible] [illegible]. ރައީސް އިން ބޮޑު ދަތުރުތަކާ، އަދި [illegible] [illegible] ހިންގުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] ވަރަށް [illegible] [illegible] ހިންގަންޖެހޭ [illegible] ޕްރޮޖެކްޓްތައް ހިންގުމުގެ ނަސީބު ނުލިބޭ. މިއީ ދިވެހި ރައްޔިތުން. ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގައި އެ ފައިސާ ޖެހިމާ، އެ ފައިސާ ޚަރަދުކުރަންޖެހޭ އެކަމަކަށް ބަލައި. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ހިތާމަޔާ އެކު މި ދަންނަވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައި ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް އެއްވެސް ކަމެއް ހުރީ ނުކުރެވި. އަޅުގަނޑުމެން މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް ސަރުކާރުން [illegible] [illegible] [illegible] އެއީ ކަމެއް ކުރަން ހިމަނާފައިވޭ. އެހެންނަމަވެސް މި ބަޖެޓު ފާސް[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުޅުދުއްފުށީގެ ތަރައްޤީ އަދި ކުރިއެރުމަށް އެއްވެސް ކަމެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ދައުލަތުގެ ސިޔާސަތު. އެ ސިޔާސަތު ތަންފީޛުކުރުމަށް ޓަކައި މި ސަރުކާރުން ނުކުޅެދިފައިވާކަން އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ހިތާމަޔާ އެކު ފާހަގަކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. ރާއްޖެތެރޭ ތަރައްޤީކުރުމުގެ ގޮތުން އުމުރާއި ދުނިޔޭގައި ހުރިފައިވާ ތިޖާރަތް އޮފީސް ހުރިފައި ވަނީ، އެއް ދާއިރާ އަދި ކުރުމުއްސުރެ. ހަމަހަމަކުރާ އަހަރު އަހަރެވެ. އެހެންވީމާ، މި ތަންތަނުގައި ކުރަންހުރި މަސައްކަތްކުރުމަކީ އެ ވަގުތަކު އަދި ބަރާވާތު ކޮންގޮތެއް އަދިސް އޮތް ސަރުކާރުގެ ކަމުގައި ވިޔަސް ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ އިން ދިވެހި ސަރުކާރުގެ މައްޗަށް އެ ކަންތައް ކުރުން ލާޒިމުކުރާ ކަންތައްތަކެއް. އެހެންނަމަވެސް، ހިތާމަޔަކީ ރައްޔިތުންގެ އަޑެއް އަހާނެ މީހަކު މިއަދު މި ދައުރުގެ ސަރުކާރުގައި ނެތްކަން. ބައްލަވާލާ ކޮންމެވެސް ފަރާތަކުން އައިމާ އެ ފަރާތަކަށް ދިފާޢުކުރުމަށް ޓަކައި ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ އިން އެތައް އަދަދެއްގެ ފައިސާތަކެއް ބޭކާރުކުރަމުންދާއިރުގައި ރައްޔިތުންގެ މިއަދު އެ ހުރީ ވަރަށް ނިކަމެތި ހާލަތު. ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި މި ސަރުކާރުން ވަނީ ނުކުޅެދިފައި. ދިވެހި ރައްޔިތުން އިންޒާރު ހައިޕަރޓެންޝަން ދަރަނިގައި ވިސާ ނުލިބިގެން މީން ސަބަބަކީ. ބަރަކާ ސަބަބަކީ މިހެން ކިއުޖެހިފައި ވާއިރުގައި މި ސަރުކާރުގައި ދިމާ މީހުންގެ ހިސާބު ވެސް ނާގާ ބަހާރު ބޭފުޅުން އުޅުއްވާތީއެވެ. ކަންކަމެއް ނެތް، ބޯޓެއް ނެތް، ވިސްނުމެއް ނެތް، ފިކުރެއް ނެތް އިނގޭތޯ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއީ ސަރުކާރެއްތޯ؟ ރައްޔިތުން އެ މިއީ މަޖުބޫރުވެގެން އިނގޭތޯ. ދިވެހި ރައްޔިތުން އެ ހުރީ އުފާކޮށް ބައްލަވާ ނޫނީ. ބަރުލަމާނުގައި ކަންނޭނގެ ގޮތަށް ވާނެ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް ގެއްލުން ބަދަލުން ރައްޔިތުންނަށް ވާ ހިތާމައިގައި ރަށްރަށުގައި މި ޖެހުނީ. ސަރުކާރުން މި ހިސާބުން މި ހިސާބަށް އެބަ ޖެހޭ. އަދި 15.3 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް މި ސަރުކާރު ހޯދުނުކުރަނީ ރައްޔިތުން ބިރުގަންނަނީތޯ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ވިސްނަނީ މިއީ ރައްޔިތުންގެ ޤާނޫނު. އެ ރައްޔިތުންނަށް އެންމެ ގާތުން ގޮވައިލާނެ ކުރުމަށް ނޫން. ރައްޔިތުން އަހަރެމެން އެއްވެސް އެ މީހުންގެ ޙައްޤު ކަމެއް. އެ މީހުންގެ ކުރިއެރުމަށް. އެހެންވީމާ، މި ބަޖެޓް މި ސަރުކާރަށް ދިނުން ރައްޔިތުންނަށް ވާނެ އެއްވެސް ފައިދާ އެއް ނެތް. 2012 ވަނަ އަހަރުގައި 16 މިލިއަން ރުފިޔާ ހަރަދުވިއިރުގައި ރައްޔިތުން ނިސްބަތުން، އެ ބޭފުޅުންގެ ތަންތަނުގައި ހުރި ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ނުނިމިހުރި ވާހަކަ. މިއީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާ ވާހަކަ އެއް ނޫން. މިއީ އެ ބޭފުޅުންގެ އަޑު. އެ ބޭފުޅުން ދަންނަވާ ވާހަކަ. އެ ބޭފުޅުންނަށް މި ކަންތައްތައް ފެންނަން އެބަ ހުރި. ކުރިއަށްއޮތް އަމިއްލަގެ އެ ރޯދަ ނުހިފާ. އަޅުގަނޑުމެން 40 މިލިއަން ރުފިޔާ ހަރަދުކޮށްގެން އެ މަގުމަތި ޕާކިންގާއި އެހެން ކަންކަމާ ފާރުތަކާއި، އެ މަގުމަތި ގާއިމުކުރަން ވެސް މިސަރުކާރުން އެ ކުރި ނުކުތީ. ދެން ސަރުކާރުގެ އެކި ވަރުވަރުގެ ފެށުން ކުރުމުގެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ދެއްކި ވާގޮތް ވާހަކަދައްކާން ތަފާސްހިސާބުތަކުން އިނގޭތޯ. މިއަދު ފެށިގެން އަހަރު ބޭކާރު ވަރަށް ބޮޑު ކުރެވުނު ބޭނި، 2012 ވަނަ އަހަރު ނިމުމުގެ ކުރިން ތިމަންނާ މި ސަރުކާރު ގާއިމުކުރަން. އެހެންވެ ނުވާނެ އިނގޭތޯ. ރައްޔިތުންނަކަށް ކަމެއް ކޮށްދީފައި އައި ސަރުކާރެއް ނޫން. ޑޮލަރު ދައުރު ސޮފްޓް މިނިސްޓަރުންނާއި އެކަން މިހެން ވެގެން ރައްޔިތުންގެ

މަސްލަހަތުން ނޫން އެހެންކަމެއް މި ސަރުކާރަކުން ނުކުރާނެ އިންޝާﷲ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ދާއިރު ވިސްނާލަންޖެހޭ މި ބަޖެޓުން ރައްޔިތުންނަށް ކުރާނެ ފައިދާ. އެއްވެސް ފައިދާއެއް 2013 ވަނަ އަހަރަކު ވެސް މި ބަޖެޓުން ރައްޔިތުންނަކަށް ނުކުރާނެ. މި ސަރުކާރުގެ ބޮޑުންނާ ކަންތައް ހިންގުމަށް، ކޮރަޕްޝަނާއި ފަސާދައިގެ ޚަރަދުތަކަށް ބަހައި މި ކަންތައް ކުރުވަމުން މި ދަނީ. ކަނޑައެޅިގެން އެންޓިކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަން ކަނޑައެޅިގެން ބަނދުކުރެވިފައި ނުކުތް ސަބަބު އެއީ މި ދުނިޔޭގެ މުޖުތަމަޢުގައި ސިޔާސީ، މި މަސައްކަތް ނުފެނޭ. އެހެންނަމަވެސް މިއަދު އެ ވަނީ އެ ކަންތައް ފަށައިފަ. ރައްޔިތުންގެ ބައެއް ވަޒީފާ ގެއްލުވައި ނިކަމެތި ކަމަކަށް ޖެހިގެން ދިޔައީ، އެ ހުރިހާ ކަމެއްގެ ޖިންސާ ވެސް ދިވެހިރައްޔިތުންގެ ބޮޑުވަޒީފާ އަޅުގަނޑު ފެނި އެ ވަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ފެބުރުއަރީ ބަޖެޓުކަމަށް ބައިތިކުރަމުން ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުން މި ސަރުކާރުން އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރާކަން. އެހެންނަމަ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުން މި އަހަރު ވެސް ކަނޑައެޅިގެން ކުރެވިދާނެ. މި ބޮޑުވަރުން ބަޖެޓު ބޮޑުވާލާ. ރަށްރަށުގެ ބަނދަރުފަހަރާއި ނަރުދަމާ އާއި ފެނަށް އެއްގޮތަކަށް އެކަށޭނަ ކުދިކުދި އަދަދުތަކަށް ކުރެވޭ އަދަދުތަކަށް ނޫން. 5 މިލިއަން، 2 މިލިއަން، 3 މިލިއަން ޖަހާލައި އެރުވި ކޮންޓްރޭކްޓް ފައިނޭންސްގެ އުސޫލުން. އެހެންވީމާ، މި ފެށުމުގައި 2013 ވަނަ އަހަރު ކުރެވޭނެ ހަމަ އެއްވެސް ކަމެއް ނެތްނެ. ހަމައެކަނި ކުރެވޭނެ ކަމަކީ ރިޒާވް އިންތިޒާމަށް ބަލައި ބޭރު ވަރަށް ޑޮލަރު ބޭނުންވާ ދަތިތަކައް ކުރިމަތި ބަލައި އެކަމަށްޓަކައި ނަގާ ބޭނުންވާ ކަންތައް ކުރިމަތީ މި ފެށުމުގަ. މިއީ ދިވެހިރައްޔިތުން އެދޭނެ ގޮތް ނޫން. އެދޭނެ ވެސް ގޮތް ނޫން. އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މާތްﷲގެ ވާގިފުޅާ އެއްކޮށް މި ސަރުކާރު ފޮނުވައިލި މަސް ނިމުމުގެ ކުރިން ނިމުމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ގެންނާނަން. ބައްޓަން ކާމިޔާބުވެދާނޭ. އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރާނީ އިންޤިލާބީ ވިސްނުމަކާ އެއްކޮށް. އެހެންވީމާ، މިއަދު އެމް.ޑީ.ޕީއާ އެއްކޮށް ރައްޔިތުން ގެ ރައްޔިތުންނަކަށް އެ ލިބޭ. ﷲ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނަސީބުގައި ކާމިޔާބުދެއްވާށި. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުސަތަށް.

ފެލިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ މުހައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ވެސް އެންމެ އިސްކަމެއްގެ ގޮތުގައި ދެކެނީ އަޅުގަނޑު ކުރިމަތިލައި މި އޮތް 2013 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރެއްވުމަށް ބަލައި ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ކުރެއްވި މަސައްކަތާއި ބޭރު އަދި މިންވަރަށް މަސައްކަތްތެރިން އެ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު، މާލިއްޔަތު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝާފިޢު އިބްރާހިމްގެ އަދި ހަމަ އެހެންމެ އެ ކޮމިޓީގެ އެންމެހައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވަރަށް އިޚްލާސްތެރިކަމާ އެކު ޝުކުރުއަދާކުރަން. ރައީސް! ދައުލަތުގެ ހަރަދުކުރުމަށް 16.9 ބިލިއަން ރުފިޔާ މިހާރު މި ވަނީ 15.3 އަށް ކުރެވިގެން ގެނެސް. ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކޮށްގެން. ބަޖެޓުގައި ހުށަހެޅިފައިވާ ބަޖެޓް ކުޑަކުރުމަށް ވަރަށް ބޮޑު ކަމެއް. އަދި ހަމަ އާދައި ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ވެސް ދިމާވެގެންދިޔަ. ބަޖެޓު ކުޑަކުރާއިރު އާދޭ މާނައަކީ ބައެއް ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް ދިގުލައިގެންދިޔަ. އަނެއްބައި ފަހަން ހުރި ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް އެއްގޮތަކަށް ނުވެސް ފެނޭ. އަދި ހަމަ

އެހެންމު އޭގެތެރޭގައި މުހިއްމު ހިދުމަތްތަކެއް ދިނުމަށް ބަލައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ބައިތައް ވެސް އުނިވެގެންދަނީ. އެހެންކަމުން ބަޖެޓެއް ތައްޔާރުކުރުމަކީ ވަރަށް ބޮޑަށް ބަލާފައި ނޫނިއްޔާ ނުކުރެވޭނެ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު އުންމީދުކުރަނީ އަދި ޤަބޫލުކުރަނީ ވެސް ބަޖެޓު ކޮމިޓީން މި ބަޖެޓު އުނިވެގެން މި ދިޔަ 1.3 ބިލިއަން މި ދިޔައީ ވަރަށް ބޮޑަށް ބަލާފައި ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑަށް އެބަ ޖެހޭ އެއްޗެއް ދަންނަވާލަން. ބަޖެޓު ކޮމިޓީން ބަޖެޓު ދިރާސާކުރުމުގައި ބަލާފައި ވަނީ 5 ދާއިރާއަކަށް. އާމްދަނީ އާއި ކެޕިޓަލް ޚަރަދާ އަދި ޕަބްލިކް ސެކްޓަރ އިންވެސްޓްމަންޓް ޕްރޮޖެކްޓްތަކާއި ޕްރޮގްރާމްތަކާ އަދި ބަޖެޓު ޑެފިސިޓާއި ހަމައެހެންމެ ދަރަނި. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން މި ތަނުގައި ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން ވާހަކަދައްކާއިރުގައި އެންމެ ގިނަ އިޤްތިޞާދީ ދާއިރާތަކުން ވާހަކަދައްކާފައިވާ 5 ދާއިރާ. އެހެންކަމުން އާމްދަނީ އަށް ބަލާއިރުގައި ބަޖެޓު ކޮމިޓީން އެބަ އޮތް ތަފާތު 7 ގޮތަކަށް އާމްދަނީ އިތުރުކުރަން ރިކޮމެންޑޭޝަންތައް ދީފި. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދުކުރަމުން އެ ރިކޮމެންޑޭޝަންތަކާ އެއްގޮތަށް ފިނޭންސް އަވަހަށް މަޖިލީހުން ކަންތައް އިޞްލާޙުތަކާ އަދި ހަމައެހެންމެ ހުށަހަޅަންޖެހޭ ޤާނޫނުތައް ހުށަހަޅައިގެން ފިނޭންސް މި ޤާނޫނުތައް މުރާޖަޢާކޮށް ދައުލަތަށް ލިބެންޖެހޭ އާމްދަނީ ހޯދުމަށް ލިބޭން މަގު ތަނަވަސްވުން. މިހެން އޮންނަނީ ސަރުކާރާއި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން މިކަން ކުރުމަށް އަވަސް ގޮތެއްގައި މަސައްކަތްކުރެވޭނެކަން. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުން ދެން ބޭނުންވާ ހިދުމަތްތައް ފުރިހަމައަށް، ރަނގަޅަށް ދޭން ބޭނުން ކަމަށް ވަންޏާ އާމްދަނީ ހޯދުމަށް ބަލައި، އާމްދަނީ އިތުރުކުރަން ބަލައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ރެކޮމެންޑުކޮށްފައިވާ ހުރިހާ ކަމަކާ ބެހޭ ގޮތުން ވަރަށް އަވަހަށް ބަދަލު މަސައްކަތްކުރެވޭނެކަން. ކުރަންޖެހޭ މިކަމުގެ ގޮތެއްގައި މި އޮންނަނީ ދަތިކަމް ދުލަން. އަދި ހަމައެހެންމެ ޖީ.ޑީ.އެސް.ޕީ. އަދި ޓާގެޓް އިން ފުރާ ޔަމުކުރިން އަމުން ނަގާ ބިލްސް މިހާރު ވަނީ ބޮޑުވެއްޖެ. 18.5 އިން 25 އަށް ބޮޑުވެއްޖެ. އަދި ހަމައެހެންމެ ޓޫރިސްޓު ރިސޯޓުތައް އިތުރުކުރުމާއި އެ ގޮތްގޮތުން އެބަ ހުރި އާމްދަނީ ލިބޭން ގޮތެއް. އިމްޕޯޓް ޑިއުޓީގެ ވާހަކަ ބޭނުމައިރު އެ ދިރާސާކުރާ ވަރަށް ބޮޑަށް އަސަރުކުރަން ފުރުން ކުރިއަށް ގެންދަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައި، އެއްމެ ރައްޔިތުންނަށް މިހާރު މި ދަންނަވަންޖެހޭ ތަފުސީލު އަދަދު ބަދަލު ބަދަލުކުރުމުގައި ނަމަނަ ކަމަށް. މިސާލު އެ ގޮތުގައި ވަރަށްވުރެ ބޮޑު ގޮތަކަށް ފަރާތްތަކަށް ހަރުމުން. އާދެ! މި ރިޕޯޓަށް އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ވަރަށް ފުރިހަމަ. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އަޅުގަނޑުގެ ތާއީދު ވެސް ކުރެވޭ. އެހެންނަމަވެސް މި ރިޕޯޓުން ބައެއް އުނިވެގެން ދިޔަ ކަމަށް ފެންނާތީ އަޅުގަނޑު ވާނީ އިސްލާހެއް ހުށަހަޅާލަން. އެ އިސްލާހަކީ މިހާރު ވާނީ ތާއީދު ވެސް ލިބިފައި ވަނީ. އަދި 2012 ވަނަ އަހަރު އޮތް ބައެއް ޚަރަދުތަކަށް ފަންޑު ނިޒާމު ހިނގި. އަދި ބައެއް ކަންކަމުގައި ކުރިއަށް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ދޫ. އެހެންނަމަވެސް 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުން އެ ބައި ލުނުނަން ނޮމިވަ، އެ ބައި ހިމެނުމަށް ބަލައި އަޅުގަނޑު އިސްލާހެއް ހުށަހަޅާފައި ވާނީ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެ އިސްލާހަކީ ތާއީދުކުރެއްވުން އިއްތިހާދީ މެންބަރުންނާ އަދި ހަމަ މި އިސްލާހަށް އިއްތިހާދީ ހުރިހާ މެންބަރުންގެ ތާއީދުދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު

ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެއްޖެއެވެ. ވަރަށް ބޮޑަށް ބަޖެޓު ކޮމިޓީ އަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރުދަންނަވަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ޓޯއްދުރުގައި ވެއްޖެވެއްޖެ އޮތް ގޮތަކަށް މިދިޔަ އުނދަގޫތަކުގެ ބޮޑުކަމުގައި ގޮތަށް ދު ބައިވެރި އެއްބައި ކަނަށް ގޮތްކަން، ނޫނީ ކުރިއަށް އެއްކޮށް ވެއްޖެ، އެ ތަނަށް އަރާ މިހުންނަން ނޫރަ ވަރަށް ހަރަކާތްތެރިވެ އެއްވާ މިހާރު މި ވަނީ އެ ރަށުގައި ބަނދަރެއް ހެދުމަށް ބަހައި 25 މިލިއަން ރުފިޔާ ޖަހައިދިޔަ. އެހެންނަމަވެސް ކުރީ އަހަރަށް ވަނީ ވަރަށް ކުޑަކޮށް އެއްކޮށެވެ. އެއީ މަސައްކަތްކޮށް ހިނގަދިޔަ ސްކޫލްތަކުގެ ކުޅަ އެއްކޮށެވެ. އެހެންނަމަވެސް މި މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދަން ނިންމި ކަމަށް ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑު ސްކޫލުދަރިންނަވަން. ހަމަ އެހެންމެ ގޮތުދަރުގައި، ހޮސްޕިޓަލް ބަނދަރުތަކުގެ އަދި ނަރުދަމާ ނިޒާމު ޖާގަ ދީފައި އެބަ އޮތް. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ގޮތްތަކެވެ. ގޮތަކަށް މިއީ ހަމަކުރާސް ދުވަސް ކަރަށްވާ ހިސާބު ވަރަށް ބޮޑު ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު ތަކެއް ކުރިއަށް 2 ގެއަކަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ގެއްލުން ދިޔަ، އެންމެ ފަހުން ގޮތުގެ މިހުން އެއްގަމު ސަރުކާރުގެ ބަދަލުކަން، އެ މިހުންގެ ކަންތައްތައް ބަޖެޓުގައި ވަނީ. މި ކަމަށް ބަޖެޓުގައި އެމް.އެން.ޑީ.އެފް ޕްރޮޖެކްޓު އަދި ރަށްގެ ކައުންސިލުން ވަރަށް ބިނާ މަސައްކަތްތަކުގެ ކަންތައް އެ ގެތައް ހިމެނޭކަމުން ވަނީ ކަންތައްތަކެއް ވެރިކަމުގެ މަސައްކަތްތައް ކަންތައް. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ހަމަ ހަމަނުވަގޮތްތައް ބަނދަރުތަކުގެ ދަށުދާގައި މި ތަން ފެށި ހިނގާ ތަރައްޤީކުރުމަށް ކަމަށް އަޅުގަނޑު އެއްކޮށް ޖެހޭ ތަރައްޤީ ކުރުމަށް އެތައް ދެކެމުން. އަދި ހަމަ އެހެންމެ އެދުނުރަން އަޅުގަނޑު. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތީގައި މި އެއް ބަޖެޓު އެއްކަމުން ހަމަހަމަކުރާ ފާޅުހެޔޮ ތިބެގެން ނޫނީ އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އެފުރަތަމަގެން ނޫނިއްޔާ ފުރިހަމަ ބަނދަރާ އަދި ނަރުދަމާގެ ނިޒާމު ކުރިއަށް ދިޔަތަނެއް ގެނބިގެންދާކަން ނުވެ. ބޮޑުކުރީގެ ނިޒާމު ހިނގަނުދިނުމެއް އެބަ އެއް. އެހެންނަމަވެސް މި ފުރުޞަތު އެފަހަރުވެގެން އެ ރަށްގެ ބަނދަރާއި ނަރުދަމާގެ ނިޒާމު ހިންގުން ދަރުމަވަނީ އަޅުގަނޑު އެންމެ އެދޭ ކަމެއް ކަމުގައި ދަރުމަވަން. އަޅުގަނޑުކަން މި ރަށްބަސް ލޯބިދެއްވާށެވެ. ބަޖެޓު ކުޑަކުރުން އަޅުގަނޑުގެކަން އެކާ ބޮޑެކަން ތާއިދު ކުރުމަށް. އެހެންނަމަވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ބަލާފައި، ކަނޑާލާއި މި އެއް ބައި އެއް ގޮތަށް އެއްވާ އަޅުގަނޑުކަން ލޯބިދެއްވާށެވެ ބަޖެޓު ކުރިމަތީން ރަނގަޅުކަމަށް ބަލައި ވިސްނާލައި އެއް ކަމަށް. ކުރިން ހިއްސާވާބުކުރި ގޮސްރަކާ ޒުވާނުންނަށް ހިއްސާދިން ހައިލީމިނާން ދަރުމަ މިޖެ މިހުންނަން ފަސާދަރާ ކަންތައްތަކެއް ގެތެރޭގެ ހަރުދާ އެއް ޖާގަ. ސަރުކާރުން ވިސްނާލައި، ސަރުކާރުން އެކަން ހަމަޖެހުމަށް ބަޖެޓު ކުރިމަތިލާ މަސައްކަތްތެރިން ވަރަށް ހުރިގޮތަށް ވެސް މިޖެހޭ ގެދޮރުފަރާތް ވެސް އަދި އެތާ އެ ހުރިގައި އެއް މިހުންނަންވެސް އަޅުގަނޑުފުރުޞަތުތަކެއް. އެހެންނުމަ ދަރުމަދޭން ބޮޑުވަރުގެ ގަސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަރަށް ދަށް އުފެއްދުމެއްގެ ދަރުމަތިކުގެ ބޮޑު ވަރަށް މަސައްކަތްކަން ފާހަގަ. އަޅުގަނޑުމެން ބަދިހެ ދާން މި އެންމެން ހިނގާ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ހުރިހާތަކެއް ތަރައްޤީގެ ސިޔާސީ ހުރިހާތަކެއް ޓޫރިޒަމް ގެނައުމަށް ކަންތައްތަކުގެ ފާހަގަކޮށްލާ ދިވެހިވާގެ ހަރު ވެސް އެ މަސައްކަތް. ޖާގަދެމުންނާ އަދި ހަމަ އެހެންމެ އެ މަސަރަށް ބޮޑުވަނަން އެހެނިހެން ވަސީލަތްތަކެއް ހިދުމަތް ގާތްކޮށް ހެދުން. އެހެންކަމުން މި ބަޖެޓުގައި އެކަމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ބައި ފުރިހަމަ އެކި ދިނުމަށް އަދި އިތުރަށް ވެސް ދިނުމަށް އަޅުގަނޑު

ދެކޭގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދިރިއުޅުމުގެ، ފުރިހަމަ ސިސްޓަމްގައި މިފަދަ ބަލައި މުހިއްމު ކަމެއް ކަމުގައި ދުނިޔޭ އަޅުގަނޑު އެކަން ވެސް ފާހަގަކޮށްލަން. އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑަށް ދިން ވަގުތު މިހާރު ހަމަވެގެން މި ދަނީ. އެހެންކަމާއެކު އަޅުގަނޑު އެންމެ ކުރު ވަގުތު ވެސް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، މި ބަޖެޓަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. އަދި މި ބަޖެޓަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާކަމުގައި ވަރަށް ފަހިކޮށް ވިދާޅުވެދޭން ސަރުކާރު ހުރިހާ ފަރާތަކުން މި ވަގުތު. ޝުކުރިއްޔާ.

މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ރިޟާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ ވަރަށް ބުރަ މަސައްކަތަކާއި އެކީގައި 10 ދުވަހުގެ މަސައްކަތަކުން ބަޖެޓު ރަނގަޅަށް ދިރާސާކޮށްގެން، ހުށަހަޅާފައިގެން ގެނެއްސަ އޮތް ބަޖެޓުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދަނީ އާމްދަނީ އިތުރުކުރުމަށް ބަލައި ނުނަގަން ބޭނުން، ކުރުނާ ބޭސްތަކާއި އަނެއްކާވެސް ނުވިގެން ބަޖެޓު ފަރާތަށް ހާދަ ކަން. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިގައި އޮތް ސަރުކާރުން ބޭނުންވި ނިޒާމު ބަލައިގަތުމަށް ފިޔަވަޅު އެޅޭނެ މިހާރު ސަރުކާރު ހަވާލުވި ދިނީ ބޭނުންވާ ތަނަށް ސަރުކާރުން ބޮޑު ޚަރަދުތައް ކުރެވޭނެ ގޮތެއް އެބަ ނިކުންނާނެ. ބޭނުން ކަމެއް ކަން ބޭނުންކުރާ ޢާންމު ދިރިއުޅުމުގެ ކޮންމެ ކަމަކީ ވެސް ދެކުނު އޭގެ ނިސްބަތުން މިސާލަކަށް ފާހަގަކޮށްލަން ކުރެވޭ ކަންކަން ހާސިލުކުރެވުނީ ނުކުތާތަކުގައި ބޭނުން ކުރަމުން ދަނީ ނޫނީ އެއީ. ބޭނުން ބޭރުން ގެނެވުނު ބޮޑު އުޅަނދުފަހަރު ބޭނުންކުރާ ފަރާތްތަކަށް ވަރަށް ބޮޑު ބިރުވެރިކަމެއް ކުރިމަތިވެފައި ވާކަމީ ޙަޤީގަތެއް. ފަހަރުކޮޅު މަސްވެރިކަމަށް ރަނގަޅަށް މިނިވަންކަން ފަހިވާ ބޭނުންތަކާއި ބޭރުން ގެނައުމަށް ހުރި ކަމުގެ ޚަރަދުތައް އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަން. ރާއްޖޭގެ ފިޔަވަޅުތަކާއި ސަރުކާރުން ދިނުމަށް ގޮތްތަކަށް ޝައްކުވެރިވާންޖެހޭ ކަމެއް އެބައޮތް.

720 މިލިއަން ރުފިޔާއާ މިދިޔަ އަހަރު ހާސިލުވި އަދަދު ހުރި އެއީ. އެހެންނަމަވެސް މި އަހަރު މި އޮތީ 650 މިލިއަނަށް ކުރެވުނު. އަޅުގަނޑުމެން މި ދަޢުވާއަށް ޖަވާބުދާރީ ވެވޭތޯ. ހާސިލުކުރެވޭ ކުރިމަގުތަކަށް އާމްދަނީގެ އެކި މިންވަރަށް އޮތަ ތިރީސް އާސަ ބޭނުންތަކަށް ބަލާ ބަލައިފިއްޔާ ކުރާ ފައިސާ ލިބުނު ގޮތް ދެނެގަނެވޭނީ އެކި ދިމާތަކުން. ބަޖެޓު ދިރާސާކުރިއިރު މި ކަމަށް ރިޕޯޓްތަކުގައި ހިމެނޭ ފައިދާއަށް ވިދާޅުވާ ނިސްބަތަކީ އަޅުގަނޑު އިންޒާރު އަރަ ހުޅުވިފައެވެ. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާ ގޮތުގައި ވެރިޔާއާ ދަރުމަވެރި ބަޖެޓަށް 16.9 ބިލިއަން ރުފިޔާއިއްސަ، 15.3 ބިލިއަން ރުފިޔާ ކަމަށް ވިއަސް ހަމަ ދެފަރި ރައްޔިތުންގެ ރާއްޖޭގައި މި ބޭނުން 3 މިލިއަނަށް 14 ހާސް މިހާރުގެ ހިސާބުން ބަލައިލާ. އެހެންވީމާ، އެ ބޭނުންތަކުގެ މަސައްކަތް ޖެހިގެން މިހާރުވާނީ. ފާހަގަ ސަރުކާރުގެ ބޭނުންކުރާ ބޭސް ގަތުމުގެ ބަދަލުގައި ހަޑިފަސް ހިމަނާ މަސައްކަތްތަކާއި ކުރަންޖެހޭ. އާދެ! އަޅުގަނޑު ބަޖެޓާ ދުވަ ބޮޑެތި ތަންތަނާއިވެސް އެއް ފަހަރާ އަޅުގަނޑުގެ ރާއްޖެތަކުގައި ހުރި ބަޔަށް ކަނޑައަޅާކަން ބަޔާންކޮށްދޭތީ، 14 އަހަރަށް ވެސް ދިގު އިންތިޒާރެއް ކުރަމުންދިޔަ ޕޮލިސީގައި މިސާލަކަށް އެއްދުވަސް މަސައްކަތަށް އަޅުގަނޑު ގެންދިޔަ ބޮޑެތި ފައިދާއާ ސަރުކާރަށް ސަރުކާރުގެ ގެންނެވި އެހީއާ އެހީގައި އެ ކަރުދާސް މިސާލަކީ މި އަހަރުގެ ބޮޑުކަމުގައި އެއްބަސްވަނީ. އެކަން ކުރެވިދާނެ ވޭތުވެދިޔަ ކަމެއް. އަދި އެކަން އެއީ ކުރިން ބޮޑެތި ނިމުނު. ހަމަހަމައާއެކަމުގައި ޕޮލިސީ ކާބޯތަކާއި އިމާރާތް އެކުލެވިގެން ވާނީ. އިންތިޒާމަކީ ކަންތައްތަކެއް ކަމެއް، ޕޮލިސީ ރައްޔިތުން ބިންހިއްލުމަށް ބަލައި އެ ކުރަމުންދާ

މަސައްކަތަށް ގުޅިކަމެއް ހިބައިނުލީމާ. ޓީވަލުގެ ފަދަ އޮމީ ދިޔަވެސް. ފަދުން ފަސްނަކައިގެން އެ ރާއްޖޭގެ ބިންހިއްސާތައް ގޮތް ދުރުވެރިވުމައި ނުވީމަ. އަދުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން، 2009 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ މަޖިލީހުގެ އިންތިޚާބުގައި މިހާރު ސަރުކާރުގެ ވަރަށް އިސްތިހާރުތައް، އިރުގެ ސެކްޝަން ހަވާލުކުރުމާއި މުޅިއެކުގައި ހަގީގީ ކަމުގައި އޮތް ފެނާ ބޭރު ރިޕޯޓް އޮންނަން. ޕީވަލުގެ ފެނުގައި 99% ޖަރާސީމު އެކުލެވިގެންވާ ފެން ކަމަށާއި އެ ފެނަކީ ބޭނުންކުރަން ހަތަރުވަން ވަރުގެ ފެން ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް ފަރާތްތަކުގައި ފެނާ އެއް ސިޔާސީ ބޭނުމަކަށް އުޅު ވަގުތީ ގޮތުން ހަރަދު ދިޔުޖެހުނު ކަމަށް. އާބާދީގައި ކަސްރަތު ކޯސްޓުލާއި އޮޑިޓަރު ޝަރީޢަތައި އާދައި ސަޙަރާ ފަސް ކޮންޓްރެކްޓަރު ނުކުމެ. ހަމަ އެއާއިއެކު ސަރުކާރުގެ ބަދަލުގެ ބާރުތަކުގެ ސަބަބުން ބޮޑު ފައިދާ ކުރިމަތިވެ. މިހާރުވެސް ވަރަށް ބާރު ވަރަށް ބޭނުމީ. އެހެންމީހާ، ބަދަލުގެ ފައިދާތަކު ތަރައްގީކުރުމުގެ ބައިތަކުގެ ނަސީހަތް ބަދަލުވުމާ ބޭރުން ފިޔަވަޅު އޮތް ކޮށް ތަރައްގީކުރުމުގެ ބައެއް، ސުދު ބަދަލުކުރުމުގެ ބައި 2.5 މިލިއަން ރުފިޔާ މި ބަޖެޓަށް އިތުރުކޮށްދިނުމަށް ތަކެތިން ބައްސަވާ ގޮތުގައި ފޮނުވުނު ކޮންމެހެން އޮތް. އަދުގަނޑުމެންގެ ފިނޭންސް މަސައްކަތްތަކާ އެކުގަ. އިންތިޚާބު ނ. މިއަހަރުގެ ނަންބަރާއި ނިޔާމު ގެތެރޭގެ ބަޖެޓަށް އެދެވޭ އަދި ބަރުބަތަކަށް ދެންނެވިން، ކުރިއަށް ހަމަޖެހިފައި އޮތް ރާސްތާގެ 78 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ރާސްތާގެ ބަދަލުގައި އެ ރަށް ވި ނުވާކަމުން ނޫޅ، ފުރަތަ ކަންތައްތަކުގެ ބޮއަރުމަންގެ ޢަދަލަތުގެ މެނޭޖްމަންޓުގެ ސަރުކާރުގެ ހުރިހާ ޖެއްސުމަކާއި ހުރިހާ ސަރުކާރު ކުރި ސިޔާސަތާ އެއް ފުރިހަމަ ބާރުވެރިކަމެއް އެއްކޮށް އަހަރު އެބަ އިންނަވާ. މި ބަޖެޓުގައި 27.5 މިލިއަން ރުފިޔާ ތަރިކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި ނަދުރަތު ސިޔާސީ ދައުލަތުގެ ބަޔަކީ ޖަހާފައި އޮތިމަ އަދުގަނޑު އެމީހުން. އެހެންނަމަވެސް އަދުގަނޑުމެން ޤާނޫނުން ނުކުރެވޭނެ މި ސަރުކާރުން މިކަން ކޮންމެ ހަމަކަމެއް. ސަރަހައްދު ކުރީގެ ސަރުކާރުން ކޮންމެ ހުރި ނުވަތަ ކުރީގެ ސަރުކާރުން ފާޅުގައި ހުރި މަސައްކަތްތަކަށް ވެސް އެއްވެސް އަމަލުތަކުގައި ނުދީ، ކޮންމެ ހުރި އެކްސްޕެންޑިޗަރ ވެސް އެއްވެސް ހުރިހާ ޚަރަދުތައް ނުދީ، ހުރިހާ ކަންކަމެއް ކުރުމުން އަންނަ ދިމާވާ ސަރުކާރު އަދުގަނޑު ދަންނަވާ ހެއް އެއީ. ފައިނޭންސް ޖަރީމާތަކެއް ހިންގާ ސަރުކާރަށް މިފަދަ ކަމެއް ކޮންފަރެންސް ދެވޭތޯއި އަދުގަނޑު ސަރުކާރަށް ހަވާލުވެވުން. ހަމައެކަނި އަދުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވީ މިރާއްޖޭގެ މަޖިލީހަށް ވެސް މިހާރު އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި 2.8 މިލިއަން ރުފިޔާ އެކުލެވޭ. އީ.ޕީ.ޖީގައި މިހާރުވެސް އެކަމާ ބެހޭ ހުރިހާ ކުރުންތަކާއި ކުރަމުން ސަރުކާރާ ހަމައި، ހުރިހާ ކުރުމުގެ ކުރަމުން ނިންމާފައި އެބައި. އެކަމުގެ ވެސް އެ ފައިސާ އެއް ވެސް ދުވަސް ނުކުރެ. އެހެންނަމަ އެ މަސައްކަތް ވެސް ނުކުރެވި އެބައި. ކޮށް ނަގާއިގެ ސަބަބު ވެސް ފައިބުނުކުރެވިގައި އޮތީ. މިއަދުގެ ހާލަތަށް ނިވެސްދު ބިޔަވީ މަރުކަޒުގެ ޖަވާބުދާރީގެ ހުރިގޮތް އެބައި ކަނޑައެޅީ. މިދެން. އަދި އެކުލެވޭ ވަނީ ތަރައްގީކުރުމުގެ ހުރިހާ މިކަމުގެ ރިޕޯޓް ކުރެވިފައި. މިކަމުގައި ހުރި ބަދަލުކޮށް ފޮނުވީ އެއް ނޯވެ. ކުރިޔަށް ކުރަމުން ކުރެވުނު ކަމެއް އެއް. އިރުކޮޅުމެން ކުރީގެ ކުރެއްވި އެކަމާ ބެހޭ އެއް ވެސް ނެތް. ކަމެއް ނޯވެ. އަދި ނުވެސް ވޭނެ. ބައެއް ދުވަސް ވެސް ނޫން. ވީމާ މަސައްކަތް ކުރެވުނު ވަރަކީ ދިމާވާ ކަމެއް

ތަޢުލީމާ ހިންގާ މީހުން ތިބި ރަށުގައި އެމް.ޖީ.ޕީގައި ހުރި އަޔާ ސްކޫން ޖައްސާ މިހާރު މައްސަލަތަކުގައި ވިސާގެ ނެތީ. ވަންދެން ހަދުމާ، ދެ ނިޔަބާކަން. ވިސާ މިއަދު ބަލަދަމާޔާ ޑޮކިއުމަންޓްތަކުގެ އެހެންނަމަވެސް ގޮތުގެ. އެއްގެ އިސް ދާއިރާ ޖަރީމާގެ ބަނދަރު ފާރިއާކަސްތަކުން ހަމައެއާއިއެކުގައި ނުކުރެވޭކަން. އެކަން ވެސް ދިނުމަށް ދިރުގައި އަދި ދިވެހިރާއްޖޭ ފަހަތުގައި ބޮޑުކަމާ ދަރީއާ ވެސް ބަނދަރުތަކުގެ ކުރިއާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ނަމްބަރާ ދަންނަ. ބަރާބަރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަޅަ ކިއާ އެއް ދަންނަ ބަނޑާ އެއްދަ ވެސް ބަނޑާދިތަކުން އަދި އެއް ކަރީއަތު ޖަހާ އެއްދު. ޔުނައިޓެޑް ސުވާދީބު ރިޕަބްލިކް ނުވަތަ ސ.އަތޮޅުގައި، ބަދަލުކުރައްވާ ބަޔާނާ އެންމެހާ ވެސް ސ. އެހެންނަމަވެސް ބޭނުން ޕާސްޕޯޓް އަދި ބޭނުންކުރި ހުރި ރަށްރަށް ވަކި މިހާރުވެސް ދެމީހުންނަށް ހޯދާއިރު ބަނދަރުތަކުގެ. ފާލަންގެ ކަމުގައި ބަޔަކު ޚާއްސަ ކަނޑުމަތި ކަޅާ ރަށުގެ އޮއި މަސްވެރިކަމުގެ ސިފައިހުރި ބަނދަރުތަކުން ދަތުރުކުރި. މިފަދަ ގާތު ދަތުރުތަކުގައި ހުރި ބޭނުން ރަށްރަށް އޮތް ވަކިން މަސްވެރިކަމަށް ދަތުރުކުރި. ހަމަކަށަ އޮތް ރައްޔިތުން ވަކިން މަސްވެރިކަމުގެ ދަތުރުކުރި. ދާދި މަ އޮތް ސ.އަތޮޅުގައި ހިލާފަށް ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ކުރިން ކަލަޔާ ވެސް އޮތް ދަތުރު ސ. އަތޮޅުގައި ކަނޑު ވިޔަފާރިގައި މިހާރު އަދި އޮތް މި ސަރަހައްދު ދިވެހިރާއްޖެއިން އެކަން. ބޭރުގެ ވިޔަފާރިގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުން. ވިޔަފާރީގެ ބޮޑުވެރިން ދަތުރުތަކުގެ މަސްތަކުގެ ބަހާރު ޖެހޭ. 1000 ރުފިޔާގެ ގުދުރަތީ ބިމުގެ ރައްކާތެރި އާމްދަނީގެ ފައިދާކުރުމުގެ ޚަރަދު ސ.އަތޮޅު ބަޔާންކުރެވިފައިވާ މުއައްސަސާގެ ވިޔަފާރިކުރާ. ފުރަތަމަ ރާއްޖެއިން ވިޔަފާރިވެރިންގެ ތަކެތި ދަތުރު އެއް ނަން. ފުރަތަމަ ވެސް ރާއްޖެއިން ވިޔަފާރިކުރުމަށް. އެހެންނަމަވެސް އަދި ސ.އަތޮޅުގައި އެހެ ހުރި ރާއްޖެއިން ވިޔަފާރިކުރާ ބަނދަރު ދަތުރެވެ. ފުރަތަމަ ވިޔަފާރިވެރިން ބޭރުގެ ރާއްޖެއިން ވިޔަފާރިކުރެވޭ. އެކަން ކުރެވޭ އިންޑިޔާގެ ހަމައެކަނިވެސް ހުރިހާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ، ރަށްރަށުގައި ވެސް ބޭރުގެ ރާއްޖެއިން އެހެ ކަން. އެހެންނަމަވެސް މި ސަރަހައްދުތަކުން ވަކިން އިންޑިޔާ ގޮތުގައި ކުރީގެ އެހެން ކަމެއް. ސ. އަތޮޅުގެ ބަނދަރުތަކުން ދަތުރު އޮތް އެހެން ކަމަށް ކުރިމަތިލާ ޚަރަދުކުރުމުގެ ބަޔަކު ކުރެވުނު އެ ހުރިހާ ރާއްޖެއިން ދާއިރާ ހުރިހާ ބަދަލުކުރުމުގެ. އެއީ އެއްބަސްވުމެއް އޮތްކަމަށް ކަނޑައެޅުމަށް ކުރިން ނޫން. އޮތުމަށް ގަވާއިދު ވިޔަފާރިގައި ހަމައެކަނި އިންޑިޔާގެ ވެރިކަމަށް އަހަރު ގަވާއިދުތަކާ ދިވެހިން. ސ. އަތޮޅުގެ ބަނދަރުތަކުން ހުރި މަސައްކަތް ފަސޭހަ އެހެން ކަމުގައި ވިޔަފާރިކުރަން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރާއްޖެއިން ކުރީގެ ބޮޑުކަމުގައި ގޮތް ވިޔަފާރީގެ ބަނދަރުތަކުން ދާއިރާ އަދި ކަނޑުމަތީގެ ބަނދަރު އަދި 1000 ރުފިޔާގެ ބަނދަރުތަކުގެ ރައްޔިތުންގެ އާބާދީގެ ކަމަށް ވަނީ. އެއީ އެކަން ދަތުރުތަކުގެ ބަދަލު ދަތުރެއް. ފުރަ ސ.އަތޮޅުގައި ވެސް އަދި، ފުރަ އެއްދުވަހު ވެސް އަދި އެހެން ބަޔަކު އެއީ ދަތުރު އެއީ. އެހެންނަމަވެސް، އެކަމަށް ތަފާތު ވިޔަފާރިކުރާ ދާއިރާތަކުން ހުރިހާ ދަތުރުކުރުމުގެ ބަދަލު ނޫން. ރާއްޖެއިން ބޭރުގެ މުޢާމަލާތް ވަކިން ވެސް ދަތުރު. އެހެންނަމަވެސް، ދާއިރާގެ ވެރިކަމުގެ ބޮޑުސަރަދާރުގެ ގޮތުގެ އަދި ބާރުހުރި ދާއިރާގެ ތަފާތުވާ ފުރަ ސ. އަތޮޅުގެ ބަނދަރުތަކުން ކަނޑައެޅުނު ގޮތަކަށް، ފުރަ ސ.އަތޮޅުގެ ދުވަހުގައި ވެސް އެހެ ހުރިހާ ރާއްޖެއިން

ތަރައްޤީކުރެވޭނެ ބޮޑެތި ރަށްތަށް. އެހެންވީމާ، ޖުމްލަ ގޮތެއްގައި ދަންނަވާލަންޖެހެނީ ޓްރާންސްޕޯޓޭޝަންގައި 385 މިލިއަން ރުފިޔާ ޖަހައިގެން ގެނައި ކަމަށް ވިޔަސް އާދައި އެއްވެސް އުއްމީދެއް އޮތް ކަމެއް ނޫން އެއީ. މި ސަރުކާރުން ކުރާނީ ކުރަން ކަމެކޭ. ދި ދުވަހަކު އެއްގޮތަކަށް ނުކުރާނަން. މިދިޔަ އަހަރަކު ވެސް ޖާގައިވާ ހުރި ހުރިހާ ފައިސާ އެއް އެބަ ހުއްޓޭ. 14 ބިލިޔަން ރުފިޔާ އަށްވުރެ ގިނަ ފައިސާ ދައުލަތުން ހަރަދުކުރަމުންދާއިރުގައި ރައްޔިތުންގެ ގައިގައި ޗީ އެއްވެސް ރަހަ އެއް ނެތޭ. އެހެންވީމާ، މިއީ ބެލެހެއްޓުން އިސްލާހުކުރުމަކީ އޮތް ބައި ސަރުކާރުގެ. ބާޒާރުތަކުން ދުވަހަކު ވެސް ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާކުރުވާ އެއްވެސް ކަމެއް ނުފެނޭ. އެހެންނަމަވެސް، މި އަންނަ އަހަރު ވަރަށް ގިނަ ކަނޑައެޅި ޖަހާން ސިޔާސީ ދަރަޖައިގެ ކަމަކަށްވެއްޖެ. އެ ގަސްތުކުރަނީ ފަހަރަކު ގޮތް. އެ ގަސްތުކުރަނީ އަނެއްކާވެސް ބަޔާންކުރާއިރުގައި ޖަހާން އެހީތެރިވެދިނުމަށް ބަހުސްކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް ބޮޑަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް، ކާފު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ މައުސޫމް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ކާފު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ މައުސޫމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ނިޒާމީ މައްސަލަ އެއް މި ނެގީ މި ބަޖެޓުގެ ބަހުސް ހިނގަމުންދާއިރު، ޖީ.އެމް.ޑީގެ ޕާލަމެންޓްރީ ގްރޫޕުގައި ކުރިން ހިމެނިވަޑައިގެންނެވި ބައެއް މެންބަރުން ވަކިވަޑައިގެންނެވި ކަމަށް ވިދާޅުވެފައި ވަނީ. އެކަމަކު އަދިވެސް އިދާރީ ގޮތުން ލިސްޓުގައި އެ ބޭފުޅުން މި ތިބީ ޖީ.އެމް.ޑީގެ ލިސްޓުގަ. އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅުން އަދި މަޖިލީހަށް އަންގަވާފައިނުވާތީ ޖީ.އެމް.ޑީ އިން ވަކިވެވަޑައިގެންނެވިކަން.

(ވަގުތުކޮޅަކަށް ހަރު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މަޖިލީހުގެ އިދާރާއަކަށް އަދި އެކަމާ ބެހޭ އެއްވެސް ލިޔެކިޔުމެއް މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 1-29ގައި ވާ ގޮތުގެ މަތިން ލިބިފަ އެއް ނެތް. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވިލިމާލޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނިހާން ޙުސައިން މަނިކަށް.

ވިލިމާލޭ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނިހާން ޙުސައިން މަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރެއްވި ކޮމިޓީން އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމައަށް ފޮނުއްވާފައިވާ ރިޕޯޓަށް ބަހުސްކުރުމަށް ކޮންމެ މެންބަރަކަށް ލިބިވަޑައިގަންނަވާ 7 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ. އަޅުގަނޑު ވެސް ދަންނަވާލަން އޮތް ނުކުތާ އަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮމިޓީން ކޮށްދެއްވި މަސައްކަތަށް އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެކު ޝުކުރުދަންނަވަން އެބަ ޖެހޭ. އެނިގިވަޑައިގަންނަވާނެ ފަދައިން 16.9 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ މި ބަޖެޓު 15.3 ބިލިއަނަށް ބަދަލުކޮށްގެން ދިޔައިމަ، ނުކުންނަ ނަތީޖާ އަކީ އެ ކުރެވިދިޔަ މަސައްކަތުގެ އަލީގައި 1.2 ބިލިއަނުގެ ދަރަންޖަކުން 400 މިލިއަނާ ހަމައަށް މި ކުޑަވެގެންދިއުން. އެ ކޮށްދެއްވީ ކުޑަކުޑަ މަސައްކަތެއް ނޫން. ބޮޑު މާ ސިންގާ މަސައްކަތެއް. އެނިގިވަޑައިގަންނަވާނެ އިއްޒަތްތެރި ހަމަ ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް އެބަ ވިދާޅުވޭ، އަހަރުމެންގެ ބަޖެޓުގެ ރަނގަޅުވާ ވާހަކަތަކާ އަދި އެ ކަންތައްތަކުން ހާސިލުވެގެންދާ މިންވަރުގެ މައްޗަށް. އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހަށް ހޮވުނު ފަހުން، 2009 ވަނަ އަހަރުން ފެއްޓިގެން މިހާތަނަށް 17 ވަނަ ބަޖެޓުތަކުގެ މަޖިލީހުގައި ހަމަހަމަ ވާނީ އޭރު އެމް.ޑީ.ޕީ އިން ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޖެޓުތަކަށް ވޯޓު ލިބިދީ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުތަކުގައި ނިސްބަތުން ކޮންމެއަކަށް ނިސްބަތުން ބަހައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ ކަމަކަށް ވާތީ، ބަރާބަރު ނުވަތަ އަޅުގަނޑުމެން ވޯޓު ބަޖެޓުތަކަށް ދިނީ. ބަޖެޓުގެ މަސައްކަތްކުރެއްވި. މިއަދުގެ ވެސް ހާލަތަކީ އަޅުގަނޑުމެން އެއްބަސްވުމެއް ހެދި ދާއިރާގެ ކިބައިގައި ސިޔާސީ ހަމަ ވީއްޔާ ބޭނުމަކީ ވެސް އެއްކޮށް ހަމަ ހަވާލުވެގެން ކުރަނީ އަދި ވާހަކަ ކުރެވޭ ކަންތައްތަކަށް. އެއީ ރަނގަޅު ކަމެއް. ނަމަވެސް، ހަމަ އެއްކަމަކަށް މިއަދު ސަރުކާރުން ބަޖެޓު ހަދައިގެން ސަރުކާރަށް ލިބޭ ކަމުގެ ބަޖެޓު ހުށަހަޅަމުން ގެންދަނީ. މިކަމާ ދޭތެރޭ ވިސްނާލަން އެބަ ޖެހޭ. މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ބަޖެޓު ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރެއްވި ވަކި ކަމެއް ނެތް ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓު އާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދައުލަތުގެ ނިސްބަތުން ދައުލަތުގެ ދިވެހި ބޭފުޅުން ނަގާ ބަޖެޓު، ދައުލަތުގެ އަތުން ލިބޭ ފައިސާ މި ދާއިރާ ފައިސާ ބަޖެޓުގެ ސަބަބުން ކޮމިޓީގައި ވަކި ގޮތަކަށް ނިންމި ކަމަށް، މި ވާ ގޮތުގެ މަތިން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަން އެބަ ޖެހޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، 15.3 ބިލިއަނަށް ކުޑަކުރެވުނު ދިވެހިރާއްޖޭގެ މުޅި ބަޖެޓުގެ 194 ޖަހަކަށް އެއްވެސް ސަރުކާރަކުން މި ކަމެއް ކުރަމުން ނުދޭ. ފުރުޞަތުދިނުމަކީ ކިޔާ ދަރަނިވެރިކަމެއް ނޫން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބަޖެޓުގެ ބަދަލުގައި ވަރަށް ގިނަ ބޭފުޅުން ވަރަށް ހެޔޮ ކަމަކަށް ބަލާ ކަމަކީ ދައުލަތާއި ނަފާ، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ސަރުކާރުގެ ގޮތުން ފިޔަވަޅު އެޅުން ކަމެއް އަދި މިހާރު ދިރާސާކޮށް ވެސް ފުރިހަމަ ކަމަކަށް ވުރެ ފަރާތްތަކުން

އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްކަސޮރުކުރެވިދާނެ. އެކަމަކު ބަޔަކު ދިވެހިރާއްޖޭ އަދި 194 ރަށަށް މީހުން ދިރިއުޅޭ، މިއިން ކޮންމެ ރަށެއްގައި އަސާސީ ބައެއް ޚިދުމަތްތައް ދިނުން ފޫނުކޮށްއަސާސީން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތުގެ މަސައްކަތް ކުރިމަތިލަންޖެހޭ ގޮތެއް ހިނގަމުންދަނީ ތަފާތު ކަންކަމެއް. އެ މިންވަރަށް ސިޔާސީ ވެސް، އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަޢުލީމީ ހާލަތު ވެސް، ރައްޔިތުންގެ ޙާލު ތަރައްޤީގެ މިންގަނޑުތައް ވެސް ކަނޑައަޅާ ބިނާވެ ތަރައްޤީތަކެއް އެކުލަވައިލެވެންޖެހޭ. މިކަން ހާސިލުކުރުވުމަށް ބަޖެޓުން. މިންވަރު ފަރުދުން ބައެއް ބޭނުންވާނެ ގޮތުން މި އެއްގަޔަށް ކުރުދުކޮށެއް. ކުރުދުގައި ދިރުވިފައިވާ އެއްގޮތެއް. ދިވެހި ރައްޔިތުންނަކީ ދިމާ އެއްގޮތަށް އެ ދިމާ އެއްގޮތާއި ކުރަންޖެހޭން ހަރުދަ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންޖެހޭ ކަމެއް. އެއީ ކޮންމެ ދިރުވާނުމަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނުން އެގޮތަށް ބައެއްބަޔަކަށްގޮސް ނުހިމެ ނުވާނެ. އާދެ! މިކަމަށް ފާހަކަދެއްކައިދެވޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ފެނޭ މި ކަމުގައި ހާލަތުގައި ފަގުތާގައި ވެސް ކަމާ ގުޅުން ނުވާ ޔަގީންވީ ފާހަކަތައް ދޭއްކޭ ތަން. ކޮންމެ މުނިބަރު ވެސް އެ މުނިބަރުގެ ދައުރާ ބާރު ގޮތުން ފާހަކަދެއްކެވުނު ބަޔާންތަކެއް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރިންވެސް ބަޔާނުގެ މަސްރަޙާގައި ވެސް ދެންނެވުނީ ރާއްޖެ ތައުލީމާ ނުރުޖައި ވާން އަޅުގަނޑުގެ އެއްވެސް ކަންބޮޑުވުމެއް ދިމާ އެއް ކަމުގައި ގޮތާއި މާފުކުރުމާ ބޭނުން ދުވަސް ކަރުދާސްމަތީ. ހަމަ ބަޖެޓް ގޮތުގައި ދިމާވާ ވީ ނުސްބަތަކާ ސަރަހައްދީ މާލީ ހިސާބުން އުނު ހުރި ފުރުސަތު އެއްގޮތް ގެނައިން ގޮތް ދުވަސް ގޮތާ ސަރަހައްދު. ވާހަކަވެލާން ފުރުސަތު ރައްޔިތުންގެ ބަހުރުވައިގެ ފުރިހަމަ ކޮށްދޭން މި ދަނީ. ހަމަވެސް މާލޭގައި ގެއްލޭ ފުރިހަ ވެސް، ފޮނުވޭތަ 15 ވަރަކަށް އަހަރު ވެސް މިކަން މިގޮތަށް ތަރައްޤީވެފައިވާ ކަމަށްވާތީވެ. އިސްލާމީ މުނިބަރު މާލިއްޔަ އަސާސީ ދިނީ، މަތީ ހުރުސް ގަވައިދުގެ މުނިބަރު އެ ވިޔަފާރިއިތުރު ފަހަރެއް އަޅުގަނޑު ހިތްއިތުރު އެ ކަމަށް އަކީ އަޅުގަނޑު ހަމަ އެއްކަމެއް ދިރާސާކުރެވުނު ހިސާބު އެބަ އޮތް. މުނިބަރު ވިދާޅުވާ އެއްކަލަކަށް މީރާދު ތަރައްޤީނުކުރެއް ނުވޭ. ހަމަވެސް ބަޔާނުކުރާ ހިސާބު، މާލީ ސިޔާ ކަރުނަފުޅާގެ ހަމަ ކޮށްދިނުމަށް މުނިބަރުގެ ގޮތުގައި ބޭނުން ކުރަން މާލީ ގުޅުން ނިޔާވެގެން އެހިތާ ހިސާބު. އަދި އާގުމަރުގައި މާރިހާމުން ގަރާރަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެވަރާ ހިސާބު. އެއީ ޔައުމިއްޔާ. 144 މިދިހަން ނުމިހާ ފުރިހަމަވެއްޖެ އަހަރު ބަޖެޓުގައި މާލީ ސިޔާ ކަރުނަފުޅާގެ މި ތަނުން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަކަދެއްކިން ހިނގާ ބަޖެޓު މާލީ ހިސާބު. އިސްލާމީ ބަޔާނު. އާއިމީ ޔައުމިއްޔާގައި ހިފެހެއްޓުން ކުރިން ކަންތައް ވެސް. ކުރި ނަގަހަށްމާފުއްވިގެން، ސަރަހަދުތަކުގެ އެމަށް ފެހުން އެދި.ޖ.ސީ.ސީ އަދި 7 ވަރަކަ ހަމަވާ އަދި ވިޔާދާ ކުއްލިގަން އެ ދަނީ. އެކަން ކުރުމަށް ނުކުތާބިހުލިމަ ވިސްތާރުކުރުހަމިއިރު ވަރަށްގަބޫލުކުރެވޭ ނުހަނު. އުސޫލުސޮގަނޭ ސިޔާ ފުސޫލަތްހަމަދެއް ގެއްލިގެން މިގޮތް. ނުވަތަ އިސްތިހާރު އެމްބަސީ ފަސްކުރުމީގައި ދިވެހިރާއްޖެ އާއި އިސްތިހާރާ އެހީ ޖަމާނަވި ގޮތް ގުޅުމަން ބަރާއްދުވުމަން ޖަރަހި ޖެނާޖަހައިގެންހޮ ގެއްލުނު ތެރިނިތި. އެ ތަނުގައި އެބަ ގިބި އެމް.ޖީ.ޕީ އުސޫލުސިޔާސީ ގަޔާ މިދިން މިހާރުވެސް ގޮސް ޖަހައިގެން. ދިވެހިންނަން ދެކި ނުދުން ވާހަކަ އެއް އަޅުގަނޑު ނުދަންނަވަން. 1979 ވަނަ އަހަރު، މަނިކުފާނަކީ ހާމަ ގޮތުގައި ރައްޔިތު ދެއްކި ގޮތުގެ ކަންތައްތަކުގެ ތަޖުރިބާހުންނަ ބަލާގެން. އެނިގިވަޖެހިގެންނަވަން

ބަޔާންކޮށް ވެސް. 79 ގެ ޕްރޮޓޮކޯލްގެ ދަށުން ދިވެހިރާއްޖެ އާއި އިންޑިޔާއާ ދެމެދުގައި ވެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖޫރިސްޑިކްޝަންގެ ބަޔަކަށް އިންޑިޔާ އަށް ދިޔުމަކީ، އިންޑިޔާ އެކަނި ކުރި ނޫން. ދުރާލާ އެއްވެސް ތަރުޖަމާކަން ބޭނުންވާ ގަރަކަށް އަރާރުވެފައެއް ނުވަނީ. ނަމަވެސް، ފުރިހަމަ ކަށަވަރުކުރަނީ ވަކި ގޮތަކަށް އެކަން ނުކުރެވުނު އޮޅުގަދި ހަމަ ކުރީގައިކަން ޑީ.އާރު.އޭ ދިރިއުޅުމުގެ ސަރަހައްދުން އެ ވާހަކަ އ ދެއްކުން. ބަޔާނަމަށް ރުޖޫޢުވާ ހިނގާ. ކަން ރިޔާސަތުން ދިވެހިންނަށް މިދަންނަވާ ވިސާގެ ކަންތައްތަކަށް ބެލުމުން އިންޑިޔާ އިން އަންނަން ފުރުޞަ. މި ބޭނުން ނިސްބަތްވާވަރެއްގެ ނަރުދަޅު އަރުވާ ބާނި. އޭ.ޑީ.ސީގެ ރައީސުކަމުގައި މި ފުރުޞަތުގައި ވެރިކަމުގައި ގެންނަވާ ޑީ.ކޮންސިލް މުޅިއަކަށް ނަރުހުނު އިންޑިޔާގެ ނަޙްވީ ޒިޔާރަތްކުރުމުގައި ރައްޔިތުންނަށް އަރާއިލާ ރިސާލަތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޖަރީމާއެއްކުރި ޤާނޫނުގެ އަދި ވާހަކަ ބަލާ ރިސާލަތު ޖުމްލަ ފާހަގަކުރެއްވި އިޖުރާއާތު އަޅުގަނޑުމެންގެ އިންޑިޔާގެ ބޮޑު ޙިމާޔަތް ބޭނުން ދިނުމުގައި ހަމަޖެހިގެން ސިފައިންގެ ޢަދަދު ބައްދަލު ކުރުމަށް އ ރިޔާސަތުން މަޢުލޫމާތު ދީފައިވަނީ. އ އަމިއްލަ ވިލާތްތަކާ ކުރެއްވި ބައްދަލުކުރުމުގައި ބަލައިގަތުމުގެ ޝަރުތުތަކެއް އ ބޭނުން. ޝަރަފުވެރި ކުރިމަތިލެވުނު ބަޔަކު އަޅުގަނޑުމެން އިންޑިޔާގެ މި ރައްޔިތުންނާ ވާ ދެކޮޅު ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން އެއްކޮށް ދައްކާށެވެ. ގޮތް ވާހަކަ އެވާ. އަޅުގަނޑު ވެސް ގޮވާލަން އިންޑިޔާ އެމްބެސެޑަރު ނޫން ބޭސްކުރާނެ އޮތީ. އަވަށްޓެރި ކުޑަބޯ ވެސް އެބަ އޮތެ. އަދި އަވަށްޓެރި އެއްޗަކީ ފުރުޞަތު ވެސް އެބަ ހުރި. އަޅުގަނޑުމެން ދެފަހަރު ދަނޑުވެރި ޗީފް މާ އަޅުގަނޑު ވެސް އެބަ ހުރި. އަޅުގަނޑުމެންގެ ފުރުޞަތު ރައްޔިތުން އިންޑިޔާ އަކީ ބޭސްވެރިކަމަށް ގޮސް އެތަން ތާރީ އޭގެ ހަރުދަނާކަމާއެކު ޓެރިފްޓް ރަސްމީ ވެރިކަމުގެ އެހެން މަޖުބޫރު އަޅުގަނޑު ދިވެހިން އެއްބަސްވާން މި ކަމުގެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަރުދަނާ މި ދި ފުރުޞަތުގެ ދޮންނަކަށް އޮޑި ގެއްލެން ބޭރުފުރުޞަތު ރަށްޓެހިން ގެންދާފައިވާ. އ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ބައްޔެއް މަޑުޖެހި އަލް ނޫން ދެއްކިކަމަށް އިލްމާކްޝަނުގެ އޮފީސް ޖެހުނީ. އަދި އ ނަސޭހަތް މަތީ ހަޖެ ކަރަންޓްކޮށް ބަރަމް ގެއްލުންވާނީ ނޫން ޖަހަންވެދާ. މާލޭގެ މަސްމަހުގައި ރާއްޖޭ ސަރަހައްދު ބަނދަރު ފަރާތުގެ ތިން ފަރަތަތްތެރިވެ، މާލޭގެ މި ސަރަހައްދުތަކެއް ކުރިއަށް ޓެސްޓްކުރެވުނު ދިރާގު، ޖަރީމާ ފަރާތުން އެއްވެސް ވާހަކަތަކެއް އަށް ދެކޮޅު ނުކުރެވުނު ނިމުނީ. ދީނުގެ އެހެން މިހާރު ދިމާވާނެ ދިނިމާ ބޭނުން ޖަވާބު ބާރަކަށް ވާހަކަތަކެއް ޙަރަކާތްތެރިވުމަށް ހިނގާ ހަމަ ނޫން ވިސްނާވާނީ އެއްވެސް ގޮތަކުން ގެނެސްދޭން. އާދެ! ދިހެޖެހުނު ރައީސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިގޮތަށް ދިރާސާކުރުމަށް ހިނގާ ވަރަށް ބޮޑު ގެއްލުމަކާ ހުށަހަޅާ ބޮޑެތި އަޅުގަނޑު ޙަރަކާތްތެރިވުން ކޮށްދިން، ދިރާގުގެ ނަހަކުނޑު ޢަމަލުތަކުން ހުރަހަ ކުރުމުގެ ބޮޑުވުމަކީ ޗީފްގެ އަދި މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ ޖަހަންނަމުގެ އަށް ނުދޭން އަދި އެއްޗެހީގެ މި ކަޑަތަކުގައި ހިނގާ ކުރަމުންދާ ޖަހަންނަމުގެ އަށް ނުދޭން އިރުގަހުގެ ޗާސްކަނޑު އެމާރާތްކުރުމަށް އަޅުގަނޑު އ ދަތުރު ވެސް ދަރުމަވަންތަވެވުނު. މި އަދިވެސް އަދި އެއްކޮށް ސަރުކާރުން ބަޔަކު، 65 އަހަރުން މަތީގެ މުސްކުޅިން ކުރު އެއްމެދު ވެސް އިޖްތިމާޢީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތް ބައެއް ޝަރުޠާ ދެކޮޅުން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މި މަޑުޖެހިގެ ދެނިތަކާ ހުރަސްއެޅުމެއްގެން މިދިޔަ އަހަރު ވެސް އ އިޖުތިމާޢީގެ އެއްމިނަކީ ޗެކްމޭ ކުރިންނަށް 2300 ރުފިޔާ އަށް ނުވަތަ 2500 ރުފިޔާ

އަށް އަދިވެސް ޖެއްސޫމޯ މަސައްކަތްކުރަން އަޅުގަނޑު އެދެން، ހަމަ ހުރިހާ ފެންބޮޑުން ވެސް މަސައްކަތްކުރަން. އަދި މީގެ އިތުރުން ޤުރުއާން ހިތުދަސްކުރާ ފަރާތްތަކަށް ހާއްސަ އިނާމުދިނުމަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގައި މި ކީރިތި ޤުރުއާނުގެ ކަންތައްތައް ދެމެހެއްޓުމަށް ބަލައި އަޅުގަނޑުމެން އިތުރު އެއްބާރު އެ މީހުންނަށް ދޭން ނަމަވެސް. އެއީ ބައެއް ފަރާތްތަކުން ހުސްއެކަނި ނުވަތަ މުދަލަކުން ހުރުން ނުވަތަ ޤުރުއާން ކިޔަވައިދިނުން ހުރިހާ ފަރާތްތަކަށް ދުރުކުރެވޭ އިތުރުކުރެވޭ ނުކުތާ އަކީ މަސައްކަތްތަކުގައި ދިރި އޮބަ ތިބީ. އެކަކަށް އެތައް ބައިވަރު ބައިސިކަލު ރާއްޖޭގެ އެކި ސަރަހައްދުތަކުން އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވާލަން އޮބަ ބޮޑު ހުރި. އެހެނިހެން ރާއްޖެއަށް ތަބާވެވޭ ފަދައިން ޤުރުއާން ދަސްކޮށްދިނުމުގެ މަސައްކަތުގައި ބައިވެރިވުން. އަޅުގަނޑު ބަޖެޓް ކިޔުވުމުގެ މަސްރަހުގައި އިތުރު ކަމެއް ނުވާ ފަދައިން ބަދަލުކޮށްގެން އެޅުމުގެ ސިޔާސަތު. އަދި އަޅުގަނޑުގެ ދައުރުގެ ސިޔާސަތު މަޤާމުގައި ހުރެއްވުމާ އެކީ ބައިގަނޑު ގެނައުމުގެ ކަމުގައި ބައެއް އަހަރުތަކުގެ ކަނޑައެޅުމަށް ރަށުގެ ކުރިން ހުރެ ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ހުރި. މިހެން ބާރުއަޅާ ކަމުގައި ފާހަގަ ކުރަން ކަމަކީ ދުއާއެއް ދިވެހިރައްޔިތުން ފަސޭހައިން ނަމަވެސް ފޯނުކޮށް އެކަން ކުރިއަށް ގެންދެވޭ ފަދަ އެއްބާރު ބޭނުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. އަދި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަންވީ އިތުރު ބޮޑުތަކުގެ މަރުހަލާ ކިޔަވައި ދިރާސާތަކުން ބައެއް ފަރާތްތަކުގެ ސަޅި ތަރައްޤީއާ ގުޅުންހުރި ކަންކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދިރާސާ ކުރުމުގެ ތެރޭގައި ކަމެއް ނުވާނެއެވެ. ހަމަ ތަޢުލީމީ މަރުހަލާ ބަދަލު ކުރުމުގެ މި ބަޖެޓް އަޅުގަނޑު ވަޒީފާތައް ބަލައިގަނެވޭ ގޮތަށް. އެއީ މިދިޔަ އަހަރުތަކުގެ ބަޖެޓް ވެސް އަޅުގަނޑު ވާޖިބުދާރީވާ ބަދަލުތަކެވެ. ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ދިވެހިބަސް. ރައްޔިތުން ޤާނޫނުއަސާސީ ދިވެހި ތަޢުލީމުގެ ދިރާސާކުރަން ދައުލަތަށް ހަރުދަނާ މި ބަޔާންކުރެވުނު ދިރާސާތަކުގެ ދާއިރާގައި ހުރިހާ އެންމެހާ ރައްޔިތުންނަށް ވާޖިބުވާ، އަޅުގަނޑަށް ދެއްވި ފުރުސަތަށް ޝުކުރު ބަޔަށް ޝުކުރިއްޔާ. ވައްސަލާމް ޢަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ ވަބަރަކާތުހޫ.

ދިރާސަތުން ފާހަގަކުރެވުން:

އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓް ބަރުސްގެ ވަގުތު ގެންދަން މިއަދު ބަޖެޓް ބަރުސްކޮޅު ނިންމަން، މި ރިޕޯޓް ބޮޑު ގޮތުން ބަރުސްކޮޅު ނިންމަން އޮތީ ހާއްމު ކޮމިޓީން އަޅުގަނޑުމެން ތަފާތުއްވާފަ. އެހެންވީމާ، އެގޮތުން އަޅުގަނޑު ގެންދަނީ. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ ފަހުން ބަޖެޓް ބޮޑު ގޮތުން ބަރުސްކޮޅު ދުވަހު ވެސް މެންދުރު މި ރިޕޯޓް ހުސްވަގުތުކޮޅު ބައިގަޑިއަކު ބަރުތަކުގައި އެއްގަޑިއަކު ހުސްވަގުތުކޮޅެއް ބޭނުންކުރަނީ. އެހެންވީމާ، 12:30 އިން 1:30 އަށް އަޅުގަނޑުމެން ހުސްވަގުތުކޮޅެއް ބޭނުންކުރަނީ. 1:30 އިން 3:00 އަށް މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާ ކުރިއަށް ގެންދަނީ. އަދި 3:00 އިން 4:00 އަށް އަޅުގަނޑުމެން ހުސްވަގުތުކޮޅު ބޭނުންކުރަމުންދަން، 4:00 އިން 6:00 އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖަލްސާ ކުރިއަށް ގެންދަނީ. އަދި އޭގެ ފަހުން ވެސް ފާހަގަކޮށްލަފާން ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ތިއްބެވި ނަމަ، ފާހަގަކޮށްލަފާއި އެދިވަޑައިގެންނަވާ މެންބަރުން ފާހަގަކޮށްލެވި ނިމުނުއިރުން މިއަދުގެ ޖަލްސާ ކުރިއަށް ގެންދަނީ. މި

ހިސާބުން ފެނިގެން އަޅުގަނޑު 1 ގަޑިއިރުގެ ހުސްވަގުތުކޮޅެއް އިއްޔަތުތެރި މެންބަރުންނަށް އަރުވަން. ވައްސަލާމް އަލައިކުމް.

[ހުސްވަގުތުކޮޅު: 12:30 އިން 13:31 އަށް]

ރިޔާސަތުން ފާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތް ފަށައިގެން ކުރިއަށްދާއިރު އަޅުގަނޑަށް ޖެހުނީ އެންމެ ފުރަތަމައިން އިއްޔަތުތެރި މެންބަރުންނަށް އެނައުންސްމަންޓެއް ދަންނަވާލަން. 26 ޑިސެމްބަރު 2012 ބުދަ، މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީއަކަށް އަދި ބަދަލު. ޤައުމީ ތަރައްޤީ ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ މަނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޔަތުތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝަރީފްގެ ބަދަލުގައި މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޔަތުތެރި މެންބަރު އިލްހާމް އެ ކޮމިޓީއަށް ހަމަޖެއްސެވުން އެމް.ޑީ.ޕީ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުގެ ލީޑަރު ސިޓީ ފޮނުއްވާފައި ވާތީ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ 2ގެ (ނ)ގައި ވާ ގޮތުގެ މަތިން އެކަން އެގޮތަށް އިޢުލާނުކުރަން. އެހެންކަމުން މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީތަކަށް އަދިއްސަ އޮތް ބަދަލު. ގަވާއިދު ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޔަތުތެރި މެންބަރު އިލްހާމްގެ ބަދަލުގައި މަނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޔަތުތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝަރީފް އެ ކޮމިޓީއަށް ހަމަޖެއްސެވުމަށް އެމް.ޑީ.ޕީ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުގެ ލީޑަރު ސިޓީ ފޮނުއްވާފައި ވާތީ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ 2ގެ (ނ)ގައި ވާ ގޮތުގެ މަތިން އެކަން އިޢުލާނުކުރަން. އާދެ! ދެން އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީއަށް ހަވާލުކުރެވިފައި ވާ. އެއީ 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރުމާ ގުޅިގެން މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއާ ހަވާލުކުރައްވާފައި ހުރި ބަޖެޓު ދިރާސާކުރުމަށް ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު މަޖިލިސްކޮޅަށް ދަޢުވަތު ދެއްވުމާ ގުޅިގެން ދާއިރާގެ އިއްޔަތުތެރި މެންބަރުން ބަޖެޓު ދިރާސާކުރުން.

މަޖިލިސްކޮޅަށް ދަޢުވަތު ދެވުނު ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު ފާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޔަތުތެރި ރައީސް. ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެންބަރުން އަޅުގަނޑު ޝާމިލުނުވާނަން. ސަބަބަކީ ވޭތުވެދިޔަ 6 އަހަރު ކުރިމަތިލި ދަތިތަކާއި މާލިއްޔަތު ގޮންޖެހުންތައް ހުއްޓުވަން ކުރެވޭނެ ކަންތައްތަކާއި، މި 6 އަހަރު އަތުވެދިޔަ ބަޖެޓުގެ އިންތިޒާމުތަކާއި އެމް.ޑީ.ޕީގެ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރުމަށް ބޭނުންވާ މަސައްކަތްތައް ކުރެވިފައިނުވާތީއެވެ. މިހެން ދިނުމުން 6 އަހަރު އެއްކަލަ 5 އަހަރުގެ ތެރޭގައި އަބަދު ހުރި ޖާގަތަކާ ދިމާވާ ހުރަސްތައް އެމް.ޑީ.ޕީގެ ފިކުރަކީ ހުރިހާ

އެންމެން ހަމަހަމަ ގޮތެއްގައި ހުރިހާ ކަންތައްތަކަށް ބަހައިދިނުން. ނުވަތަ ތަރައްޤީކުރުން ނުވަތަ އެއްކޮށް ދުންޔާ އެއްކޮށް ދިނުން. މިދިޔަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް އާންމުން މި އަހަރު ތެރޭގައި ޖުވާނުންގެ ވަޒީފާތައް މައްސަލަތަކުގައި ނުވުން މައްސަލަތަކުގައި ހުރިކަން ކަނޑައެޅިފައިވާ އަންނަން. އެހެންނަމަވެސް، ބާއްވާފައި ކުރިމަތިލާ އެ އަދި 14 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓް ދިޔަ ތަނެއް މި މަޖިލީހުގައި ތިބި ގިނަ މެންބަރުންނަކީ އަޅުގަނޑެކަށް ހިތްއަށްވާ އެނގިފައި އޮތްކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް ދަންނަވަން އޮތީ އެއްކޮޅު އަޅުގަނޑު އެ ރިޕޯޓުގެ، މައްސަލަތަކުގައި ޖުމްލަ ބަޖެޓުގެ އެޑްމިން ބައިގައި އެ ރިޕޯޓު އެ ތަނަން ގެންގޮސްގެން އެ ތަނުން އެކުލަވާ ވިއުރުގައި ބަޖެޓު ކުރިން ނިޔަލަށް ހިލޭޖެހިގައި އަށްނަން މާލިދުވަހުގައި ކުއްލި މުސްކުޅިންނަށް ކުރީގައި ކަމަށް އެ ބޭފުޅުން ދެންނެވި ކަމުގައި ވިޔަސް އަދި އިތުރު ކަމުގައި ކަމަށް ދަންނަވަމުން ދާނަމެވެ. އަދު ކަމަކަށް މި އޮފީސް ދ. އަދުގެ ކަމަށް ދަންނަވާލައި، ދަށުން ގޮތުގައި އެންނަން މާލެ ގޮތުގައި ދަންނަވާލަން.

ކުރިން ވާހަކަދެއްކި ބަޖެޓުގައި މާލޭގައި ޖުމްލަ ބަޖެޓުގެ ބިލިއަން 4.5 މިލިއަން ދޫކުރީ. އަދި އަޅުގަނޑު އެދުން ގޮތް. އެހެންނަމަވެސް މި އަދުދު، މާލެ އަދުދުގެ މާލޭގައި މައްސަލަތަކުގައި ހަދަން އޮތް އެއްކޮށް މުޅިކު ދާއިރާގެ ވަންބަޑުންގެ ދަތުރުކުރަނިވި އަޅުގަނޑު ހިފުން. މުޅިކު ދާއިރާ އަކީ ވަންބަޑުން އިތުރުކުރުމުގެ ނިޒާމުގައި ވެސް ފަހަރެއްގައި ވެދާނެ. މި ކަންތައްތައް ކުރަމުން މި އޮތީ، ބަޖެޓް ކުރިއަށް ތެރެއިން. އަޅުގަނޑު އެދޭ އެންމެހައި ވަންބަޑުން ވެސް މި ކަމަކީ ސަމާލުކަމެއް ދ. އަދުގެ މާލެ ޖިހާ ދަށުން ނުނިމުނު އަޅުގަނޑު އެނގިފައި އަދި ގަރާރުގެ އެހެންމެ، މި އިބްތިދާ އަޅުގަނޑު ވީމަ ވެސް ގަބޫލުކުރަމުން މި އޮތީ ހަމަ ސިޔާ ބަޖެޓް ތަރުހީބުގައި މުޅިކު ދާއިރާގެ ވަންބަޑުން އިތުރުވީމަ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ތަރުޖަމާކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، މި މުޅިކު ދާއިރާ އޮތް ސިޔާ މާލެ ސިޔާ ބަޖެޓުގައި މަސައްކަތް ކުރަން މުޅިކު ދާއިރާގެ ވަންބަޑުން ކުރިއަށް އިތުރުވީމަ. އެހެންނަމަވެސް ހަމަ ވަގުތު ބަޖެޓު ބަޔަކު ބަޖެޓް ކުރިން އިޚްތިޔާރުގެ ނިޒާމުގައި އަދި ސިޔާ ބަޖެޓް މާލެ ގިނަގުނަ ސިޔާ ބަޖެޓް ސިޔާ މަސައްކަތް ހަރުކަށި ވާހަކަ މި ބަޖެޓް ސިޔާ މި ކަމުގެ ސިޔާ މުޅިކު ދާއިރާގެ ވަންބަޑުން ސިޔާ ބަޖެޓް ގަބޫލުކުރަން، އެ ތަންތަނުގައި އެކުލަވާ ބަޖެޓު އިސްލާމްކުރެވުމެވެ. އަޅުގަނޑު އެދޭ ކުރިމަތިލާ ވިޔަ އެކަމަކު ދާއިރާގެ ތަރައްޤީ ކުރުމަށް ކަނޑައެޅިގެން ދިޔަ އެކަމަކު ކަމެއްގައި. އެހެންނަމަވެސް، ހިތާމަ ބޭނުންވާ ހަމަ މި ކަމަށް ވީ ކަމެއް ފެނިލާ ސިޔާ ބަޖެޓް ޙާލަތު، އެހެންމެވެސް، ހިތާމަ އަހަރުމެންގައި ވެސް ހުސްގައި މާލޭގައި ސިޔާ ބަޖެޓް އަދި އިތުރު ސަޤާފީ

ސިޔާސީ އަޅުގަނޑު އެދޭ މި ދާއިރާ އަހަރުގައި މުޅިކު ދާއިރާގެ ވަންބަޑުން އެކަމަކު މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައި ވާއިރުގައި މާލޭގައި ސިޔާސީ ބަޖެޓުގައި އެކުލަވާ ބައިވެރިކުރުން. ދެން ހަމަ އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން ބަޖެޓް ކުރިމަތިލާ އެއްބަސްވުންތަކާއި މުޅިކު ދާއިރާގެ ވަރަށް ބޮޑު ވާހަކަތަކާ ބޭނުންވާ ބަޔަކު. އަޅުގަނޑު ބޭނުންތެރި ވަރަށް ވެސް ސިޔާސީ ދާއިރާގެ ވަރަށް ބޮޑު ވާހަކައެއް، އަދި އެހެނިހެން ވަރަށް ބޮޑު ވެސް ސިޔާސީ ގޮތުން ބޭނުންވާ ސިޔާ. އެހެންނަމަވެސް މިދިޔަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަގުތު ވެސް އާންމުން ހިމަނާފައި ރ.އަތޮޅު މާލެއަތޮޅުގެ ހުށަހަޅާފައިވާ ސިޔާސަތު

ހެދުމަށް. އާދޭގެ ބަޔަކަށް ވީ ގޮތެއް ވެސް ހަމަ ސާފުވައި އޮތުމާ އެކުގައި މި އަހަރުގެ ބަޔަކުގެ ވެސް އަނބުރާ ހިމަނާފައިވާތީވެ، ބަޔަކު ކޮމިޓީގެ އެންމެފަހުގެ މެންބަރުންނަށް، ޗެއަރމަން މުސްތަފާ ޑރ. ޝާހިދު އިބްރާހީމް، މާލެސިޓީ ދާއިރާގެ އިޖްތިމާޢީ މެންބަރަކު ޝުއޫރުތަކުންވެސް. ބަޔަކަށް ވާހަކަދައްކަމުން ދާއިރާގައި ބައެއް ބޭފުޅުން މިގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެންމެ ބޮޑު ތަރައްޤީވެފައިވާ ޓޫރިސްޓުންގެ ތެރޭގައި މި އޮންނަނީ ބޭސްފަރުވާ އަދި ރާއްޖެ އިން ބޭރުން ދާއިރާގައި ދިރާސާކުރުމާއި ދަތި ކަންތައްތައް. ވީމާ ހިއްސާކުރެވޭ ކަންތައްތައް. އެންމެހައި ބޭފުޅުން ވެސް ދަން ބޭނުންވާނީ އިސްލާމް ދީން. އެއީ ތަފާތުތަކެއް އަދި ބާރުގަދަ ވިސްނުންތަކެއް، ރަސްމީ ފުލުސްއޮފީހުގައި ބާރުގަދަ ވާހަކަތަކާ ތަޢާރުފު ވާހަކަ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް. ބައެއް ބޭފުޅުން ވިދާޅުވާ، އަދި ގަދަކަމެއް ވަރަށް ބޮޑުކަމާއި ހަމަ ބާކީ އެދުން. އެ ބޭފުޅުން އެ ވިދާޅުވާ އަދިގަދަކަމުން ފިޔަވައި ތިބުން ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް ކޮމިޓީގައި ފުރުޞަތު ޖަމާޢަތްތަކާ ބާރު ފުރިހަމަކުރުމަށް ސަރުކާރުން ކާކު ހަމަޖެއްސިކަން. މިއީ ހުރިހާ އެކަށައެޅިފައިވާ ހަމަ އުސޫލުތަކުން ފިޔަވައި އަހަރެއް ހުރި ވަރަށްގިނަ ކަންތައްތަކާ ހުރި ފެންވަރު މި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޖަމާޢަތުގެ ބާރު ތަޢާރުފުވެ ރަޖިސްޓްރީކުރި. އާދޭ ކުރިމަތިލި، އާދެކުރިމަތިލިގައި މި ޤައުމީ ޖަމާޢަތްތަކުގެ ޖަލްސާއެއް އޮތް ކަމަށް ބުނެވޭ ކާކު ބާރުލިބިގެންނެވެ. ކުރީގެ 30 އަހަރު ފުރިހަމަކުރުމުގެ މައްސަލަތަކުގެ އިތުރުން ފާސްކުރެވިފައިވެއެވެ. އެ ކަނޑައެޅި ވަރަށް ބަހައިލެވުނު ހަމަޖެހުމާ މި ކަނޑައެޅުން ޖަލްސާއިރުގައި އެއްބަސްވެވިފައި ވާތީ ކަމަށް ބަލައިގަނެ ދެކޭ ކަމަށް ވިދާޅުވި ގޮތުން އިސްލާމީ ދިރާސާކުރުމުގައި، އެއްބަސްވުމާގެ ބާރުވެރިކަމާއި މި ކަނޑައެޅި ޖަލްސާގެ ބާރުގަދަ ގޮތް ޢަމަލީ ގޮތުން އެއްބަސްވުމުގެ މުޅިން ފެނިފައި ނުވާތީ. އެ ކަނޑައެޅި ޖަމާޢަތްތަކުގެ އެއްބަސްވުން ކަމަށް. އެހެން ކަމެއް ފުރިހަމަ ހަރަކާތްތެރިވެގެން އަހަރުދުވަހު ހަމަ ކުރިން ފަހުން ފާސްވެފައިވާ ގަވާއިދުތައް ވިދާޅުވެ ބަޔާންކުރެއްވި މި ޖަމާޢަތްތަކުގެ ބާރު. އެއްކާރު ބަލަހައްޓާ ކަމުގައި ނިންމައިފި ކަމަށް ގަބޫލުކުރެއްވި ފަރާތްތަކުގެ ބާރު ލިބިގެންވާ ބަޔަކަށް ދިނުން ކަމަށް ޖާގައާއި ޢައްޔަ ނުކުރެވޭނެ ހަމަޖެހުމަކުން ކަމަށް ބާރުވެރިވެ ރަށްތަކުގެ ދުވަސް. ބަޔާންކުރި ކަމުގެ ހުރިހާ ކަންކަން ކަނޑައަޅާނެ ބާރު އިސްލާމީ ހުކުމް ދޭ، ޚާއްޞަކޮށް ރާއްޖޭގެ މި ކަރުދާސްތަކުގެ ދައުރު ވަގުތުން ޖަމާޢަތްތަކުގެ އުސޫލުތަކާއި ފާސްކުރެވުނު ކަމަށް. 1990 ގެ ތެރޭގެ އާއްމުކޮށް ހުރިހާ ޤާނޫނުތަކަށް ބަދަލު ގެނެވުނެވެ. މިއީ އެ ދައުރުގެ ނަތީޖާ. ކުރިން ބަލައިގަތް ސަރުކާރުން މި ގޮތަށް ޖަމާޢަތްތަކުގެ އެންމެ ފުރިހަމަ ވަސީލަތް ކަމަށް ވިދާޅުވެ ޖަމާޢަތްތަކުގެ ވެރިކަން. އެހެންނަމަވެސް ޖަމާޢަތްތަކުގެ ދައުލަތުގައި މި ބާރުގަދަ ޖަމާޢަތާ ބާރު ފުރިހަމަކުރުމަށް. ކަނޑައެޅުނު ކަމުގެ ނަތީޖާއެއް ނުދެކޭ ޖަމާޢަތްތަކުގެ ވާހަކަ އިސްލާމީ ދައުލަތުގެ އާދޭސް. މުޅި ދުނިޔެ އަށް ބަލައިގަތުމަށް ބާރުވެރިކަމުގެ ޢަމަލުތައް. ބަލާއިރު، ވިސާ ހެދުމަށް ބަޔަކު އަޑުއުފުލުމުން މިހާރު ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކަންކަން ފުރިހަމަ ވެސް ކުރުމަށް. ކަމުގެ އިން ބޭރުން ދައުލަތުގެ ދަށުގައި ދިވެހިން ކަނޑައެޅި ބަޔަކުން ކަނޑައެޅުނު ކަމަށް. ކޮންމެ ދިވެހިން ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅާ އޮތް ބަޔަކު. ކަނޑަ ވިސާއާ ބޭރު ގެންނަ އެންމެ ފަހަރަކު ވެސް އިސްލާމީ އަދިކަމެއް އަށް ވަގުތު ކުރީގައި އެކަމާ. ނުވަތަ ފަރާތްތަކުގެ އަދި ބަހުން ޖަމާޢަތުގައި

ބަޔަކު ކޮށްގެން އެ ތަނަށް ވަޒީފާދީ މުސާރަދީގެން އަތޮޅު ދެލާ. ނުވަތަ މި އެބަހުރި ޤާނޫނުތަކުގައި ހުރި އަންހެން ކަނބަލެއް. މަރަކަން ނޫނީ. ގިނަ މީހުން ހަޔާތުގައި ފެންނަފަދަ. އަޅުގަނޑު ހަނދާންކޮށްލާނަން. އެހެންނަމަވެސް ޕީ.އާރު.އާއި ސަރުކާރާއި ބޭރުގެ ޤާނޫނުތަކާގުޅޭ ގޮތުގައި ވަޒާރާތްތަކުގެ ކަނޑައަޅައިދީފައިވާ އަޅުގަނޑު ގޮވައިލަސް މިހާރު ވިސާ ނުލިބި ހުރިހާ މީހުންނަށް ވިސާ ނުދީފައި ޖާގައި މިއަދު ޤާނޫނީ އަޅުގަނޑު ގޮވައިލަމާ [illegible].

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑުގެ ލިސްޓުން ފުރުޞަތު އަރުވަންޖެހެނީ ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިނަށް. އެއަށްފަހުގައި ހިތަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޒަމީރު. ދެން ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރިޟާ އަށް. ފުރަތަމަ މި އަރުވަނީ ފުރުޞަތު ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިނަށް.

ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން ފާހަގަކުރެއްވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم އައްސަލާމްޢަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ ވަބަރަކާތުހޫ. ރައީސް! އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ލިބިފައި މި އޮތް ބަޖެޓު ރިޕޯޓަކީ މަޖިލީހުގެ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރައްވާ ކޮމިޓީން ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްކޮށްގެން ތައްޔާރުކުރައްވާފައިވާ ރިޕޯޓެއް. އެހެންކަމަށްވާ އެޔާގައި އެ ރިޕޯޓު ތައްޔާރުކުރެއްވި ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރަށާއި ހިއްސާވި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރިއްޔާ އާއި މުބާރަކުބާދީ ދަންނަވަން. ރައީސް! ބަޖެޓަށް ބަލާލައި އެއްކޮށް ދަންނަވަން މި ލިބުނު ހަދައްކަ މިންވަރުގެ ތަފާތުތައް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ފެނިގެންދާ ފަދައިން، އަޅުގަނޑުމެން 2013 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހެޅިގެން ދިޔަ ބަޖެޓު ވޯޓަށް އެހުމުން ބަޖެޓަށް އިތުރު ބަޖެޓެއް. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ގެނައި ބަޖެޓަށް އޭގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން ޖެހިލުންތަކާއި ގޮތަށް ހުށަހެޅިގެން ވިސްނާލާފައި އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގެ ހުރިހާ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު ބަޖެޓަށް ބަލާއިރު، އަޅުގަނޑު ބަޖެޓަކަށް ފާހަގަކުރައްވާ އެ ބަޖެޓުން ކުރާ ދަތިކަން އަޅުގަނޑު ދަތިކަމާ އެއްގޮތަށް. އެ ފާހަގަ ކުރުން ދަތިކަމެއް. ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި މާލޭ ޙަޔާތްތައް ބަލާއިރު، އެ ޙަޔާތްގެ މައްސަލަ ބޭނުންވާ ބަޖެޓު ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން އެނގޭނީ، އޭގެތެރޭގައި ބަލާ އަޅުގަނޑު ދުވަސްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފުރިހަމަ ގޮތެއްގައި ވިސްނާ ބޭނުން ވަރަށް ގިނަ ބަޖެޓުގެ ދުވަސްތަކުގެ އިންސާނީ ގޮތުންވާ ޙައްޤު ޙަޔާތެއް ބޭނުންވާ އިންސާނީ ގޮތުން. ޙައްޤު

ފެންވަރުގައި އިހުސާސްކުރެވޭ. ސަރަހައްދީ ފެންވަރުގައި އިހުސާސްކުރެވޭ. އަދި ޤައުމީ ފެންވަރުގައި އިހުސާސްކުރެވޭތީވެސް. މިގޮތުން މިފަދަ އިހުސާސްކުރެވޭ ތަޖުރިބާއި ވާހަކަތައް ހުށަހެޅުން. އަދި ހަމަ އެއްޗެހިތަކައި، ދީނީ މުއައްސަސާ އެ އަރިހަށް ފެނިއެއް ހިލާ އިންސާނުން ތަޖުރިބާއި ވާހަކަ ވެސް ހުށަހެޅުން. މިގޮތުން މިފަދަ އިހުސާސްކުރެވޭ ތަޖުރިބާއި ވާހަކަތައް ހޯދުމުގެ ދަރިވަރުގައި ހިތްހަމަ ބެލުމާ ރަނގަޅުކަމުގައި އެކުލެވިފައިވާ އެ ތަޖުރިބާ ވަރަށް ބޮޑަށް އިހުސާސްކުރެވޭ އަދި ހަމަ ކޮންމެ ޤައުމަކަށް ވިޔަސް މުހިންމު ކަމެއް ކަމަށް ދަސްކުރުމުގެ މުޅި ތަޖުރިބާ ގޮތުން ފޮތްތައް ކިޔަވައިދެވޭ ދަރިވަރުންގެ ސިފަތައް ދެނެގަތުމަށް ސިޔާސަތުތައް ހުންނަ ޕްރޮގްރާމް އަދި ހަމަ ރަށްރަށުގެ ފުރުސަތު އޮތް ގޮތުން ދަރިވަރުންގެ ޙައްޤު ރައްކާތެރިކުރުން. އަދި ހަމަ ތަފާތު، އަދި ކޮންމެ ތަނެއްގައި ދަސްކުރުމުގެ ފުރުސަތު ރަނގަޅުކޮށް ދިނުމުގެ ގޮތުން ވެސް ޤައުމީ ފެންވަރުގައި ކުރިއަށް ގެންދެވޭ. އެކަން ތަޢުލީމީ ނިޒާމު އެ ޤައުމެއްގެ ތަރައްޤީއަށް ދަސްކުރުމުގެ ފުރުސަތު ފަހިކޮށްދިނުމުގެ ބޭނުން ބޮޑު. އެއީ ޢިލްމު ފިލާވަޅުތަކުގެ ކުރިއެރުމުގެ މިނިވަން ރޭވުމެއްގެ ސަބަބުން ދިވެހިންނަށް ދަސްކުރުމަށް ފަސޭހަ ކުރެވޭނެ. އަދި ހަމަ ދަރިވަރުން ފިޔަވަޅު އަޅައި ދަސްކުރުމުގެ ގޮތް ދެނެގަތުމުގެ ޤާނޫނީ ހައްޤުތައް ދަރިވަރުންނާ އެކު ފެށުން. މިހެން ތަފާތު ދަރިވަރުން ދަސްކުރާ ގޮތް ދެނެގަތުމުގެ ސިފަތަކެއް ދެނެގަނެ ދަރިވަރުންގެ ތަޢުލީމީ ހާސިލު ކުރުމަށް. ޢިލްމީ ގޮތުން ތަޢުލީމަށް ދަސްކުރުމަށް މުހިންމު އަސާސީ ދެ ރުކުން ކަމަށް ކިޔަވައިދިނުމުގެ ގޮތް ވާނެ ކަމަށް. އެހެން ކަމުން ކިޔަވައިދިނުމުގެ ސިފަތައް ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަމުގައި އިހުސާސްކުރެވޭ ދަސްކުރުމުގެ ގޮތްތައް ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ އެއް ކަމެއް ކަމަށްވާތީ ފޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ތިން ވާހަކަ ތަފާތު 3 ގޮތަކަށް. އެ ޕްރޮޖެކްޓުގެ ފުރަތަމަ 4 ތަޖުރިބާގެ ތަފާތު ކަމެއް ދެނެގަނެ ދަސްކުރުމުގެ މަގު ފަހިވާނެ. ކިޔަވައިދޭ ދަރިވަރުން ތަފާތު ގޮތްގޮތަށް ދަސްކުރާނެ ގޮތް ދެނެގަނެ ކިޔަވައިދިނުމުގެ ފުރުސަތު. މި ހިސާބުން ދަރިވަރުން ދަސްކުރާ ގޮތް ދެނެގަތުމަށް ކިޔަވައިދޭ މީހުން ތަފާތު ގޮތްގޮތަށް ފިޔަވަޅު އެޅުމަކީ ދަރިވަރުންގެ މަސައްކަތުގައި ހުރި ގޮތް ދެނެގަނެ ކިޔަވައިދިނުން ވެސް މުހިންމު. މިގޮތުން ދަރިވަރުންނަށް ދެވިދާނެ ހުރިހާ ފުރުސަތެއް ދިނުމަށް މިއީ ދަސްކުރުމުގެ ސިފަތައް ތަފާތު ދަރިވަރުން ތަޢުލީމީ ހާސިލުކުރުމަށް ބޭނުންކުރެވޭ ކިޔަވައިދިނުމުގެ ގޮތް ދެނެގަތުމަށް. އަދި ހަމަ ހުރިހާ ދަރިވަރުން ތަފާތު ގޮތްގޮތަށް މިދެންނެވި ގޮތަށް ފުރުސަތު ދިނުމުން ދަރިވަރުން ތަޢުލީމީ ފެންވަރު ކުރިއަރާނެ. ދަރިވަރުންގެ އެކި ބައިތަކުގެ ހާސިލުކުރުން، ކޮންމެ ދަރިވަރަކަށް ތަފާތު ގޮތްގޮތަށް ދަސްކުރުމުގެ ހިތްވަރު ލިބިގެންދެއެވެ. އާދެ! މިއީ މިކަން އެންމެ ބޮޑު ކަމެއް. މި ކަމުގައި އެއީ ކޮން ދަރިވަރެއްގެ ތަފާތު ހިތްވަރު ބަލައި ހިނގުމުގެ ފުރުސަތު. އެކަން އެންމެ ބޮޑަށް މުހިންމު ދަސްކުރުމުގެ ފުރުސަތު ތަފާތު ގޮތް އެ ބައިވަރު ކަރުދާސް ދަރިވަރުންގެ ތަފާތު ހިތްވަރު ބޮޑު. ދަސްކުރުމުގެ ސިޔާސަތުތައް މިދެންނެވި ގޮތަށް ތަފާތު

އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވައި، އަޅުގަނޑުމެން ކުރި މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން މިދެންނެވި ކުދި ރަށްރަށް ކަންތައްތައް މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި އޮތީމަ. އެ ކަންތައްތައް ބަޖެޓް ކަރުދާސްތަކުން މިހާރު ފެންނަން އެބަ ހުރި. ހަމަމިދައުރުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަންޖެހޭ ކަމަކީ މިގޮތުން ނުހިމެނި، ބައެއް ކަންތައްތަކަށް ފުރާނައި ނެތި އިސްކަންދިނީގެން މި ތާރީޚުގައި ފަހަރަމަރު ކާއްޖައި، ބާރިވެގެން މި ދަނި ގިނަ ފަހަރަށް ހަމަ ކުދި ރަށްރަށް ހުންނަ ކަންތައްތައް. އޭގެތެރޭގައި އެބަ ހުރި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަނދާންނައްތައިނުލެވޭން ކަންތައްތައް. ތަރައްޤީގެ ބުރަފުރާއް ހުރިގެން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތަރައްޤީ އާއި އާބާދީ އުއްފަސްކުރިއްވިގެން ވަރި ހިސާބުކަން ދަންދަން ފެސް ސްކޫލުތަކުގެ ކަންތައްތަކާއި އަޅުގަނޑުމެންނާކަން ހުއްޖާވައިގެން ނުމިބަވޭން. ކުދިންގެ އުމުރުން ދުވަސްތައް އިތުރުވަމުންދާން. އަހަރުތައް އެކުދިންގެ އުމުރަށް އިތުރުވަމުންދާން. އެހެންވީމާ، ސްކޫލުތަކަށް ބޭނުންވާ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ، ކުލާސްރޫމްތައް ބިނާކުރުމާ ކަންތައްތައް މިކަހަލަ ކަންތައްތަކުން ފެސް ހިނގަންޖެހޭން. އަޅުގަނޑު ވަރަށް އުފާކުރަން. އަޅުގަނޑަށް މައުލޫމާތުލިބިފައިވާ ގޮތުގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިއުކޭޝަނުން ވަރަށް ބޮޑަށް އިސްކަންދެއްވައިގެން މަދަރުސާތަކަށް ބޭނުންވާ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ، ކުލާސްރޫމްތަކުގެ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ބިނާކުރުއްވައި ހުއްދުވުމަރުން ވަރަށް ބޮޑު އިސްކަމެއް ދެއްވައިގެން އެ ކަންތައްތައް ވަނީ ބަޖެޓުގައި ހިމަނުއްވާފަ. އެ ކަންތައްތަކަށް އަމަލީ ސިފަ އިޖުތިރާކުރުއްވިއްޔާ މި އަންނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި އަންހަން ކަމަން އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. އެ ބޭރުފުން ކޮންޓްރެކްޓްވާފަހަރައިވާ މަސައްކަތް ވަރަށް އިންސާފުވެރިކަމާ އެކީގައި އަޅުގަނޑު ބަހައިގެން، ޝުކުރުދަންނަވަން. އަދި އެއާއެކުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވޭ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު މި ބަޖެޓް ކަރުދާހުގައި ރަހަރަކަން ކަމެއް ކޮންޓްރެކްޓްޖެހިއްޖާ މި ކުދުވާ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޚިޔާލުގައި ހުރި ކަންތައްތައް، ގަނޑުގައި ހުރި ކަންތައްތައް ކުދުދާދާ ހަމައަށް މި ތިރިކުރުވުން، ކުރިވާ ހަމައަށް ތިރިކުރުވުން ކުދުވާ ވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ އެ ބިމާ ހަމައަށް ތިރިކުރަން. ބިމާ ހަމައަށް ތިރިކުރުވުން ވާނިއާ ރައްޔިތުންނަކަށް އާގެ ފައިދާ އެއް ހާސިލެއް ނުވާން. ބިމާ ހަމައަށް ތިރިކުރުވޭނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރެވެނިއު ނުވަތަ އާމްދަނީގެ ވަސީލަތްތައް އަޅުގަނޑުމެން ހޯދިދީގެން. އެ ވަސީލަތްތަކުން އެކަށީގެންވާ ޖާތަން ހަރަދުދުކުރުގެ ޚުރާނާ އަންޖާތަން ހަރަދުދުކުރުވިގެން. އެ ރަށްރަށްތަކުގައި ކުރަން ކަރުދާހުގައި ޖަރޫވައި މިހިރަ ކަމުންތަކާއި މި ޖޫން އަހަރު ތެރޭގައި އަދި ސިލަ ގެނެސްދުވުގެން. ކިމަންދު އަހަރު އަޅުގަނޑުމެން ދުނިވިދާ. ކިމަންދު ބަޖެޓުގެން އަޅުގަނޑުމެން ދުނިވިދާ. ކަންތައްތަކުގެ ނަމުގައި ކަންތައްތައް ހިދިސް، އެ ކަންތައްތައް ބަޖެޓުގައި ހުރީމަ، އެހެންނަމަވެސް އަހަރު ނިމިގެންޖެސްފައި ވަނީ އެ ކަންތައްތަކަށް އަމަލީ ސިފަ އާދެ ނައިސް. އާދެ! މި ފާހަކަ ދަންނަވައިދާއިރުގައި އަޅުގަނޑަށް ހަމައެކަނި މި އެއްކަމަ ދަންނަވައިލެވި ރަން ޖެލެޖުގައި ނުވަތަ އަމާޒު ޖެލެޖުގައި ހުރި ކަންތައްތަކަ ބުން ޖަމުން. އަޅުގަނޑުމެން ދުރުމާއިގައި ތަރައްޤީ އަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރު މަސައްކަތުގެ ތެރޭގައި ރަށްރަށްވާއި ސަރަހައްދުތަކުގެ ތަރައްދުއް އަށް ކުރަންގާ މަސައްކަތް ކުރުވުންވާން. އޭގެތެރޭގައި ކުރި ދުވަހު އަޅުގަނޑު ދަންނަވާ ފަދައިން ދަތުރުފަތުރުގެ ތަރައްޤީ އަށް

ބަލައި ހުރަސްޖެހޭ ކަންތައްތަކާ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއް. އޭގެތެރޭގައި އަޅުގަނޑުގެ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޢިއްޒަތްތެރި އަރުން، މިލަންދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅުގައި އަޅުގަނޑާ ހަވާލާދެއްވައި ވިދާޅުވި ފުރަތަމައިން އަޅުގަނޑު ދުވަހުތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ އަތޮޅު ކަހަލަ ބޮޑެތި އަތޮޅުތަކުގައި، ކުޑަ އަތޮޅުތަކުގައި މަޑުދޫ ކަހަލަ ހަރަކާތްގައި ވެސް އެއަރޕޯޓް ހިންގުން އަޅުގަނޑުމެންގެ މިހުންނަނީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރަހައްދުގެ މިހުންނަނީ ވައިގެ ފަސޭހަކަން ލިބެންވާނެ. ވައިގެ ދަތުރުފަތުރުގެ ފަސޭހަކަން ލިބެންވާނެ. ހުރިހާ އެއަރޕޯޓް އެއް ގެންގުޅެ ހުރި އެއަރޕޯޓްތަކަށް ވެގެންނުވާނެ. އާދެ! ބަޖެޓްގެ މުޅި ޖުމްލަ ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ވާހަކަދައްކާއިރު ފުރުސަތުގައި އަޅުގަނޑު ހަނދާން ނުކުރެވި. އޮންނަހަމަވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވަނީ އަޅުގަނޑުމެން މުހިއްމު ނިންމުންތަކާއި މިހާރު ނިންމަން އެބަ ޖެހޭ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ފޮނުވަމުންދާ ހުނު ސަރުކާރަށް އަޅުގަނޑުމެން ދަތުރުކުރާ ބަޔަކަށް ގެންދިޔުމަށް. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ގުޅުވާލާ ބަޔަކަށް ދަންނަވާލަން ބޭނުން. ހަމަ ގުޅުވާލާ ބޭފުޅުން ސަރުކާރަށް ތަރައްޤީ ކުރާ މާލޭ މެދުވެރިކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ފޮނުއްވާ މިހާރު މި ބޯ މަޑުން ބޯ ކަމަކު ތިބި ވިއްސާ އަޅުގަނޑުމެން މިހުރިހާ ތަނަކު ނިމުނީ ތަރައްޤީ ތަރައްޤީވާން ޖެހޭ ބޭފުޅުން ތަރައްޤީގެ މަނިކުފާނު. ޝުކުރިއްޔާ. ވައްސަލާމް ޢަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ ވަބަރަކާތުހޫ.

ކިނބިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ޒަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ވެސް މިފަދަ ދައުރީ ބަޖެޓަކާ ބެހޭ ބަޖެޓް އަދި! އެ ވިދާޅުވާ ބަޖެޓް ޕްރޮޕޯސަލް ނަގައި ކަނޑައެޅިފައި އެބަ ބަޖެޓް މިހާ އުނދަގޫ ބަޖެޓުގައި އޮތް، އަދި ކޮމިޓީގައި ވަރަށް ހިތްވަރު އިމަލީ ބޭނުންކުރައްވައިގެން ކޮމިޓީގެ މެމްބަރުން ރިޕޯޓް މި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުއްވީތީ، ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންނަށް އަދި ކޮމިޓީގެ މެމްބަރުން އަލްފާޟިލް ޔާސިރު އިބްރާހީމް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން. ހަމަ އެހެންމެ އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ދަންނަވާލަން ބޭނުން ވެސް ޕްރޮފެޝަނަލް ދީނީ ބަޖެޓް މި ބަޖެޓް ތަރައްޤީކުރުމުގައި އިސްކުރުކޮށްލައި އެބަ ހުރޭ. ނިހަ ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުގެ ބަޔާނާރާން ޕީ.އެސ.އައި.ޕީ. ޕީ.އެސ.އައި.ޕީ ޕްރޮގްރާމްތަކާ އަޅުގަނޑު ޕްރޮޖެކްޓާ ބަޖެޓުގައި ހަމަ ބަޖެޓް ތަރައްޤީކުރުމުގެ ދާއިރު ހިއްސާކުރަމާ ބަޖެ އަދަދުތަކާއިގެ ބަދަލުގައި، އެއީ ދިގު މުއްދަތުތަކަށް ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ އަދި އެއީ ދިގު މުއްދަތުގެ ތަރައްޤީގައި ބައްދަލުނުކުރެ ހުސްވެފައިވާ ބޭނުންވާ ފަހަރު ދަތުރުތަކަށް ކަނޑައެޅިގެން އަރިހުކުރާ ބަޖެޓް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ކޮށްދޭ ކަމެއް މި ފަހަރު ބަޖެޓް މަސައްކަތްކުރުމުގައި ތަކާ އަދަދުތައް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ފަހަރަކު އެއް ނުކުތާ. ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑު ބަޖެޓް ޕީ.އެސ.އައި.ޕީގެ ޕްރޮޖެކްޓް ފަހުން މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީން ކުރުވުން މަސައްކަތްތަކުގައި ގެނެވުން ބަދަލާ އެއްކަމަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ފާހަގަކޮށްލަން އަޅުގަނޑު ހިތުން ދާއިރާ، ކިނބިދޫ ދާއިރާ އަދި ވެސް ކޮންމެވެސް ކަހަލަ ބަދަލުތަކެއް މެންބަރުން ގެނެސްދިނުމާ ބެހޭ ހުރި. އޭގެން ކުރީން ކަނޑައެޅުމަށް އޭގެ ކިބަދޫގެ ބަރުދުގެ މަސައްކަތް މިހާރު

އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މި އަހަރު ތެރޭގައި ނިންމައިލެވޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ޤަބޫލުކުރަނީ. ހަމަ އެއާއެއްކޮށް ހިނބިދޫގެ ޖުވާނުންގެ މަރުކަޒަކާއި ވަރަށް ޗާޓުވަނުވަން ދީ ބައިލާގެ އެއްބައި ހަރުދަނާވުމުންދާ ތަނެއް. މި އަހަރުގެ ބަޖެޓު ތޮއްޓަރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބުން މި ހިފުނު އަދަދުގެ ބޮޑު ހިއްސާ އެކަތަށް ނިސްބަތްވާ ކަމަށް ފޮއްޓެއްހާ ވަރަށް ބޮޑު ކުރިއެރުމަކަށް ވާނެ. އަދި އެއާއެއްކޮށް ކާރާއްޖޭގެ ވަރަށް ދިރުން ދާއިރާ އެކަމާ ކުރިޔަން. ދެން މީގައި އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކަ އަކީ، ޕްރޮޓެސްޓް ނަޒާރާ މި ދަންނަވާ ވާހަކަ އަކީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ހުރި މިކަހަލަ ޕްރޮގްރާމުތަކާއި އޭޖެންސީތަކުން، އަދި ކައުންސިލުން މިސާލަކަށް މަސައްކަތްކުރަމުން ކުރުވިޔަ، އަތޮޅު ކައުންސިލް ނޫނީ ރަށު ކައުންސިލުން މަސައްކަތްކޮށްގެން ކުރުވިގެން މަޤުބޫލުވާ ފުރުސަތުތަކުގައި ވިޔަސް މި ބަޖެޓު ޕްރޮގްރާމުތަކުން ކަނޑައަޅުމުގައި މި ކަނޑައަޅާފައިވާ ބަޖެޓުގައި ނުހިމެނޭ ޚަރަދުތައް ބޭނުންކުރެވޭނެ ގޮތަކާ އަޅުގަނޑު ކުރިން ފުރުސަތު ދެމުންދާ ފަރާތްތަކުން ބޮލިފަރަށް ދެކޭނަމަ މިފަދަ ތަޢުލީމީ ޕްރޮގްރާމުތަކާ ގުޅިގެން ކަމަށް ވާނަމަ ކަނޑައަޅާފައިވާ ޖާގައާއި ވަޞީލަތްތައް ދެއްވާ ގޮތަކަށް ހަމަޖެހޭނެ. ހަމައެއާއެއްކޮށް އަދި މި ޕްރޮސެސް ކަށަވަރު ކޮށް ހުށަހަޅާ. މިސާލަކަށް ބަލައިލާ ކަމަށް ވަނީނަމަ ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތާ އަދި ހުރި މިސާލުގެ މަސައްކަތް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ވަކިން އުޅުނު އެކި ފަރާތްތަކުން އިސްލާމީ މިނިސްޓްރީ އަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ ސަރުކާރުގެ ހުރި ބަޖެޓުން ދޫކުރެވޭ ޚަރަދުތައް ފާސްކުރުމުގެ ފުރުސަތު ދިނުމަށް ކައުންސިލް އެޖެންސީތަކުގެ ވެސް އެކަމާ ގުޅޭ ބަޖެޓު މަސައްކަތްތައް ކުރިޔަށް ގެންދިޔުމަށް. ހަމައެއާއެއްކޮށް ކައުންސިލްތަކުގެ ދިރާސާގައި ވިސްނާ ވަރުގެ އަދަދު އެތަނެއް ހިމެނެނީ ބަޖެޓުގައި ފެންނަ ކަމަށް ފާސްކުރަން މަސައްކަތްކުރެވޭ ބަޖެޓު ދައުލަތުގެ ރައްޔިތުން. އެކަމަކު މިގޮތަށް އިސްލާހުކޮށްފައިވާ މި ބަޖެޓު ބައްޓަން ކުރެވޭނީ އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގެ ދަށުން ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓު މުސާރަ އަދި އެކި ޚަރަދުތަކުގެ ބައިތައް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަމަށް. އަދި ހަމައެއާއެއްކޮށް ޚަރަދުތަކުގެ ބަޖެޓު ދައުލަތުގެ ވަރަށް މުހިއްމު ބައެއް ރައްޔިތުންނަށް ފޯރުކޮށްދޭ ޚިދުމަތްތައް ހިނގަނީ. ހަމައެއާއެއްކޮށް ޚަރަދުތަކުގެ ބަޖެޓު ސަރުކާރުގެ މި އަހަރުގެ ބަޖެޓު ތަފާތު ކަމަށް ވާނަމަ ބަޖެޓުގެ ބައިތައް ފާސްކުރާ ތަން. އަދި ހަމައެއާއެއްކޮށް ބަޖެޓު ފާސްކުރުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތަށް ބަޖެޓު ފާސްކުރަން ފަށާ އިރު އަދި ކުރާ ކަންކަން. ދެން އެކަމާ ގުޅިގެން ވިސްނަންޖެހޭނީ ކައުންސިލް ބަޖެޓަށް އެކަށީގެންވާ ގޮތަކަށް ހުށަހަޅަން. އަދި ދެން އަޅުގަނޑުމެން ކަމުގެ ފެށުމަކީ ކޮބައިކަން ނުވަތަ ކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ފާސްކުރުމާ ގުޅޭ ސަރުކާރުގެ ހިސާބުތައް. މި ގޮތަށް ބަޖެޓުން ފޯރުކޮށްދޭ ޚިދުމަތްތަކަށް އެކަށީގެންވާ ކަމަށް، މި ކަމަށް ބަޖެޓުން ފޯރުކޮށްދޭ އަޅުގަނޑުމެން އަށް ކަމަކީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއް. އެ ނޫން އަޅުގަނޑުމެން ކިޔާ ފައިސާ މިހާރުވެސް ކަނޑައަޅާފައިވާ ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން. ދެން މި އަހަރު

96

ޕާލަމެންޓު. ޕާލަމެންޓު އަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފަހަރު ކުރުމުން މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި ގިނަ ސަރަޙައްދު ރަނގަޅުކުރަން ޕާލަމެންޓުގައި ވެސް. އެ ޕާލަމެންޓުގައި މިހާރު ހުރި ގިނަ ސަރަޙައްދުގައި އެބަ ހުރި ބައެއް ކަހަލަ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ އަޅުގަނޑުމެން ވަގުތުން ވަގުތަށް މިއާ ދިމާ ތަރުބިއްޔަތުގައި ފިޔަވަޅުތަކުގައިވެސް ކަމަށް ވައްދައެއް މި އެކްސްޕޯޓް ގެއްލިގެން ދާކަށް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެކަމަކު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން، އަދި އާމްދަނީ ކުރި ނައްތާލުމަށް ޕާލަމެންޓުގެ އެންމެ މުހިންމު ބޭނުންތެރިކަމަކީ އެއް ކަމަކީ ވާތީވެ، އެކަން ވެސް ހަމަ އެ އާދޭ އިންތިޒާމުތަކުގެ ބަދަލު ކުރަން މި ފަހަރު ބަޖެޓު ބޭނުންކުރެވޭ ހިސާބަށް. ދެން އެއާއެކު ހަމަ ނަގަދަރަނީގެ ދެކުނުގެ ކަނޑައަޅާ ވާހަކަ ވެސް ކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެން އެއުފެދިގެން ކުރެވުނު.

ނަގާއުނީ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އެއްގެ ވެރިކަމުން ބަޔަކު މަސައްކަތް ކުރާ ސަރަޙައްދުގައި ގަލަޖެހިފައިވާ ކަމަކީ ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންކޮށްގެން ޓެކްސް އޮތްހަނދާނުގެ ފިޔަވަޅުތަކާ މި ދާއިރާގެ، ކުރުކޮށް ބަލާބަލާ ކޮންމެ ކަމެއްގައި ބަޖެޓުގެ އިތުރު ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކޮށްލަން ގޮތުގައި ވަކިން ޙަވާލުކުރެވިފައިވާ މިންވަރު އަދި މާލީ ތަނަވަސް ކަމުގެ ފިޔަވަޅު ބަހައްޓަން ކަނޑައަޅައިގެން ގޮތަށް އިސްލާހުކުރަން.

އަޅުގަނޑު ތަފާސްހިސާބުން. އެހެންވީމާ، މި މަސައްކަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ބޭނުންވާ އަދި އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާ ނެރުމުން ކަމުގައި ވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެން ކަންތައްތައް ކުރަނިވި ކަމަށް ކޮންމެ އަހަރަކު ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ވަގުތުކުރަން. އާދެ! ދުރު އޮތީ ބަޖެޓު ބޮޑު ގޮތުގައި ދަސްކުރެވޭ އަހަރު، ބަޖެޓު ކުޑަކުރި ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން މި ދަރަކަށް އިނގޭތޯ. އާދެ! ބަޖެޓު އޮތީ ކުރީގެ އަހަރުބަޔާއިރުގައި، ކުރިން އޮތީ 16.9 ބިލިއަނުން 15.3 އަށް ބަދަލުކުރެވިފަ. ހަމަޖެހިފައި މިކަމަށް އަޅުގަނޑު ހިސާބުން އަޅުގަނޑުމެން ޖީ.ޑީ.ޕީ.އާ އެކަށީގެން އައި ޖީ.ޑީ.ޕީގެ މަދުކުރުން ކުރަންޖެހޭ ބަޖެޓު ދަރަނިތަކާއި ބަޖެޓު ދާއިރާ ކުރަނިވި ކަމުގެ ކޮންމެ އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭ ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. އެއީ މިގޮތް ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑުމެން ހިސާބުން ތަފާސްހިސާބުތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފިސްކަލް އަދި މޮނިޓަރީ ކަންކަމުގައި ވަރަށް ބޮޑު ކުރިއެރުން ތަފާތުވެފައި ދިޔައިރު. އާދެ! 15.3ގެ ބަޖެޓާއި އަޅުގަނޑުމެން މިފަހަރު ފިސްކަލް ކަމަށް ފެއްޓިއްޖާ އަޅުގަނޑު ތަފާސްހިސާބު ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފިސްކަލް ޕޮލިސީ އެބަ ދިޔަ އައި.އެމް.އެފް އެއްސަރު ކޮންސަލްޓޭޝަން. އައި.އެމް.އެފް އެކު އެންގޭވޭތީ ކަމަށް ފެއްޓިއްޖާ އާދެ! މާ ބޮޑުވަރު ފިޔަވަޅުތައް ނުލިބޭނެ. ދެން އަޅުގަނޑަށް ވެސް އައި.އެމް.އެފްގެ ހިޔާލު ހުށަހެޅުނު ތަކެއްތަކަން ތާއީދުކުރާ މިހެން ނުން. އެކަމަކު އައި.އެމް.އެފް އެކު އެންގޭވޭތީ ކަމަށް ފެއްޓިއްޖާ އަޅުގަނޑުމެންގެ މާލީ އަދި އިޤްތިޞާދީ ފިސްކަލް އަދި މޮނިޓަރީ ޕޮލިސީތައް އެއީ އެކަށީގެންވާ ޕޮލިސީތަކެއް ކަމަށް ވާތީވެ، އާގެއަށް އެއްކޮށް ފަރާތްތަކުގެ އެއްބާރުލުންލިބޭނެ ކަމަށް މި ވަނީ. އަދިވެސް އަޅުގަނޑު ތަފާސްހިސާބު ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން އިތުރަށް ހަރަދުކުރަންޖެހޭނެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓު ކަށަވަރު ފިސްކަލް ޕޮލިސީއެއްގައި މިހާރު ހުރި ދަރަނި ކުޑަކުރަންވެފައިވާ ގޮތެއް އެބަ ދައްކާނަން. ހަމަހަމައަށް އަޅުގަނޑު ތަފާސްހިސާބު ގޮތުގައި ދަރުމަވަންތަ ހަރަދުން ޖެންވާހަކަ ބެލި ކުރިއަށް އޮތް ބަޖެޓުގައި ނިމިގެން އަހަރެއްގެ ޖީ.ޑީ.ޕީއާ ދަރަނިވެރިކަން ދަތިކަމެއް ކަންކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ގެންދާ ފިސްކަލް ޕޮލިސީ އެ ފާސްކުރެވޭ ދަރުމަ ކަނޑައެޅުން، އަޅުގަނޑު ތަފާސްހިސާބު ގޮތުގައި ރާއްޖޭގެ ބަޖެޓާ އަދި ރައްޔިތުންނަށް ހުރި ބަދަލުތަކެއް ފާހަގަ. ހަމަގައިމު ވެސް އަޅުގަނޑު މިހާރު ފާހަގަކުރަން

ބޭނުންވަނީ، ދެން ކޮންމެ ބައަކު މިއަންނަ ފަހަރު ބަޖެޓު ތައްޔާރުކުރި ކަމުގައި ވިޔަސް މި އަހަރުގެ ތަޖުރިބާ އަށް ބަލައިގެން ކުރީބައިގެ ރަނގަޅު ޕްލޭނެއް އެކުލަވައިލައިގެން މި ބަޖެޓު ތައްޔާރުކުރުމަކީ، ކޮންސަލްޓޭޓިވް ޕްރޮސެސް ތަންކޮޅެއް ކުރީބައިގައި ރާވައިގެން ގެންދިއުމަކީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރިޟާ އަށް. އެއަށްފަހު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާލާނަން ފޭދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ސަލީމަށް. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނީ، އެއަށްފަހު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން ހުޅުމީދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބަށް. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އާދަމް ސަލީމަށް ފުރުޞަތުއަރުވާނަން. މިހާރު ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރިޟާ ކުރިއަށް ގެންދަވާ.

ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރިޟާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ދިވެހި ދައުލަތުގެ 2013 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ބަޖެޓު މީގެ ކުރިން އަޅުގަނޑު ވާނީ ބަޖެޓުގެ ބަހުސް ތެރޭގައި ވަރަށް ދިގުކޮށް އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ހުރި ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަ ދަންނަވާފަ. އެހެންވީމާ، އެ ކަންތައްތަކުގެ މައްޗަށް އަލިއަޅުވާލައި ބަޖެޓު ކޮމިޓީ އިން ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތްތަކެއް ކުރައްވާފައިވާތީ، ކޮމިޓީގެ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރާއި ކޮމިޓީގެ އެންމެހައި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ އެންމެން ވެސް ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ބަޖެޓަކީ އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ވެސް ދާއިރާ އަށް ކަންތައްތައް ވެގެންދާނެ ބަޖެޓެއް. ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ވެސް އުއްމީދުކުރައްވަނީ އެ ކަމުގެ ސަބަބުން އެ މެންބަރުންގެ ދާއިރާގެ [illegible] ކުރަން. އާދެ! މި ބަޖެޓުން ކޮމިޓީ އިން [illegible] ބަލައިލިއިރުގައި އަޅުގަނޑު ދާއިރާގައި އެބަ ހުރި ބައެއް ކަންތައްތަކެއް މިއިން ކޮންމެ ތަނަކުން ވެސް ހިމެނިފައި. ހަމައެހެންމެ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ވަރަށް ބޮޑަށް އަޅުގަނޑުގެ 3 ރަށުގެ ބިމުގެ ދަތިކަން ހުރި، ވަރަށް ބޮޑު ދަތިކަން އޮތްކަން އަޅުގަނޑު އޮންނަނީ ފާހަގަކޮށްލީ. އެހެންނަމަވެސް ހިތާމަ އަކީ އެއްވެސް ރަށެއްގެ ބިމަކުން މި ބަޖެޓުން ތަނެއް މި އަހަރު، 2013 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި ހިމަނައިފައިނުވާކަން. ޚާއްސަ ގޮތެއްގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާ މާލޭގެ ފަޅަކީ ވަރަށް ބޮޑު ފަޅުކަން ވެފައި، ޖެޓީގެ ބިމުގެ ދަތިކަން ހަމަ އެ އަނެއް ދެ ރަށުގައި ވެސް އިހުސާސްކުރެވޭ މިންވަރަށް ސިފަވާ [illegible] ބޮޑު ޖެޓީގެ ރައްޔިތުން އިހުސާސްކުރަމުން ދިމާވާ ޖެޓީގެ ބޭނުންތެރިކަން ކޮމިކަން ވީމާ އަޅުގަނޑު ކުރީ ދުވަހުގެ

ބަހުސްގައި ވާހަކަދައްކާފައިވާން. އެހެންނަމަވެސް މި ބަޔަކުގެ ދެންނެވި ބައި ހިމެނިފައިނުވާކަން އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހިތާމައާ އެކު ފާހަގަކުރަން. އެހެންނަމަވެސް ކޮންމެ ދަރިވަރަކަށް ވެސް ކަންތައްތަކެއް ހުރިކަމަށް ފެންނަން އެބަ އޮތް. އެހެންވުމާއެކުގައި އަޅުގަނޑު އެކަމަށް ބަލައި ޝުކުރުއަދާކުރަން. އަދި އެކަމަށް ބަލައި އަޅުގަނޑު ހިތްހަމަ ވެސް ޖެހޭ. އާދެ! ބައެއް އިޖްތިމާޢީ މެންބަރުން ވާހަކަފުޅުދައްކަވަމުން ދާއިރާގައި އެބަ ފާހަގަކުރައްވާ އެންމެހާ ހުރިހާ ތަނަކަށް ހަމަހަމަ އުސޫލުން ކަންތައްތައް ނުކުރެވިގެން ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރަނީ މިއަދު އެ ބޭފުޅުންނަށް އެ ވާހަކަފުޅުދެއްކެވިނީ އެ ބޭފުޅުންނަށް މިއަދު އެކަންތައްތައް އިހުސާސްކުރެވުނީމައޭ. އިއްޔެ އަޅުގަނޑުމެން އެކަންކަން އިހުސާސްކުރަމުން ދިޔައީ. އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާ އަދި، ހިއްސާކަމަށް މިދިޔަ 3 އަހަރު ތެރޭގައި ދިވެހި ޤައުމުގެ ބަޖެޓުން ވެސް ފުރުޞަތުދީފައިވާ ދާއިރާ އެއް. ކޮންމެ ފަހަރަކު ވެސް ބަޖެޓު ހުށަހަޅައިދީ އަޅުގަނޑު މި ސްކޫލުވެރިއަށް ކުރަން މި ބިނާކުރާ. ކޮންމެ ފަހަރަކު ވެސް އަޅުގަނޑު ބަޖެޓަށް ލިބެނީ. އެ ބޭފުޅުން ހަރަދުކުރާ އިސްޓޭޑިއަމަކަށް ލިބުނީ. މި ބަޖެޓަށް ލިބިދީގެން، އަޅުގަނޑުގެ ވެސް ލިބޭ އެކަނި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ފާސްވެގެންދިޔަނީ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ތަރައްގީއަކާ އިތުރު ވެސް ކަންތައްތަކާ ހިމަނާ އެއް ނުވޭ. އަދި ހިމެނޭ އޮތް ކުރީ ފަސް އަހަރު ނިމިގެންދާއިރު ތަންފީޛެއް ނުވޭ. އަޅުގަނޑު މިކަން ފާހަގަކޮށް ބުނެވޭ. ގާއިމުކުރުމަށް 4 ކުލާސްރޫމްގެ ފަރާތް މިދިޔަ އަހަރު ވެސް އޮތް. އެހެންނަމަވެސް މި އަހަރު ނިމިގެންދާއިރުވެސް އެކަން ތަންފީޛެއް ނުވޭ. ހަމައެއާއެކުގައި 2008 ވަނަ އަހަރު ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި ގުރައިދޫ ބިން ހިއްކުމަށް ބަހައި 7 މިލިއަން ރުފިޔާ ކަނޑައެޅިފައި އޮތްކަން މި މަޖިލީހުގެ ދާއިރާތަކީ އިން އަޅުގަނޑުމެން އެ ގޮތުން ފެންނަން އެބަ އޮތް. ގޭގެ އިދާރީ ކަނޑައެޅިފައިވަނީ 2 މިލިއަން ރުފިޔާ ކަނޑައެޅިފައި އޮތް 2008 ވަނަ އަހަރު ނިމިގެންދާއިރު. އެހެންނަމަވެސް އަދަށް ވެސް މި މަޖިލީސް ޕްރޮސެސްކޮށްދީފައި ދާ އަތުގެ ދި މެންބަރަކު. އަދި އެ ދާއިރާތަކުގެ ސަރުކާރަށް ދެން ބަދަލުވުން ދިޔައީ. 2008 ވަނަ އަހަރު ނިމިގެންދާއި ދައުރުގައި ދެކެވުމުންގެ އަމަލުންގެ މަޖިލީސް، ދާ އަމަލުގެ ޕްރޮސެސްކުރެވިގެންދިޔައީ ގަނބުރުންގެ ދިޔައީ އިން ސަރުކާރަށް ބަދަލުވެގެން ދިޔައީ. އެހެންނަމަވެސް ހިޔާލު އަދި އެ ދިރާސާ އެއް ވެގެންދާ ގޮތަށް ނޭނގޭ. 7 މިލިއަން ރުފިޔާ ގުރައިދޫ ބިންހިއްކުމަށް ބަހައި ބަޖެޓު ކުރިއަށްދިޔައިރުގައި އެ ދިރާސާ ވެގެންދާ ގޮތަށް ނޭނގޭ. އެހެން އެއްވެސް ޕްލޭން ސަރު އިސްލާހު އެއް ނުވޭ. ހަމައެއާއެކުގައި މިދަންނަވަން އެ ބޭފުޅުން ސަރުކާރު އޮވެ، 3 އަހަރުވެގެން ދިޔައީ. މި އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާ މިދަންނަވަން ޤައުމީ ބަޖެޓުން ވެސް ދިވެހިރާއްޖެ އަށް. ކައުންސިލުތަކުގެ މަސްރަފުތަކާއި އެންމެހައިވެސް އިދާރީ ކަންތައްތަކަށް ވަރުން ބޮޑު ދަތިތަކެއް ކުރިމަތިލާން ޖެހެމުންދަނީ. އެހެންވީމާ، މިއަދު އެ ބޭފުޅުންނަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާ ވެސް ފެންނަން. 20 ވަނަ މާއްދާ ވެސް ފެންނަން. އެއިން މާއްދާތައް ވެސް ފެންނަން. އަދި އަޅުގަނޑުމެން ދޭހަ ވާހަކަ އެއް. މިއަދު އެ ބޭފުޅުންނަށް އެ މާއްދާތައް ވެސް އިނގޭ. އަދި އަމާޒު އެއް، މިއަދު ވިލަރެސް އަދި ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި ނުން މީ. 2008 ވަނަ އަހަރު އާ ޤާނޫނުއަސާސީ އައީ މީ. އެއީ އެ ބޭފުޅުން އެއްބަސްވެ ފާސްކުރެއްވީ. އެހެންވީމާ،

ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ހަމަހަމަ އުސޫލުން ކަންކުރުމަކީ އެއީ އަޅުގަނޑު ވެސް ޤަބޫލުކުރާ އުސޫލު. އަޅުގަނޑު ފަހަރަކުގައި ވެސް ނޭދެން މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން އެއްވެސް ބަޔެއް އުނިވެގެންދާކަން. އަޅުގަނޑު ހަމަ އެދެނީ ވެސް ދިވެހި ކޮންމެ [illegible] ވެސް [illegible] [illegible] މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން [illegible]. އެއީ އަޅުގަނޑު އެދޭ އެދުން. ކޮންމެހެން އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާ އަށް ވީމަ، ނުވަތަ އެހެން [illegible] [illegible] ބޭނުމެއްގެ ދާއިރާ އަށް ވީމަ އެއްވެސް ކަމެއް އުނިވެގެންދާކަން އަޅުގަނޑު ނޭދެން. އެ ދިވެހި ރައްޔިތުން ކަމަށް ވީ [illegible] ވަކި ޕާޓީއެއްގެ ބަޖެޓެއް ނޫން. ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ބަޖެޓް އަޅުގަނޑުމެން [illegible] މި [illegible]. އެހެންކަމުގައިވިޔަސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޖެޓުން އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި، މި އަހަރު [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި [illegible] މިނިސްޓްރީގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކަންތައްތައް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މިނިސްޓަރުން. އަޅުގަނޑު ވަރަށް [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މިނިސްޓަރުން ވެސް އަޅުގަނޑު ވަރަށް [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަމަ [illegible] [illegible] [illegible] ދާއިރާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] އެއްވެސް [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑު [illegible] މި ބަޖެޓުގައި [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެއްވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] މި ބަޖެޓުގެ [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުގެ ވަރަށް ބޮޑު އެދުމެއް. އާދެ! އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވާހަކަ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބޭނުންވާ މީހުން [illegible] މަރުކަޒުގައި [illegible] މީހުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ވަރަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވަރަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދޭ ވާހަކަ ދަންނަވަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދުﷲ އަށް. އެއަށްފަހު ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނީ ފުނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ސަލީމަށް.

އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑަށް 2013 ވަނަ އަހަރުގެ މި ބަޖެޓުގެ މަޝްރޫޢުގައި ބަހުސްކުރަން ފެށުނު މި ދުވަސް ފުރުޞަތުގައި އަޅުގަނޑުގެ ހިތި ކަންބޮޑުވުންތައް ހިއްސާކޮށްލަން ބޭނުންވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަން 2013 ވަނަ އަހަރަށް 15.3 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް ފާސްކުރެވޭއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ވިސްނާލަންޖެހޭ މި ކުރެވޭ ކަންތައްތަކުގެ ނަތީޖާއާ މެދުގައި ވެސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ބަޖެޓު ފާސްވުމާ އެއްކޮށް އަޅުގަނޑަށް ނުދެން މި ދައުލަތުގެ ދަރަނީގެ ނިސްބަތް ބޮޑުވެގެންދާނެކަން، ނޫނީ ވެއްޖެއްޔާ މާދަމާ މި ދައުލަތުގެ ރައްޔިތުން ބަނޑަށް ޖެހޭ ހާލަތުގައި ވެގެން ދާނެ. އަދި ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ކަންބޮޑުވުން އެބަ އޮތް މި ބަޖެޓުގައި ތަފާތުކުރުން ތިބި އޮތްގޮތް ބޮޑުކަމުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތުން މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާ ބަޖެޓުގެ ކަންތައްތައް ވެސް ދިއުމަކީ އެއީ އަޅުގަނޑު އެދޭ ކަމެއް ނޫން. އަދި އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ކަމެއް ވެސް ނޫން. ބަޖެޓު ފާސްކުރުމާ ކުރިމަތިވާ ދަރަނި އޮތުމުގެ ހިސާބަށް އެދަރަނީގެ ނިސްބަތް، މި ދައުލަތް މާދަމާ ނިކަމެތި ބޮޑެތިކަމާ ދުވެލިވުމާ، ދައުލަތުން މުސާރަދިނުމާއި ފެންވަރު ބޮޑުކަމާ މުސާރަދިނުމާ، ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތައް ނުދެވި، ދިވެހި ރައްޔިތުން ނިކަމެތި ހާލަތުގައި ޖެހި، މާދަމާ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ އަނގަ އާއި އަރާ ދިފާއުވާ ގޮތް ވުމަކީ އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ތާއީދުކުރާނެ ކަމެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓުގައި ދާއިރާތަކަށް އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބުނާ ހަމަހަމަކަމާނުލާ ބަޖެޓު ބެހިފައިވުމުން، މި ދާއިރާގެ އެތައް ރައްޔިތުންނަށް މި ބަޖެޓުން ދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތަކުން މަހުރޫމްކުރެވިފައި ވާތީ އެއީ ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް. ހަމައެހެން ބޭރުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ އަޅުގަނޑުގެ ބޭރުގެ ވިސްނުމާ އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންގެ މެދުން ވަރަށް ބޮޑަށް ހަނދާންނެތި، އިހަވަންދޫގައިވާ ބަނދަރާ މި ބަނދަރު. އަޅުގަނޑަށް މި ބަޖެޓަށް އިސްލާހެއް ހުށަހެޅިން. އަޅުގަނޑުމެން އެބަ އެނގޭ މާޒީގައި އަހަރު ވެސް ބަޖެޓުގައި ހާސިލުކުރާ ގޮތަށް ހިމެނި ކުދިކުދި މަޝްރޫޢުތަކެއް ސަރުކާރުން ބަޖެޓުން ބައްޓަންކޮށްފައި. އެހެންނަމަވެސް އެ ދާއިރާގެ ސަރުކާރު ހަމަ އޮތް ގޮތް އެއީ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މި ފުރުޞަތުގައި ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ބަޖެޓުގައި އެކަށީގެން ނުވާތީ، އެ ދާއިރާގެ ސަރުކާރުގެ ހަމަ ދަރަނިވެރިވާން ބަޔަކު އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓަށް ގެނެސްދޭ އިސްލާހު ހުށަހެޅިން. އެއީ ކުރިން ގޮތުގެ ވާހަކަ މިހާރު އެހެނިހެން ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ހަމަގައި ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ދެންހުރިހާ ބައި 6 މިލިއަން ރުފިޔާ މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވަނީ. އެހެންނަމަވެސް ހަމަހަމަކަމާއި އަދި މާޒީގެ ބޮޑު މަޝްރޫޢުގެ ޕްރޮޖެކްޓްގެ ހިމަނާފައިވާ ރައްޔިތުންނަށް ދިރާސާކުރާ ދަތިތަކަށް ސަލާމަތްވެދޭނެ ބައި އަޅުގަނޑު 6 މިލިއަން ރުފިޔާ އެ ބަޖެޓުގައި ހިމަނަން ބަޖެޓުގައި

އިސްތިޢުފާއަށް ހުށަހެޅިން. އެ އިސްތިޢުފާގައި އަޅުގަނޑުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ގޮތުންނަކީ ކަމެއް ކަމަށް ވިދާޅުވެ ކަމުންސުވެ

ޖަންބުވި ބާޒާރުމާލޭގައި ވަނީ އޭރު ފާޅުން އެހެން އިސްތިޢުފާ ނުންކަމަށް. އަޅުގަނޑު ގޮތުގައި ނުކުތުން އަޅުގަނޑު

މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ ބަސްދީގައި އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ދައްކާތީ، ނަމަ އަޅުގަނޑު އިސްތިޢުފާ ހުށަހެޅީމަ، އެއީ

އަޅުގަނޑުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ގޮތުންނަކީ ކަމެއް ކަމަކަށް. އެއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ކަމަށް ވާތީ، އެ ރާއްޖޭގެ ވެސް

މިހާ ރައްޔިތުންގެ ބަސްދީގައި ވާހަކަދައްކާމުގެ ފުރުސަތު އަޅުގަނޑަށް ހުރިހާ. އެއީ އަޅުގަނޑަކީ އެ ރައްޔިތުން

މަޖިލީހުގެ މެންބަރު. އިއްތިޙާދީ ރައީސް، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް 4 ކުރިއަށްދާމުގެ

އިއްޔާމުގައި ޗިބެގައި އެބަ އޮތް. އަދި އިހަވަންދޫގެ ނަފުދަލާގެ ނިޔާމު ޤާނޫނުއަސާސީގެ މަސައްކަތްތަކާއި ބަޔާންގައި ހިމަނައި،

4 މިއިދާން ދުވާލު ކަނޑައެޅިފައި އެބަ އޮތް. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ގޮތުގައި ކުރީގައި އެކަން ކުރުވާން

ނުނިމި ފަށައިގަންވާން މިންވަރެއް ނޫން. އެ މިންވަރަކީ އަޅުގަނޑު ގޮތުގައި އަދާއެއް ވެސް ނޫން. ރައީސާގެ އާއްމު

ނިސްބަތުން ބަޔާނާ މިހެން ގެނައުން ދިޔައީ، އަދި އާއްމު ބޭނުން ރަށްގެ ކުރިއެތި އިހަވަންދޫ ފާހަގަކުރެވިގެންދިޔައީ

އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިހަވަންދޫގެ ސިފައިން މަރުކަޒުގެ ހާލަތު އަމުރު ކުރަމު އެއީ މިއަދު އެހާ ފެސޭހައިން ގޮތުގައިކުރިއަށްދިޔަ

ހާލަތުގައި ނޫން. 2012 ވަނަ އަހަރުގައި އެ ސިފައިން މަރުކަޒު އިދާރީ ބަޔަކާ، ޚިދުމަތެއްގައި ފާހަގަކުރަން ބޭނުން

މަސްދޫފުއް ހަމަ، އަދި އާއްމުގެ ޤަވާޢިދު މަސައްކަތުގެ ފަހަރުގައި ހިމެނޭ ގެސްޓްފަހަރުގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް

ދިމާވި، ދައުރުގެ ނޫން ސަރުކާރު ބޭރުފުޅުގެ ދިނާ ހިނގި. އާއްމު ޖެހިގެން އަޅުގަނޑު ގޮތުގައި ނުކުތުން އިހަވަންދޫ

ރައްޔިތުން ނިކަމެތި، އެއްފަހަރަށްވުރެ ހައުސް ކަމަށް. ނޫނީ އިހަވަންދޫގެ ތަރައްޤީ އެކު ބާރު ހުރި މަސްދޫފުއް

ހުއްޓުވުމަށްފަހު ކަމަށް. އަދި އެ ރައްޔިތުންނަށް ދިޔައި ދައުރުގެ ދެކެޅޭ ޚިދުމަތެއްގެ އެއީ އެ ރައްޔިތުންގެ

އެ ޚިދުމަތް މަސްދޫފުއް ހަމަވުމުގެ ޚިދުމަތެއް ކަމަށް ވެސް. އަޅުގަނޑު ބައްޕާ މިފަހަރު އިސްތިޢުފާ ހުށަހެޅިން،

އިހަވަންދޫ ސިފައިން މަރުކަޒުގެ ދެވަނަފަހަރު ދިވެހިކުރުމަށް ބަލައި 3 މިއިދާން ދުވާލު ކަނޑައެޅިފައި ބައްޕަން

އުޅެނީ، ޑީ.އާރް.އެމް.ޑީ އެކު އިސްލާމީ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް ކުރިން ދުވަހުގެ ފަހުން ކަމުންސުވެ ޖަންބުވީގެ

މަގު އަލުންފައި ވަނީ އަމީރުކާރު މިއީ އަޅުގަނޑުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ގޮތުން ކަމެއް. އިއްތިޙާދީ ރައީސް،

އަޅުގަނޑު މަޖިލީހުގެ ދިރާގެ ރައްޔިތުންގެ ކަނޑައެޅުން އަޅުގަނޑު އެ ކަމަށް މަސައްކަތްކޮށްދިނުމަކީ

ކަނޑައެޅޭ. އަޅުގަނޑު އާއްމު ދުރުގެ ދައުރުކުރުމުގެ ކަނޑު ވާހަކަ އެއް ދައުރުކުރުމުގެ ކަނޑައެޅޭ ކަމުގައި

އަޅުގަނޑު ގޮތުގައިކުރަން. އެއީ އަދި އަޅުގަނޑުގެ ޤާނޫނީ ޖަލްސާ އެއް ކަމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ގޮތުގައިކުރަން. އެއީ

ފަރާތުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ޤާނޫނުއަސާސީގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބާރުގައި ކުރީ މަސައްކަތް ކަމުގައި

ވެސް އަޅުގަނޑު ނިންމީން. އެއީ ސިޔާ އަޅުގަނޑަށް އޮތް ކަމެއް ނޫން. އެއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ކަމަށް ވެފައި

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ބަސްދީގައި ކުރި މަސައްކަތް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ގޮތުގައިކުރީ ހާލަތުގައި އެ ވާހަކަ މި

ދަންނަވަނީ. އިއްތިޙާދީ ރައީސް، ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑު ދައުލަތުގެ އެންމެ ބޮޑު ކަމަށް ވާ މުއައްސަސާގައި ވެސް މިއަދު

ދިމާވެފައިވާ އެއް ދަތި ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑު އެދުނީ ހަމަ ކުޑަ މިންވަރެއް މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނައިދިނުމަށް. އަޅުގަނޑު ބަޖެޓް އިސްލާހުކޮށް ހުށަހެޅި ސްކޫލުގައި ދެ ކުލާސްރޫމު އަޅައިދީ، އެތާނގައި ކިޔަވައިދިނުމަށް އެ ދެ ކުލާސްރޫމުގެ ފަރުނީޗަރާއި ބޯޑު ހަދައިދިނުމަށް. އަދި ހަމައެއާއެކު މިހާރު އެ ތަނުގައި ބޭނުންކުރަމުންދާ ސިއްޙީ މަރުކަޒު ނިންމުމަށް ބަލައި ބޭނުންވާ ފައިސާ ބަޖެޓުގައި ހިމަނާލާދިނުމަށް. މިހާރު އެތަން ހުރި ހާލަތުން އެ ޚިދުމަތްދިނުމަށް ދަތި އުނދަގޫ ގަދަވަމުންދާތީވެ ކުރިމަތިވަމުންދާ ކަންތައްތައް ކަނޑައަޅުމަށް. އަޅުގަނޑު ޕްރޮޕޯސަލް ދިރާސާކޮށް ހަރަކާތްތެރިވެ ރަށުކައުންސިލުގެ ދަށުން އަޅުގަނޑަށް ކުރިމަތިވި ސްޓާފުގެ ބަޖެޓުގައި ކުރުވުން ވަސަވާސްކަމުން 12 މިލިއަން ރުފިޔާ ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައި އެބަ ވޭ. އަދި 2013 ވަނަ އަހަރަށް 2 މިލިއަން އޭގެތެރެއިން ހަރަދުކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ. 2 މިލިއަން ރުފިޔާ އިން އެ ރަށުގެ ތަރައްޤީގެ ދާއިރާއިން ހަރަދުކުރުމަށް ބަލައި ކުރުވާން ދެ ބޭނު ކަމެއް އޮތް ކަމަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ޤަބޫލު ނުކުރަން. އިއްތިފާޤުކުރަނީ ކަރީމް. މި ބަޖެޓީ 15.3 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓަކަށް ފަހައި އަދި ކޮންމެ ދިވެހި ރަށްރަށުގެ ބޮޑުން ބަހައިލާފައި ނިސްބަތުން ކުރާނަމަ ވަނަ 51000 ރުފިޔާ އަށްވުރެ ބޮޑު ނިސްބަތެއް ޖެހޭ ބަޖެޓަކުން ފައިދާގައި އަދި އަޅުގަނޑު ގުޅިސްވުލުން އެ ދާއިރާގެ ރަށްރަށުގެ ނިސްބަތުން ބަޖެޓިން ކަމަކު ފައިސާވެ 147 މިލިއަނަކުން ފުރި ދިނަ ރުފިޔާ މިދަންނަވާ ބޮޑު ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި ފައިދާގައި މި ދަންނަވާނީ އެކުލެ ހަމައެކަ މިލިއަން ރުފިޔާގެ ފައިދާ. ބޮޑު އަދަދުތަކުގެ ފައިދާ އެއް ނޫން. އިއްތިފާޤުކުރަނީ ކަރީމް. އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ސަރުކާރުން ކޮންމެ ގޮތަކަށް ހިނގަމުންދާ ހިނގާލާމުގައި ވިޔަފާ ފޮނު ދިވެހި ދާއިރާގެ ބަޖެޓުން، އެ ބަޖެޓުގައިވާ ގޮތުސާ އަދި، ނޫނީ ދިވެހި ދާއިރާގެ ހުރިހާ ގޮތުސާ އަދި ދިވެހި އޮތްކަމުގައި ރަށްރަށުގެ ގޮތުސާ. ދިވެހި އޮތްކަމުގައި ރަށްރަށުނަން އެ ގޮތުސާއިން ހިނގަމުންކުރުވުނުވާނެ. ދިވެހި އެއްވެސް ރަށްރަށަކު މިންނަތް މަސައްކަތް އިހުމާލުކުރުމެއްވެސްނުވާނެ. މިއީ އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާނެ ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު ބައިވެރިވާނެ ކަމެއް ވެސް ނޫން. އެހެނަ ގޮތަކަށް ކުރަމުވާ ކޮންމެހެން ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުގެ އެއްބާރުލުމެއް ދޭކަށް ފެށޭ އަޅުގަނޑަކާ، އެއްގޮތަކަށްވެސް ދިނުމެއް އަޅުގަނޑު ބޭނުމެއް ނުވޭ. އިއްތިފާޤުކުރަނީ ކަރީމް، އަޅުގަނޑު ހިތުމަގާ އެއްކަށް ދަށްކަމާފަށްގެނދިޔަ 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު މިފަދަ ގޮތަކަށް ހަދައި، އަޅުގަނޑު އެ ދާއިރާ އެއް ތަޅުމަގާފުޅުދާ އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ 3 ރަށުގެ ރަށްރަށުން ރައްޔިތުންގެ، އެ ރަށްރަށުންނަށް ނިކަމެތިކަން ލިބޭ ގޮތަށް ހިމަނާފައި އޮތް ބަޖެޓެއްގައި ބައިވެރިވުމަކީ އެއީ އަޅުގަނޑުގެ ސަލާމަތު ޤަބޫލުކުރާ ކަމެއް ނޫން. އަދި އެ ބަޖެޓު ފާސްކުރުން އަޅުގަނޑުގެ ރައްޔިތުންނަކީ ފެސް އެއީ އަޅުގަނޑަށް ކުރެވޭނެ އެއް ފެއިސާފަ ކަމެއް ނޫން. އެ ކަމެއް އަޅުގަނޑަށް ކުރެވޭކަށް ނެތް. އަޅުގަނޑަށް އެކަން ކުރެވޭނެ ނުޖެހޭ އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންގެ ބަދަލުގެ. އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުން ނިކަމެތިކޮށްލާފައި އޮތް ބަޖެޓަކަށް ވޯޓުދިނުމަކީ އެއީ އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑު ކޮންމެހެން ވާކަށް ނޫން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ފެސް އަދި އެ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންނަށް ފެސް އެކަމުން ވާން ފައިދާ އެއް ނެތް. އިއްތިފާޤުކުރަނީ ކަރީމް. އަޅުގަނޑު

ޤަބޫލުކުރަނީ މިއަށްވުރެ ހަރުދަނާ، ބިންގާދާރު ގޮތަކަށް ބަޖެޓު ހުށަހެޅުން ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް މިއަށްވުރެ ބޮޑަށް އާސޯދާ ވިސްނަން ވިސްނުމަކުން އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓަށް...

ފުނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ސަލީމު ވާހަކަދައްކަވަނީ:

ޝުކުރިއްޔާ، ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް ހަނދުމަފުޅުކޮށް އަރުވަން ބޭނުން، ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް މާދަމާ މި ޖަލްސާގައި ނިންމަ ދުވަހު އަޅުގަނޑު ވެސް ފަހަރެއްގައި މި ޖަލްސާގައި އިނދެދާން. އެ ދުވަހު މި ޖަލްސާގައި އިންނާ ވަގުތު، މިއަދު އަޅުގަނޑާ ދެކޮޅުގައި މި ކަންކުރި ނިކަމެތި ގޮތަށް ކަންކުރާ ހިނދުގައި މަނިކުފާން ވެސް އިހުސާސްކުރައްވާނީ މާ ފަސޭހަ އިހުސާސްތަކާއި ނުކުމުގައި އަޅުގަނޑު ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް ދަންނަވަން ބޭނުން. އެއަށްފަހުގައި...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަނީ:

ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޑުކޮށްލައްވާ! ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތުއެރުވީ އަޅުގަނޑު ކުރިމަތީގައި އޮތް ޓެސްޓުގައި ގަވާއިދުން. އަދި ހަމަ އެހެންމެ މިހާރު ޢަމަލުކުރަމުން އަންނަ އުސޫލަށް ވުރެ ވެސް ތަންކޮޅެއް އަވަހަށް ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތު މި އެރުވިގެން ދިޔައީ. އެހެންކަމުން ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް މި ވިދާޅުވި އެއްޗެއް މި ވިދާޅުވެފައި އޮތް ހަނދާނެއް ނޫން. ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދަވާ.

ފުނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ސަލީމު ވާހަކަދައްކަވަނީ:

އެހެން އަޅުގަނޑު ދަންނަވަންޖެހުނީ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުގެ ނަން ތަޢުރީފަށް ދިން ޖެހޭނީ ފުނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރާ އެތައް ފަހަރަކު ދަންނަވައި، އެ ތިޔަބޭފުޅުން ބަދަލުގެންނެވި ވެސް މި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ކުރިފުޅުމަތީގައި. އެހެންވީ ސަބަބުތަކާ އެކު އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ އަޅުގަނޑާ ދެކޮޅުގައި މިއަދު މި ކަންތައް ކުރި ނިކަމެތި ގޮތަށް މަނިކުފާނުގެ ދާއިރާގައި އަޅުގަނޑު އިސްދޭން ކަން ކުރާ ދުވަހު މަނިކުފާނަށް އިހުސާސްކުރެވޭން ނިކަމެތި ހާލު އިހުސާސްކުރައްވަންޖެހިވަޑައިގަންނަވާނެ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު މިއަދު ބަޖެޓު ނިމުމުންދާއިރުގައި އެންމެ ފުރަތަމަ ކަމަކަށް މި ބިލުން ކުރޭ ހިނދުކަލުގެ ތެރޭގައި ދަންނަވާން ބޭނުން، ބަޖެޓު ކުރިމަތީގެ މުޤައްރިރާ އަދި ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ބައްދަލުގައި ހިމެނިގެން ކުރެވުނު މަސައްކަތްތަކުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި ހުރިހާ ފަރާތްތަކަށް އަޅުގަނޑު ފުނަދޫ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންގެ ނަމުގައި ވަރަށް އިޚްލާސްތެރިކަމާ އެކު ޝުކުރުދަންނަވަން ބޭނުން. އަދި ހަމައެއާއެކުގައި ސަރުކާރުން ބަޖެޓު އެކުލަވާލުމުގައި ފުނަދޫ

ދާއިރާއާ ދަތުރުތަކުގައި ދޯނިފަހަރު 3 އަހަރާ ހިލާފަށް ކަންތައްތަކުން ވަރުގެ އަހަރުމިއަދުތަކުގައި ދަތުވައި، ސަލާމަތުކަމުގައި ދަތުރުކުރުމަށް ފަޅު އެކަމަކު ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުގައި މަސައްކަތްތަކުގައިވެސް ފުރުޞަތުތަކަށް ވެސް އަތޮޅުތެރޭ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންގެ ނަމުގައި އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރާ އެކުގައި ޝަކުވާދަރުންނަވަން ބޭނުން. އެހެން އަތޮޅުތެރޭ މި ދަންނަވާލީ، ހޮސްޕިޓަލް ބޭނުމެއް ދާއިރާ އަށް ބަލާއިރުގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިއުކޭޝަންގެ ފަރާތުން އަތޮޅުތަކުގެ ހިމެނޭ ދާއިރާގެ 3 ރަށުން ވަރަށް މުހިއްމު ސަލާމަތުކަމުގެ ދާއިރާގައި އެކެވެ. ތަރައްޤީ އަދި އެބައި ކަމުގެ ރައްކާތެރިކަމުގައި ހުރިކަން 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ފެންނަން އެބަ ހުރި. އެހެންނަމަވެސް، އެ ކަމަކީ އަތޮޅުތެރެއިން ދާއިރާގެ ރައްޔިތުން އުފާކުރާ ކަމުގައި އަތޮޅުތެރޭ ދަރަނިވަރު ބޭނުން. އަދި ހަމަ އެއްޗެއްގައި ދަރަނިވަރު ބޭނުން، ދޯނިފަހަރު 3 އަހަރު ފުރަތަމަ ދާއިރާ އަށް، އަހަރު އެކު ސަރުކާރުން ވަރަށް ނިކަމެތި ގޮތަކަށް ކަން ކުރައްވާފައި ވެސް. މިއަދު އެގޮ.ޓީގެ ފަރާތުން ތިމާގެންނަން، ތިމާގެ ދާއިރާ އަށް ކަމުގެ ނަތީ މިހެން ބަނޑުއަތަބޭގައި އަތޮޅުތެރޭގެން އެ 3 އަހަރު ތިޔެ ރޭއިރި. އަތޮޅުތެރޭގެންނަން އަތޮޅުތެރޭގެ ދާއިރާ އަށް ކަމުގެ ނަތީ ބަނޑުއަތަބޭގައި އަތޮޅުތެރޭގެންނަން ޖެހިސްޓޭޓް، މަރާމާތްތަށް، ފުރައްސާރަކުރުން ދިޔައީ. އިޤްތިޞާދީ ރަނގަޅު. ސަރުކާރުން ބަޖެޓް ހުށަހެޅީ، މި މަރުޙަލާގައި އަތޮޅުތެރޭގެން ވިޔަނަށްޖެހޭ ހުރިހާ ރަށަކަށް ހުރިހާ އެންމެން ބޭނުންވާ، ހުރިހާ ކަމެއް ފުރިހަމަ އަށް ބަރާބަރަށް ކުރިއަރާ ބަޖެޓެއް ކަމަށް ބަޖެޓް އެއްވެސް ސަރުކާރަކަށް ހުށަހެޅިއްޖެ ނުކުރެ. މިއަދު އަތޮޅުތެރޭގެން ބަލަންޏާ ފެނުމުގެ ހާލަތު އޮތީ ވަރަށް ނިކަމެތި ހާލަތެއްގައިކަން. ފެނުމާ އޮތީ ބައިރު މިހެން ހައިޖަނާފެތުރި، ފެހިކަފާސަރުކާރު ތޮއްގައިގެ ކަން ގިނަ މަގުން ގޮސްޖެހޭ ފެނުމުގެ އިސްތިއުމާލު ހަރަދުނުކުރެވޭ، މިހުންނައިގެން ކަންކަން ކުރަންޖެހޭ އިންތިޒާމުތަކަކީ ވަރަށް ގިނަ ވަގުތު ވަރަށް ގިނަ ވިސްނުންތަކެއް ބޭނުންވާ ހާލަތެއްގައިކަން، ފެނުމާ އޮތީ އަތޮޅުތެރޭގެން ވިސްނަންޖެހޭ. މިހެންނަމަވެސް، މި އިޤްތިޞާދީ މަޤާމުގެ އިޤްތިޞާދީ ގެންބޭރުން މިއަދު ވިސްނަންޏާ ކުރިއަށް އޮތް ތަރަށް އަތޮޅުތެރޭގެންނަން އަމާޒު ހިފުމަށް ޖަހައި އަވަހަށް ކޮމިޓީ ދިރާސާކުރައްވާފައި މި ގޮތަށް ހުރި ބަޖެޓް ޕޮލިސީ އަވަސްކަން އަތޮޅުތެރޭގެން ފުލުސްކޯޓް، ރައްޔިތުންނާ ހަމައަށް ގެންދެވޭނީ. އިޤްތިޞާދީ ރަނގަޅު. މިއަދު އަތޮޅުތެރޭ ދުވާލަށްޖެހޭ އެހެން ކަމެއް އެބަ އޮތް. އެއީ މިއަދު އޮތް ސަރުކާރުން ނ. އަތޮޅުގެ ތަރައްޤީ އަށް ޖަހައި ވަރަށް މުހިއްމު މަސައްކަތެއްކަމަށް 2013 ވަނަ އަހަރު ކުރުމަށް ހުރި ރައްކާތެރި. އަތޮޅުތެރޭ ހުށަހަޅާ ތެޔޮއެއްގައި ފާސްކުރަން އެއަރޕޯޓް. ދަތުރުފަތުރުގެ ނިޒާމު ފަސޭހަކުރުމަށް އެއަރޕޯޓް ބިނާކުރުމުގެ މަސައްކަތް ސަރުކާރުން މިހާރު ވަނީ ފެށިފައި ނ. އަތޮޅުގެ. ނ.އަތޮޅު ފަރުކާޅުގައި އެއަރޕޯޓް އެޅުމުގެ މަސައްކަތް ވަނީ ސަރުކާރުން ފެށިފަ. އެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ދިޔަޔަ އެއީ ނ. އަތޮޅުގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުންގެ ވަރަށް ބޮޑު އުއްމީދެއް ވެގެންދާނެ. ނ.އަތޮޅުގައި މިހާރު އަލަށް ފަށާފައި، ބައެއް ތަރައްޤީކުރަން ފާހާގައި ހުރި ޓޫރިސްޓު ރިސޯޓުބައެއް ވެސް ނުހިނގާ، ހިނގަން ބޭރުފުށުގައި މަސްޖިދުފަދަ އެހީ އެއަރޕޯޓް ދަތުރުފަތުރުގެ ފަސޭހަ ނިޒާމު ނެތީމަ. ޅ. އަތޮޅުގެ ބިލެތުފަ އަދި އެއަރޕޯޓެއް ހުރި އެހެން އަތޮޅުތަކަށް، ފަހުން

މި ހުޅުވިގެންދިޔަ ކޮންމެ އަތޮޅަކަށް ބެލި ކަމަށް ވިޔަސް ވެސް އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން އެތައް ކުރިއެރުންތަކެއް އެ އަތޮޅުތަކަށް ހޯދަދެވުނީ. އެހެންވީމާ، ސ.އަތޮޅުގެ ފުރުޞަތުގައި އެއަރޕޯޓް ސަރުކާރުން ހަދަން ނިންމަވައި، އެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދެވުމަށް އަދުވަސް ދަންނަވާލީ މުޅި އަތޮޅުގެ ރައްޔިތުންނަށް އުފާވެރިކަމާއި ތަނަވަސްކަން މުސްތަޤްބަލުގައި ލިބިގެންދާނެ ކަމެވެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް ސ. އަތޮޅުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ފުރަތަމަގެ އެއަރޕޯޓު ހުޅުވުމާ ދިމާ އިދިކޮޅަށް ވާހަކަފުޅުދައްކަވާފައިވެ. އަޅުގަނޑު މި ފިކުރުކޮށްލާއިރު ވަނީ ރިޕޯޓުކުރަން. ތިމާގެ އަތޮޅަށް، ތިމާގެ ރައްޔިތުންނަށް، ތިމާގެ ރަށަށް ޖެހިގެން ބޮޑު ފައިދާހުރިކަމާއި އުއްމީދުން ހުރަސްއެޅޭ ގޮތަށް ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަކީ އަތޮޅުގެ ރައްޔިތުންގެ މަޞްލަޙަތަކާ ތިމާ ބަލައިގަތުމަށް ހުރި މަސްއޫލިއްޔަތު މެދުގައި އޮޅޭ އެއް، އެ ބޮޑުވާ އެއް ރަނގަޅަށް ފުރިހަމަވެގެންނުވާކަމާއި ދޭހަވާ ކަމެކެވެ. އަޅުގަނޑު ބަލާއިރު މަސައްކަތްކުރަންވީ މި ތަނެއްގައި ބަޔަކު ކަމުގައި ވެސް، އަދި އެއް ކަންބޮޑުވުންތަކާއި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އަދިއެހެން ސިޔާސީ މަޤުސަދު ހާސިލުކުރުމަށް ބަލައި ތިމާ އަށް، ތިމާ އަށް ލިބޭނެ ފުރުޞަތުތަކުގައި ކަމެއް ނުކުރެވި އޮތުން، ދުރުން މެދު ދިރިއުޅޭ އުމުރަށް ޖަހަނުދޭތޯ، ހަމަގައިމު ތިމާގެ ވިސްނުންތަކުގައި ހުންނަން ނުޖެހޭނެ. ކޮންމެ މެންބަރަކު ވެސް ވިސްނަވަންޏާ ތިމާގެ އަތޮޅަށް، ތިމާގެ ރައްޔިތުންނަށް، ތިމާގެ ޤައުމަށް ލިބޭ ފައިދާ ފުރިހަމައަށް ކަމެއް ކުރުމެވެ. ކަމުގެ ބަލާކަން ދިމާއިދިރިޔާތަން ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަކީ އަތޮޅުގެ ރައްޔިތުންގެ ތަރައްޤީއަށް ހުރަސްއަޅާ ގޮތެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެމެވެ. އަތޮޅުގެ، ތިމާގެ ރައްޔިތުންނަށް ހެޔޮ ފައިދާ ލިބޭ ކަންކަމަށް ތާއީދުކުރުމަކީ ކޮންމެ މެންބަރެއްގެ ވާޖިބެކެވެ. އަދި ސ. އަތޮޅުގެ ތަރައްޤީއަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލާއިރު އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރެވި ހުރީ ބޮޑު ހިތާމައެވެ. ސ. އަތޮޅުގެ ތަރައްޤީގެ ވާހަކަ ދައްކާއިރު، ސ. އަތޮޅުގެ ތަރައްޤީ އޮތީ އިތުރު މުސްތަޤްބަލަކަށް ދާން ތައްޔާރުވެފައެވެ. ސ. އަތޮޅުގެ ތަރައްޤީ އަށް ދާން ފުރުޞަތުދީ ތަރައްޤީ ކުރާ ވަގުތެވެ. ސ. އަތޮޅުގެ މަސައްކަތް ވެސް ކުރިއަށް ދާއިރު އަޅުގަނޑު ތަރައްޤީގެ ދަތުރުގައި ވެސް އޮތީ ސ. އަތޮޅުގެ ތަރައްޤީގެ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އަދި ތަރައްޤީކުރުމުގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑު މިއަދު ތާއީދުކުރަނީ މި ބިލަށެވެ. އަދި ތަރައްޤީގައި އެކުގެ ވާހަކަ ވެސް ދަންނަވާ އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަމެވެ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ގަވާއިދު އަޑުއަހަމުން ދިޔައީ ފުވައްމުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ވަޙީދެވެ.

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކުރިމަތީގައި މި އޮތް ބަޖެޓަކަށް، 2013 ވަނަ އަހަރަށް ސަރުކާރުން މި ހުށަހަޅާފައި މި އޮތް ބަޖެޓަކަށް ގޮތުގެ އުމުރަކުން ވޯޓެއް ނުދެވޭނެ. ބަޔާނާތަކުން ހަރިސް ފޯރިކަން ޓޫރިޒަމްގެން، އިންތިޚާބާބާ ނުލައި ލާ އިންސާނީ ގޮތަކަށް ފެނިކަންކުރުމުން ދާ ފެނި އެއްގެ އަމަލަކުން ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ފައިސާގެ 16 ބިލިއަން ރުފިޔާ ދުލްކްދުވާކަމުގެ ގޮތުގެ އުމުރަކުން ވޯޓެއް ނުދެވޭނެ. ގޮތުގެ ރައްޔިތުން އެއަރކަރައް ފުރުސަތައް ނުދޭން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ޤާނޫނީ އަދުގަނޑު ހަމަ އެކަނި ގޮތުގެ އުމުރަކުން، ނުވަތަ ގޮތުގަނޑަށް، ނުވަތަ ހަމައެކަނި މާލެއަކަށް ވިސްނާލަ އެއް ވެސް ނޫން. މި 31 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ދަރަނީގެ ބަޖެޓަށް އަޅުގަނޑު ވޯޓުދިނުމަކީ އެ ވޯޓުދިނުން ދިރިހުރެއްޖޭގެ އަދި ކަންކޮޅުތަކުން، ހުރިހާ ދާއިރާއެއް އެއް ދިރިހުރި ހުރިހާ ސަރަހައްދުން ދަރަނިވެރިކަމުގެން. މި ބަޖެޓާ ދިރިހުރި ސަރަހައްދުން ދަރަނިވެރި އަނެއްކާ ކާމިޔާބު ބަޖެޓު ނޫން. މި ބަޖެޓާ ދިރިހުރި ސަރަހައްދުން އަދުވަހު ވެސް ކާމިޔާބު ބަޖެޓެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް، ދަރަނިވެރިކުރަނީއޭ، އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންނަވަނީ މި ބަޖެޓު ބަދަލުވީމާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ އާސަންދައިގެ ނިޒާމު ހަނިކޮށްލައި، ހުސްކު ފުރުސަތު ހުއްޓުވައިފި. ކުޑި ބޮޑެތިކަމާއި ސިއްހީ ބަޖެޓްކުރުމަކީ އޮތް ވަރަށް އަސާސީކޮށް ފުދުހުންނަނާ ސިވިލްސަރވިސް މުސާރަ އާއި އިނާޔަތްތަކަށް އަނެއްކާވެސް އިމްތިޔާޒުތަކަށް އުނި އޮތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މާލޭގެ ބިރުފަރާތަކަށް ނަމާ އެންމެންނަށް މާލޭގައި މާލެ އިން ބިރުފަރިކަން ލިބޭ ގޯސް ޒުވާނުން އިޖުތިމާޢީ ކަމަށް، މިހާރު އެ ފުރުސަތުތައް އަނބުރާ ފުރުސަތުތަކާއި ސިވިލްސަރވިސްތަކާއި ކޮށް ދޯ ބޭނުން ހަމަޖެހިއްސަވާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަދިއްލަ ވިޔަފާރިވެރިން ފޮނުވުމުގެ ފުރުސަތުގެ ބަދަލުވެގެން، އަދި ވިޔަފާރިއަކު ފުދުމުގެ ބަދަލުކުރުމުގެ ބަޖެޓުގައި، މިހާރު މި އޮތީ އަދުލުވެރިވުން ސަރުކާރަށް މުސާރައިން އިމްތިޔާޒުތަކުން، ސަރުކާރަކަށް ބަރޯސާވުން، ސަރުކާރަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުހަރުދަވައި މި އޮތީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އާސަންދައިގެ ނިޒާމު ނަގާ ސަރުކާރުތަކަށް ތަރަވައި ހުއްޓުވައި އުވާލެވޭ ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ލިބިދާ ވެސް ބޭނުންވާ އަށް ދޫކޮށް އޮތް ރިސޯޓުގައި އޮތް އިންޖީނާ އަށް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ އަށް ދިރުމުގެ ފުރުސަތު ވެސް ހުއްޓުވައިލާފައި، އެވަރުން ވެސް ވިޔާ ނޫން. މިއަދުގެ ހާލު މިނިސްޓަރު، މިއަދު އެ ވިދާޅުވި އިންޖީނާ އަށް އެކަނި ސަރުކާރު ވެސް ދިރި ބަޖެޓުގެ ޖަވާބުދާރީ ދެއްވާ. ކާކުތޯ ޖަވާބުދާރީވާނީ. އެ މިނިސްޓަރުންތޯ؟ އެ ވަޒީރުންތޯ؟ އެ މިނިސްޓަރުން ޖަވާބުދާރީވާނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވިސާދިނުން ހުއްޓާލީ އެކަނި ނޫން. އާސަންދަ ހުއްޓާލީ ކީއްވެތޯ ނޫން. މިހާރު ހާމަކޮށް ދީ ޖަވާބުދާރީވާނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެމް.ޑީ.ޕީ އިން އަޅުގަނޑު ބަޖެޓު ހުށަހެޅިއިރު އަޅުގަނޑުމެން ކަންކަމުގައި ހުރީ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން. އަޅުގަނޑުމެން 55 ރަށްރަށުގައި ބަނދަރުހެދީން. 7 ރަށްރަށުގެ ބިންހިއްކީން. އަޅުގަނޑުމެން 15 ރަށްރަށުގައި ނަރުދަމާ ނިންމީން. 3 ރަށްރަށުގައި ފެނުގެ ނިޒާމު ހިންގާފައި، އަޅުގަނޑުމެން 4 ރަށްރަށުގެ މަގުމަތިތައް ނިންމީން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް 3 ހާހާ ގޮތަރު ފުލެޓްއަޅުން މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިޔައީން.

މަދަރުސާއިގެ ޕްރޮގްރާމުގައި 76 ހާސް މީހުން އެންރޯލްކޮށް، 380 މިލިއަން ގާތަށް ހަރަދުކޮށް، 65 އަހަރުގެ އިސާރަތުގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން 1 މިލިއަނަށް ވުރެ އިތުރަށް ހަރަދުކުރި. އަޅުގަނޑު ދަންނަ ގޮތުގައި މިއީ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ކުރަންޖެހޭ ކަންކަމެވެ. އޭގެ ބަދަލުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭނެ މި ފުރުޞަތުގައި ބައްޔަތް ފުއްދަރަން ބަޖެޓު ހުރަހަކަށްއެޅުނު އެޅޭ ތަން. ފުރުޞަތުތަކަށް ސިވިލިއަނުން ހަރަދުކުރަން ފެށޭ އެކަނި ބަޖެޓު ހުރަހަކަށް އޮތް ތަން. ފެންވަރުތަކަށް ފެށޭ އެކަނި. ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތް ނުކުރެވޭ. ފިސްކަލް ފެންވަރުތަކަށް ފެށޭ އެކަނި ބަޖެޓު ހުރަހަކަށް އޮތް ތަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތީގައި މި އޮތް ދަތިކަމަކީ ބަޖެޓް ދިޔުމީ ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތަކަށް ބަޖެޓު ހިފާ ހަރަދު. މި ދަތިކަމަކީ ބަޖެޓުގެ ހަރަދުތަކުގެ ގޮތުން ހުރި އަދަދުތަކަށް ބަލާއިރު އަތުގައި ހިފެހެއްޓެން ނެތްކަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ މަޑަވެލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިދަށް. އޭގެ ފަހުން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނީ ގަމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރަށް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ބަޖެޓް ޖަލްސާގައި އަޅުގަނޑުމެން ފުރުޞަތު އެބަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ގިނަކަމާ އެކު ވަގުތު ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ. އެހެންކަމުން، މަޑަވެލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނާޝިދު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށް ގެންދެވުމަށް.

މަޑަވެލި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިދު ވާހަކަދެއްކުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ ވާހަކަދައްކާލުމަށް ޖަހައި ފުރުޞަތަށްޓަކައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ الله ސުބްޙާނަހޫ ވަތަޢާލާއަށް ޙަމްދުކުރަން. އެއާއެކު، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ މި ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން ތަފާތު އިރުއިރު ގިނަ ވުޒާރާތަކުން އެކި ގޮތްގޮތަށް ވާހަކަދައްކަމުން އެބަ ދޭ. އަޅުގަނޑުމެން ވުރެ ކުރީގައި ވާހަކަދައްކާލީމި ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވަރަށް ތަފްސީލީ ނަޒަރަކުން ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން ވާހަކަދައްކަވައިފި. ހާއްސަ ގޮތެއްގައި މި ސަރުކާރު ބަޖެޓު ހުށަހެޅުމުން ދިނައުމުން ބަހައި މުޤައްރިރާ ގިނަ އަދަދެއްގެ ބަޖެޓު ވެސް މި ބަޖެޓުން ދަނީ ތަޙުލީލު ވާހަކަދައްކަމުން. އަދި ބަޖެޓުގައި ފޯރުކޮށްދޭ ކަންތައްތަށް ހުރި ކަމުގެ ވާހަކަ ކުރިއަށްގެންދިޔަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން ފިޝަރީޒް މިނިސްޓަރ އެބަ ޖެހޭ. މި ބަޖެޓުގައި ހުރި ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކަށް، ދެކޮޅުހަދާ ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަދައްކަމުން ދަނީ ވެސް ސަރުކާރުގެ މިނިސްޓްރީތަކާ އަދި ސަރުކާރުގެ ވަޒީރުންގެ ތެރޭގައި ތިއްބެވި، ހާއްސަކޮށް ހުޅުމީން މިނިސްޓަރު. އަދި ރާއްޖޭގެ އެންމެ ބޮޑު ޚަރަދު ހުރި ކަންކަމާއި ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ޚިޔާލާއި ދެބަސްވުމާ ދިމާވެ. މި ބަޖެޓުން އެބަ ފަރާތްތަކުން، މި

ބަޖެޓަކީ އެއްވެސް ކަހަލަ އަމާޒެއް ނެތި ބަޖެޓެއްގެ ގޮތުގައި ހަރަދުކުރުމުން އެބަ ދޭ: މިއީ ވަރަށް ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަމާޒެއް ނެތި ބަޖެޓެއް ސަރުކާރުގެ ހަރަދުތަކުން ހުރިހާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާނުވާ އެބަ ހުރި. އަޅުގަނޑުމެން އެކަމާ ވިސްނަން އެބަ ޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ މި ބަޖެޓަށް ތާއީދުކުރާނެ ބައެއް. އަދި ހާއްސަކޮށް ގޮތެއްގައި މި ބަޖެޓު ބައްލަވާލާއިރު ފިޔަވަޅުތަކުން އަލުން މިބާ ބަޔަކަށް ރައްޔިތުން ރައްޔިތުންގެ މިހާ ބޮޑު ދަރަނި، އަޅުގަނޑު ހުރިގައި ފަރާތަކުންވެސް ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާ ފަރަހަކަންނަށް، 31 މިލިއަނާ ރުފިޔާގެ ދަރަނިއެއް އަޅާ ވަރަށް މި ބަޔާންކުރީ. އެއިން ވަކި، މިހާ ބޮޑު ދަރަނިއެއް ރައްޔިތުންގެ ބޮލުގައި އަޅުވަމުންދާކަމީ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަން އެބަ ޖެހޭ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑަށް ފެނޭގޮތުގައި، އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުން އަނިޔާވެރިކަމުން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ހުރުމުން ވީ ކަމެއް ނޫން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ގައުމީ ހިޔާލު ގައުމީ، ހިމަނާ، ދަތުރުފަތުރު ބަޖެޓު ތަފާތުތަކަށް، އަދި! ވަކި ފަހަރެއް އޮތް މި ހަރަދު ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ގެ ފަހަރެއް. މި ފަހަރެއްގައި އޮތް ސުމެއް. އެ ހިސާބު، މަގަސްތި އަމިއްލަ ނުފެތޭ މަސައްކަތުގެ ދަރަނިވެރިކަން ފަރާތްތަކުން ދޭހެވޭ ވިސްނުމުން އެ މިފެންނަނީ ވަކިކުރެވިފައިވާ ހިސާބުތަކަށް، މަސައްކަތް އެއީ އެކަމަކު އެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ދަރަނީގެ ބޭނުމަކީ ކަމަކަށް. އަދި މިކަމަށް އެއީ އެއްކަލަ، ބޮޑު ތާރީޚު.

އެވަރު އެއްވެސް އެއީ އެއްކަމެއް. އެކަކަށްވެސް ބަޖެޓުގެ ފައިސާ، 50000 ރުފިޔާ އަށް ވުރެ ބޮޑު ދަރަނިވެރިކަމުގެ އެ ކުރެވޭ ދަރަނީގެ ބަލަހައްޓާ ޕްރޮޖެކްޓް އެ ބަޔާންކުރެވޭ ކުރިއަށް؟ މަސްލަހަތު ބަލައި އެއީ. ޕްރޮޖެކްޓް އެ ބަޔާންކުރެވޭ ކުރިއަށް؟ މަޝްވަރާގެ 1700 އަށް ވުރެ ގިނަ ރައްޔިތުންގެ ކުރިއަށް ޕްރޮޖެކްޓް. އެހެންނަމަވެސް މަޝްވަރާތަކަށް މި ބަޖެޓުގެ ދަރަނިތައް ރައްޔިތުން ހުރިހާ. ޕީ.ޕީ.އެމުން ވެސް މަސައްކަތްކުރައްވައި ނުކުރޭ. ޖީ.ޑީ.ޕީއަކުން ވެސް އަޅުގަނޑު މިހާ ފަރާތަކުންވެސް، ޖީ.ޑީ.ޕީން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަނިޔާވެރިކަމުގެ ދަށުން. ކުރިން މަސައްކަތުގައި މަޝްވަރާގެ ކަންތައްތައް ކުރިއަށް ބަޖެޓު އަޅުގަނޑުމެން އަނިޔާވެރިކަމުގެ ދަށުން ޖީ.ޑީ.ޕީން. ކުރިން އަށް އަޅުގަނޑު އިސްލާހުތައް ހުށަހެޅިން. އަދި ކުރިން މަޝްވަރާ، ކުރިއަށް، ސަރުކާރު. އަދި މަޝްވަރާގައި 2012 ވަނަ އަހަރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރެއްވި ބަޖެޓުގައި އޮތް ތިލަފުށި ހަމަޖެހުމެއް ހިއްސާކުރެވިފައި ކުރުމަށް ބާއްޖަވެރި ގަޑީގެ ޕްރޮޖެކްޓް ވިސްނުމެއް އެއް ވެސް ނުކުރެވޭ. ހިތާމަޔަކީ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މި ފާހަގަ ދައުލަތުގެ އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުން މި ދަރަނި އިންތިޒާމުކުރުމަށް ބަޖެޓުން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން މި ފާހަގަ އެއް ނުކުރެވެނީ. އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓު ފުރިހަމަކުރުން ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުގައި މިހެން ވޭ. ސުވާލު ދެމުން ބަޖެޓުގައި މި ރަށްތަކުގެ އަތޮޅު އަޅުގަނޑުމެން ޙާލަތު މި ބަޖެޓު ފުރިހަމަ. އަދި އެދިވޭ ރައްޔިތުން މަޝްވަރާ ކުރިއަށް ހާލަތު އަޅުގަނޑުމެން މަޝްވަރާކުރުމަށް ކުރަން ބަޖެޓުގެ އަސާސީގޮތުން ދަރުމަވަންތަ މަޝްވަރާ ދަރުމަތަކުން ނުކުރެވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ނުކުތާތައް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ގެން. އަޅުގަނޑުމެން ހިތި އަސްލު ބަޖެޓު ކަންތައްތަކަށް ދިނުމަށް ހިމަނައިދެއްވުން ވަކިން. އެ ކަންތައްތަކަށް ދިނުމަށް ހިމަ ހުރިހާ ރަނގަޅު ޖަވާބުދާރީ، އަޅުގަނޑު މި ފާހަގަ މި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު، ގެން. އަޅުގަނޑުގެ ރައްޔިތުންނަށް އެނގޭނެ. ހާލަތަކާ ދިމާވެއްޖެ

ރައްޔިތުންނަށް އެނގޭނެ. އެތާނގައި ހުރި ބަޔަކު ކިޔާ ބޭރުގެ ޑޮކްޓަރެއް. އަދި ފަރަންސޭސިވިލާތުގެ އުތުރުގައި އޮތީ ބިމަކުން ގެނެއްސަ ހުރި ޑޮކްޓަރެއް. އަދި އަޅުގަނޑުމެން ހޮސްޕިޓަލުގައި އޮތީ ދެންހުރި ޑޮކްޓަރަކީ ރަސްމީ އެން އުޅެން ޑޮކްޓަރެއް ކަމަށް. މި ޑޮކްޓަރުންނަށް މި ހަރަދު ވަރަށް ގިނަ ދުވަސްވަންދެން މަސައްކަތްކުރި ޓީމުން. ހިތާމަޔާ މި ބޭފުޅުންނަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ހެޔޮ ޝުކުރު ފޮނުވަމުން ދުވަސްތަކުގައި ތުހުމަތު ކުރިމަތިވެފައި ސަރަޙައްދުގެ މިކަމާ މި ދޭންނު ޖަވާބު ކިޔާ ކުރިމަތިލާ ޑޮކްޓަރު ވަނީ މާލެ ބަދަލުވެފަ. އަދި އެ ބޭފުޅުންނަށް މާލެ ބަދަލުވީމަ، އެހެން ކުރިއަށް ދާއިރުގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތެއް ފެނި އެހެން ޑޮކްޓަރެއް ބަދަލުވެގެން އެ ދަނީ. މިއީ ހިތާމަހުރި ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ޓަކައި ބަޖެޓް ނޫނަސް އަމިއްލަ ނަފްސުގެ މިންވަރު ބޮޑު އަސާސީ ކަމެއް ކަމަށް ވާތީ ފަހަރުގައި ބަޖެޓް ނުހިމެނިފައިވާ އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސަތުތަކުގެ ތެރެއިން އެބަ ޖެހޭ މިއަދު. އަޅުގަނޑުމެން އަދާކުރަން ގަބޫލުކުރީ އެންމެ ގިނަ ޚިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދޭނެ ގޮތް، ބަޖެޓުގެ ތަފާސްހިސާބު ފެށޭ ތަރައްޤީ ކަމެއް ދެކޭ ބޮޑު ކަމެއް ނަމަ، އަޅުގަނޑުމެން އެ ކަމަށް ތައްޔާރުވާނަން. އެހެންނަމަވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރާއްޖެގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެންމެ ބަޖެޓް ހުށަހެޅުން، އެންމެ ގިނަ ކަންތައްތައް ކުރަން ނިންމާފައި އޮތީ އަހަރަކީ 2012 ވަނަ އަހަރު. ކުރިއަށްއޮތް ކުރުކުރުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރެވުނު. އެއީ ކަމެއް ވެސް ނުވެދާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓު ތަޢުލީމާއި އިދާރީ ކަންކަމަށް ދޫކޮށްފިނަމަ މި ދާނީ. މި ފަހަރު އަޅުގަނޑުމެން ތަޢުލީމަށް ބޮޑުބަޔެއް މި ވަނީ. އެންމެ ކަމެއް ވެސް ކުރެވުނު ނަމަ، އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުން ކުރެވުނީ. ކަރަންޓާއި ކުރެވުނު ކަމެއް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދައްކާލަދޭ! ނުކުރެވުނު ކަމެއް. އެހެންވީމާ، ދައުލަތުގެ ފައިސާ މިތަކުން ގޮސްފައި ހުރީ މަސްލަހަތާއި ބައްޓަންކުރެވުނު މީހުންނަށް އިސްރާފުކުރެވުނު ތަނަކުން. އަދި އެ މީހުންގެ މުސާރަ ބޮޑުކުރުމަށް، މި ކަންތައްތައް ކުރުމަކީ އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ކުރެވުނު ކަމެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދުނިޔޭގެ އެއްވެސް ފައުމަކުން ކުރާނޭ ކަމެއް ނޫން ތަޢުލީމަށް ވުރެ ބޮޑަށް، އެ ފައުމެއްގެ ތަޢުލީމާއި ވުރެ ބޮޑަށް އެ ތަނެއްގެ ދިރާސީ ބަޖެޓް، ތަޢުލީމާއި ސިޔާސަތު ވުރެ ބޮޑަށް ހަރަދުކުރާ ނުކުރެއްވިޔަސް. އެހެންނަމަވެސް މި ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑުމެން ފެންނަން އޮތީ ކޮންކަމެއްތޯ؟ މި ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑުމެން ތަފާސްހިސާބުތަކުން ފެންނަން އޮތީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިދިޔަ ފަހަރު ދި ފެބުރުއަރީ އަހަރު ވުރެ ބޮޑު ބަޖެޓު އަދި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހިނގާ އެމް.އެން.ޑީ.އެފް، ދިރާގު ބޮޑުކަމުގައިވާ އެމް.އެން.ޑީ.އެފްގައި ޑިޕާޓްމަންޓް ކުނބުނިތަކުން ހިނގައިދާނެ ކަމަށް. މިއީ ހިތާމަހުރި ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓުން ފެނިގެންދިޔަ ސަރަޙައްދު މަޤާމުތަކަށް ސިފައިން އޮތުން. ހަޤީޤަތުގައި ސިފައިން އޮތުން، ނަޖިސްކަމުގައި ސިފައިން އޮތުން. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ޑީ.އާރ.ޕީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ތަރިކައާ ބަޖެޓް ބަޖެޓު ކޮމިޓީ އަދި ވާރެ ދިރާސާ ސިޔާސަތުތަކެއް ފާސްކުރެވުނު. އަދި އެ ބޭފުޅުން އެ ދާއިރާތަކުގައިވެސް އަޅުގަނޑު އެ ބޭފުޅުންނަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ މި ބަޖެޓުން އެކަން އެ ބޭފުޅުން އަދި ޖަމާވީ އޮތެއް ނުވެއެވެ ކޮންޓްރޯލްކަން. ކުރެވުނު ވަރުގެ ތަޢުލީމާއި ނުވެއެއް ނުފެނެ، ކޮންޓްރޯލް ނުވެއް އެނގޭނެ. ބަޖެޓް ހިނގާކަން ވެއް ނޫނގޭނެ. މި

ސަރުކާރު ޤާނޫނީ މި ބަޖެޓު ނިންމަވައި، އަދި އަޅުގަނޑުމެން ވޯޓުދިނަސް، ނުދިނަސް މި ބަޖެޓާ ހެޔޮގައި ސަރުކާރުން ޤާނޫނީ ނިންމާލަން. ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކުރާ ސަރުކާރެއް މި ޤައުމުގައި އޮންނަންޖެހޭނީ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ ވަބަރަކާތުހޫ. އާދެ! ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަކީ ދައުލަތް ހިންގުމަށް ބަލައި އަންދާޒާކުރާ ހަރަދު. އަދި ލިބޭނެ ކަމަށް ލަފާކުރާ އާމްދަނީ. ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސް ދައުލަތުގެ ދެމިއޮތުމަށް ބަލައި، ދައުލަތް ހިންގުމަށް ބަލައި ބަޖެޓެއް އޮތުމަކީ އެއީ ލާޒިމުކުރާ ކަމަކަށް ވާތީ، ބަޖެޓު ފާސްކުރުމަށް އަޅުގަނޑު އަބަދުވެސް ތާއީދުކުރަން. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ ބަޖެޓަކީ އިންސާނާ ބޭނުންވާ ހުރިހާ ކަމެއް ހާސިލްވެސް ނުކުރެވޭނެކަން. އިޤްތިޞާދީ ވިސްނުމުގައި އިންސާނާ އަށް ހާސިލުކުރެވޭނީ، އެންމެ ކުޑަމިނުން ހިނގާ އަށް ވެސް ހާސިލުކުރެވިދާނީ އާސަންދަ އުސޫލުތަކުގެ ގޮތުން 50%. އެހެންވީމާ، އެބަހީ ހާސިލުކުރެވިދާނެ ވެސް ވަރަށް ކުޑަމިނަކަށް ފިޔަވައި. އެހެންވީމާ، ދިރިއުޅުން މި ކުދި ރަށްތަކުގައި އެ ފިޔަވަޅު އިޤްތިޞާދީގޮތުން ހުރިހާ ކަމެއް ހާސިލުކުރުމަށް އެއީ ފުރުޞަތެއް ކަމެއް. އާދެ! އެކޮޅުން ދަންނަވާ ކަމަށް ވާތީ އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ބޭނުންވާ ހުރިހާ ކަމެއް ބަޖެޓުގައި ހިމަނައިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަޖެޓު ފާސްކުރެވިދާނެ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުރުގެ މާލީ ހާލަތު ނިޒާމުކުރާ ގޮތުން އެކަންކަން ނިޒާމުކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ ހާލަތުގައި އެކަމާ ވާހަކަދައްކަން، އަޅުގަނޑުމެން ކަންތައް ކުރަމުން އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ދަސްކުރުމަށް ކަމެއް ނޫން. އާދެ! ބަޖެޓުގެ ހަމަހަމަ ވާހަކަދެއްކުމުގައި އުނިވަރސިޓީއާއި ކުދިރައިން، ތަޢުލީމް ދަރިވަރުން އެއްވެސް ކަހަލަ ބަޖެޓުން އިސްކަމެއް ނުދީ އެ ފަދަ ފުރުޞަތު ކުޑަކުރެވިފައި، ދަރިވަރުންނަށް ހުރިހާ އިސްކަމެއް ދޭން އަދި ހަރަކާތްތެރިވާން ހަމަހަމަކަމާއި ވާހަކަދައްކާ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަހަމަ ކަންތައްތައް ނުކުރެވޭ. އަޅުގަނޑު މިގޮތުން މި ދަންނަވާލީ ބަޖެޓުގެ ހަމަހަމަކަމާއި ދަތިތަކުގެ ނުވަތަ ސިއްޙީ ދާއިރާގެ ހަމަހަމަކަމެއް ކޮންސިލް ނުލިބޭ، ބަޖެޓުގައި ބޭނުންވާ ގޮތަށް ނުވަތަ ކޮންސިލުތަކަށް ހަރަދެއް ނުކުރެވޭ ހާލަތު ނުކުރެވުނީމާ، މި އަތޮޅު އެ ކޮންސިލުތަކުގެ އިސްކަންދިނުމާއި ބަޖެޓުގެ ހަމަހަމަކަމެއް ނުވާ ގޮތުގެ ހަމަހަމަކަމަށް ޙައްޤުވާ ކޮންސިލުތަކުގެ ޚަރަދުތައް ނުދީފައި ވާތީ އަޅުގަނޑު ދައްކަވާ ހަމަހަމަކަން ނުހޯދޭ ކަމަށް ނޫން. ހަމަހަމަކަމަށް ބަޖެޓުން ވަކިކަމެއް ނުދީފައިވާ ގޮތް ދެކެން. ގޮތުގެ ބޮޑު އަތޮޅުތަކުގެ، ކައުންސިލު ބަޖެޓުތަކުން ހަމަހަމަ ގޮތަކަށް، ކުރި އަތޮޅުގައި ކަމެއް ކައުންސިލުގައި އޮފީސް ދެން އަތޮޅު ބަޖެޓު ހަމަހަމަކަމާއިބެހޭ ކަމަށް، އެކަކު ގޮވާލަން ކައުންސިލު ގޮވާ ހަމަޖެއްސުން އެއީ އެއްޗެހި ހަމަހަމަކަމަށް. ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖެ އަދި ރާއްޖޭގެ ދިރިއުޅުން ތެދުވާ

ނޫން. އެ މަސައްކަތް އެބަ ކުރެވޭ. ވަރަށް ޒަމާންވެއްޖެ އެ ކަންތައް ކުރުވުމުންދާތީ. އަޅުގަނޑު އުއްމީދަކީ ރާއްޖެ އަޔީ
ތޮރާ ލިބިފައިވާ މުއްސަނދި ޤައުމަކަށް ވުން. އެހެންވެއްޖެއްޔާ ކޮންމެ ރައްޔިތަކަށް ވެސް އެކަނިގެންވާ އެތަވަންސްޓެއް
ވެސް ހަމަ އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރިޔަސް ލިބޭނެ ގޮތް ހަމަޖެއްސިދާނެ. އެހެންވީމާ، މިގޮތުން ހަމަޖެއްސިއްޖެ ކަމަށް
ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ހުރިހާ ކަމެއް އެއް ފަހަރާ ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ވެސް الله ސުބުޙާނަހޫ ވަތަޢާލާ
ފަރާތުންދެއްވާފައެވެ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭ އާމްދަނީން ދައުލަތުގެ ޚަރަދުތަކުން، ހުރިހާ ޚަރަދުތަކެއް ހަމަހަމަ
އުސޫލަކުން ކަންކަން އެކި އަހަރު މަތިން ބަހައްސަވާލައްވައިގެން، ވަކި ރޭވުމެއްގެ ދަށުން ކޮންޓްރޯލްކުރަމުން އަޅުގަނޑު
ހިތުން ހަމަހަމަކަން ޤާއިމުކުރުމަށް. އެގޮތުން ބަޖެޓުގައި ބަޖެޓް ލިބޭނެ ކަމަށް އަންދާޒާކުރައްވާފައިވާ ވަރަށް ވުރެ
ވެސް ބޮޑުކަމަށް މި އަހަރު ވެސް ޚަރަދުވެގެން މި ދާ ދިޔުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅަށް ކަންކަމެއް ކޮންޓްރޯލްކުރަން ޖެހޭ
ހަމަގައިމު ވެސް ކޮންމެވެސް ކަހަލަ ވިސްނުންފުޅެއް ގެންގުޅުއްވާ ކަމުގެ ހެއްކެއް. އަޅުގަނޑު އެކަމަށް ޖެހޭ
ޝުކުރުކުރަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ އެއްވެސް އިންސާނަކީ އެ މިހާރަށް ލިބޭ އެއްޗެއް ލިބޭނީމަ، އޭނާގެ ހިތްފުށުން ބަލައި
ނޫން. އިނގިރޭސިންނާ ފަދައިން އަޅުގަނޑު ހަމަގައިމު ވެސް އެގޮތް ފުރަތަމަ މާލެ އައީ ވެސް 22 ޖުލައި 22
ދުވާހުން. އެހެން ހުއްޓާ ދޮރުފަހަރުގައި އިންޑިޔާއަށްގޮސްގެން 24 ގަޑިއިރުން، 23 ގަޑިއިރުން މާދުވެރިކަ ވެސް
އަޅުގަނޑު ވަރަށް އުފާވި. އެހެންނަމަވެސް އެހެން ދަތުރުތަކުން ގޮސް މިހާރު ފޮނުވައިބަގައި 35 މިނެޓުން ލ. އަތޮޅު
ދުވެހިރާ ވެސް އިނގިރޭސި އަރާފައި ދަތުރުވެގެން. މިގައި ދަތުރުކުރަން މި އުޅޭ ވާހަކަ އަޔާ އިންސާނާގެ ހިތުގައި ނުހުރޭނެ.
އެއީ ރަސްމީ އަންގާފައި ވަކި ރަސްމީގެ އެއް ވާދީ ލިބިއްޖެއްޔާ ދެވަރަ ވާދިއައިކަން އާނަ އެދޭން. މިއީ އިންސާނީ ބަޔާނެކެވެ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ރަނގައި ބޮޑުނާއި ނަރުދަރާއި ހިތުދަށުގެ ނުނި ވާހަކަދައްކާއިރުގައި، އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުނާއި
ނަރުދަރާގެ ހިތުދަށުގެ އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން ބޭނުމެއް ނުވޭ. ބޭނުންވަނީ ކޮންކަހަލަ ބޭނުމަކަށް، މިފަހަރު ބޭނުންވަނީ
ހަނދު ފާއްސަކާ ބޭނި ޖަމާން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ދޮރުދަތު. އަޅުގަނޑުމެން މާތު ގޮސް އަންނަ މިހާކަ ހަދިޔާއަކަށް 3
ބިސްކޯދު ތޯފައި ނޫސްކުރުވާނަށްކަށް ފޮނުވަހައިތޯފައި ދިނީމަ، އެއީ ވަރަށް ބޮޑު އެއްޗެއްކަން ބަހައިގެން ދުވަސް ވެސް
ދިޔަ. އެހެން އަންނަމުންއަންނަމުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަންކަން ފުރުޞަތު ވަރަކަށް އިނގިރޭސިންނާ
އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް ވެސް ދިސަވަމުންދާން. މިއީ ބަޔާނެކެވެ. މި ބަޔާނެއް ތަޢާރުފުކުރަން އެބަ ޖެހޭ.
އަޅުގަނޑުމެން މޮބައިލްފޯނު ގަނެއްގެ ޗާޖު އެއް ވައްތަރުގެ އެއްކޮށް 12 ހާސް ރުފިޔާ އަށް ގަނެގެން އުޅުނުއިރުގައި
އެއީ ވަރަށް ބޮޑު އެއްޗަކަށް ހަދައިގެން އުޅުން. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އައިފޯން ވެސް މިހާރު ވެއްޖެ އާދައިގެ
އެއްޗަކަށް. އެއަށްވުރެ އެހެން ބޭނުންތެރި އެއް މިއަދު ބަޔަކު ވިއްކާލެވޭ. އެހެންވީމާ، ބަޖެޓުން
ކުރުވުނުހިރި ކަންތައްތައް ޚަރަދުކޮށްގެން ބޭކާރު އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ މަޖިލިސްގެ ހިތްހަމަ ދަންބަރުން ވެސް
ޒިންމާދާރުކަމާ އެކު ވިސްނަން. މުޅި ޤައުމަށް ވިސްނަން. ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑުމެން ރަށް ވިސްނައިގެން
އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގެ އިޤްތިޞާދީ ފުދުންތެރިކަމާ ދުރުވެއް ނުކުރެވޭނެ. ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް،

އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ބޭނުންވާ މިންވަރަށް ކޮންމެވެސް ވަރެއް ބަދަލުގައި ހިމެނިފައިވާ ކަމީ އަޅުގަނޑުގެ އުފާކުރާ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރާ ބަޔާނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ހާލަތު އަށް އާދައިގެ ވިޔަ މިންވަރަށް ބައްލަވައިގެން ހަމަހަމަކަމާއި އިންސާފާ އެކުގައި 1 އަހަރު ދުވަހު ހުރިހާ ރައްޔިތުން ކަނޑައެޅި ކޮންސްޓިޓިއުޝަން ކަމުގައި ވިދާޅުވެ، 1 އަހަރުން ކުރިން ކަމެއް ވި ރަނގަޅު ކަންތައްތައް ކުރުމަށްވުރެ އެ ރަނގަޅު ކަންބޮޑުވި، ދެން އެކަން އަހަރެން އެނގޭ ރަނގަޅު ކަންނޭގެ ކަމަށް، ރައްޔިތުންގެ އިލާ ފުލުހުންގެ އެބަ އެކަކަހަރަކަށްދޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް، އެއްވަގުތެއްގައި ވިލާތަށް 16 މިލިއަން ނުވަތަ 16 ބިލިއަން ނުވަތަ 15 ބިލިއަން ދުނިޔޭގައި ހުރިހާ ރަށްތަކުގެ ހުރިހާ އިމާރާތްތަކާއި ހުރިހާ ބަނދަރުތަކާއި ހުރިހާ ނަރުދަމާ އަދި ނުހިނގާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަހަމަކަމާ އެކު ބަދަލު ބައެއްގެން މި ޖެހޭ. ކޮން ރަށަކަށްތޯ އިސްކަންދިނީ ތިބި މާތްރަސްކަލާ ދުނިޔެ ފުރަސްތާކަމުގެ. މިދިޔަ، ފޮނުވި ހާލަތު 1932 އިން ފެށިގެން އަޅުގަނޑުމެން ފޮނުވި ދުވަހުގެ ފުރިހަމަކަންވީހެވެ. އެ ހިސާބުން ފެށިގެން، 1932 އިން ފެށިގެން މިއަދު ހަމައަށް ކޮން ރަށެއްރަނގަޅުތޯ ހުރި އެންމެ ބޮޑު ޚިދުމަތްކުރީތީ. ކޮން ރަނގަޅުތޯ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިޖުތިމާޢީ ޚިދުމަތްތައް ފުރިހަމަކޮށްދިނީ ބަލާފައި، އެކަހަލަ އުސޫލުތަކުން ހަމަހަމަކަމުން، ދެން މިފަހަރު ދޮރުން މިލިޔު ރަނގަޅު. އެހެން ފަހަރަކު ދޮރު އެހެން ރަނގަޅު. އެހެން ކިޔައިދެން ލިބޭ އެއްބަސްވުން ހަމަހަމަ އުސޫލުތަކުގެ ގަވާއިދު ކުރުމުގައި އެއީ އެންމެ ބޮޑު ފުރިޔާއި ހެއި. ދެން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަދަލުވެން ޖެހޭގޮތް ކުރަމުންދާ ކަންކަން ވެސް އެބަ ހުރިތޯ. އެއީ އިސްލާމްދީނީ ބައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ދީލަތި ކުރެވޭގޮތަށް. ބަދަލުވެން އެ ބައި ކުރެވޭނެ ރަސްމީ އިޖުތިމާޢީ ބޭނުމުން ޖެހޭ އެ ރަނގަޅު ސިޔާސަތު އާއްމު ދަށުން ޚިޔާލަކާ ދެމިހުރި އޭގެ ހަދަކަށް ހޯއްދަވާ ކުރުތަކުގެ ދިދިއަކީ ރަނގަޅު ކަމުގެ އެންމެ ހާއްސަ އިދާރާތަކުގެ ބައިތައް ގެނެސް. މިސްކިތްތަކާ ކަނޑައެޅި ޚިދުމަތްތަކުން ޖާގަ އޭގެ ފަރާތް ނޫނިއްޔާ ވަޒީފާއަކަށް. މީހުންގެ ކަށަވަރު ނޫނީ ގައުމީ ކުޅިވަރުގެ ބައިވެރިން ގޮތުން ވެސް އެއަށް ޖަވާބު ކުރެވޭ ދައުރެއް. މާލެއަށް މަދުނޫން ޖަހާ ކަނޑަކާއި ކުރި ވަރަށް ހެދޭ ތަނަކު. ނުވަތަ ރަށްތަކަށް އެބަ ވަކި ދަތުރުތަކުގެ ވެސް ދަތުރު މިފަދަ ދެކޭގޮތް ހޯދާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ވަޒީފާ ޖާގަ ހިޔަލާފުކުރުވާ ސަމާލުކަމުގެ ފަހިކުރެވޭ. އެހެންވީމާ، ޒަމާނީ ވިސްނުމުގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދޭ ސާފުކަން ހިތާމަ އެންމެ ހަމަހަމަކަން ބަލާފައިވާ ހަމަގައިމު ވެސް ވަރަށް ބޭނުންތެރި ކަމެއް. އާދެ! އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ކޮންމެ ގޮތެއް ވިދާޅު ބަލައި އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭގޮތުގައި ސިޔާސީ ކަމަކު ފަހެއް، މިއަދު ބަލައި އޭރު މިންވަރަށް ބަލާލާ އަޅުގަނޑު ބަލަބަލަ ބާރުދޭން ޖެހޭނީ. އެއީ އެންމެ ހިތްހަމަޖެހުން ކުރުގައި ނިމިދިޔަ އަޅުގަނޑުމެން ޤަބޫލުކުރަންޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތް ދިރިއުޅުން ބަދަލުކުރުން ބަލައި ބަލަބަލާ ބޭނުންވެގެން. އެހެންކަމުން މި ބަލަބަލަ އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވަކިވަކިފަރާތްތަކުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ އަމާޒު ވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅު ވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ދެއްކުމާ އެއް ވެސް މިދައި ކޮންމެ ވެސް ކަންތައްތަކާއި ހިންގުމުގައި ދޭތެރޭ އެހެން ބަލައި ބަލަބަލަ ކޮމިޓީ

އަދި ޝުކުރުދަންނަވަމުން، އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަކޮޅު ނިންމާލަން. ވަރަށްބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته.

މިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސިއާމު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ ވަބަރަކާތުހޫ. އާދެ! ދައުލަތުން މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވާފައި މި ވާ ބަޖެޓު އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ނިންމާފައިވާ ބަޖެޓަކީ 15.3 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މި އަދަދަކީ ވެސް ދިވެހިރާއްޖެއަށް ލިބޭ ވަރަށްވުރެ ބޮޑު އަދަދެއް. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގައި ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ އެއްކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދު ތަނަވަސްކޮށްގެން ނޫނީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދަށް އިތުރު އިންވެސްޓްމަންޓުތައް އައިސްގެން ނޫނީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޚަރަދުތަކަން އަޅުގަނޑުމެންގެ އަމިއްލަ ހަމަޖެހިގެން ސަލާމަތް އެއްސަލާމަތުގެ ޤާނޫނުގެ އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުން މި ދިޔައީ އަޅުގަނޑުމެން އަމަލުގައި ހުރި ވަޒީފާތަކުގެ އަދަދުތަކެއް. މިގެ ތިމާވެށީގެ އަރަދަން ބަޔާނުގައިވާ މިއިން ކޮންމެ ވަޒީފާތަކުގެ އަދު 7 މިލިއަން، 8 މިލިއަން ޑޮލަރަށް ވަގުތުން ވިއްކާލެވޭ. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދު މި ހާލު އޮތްކަމަ 7 މިލިއަން، 8 މިލިއަން ޑޮލަރަށް ވިއްކާލައިފިން ރަށްރަށް 1 މިލިއަން ޑޮލަރަށް ވެސް މިހެން ނުގަނެވޭނެ އިޤްތިޞާދުތަކަށް މި އިޤްތިޞާދު ބަހައްޓާ، ތަރައްޤީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ ރައްޔިތަކު ވެސް، ކޮންމެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރަކު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެދެނީ ހައްލުތަކެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ މިއަޑީގައި ކުރިއަރައިދިޔުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ގަ ދަރިންނަށް ވެސް، ގަ ކުދިންނަށް ވެސް 6 އަހަރުގެ، 7 އަހަރުގެ ކުދިންނަށް ވެސް އުނގެން 2 ހާސް ރުފިޔާ ދީފައި ގެއްސަ ދަރިފަށް މިގެން ކޮންމެވެސް އެއްޗެހިފައި ގަންނަން ބޭނުމާ، އެ ހަރަދުކޮށްގެން. އެއްކަލަ 7 އަހަރު، 6 އަހަރު ކުއްޖާ އަދި 2 ހާސް ރުފިޔާދީފައި ދަރިފުޅާ މިގެން 1 ހާސް ރުފިޔާ ދީފައި ހަދައިދޭނަމޭ ބޭނުމަ، އެ ދަރިފުޅުގެ ގައިގަން ނަންބަރު އެކަން ކުރެވޭނެކަމަށް. އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއަދު ރައްޔިތުންގެ ހިންގުމުގެ ނިޒާމް ކުރެވޭގޮތުގައި ބިލްތަކާއި ބަޖެޓު މަޤާމުތަކުގެ، ރައްޔިތުންގެ މި ވަގުތު ހިންގަމުން ބިލްތަކާއި ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މި ބަދަލުތަކުގެ ވިސްނުންތަކާއި ކުރިއަރާ މި ބިޔަހަރުން ކަމަށް އަޅުގަނޑު މި ވަގުތު ދެކޭން. މިއަށްވުރެ މާ ހަރުދަނާ ގޮތެއްގައި މަދީން އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިޔާސަތު، އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދީ ސިޔާސަތު، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ ފުރުޞަތުތަކަން، އެ މީހުންގެ ޖީބަށް ގެނެސް ފައިސާ ވަންނާނެ އުސޫލު ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ﷲ ތަޢާލާ މި ދައުލަތް ދެއްވާފައި އެބަ ވޭ. އޭގެތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ އެއްކަމަކީ އިޤްތިޞާދީ ގޮތުގައި އިންވެސްޓްމަންޓުގެ ކޮންކޮން ކަމެއްތޯ. ބަޔާނުގައި ކޮންމެ ގޮތަކީ އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖީބަށް ނަގާލަން ހުރިހާ. ކޮންމެ ފަރާތެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖީބަށް ނަގާ ލިބެނީ ހުރިހާ. ކޮންމެ ރަށަކު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޭގެ ފައިދާގެ ތެރޭގައި ރަނގަޅު ޖީބަށް، އަދި އެހެންވެސް އެއްކަލަ ނަގާ ލިބެނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުރިހާ. ބޭނުންވަނީ ކޮންކަމެއްތޯ؟ ބޭނުންވަނީ

[illegible] ރަނގަޅު އިޤްތިޞާދީ ނިޒާމުތަކެއް. [illegible] މި [illegible] ވަރަށް ގިނައިން

[illegible]

[illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ

[illegible] މަސްވެރިކަން [illegible] الله ތަޢާލާ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] މަސްވެރިކަން [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 2004 ވަނަ އަހަރު [illegible]

[illegible] الله ތަޢާލާ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 15.3 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 10 އަހަރު، 12 އަހަރު [illegible]

[illegible] 8% [illegible] 20% [illegible] 12% [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 3 އަހަރު [illegible]

[illegible]

އިސްތިހާރުނުކުރެވެންޏާ ކިރިޔާއޮތީ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް އެނގިވަޑައިގެން، ހިތަދަނެތޭ ރަނގަޅުތޯ ވާނީ އެއްވަރު އޮޅި ވަގުތުގައި ބޭއްވިއްޖާ. މި އަޅުގަނޑުމެން ކުރެއިރުއްސުރެ ވެސް އުޅޭ ހަރުބަހެއް ދެއްކީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އާދޭ ނުވިއްޔާ، އެ އިސްތިހާރުކުރުމުން، އެ ކަންތައް އަޅުގަނޑުމެން ނުކުރޭ، ދެންހުރި އަވައްޓެރި ހުރިހާ ގައުމުތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެންމެންނަށްދޭ ޕަބްލިކްފިނޭންސް އިންޓަނޭޝަނަލް ބިޑްތަކަށް ދިމާ، މިކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ މި މަޖިލީހުން ނޫނިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ސަރުކާރުން ބޭނުންކުރާ ގޮތަށް. މިކަން ކުރަން ބޭނުންވާ ނަމަ، އެކަން އެ ކުރަނީ ހިނގަނީ. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މި ކަމުގައި މިހާރު ކުރެވިގެންނުވާނެ. އަޅުގަނޑުމެން...

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުނު:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަގުތު ހަމަވެގެން އެ ދިޔައީ އިނގޭތޯ. ވަގުތު ހަމަވެގެން އެ ދިޔައީ. އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިޒަށް.

މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިޒް ފާހަގަކޮށްލެވުނު:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަމުން މި ގެންދަނީ 2013 ވަނަ އަހަރަށް ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައި، ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާފައި ބަޖެޓު ދިރާސާކުރައްވައި ކޮމިޓީން ފާސްކޮށްފި ދިރާސާ ރިޕޯޓުގެ މައްޗަށް ބަހުސް. އާދެ! މި ބަޖެޓު ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތުގެން މި މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީތަކުން ސަރުކާރުގެ އިސްލާހުން، މިނިސްޓަރުން، ހުއްޓާ ގޮތްޕަތި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން، ހަމައެކަނި މިނިސްޓަރު ވަޒީރެއްގެ ވިދާޅުވުމައި އެބަ އޮތް މިހާރު ހުރަހެއްޓަކައި މި ވާ ބަޖެޓާ އެއްވެސް އަދަދެއް ނުހުރި ބަޖެޓާ. މިއިން އަޅުގަނޑުމެން މި އުނދަގޫ ކުއްލިއެއް. ސަރުކާރުން މި ބަޖެޓު ތައްޔާރުކޮށް ހުށަހަޅާ. ސަރުކާރު އިސްލާހުން މި ވިދާޅުވާ މި އަދަދެއް ނެތް ބަޖެޓާ. އާދެ! އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ މި ރިޕޯޓަށް ފާހަގަކޮށްލަން ފެންނައިރު ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީގައި ތިއްބެވި އެ ކޮމިޓީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ހަމަހަމަ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރާ ހަމަޔަށްދެން، އެހާއަކު އަޅުގަނޑު ހާއްސަ ގޮތެއްގައި ފާހަގަކޮށްލަން އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެންބަރުން. އަޅުގަނޑު އެ ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެންބަރުންނާ، އެ ކޮމިޓީގެ މެޖޯރިޓީ ވަރަށް ހަރުކަށި އިސްލާމީ ކުރުވެރިކަން. އެމް.ޑީ.ޕީ ވިއަސް، ކޮންމެ ފަހަރު އެއް ވިއަސް މި ބަޖެޓު އެންމެންނަށް ހަމަހަމަ ގުޅުމެއްގެ މަތިން. އަޅުގަނޑު ބަޖެޓު ކޮމިޓީ އަށް ހާދިރުވެ، އަނގަބަހުން އެ ކޮމިޓީގެ ތަސްލީމު ޖަލްސާ އެއްގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލިން، ހަމަ ކޮންމެއަކަށް އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ. އަޅުގަނޑު ގުޅުވާލަން

ގޮތުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 75 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފު ގޮތަކަށް، މި ބަޣާވާތުގެ ކަންތައްތަކާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅި އިސްލާހުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން މި އެއީ ޤަވާޢިދުއްވާ ކަމުގެ ކަމަށް ވިދާޅުވެ، ޤަބޫލުކުރައްވާފަ. އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި އޮތް ހަމަހަމަކަން ގެއްލިގެން އެ ދާއިރާތަކުގެ ބޮޑުމިން ބައެއް ދާއިރާތައް އިސްތިސްނާކުރެވިފައި. އެ ދާއިރާތައް އިސްތިސްނާކުރުމުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން ހަމަހަމަކަން ގެއްލުނީ. ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެ ބާރު ހަމަހަމަކަން ގާއިމުވަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި މި ހިމެނޭ 77 މެންބަރުން ތަމްސީލުކުރާ ދާއިރާ ހިމެނިގެން. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި މަނަދޫ ދާއިރާ ތަމްސީލުކުރާ މެންބަރުގެ ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑު އެބަ ޖެހޭ މަނަދޫ ދާއިރާގެ ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަދައްކަން. ބަޖެޓުގައި ހަމަހަމަ އުސޫލުގެ މަތިން ނ.އަތޮޅުގެ މަނަދޫ ދާއިރާ އަދި ވެސް ކަންތައްތައް ހިއްސާކުރަން. އާދެ! އެގޮތުން އަޅުގަނޑު ބަޖެޓު ކޮމިޓީއަށް، އަދި ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއަށް ހުއްޓަ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ނ. އަތޮޅުގައި ޖަމާޢަތްތަކުން، 35 އަހަރަށް ވުރެ ގިނަ ދުވަސް ވެއްޖެ ކުރެކަ މަގުދުގައި މިސްކިތްތަކުގެ ނޫނީމާ. މިއަދު ވެސް ނަމާދު ދެއް ކަރަމަ ތަންތަނެއްގައި އެ މީހުން ނަމާދުކުރަމުން އެ ގޮސްދެނީ އަރާ ދަރިން ހާދަ. އަޅުގަނޑު އާދޭސް އަށް ކޮމިޓީގައި ދެންނެވިން އެ ބަޖެޓުގައި މިސްކިތުގެ އެޗް ކޮމި ހަމަޖެއްސުމަށްޓަކައި. އެހެންނަމަވެސް އަވަދު ވެސް އެ ކޮމިޓީން ކުރުއްވާފައި އެއް ނުކުމެ. ހަމަ އެހެންވެސް ވޯޓުދިނުމާ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހުރި ކަންތައްތައް މިއަހަރުގެ ބަޖެޓުން އައިސްވަދި ނުކުތުމަކަން ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ނ. އަތޮޅު މިލަދޫ އަކީ ޤާނޫނީ ގޮތުން ސިޔާސީ ގޮތުން ބޮޑު އަހަރެއްގެ ވަގުތު ދައްކައި ފުރުޞަތު ދެއްވާ ކަމަށް ބަލައިގެން ބޭނުންވާ ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ބަދަލެއް އައިސްފައި ނުވޭ. އެއީ ނިކަމެތި ހާލަތުގައި ބޭނުންވާ ތަފާތު ކަންތައްތައް ކުރިޔަށް ގެންދިއުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑު ބުނެލަން. އޭގެ ސަބަބުން މިހާރުވެސް ރަށުގެ ދަނޑިވަޅު ކުރިއަށް ދިޔަ ކަމުގެ ވާހަކަ ދެއްކުމަކީ ހަމަހަމަކަމެއް ނޫން. ރަށުގެ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްތައް ކުރިޔަށް ގެންދިއުމަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ ބަޖެޓުން ނުލިބި، ދެ ކަމެއް ނުވެ، އިމާރާތްތައް ހިނގަމުން ގޮސް ހުއްޓިފައިވަނީ. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު ކުރިޔަށް ގެންދިއުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑު އެދެނީ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްތައް ނިންމުމަށް ބަޖެޓުގައި ހިމަނާ ކަމަށް. ސ. އަތޮޅު ހިތަދޫގެ ފަރާތުން އަހަރުމެން ގެންނަން ބޭނުންވާ ކަމަކީ ސިޔާސީ ގޮތުން ދަތިކަމެއް. އެގޮތުން ރަށުގެ ސިއްޙީ ޚިދުމަތާއި ތައުލީމީ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ބަޖެޓު ހިމަނަން. ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު ރަނގަޅު ބަދަލެއް ގެނެސްދީ، އެ ރަށުގެ ކަންތައްތަށް ކުރިއަށް ގެންދަން ބޭނުމީ. ރަށުގެ ކަންކަމަށް ހަމަ ޖެހިފައިވާ ކަމުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން. އެހެންނަމަވެސް ރަށުގެ ދަށުގައި އެބަ ތިބި ހަމަ ބިރުވެރި އަދަދެއް. ނ. އަތޮޅުގެ ސަރުކާރުގެ ތަރައްޤީގެ ޚިދުމަތްތައް ދިރިއުޅުމަށް ބޭނުން ކަމެއް ނެތް. މަހާ ހަމަ ރަށު ބަޖެޓުން ފޯރުކޮށްދޭނެ ގޮތެއް ދަސްކޮށްދެއްވީމާ އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެނީ ބަޖެޓުން ހަމަހަމަ ގޮތެއްގައި ހިމެނުމަށް. ސަރުކާރުގެ ތަރައްޤީގެ ސިޔާސަތު ކުރިއަށް ގެންދިޔުމުގެ މަސައްކަތް ހުރީ ނިމިފައި. ބޭފުޅު އިސްނަފުސެއްގެ ހާލަތަށް އަންނާނީ އަޅުގަނޑު ވަޒީރުވިޔަ. އެހެންނަމަވެސް ހިމާޔަތްކުރަނީ މި

ކަންކަމުގައި ރައްޔިތުންގެ އެއްބާރުލުން ވެސް ކުޑަކަން. ނުވަތަ ރައްޔިތުންގެ ބަސް ނުހިނގާކަން. ހަމައެހެންމެ މަނަދޫ އަށް ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ކަނޑައެޅިފައި ހުރި ކަންތައްތައް ވެސް މި އަހަރު ނިމި. މަނަދޫގެ ބަނދަރުހަދައި ނިމިގެންދާއިރު ބަނދަރުމަތީގެ މަގުމަތި ބަނދަރު ފުރިހަމަކުރަން ހުދުމަތް ޒަމާނުއްސުރެ ހަތިއްސުރެ ވޭތުވެދިޔަ ދެ އަހަރު ވެސް ނުލިބިފައި އޮތީ. މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް އެކަންކަން ހިމަނައިދެއްވުން އަޅުގަނޑު އެދޭ އެކަމު ދެންނެވިން. ދިރިއުޅުމުން ވެސް ހުރަސްއެޅިން. މިހިރީ ދިރިއުޅުންތަކެއް. މިކަމާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު ދައުރުގައި އޮތް ޖަވާބަކީ އެއީ ޖާގަ މަސްވެރިޔަކު އުފެދިފައިވާ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ކަންކަމާ ދިމާގައި ވާހަކަދައްކާއިރު، މި ޙަރަކާތުގެ ތަރައްޤީގެ ވާހަކަދައްކާއިރު، ޤައުމީ ބަޖެޓް އަންނަ އަހަރަށް ބަޖެޓް ހުށަހަޅާ ވާހަކަދައްކާއިރު އަޅުގަނޑުމެން މި ކަންކަން ފާހަގަކުރަން އެބަ ޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތަޢުލީމު ކަންކަމުގައި ރަނގަޅު ހިދުމަތެއް ރަނގަޅު ބަޖެޓު ހުރަހެޅިން. ތަޢުލީމީ ނިޒާމު، ދިމާގައި ކަންތައްތައް ހިނގުން. ވަކި ޓީޗަރުން ވެސް، ދެ ބައިގެ ބޭނުން އިންނެވީ، މާ ބޮޑު ބަލިޔަކަން ވެސް، މާ ބޮޑު ދުނިޔޭކަން ވެސް އެ ދާއިރާގެ ކަންތައްތައް ވަރަށް ފުރިހަމަވެގެން ދާކަށް ނުޖެހޭނެ. މަނަދޫ ދާއިރާ އެކޭ، އެހެން ދާއިރާ އެކޭ، މާލެ އެކޭ ތަފާތުކުރެވިގެންނުވާނެ. މާލޭގެ އަވަށްތަކުގެ ޕްރޮޖެކްޓް ހިނގައިގެން ނަމަވެސް، މި ދުވަސްވަރު ރަށްރަށުގައި ހިތި ވޯޓަރުން ފުރިހަމަކުރަމުން އެކި ގަޑިގަޑީގައި ބަންދުކުރެވިގެން ދާއިރު. އަޅުގަނޑުމެން ދަނީ ދުވަހުން ދުވަހަށް ފަރާތްތަކުން ކަންތައްތައް ކުރަމުން. ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ކަންކަން ފުރިހަމަކުރުމަށް ސަރުކާރުން މަސައްކަތް ކުރައްވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރަނީ. މި ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އެހެން ނަމަވެސް ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންގެ ކަންކަމުގައި ސަރުކާރާއި މަޖިލީހާ ދެމެދު އޮންނަންޖެހޭ ގުޅުން ވަރުގަދަކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން. ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން ކަންތައްތަކަކީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ބަޖެޓު ފާސްކުރުމުގެ ކުރިން މި ކަންކަމާ މެދު ގޮތެއް ނިންމުން. އަދި މި ކަމުގައި ރައްޔިތުން ބައިވެރިކުރުވުން. ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑު ދާއިރާގެ ކަންކަމަށް ދެއްވާ އެހީތެރިކަމަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޒުބައިރާ އާދަމް ވާހަކަދައްކަވަން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ތަކުރާރުން ވެސް ބަޖެޓް ކޮމިޓީގައި ހިމެނޭ ޑީ.އާރް.ޕީގެ މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ޚާއްޞަ ޝުކުރު ދަންނަވަން ބޭނުން. އަދި އަޅުގަނޑު ބަޖެޓަށް ވާހަކަދައްކަން ތަކުރާރުން ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރި ހަމަ މުހިއްމު މި ކަމަކީ. އެ މި ކަންތައް ވެސް ބަޖެޓުގައި ހިމެނިގެން އައިސް އޮތީ އަޅުގަނޑު ހަމަ ޑީ.އާރް.ޕީގެ މެންބަރުން ކުރެއްވި މަސައްކަތް، އަދި އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ މި މަސައްކަތްތެރިކަމަށް ކުރިއެރުވުމަށް ބަލައި ކޮމިޓީގެ އެހެން މެންބަރުން ވެސް ދެއްވި ސަޕޯޓަށް އެ ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ޝުކުރު އަދާކުރަން. އަޅުގަނޑު މި ދާއިރާގެ މެންބަރުކަމާ ހަވާލުވެވިގެންގައި ހިތާމައާ އެކީ ދަންނަވަންޖެހެނީ މި 4 ދުވަހު އެއްވެސް ރަށެއްގައި ނަރުދަމާގެ ނިޒާމެއް ވެސް ގާއިމުކުރެވިފައެއް ނުވޭ. ހިނގަމުންދާގައި ފިޔަވައި އެކަން އެއްވެސް ރަށެއްގައި ބަނދަރެއް ވެސް ރަނގަޅު ފެންވަރެއްގައި ހުރިފަ އެއް ނުވޭ. އެހެންނަމަވެސް ވޭތުވެދިޔަ 3 އަހަރުގެ ތެރޭގައި ދިއްފުށިގައި ކަނޑުގައި ހިންވެރިއެއްގެ ބަނދަރުތައް ހަދައިފައި އޮތްކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އަދި ނަރުދަމާގެ ނިޒާމެއް އެކުލަވާލުމަށް ބަލައި ބަޖެޓުގައި އެކުލަވައިލައި ފިކުރުގައި ވިނަމަވެސް މިދިޔަ އަހަރު ވެސް އެކަން ނުވެގެންދިޔުން މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މައްސަލައަކަށްވެފައިވާ ގޮތުގައި ބަޔާންވެގެން ބަނދަރުގެ، ނަރުދަމާގެ ނިޒާމެއް އެކުލަވާ ކަހަތަ ދޮކަން ނުނުން ދިއްދޫގައި ކަހަނބުގެ ފެންވަރުކުރިވި. އެހެންނަމަވެސް މި އަހަރު މިޔަރު ސަރުކާރުގެ ހަވާލުވެސްގެ އެ ކަންހިނގި ކުރިހަމަ ކަމަން އަޅުގަނޑުކަން މައްސަލައަކަށްވެފައިވާ. އެހެންނަމަވެސް އަނެއް ފަރާތަށް ބަލައި ދާއިރާގައި ނަރުދަމާގެ ކުރިއެރުމެއް އެކުލަވައިލުމަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ މަސައްކަތްކުރަން ބޭނުން. އަދި ސަރުކާރުން ވެސް އެ މަސައްކަތްކޮށްދޭން ހުއްޓަވަފައި އަދި ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން އެއް ބަނދަރު ކަމެއް ބަނދަރުކުރުގެ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ފާހަގަކުރިވަނީ ކަމަކީ ދަތުރުދާގެ ބަނދަރަށްކުރުގެ ދަނޑުވަރު. އަދި 2008 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުން ފެނިގެން، ދަނޑުވަން މަގާ ފެންބޮމަ އެއްއިން، އެއްބަހަން އަންއެވަރު ދަރުމަވެރިންގެ މި ހިސާބަށް އަހަރުގައި މި ބަޖެޓު ވެސް ނައިގެން ދަހައިލުކުރި ބަޔާނުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަން ހަމަ ވަރަށް ނުނުދަރަށް ކަރަރުން ހައްސަން މިނިސްޓަރީ އިން ފިތުވިފައި އަދި މަސައްކަތާއި 30 މިލިއަން ބަރިވަން އައިސް އަދި ބަނދަރު ފެނުނީ. އެހެންނަމަވެސް ބަޖެޓް ދިމިބުން މި ބަޖެޓް އެކުލަވައިލެއްވުމުން އަހަރުމެންގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ އެދުނުކަމަށް، މިގޮތުން އެ މަސްރޫފު 51 މިލިއަން ރުފިޔާ، މި އަންނަ އަހަރު މި މަސްރޫފު ފެންނަން ބަލައި 12 މިލިއަން 2013ގެ ބަޖެޓުގައި ޖެހިގައި އޮތީ. އެހެންވީމާ، އެކަމަށް ބަލައި އަޅުގަނޑު ހަމަ އެދެވޭ އެއް ވާހަކަ ބަޖެޓް ކޮމިޓީގައި މަސައްކަތްކޮށްދީގެން ބެލެހެއްޓުން ސުލޫކީ ބޭނުންކޮށް. އަދި ހުޅުގެ ބަނދަރު ނިންމުމަށް ބަލައި، ބޭނުންކުރާ ފެންވަރަކަށް ނިންމުމަށް ބަލައި މި އަންނަ އަހަރުގައި އެކަން އަދި އިތުރުކުރަން ވެސް އެދި ހުށަހަޅާލަމު. އެ ހުށަހެޅުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަން ހަމަ ދިމާވެގެންދިޔަ މިއަދު ހުޅުގެ ބަނދަރަށް 4 މިލިއަން ރުފިޔާ އިތުރުކުރެވިފައި ވާކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން، އެކަމަށް ބަލައި ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ބަޖެޓް ކޮމިޓީގައި މި ކަމުގައި އެދުނީމު ބާއްވަވަން، ތާއީދުކުރެއްވި ޑީ.އާރް.ޕީގެ މެންބަރުންނަށް ހަމަ ޝުކުރުއަދާކުރަން. ބަޖެޓުގައި މި އަހަރުގެ ބަޖެޓް

ކޮމިޓީން މި މަސައްކަތްކޮށް ނިމިގެން އައިއިރު، ރައްޔިތުން ހަމަ އުއްމީދުކުރާ އެކިގޮތަކަށް ފޯރުކޮށްދޭން ބޭނުންވާ އެއް ކަމަށް ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ މަޝްރޫޢުތަކުން ބަޖެޓް ކުޑަކުރިއިރުގައި ވެސް ކުޑަކޮށްފައިނުވާކަން. އަދި އޭގެއިތުރުން 389 މިލިއަން ރުފިޔާ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ މަޝްރޫޢުތަކަށް އިތުރުކޮށްފައިވާކަން. އެއީ ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތަކަކީ ހަމަގައިމު ވެސް ރައްޔިތުންނަށް ރިކަރަންޓް ހަރަދަކީ ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް އިތުރުވެގެންދާ ކަމެއް، [illegible] [illegible] ފެންނަން އޮންނަ ކަންކަމެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް ބަޖެޓުގައި، ސަރުކާރު، މި ކަންކަމަކީ ރައްޔިތުންނަށް ރައްޔިތުންގެ [illegible] ކުރިއަށް އޮތް މުސްތަޤުބަލުގައި އާދެ މަސްލަހަތު ލިބިގެންދާ ކަންކަމާއި ކަމަށް ވާއިރުގައި [illegible] ބަޖެޓް ކަނޑައަޅާފައި ރައްޔިތުން ހަމަ ވަރަށް ބޮޑު [illegible]. އަދި ހަމަ މި އަންނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި [illegible] ދަށުން ހަމަ ރާއްޖެތެރޭގެ [illegible] [illegible] ހަމަ [illegible]، ރައްޔިތުންގެ [illegible] ބަޖެޓް [illegible] [illegible] މި ބަޖެޓުގައި ދެކެވޭ ކަމެއް. އަދި މި ކަމަށް [illegible] ރައްޔިތުންގެ [illegible] [illegible] ހަމަ [illegible] ވެގެން ދިޔައީ. އެއީ 3 އަހަރު [illegible] ހަމަގައިމު ވެސް ފެނުން މި [illegible] އަންނަނީ ރައްޔިތުންގެ ދައުރު އަން. އަދި ހާމަކުރުމުގައި ވެސް ކޮންމެހެން ވާ ބަޖެޓްކުރަން ވިއްކައި [illegible] [illegible] ނުކުމެ. އެއީ ބަޖެޓުގެ ނޫނީ، ސަރުކާރުގެ [illegible] ނުކުމެ، މި ކަހަލަ [illegible] [illegible] ހަމަ [illegible] ބަޔަކު ދަށުގައި އެ [illegible] ދާއިރާގައި ފެނޭ ހަމަ މި ރަށްތަކަށް ދޭ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، މިހާރު މި ބަޖެޓް [illegible] [illegible] [illegible]، މި ކޮމިޓީން [illegible] އެއް ހާލު [illegible] ރައްޔިތުން [illegible] [illegible] [illegible] ކޮމިޓީގެ [illegible] [illegible] ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގައި ހުރިހާ [illegible] ވެސް ރައްޔިތުން ހަމަ އަދިވެސް ހުށް ފަހަރު ޝުކުރުދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

بسم الله الرحمن الرحيم. އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓް ރައްޔިތުންނަށް ހުށަހެޅުން އައިއިރުގައި 16.9 ބިލިއަން މިހާރު މި އޮތީ 15.3 ބިލިއަނަށް ދަށްކުރެވިފަ. އެހެންނަމަވެސް ރައްޔިތުން ފުރަތަމަ ބަޖެޓުން ވާހަކަދެއްކުން ރައްޔިތުންގެ ކަންބޮޑުވުންތަކެއް ވަރަށް ބޮޑަށް ފާޅުކުރިން. އެއާ ގުޅިގެން ރައްޔިތުން ފެނިގެން މި ދިޔައީ މިފަހަރު ބަޖެޓް ދިރާސާކުރުމަށް ކޮމިޓީން ވަރަށް ރަނގަޅު. ރައްޔިތުން [illegible] މި ބަޔަކު 75 ވަނަ މާއްދާގައި މި އޮންނަ ގޮތަށް ބައްލަވައިގެން ހުރިހާ ފަރާތްތަކަކަށް ފުރުޞަތު ދޭ [illegible] ހިންގެވި ގޮތަށް، ރައްޔިތުންނަށް ދިމާވި އެއް އާމްދަނީ އަށް ބައްލަވާފައި ވަރަށް ރަނގަޅު ގޮތަކަށް ބައްލަވާފައިވާތީ އެއް ވަރަށް. އާދެ! އެންމެ ފަހުގެ ކަންކަމާއި ބެލުމުގައި 3 އަހަރުގެ ތެރޭގައި ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާ ކުރުވާނެ 3 ދާއިރާ އެންމެ ބޮޑަށް ފައިދާކުރާ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ

ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ގޮއްސަ އެއް ނެތް. އާދެ! އަޅުގަނޑު ވަރަށް އުފާކުރިން އަޅުގަނޑު ހަނދާން އެބަ ހުރި. އަޅުގަނޑުމެން މި 17 ވަނަ މަޖިލީހުގެ ފުރަތަމަ ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން ވާހަކަދެއްކި ދުވަހު ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވެސް ވިދާޅުވެފައިވާ ފުރުޞަތުތަކުގައި ވެސް ޕީ.ޕީ.ޕީގެ ދަށުން މަސައްކަތް ހިނގައިދިޔަ ވާހަކަ އެއްކޮށް. އެކަމަކުވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ 3 އަހަރު ނިމިގެންދިޔައިރު ފުނޑުގެންދިޔައީ ހަމައެކަނި އެންމެ މަދުވެގެން ގާތްގަނޑަކަށް 1 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ވަސް ކުރު ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގައި ގާތްގަނޑުން ދިހަ ބިލިއަން. އެވެސް، އެ މަސައްކަތްތަކުގެ ވެސް ސާފު ސަރުކާރުގެ ގޮތުގައި ޖާގައެއް ރާއްޖެތެރޭގެ ބޭރުން ދިނަ ބައެއްގެ އިޤްތިޞާދާ އެއްކޮށް. ކޮންމެއަކަސް އަޅުގަނޑު ކުރިންވެސް ދަންނަވާލިން 2008 ވަނަ އަހަރު ފެށިގެން ބަދަލުވެގެންދިޔަ އަހަރު ވެސް ހަމައެކަނި ފުވައްމުލަކުގައި މިޔަމުން ކަހަލަ ޕްރޮޖެކްޓުގެ ކުރުމަށް، ބަޖެޓް ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ގާތްގަނޑަކަށް ބޮޑު 4 ޕްރޮޖެކްޓެއް ހިނގަމުންދިޔައީ. އެކަމަކުވެސް މިދިޔަ 3 އަހަރު ތެރޭގައި އެކަހަލަ ކަންތައްތައް ނުކުރެވުނު ތަނުގައި 2008 ވަނަ އަހަރުއްސުރެ ހިމެނުމަށް ހަމައެކަނި ފިހިސޫން އަށް ޓާރގެޓްކުރި ހުރި ވިޔަސް އެންމެ ކުޑަކުރަން ސަޕޯޓް ވެސް އަދިވެސް ނުހިމެ އެހެރީ. އެކަމަކުވެސް އިންތިޚާބުގައި ވެސް މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ކުރިން މި މަޖިލީހަށް ބަޖެޓް ހުށަހަޅުއްވުމުގައި ވެސް އެބަ އޮތް މި ދަރަނިތަކު އިމާރާތްތައް ނިންމުމަށް ބޭކާރު ކަނޑައެޅުއްވާފައި އޮތް ބަޖެޓު ވެސް. ކޮންމެއަކަސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދިރާގު މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި މި ދިރާސާކުރެއްވި ކުރީން އަޅުގަނޑު ކުރިންވެސް ފެނިގެންދިޔަ ވަރަށް އިޤްތިޞާދީ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަންވާނެ. ތަފާތުވެއްޖެން ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ވެސް ކުރިން ހިމެނި ހިމެނިފައި ނެތް 4 ޕްރޮޖެކްޓެއް އެބަ އޮތް ކުރީން ހިމެނުއްވައިދެއްވާ. އާދެ! މިއީ ދަރުމަވަންތަ މިއީ ޖުމްލަ ބަޖެޓުން ބޭނުން އެހެނިހެން ކަމުގައި ވިދާޅުވި އެހެން އަދިއެންމެ، ތިން އެހެން ޕްރޮޖެކްޓެއް ހިންގުމައި ނޯއެ ދިމާދިމާލަށް ބައްސަވައިދެއްވާފައި ހުރީ އަޅުގަނޑު އެކަމަށް ވަރަށް ބޮޑަށް އުފާކުރަން. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް މި މަސައްކަތްތަކުގައި ކުރިއެރުވުން އިޤްތިޞާދީ މުސްތަޤްބަލަށް އަދި އެހެން މުސްތަޤްބަލު ވެސް އަދި ހަމަ އެހެންމެ ސަރުކާރުގެ ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީގެ އިސްލާހުކުރަނިވި އެހެން ބަޖެޓުކުރުމަށް ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން. އާދެ! ވަރަށް ގިނަ އިޤްތިޞާދީ މުސްތަޤްބަލް އެބަ ފާހަގަކުރައްވާ ހަމަހަމަކަން ނެތުމާ، ދާއިރާތަކަށް ބަދަލުވާ މުހިއްމު އަސާސީ ބައެއް ޕްރޮޖެކްޓުތައް ގެންގުޅުމުގައި ނެތުމަކަށް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު މި ބަޔަކުދިޔައިރު އެގޮތަށް އެ ފާހަގަކުރައްވާ ގިނަ ބޯޓުތަކުގެ ދާއިރާތަކަށް. މިސާލަކަށް މަގުތަކާއި ދާއިރާ، އަދި އިމަރޖެންސީ ދާއިރާ ކަހަލަ ދާއިރާތަކަށް ވެސް އެބަ ހުރި ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް މިދިޔަ ސަރުކާރުގެ ކޮލިޖެއް ދިރާސާކުރުމަށް އެ ގޮތުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަނޑައެޅިފައި ހިމަނާލުމަށް. ފަހަރު ދަތުރު މަގު ދާއިރާގެ އިޤްތިޞާދީ މުސްތަޤްބަލު ވެސް އެ ފުރުޞަތުތައް ވީއިރު އަޅުގަނޑުމެން އެހިތާ ކަމަށް ނިންމާފައި. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ބޮޑުކޮށް ވަރަށް ނަހަލަތަކަށް ވާހަކަދައްކަން ދާއިރާއާއި ވެސް. އެކަމަކުވެސް އަޅުގަނޑު މިފަދަ ކުރިން ހިމެނިވަކަށް ނޫން ވަރަށް މުހިއްމު ކަންތައްތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓުން ހިމެނުމަށް ފަހު، އެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން

ވަރަށް ބޮޑަށް އުފާކުރަމޭ. އާދެ! ކޮންމެއަކަސް އަޅުގަނޑު އެންމެ ބޮޑަށް އުފާވާ އެއް ކަމަކީ މި ބަޖެޓުގައި އިސްތިސްނާކޮށްދެއްވާން ވޯޓުދީފައި ދިރުން އަރައަރާ ތަރައްޤީގެ ހުރިހާ ސެކްޓަރ ކޮޅަށް ބަދަލުގެނައުމުގެ ނަތީޖާ އެއްގެ ގޮތުން ވަރަށް ބޮޑަށް މުޅި ސެކްޓަރ ދަރަނި ގެސް، ދީނީ ހިދުމަތުގެ ފެންވަރު ދަށްވެ، އަސްއާރު ހަރަދު ދޭކަން ވެސް ދަރަން ގޮސް ތޮއްޓެއް އިތުރުކުރެއްވުމުގެ އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރާ ގޮތުގައި މި ބަޖެޓުން ވެސް ހޯދުމާ ސެކްޓަރަށް ހިސާބުގެ ދައުލަތުގައި އޮތީމަ، އޭގެ ސަބަބުން ހަމަ ވަރަށް ބޮޑު ކުރިއެރުމެއް، ހުރިހާ ރައްޔިތުން ހޯދޭ ސެކްޓަރާއި އެއްޗެހި ސެކްޓަރ ތިމާގެ ބަރާބަރު ކަމަށް. އާދެ! މީހުން ދަރަނިވެރިވުން އުނގެނިޔަސް ވަރަށް ގިނަ ބޮޑުވުމުގެ ކަންބޮޑުވުމެއް ކަމުގެ ދަތުރު ވެސް މި ފަރާތް އަރިސް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަން މި ހާއްސަ އިން ޢާދަ ނުކުތާ، ނޫނީ އިތުރު ރަނގަޅު ބޮޑު ފައިދާ އަށް ދޭން، ހުރިހާ އިންތިޒާމު އަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޙަޤީޤީ ދިރިއުޅުން ރައްޔިތުން ދަރިވަރުންގެ ވަރަށް ގިނަ ދަތިތަކެއް މި ފަރާތަކުން އަމިއްލަ ކުރިމަތިވާން ދެކަން. އެއީ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންގެ ވެސް ކަންބޮޑުވުމެއް. އަޅުގަނޑު ދަރަނިތަކުގައި އެ ކަމަށް ހައްލެއް އަންނަން ބޭނުން.

އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ޚިދުމަތް ވަރަށް ބޮޑު ތަނަކަށް މިހާރަށްވުރެ ކުރިއެރިގެންދާނެކަން. އާދެ! އެއީ ޚާއްޞަކޮށް ހެލްތު ސޮފްޓްވެއާގެ ބަޖެޓަށް ވެސް ހަމަ ފުރުޞަތުތަކުގެ ބޮޑު އިސްލާހެއް މި ބަޖެޓުން ދެއްވާފައި އޮތުމާ އެކުގަ. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ އެ ހަސްފަތާލުން ދެވޭ ޚިދުމަތްތަކަށް ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ފުޅާވެގެންދާނެކަމަށް. ހަމައެއާއެކުގައި ރާއްޖޭބޭރުގައި ހުރި ބައެއް ޚިދުމަތްތަކަށް އާސަންދައިން ވަރަށް ގިނަ ބަޔަކަށް މިހާރު އެމްބިއުލާންސާއި ހެލިކޮޕްޓަރު ސަރވިސް ފަދަ ވަރަށް ގިނަ ފުރުޞަތުތަކެއް މި ބަޖެޓުން ދެވިގެންދާނެ ކަމަށް. އަދި ސަރުކާރުން ސިއްޙީ ދާއިރާއަށް ދީފައިވާ ސަމާލުކަމާ ގުޅިގެން މި ބަޖެޓު ވަރަށް ބޮޑު އިސްލާހެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ، ޚާއްޞަކޮށް އެ ސަރަޙައްދުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެންމެހައި ރައްޔިތުން ސަލާމަތުން ގެނެސްދޭ ސަރުކާރާއި ވަރަށް ބޮޑު ދެމެހެއްޓެނިވި ތަރައްޤީއެއް ގެނެސްދިނުމަށް. އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑު ސިޔާސީ ބޮޑު ވާހަކަ ދެކެމުން ދާ މަގުގެ ބޮޑު ވަރަށް ބޮޑު ތަރައްޤީއެއް ގެނެސްދޭނެ ކަމަށް. އާދެ! ކޮންމެހެން އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓު މުޅި ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދުކުރަމުން ދަންނަވާލަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިއާ ހިސާބުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ހުސްވަގުތުކޮޅެއް އަރުވަން. ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާ ކުރިއަށްދާނީ 4 ޖަހާއިރު.

[ހުސްވަގުތުކޮޅު: 15:00 އިން 16:00 އަށް]

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދައްކަވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އަޅުގަނޑުމެން ޖަލްސާގެ މަސައްކަތް ފަށައިގެން ކުރިއަށް ގެންދާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތީގައި މި އޮތީ 2013 ވަނަ އަހަރަށް ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް. މި ބަޖެޓަށް ވާހަކަދެއްކުމަށް ޖަހައި މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިފާޒަށް.

ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިފާޒު ވާހަކަދައްކަވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ބަހުސްގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ދެތިން ކަމެއް ފާހަގަކޮށްލާހިތް އޮތީވެސް ދަންނަވާލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރެވޭ އެންމެ ބޮޑު ބަޖެޓު ފާސްކުރުން ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް ޖަހައި ހިނގާ ބަހުސް މި ދަނީ. މި މަޖިލީހާ އަދި އިސްލާހުތައް ހުށަހެޅުމުގެ މަޖިލީހާ ކަމަށް ވާތީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ، ބަޖެޓު ކުރިމަތީގައި މަސައްކަތްތަކަށް

ކުރިއަށްދިޔައިރު އަޅުގަނޑު ވާނީ ހަހެއްކަ އިސްތިހާރު ފޮރުވާކަ. އެހެންނަމަވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހިތާމައާ އެކު ދަންނަވާލަންޖެހެނީ އާދޭސް މަދު މިންވަރެއް ނޫނިއްޔާމު ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި ތިއްބެވި ބާރުލުން މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނައިދީފަ އެއް ނުވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެން އެ ވާހަކަ އެހެން އަދި ދެއްކިޔަކުމުގައި ވީނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަމުން މި ދަނީ ހަމަގައިމު ވެސް މި ބަޖެޓަށް ބަލައިލާއިރުގައި މި ބަޖެޓުގައި އެއްކޮށް ހިމެނުމުގެ، ނުހިމެނުމުގެ ބަޔާންތަކުގައި ވާނީ ހަމަ އެއްވަރު. އެއީ ޚާއްޞަގައި ޖިނާއީގައި އޮތް އެއްކޮށް ބަޖެޓުގެހުރުން ނޫނީ މި ވަގުތު ސަރުކާރު ހިންގަން ތިއްބެވި ބޭފުޅުން އަމަލުކުރައްވަނީ. އެހެންވީމާ، އެއީ އެއްގޮތެއް މުހިއްމު ކަމެއް ކަމަކަށް ވެސް ނުކުރެވޭ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ ހަ. މުޅިއަހަރުދުވަހުގެ ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތަކީ އެ ކައުންސިލުން މި އަހަރު ތެރޭގައި މަސައްކަތް ފާހަގަކުރާ މަޝްވަރާއެއް. އެހެންނަމަވެސް މި އެކުލަވައިލެވޭ ބަޖެޓުގައި އޭގެ އެއްވެސް ވާހަކަ އެއް ހިމަނައިދީފަ އެއް ނެތް. ހަމައެއާއެކުގައި އުމުރުގެ ހަރުދަނާ. ހަމަ އެކުދިއިން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ޤައުމުގެ ހަރުދަނާ ވެސް، ތަރައްޤީގެ ހަރުދަނާ ވެސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވީ މި ދަންނަވާ މަސްއޫލިއްޔަތު ސީ.އެސް.އާރުގެ ކޮންޓްރިބިއުޝަންގެ ދަށުން ދިވެހި ސަރުކާރުން 2012 ވަނަ އަހަރުގައި ހިންގުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ކަންތައްތަކެއް ކަމަށް ވާތީވެ. އެހެންނަމަވެސް، ސީ.އެސް.އާރުގެ އެ މުޅި ކޮންސެޕްޓު މި ސަރުކާރުން ވަނީ މުޅިން ބަދަލުކުރައްވައިގެން، ހުސްވައިފައި. މީގެ ހިތާމަ އަޅުގަނޑު ތަކުރާރުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމައެއާއެކުގައި ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ އަޅުގަނޑުމެން މި ފާސްކުރި ބަޖެޓު ކޮންމެ ރަށަކަށް ފާސްކުރުމުންދިޔަ ކުރީގައި ވިޔަސްވެސް، މިހާރުވެސް ބަރާބަރުގައި ބައްޓަން ދިރިއުޅުމުން އަސަރު ހުރި އިނގޭތޯ. ކޮން ބަޔާންކުރެވޭ އެކަށީގެންވާ ބޭއިތުރު ހަރުދާ އެއް ދެނެގަނެ. ހަމަގައިމު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވަން އިނގޭތޯ އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި އެއްވެސް ބަރުދަނެއްގައި އެކަށީގެންވާ ވަރު ގޮތެއް ވެސް މިހާރު ބިޔަ ޚިދުމަތެއް ނުލިބޭކަން. ޚާއްޞަކޮށް، ބިޔަ މަރުކަޒުތަކުގައި އާސަންދައިގެ ނިޒާމުން ހިލޭ ބޭސްފަރުވާ ވެސް ނުލިބޭ. ހިލޭ ބޭސްކޮށްދޭ ވެސް ނުލިބޭ. މިއީ ހާލަތު އޮތް ގޮތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދަތުރުފަތުރުކުރުމުގެ ނިޒާމު ވަނީ ފުރުޞަތު، ހުއްޓިފަ. ޓިކެޓުދޫކުރާގައި، އާސަންދަ އަޅުގަނޑުމެން ހއ.ގައި އެ ހިނގާފަ ވަނީ ފުރިގެން. އެބައިމީހުން ސަރުކާރުން ދަށްކޮށް އިސްކަމާ މާލޭ ތަނަވަސްކަން ޓްރާންސްޕޯޓް ވަރަށް ޓްރާންސްޕޯޓްކުރެވިފައި، އަޅުގަނޑަށް ފެންނަ ގޮތުގައި އެ ވެސް ވަނީ މިހާރު ހުއްޓިފަ ގޮތަށް ގޮސް. ހަމައެއާއެކުގައި ދަންނަވާލަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓުގެ ބަހުސް އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ދާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން އުމުރުގެ ބަރަކާތުން މި ކުރި ދައުރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަމުންދިޔައީ ވަރަށް ބާކިރުގައި އަދިވެސް ބާއްޖަވެރި ދިރިއުޅުން އަސަރު މަޝްވަރާ. ވަކިން ޚާއްޞަކޮށް ހިމެނުމުގެ ބަޔާންތަކުގެ ފާހަގަކުރަނީ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން. އެ ބޭފުޅުން ހަމަހަމަކަން އެބައިމީހުންނާ ހިތްހަމަޖެހޭ ބަޔަކަށް މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނައިދިނުމަށް. اللهގެ އިރާދަފުޅާ އެކުގައި އެކަން އަޅުގަނޑުމެން ކާމިޔާބުކުރެވިދާނެ. ހަމައެއާއެކުގައި ދަންނަވާލަން ބޭނުން [illegible] އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

އެހެންނަމަވެސް ކޮންމެ ބޮޑުގެ ވެސް ފަހަރަކުގެ މި ދަންނަވާ 30 އަހަރުގައި ދިވެހި ޤައުމު ތަރައްޤީކުރުމުގައި އެއް ވާހަކަ. ނޫނިއްޔާ 3 އަހަރުއްގައި މުޅި ޤައުމު ތަރައްޤީކުރުމުގައިވާ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުވެރިކަމާ އެކިގައި ދަންނަވާލަން ގޮތެއްގެ ހަމަގައިމު ވެސް ފުރިހަމަ 3 އަހަރު ދުވަހުގެ ތަރުކީގައި އެތައް ބަރާބަރު ނަހަރަދާ ގައިމުކުރުމުގައިވާ ވާހަކަ. އެތައް ބަރާބަރު ބަނދަރުހަދައިގުޅިވާ ވާހަކަ. އެތައް ބަރާބަރުގައި ބިންހިއްކާލައިގުޅިވާ ވާހަކަ. އިއްޔަތޮމިރި ބަޔާސް، ހަމައެއާއެކީގައި އިޖުތިމާޢީ ބައެއްކާތިރިކަމުގެ ނިޔާމަތް، މުޅި ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ފުރުޞަތުދީ. ހަމައެއާއެކީގައި އާބާދީ މަސްދަރު ފުރިހަމަކުރަން ބައްދަލުކުރަނީ ހިނގާފައިސާގެ ކުރާނަސް ބައިވެރިވާ ސަރުކާރުވެސް ބަދަލުކުރަނީ. އިއްޔަތޮމިރި ބަޔާސް. އަޅުގަނޑުމެން މި އިއްޔަތޮމިރި މަޖިލީހުގައި ވާހަކަދައްކަވަން ދައިރާގައި ދާދި މިދާކުރުމަށް ކުރެއްވިކަމުގެ ހިތްވަރުދޭގައި ހިއްސާކުރުމަށް ދޭ ހަރަކާތް އެއް ހިނގާވާނެ. އިއްޔަތޮމިރި ބަޔާސް ބިޔަހަ މަރުކަޒުން އެކާއިމަންތަ ވަރަން އެ ބައްލަވަންނަން ފުރަތަ ފުރުޞަތުދޭނެ ދޭ ބައްލަވާ ވެސް، ކެރުކެ ކުއްޖާގެ އަދި އަންހެނާ ވެސް މި ދިނީވެ ދިކަރަނޑިގަ. އިއްޔަތޮމިރި ބަޔާސް. މި މިދާ ކުރިގައި މި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަން އަންނަ ކަނޑައެޅުމުގެ ނޫން. ޖަހާނު އިންޖީނު ސާބިތު ނިމިފައިން، ގެޔާނު އަދިވީ ނިޔަމީން ހުސްމާޒީޖިގައި އޮވޭ، މި ދިނީވެ ދިކަރަނޑިގަ ވެސް. އިއްޔަތޮމިރި ބަޔާސް. އަޅުގަނޑު ފުރަހަކާތުގަން ބާނުންވާ ވަރަށް މުރިއްމު ނުކުމެ އެއް އެބަ އޮތް. މި ބަޖެޓު ފުރުސަތުރައްދުކުރުގައި އެއްގޮތް ބޭނަން މި ފުރަކާކުރުވެސް މި 2013 އަހަރު ފުރުސަތު ބަޖެޓުގައި އެމަށް ބަޖެޓުގެ ބަތްނާޖައާއި ބިލްކުރިންގެ ނުކުޑުން ހިމެނިފައި އޮތްކުރިގައި ވީނަމަވެސް 2013 ވަނަ އަހަރުގައި މިސާލަކަށް އެއް ނަރުދަރާ އަށް 2 މިލިއަން ރުފިޔާ ހިމަނާފަ އެބަ އޮވޭ. ނޫނިއްޔާ 5 މިލިއަން ރުފިޔާ ހިމަނާފައި، އެބަ އޮވޭ. އޭގެ މާނައަކީ 2013 ވަނަ އަހަރު 20 މިލިއަން އިތުރުވާނެ އެއަށް. އިތުރުކުރަންފަށާ އޮތީ. ނޫނިއްޔާ 18 މިލިއަން އިތުރުކުރަންފަށާ އޮތީ. އިއްޔަތޮމިރި ބަޔާސް. އެ ހިސާބުތަކަން އަދަދު ޖަހައިލާއިރުގައި 2013 ވަނަ އަހަރުގައި ފުސްކުރާ ބަޖެޓަށް އެބަ އަރާ 32 ބިލިއަން ރުފިޔާ. މި އޮތީ މިންގަނޑުން މިކަން ދާ ކަމަށް ވަނީ 32 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓު 2012 ވަނަ އަހަރުގައި މި ތަޢުލީމުގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ ސަރުކާރު ހިންގަން ދިމި ބަލަކާ. އިއްޔަތޮމިރި ބަޔާސް. އެހެންވެ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ މިއީ ވަރަށް ބޮޑު އަޅުގަނޑުމެން ފެސްނަގަންޖެހޭ ކަމެއް. ކުރިން ބަޖެޓު ކުރިން ބާވަތްތަކުގެ މި ތަރިކަށް ފަރާތަކުވެރިޔާ ކަމުގައި ފީނަމަވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިތުރިސާދީ ވެސް ހަލާކުވާނެ. ހަލާކުވީ ބަޔަކު ކުރި ނިކަމެތި ކަންތައްތަ ހުރި. އިއްޔަތޮމިރި ބަޔާސް. ދިވެހި ޤައުމުގައި އެއްވެސް އިތުރުގައި ތަރައްޤީގެ މަޝްވަރާކުރުމުން ބަޖެޓު ފުސްކޮށްދީފައި އެ ސަރާ ތަރައްޤީގެ މަނިކުފާނަށް އޭގެ ގެލިގަތުމުން ބަހުސްކޮށްދީފައި ނޫނިއްޔާ. އެނގިގެންގޮސް އުމްރު ޝެކުގެ ފެކިވެރިގައި ބަޖެޓު ބަހުސް ކުރިއަށް ދިޔައިރުގައި، ވަކިން ހުޅުވާލާފަ އޮތްގައި ދިރާކޮށްލުމުން ވަރަށް ބޮޑު އިސްރާފުތަކެއް ކުރިމަތިކުރަމުން ގެންދިޔަ. އެހެންނަމަވެސް އުމްރު ޝެކުގެ އެ މިހި ފެންނަރުގެ ހިލުމާއި އެ ބިޔަހަ ޕާރީ މަސައްކަތް އެކިގައި އެ 3 އަހަރު ދުވަހު ފެސް ބަޖެޓު ހަމަ ޤާނޫނީގޮތުންމި. ބައެއް އިއްޔަތޮމިރި އަދިއަށް ފެންޕާރީގެ ފެސް އެހީތެރިކަމާ އެކީގެ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު

ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ މި އަހަރު މި ފާސްކުރާ ބަޖެޓު ފާސްކުރަން އަޅުގަނޑު ހަމަގައިމު ވެސް ވޯޓުދޭން ބަލާއިރު ވަރަށް އުނދަގޫ. އެންމެ ބޮޑު އެއް ސަބަބަކީ ވަނީ އަޅުގަނޑު މިދެންނެވި ގޮތަށް މި އޮތީ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް އިންސާފުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނަމަ ކޮންމެ މި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ އަމިއްލަ މަސްލަޙަތު ހިމެނޭތީވެ، އަމިއްލަ މަސްލަޙަތު ހިމެނޭ އެއްޗެއް ނުވަތަ ބަޖެޓުގައި އިސްލާޙެއް ނުގެނެވޭ ހިސާބު. ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން މި އޮތީ ގަވާއިދުތަކާއި މިއަދު ވަޒަންކުރަމު. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއީ މިހާރު ވަނިކޮށްނަމަ އެކަމު އެކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭތީ ނުދާނަން. އަޅުގަނޑުގެ އަމިއްލަ މަސްލަޙަތު ހިމެނޭތީވެ އެ ކަމަކަށް މަސްލަޙަތު ހިމެނޭތީވެ، އެ ކަމަކަށްދޭން މި ބުނީ އަޅުގަނޑު އިންސާފުވެރިކަމާއި މި ހަމަ. މިހާރުން އަޅުގަނޑުމެން ދަނީ. ހަމަހަމަކަމާއި، މި ބަޖެޓު ނުހިމެނޭ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގައި މަޖިލީހަށް ނުލިބޭ އިންސާފު ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމަހަމަކަމާއި އަމިއްލަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނަން ބޭނުން. އަޅުގަނޑުމެން، އަދި! ވަރަށް ހަމަހަމަ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނަން ބޭނުން ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިނިސްޓަރުން މިހާރު އަދި އަޅުގަނޑު މިހާރު ޢިއްޒަތްތެރި އަދި އެންމެ މެންބަރުން ހަމަ މެންބަރުގެ ވާހަކަ، އެ ބޭފުޅުންގެ ހިންގުމުގައި ކަންކަން ކުރިއަށްގެންދިޔަ އަދި ހަމައެކަނި ބޭފުޅުން ވަނީ އެ ބޭފުޅުން. އެ ބޭފުޅުން ބާރުއަޅާފައިވާ ކަންކަމާ އެއް ބަޖެޓު އެކަމަކު ހިނގާދިޔަ ކަމަށް ވެސް ނެތް. އަދި ހަމަ ކަމަކު އިސްލާޙުކުރެވިފައި ވެސް ވަރަކަށް ބަޖެޓުގައި ހިމެނޭ ކަމެއް ނެތް. ބޭފުޅުންނަށް ބޭ ބަޖެޓުން، ބަޖެޓުގެ ބަޖެޓުކުރުމުގެ، ބަޖެޓު ވެސް ނުފެނޭތީވެ. އެއީ އަޅުގަނޑު ޝުކުރުއަދާކުރާ ހަމަ އެއް ނުން. އެ އުފާވެރިން މިކަން ކަންތައް މި ބޮޑު. އެކަނިވިޔަސް، އެ ނޫން އުފާވެރިކަން މިކަން ހަމަޖެހިގެން އެއް ނަހަމަ ކަމެއް އަޅުގަނޑު ހަމަ ނަޒަރުން ބަލާއިރު އެ ކަމަކީ އެއް ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބޭނުން ނިމުމަކަށް ދާނެ ކަމެއް ހުރިހާ ބަޖެޓުތަކަށް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަމްދޫން ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ އެންމެ ފަހު ބަޖެޓު ކަމަށްވާއިރު، ޑިބޭޓު މަރުޙަލާގައި އަޅުގަނޑު ވާހަކަދައްކާއިރު އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމަ ޝުކުރުއަދާކުރަން ބޭނުންވަނީ ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި ހުރިހާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށާ، އަދި ކޮމިޓީ އެން ވަރަށް މަސައްކަތްކުރެއްވި ސަރުކާރުގެ މިނިސްޓަރުންނާއި މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ބޭފުޅުންނަށް. އަދި ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިވުން މަސައްކަތްތަކަށް އެކި ހަރަކާތް މަތިން ހުރަސް ދިމާވެފައި ވިޔަސް، ހަމަ އެންމެ ހެޔޮ ނިޔަތުން ދިމާވި އަދި އިޤްތިޞާދީ މަސައްކަތްތައް ނިމުމަކަށް ގެނައުމަށް ހިންގާ ބޭފުޅުންނަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. ބަޖެޓުގެ މަސައްކަތަށް ނިމުމަކަށް ދިޔަ ބޭފުޅުން ކަމަކު ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ތަޢުރީފު ކުރަން ބޭނުން. ބަޖެޓުގެ މަސައްކަތަށް ނިމުމަކަށް ބަޖެޓު ވަގުތު އެ ބަޖެޓުގެ ހަރަކާތް ވެސް ހުރިހާ ކަމެއް ބޭނުންވާ މަސައްކަތް ހުރިކަން ބޭނުންވާ މަސައްކަތުގެ. އެއީ، ކުރިމަތިލާފައި ވެސް ނުފެނިގެން ވަރަށް ބޮޑު ބަޖެޓެއް. އެއީ ހިސާބުތަކުގެ އަދަދުން ވެސް މަސައްކަތް ވެސް ފާހަގަކުރަން ބޭނުން. އެއީ ބަޖެޓު ހުރިހާ، އެކަމަކު ހަމަ ކަމެއް ހަމަ ހިސާބުން ހުރިހާ ބޭފުޅުން

ސާބަސްރައްދުކުރަމުން، އެއްބާރުލުން ދެއްވި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ޝުކުރުދަންނަވަން ބަޖެޓް ކޮމިޓީގައި މަސައްކަތްކުރި މެންބަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން. އަޅުގަނޑު މި ބަހުގައި ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، 15.3 ބިލިއަންގެ ބަޖެޓަކީ ހަޤީޤަތުގައި ވަރަށް ބޮޑު ބަޖެޓެކޭ ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ހާލަތާ ބަލާއިރު. ރާއްޖޭގެ، އަދި ޚާއްޞަކޮށް ރާއްޖޭގެ އާމްދަނީ ބިނާވެފައި އޮތް ގޮތަށް އަދި ހަމަ އެގޮތުން ރާއްޖޭގެ ލޯނުތައް އަދާކުރަމުންދާ މިންވަރަށް ބަލާއިރު ފުދޭވަރަކަން ބޮޑު ބޮޑު ބަޖެޓެއް އެއީ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ދެނެގަންނަން އެބަ ޖެހޭ ޕަބްލިކް މަސައްކަތްތަކާއި ވެސް ހަމަ ކުރިއަށް ގެންދަންޖެހޭ ކަމާ، އަދި ސަރުކާރު ހިންގުމަށް ޖެހޭ ދުއްވަމުން ހިންގުމަށް ޖެހޭ ބޭނުންވާ ހަރުދަނާކަމާއި ވެސް އެބަ ކުރަންޖެހޭކަން. އެހެންވީމާ، އެގޮތުން ބަޖެޓުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިޔައިރު ހިތްހަމަޖެހޭގޮތަށް ފެށުމުގެ ބަޖެޓަކަށް ކަޓުކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކާއި ކުރުމުން ވެސް ދޭ. އެކަމަކު މި މަސައްކަތުގެ ތެރޭގައި ހަމަ ބައެއް ބޭފުޅުންނަށް އަދުން އުނިކަމުގައި ވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން އެއް ކަމަކީ އެއީ ޕްރައިވެޓްގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ އެއްވެސް މަސްއޫލިއްޔަތެއް އުނިކޮށްގެ އެއް ނުވާނެ. އަދި ޕްރައިވެޓްގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކަން އިޖުރާ ހުއްޓުވާގޮތަށް ވެސް ކުރިއަށް އެރުވުމަށް ބައެއް ފިޔަވަޅުތަކާއި އިޖުރާ ވެސް ކަނޑައެޅިފައި ވަނީ އެއް ކަމަކަށް. އޭގެ ބަޖެޓް ހިމެނޭ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން. ބަޖެޓަށް ތަޢާރުފުކުރަމުން އައިސްފައި ވެސް އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގޮތުގައި ބަޖެޓް ކަނޑާލާ މިކަމަކީ އަސާސީ ގޮތެއް ނޫން ފުދޭގޮތަކަށް ހިނގާ ބަޖެޓެއް ގެނެސްދިނުމަށް. ހުޅުމާލެ ހިސާބުގައި ވަރަށް ބޮޑު ބޮޑު މަޝްރޫޢުތައް ދެމެހެއްޓުމަށް، ކަނޑައަޅާފައި ވާ ހަމަ ދެފަރާތުން މަސައްކަތްތަކާއި ބައިވެރިވުން ހުރި ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުގެ ފަރާތުން ވެސް އަދި ހަމަ އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުގެ މަސައްކަތްތައް އެކުލަވާ މި ބަޖެޓްގައި ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެންދާނެ. ހަމަ އެގޮތަށް މާލެއާއި ހުޅުމާލެ ގުޅުވައިދޭ ބްރިޖުގެ މަސައްކަތް ނިމުމަކަށް ގެނެސް ދިނުމަށް ވެސް ބަޖެޓުން ފައިސާ ކަނޑައަޅާފައި ވާ ކަމީ ހަމަ ދަރިވަރުންނަށް ވެސް ކުރިއަށް އޮތް ތަރައްޤީއަށް. ހަމަ އެގޮތުން ސިޔާސީ ގޮތުން ޓެކްސް ވަނީ އިތުރު ކުރެވިފައި ބަޖެޓުގައި ފައިސާ ކަނޑައަޅާފައި ހުރި ދާއިރާތަކަށް ހަމަ ހުރިހާ ފަރާތަކަށް ބަރާބަރަށް ގޮސްފައިވާ ގޮތަށް. އެހެންވީމާ ފައިސާ ހަމަޖެހޭ ބަޖެޓުގެ މަސައްކަތް ހިނގަމުންދާ ފަރާތްތަކަށް ހަމަ ފުރުޞަތު ދޭން. ބަޖެޓަށް ނުބައި ހިސާބަކުން ސީދާ ހަދާފައި ހުރި ކަންތައްތަކަށް ދާއިރާ 5 ވަނަ ރާއްޖޭގެ ބަހައްޓަތް ކަމެއް ވެސް މި ކަމަށް ސަމާލުކަން ދެއްވައި، އަދި އަޅުގަނޑު ސާފުކޮށް ބޭފުޅުންނަށް ފާގަތި ދަރަޖަގެ އަޅުގަނޑު ބޭނުންވޭ ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް، އަޅުގަނޑަށް ހަމަ މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތައް ރަނގަޅަށް ހިނގަމުންދާކަން. އަޅުގަނޑު ޝުކުރު ދަންނަވަން އެއްވެސް އެ.ޕީ.އާރް ޓީމު ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރި ކަމަށް ވަރަށް އެ ދާއިރާ އެމްޑީޕީ ހިމެނޭ ޕްރޮޖެކްޓް ތަކަށް ހަމަ ފާހަގަކުރަން. ޓީމު ފެށުމުގައި ވެސް ކަމަށް ވަރަށް ހަމަ ފިޔަވަޅުތަކަށް އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް އެއް ދާއިރާތަކުގެ ފެށުން ބަރާބަރު ކަނޑައަޅާފައި ހިމެނޭ އަދާނުކުރި. އެހެންވީމަ އަޅުގަނޑު ކުރި މަސައްކަތަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިއްސާކުރަން ފަރާތްތަކުގެ ހިމެނޭ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ބުނެ. ދެން ނިންމާލާ ނިންމުމެއް ނިންމާލަމުން އެ

ޤާއިދާގައި ޖިއްބަވާ ބޭނުންވުން. ކަސްވާރޫ އަށް ބަހާއިރު، ކަސްވާރޫގެ ސްކޫލް ހުޅާއި ދަނޑާ އަދި ނަރުދަމާގެ ނިޒާމު
މިސާލު ހިމެނިފައި އޮންނާނެ. ދުން އިސްނަގާދު އަށް ބަހާއިރު މިސްކިތާއި ބަނދަރާއި ޕާވަދަނޑުގެ މަސައްކަތްތަކާއި
ހިމެނިފައި އޮންނާނެ. އިނގިރޭސިކުގެ ބަނދަރުތަކުގެ އެ މަސްތަކުގެ ހިމެނިފައި އޮންނާނެ. މިދިޔަ އަހަރު ފޮނާއި ނަރުދަމާ
ނިޒާމުގެ ހިމެނިފައި އޮތަސް އެއްވެސް ކަހަވާ މަސައްކަތްތަކާއި ކުރުމިޔައި ސާޅީސަ، ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތްތަކު މިގޮތު
ބައެއްގައި ހިމަނަން ހުރަހެޅިޔައި އޮންނާނެ. ކިޔަވަހަން ބަޖެޓުގައި ބައެއް އެރުވޯޝަނަށް ފޮނުވަން އެއް ނަޕީ. އެކަމަކު
އަޅުގަނޑަށް ފޮނުވަހަކުރުން، އެސް.ޑީ.ސީ.ސީއާ ހަވާލުކުރެވޭން އެސް.ޑީ.ސީ.ސީގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން ކިޔަވައިދޭ
ބަނދަރުގެ މަސައްކަތް ނިޔަމުގެ މަސައްކަތް މި އަހަރު ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި ހިމެނިފައި އޮންނާނެ. އަދި އެއަށް ޖާގަ
ފަހަރާ ވެސް މިގޮތު ކަނޑައެޅިފައި އޮންނާނެ. ފައިސާކި، ފައިސާ ބަޖެޓުގައި ކަނޑައެޅިފައި އޮތީ. އަދި
ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ތެރެއިން އެންމެ މަޝްރޫއު. އަދި އެންމެ ބޮޑު އަދަދެއް ކަނޑައެޅިފައި އޮތީ ފައިސާއަށް. އެއީ، ފައިސާގެ
މަސައްކަތް، ބަނދަރުގެ މަސައްކަތް ފުރިފައި ހުއްޓިފައި އޮތުމާ އެކު، ފައިސާގެ ބަނދަރުގެ މަސައްކަތްތަކަށް، ނިންމުމަށް
15 މިދިޔައިން ކަނޑައެޅިފައި އޮންނާނެ. ވަރަށް ކުރު ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުގެ ޤައުމުގެ ވަޒަނަ މި ފުރަގަހުން. އަޅުގަނޑު
ދުން އިތުރަށް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ ބަޖެޓުގެ މަސައްކަތްކުރާއިރު ޔަގީންކުރުމަށް ފެންނަނީ ފުރުވަރުގެ މަސައްކަތް
ކުރަމުން ދިޔަކަމުގައި ވިޔަސް، ދުން މިގެ ތަޖުރިބާތަކުން ވެސް ކުރީގައި އަޅުގަނޑު ހުރިމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން
ބޭނުންވަނީ ޔަގީންކުރު ފަންނީ ގޮތުގައި ބަޖެޓު އެކުލަވައިލެވުން ކުރުގައި މިދިޔަ، އެކުލަވައިލެވުނު ކަނޑައެޅިގެން
ނިމިގެން އަންނަން ބަޖެޓުގެ އަދަދަށް ރިޢާޔަތްކުރަނީ، ބަޖެޓު އެކުލަވައިލުމުގައި ކުރަން ވަރަށް ބަރޯސާވެގަތުމަށް
ކަނޑައަޅާނެ. ކަނޑައެޅު، ދުން އެ ކަނޑާކަނޑުގައި ސިޔާސީ ވިސްނުމުގެ ތަރުތީބު ވިސްނުން ތަރުތީބު އަދިސްގެން
ކަނޑައެޅުން އަންނަށް ވަރަށް ހަމަޖެހޭ ބަދަލުތަކެއް އައިއްސަ އޮވޭ. އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުގެ ގޮތުގައި މި ފަރާތްގެ
ބަޖެޓު ހުރަހެޅިފައިވާ ފަސޭ އެހެން ފުރުސަ ތިޔަސް މިނިސްޓަރުން ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަނޑައެޅިފައިވާ، ވަރަށް
ގިނަ މިނިސްޓަރުންނަށް ފަސޭ ހަތަރުމަސްދުވަސް. އަދި ވަރަށް ގިނަ މުއައްސަސާތަކުން ފަސޭ ހަތަރުމަސްދުވަސް. އަދި
ކަނޑައެޅިގެން ޤާއިދާތަކުގެ ދުސްބަރުން ފަސޭ ހަތަރުމަސްދުވަސް ބަޔަކަށް ކަނޑައެޅިފައި އެބަ ހުރި. ކަނޑައެޅުން، އަދި
ބޭނުމެއް މި ބަޔަކު ހުރަހެޅިފައި އޮތީ ފަސޭ. ދުން އެކަން ހަމަޖެހުމުގެ ޖަވާބު ބަޔަކަށް ފަސޭ ވަރަށް
މަސައްކަތްތަކުގެ ބަޖެޓުގެ ބަޔަކުގެ ބޭނުމުން ބަދަލުކޮށްފައި އޮތީ. ބައެއް މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ބަޔަކާއި
ބާރުތަކާ ބައިވެރި އެ ޤާއިދާތަކުގެ ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ބަދަލުތަކެއް، ހަމަޖެހުމުގެ ފަސޭ މަސައްކަތްތަކުގެ ފަސޭ
ކުރުވުން. ތަފާތު މިނިސްޓްރީތަކުގެ ޕްރޮގްރާމްތަކުން ބަދަލުވެ، ޖުމްލަ ގޮތެއްގައި ދުނިޔޭގެ އަދި ބޮޑު މަޝްރޫއުތަކާއި
ވަރަށް ގިނަ. އަދި ބޮޑު މަޝްރޫއުތަކާއި މިހެން ހުރުމަށް، އަދި އަދި ބޮޑު މަޝްރޫއުތަކާއި ކަނޑައެޅުން ހިންގަން
ބޭނުންވާއިރު، ހުރިހާ ރަށްރަށަށް ހުރިހާ މަޝްރޫއު ހިންގަން އަމާޒުކުރި ކަމަށް ވަނީވެސް. އެ ވިސްނުމުގައި ތިބި ކަމަށް
ވަނީވެސް ރާއްޖޭގެ އެއްވެސް ރަށްރަށުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ އެކަށީގެންވާ ތަރައްޤީއެއް ކުރީއެއް ނުދާނެ. މިއީ ދުން ރާއްޖޭގައި

ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސް ހަމަ ހުރިހާ ދިވެހިން ވެސް، އަދި ދައުލަތުގެ ނުވަތަ ސަރުކާރު ހިންގަވާން ތިއްބަވާ ބޭފުޅުން ވެސް، މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ވެސް ހަމަ ގަބޫލުކުރައްވަން ޖެހޭ ޙަޤީޤަތެއް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭ އާމްދަނީއަކުން ނުވަތަ ހަރަދުކުރަން ލިބޭ މިންވަރަކުން ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރަށަކަށް ތަރައްޤީ އެއް ނުވެސް ގެންދެވޭނެ. އަދި ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތައް އެންމެ އެކަށީގެންވާ ފެންވަރަކަށް އަސްލުން ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ނުވެސް ގެންދެވޭނެ. މިސާލަކަށް ނަރުދަމާ ނުވަތަ ބަނދަރުގެ މަޝްރޫޢުތައް ގެންދާ ކަމަށް ވަންޏާ ކޮންމެ ހަރަދަކަށް ވަރަށް ބޮޑު މަޝްރޫޢުތައް ކަނޑައަޅާ ކަމަށް ވަންޏާ ދެން އެކަމަށް ބޭނުންވާ އެހެން ރަށްރަށަށް އަސްލުން ދާން ފުރުޞަތު ހަމަ ފަސޭހަކުރުން ދަތި. މި ވިސްނުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކޮމްޕްރޮމައިޒަކަށް ދާން އެބަ ޖެހޭ. އާބާދީ ތަރައްޤީ އެއްތަންކުރުމުގެ ސިޔާސަތުގެ ވާހަކަ ވަރަށް ގިނައިން ދެކެވޭ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ކަމަށް ހައްލެއް ނުހޯދޭނީ ހަމައެކަނި މަޖިލީހަކުން. ނުވަތަ ހަމައެކަނި ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއަކުން. ނުވަތަ ހަމައެކަނި ސަރުކާރަކުން މިކަން ހައްލުކުރުމަށް ބަލައި ޖެހޭނީ ބަޖެޓުގެ މަސައްކަތާ ދުރާލައި އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސަކަށް ގޮސްގެން، މަސައްކަތްތަކެއް ކޮށްގެން. އެއީ ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީ ބަޖެޓު މި ކޮށަން އަހަރުގެ ކުރިއަށް ބަޖެޓު ތައްޔާރުކުރުމުގެ މަރުޙަލާގައި ހަމަ ބަހުސްތަކާއި ހިންގައިގެން، އެ މަރުޙަލާގެ މަސައްކަތްތައް ކުރެވިގެން، ދެން އެ އަޑީގައި ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީން ބަޖެޓު މަޝްވަރާކުރުމަށްވާ ކަހަލަ ނިޒާމަކަށް ދެވިއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަށްވުރެ ފަސޭހައިން މަސައްކަތްކުރެވޭނެ. ނިންމާލަމުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ އެއީ ތަރައްޤީ އެއްތަންކުރުމުގެ މަޝްވަރާތަކަން ވެސް ކުރިއަށް ދާ ގޮތަށް ކައުންސިލްތަކުގެ އިޤްތިޞާދީ މަސައްކަތްތައް ބާރުވެރިކުރުމަށް ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަން އެބަ ޖެހޭ. މިހާރު ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއަށް އަންނަ އަހަރަކަށް ކަނޑައެޅިފައި އޮތް ބަޖެޓުގެ މިންވަރަށް ވެސް އެބަ ހުރި ފުރުޞަތުތަކެއް. މިހިސާބުން ރަށު ކައުންސިލްތަކާއި އަތޮޅު ކައުންސިލްތަކާއި ސިޓީ ކައުންސިލްތަކުން އެ ކައުންސިލްތަކުގެ ޤާނޫނީ ޒިންމާ އަދާކުރުމަށްޓަކައި، އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތުތަކެއް އިތުރުކުރުމަށް މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަން އެބަ ޖެހޭ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އަންނަ އަހަރު ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތްތަކެއް މި ބޭނުން ކުރެވޭނެ. މި ކަމަށް އަޅާކިޔުމުން ވަރަށް [illegible]. ދެން ބަޖެޓު [illegible]، ކުރިއެރުމެއް ކަހަލަ އެއްވެސް [illegible] މި، ކަހަލަ އެއްވެސް ބަޖެޓުގެ ނޫނީ މަންފާކުރުވިއްޖެއްޔާ، ގޮސްގެން އަށް ނުލިބޭ ކަމަށް ދަންނަވަމުން، އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ނިންމާލަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ހުޅުމީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ދިރާސާކޮށްފައި ކޮމިޓީން ފޮނުވި ރިޕޯޓު މިހާރު މި ވަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް، މި މަޖިލީހުގެ ފްލޯރއަށް ލިބިފަ. މި ބަޖެޓަށް ބަލައިލާއިރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ބަޖެޓަކީ 16.9 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އަޅުގަނޑުމެން

އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރުން ބެލީ މި ބަޖެޓު ވީހާވެސް ކުޑަކުރުމަށް ބަލައި. އެއީ ދައުލަތަށް ލިބޭ އާމްދަނީއާ އެއްވަރަށް ހަރަދުކުރެވޭނެ ބަޖެޓެއް ކަނޑައެޅުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ގިނަގުނަ މަސައްކަތްކޮށްދިން. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަން ކާމިޔާބުނުވި، ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކާމިޔާބުވީ ނިސްބަތުން 14.5 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް ފާސްކުރުމަށް. އެހެންނަމަވެސް މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއަށް އެކި ކަންތައްތައް އިތުރުވެ، ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީން ވިޔަފާރިވެރިންނަށް ކޮންމެ ބަދަލުވެ އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުން ގެނައިސް ތިމަންނަމެންނަކަށް ނުވާތީ ބަޖެޓުން އިސްވެ ތަންކޮޅެއް ވެސް ކުޑަކުރުވާކަން. އަދި އެއްވެސް ހަރަދުގެ ކުޑަކުރުވާކަން. ތިމަންނަމެން ބޭނުންވަނީ 16.9 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެކޭ. އެކަމާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ގިނަ ބޭފުޅުން މަޝްވަރާކުރުމަށްފަހު އެކި ހުށަހެޅުންތަކެއް ހުށަހެޅުމުން، އެންމެ ފަހުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކާމިޔާބުވީ ނިސްބަތުން 15.3 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް ފާސްކުރުމަށް. ފަހުން ފިނޭންސް އިން ވިދާޅުވީ ތިމަންނަމެން 1 ބިލިއަން ރުފިޔާ އުނިކުރައްވާ ވާހަކަ ބަޖެޓުން. އެހެންނަމަވެސް މި މަޖިލީހުގެ ފްލޯރަށް އައި ހުށަހެޅިފައިވާ ބަޖެޓުގެ ޖުމުލަ އަދި 15.3 ބިލިއަން ރުފިޔާ. މިއީ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރުމުން ދިރާސާކުރި އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާތަކުގެ ގިނަގުނަ ކަންތައްތަކާ ކުޑަކުރެވި އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލީން. އެކަމުން އަޅުގަނޑުމެ ފަސް ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުމެ ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ބޭނުންވާ އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި ހުޅުމީދޫގެ ޖަވާބުދާރީ މަސައްކަތްތަކެއް، ދި ތަރައްޤީ ތަރައްޤީކުރުމަށް ފައިސާ އަޅުގަނޑު ހުރިހާ ރަށްތަކަށް ހޯދައިދެވުނު. އަދި އައްޑޫގެ ޕޮލިސް ތަރައްޤީކުރުމަށް ވަޒީފާތަކާ އަދިވެސް ބަޖެޓުން ކަނޑައެޅުނު ހިމަނާފައިވާ ވަޔާ ހިމަނާފައިވާ. އަދި މި ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުންދާ ހަރަދުތަކާ އިދާރީ އަޅުގަނޑުމެން ހިމަނާފައިވާ ވަޒީފާއަށް ހަރަދުކުރާނެ ބަޖެޓުން ރައްޔިތުންނަށް ހިމަނައިދޭ އާމްދަނީގެ ބޭނުމަށް ކަމަށް އަދިވެސް ކަނޑައެޅުނީ. އަދި މި ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހިމަނާފައިވާ 2012 ވަނަ އަހަރު ހިމެނިފައިވާ ދަށުގެ، ފުރަތަމަ ދަށުން ބަޖެޓުގެ ވަޒީފާ ވަޑައިގެން ހިމަނައިވާ އިސްލާހުތަކުގެ ދަށުން 2012 ވަނަ އަހަރު ހިމެނޭ ރަށްތަކުގެ ފަސްޓް ޓަރމް ހިމަނާ ވަގުތު. އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. އަޅުގަނޑުމެން 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ތައްޔާރުކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ފާސްކުރުމަށްފަހު ވަޒީފާތަކަށް ދެމެހެއްޓެނިވި އެކި ގޮތް. އެމް.ޑީ.ޕީ އިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތަފާތުވީ ވަނީ 14.5 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓަށް އެންމެ އެކަށީގެން ބޭނުންވާ. އެއީ ހުރިހާ ބަޖެޓު ބޭނުމެއް ކަމުގައި ވަޒީފާ. ދަށުގެ މާލީ ފަރާތްތަކުގެ ކުރިއަށްދާ ގޮތް ދައުލަތުގެ އެވް ވަޑައިގެންނެވި. އަދި އަޅުގަނޑުމެން މަޝްވަރާ ލިބޭ ގޮތް މި ދައުލަތް ބަރުމަދުލަތުގެ ފާރުބަލާ ވެސް އެބަ އޮތް. އެހެންކަމުން، އެމް.ޑީ.ޕީ އިން ވިދާޅުވި ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަޖެހުނު ވެސް ފުޓްބޯޅަ ނުކުރެވޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް 14.5 ބިލިއަން ރުފިޔާ އަދި ވެސް އިތުރަށް މި ބަޖެޓު ފާސްކުރަންޖެހޭ ކުރިއަށް ގެންދިޔަ ކަމަށް. އަދި އެޖެންޑާ، ދެއް ހިސާބުގައި މަސައްކަތް ކުރެވޭ ކަމަށް ގެންދަނީ. އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. މި ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދެން އެންމެ ކަނޑައެޅޭ ކަމަކީ ފުރިހަމަކުރުމުގެ މިއަދު ދައުލަތަށް އާމްދަނީ ހޯދުން، މި ރަށަށް އަހަރު ދައުލަތަށް އާމްދަނީ ހޯދުމަށް ކުރުމުގެ ގޮތުން ހުރި ދައުލަތަށް ބޭނުންވާ، ހަރަދުކުރުވާނެ ބަޖެޓެއް ވަޑައިގެން ކުރުމުގެ ގޮތުން، ޖީޑީޕީ ވިޔަފާރިގެން ވަޑައިގެން ކުރުމަށް ގޮތް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ރިޕޯޓް ކުރެވުނީ ޕީއެސްއައިޕީ ލިބުނުން. ބަޖެޓު ބޭނުމަށް 2012 ވަނަ އަހަރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރި ބަޖެޓުގައި ވަނީ 727 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ޖީޑީޕީ ވިޔަފާރިގެން ދައުލަތަށް އާމްދަނީ

ކޮރަޕްޝަނީ. އެހެންނަމަވެސް ބަޖެޓް އަދުގަނޑުމެން ދިރާސާކުރަމުން ދިޔައިރު އަދުގަނޑުމެންނަށް ލިބެން މަޢުލޫމާތު ބެލިއިރު 5.3 ޕަސެންޓް ބޮޑުވާގެ ޑެފިސިޓު ވަނީ ވިއްކާލެ. މިހާރުވެސް ދައުލަތުން ވިއްކާފައި ހުރި ޤަރުޟު ޓީބިލްގެ އަދަދަކީ 5.3 ޕަސެންޓް ކުޑަވި. އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. މިއީ ސިޔާސީ ހަމަ މާލިއްޔަތު ޤާނޫނާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފު ޢަމަލެއް. އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްފައިވާ 2012 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓާ ޚިލާފަށް ޚަރަދުކޮށްފައިވާ ޢަމަލެވެ. އަދުގަނޑުމެން ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު އަރިހުން ސުވާލުކުރިން، މިއީ ކޮރަޕްޝަނެއް ވީ ކަމުގައި. ވިދާޅުވި ތިމަންނައަށް ނޭނގޭ. ތިމަންނަ ބަލައިލާނަން ވިދާޅުވި. އެހެންވީމާ، ފިނޭންސް މިނިސްޓަރަކީ ހުންނަވާ ބޭފުޅަކަށް ތަޢުލީމުން 7.3 ޕަސެންޓް ކުޑަވާ ޑެފިސިޓް ވިޔަފާރި ހުރިހާ ފަރާތްތަކުން ފިނޭންސް މިނިސްޓަރުކަމަކަށް ކުރީ ހަމަ އެއް ނުވޭ. އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. އެ ބޭފުޅާ ޖެހޭ އިސްތިޢުފާދިނުމަށް މަޖުބޫރު ވަކިކުރާނެކަން. ފަހުން ވިދާޅުވި ބަޖެޓް ޑެފިސިޓް ވިއްކާލައި ހުންނާނީ 6%ގައި. އަދުގަނޑުމެން ދިރާސާކުރެވުނު ހުރިހާ މަޢުލޫމާތުތަކުގައި ހުރީ 7% އަށް ވުރެ ގިނަ އިންޓްރެސްޓް ރޭޓުގައި ބަޖެޓު ވިއްކާލާ. 7%. އެކަމާ ސަރުކާރުގެ ވިދާޅުވި ތިމަންނަ ޖެހޭ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ގަވަރުނަރާ ވާހަކަދައްކައިގެން ދިޔަ ގޮތް ބަލާފާ. ތިމަންނަމެން ނިންމާފައި އޮންނާނީ 6%ގައި. އެހެންވީމާ، ޓީބިލްސް މިނިސްޓަރަށް މި ވަރުވާ ނުނިމި، ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު ކުރިމަތީގައި އިއްތިފާޤު ފުރިހަމަކޮށްދިނުން، ރަށްޔިތުންގެ ހިއްސާއަށް ދާއިރު ވަރަށް ހިތާމަވެރިކަމާއެކު ވިދާޅުވި، ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު ނިކަމެތިވި ގޮތުގެ ނަތީޖާ ދެކިދާނެކަމަށް. އުސޫލެއް ނޫން. އަދި މި ބަޖެޓަކީ ވެސް އަދުގަނޑުމެން މި ބަލާއިރު ޤަވާޢިދުތަކާ އުސޫލެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، މިގޮތަށް އަދުގަނޑު ކަންބޮޑުވާ ކަންތައްތަކެއް އެބަ ހުރި. އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ އަދުގަނޑު މި ބަޖެޓުގައި ސަރުކާރު އެދި މުއައްސަސާތަކުގެ ބަޖެޓު ބަލަހައްޓައިދިނުން، އެހެން ކަމެއްގެ ކަންބޮޑުވުންތަކެއް ފާހަގަކުރާނީ، އެހެން ބަޖެޓާ އެއް ސަބަބަކީ ފުލުހުންނާއި ޑިފެންސް މިނިސްޓްރީގެ ބަޖެޓުގެ ބޮޑުބައި އެބަ ހުރީ އެ ބޭފުޅުންގެ ޚަރަދު އަދާކުރުމަށާ އަދި އެ ނޫން ކަންކަމުގައި ޚަރަދުކުރަން 300 އާއި 400 މިލިއަން ރުފިޔާގެ އަދަދެއް ޖަހާފަ. މިއީ ޚަރަދުކުރަން ޖަހާފައި ހުރި، ޚަރަދުކުރަން ޖަހާފައި ހުރި އަދަދުތަކާއި ބަޖެޓު ނިކުތީ ބަޖެޓުން. ބަޖެޓް ކުރިމަތިން ވެސް ގިނަ ބޭފުޅުން ވިދާޅުވެފައި އެއީ ހުޅުމީދޫ އަދިވެސް އެ ނޫން ކަސްޓަމްސް ޖެހިފައި މިނިސްޓްރީގައި ހިމެނިފައިވާ ފައިސާއާ. އެހެންނަމަވެސް އަދުގަނޑު މިއަދު ވަރަށް ބޮޑަށް ފާހަގަކުރަން ބޭނުންވޭ، ސަރުކާރު އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރާއި މެމްބަރުންނާއި އެމް.ޑީ.ޕީގެ މަޖިލީހުގެ ސަރުކާރުގެ އަދުގަނޑު ބޮޑުކޮށް. އަދުގަނޑުމެން މިނިސްޓްރީގެ ބައިވެރިވުން މަޤާމުތަކުގެ ގޮތުގައި ބޮޑު މި 300، 400 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ބޮޑުބައި އެބަ ހިނގާ ވަކި ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ހިންގުމަށް ކަނޑައެޅިގެން ދިފާޢީ ބާރުގެ ހިސާބުން. އެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކަކީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ އާ ސިޔާސީ ދާއިރާތަކުން އެމް.އެން.ޑީ.އެފްގެ މަސައްކަތްތަކެއް އެ ކަމަކަށް ފޮނުވިކަން. އަދި އޭގެއިތުރުން އަދުގަނޑުމެންގެ މުހިއްމުކަމީ ނަޝީދު އަލުން ނުކުމެ އެ ބޭފުޅާ ރައީސުންނަށް، ޖަވާބުދާރީ ވަކި ޕްރޮޖެކްޓުތައް ހިންގުމަށް އެމް.އެން.ޑީ.އެފް ބޭފުޅަކު ބަޖެޓުކުރުމަށް، ވަކި

ޕްރޮގްރާމްގެ ގޮތުގައި ހިނގަމުން އެބަ ދޭ. މިއީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެންބަރުންނާއި އެމް.ޑީ.ޕީގެ މަޖިލިސް މެންބަރުން ވަރަށް ހާއްސަ ސަމާލުކަމެއް ދޭންޖެހޭ އިޝޫ އެއް. މިގޮތަށް ވާހަކަ ނުދައްކާ ގޮތަށް ސިއްރުން މާލެއާ އެކަހެރިކޮށްގެން ގޮތަށް މި ބަޖެޓު ތެރޭގައި އެކި ޕްރޮގްރާމްތަކަށް ބަހައިގެން ހިންގުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ޖަވާބުދާރީވުން އުސޫލުން ނޫން. އަދި މިކަހަލަ ބަޖެޓަކަށް ވޯޓުދިނުމަކީ ވެސް އަޅުގަނޑު ސަޕޯޓުކުރާ ކަމެއް ނޫން. ބަޖެޓުގައި ހިމެނޭ ތަރުބިޔަތު ދިނުމުގެ ގޮތުން ވިޔަސް، ކުދިކުދި ކަންކަން ކަމުގައި ވިޔަސް، ބޮޑެތި ކަންކަމުގައި ވިޔަސް، ބޮޑު ކަންކަމުގައި ވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެދޭ ހަމަޖެހުމެއް ނުލިބޭ. ދަރުމަވަންތަ ސިފަތް ހިންގުމުގެ އެ ހިމެނޭނެ ބަޖެޓުގައި ޝަހާދަތް ދެން މި އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި ރައްޔިތުންގެ ކަންކަމާ ގުޅޭ ސަރުކާރުގެ މުސާރަ ދޭން ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުތަކުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރިން. އަދި މިފަދަ އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރެވޭ ކަންތައްތަކުގައި، އެކި ކަހަލަ ސަރުކާރުގެ ކަމަށް ހަމަ ސަބަބަކީ އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުން ދެކޭ ގޮތުގައި ރާއްޖޭގެ މަސައްކަތް ފެނިގެން ގޮސް މިކަންކަން ރަނގަޅުކުރާނެ ގޮތަކަށް މިހާރު ސަރުކާރުން ތަންފީޛުކުރަމުން ގެންދަނީ. މިކަންކަމާމެދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓުގެ ބަދަލުތަކެއް ގެނައުމަކީ ވެސް ފަހުން ހުށަހެޅުނު ކަމެކެވެ. މިއަހަރު ބަޖެޓު އައިއިރު 1 ބިލިއަން ރުފިޔާ އެ އަދަދުން އުނިކޮށްފައި ވަނީ. ސަރުކާރުން ވިދާޅުވަނީ އެއީ މިކަންކަމުގެ ސަބްސިޑީ ދޭ އުސޫލަށް ބަދަލު ގެނެސް ސަބަބުން 1 ބިލިއަން ރުފިޔާއޭ. ކަރަންޓުގެ 1 ބިލިއަން ރުފިޔާ ސަލާމަތްވެސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުން ނިންމާފައިވާ އެ ފަހުމަކަށް ދަން ކަނޑައެޅިފައިވާ ސަބްސިޑީ ހުއްޓާލަފައި ކަނޑައެޅީ. 1 ބިލިއަން ރުފިޔާ އިޤްތިޞާދަށް ހަރުދަނާވާނެ. އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ރަށްރަށުގެ ތަރައްޤީކުރުމުގެ މި ފައިދާކުރުމުން. އެ ހުރިހާ އުނދަގޫތަކާ ކުރިމަތިވެފައިވާ އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަ ނުދައްކައިފިން. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން، އަޅުގަނޑު އިލްތިމާސްކުރަނީ އެއް ރާއްޖެ ދެމެހެއްޓުމަށް އަދިވެސް އެދެން މި ބަޖެޓު ރައީސްގެ ވަޒީރުން ވިސްނައިދެއްވައިގެން. މި ބަޖެޓް މި ސަރުކާރުގެ އިތުރު ސިޔާސަތު ރަނގަޅު އަސާސީ ހައްގުތައް ބަޖެޓުން ނެގުމަށް. މި ބަޖެޓް މި ސަރުކާރުގެ އިތުރު ސިޔާސަތު ސަލާމަތްކުރާ ބަޖެޓަކަށް ވުމަކީ، އަޅުގަނޑުމެން ތަރުޖަމާކުރާ އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓް. ޝުކުރިއްޔާ.

ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޒުހައިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. السلام عليكم. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެއްބައިވަންތަކަމުގެ ދުވަހުގެ ހެޔޮއެދުންތައް އެންމެހައި ދިވެހި ރައްޔިތުންނާއި އުޅުމުންނަކަށް އަރިސްކުރަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަކީ މި ފަހަރަކީ ހުރިހާ ބަޖެޓުތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ ބަރުދަން ބަޖެޓުކަމުގައި ނުވެދާނެ އެއް ސަބަބު ކުރިއަށް އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކޮށްލެވޭ ކަމަކީ ބަޖެޓުގެ ބަޖެޓަކީ މި ބަޖެޓް ވިސްނާ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް، އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވާނީ މި ބަޖެޓް ވެސް ހިތްހަމަޖެހިގެން ފާސްކޮށްދެވޭނެ ބަޖެޓެއް ނޫނޭ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަޒީރުން ހިތުހަމަޖެހިގެން މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ބަޖެޓްގައި ހިމެނޭ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތަކާއި ވިސްނުން ކުރަމުން ދާއިރުގައި ދަރަނި

ކުޑަކުރެވޭނެ އެއްވެސް އެހެން ގޮތެއް އޮތް ކަމަކަށް ފާހަގަ އެއް ނުކުރެވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޒައްމަދަން އާމްދަނީ އެންމެ ބޮޑަށް ލިއްބައިގު ސިޔާސަތްތަކެއް ކުރިއަރުމަށް ބަލައި މާލޭ ކުމުދަން، ދެނިސާގެ އެކި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން މި ޒަރޫރު އިސްތިރާތުކުރުމަށް ވަރަށް ބޮޑު ހުރި އެއް ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ކުރުމަކީ ނަހަމަ މުއައްސަސާ ކަމުގައި ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ސަރުކާރު މި ކަމުގެ ސަރުކާރުން ޒާތުގެ އިޤްތިޞާދީ ދުވަހަށް ކަމުގައި ލިބޭނެ ކަމުގައި ވާނީ. އަދި ނަތީޖާ އެއްގެ ގޮތުން މުޅި ޒަމާނުން ކުރާ ފައިދާ އޮތަސް މިލިއަނުން ގުޅުވާލުމުގެ ކަމަކަށް ވާނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރަނގަޅަށް ބަރާބަރު ގޮތުން ކުރަން ހުރިހާ ކަންތައްތަކުގެ 1 އަހަރުން އަށާއި އަހަރަށް އިތުރުވެ، ފުނިޖެހި، ނުކުރެވި ދިގުދެމިގެންދާ އިސްކަންދޭނެ ކަންކަމަށް އިސްކަންދެއްވާ، ބޭކާރު ކަންކަމަށް އިސްކަންދެއްވާތީ. އާދެ! މި ނުރައްކަލާ އާދަ ބަދަލުކޮށްގެން ނުހި ރަނގަޅު ބޭނުންވާ ފައިދާ އަސާސީ ކަންތައްތައް ވެސް ތަރައްޤީކުރުން ފުރަހަމަވެގެންދާނެ ކަމީ ދެބައިކޮޅު ފެންވަރު ނޯޅެ ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެނީ ރަނގަޅަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ތިމަރަތް ހަމަހަމަ ބަޖެޓާއި އުސޫލުތަކާ ސަރުކާރުގެ ދެއްކެވިން، އެ ކަންކަން ރަނގަޅުކުރަން އެބަ ޖެހޭކަން ފާހަގަކުރަން. މިސާލަކަށް މިނިވަން މުއައްސަސާތަކަށް އިންތިޚާބުކުރާ ނޫނީ ކަނޑައަޅާ މެންބަރުންގެ އަދަދު، ވަނީ ޒާތީ އަދަދު، މިނިސްޓަރުންގެ އަދަދު، ކައުންސިލަރުންގެ އަދަދު، ސިޔާސީ އެކި މަޤާމުތަކުގެ އަދަދު، މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ އަދަދު، އަތޮޅުތަކުގެ އަދަދު، ރަށްތަކުގެ އަދަދު، ހަމައެކަނި މީހުން ދިރިއުޅޭ ރަށްރަށުގެ އަދަދު ކޮންމެހެން ފުދިގެ މިންވަރަށް މަދުކުރަން އެބަ ޖެހޭ. މިދިޔަ ހަފްތާގައި ހޯދައިގަތް މުސާރަ ދެވަހަކަ ދަށްކުރުމަށް ޖާގަ ނުހުއްޓޭ. ހަމަކައި އެއް ނުކުރާން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ބަޖެޓުގައި ދެވާފަރަން ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންވަރަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރުވެރިވަން. ދެވާފަރު ރައްޔިތުންނަށް އާދައިގެ އަސާސީ ކަންތައްތަކުގެ ހިތްހަމަޖެހުން މި ބަޖެޓުން ލިބިގެންދާކަން ފާހަގަކުރަން. އަދިވެސް ކުރަން ހުރި ހިޔާލު ކަމުގެ އެހެ ހުރި. ނަހަމަ ވެސް އެއްފަހަރާ ހުރިހާ ކަމެއް 1 އަހަރުގެ ބަޖެޓުން ހާސިލުނުވާނެ ކަމީ ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް ޤަބޫލުކުރާނެ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓު ކަމުޖެހޭ މަސައްކަތް ހިނގުމުންދަމާ ގިނަ ވަޒީފާތަކުގައި އަޅުގަނޑު އެ ބޭނުމަކީ އިނގޭ. އެ ކަމުޖެހޭ މުޒައްޔިރީއާ އެންމެހައި މެންބަރުން ކުރެއްވި މިންނެތް މަސައްކަތްތައް ބޭއްރީފިޔާ، އެ ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. އަދި މި ބަޖެޓް ކަމުޖެހޭ ނިންމާލެއްވީ ގޮތަށް މަޖިލީހުން ބަޖެޓް ފާސްކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަކޮޅު ނިންމާލުމުން، އަޅުގަނޑަށް މި ކަމުގައި އެހީތެރިވެދެއްވި ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑުގެ އަމިއްލަ ނަމުގައި އަދި ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންގެ ނަމުގައި ޝުކުރުދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ އާރިފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2013 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ބަޖެޓުގައި ތަފާތު ބޭފުޅުން ތަފާތު ވާހަކަފުޅު ވިދާޅުވެއްޖެ ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން. އަޅުގަނޑު ވެސް އެންމެ ފުރަތަމަ ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ 15.3 ބިލިއަން

ރުފިޔާއަށް މި ބަޖެޓު ކުޑަކުރެވުނު ކުޑަކުރުމަކީ ބަޖެޓްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން އުފާވާ އެކު ބަލައިގަންނަވާ ކަމެކޭ. އެހެންނަމަވެސް 14.5 ބިލިއަން ރުފިޔާ އަށް ބަޖެޓު ގެނެސްދިނުން ނުވަތަ މިލިއަން ޑޮލަރު، އެމް.އެމް.އޭ ވެސް އަދި އައި.އެމް.އެފުން ވެސް އަދި އޭޑީބީ ޖަނަރަލް ވެސް ވިދާޅުވެފައިވާ ވިދާޅުވުމުން މަސައްކަތްކުރަނީ، އެކަން ނިންމާލިއުމަކީ ވީ އެއީ އަޅުގަނޑަށް ހިތާމަކުރަންޖެހޭ ސަބަބެއް. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް ހިތާމަކުރަންޖެހޭ ސަބަބެއް. އެހެން މި ދަންނަވާލީ ދައުލަތުގެ ދަރަނި ބޮޑުވެގެން، އިންތިހާ އަށް ބޮޑުވެގެން ދާއިރާގައި އަޅުގަނޑުމެން ކަންކުރެވުނު ގޮތް ހިންގޭ ދަރަނި ކުޑަކުރެވުން ވެސް. ރަނގަޅު ވާހަކަ އެއް. ހުރިހާ ދާއިރާތަކަކަށް ވެސް، ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރަށްރަށަށް ވެސް ކަންކަން ވެސް ހުރި ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންވޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާ އަށް ވެސް ވަރަށް ބައިވަރު ކަންތައްތައް ބޭނުން. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ އަޅުގަނޑުމެން 77 މިލިއަނުގެ ބަޖެޓުގައި އެކުލެވިފައި އޮތް ވަރަށް ބޮޑު ޖިންސީ އެކު ދިވެހި ރައްޔިތުން ދަރަނިން ސަލާމަތްކުރެވިފައި ވެސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނޭ އެއްބަސްވުމުން ހަރުކަށި ބަޔާންކަން ހެދުމަށް، ނުވަތަ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުމެން މި ވަޒީފާތަކުން ވަރަށް ބޮޑު ބާރެއް އަރުވާލަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އެއީ ޤާނޫނީ ގޮތް، ޤާނޫނުއަސާސީގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިވެހި ދައުލަތުގެ ވެސް ހަމަ އެއީ. މި ހާލަތު ވަރަށް ހަމަ އެއީ ދައްކާލަން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކަންނޭނގޭ މިހާރު ވެސް ހަމަ ބަޖެޓު މި ދައްކަނީ ހަމަ އެއީ ވާހަކަ އެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާ އެއް މިހާރު ކަމެއް، އެކަމަކު ކަމެއް ބޭނުންވާ. އަދި މިއަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާ އެއް ވެސް ހަމަ ކަންތައްތަކެއް އެބަ ހުރި. އެ އެއް ހަމަ ވަރަށް ބޮޑު ޝުކުރުވެރިވަން. ހަމަ އާދައިގެ ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ބޭނުންވާ ވެސް އެބަ ހުރި. ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކުރަން ބޭނުންވާ ދާއިރާގެ ވާހަކަތަކާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ މަސައްކަތް އެބަ ކުރެވޭ. ސަރުކާރުން އިޤްތިޞާދީ ބަދަލުތަކެއް މަސައްކަތްތަކުގެ މި 3 އަހަރުގެ ތެރޭގައި ހިނގައިދިޔަ ކަންތައް ކަމެއް އެބަ. އަޅުގަނޑު މި ވާހަކަ މި ދަންނަވާލަނީ ކަންނޭނގެ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރު އައުމާއި ދަންނަވާލަން ވެސް ނޫން. އެއީ ތަރައްޤީއަށް އިންވެސްޓްމަންޓް ބޭނުންކުރެވޭ އަޅުގަނޑުމެން 3 ހަރަކާތް ފައިސާ ޑިބެންޗަރުގައި މަކުއްރު ހިމެނިގެންނުވީ. 2009 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ އެ ފައިސާ ޖަމާކުރައި ވެސް އޮތް. އެހެންނަމަވެސް އެކަން ނުވެދިޔައީ. އެހެންނަމަވެސް اللهގެ ރަޙްމަތްފުޅުން މިއަދު އެ މަސައްކަތް ފެށިގެން ކުރަމުންދާން އެބަ ދޯ. އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ 2013 ވަނަ އަހަރު އެ މަސައްކަތް ވަރަށް ބާރަށް ހަލުވިކަމާ އެކު ނިމިގެންދާނެ އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ދެކެން. އެ ބަޖެޓުގައި އެ ފައިސާ ޖަމާކުރައިވެސް އެބަ އޮތް. އެހެންވީމާ، އަދިވެސް ސަރުކާރުން ޝުކުރު ވެސް ދަންނަވަން. ހަމައެއާއެކު އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުން ފެށިގެންދިޔަ މިނިސްޓްރީ ބޭނުންކުރަން. އެކަމަކު އެ ބޭފުޅުންނަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. އިޤްތިޞާދީ މިނިސްޓަރ ވެސް މި އަހަރުގެ ހަމަ އާދަ ބަޔަކީ މަސައްކަތް ވަރަށް ބާރަށް ކުރިއަށް ގެންދެވޭ އެކަން ނިމުމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އެބަ އޮތް. ހަމަ ޝުކުރުވާ އެއްގޮތަށް ގެންދެވޭނެ ދަންނަވާލާ ހަމަ މަސްދަރުގެ ސިޔާސީ މަޖިލިސްގައި ބޭނުންކުރަމުން ދިޔަ ފެންނަ އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުން އެ ގެންގުޅެ ކުރަމުންދާ ބަދަލުތައް ބޭނުންކުރާ. މަޖިލީހަށް އަދި އެކަށީގެންވާ އެކަށީގެންނުވާ ބާރުތަކެއް ވަރަށް ފާހަގަކުރަން

ވަރަށް ސިވިލް ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިމާވާ އިމަރޖެންސީތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންކުރަން އޮންނަ ހަމައެކަނި ޕޮންޓު ގެންދިޔައިމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ދަތިވޭ. އެއީ އިރުއިރުކޮޅާ ފުރަފުރައިގެން ދުވާ ވަރަށް ފޮރުން ދުރުގައި ހުންނަ ރަށެއް. ކަނޑުގަދަވެއްޖެއްޔާ، ވިއްސާރަވެއްޖެއްޔާ ވަރަށް ދަތި ހާލުގައި މަޑުންދުރުގެ ރަށްތެރެއިން އެކަމާ ހުށަހެޅޭނީ. އެހެންވީމާ، އެ ޕޮންޓު ވެސް އަނބުރާ ގެންގޮސްދޭނޭ މި ސަރުކާރުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިފިން. އަޅުގަނޑުމެން ހަރަކާތްތަކުގެ ދުއްވާލެވިފައި ހުރީ. އެކަމަކު އަމިއްލަ އެކަމާ ނުވާ. ދެން ޔަޤީންކަމާއި އެކު ވިދާޅުވި އެއީ ފުރިހަމައަށް ދިޔައީ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ސަރުކާރުތަކުން ކުރިޔަށް ހޭދަކުރެވޭ. ދެން އެ ކަރުދާ ގޮތް ހުށަހަޅައިދީ ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ހެޔޮގޮތުން ބަލަން ޖެހޭ. އެ ވާހަކަ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ދައްކާލަން ޖެހުނީ. މި ހަމަގައި ފުލުހުންނާއި ސިފައިންނަށް ވެސް ދައުރުވެރިވުމަށް، ވަކި އަޅުގަނޑު ވެސް ވާހަކަ ދެއްކީ ހުރި ގޮތްތައް ވެސް ވަރަށް ދެކެން. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވިދާޅުވި ގޮތަށް ކުރަން ކަމަށް ބުނަން. ފުލުހުންގެ އަމިއްލަ ސިފައި ހަމަ ހިމާޔަތަށް ފިޔަވަޅު ދެކެވިފައި ހުރީ. ދެން މި ރާއްޖޭގެ މަސައްކަތް ކުރާނެ ފުލުހުން ބުނާނެ ކަމެއް ވެސް ކަޑަ. ރާއްޖޭގައި އެއްވެސް ރާއްޖޭގެ ކޯސްޓްގާޑު ގޮތުން ފުލުހުން ހަމަ ފުރިހަމަކުރި ހަމައެކަނި.

އެހެންނަމަވެސް اللهގެ ރަޙްމަތްފުޅުގެ މަތިން މި ހަމަޔަށް ބަލާބަލާ ހިނގި ގޮތަށް ކުރަން ޖެހިގެން ގޮސް ހިނގާދިޔަ ކަމުގައި ވެއްޖެއްޔާ، މި ބަލާބަލާ ބަލާ ގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ އެ ހަމަ ވެސް ބަލަހައްޓާ ގޮސް ސަލާމަތްކޮށް އެބަ ފެނޭ. 9 ވަގުތުކޮޅާއި އެބަ އިނޭ. ވާތް އިސްތިޢުފާ އެބަ ކުރޭ. އެހެންވީމާ، ކަންތައްތަކާއި ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތް ބަލަބަލާ އެބަހުރި ބަލައިގަ. އަތްމަތިން އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަކިވަކިކުރުން، ހުރިހާ ގޮސްގެނެސް ވެސް އަދި ހަމަ ފަހަރުގެ ސަރުކާރު އެއްބަސް ވެވުން ފެށި ބޭފުޅުން ފެނޭއިރު ބޭފުޅުން ހަމަ ފެނިގެން ދިޔަ ހިސާބެއް ބަލަބަލާ ވަރަށް ބޮޑު އެއްޗެކެ. ފިލާސްގެ ރާއްޖޭގެ ޙާލަތްތައް ނޫނީ އެއީ ދެން އިންޑިޔާއަށް. މިއީ ހަމަ ހުރިހާ ރާއްޖޭ އެއް ހިސާބު ގޮތަށް މި ބަލާބަލާ ބަލަން ފެށީ ހަމަހަމަ. ދެން

އަޅުގަނޑުގެ ރާއްޖޭގައި އެއްޗެހި އެހެރަކާތްތަކުން، އަޅުގަނޑު ހަމަ އެކަނި އެއީ ފަހުކުރާ ބަލާލާ ނުބައްސަރު ފަހަރުގައި ބަލާބަލާ ބެލެހެއްޓުން ފުރިހަމަކުރުމަށް ނިސްބަތް ރާއްޖޭގެ ބަލާބަލާ ކަމަށް ހިސާބުން ނުކުރަން 700 މީހުންގެ، ވަށް ސަރުކާރު ކަންކަމުގެ މީހުންގެ ދެން މީސްމީހުން އިސްކަން. ވަށް ސަރުކާރު ނުވަތަ ހަކުރު ސަރުކާރު. އަޅުގަނޑު ފެނުނު ފޮނި ބަލައިލަން. ޖާގައިގެ މީސްމީހުން ދެމެހެއްޓި ބަލާބަލާ ނުބައްސާ ފެސްޓިވަލް ރާއްޖޭގެ ހިސާބުން ސަރުކާރު ފަހުގެ އެހީގައި އެބަ ކުރިއަށްވާ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ފެސްޓިވަލް ރާއްޖޭގެ ބަލާލަން ވަރަށް ޝައުޤުވެރިވީން. އެ މަސައްކަތްތަކުގެ ބޭނުމެއް ހުރިހާ ކަމެއް ތަނެއްގައި ބެލެހެއްޓުމުގެ ހިސާބުން ބަލަބަލާ ނުބައްސާ މީސްމީހުންގެ ހިސާބު އެބަ އެނގޭތޯ. އެ އިންތިޒާމު އެބަ ހަމަޖެހޭ. ދެން ހަމަ އެކަނި ނުކުރަންޖެހޭ ހަމަ 4 ވަގުތުކޮޅާއި ވެސް ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްތައް އެބަ ގެނެވުނު ކަމަށް ވަކިން މި ބަލާ އެބަ ފުރިހަމަވެދާނެ. އެހެންވީމާ، މި ބަލާ ޚިދުމަތް ކުރުމުގައި އަދި މި ބަލާބަލާ ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވެސް ފޯނުކޮށްލާފައި ކަމަށް އަޅުގަނޑު ޢާއިލީ ނުހަނު. އަޅުގަނޑު އެބަ އަހެމުން، މި ބަލާލާ ދެކޭގޮތް ވަކިވަކިފުރުސަތުގައި ބޭފުޅުން ވެސް އެބަ

އުޅޭ. އެހެންނަމަވެސް އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ މި ބަޖެޓު ފުސްވާނަރަމުގެ އުއްމީދު އަޅުގަނޑުމެންގެ އެބަ އޮތް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ވާހަކަ އެކަންޏެއް ނޫން ދައްކަންޖެހެނީ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަރަށް ގިނަ ރަށްރަށުގައި ވަރަށް ދަތި ހާލުގައި މީހުން އެބަ އުޅޭ. ހަމަ އަޅުގަނޑު މިއަދު ވެސް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން ވޭ. އަތޮޅުގެ ދެކުނު ދާއިރާގައި ހިމެނޭ ރަށެއް އީ ފުނަދޫ. ފުނަދޫ ރައްޔިތުންނަކީ ވަރަށް ދަތި ހާލުގައި އުޅޭ ކުދަކަ އާބާދީ އެއް ވިދަ ކަންނުނަރ. ވަރަށް ދަތި ހާލުގައި އުޅޭ ބައެއް. އެ މީހުން ހައްޤު އަރ ބަދަލުއެރުމުގެ ކަންތައްތައް ނަޝީދުގެ ދައުރާ ނިޒާމަށް ދައުރާގެ ނިޒާމަށްތަކުގައި އެބަ މަދުވޭ ގޮތަކަށް. އެ ރަށަށް ބަދަލުވި 3 ރަށުގެ ރައްޔިތުން. އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާ އިން ވެސް އެއް ރަށް އެ ރަށަށް ދިޔަ. 3 ރަށުގެ ރައްޔިތުން ދިރިއުޅުމަށް ބަލައި ގޮތަކާ އެބަ އުޅޭ. މި ބަޖެޓުގައި އެކަން ހިމަނާފައި އޮތީމާ އަޅުގަނޑުމެން 3 މީހުން ވެސް ވަރަށް އުފަލުން މި ދެކީ. އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން 3 މީހުންގެ ވޯޓު މި ބަޖެޓަށް ހަމަ ފުރިހަމަ އަށް ދީގެން އެކަން ތާއީދުކުރަން. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން މުޙައްމަދު ނަޝީދު ފޮނުއްވަން ކަމަން. އަދި ހަމައެކަނި އެކަމަށް ބަލައި އެކަނި ވެސް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ހުރިހާ ވާހަކަ އެއް ދައްކާފައި އަޅުގަނޑު އިރިންނަން ބޭނުންވަނީ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް މަސައްކަތްކޮށްގެން ދައުލަތުގެ ދަރަނި ފިލުވުން ކުޑަކުރުން، އާމްދަނީ އިތުރުކުރުމުގެ ގޮތްތައް ހޯދަން އެބަ ޖެހޭ. އާމްދަނީ އިތުރުކުރުމުގެ ގޮތްގޮތް ހޯދުމުގައި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް މާ ބޮޑު ބުރައެއް، ތަކުލީފެއް ނުދޭ ގޮތަކަށް. އަޅުގަނޑު ހަމަ އުފާކުރަން. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރުން އޮތްގޮތުގައި ޓެކްސް ހިމެނޭ ބައިވެރިކުރުމެއް. އެހެން އަޅުގަނޑު އެހެންވީމާ، ވަރަށް ކަންކަން ސުލްހަވެރިކަމާއެކުން. އެ ބޭފުޅުން ވެސް އެ ގެންނަވިއެއް ފާހަގަކުރެއްވި އޮތުމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު އެ ވާހަކަދެއްކިއިރުން. އެހާބޮޑަށް އެކަން ނުދެކެން. މިސާލަކަށް އިންސާނުން ދިރިއުޅުމަށް ބަލައި ބޭނުންވާ އޮކްސިޖަން ވައި. ވައި ވެސް ހަމަ ޕްރައިވެޓައިޒްކުރުމުގައި އަގަކުން ޖަހާލީ، އޮތްކަމެއް ނުދެވޭނެ. ނަހާ އެއް ނުދެވޭނެ. ކަރާ ފެނި. އެ ދުވަހު ވެސް އަޅުގަނޑު...

ދިއްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހްމަދު ސަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ތާރީޚުގައި ދައުލަތުގެ މި ހުށަހެޅިފައިވާ ބަޖެޓު ތެރޭގައި އަޅުގަނޑު އެއްޗެއް ދަންނަވަމުން އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމަ ވެސް އެއްޗެއް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް ފާސްކޮށްދިނުމުން، ނަމަ ފާސްކުރުމުން ވޯޓުދިނުމަކީ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ނުރުހޭނެ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް އެކަން އެއީ އެ ބޭފުޅުންގެ އަމިއްލަގައި އެ ދައުރުތަކު ހިނގާ ފަރާތްތަކުން ސަރުކާރު އަދި އިދިކޮޅުފަރާތުން އިތުރު ފަރާތްތަކުގެ ވެސް އެއްބާރުލުމާއި މިންގަނޑު އަދި ހަމަހަމަކުރުމުގެ އުސޫލުތަކުގެ މައްޗަށް ބަލައި އެއްބަސްވުމަކަށް ގެނެސް އެކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ބަޖެޓަކީ ސިޔާސީ

ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު މާނަކުރަން ބޭނުންވަނީ. އަދި އަޅުގަނޑު ދެކެނީ ވެސް މިއީ ސިޔާސީ ބަޖެޓުގެ ގޮތުގަ. 16.9 ބިލިއަން ރުފިޔާ އިން 15.3 ބިލިއަން ރުފިޔާ އަށް ދަށްވާ ކަމުގައި ވިޔަސްވެސް އަދިވެސް ބަޖެޓު މި އޮތީ ދަރަނި ބަޖެޓުގެ ގޮތުގަ. އިޤްތިޞާދީ ބަލާއިރު ރ.އ.އަހަރުގެ އަދަދުގެ ގައުމީ އާމްދަނީގެ ވާހަކަ ދައުލަތުގެ ސަރުކާރުގެ ނޫން. ޕަސެންޓޭޖްގެ 75 ޕަސަ ގާއިމުކުރާ ދަރަނި އަޅުގަނޑު ދެކެނީ ބޭނުންވަނީ ރާއްޖޭގެ އާންމު ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ވެސް ޖެހޭ ފަދަ ބުރައެއް ހަމަ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ވެސް ލިބޭނެ ކަމަށް. އިޤްތިޞާދީ ބަރޯސާ. ރ.އ. އަހަރު ބަލައިލާއިރު މަދުކަމެއް ރ.އ. އަހަރުގެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންކުރާ ގޮތަށް ގޮސްފައި. ވ ބަޖެޓުގެ 3 ބިލި އިމާރާތުގެ 12 ކޮމިޝަނުގެ ހަމައެކަނި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި މި އޮތީ ބަޖެޓަށްޓަކައި ފައިސާ. އެއީ 95 ލާރި ރުފިޔާ. ހަމައެކަނިގައި ޒިޔާރަތް ސްޓޭޝަން ފަސް އިމާރާތްތަކަށް ނިމިގެން ފައިދާ، ނުވަތަ ޒިޔާރަތް ސްޓޭޝަން ފަސް މި އޮތީ ރިޕޯޓުކުރެވޭ ފައިސާ. ދެ ވަރަށް ވަރަށް ލާރި ރުފިޔާ މި ބަޖެޓުގަ. ދޫން މި ފައިސާގަ މި ގޮތަށް ހިންގުމަށް ދިއުމުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ނުވަތަ ދިއުމުގެ ޕަރަމިޓު އެކު މަސައްކަތްތަކަށް ހިންގުމަށްވުރެ އެއްވެސް ބަޖެޓުގައި އެއްވެސް ބަދަލު ވިދާޅުވެދާނެވެ. އިޤްތިޞާދީ ބަރޯސާ. ދިއުމުގެ ރައްޔިތުންނަށް ބަޖެޓު މިއަދު ދިމާވެގެން ދޭ މަސައްކަތް އަދި ދުވަސްތަކުގެ ސަރުކާރުގެ ކަންކަން ބަލަން އާދެ ބަޖެޓުގައި ވަކި ފައިސާ އެއް ނުވަތަ ދިމާވެފައިވާ ކަންކަމުގައި ހިމެނިފައިވާ ދިއުމުގެ ޕްރޮޖެކްޓްތައް ވެސް ކުރިއަށް ދިއުމަށް. އަދި މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ފާހަގަކުރަން ބޭނުންވަނީ ރައްޔިތުންގެ ހަމަ ޚިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ހިމެނިފައިވާ ސަރުކާރުގެ ކަންކަމަށް ގޮތުގައި ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް އެނގޭނެ. ޝަރުތުތަކާ އެކު ކަނޑައަޅާފައިވާ ބަޖެޓުގައި ހުރި މަސައްކަތް ޚަރަދު ފިނޑިވެފައި އެ ހިސާބުން ދަރަނި ގޮސް ގޮތަށް ކުރާ. އާދެ! ހަމައެކަނި މި ބަޖެޓުން ދައުލަތަށް ލިބޭ އާމްދަނީގެ ވަޒީފާ ދިއުމުގެ ކަސަރަތު ކޮށްގެން ގޮސް ހަމަގައި ހުރިހާ ކަމެއް. ދެން ދިއުމުގެ ޚަރަދުތައް ވެސް ކުރިއަށް ކުރެވޭނެ ދަރަނި ހަމައެކަނި ފަހި ބަޖެޓަށް ބޮޑުކަމަށް. އަޅުގަނޑުމެން ޖާގަ ކުރިއަށް ގެންދާއިރު ދިއުމުގައި ގޮތަށް ނުހިމެނޭ އެއްވެސް ފޮތެއް. ހަމަ ދިއުމުގެ ބަޖެޓުން ދިއުމުގައި ހަރަދު އެއް ކުރިއަށް ގެންދަން އޮތް މަސައްކަތް ދިއުމަށް ފައިދާ ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް އެދެން. ރައްޔިތުންގެ މަސައްކަތްތަކަށް ފަހަރެއް ކަމަކީ ކަނޑައަޅުއްވާފައި ރާއްޖޭގެ ދަނޑިވަޅުގައި ސަރުކާރުން ނުވަތަ ބަދަލުތައް ގެނެސްދިން. ކުރިއެރުން. އިޤްތިޞާދީ ބަރޯސާ. ރައްޔިތުންނަށް ދަރަނި ބަޖެޓުގައި ހަމައެކަނި ވެސް ފައިސާ އެއް ގޮތް.

އަޅުގަނޑުމެން ގެނެސް ދިމާވެފައި ވަނީ ކޮމިޝަނުން ފައިސާ ރާއްޖޭގެ އަތޮޅުތަކުގެ 1.7 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އަދުގަނޑު ދަރަނިތަކުގައި މިހާރު ގޮތަށް ކުރެވޭ ކަމެއް އެއްވެސް ފައިދާ ކުރުމަށް، ސަރުކާރުގެ ނަމުގައި އަދުގަނޑު ދަރަނި. އިޤްތިޞާދީ ބަރޯސާ. ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި ރައްޔިތުންނަށް، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ދިއުމުގެ އަދި ކަމެއް ނުކުރެވިފައިވާ އަދުގަނޑު ދަރަނިވެރި ސަރުކާރަކަށް ވެސް، މި ބަޖެޓުން ވިސްނައިލުމަކީ އަމިއްލަ ފައިދާ. ދިއުމުގެ ރައްޔިތުން އެކަނި އެއްވެސް ބަޖެޓުގައިވާ ދަރަނިތަކަށް. އެކަނި އެކަނި ރައްޔިތުންނަށް އަންނަނީ. އިޤްތިޞާދީ ބަރޯސާ. ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ފައިސާ ނުދޭ ނަމަ، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ރައްޔިތުންނަށް ދިއުމުގެ ޚަރަދު އެއް ކަސަރަތުކޮށްގެން ނަމަ،

ދިއްދޫގެ ރައްޔިތުންގެ އެކައުންޓުގެ ޑިޕޮޒިޓުގައި ހުރި ފައިސާ މި ހިނދުން ދިއްދޫގެ ރައްޔިތުންނަށް ދޫކޮށްދިނުމަށް އަޅުގަނޑު އިލްތިމާސްކުރަން. އަދި ހަމައެއާއެކުގައި 2004 ވަނަ އަހަރު ސުނާމީ އައި ފަހުގައި ދިއްދޫގެ ބިމުގެ ފެން ތަޣައްޔަރުވެފައިވާ ކަމަށް ބޭރުގެ އެކްސްޕާޓުންގެ ރިޕޯޓަކުން ސަރުކާރަށް ހުށަހެޅިފައި ވިހިނދު، ޔޫ.އެސް އެއިޑުގެ ފަރާތުން އެ މަސައްކަތްކުރުމަށް ޓަކައި އެ މަސައްކަތްތައް ކުރަމުން ދިޔައިރު މި ސަރުކާރުން އެކަމާ ކޮންމެވެސް މިންގަނޑެއްގެ އެއްބާރުލުންނުލިބުމުގެ ސަބަބުން ނަމަވެސް އެ މަސައްކަތް ހުއްޓިފައިވާކަން. ނުވަތަ އެ މަސައްކަތް އޭގެ ފުރިހަމަ ގޮތެއްގައި ހިނގުމުގައި ވާތީ އެކަމާ އަޅުގަނޑު ހިތާމަކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހއ. އަތޮޅުގެ ހޮސްޕިޓަލުގެ ހާލަތު ހއ. އަތޮޅުގެ ރައްޔިތުން [illegible] މިއަދު އެ ހޮސްޕިޓަލުގައި ޑޮކްޓަރުން ނެތުމުގެ މައްސަލަ އަދި [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިމަތިވެފައި އޮތް މައްސަލަ އެއީ. އެހެންކަމުން މިއަދު ރައްޔިތުންނަށް [illegible] ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާއި ރައްޔިތުންގެ [illegible] [illegible] ބަލައި ގެނައި ސަރުކާރުގެ ގޮތުގައި އަދި ސަރުކާރުން، ރައްޔިތުން [illegible] ގޮތް ކަންތައްތައް ކޮށް، ހއ. ދިއްދޫގެ ރައްޔިތުންނާ އަދި އަތޮޅު ހޮސްޕިޓަލުގެ ބޭނުންކުރާ ހއ. އަތޮޅުގެ ރައްޔިތުންނަށް [illegible] ގޮތް ކަންކަން ކުރި އެ ކަންކަން [illegible] ހަމަޖައްސައި، [illegible] [illegible] ގޮތުން [illegible] ފެސިލިޓީތައް [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު އެދެން [illegible] [illegible] [illegible] އެ ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހއ. އަތޮޅު ތަޢުލީމީ މަރުކަޒުގެ ސްކޫލުގެ [illegible] [illegible] [illegible] އަދި 2007 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ވެސް ދަރިވަރުން [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންކަމުން ހަމައެކަނި [illegible] [illegible] [illegible] ސަރުކާރަކުން ވެސް އެކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި މިއަދު ރައްޔިތުންނަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި ސަރުކާރުން ވެސް އެކަން މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައި ނެތީކަން. އެހެންނަމަވެސް 602 ކުދިން އެ ސްކޫލުގައި [illegible] ވެސް އެ ކަމަށް [illegible] ނުވާތީ ވަރަށް އަޅުގަނޑު ހިތާމަޔާ އެކު ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމަ މިއާއެކުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ރައްޔިތުންނަށް [illegible] ބަޖެޓުން ސިއްޙީ [illegible] [illegible] އައި.ޖީ.އެމް.އެޗް. [illegible] [illegible] [illegible] ހޮސްޕިޓަލް [illegible] [illegible] މަސައްކަތް މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައި މި ވަނީ 282 މިލިއަނުގެ ލޯނެއް އިންޑިއާގެ ސަރުކާރުން ނަގައިގެން. ނުވަތަ ހިލޭ އެހީގެ ލޯނުގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible] މި ވަނީ. [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމެއް ނޫންކަން. އެއީ މި ސަރުކާރަކުން ބޭރުގެ ފަރާތްތަކުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް [illegible] [illegible]. އެހެންނަމަވެސް ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ އިން ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] ހުރި ފަދައިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަށް [illegible] މި [illegible]. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމަމިއަދުގައި [illegible] [illegible] ލޯނުގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަރުކާރުން، އަޅުގަނޑު ކުރިން ދަންނަވާ 127 މިލިއަން ރުފިޔާ އިންދިރާގާންދީ މެމޯރިއަލް ހޮސްޕިޓަލަށް ހޭދަކުރަން އޮތީ. 282

މިލިއަން ރުފިޔާ މި ދުނިޔޭގެ ގޮތަށް ބޮޑުކޮށް އެކަށައި އެއް އުމުރަށް އިންޑިއާ ސަރުކާރުން ލިބޭ އެހީ ގޮތުގައި ލިބުން ކަމަށް ބަޖެޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައި ވަނީ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮންސަލްޓޭޝަނާ މި ފަރާތުން ހޯދަފައި. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މި ވާހަކަދައްކާ 2012 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަކީ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ގޮތެއްގައި ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާކުރާ، ވެސް އެކަމަކު ބަޖެޓެއް ކަމަށް ނުދެކެން. އެހެންކަމުން މި ބަޖެޓު ކުރަން ހާމަކުރަމާ ކަންތައްތަކެއް ރައްޔިތުންނަށް އިހުސާސްކުރެވޭ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެން. އަދި އެކަންކަން ކުރިއަރުވަން ތަނަވަސް ކަމެއް ވެސް އަޅުގަނޑު ފެންނަމުންނެއް ނުދަނީ. އަޅުގަނޑު ސަރުކާރުތަކުން ގެނެސްދިނުމަކީ ކޮމިޓީއަށް އަދި ބަޖެޓު ކޮމިޓީ އަށް އަޅުގަނޑު ސަރުކާރުން ބޭނުން، 2012 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުކުރުމަށް އިތުރަށް 4 ބިލިއަން ގުޅުވާ ހަރަދުކުރެވޭނީ، އެ ފައިސާ ހަރަދުކުރެވޭނީ ކޮންމެވެސް ގޮތެއް ވާނެ އެ ފައިސާ ކަނޑައަޅާފައި ކޮމިޓީއިން ފާސްކުރި ޔާ އެއް ތަނެއް ވެސް އެ ހަރަދުތަކުގެ ކޮމިޓީތަކުގެ މިންވަރުތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނިންމާލަމުން ވަގުތީ ރިޔާސަތުގެ ގޮތުގައި ވެސް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ ބަޖެޓްގެ ތަރައްޤީ އަށް މާސްބަރު ޕްރޮޖެކްޓް އެކު ދާދި. މާސްބަރު ޕްރޮޖެކްޓުގައި ހިމަނާފައިވާ އޮސްޓްރޭލިއާ ހަރަކާތް ރިސާލަތުގައި ބަދަލު އެރަމުން ފަތުރުވެރިކަމާއި ހުއްޓައިލުމާއެކު ބައެއް ހަރަކާތްތައް ނިންމާލަމުން ކޮންމެ ސަރުކާރެއް އަމިއްލަ ގޮތުގައި ވިދާޅު އެ ޕްރޮޖެކްޓް އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ހަރަދުކުރެވިދާނެ އިސްތިސްނާތަކެއް ނިޒާމު ހަމަޖެއްސުމަށް ފަރާތް މިހާރު ކަމުގައި ދެކެން. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. ވެލިދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ މުޙައްމަދު ރިޔާސަތުން ވަޑައިގެންނެވުމަށް އަޅުގަނޑު އެދި ތަންނަވަން. (ވަގުތު ރެކޯޑުކުރުން) بسم الله الرحمن الرحيم. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަޑުއްވަރި ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވިސާމް ޢަލީއަށް.

މަޑުއްވަރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ވިސާމް ޢަލީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓަށް އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ދެއްކުމުގެ ކުރިން ހަމަ ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ ކަންތައް ދިޔަ ގޮތާ ބެހޭ ގޮތުން ކުރެ އެއްކަލަ ތަންތަނުގައި ބޭނުން، ކޮމިޓީގެ މެންބަރުކަން ވާ ވެސް އެކީ. ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި ވަރަށް ހާއްސަކޮށް ވަރަށް ގިނަ މެންބަރުން ހިމެނޭ ކޮމިޓީއަކަށް ވީނަމަވެސް، މެންބަރުންގެ ވަރަށް އެކުވެރިކަމާއި ވަރަށް އެއްބައިވަންތަކަމާ އެކު މަސައްކަތް ދިޔައީ. އަދި ހަމައެއާއެކު ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރާއި ނައިބު މުޤައްރިރު ކޮމިޓީގެ ރިޔާސަތު ހިންގެވި ގޮތާއި ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން ވަރަށް ހިތްވަރާއެކު ބޭނުންކުރެއްވި ވަގުތު ވެސް އަދި ކޮމިޓީއިން ބަލާ ބަޖެޓު ހުށަހެޅުނު ގޮތަކީ ވެސް ފާހަގަކުރަން. އަދި ހަމަހަމައަކަށް ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު ނިސްބަތުން ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންނަށް އެކުވެރިކަމާއި ފާޑުކިޔުމަކީ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ބަޖެޓު ހިންގުމަށް އިތުރު ދަނޑުވެރިކަމާ ވެސް ފުރުސަތު ގާއިމުކޮށް އަދި ވަރަށް ރަނގަޅަށް ސަމާލުކަމާއެކު ހިންގުމަށް

ބުރަ މަސައްކަތްތައް ކޮށްދީފައި ވާތީ، ބަޖެޓް ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު އަލްފާޟިލް ޤާސިމް އިބްރާހީމް، މާމިގިލީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރާއި ނައިބު މުޤައްރިރު ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޒިމް އަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ފުރުޞަތުގައި ޝުކުރުދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ. އަދި ހަމައެއާއެކު ކޮމިޓީގައި ހިމެނޭ އެހެން ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް ވެސް ޝުކުރުދަންނަވަން. އަދި އެ ބޭފުޅުންގެ މަސައްކަތަށް ވެސް ތަޢުރީފުކުރަން. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުށަހަޅާފައި މި އޮތް ރިޕޯޓުގެ ތެރޭގައި މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް އަންނަ އަހަރަށް މި އޮތީ 15.3 ބިލިއަންގެ ބަޖެޓެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީ އިން އެއްބަސްވީ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިމަގަށް ބަލައިލާއިރުގައި އަންނަ އަހަރަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އޮތީ ފުރުޞަތުތަކުގެ ބޮޑު ބަޖެޓެކޭ. އެހެންނަމަވެސް މި ބަޖެޓަކީ ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތަކަށް އެންމެ އިސްކަންދީފައި އޮތް ބަޖެޓަކަށް އަޅުގަނޑަށް ނުދެކެން. އެއީ ކޮންމެހެން މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް ނެތް. ފަތުރުވެރިޔާ ކުރިން އަހަރުގެ ގޮތުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު މި ފާހަގަ މި ކޮށްލަނީ ދައުރުން. އެއީ ރިކަރަންޓު ޚަރަދު ސަރުކާރުގެ ވަރަށް ބޮޑު މިންވަރަކަށް އިތުރުވެފައި ތަރައްޤީގެ މަސްރޫފުތަކަށް ވަރަށް ކުޑަ އަދަދެއް ކަނޑައަޅާ ހުރި ވެސް ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި މި އޮންނަނީ. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އެއް އަހަރުން އަނެއް އަހަރަށް އަޅުގަނޑުމެން ތަރައްޤީގެ ނިސްބަތް ބަލައިލާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ތަރައްޤީވުމުގެ ފުރުޞަތު ކުޑަވަމުން މި ދަނީ. އެއީ ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީ އަށް އަންނަ އަދަދު ބަޖެޓްގެ ޕަސެންޓޭޖުގެ ނިސްބަތުން ކުޑަވެ ގޮސް ވަންޏާ ހަމަޖެހިގެން ސަރުކާރަށް އެފަދަ ތަރައްޤީ އަށް ކުރަވާ މަސްރޫފުތަކަށް މަދުވާ މިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ. މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ރިކަރަންޓު ޚަރަދުތައް ޖަހާފައި ހުރި ގޮތުގެ ބަދަލު ކަނޑައަޅާ ވަގުތުގައި ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާ ވަނީ. އެހެންނަމަވެސް އެ ކަންކަމާއި ބައި އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ ހުރިހާ އެއްޗެއް އަންނަ އެންމެހާވެސް ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީގެ ޖުމްލަ ކޮށްފައި އަންނަ ވަރުގަދަކުރުން ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް ބަޖެޓް 16.9 ބިލިއަނުން 15.3 ބިލިއަނަށް ކުޑަކުރުމުގެ ގޮތުގައި، އަދި ކޮންމެހެން އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ ކުޑަކަމަށް ނޫން އެކަން ވެފައި އޮތީ. އަޅުގަނޑު އުފާކުރަން ބަޖެޓް ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓުގައި މަސައްކަތްތަކުގެ ބޮޑުބައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާ އަށް ފުރިހަމަކުރުމުގެ ކުރިއަރުވުމަށް ހިމަނާފައި އެބަ އޮތް. މިހާރު ބަޖެޓް ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓުގައި އަދި ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާ ތަރައްޤީކުރުމަށް ހިމަނާފައި އެބަ އޮތް. މިދިޔަ ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ބޮޑުބައި އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ކަންކަމަށް ހިނގައިދިޔަ. މިހެން ދަންނަވައިލާއިރު ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، މިދިޔަ އަހަރުގެ، 2012 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް މަޖިލީހަށް ދިޔަ ސަރަޙައްދުގެ މަސައްކަތްތަކުން ބަޖެޓުގައި ފައިސާ ހިމެނިގެން ގޮއްސަވޭ. އެހެންނަމަވެސް އެ މަސައްކަތް އެއްވެސް ފަރާތަކުން މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައެއް ނުވޭ. މިއީ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހިތާމަކުރާ ކަމެއް. އަދި ކުރިއަށް އޮތް އަހަރު ވެސް ބަޖެޓުގައި ޖެހިފައި ހުރި ކަންތައްތައް ހިނގަމުންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް

އުއްމީދުކުރާ ވަރަކަ ފާހަގަކޮށްލެވެން. ބަޖެޓުގައި ސަރުކާރުން ބަޖެޓު ތަންފީޒުކުރަމުން ދާއިރާގައި މި އަހަރަށް ވެސް ބަޖެޓުން ފުދޭވަރަށްގެ ޚަރަދެއް ކޮށްފައި މި ހުންނަނީ. ކޮންމެ އަހަރަކު ނިމޭއިރުގައި ބަޖެޓު ގާތްގަނޑަކަށް އެކަށީގެން ޚަރަދުކޮށް ނިމިފައި މި ހުންނަނީ. އެހެންނަމަވެސް އެ ހުންނަ ބޮޑެތި ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތަކަށް ނުހިނގާ ދިޔައިމަ އެއީ ރަނގަޅަށް ލިބޭ ވަރަށް ބޮޑު ނިކަމެތިކަމުގާ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ. ބަޖެޓުގައި ޖާގައި އެތި ކަމަށް ނުކުރެވުނުކަމެއްދެކެ ބަޖެޓުގައި މި ސަރުކާރަށް ވެސް ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން ފެންނާނެ. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތީގައި ކުރި މަސައްކަތަކީ، އެހެންވީމާ މިހެންވީމާ ބުނާކަށް ފުރުސަތެއް ނުލިބޭނެ. އެހެންނަމަވެސް އެ ކުރަން ބޭނުންވާ ކޮންމެ ސަރުކާރަކުން ވެސް އެކަންކަން ކުރައްވާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާ އަށް، ހުއްޓުމަކާނުލާ ޖަހާފައި ހުރި ކަންތައްތަކާ އެއީ އަސާސީ ކަންތައްތަކެއް ކަމަށް ވާއިރު އަސްލު އަހަރު ތެރޭގައި ހިނގަމުންދާނެ ކަމަށް. ޖުމްލަ ގޮތުގައި ވެސް ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައި ހުރި ކަންތައްތަކަށް ބަލައިލާއިރުގައި އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން، ފިޔަވަޅު ނެގުން ތަރުތީބުން އުޅު ހިސާބަކަށް އާދެވިއްޖެ ނަމަވެސް އަސާސީ ކަންކަމަށް ހުރި ފައިސާ އުނިކުރައްވާފަން ކަމަށް. އަދި އަސާސީ ކަންކަމުގެ ޕްރޮޖެކްޓުތައް 2013 ވަނަ އަހަރު ހިނގަމުންދާނެ ކަމަށް. ބަޔަށް ރަނގަޅަށް އެބަ ހުރި ހަމަ ނަރުދަމާ އާއި ބޯފެނާއި ކުނި ނައްތާލުން، މިކަހަލަ ވަރަށް އަސާސީ ކަންތައްތަކުގެ ޕްރޮޖެކްޓުތައް ހިމެނޭ. އެހެންނަމަވެސް ބައެއް ރަށްރަށް އެބަހުރި އަސާސީ ކަންކަން ނޫން ކަންކަން ވެސް ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގައި ހިމެނިގެން ގޮސް. ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުންތަކުގައި ވެސް އެއްވެސް ހުށަހެޅުއްވުމެއް ހަރަކާތް އެއްވެސް ޕްރޮޖެކްޓުތައް ކަނޑައެޅުނުކަން. އެހެންކަމަށްވާއިރު އަސާސީ ނޫން ކަހަލަ ކަންކަމުގެ ޕްރޮޖެކްޓް ވެސް އޮފީސްތަކުގައި ހިމެނިގެން މިހާރު ގޮސްސަ މި ވަނީ. އިތުރު ޕްރޮޖެކްޓުތަކާ އަދި ގެނައުމުގެ ތެރޭގައި މަޝްވަރާކުރުމުގައި ހުރިހާ ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ލިސްޓުން ވެސް އެއްބަސްވެވިގެން އިތުރުކޮށްފައި ހުރި ޕްރޮޖެކްޓުތައް. އެހެންވީމާ، ޕްރޮޖެކްޓުތައް އިތުރުކުރެވިގެން ބަޖެޓް ފާސްކުރެވުނު ބޭނުންވާ 2013 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހެޅިގެން ދިޔައިރު ވެސް ހަމަ ފަރާތެއްނަ ކަނޑައެޅުން މިތާގައި ވެސް ފާހަގަކުރެވިގެން، ބަޖެޓުގައި ހިމެނޭ ކަންތައްތަކާ ދުރު އަދި ބާރަށްވެފައި ފާއިދާގައި އެކާ ހަމަހަމަ އުސޫލުން ނުވާ ބަހައިލެވިފައި ހުރި. އަދި ހަމަ ހަމަ ވެސް އެއް މިއީ. އަދި ހުރިހާ ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތަކީ އެއްފަރާތް ހަމަ އެއްފަރާތުން ކަނޑައެޅި ބޭނުމު ރަނގަޅު ވެސް ސަވާރުކޮށް ދިނުނު ހަރަކާތް ފާސްކުރެވުނު. މިގޮތުން ހަމަ މިސާލެއްގެ ގޮތުން މިދިޔަ، މަޖިލީހުގައި ފާސްކުރެވުނު. ބަޖެޓުގައި ހަމަ ވަރަށް ނިކަމެތިކޮށް މިދިޔަ، މަޖިލީހު އަށް ޕްރޮޖެކްޓުތައް ގެއްލުވާފައި ހުރި ސަރުކާރުން ހުށަހެޅުއްވީ. އަޅުގަނޑު ހަމަ އަނެއްކާވެސް ފާސްކުރެވުނު މިދިޔަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި، 2012 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ފާސްކުރުމުގައި ވެސް ހިމެނިގެންދިޔަ ރިކޮމެންޑޭޝަން އެއީ ކަރަޕްޝަނުގެ ސަބަބުގެ ދޮގުވިސްނުމާއި ސަބަބުތަކުގެ ކަންތައް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދާއިރާގައި ވެސް ރައްޔިތުންގެ އިންސާފުގެ އިން ކަރަންޓު

ބޭނުންކުރި ފަރާތްތަކަން ސަބަބުވީ ނުލިބި މި ވަނީ. މިއީ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ވަރަށް ބޮޑު ބޭއިންސާފެއް. މިއަދަށް އަހަރު ދެ ކަންކަން ރަނގަޅުވެގެން އަންނާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ. މި އަހަރުގެ ތެރޭގައި ވަރަށް ގިނަ ފަހަރު އަޅުގަނޑު މި ވާހަކަދައްކައި، ސަރުކާރުގެ އިދާރީ ބޭފުޅުން ހަމަ އަޅުގަނޑު ކައިރީގައި އެކަން ރަނގަޅުކުރާނެ ކަމަށް ވިދާޅުވެ ވަރަށް އުއްމީދުދެއްވި. އެހެންނަމަވެސް ހަމަޖެހި މި އޮތީ. ހަމަ މިއަހަރު އަންނައިރާ ބަޖެޓު ފާސްކުރާއިރު ހަމަ އެގޮތަށް އަޅުގަނޑު ބަޖެޓުގައި ރިޢާޔަތްކުރެވޭނެ ކަމަށް މި ހިމަނައި އުއްމީދުކުރަމާ. މި އަންނަ އަހަރު އެންމެ ކުޑަމިނުން މިކަންތައް ރަނގަޅުވެގެންދާނެ ކަމަށް. ބަޖެޓުގައި ހުރި ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް ބަލައިލާއިރު ވަރަށް ބޮޑެތި އިންޖިނިއަރިންގ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގައި ފޯރުން ނަގަން ހުށަހަޅާފައި އޮތް ނަމަވެސް ބަޖެޓު ކާދިޖެން މިހާރު 7% އަށްވުރެ ބޮޑު ނޫން އަދަދުތަކަން އެކަނި ހުރި ޕްލޭނެއް ހުށަހަޅާކުރަން ހުރިހާ ރަނގަޅުގޮތެއް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ކުރިއަށްގެންދަން ބޭނުންވޭ. މިއަދަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ...

މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޢަބްދުއްރަޙީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2013 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހަޅާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު، ބަޖެޓު ކޮމިޓީން ނިންމަވާފައި ވަނީ ވަރަށް ވެސް ރަނގަޅަށް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަމުން، އަދި ހާއްސަ ގޮތެއްގައި ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު، މާމިގިލީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ގާސިމް އިބްރާހީމްއާއި ނާއިބު މުޤައްރިރު، ބިލެތްފަހީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޙަމްޒާ އަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. އަދި ކޮމިޓީގެ ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ބޮޑުބަޔަކަށް ޝުކުރުއަދާކުރަމުން އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ކުޑަކުރި ސަބަބު ވަރަށް ސާފުކަން ރައްޔިތުންނަށް އެބަ އެނގެންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ކުޑަކުރި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދަރަނި، ޖުމްލަ ދަރަނި ބޮޑުވެގެން ގޮސް އެންމެ ފަހުން ގައުމީ އުފެއްދުންތެރިކަމުގެ ނިސްބަތުގެ 82% އަށް ޖުމްލަ ދަރަނި އުފުލިފައިވޭ. އެ މައްސަލައިގައި އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާތީވެ. އަދި ދުނިޔޭގެ އެހެނިހެން މުއައްސަސާތަކުން ވެސް އެކަމުގެ ކަންބޮޑުވުން ފާޅުކޮށްފައިވޭ. އެ މައްސަލަ އަށް ހައްލު ހޯދުމަށް ވަސީލަތްތަކެއް ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވޭ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޖުބޫރު އެބަ ވޭ ދައުލަތުގެ ޚަރަދު ކުޑަކުރަން، ޚަރަދު ކުޑަކުރުމުގެ ގޮތުން ކޮންމެ އަހަރަކު އެ ވާ ޚަރަދު އެންމެ ކުޑަމިނުން 2 ބިލިއަން ރުފިޔާ އަށްވުރެ މަތިން ދާނީ ގޮތަކަށް ބަލައިފިން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމައާއެކު، ތަރައްޤީގެ ވިސްނުމުން ބަޖެޓު ގެނެސްދިނީ ބަޖެޓާ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނުމުން މި ދަނީ ޚަރަދުކުރަން ބޭނުންވާ ފައިސާ ނޫނިއްޔާ ދަރަނިތަކުގެ ފަރާތުން ތަރައްޤީގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހިންގަން. އެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރެވޭނީ ގޮތުގައި ހިންގުމަށް ބަލާއިރު، ހިނގާނެ ގޮތް ހުށަހެޅި ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒިންމާ އޮވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު މަސައްކަތްކުރިއިރުގައި ސާފުކުރި މައުލޫމާތުތަކުން އަޅުގަނޑަށް ލިބުނު އެންމެ ހައިރާންކުރުވަނިވި ޚަބަރަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާ ބައެއް ޖީ.އެސް.ޓީ

ޕްރޮގްރާމުތަކަކީ ހަމައެކަނި ނަމަށްޓަކައި ހިމެނިފައިވާ ޕްރޮގްރާމުތަކެއް ކަމަށާ އަދި އެއަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އަދަދުތަކަކީ ސީދާ އެ މަޤްޞޫދު ހާސިލުކުރަން ބޭނުންވާ ފައިސާ އަށްވުރެ ކުޑަ އަދަދުތަކެއް ކަމަށް ސީދާ މިނިސްޓަރު ވިދާޅުވެފައިވާ ވިދާޅުވެން އިނގޭތޯ. މިއީ ވަރަށް ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ މައްސަލަ އެއް، ޚާއްޞަކޮށްމެ ބަލާއިރު. މިހެން ކަންބޮޑުވާން މި ޖެހެނީ، އަޅުގަނޑުމެން ދުވަސްވީ މީހުން މި އުސޫލުން ކަރުދާސް ޒަރޫރީ އެންމެ ކަމަކަށް އަދި އަޅުގަނޑުމެން ނިސްބަތްވާ ބޮޑުސިކުނޑި ތަރަހަ ޗެކް އެރުވުން އަސާސީ ބޮޑަށް ބަޖެޓް ހަރަދުކުރަން އެބަހުރި ދާއިރާ ތަފާތު، ޚިދުމަތް ކުރުމުގެ ތަފާތު އަހަރުތަކުގެ އިޖުރާއާތަކުން އެކުލަވާލާފައިވާ ބަޖެޓް ބަލާއިރު ޕްރޮގްރާމުތަކަށް ސީދާ ކަނޑައެޅޭ ނަންބަރު ގޮތުން ހަރަދުކުރާފައި އެކި ޕްރޮގްރާމުތަކެއް. ކަނޑައަޅާ، ނަގާ ގޮތުން މި ޕްރޮގްރާމުތައް ހަރަދުކުރާ މި އުސޫލު ގާނޫނުގެ އިތުރުވާނެ. ބައްލަވާލެއްވުމުން އިތުރަށް މި ދައުރު. ދީ. ބިލާތުގައި ބޮޑުސިކުނޑިން ސިޔާސަތު ހުށަހެޅީ. އެ ފަރާތް އެކުލަވާލި އިތުރު ފައިސާގެ ތަނަވަސް މަސައްކަތް މި ކުރަނީ. އެހެންވީމާ، އެކުލަވާލި އެހީތެރި މީހުންތައް މި ދާއިރާ ނިޔާކުރަނީ ރުފިޔާ ބަޔާންކޮށް ފެށުން ޒަކާތުގެ ބަދަލުގައި. އަދުގަނޑު މި ދަށުން ވަކި ސިޔާސަތުތަކުން ބަޔަކަށް 1.5 މިލިއަން ރުފިޔާ، އަދި 2 މިލިއަން ރުފިޔާ، އަދި 3 މިލިއަން ރުފިޔާ ޖަމާކުރި ހުރިހާ ބަޖެޓްތަކަށް އެކުލަވާލާ އަހަރު ސިޔާސަތު އެއް އަށް، އެއްވަރު މަސައްކަތު ޚަރަދު ބަޔަށް ފެށު ބޮޑުވާ ހާލު އެކުލަވާލި ނުވާ ގޮތަށްވީ. އެ ފައިސާ ހޯދުން ހަރަދުކުރާ ސިޔާސަތުގެ މަސައްކަތު ފައިދާކުރާނެ. އެހެންވީމާ މި ބޮޑުސިކުނޑި ސިޔާސަތުގެ މަސައްކަތު ފައިދާވާނެ. ސަރުކާރުގެ އެކި ބަޖެޓުން ބާކީ 1.5 މިލިއަން ރުފިޔާ ދޫކޮށް ކަނޑައެޅި އަޅުގަނޑުމެން ގޮތުން ނުކުރަން. އިތުރު މަސައްކަތު ފައިދާ ބަޖެޓް އެއްކޮށް ކުރަމުން އަޅުގަނޑުމެން އަސާސީ އެކުލަވާލާ ބަދަލުކުރަނީ ކަމެއް، އެއްކޮށް ކުރަމުން ހަރަދުވާ އިތުރު ބަޖެޓް ފައިދާ ބަޔާންކުރާ 20% ފައިސާ ހިމެނިފައިވާ ނިސްބަތުން. އެހެންވީމާ، 20% ފައިސާ އަނބުރާ ދަށުން ހިމަނައިގެން މި ބޮޑުސިކުނޑި ސިޔާސަތު އިންތިޒާމު ބަޖެޓްގެ ހަރަދުތަކުގައި ހޯދުމުގައި ބަޔާން ވަޒީފާ، ސިޔާސަތުގެ ބަޖެޓްކުރުމުގައި ބަޔާން ވަޒީފާ އިންތިޒާމު ފެށުނު ސަރުކާރުގެ ހުރިހާ ފައިދާކުރަމުންދާ ބަޔަކު މަސައްކަތުގެ ބަޖެޓް ކަނޑައަޅައިދީފި. އެ ފަރާތުގެ ބަޖެޓް 2014 ގެ އިންތިޒާމު ކާމިޔާބުކުރެވިގެން ބައްލަވާފައި ބައެއް ބަޖެޓްކުރަން ފުރުޞަތު ބޭނުންވެއްޖެ މި ކަމަށް ޚާއްޞަކޮށްމެ ބަލާއިރު. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އެ ސިޔާސީ ވިސްނުމަށް އެބަ ޖެހޭ މި ބަޖެޓް ހަރަދުކުރަނީ ވަރަށް ބޮޑަށް އަޅާލާނުލެވޭ. ގައުމީ ވިސްނުން، ބަޔަކަށް ޕެންޝަން އެބަ ޖެހުނުއްޖެ. ޖެހެނީ ޖެހެނީ ޝަރުޢީ އަޅުގަނޑުމެން ކަމުގެ ބަޖެޓް ދޫކުރަން، ސިޔާ ގައުމުގެ ވިސްނުމާ އެއްޗެކަން ބަޖެޓް ބޭނުންކޮށް ފެށު ނުލިބުނު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ދިމާއާލާ އަޅުގަނޑުމެން ކަމަށްވާ ވަރަށް ކަންބޮޑުވާ މައްސަލަ އެއް ޚާއްޞަކޮށްމެ ބަލާއިރު، އަޅުގަނޑު ހަމަ ދިމާއާލާ ބަޖެޓް. އެއީ ކުރަނީ ޕެންޝަނުގެ ފައިދާ ދިނުމުގެ މައްސަލައިގައި ބަޖެޓް

ކޮމިޓީ އަށް ވަނީ ސަރުކާރަށް ރަނގަޅު ތަފަ އެއް އަދުވަސް ދަތިވެފަ. ކުންފުނިތަކުގައި މިހާރު ތިއްބެވި ގިނަ ބޯޑު ޑިރެކްޓަރުންނާ އަދި އެހެނިހެން ބޭފުޅުންނާ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކަށް ނިސްބަތްވާ ގޮތަށް ވަކި ގޮތަކަށް ބަހާލެވިފައިވާ މެންބަރުން. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން އެތަނަށް އެ މެންބަރުން ޖީއިރުގައި ނުވެ އެ ބައްދަލުވުމުގެ ކުރިމަތިލާ ވަރުގައި ސުވާލުކުރުމުން ޖަވާބު ދެވަނީ. ނުނިމިގެން އެއްކަލަ އެ ބޯޑުން ކުރިއަށްގެންދާ ކޮމިޓީތަކުން ދެވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ނުވެ އެ ހޯދުން މުޅިން ގުޅިފައެއް. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރުގެ އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރިއެރުވުމާ އެބަ ކުރިން ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކާ އަދި ސަރުކާރު ބެލެހެއްޓުމާ ކުންފުނިތަކާއި ވިޔަފާރި އުސޫލުން ހިންގާ ސަރުކާރުގެ ޝެއާހޯލްޑަރުގެ ބޯޑަށް ސަރުކާރުގެ ގަވާއިދު މިގޮތަށް ގަވަރުނަންސް އިންތިޒާމުކުރަނީ ޕްރައިވެޓް ގާނޫނު އެކުލެވިގެން، އިންސްޓިޓިއުޓް އޮފް ކޯޕަރޭޓް ޑައިރެކްޓަރސް އެންޑް ސްޓޮކްއެކްސްޗޭންޖް (އައި.ސީ.ޑީ.އެސް) އިން ހިންގާ ޑައިރެކްޓަރޝިޕް ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކޮށްފައިވާ ގޮތުގެބޭފުޅުން. އަދި މިހާރުގެ ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކާއި ސަރުކާރު ބެލެހެއްޓުމާ ކުންފުނިތަކާ އަދި ވިޔަފާރި އުސޫލުން ހިންގާ ސަރުކާރުގެ ބޯޑު ސަރުކާރުގެ ގަވާއިދު އިންތިޒާމުކުރަނީ ގަވާއިދުގެ ހުރިހާ ކާކު ޕްރައިވެޓް ކަމަށް ފަރުވާތެރިކަމާއި 31 ޖޫން ނިޔަލަށް އެ ބޯޑުތަކުން ފުރުޙަތު ދިނުމަށްފަހު ގަވާއިދު ކަމަށް ޕްރައިވަޓައިޒޭޝަން ކަމަށް ވަނަނީ އެ ބޯޑުން މަޝްވަރާކުރުން ވެވިދާނެ. މިއީ އަޅުގަނޑު ސަރުކާރަށް ގެވައިދީގެން. އިއްޔަރޯލިގެ ރަށެއް. މިގޮތަށް މި ގޮތެއްގައި ޖީބި ސަރުކާރު، ކުންފުނިތަކުގެ ގަވާއިދު ދަރުވައިގެން މި ދަރި ބޯޑު އެޖެންޑާ، ދަރަޖައިގެ ބޯޑު އެޖެންޑާ އެ ބޯޑުތަކަށް ހަވާލުކުރާ، އެބަޔަ ބަޔަކުކު ފައިސާ އެއް ދަރުވައިދޭ ވެގެންދިޔަ އެ ބޯޑުން އެ ފައިސާ ކުރަނީ ގޮތެއްގައި ބޭނުންނުކުރާކުންފުންނެވެ. ދެން، ހަމަ އެއާއެއްކޮށް، ޕްރައިވެޓް ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ މަނިކުފާނު ސިޔާސަތު ފުރިހަމަކުރަނީ ބިލު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަ ހީވޭ. އެއީ ބަޖެޓުގެ ބޭނުވަތުން އަބަދުވެސް އެމް.އެމް.އޭ އިން އަބަދުވެސް ގާނޫނުތަކުން ކަރުދާހު ބަޖެޓު ބޭނު ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، މަނިކުފާނު ސިޔާސަތު ފުރިހަމަވުމަށް ބަޔާނާ ވާނެ އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ ގޮތަށްކަމަށް ކަނޑައަޅަން. އަދި ހަމައެއާއެއްކޮށް، އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ އިސްލާމީކު ގައިބޯލީގެ އުސޫލުތަކަށް މި ނާއެޖެހޭ ޖެހިލުވުމަށް ވަރަށް ކޮށްފައި ގޮތަށް، ދުވަސްއެއްޗިވ ގޮތަށް އެ ކަނޑައެޅޭނެ ކަރުދާސް. އެގޮތުން ބަލާކަމުގައި ޕްރައިވެޓް ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ފާހަގަކުރެވޭ މިހާރުން ވުޖޫދު އެމް.އެމް.އޭ އާއި ސީ.އެމް.ޑީ.އޭ އާއި އެމް.އެމް.އޭ އާއި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އިސްލާމިކް ބޭންކްގެ އުސޫލުތަކާއި ދެކޭގޮތުން، ސުކޫކު، ނުވަތަ އިސްލާމިކް ފައިނޭންސް ބޭންކް ނުވަތަ އިސްލާމިކް ފައިނޭންސް ޕޮލިސީ ފައިނޭންސް ގެސްޓްރަކްޗަރނަކަސް، ބެލުމުގެ ޖެހިލުވެގެން ފައިނޭންސް ކޮމިޓީން ބިޔަ މިނިވަން ފައިދާގެ ބޭނުން ކުރެވޭނެ. ސަލާމަތް.

ބޯޑުގެ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހޮވުމު ގަވާއިދަށް ވާހަކަދެއްކުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އައްސަލާމްޢަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ ވަބަރަކާތުހޫ. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް ޓްރެޜަރީން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުއްވި 2013 ވަނަ އަހަރު ބަޖެޓާ، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރައްވައި ބަޖެޓު ކޮމިޓީން ހުށަހެޅުއްވި ރިޕޯޓް ވާހަކަދެއްކުމުގެ ފުރުޞަތުގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ކޮންމެވެސް އެއްޗެއް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެން ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނާ އެއްފަދައިން އަޅުގަނޑު ވެސް އެންމެ އަވަސްވެގަންނާނީ އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ވާހަކަ މި ބަޖެޓުގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް ބ. އަތޮޅު ތުޅާދޫގެ ނަރުދަމާ އާއި ފެނުގެ މަޝްރޫޢަކީ 2012 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ފޮތުގައި ހިމެނި، 2012 ވަނަ އަހަރު ކުރާ ގޮތަށް އޮތް މަޝްރޫޢެކެވެ. އެހެންނަމަވެސް ސަރުކާރު ބަދަލުވުމާ ގުޅިގެން މި މަޝްރޫޢަކަށް 2012 ވަނަ އަހަރު ނިމެންކައިރިވެފައި ވާއިރު ވެސް ފެށުމުގެ ގޮތެއް، މިހާރު އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނާކަށް ނެތް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ތުޅާދޫ ދާއިރާގައި ހުރި ބައެއް ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ބ. އަތޮޅު ގޮއިދޫގެ ނަރުދަމާ އާއި ފެނުގެ ނިޒާމުގެ ޤާއިމުކުރުން. ސާފު ބޯފެނުގެ ނިޒާމު ޤާއިމުކުރުމަށް 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް ހިމެނިފައި ވާކަން އަޅުގަނޑު އުފަލާ އެކު ފާހަގަކުރަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމަ އެފަދައިން ބ. ގޮއިދޫ ސްކޫލު އެއް ކަންފަރާއި ހިންގާ ސްކޫލުގެ ބަދަލުގައި ޖަހައި އަލަށް އިމާރާތްކުރުމުގެ މަޝްރޫޢު ވެސް 2013 ވަނަ އަހަރު ކުރުމަށް ކަމަށް ހިމެނި ސަރުކާރުން ހުށަހެޅި ބަޖެޓު ފޮތުގައި ލިޔެވިފައި އެބަ ވޭ. ހަމަ އެފަދައިން ދާއިރާގެ ނަރުދަމާގެ ނިޒާމު ވެސް 2013 ވަނަ އަހަރު ފެށިގެން ކަމަށް މިހާރު ބަޖެޓު ފޮތުގައި ހިމެނިފައި ވާ މަޝްރޫޢުގެ ނިޒާމު ހިމެނިފައިވާތީ އަޅުގަނޑު ނުހަނު ޝުކުރުވެރިވަން. އެހެންނަމަވެސް ވަރަށް ހިތާމަ އެކު އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަންޖެހެނީ މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަދި އާދިލު ވެސް އެ ފާހަގަކުރެއްވި ފަދައިން، ތުޅާދޫ ދާއިރާގައި ހިމެނޭ ރަށްތަކަކީ ބ.އަތޮޅު ތުޅާދޫ އާއި ބ.އަތޮޅު ގޮއިދޫ އެކަނި ނޫން. ތުޅާދޫ ދާއިރާގައި އެބަ ހިމެނޭ ބ. އަތޮޅު ފެހެންދޫ އާއި ފުޅަދޫ ހިމެނޭ އިތުރު ދެ ރަށް ވެސް. ހަމަ ވަރަށް ހިތާމަ އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. މި ދެ ރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށް މި ދުވަސްވަރު ވެސް ކަމަކަށް ވަރަކަށް މިނިވަންކަމެއް ލިބޭ. ކަރަ ބަނދަރުން ކޮށްދެއްވާ ވަރަށް ސަލާމަތްވަން ހުރި އަހުރު ކަރަން ތަރައްޤީކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ވެސް ލިބިފައިވާ. އެހެންނަމަވެސް ހިތާމަޔަކީ އެ މިއަދު ހަމަކުރަން ޖެހުނީ އެ ފުރުޞަތު މި ދެ ރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށް މިއަދު ގެއްލިފައިވާކަން. ޢިއްޒަތްތެރި ބ.އަތޮޅު ގޮއިދޫއާ ވާހަކަދެއްކެވީ! ބ. އަތޮޅު ފެހެންދޫ އަދި ވެސް ހަމަ އިންސާނުން ދިރިއުޅުމުގެ ކަމެއް. އެ ކަންކަމުގައި މިމީ ދިރިހުރި ރައްޔިތުންނަށް ވެސް އެހެން ކަންކަމުގައި މިމީ ރައްޔިތުންނަށް ލިބެންވާ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމުގެ ހުރިހާ ފުރުޞަތުތަކާއި އޮންނަންޖެހޭ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހިތާމައަކީ މި ދެންނެވި ދެ ރަށުގެ ރައްޔިތުން ހަރުބަންދުގައި ބަންދުކުރެވިފައި ތިބިކަން. އާދެ! ގޮއިދޫގެ ބަނދަރުގެ މަސައްކަތަކީ 2011 ވަނަ އަހަރު ފެށިގެން، 2012 ވަނަ އަހަރު ނިމުމާ ހަމައަށް ގޮސްސާފާ މަސައްކަތެއް. އެހެންނަމަވެސް ގޮއިދޫގެ ބަނދަރުގެ މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން ކުރީ ސަރުކާރުން ކުރަމުން

ރާވާފައިވާ އެއް މަސައްކަތަކީ ފުރިހަމަ ނުކުރެވުނު ފުލުހުންގެ ނިޒާމު ފުލުހުންގެ މަސައްކަތް. ނަމަވެސް ސަރުކާރު ބަދަލުވުމާ ގުޅިގެން މި މަސައްކަތްތަކުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުވި. ރިޔާސަތާ އާދެ، ފުލުހުންގެ ފަރާތުން މިހާރު ސަލާމަތް މި ކަންކަމުގެ ބޭސް ކަމުގެ ތެރޭގައި ކަންކަން ފުރިހަމަކޮށް ދެމުންދާ ފުލުހުން ނުވާ. ކަންކަން ހިތްހަމަ ބަލައިގަތުމުގެ ފަރާތުން ކުރެވޭނެ ގޮތެއް ވިދާޅުވީ ގޮތަށް ދެވިޖެހޭ އަސްލަހަ ދެންނެވީ ބެލެވިގެން. ވެރިވަކާލާތް ދެރަވަކަށް ބޭނުމީ ދެކޭގޮތް ފުލުހުން ރިހާ މާލޭ ބެހެޓެހެން ވޮސް ދެމެހޭކަށްވެހެވެ ވޮހުން. އެއްޗެހިތަކުން، މާބޮޑުމިނާ ބޭނުންކުރާ ހިޔާލު ހަމަތާ ޖަވާބު އެކަމެއް ގައިދު އިނު، އާދެ! ސިއްރީ މަޖިލީހަށް ގެނެސްދިނަށް ޖަލަހި ވޮސް ހަމަ ކަމުގެ ބަހުން ފުލުހުންނަށް ދިޔުން ހުރިހާ އެއްވެސް ގޮތެއް މި ދި ކަލި ކަލަމުގެ ބޭނުމެއް ނުކުމެ. އިއްޔެ ބެލި ކަރާ، މި ސަލާމަތާ ހިތް އަޅުގަނޑު ދެންނެވީ މިނާ ކަމުގެ ކަމަކުގެ މި ދި ކަލިކަ ބެލެވިފައިވާ މި ސަލާމަތެއް ކުރުމުގެ ގޮތާ ކަންތައްތަކުގެ ހިނދު، އަޅުގަނޑު ޖަވާބު މި ބޭޖެކޭ ވޯޓު ނެގުނީ. އެއީ އަޅުގަނޑު ހާމަކަމާ މި ވާ ބަ. އަޅުގަނޑު ބޮޑުދާ ދިރާސާ އިން. ބޮޑުދާ އާއި ގާއިދާ އާއި ފުލުދާ އާއި ފުރަތަމަ އިދާރާ، މި 4 ކަނޑުގެ ކަރުދާސް. އަޅުގަނޑު މި 4 ކަން ބޮޑުސިފައިން ބެލި މި ކަސްމަލް ކުރެވޭ މިޖާޒުގައި މަސައްކަތްކުރުމުގެ މިހާރުގެ ހަރަކާތްތަކުން އަޅުގަނޑު މި ދެކޭނެ ގޮތް މި ދި ކަލިކަ ބެލެވިފައިވާ ޖަމްޢިއްޔާ ގޮތުގައި ހަރަކާތް ފުލުހުންގެ ރަހަ ދެމުމުގެ މި ސަލާމަތްތަކުގެ ބެހެލާ. އެ ގޮތުގައި ހަރަކާތްތެރި ހިންގާ އަޅުގަނޑު ބަލާ ވޮގެ ކޮށްދިނުމުގެ ލިބޭ. ކަމުގެ ސިއްރީ މަޖިލީސްގައި މި 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ވަޒަން ބަލާ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަލާ ދިރާސާ ކުރުމަށް، ބަލާ އަދި ގޮތް އިމްކާނު ބަޖެޓް. އާދެ! އެންމެ ބޮޑަށް އިމްކާނު ކުރެވޭ އެއް އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓު ކުރެވޭ ސަލާމަތަށް ސެކިއުރިޓީ ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތް ސަލާމަތް ރައްކާތެރިކަން ބަޖެޓު ކުރުމަށް. އެކަނި ކަމަށް ފުލުހުން ބަލައިގަތުމަށް ގިނަ ބަޖެޓު ކުރުމަށް ވަޒީރު ކޮމިޓީގެ، ގޮތް ވިސްނުމުގައި، ކަމާބެހޭ ގޮތުގައި ފަހަރެއް ކަރަނެއް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ގިނަ ބޮޑުކޮށް. އެއްޗެހިތަކުން ކަރުހަ. މި ބަޖެޓް ބޭނުން ގޮތް ހިތްހަމަ ފުލުހުންތަކުގެ ބަލަހައްޓާ ބޮޑުވަޒީރު މުހިއްމު ފުލުހުންގެ ފުރިހަމަ ބަޖެޓް ދިރާސާކުރުމުގެ މިސާލެއް ހިއްސާކޮށްލާނަން. މިގޮތުން އެއް ފުލުހުންގެ އަޅުގަނޑު ބޮޑުވިދާޅުވި ބޭފުޅުން. އާދެ! އިޤްތިޞާދީ ދާއިރާ އިން ރައްޔިތުން ފުރަތަމަ ކުރިޔަށް ގެންދާ އެއް ފުލުހުން ކަމަށް ކުރިމަތި އެމް.ޑީ.ސީ.ސީގެ މެންބަރުން ޖެހިލުންވާ އާދޭސް އަޅުގަނޑު ދެކެން. މި ބާރު މި ބަޖެޓް ދިރާސާކުރުމުގައި މި ބަޖެޓް ކުރިމަތިވާ މި ބާރުތަކުގައި ބޭނުމާ ދިރާސާކުރުމަށް ފަހު ކޮމިޓީ ހަމަ، ދިވެހި ރައްޔިތުން އިހުރަށް ދެކެވިގެން ދިރާސާކުރުން ގެއްލުން ބޭނުން އެއް ސިޔާސީ ފައިދާ ދަރަޖަ ފައިދާ. ހަމަ އެ ފަރާތުން އަދި ފުލުހުން ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފުލުހުންގެ ބެލެވޭ ހިނގަމުން މި ބަޖެޓު ދިރާސާކުރުމުގެ އެއް ފުލުހުން ކަމަކާ ބަލިއެއް މިހާރު ބޮޑުވާ ގޮތުގެ ރައްކާތެރިކަން. އާދެ! ކޮމިޓީ ރިޕޯޓު ބެލެވޭ ކުރީގެ މި ބަޖެޓް ދިރާސާކުރުމަށް ބޭނުމާ މިގޮތުގައި ކޮމިޓީ ބެލެވޭ. ކޮމިޓީ ރިޕޯޓް މި ބަޖެޓް ދިރާސާކުރުމުގެ އެއް އަޅުގަނޑު ބަޖެޓު ބެލެވޭ އެއް ކޮމިޓީ ރިޕޯޓް ދިރާސާކުރުމުގެ ބަޖެޓު

ކޮމިޓީ އަށް ވަޑައިގެން އިތުރަށް ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް މި ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން ވަރަށް ގިނަ ފާހަގަތަކެއް ދައްކަވައިދެއްވި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޑރ. ޢަޒީމް ނަޖީބު ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ގޮތުގައި އެންމެ އަހަރެއްގެ އަދަދަކީ 14.5· 14.5 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް މިވަގުތު ރާއްޖެއަށް ފާސްކުރަން އެންމެ އެކަށީގެންވާނީ. އެހެންނަމަވެސް، ޑރ. ޢަޒީމް ނަޖީބު ވިދާޅުވަމުން ގެންދިޔައީ 15 ބިލިއަނަށް ބަޖެޓު އިތުރުކުރުން ކަމުދާ އެއް ނޫން ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް އަހަރުމެން ބޭނުންވާ ކަމަށް ވަނީ އަދިވެސް ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑުމެން ބަލާ ފާސްކުރާ ބަޖެޓު ކަމަށް ވާނަމަ ދަރަނި އެއްކޮށް ކުޑަކުރެވޭނެ. މި ދަރަދު އަދި އެއީ ސަރުކާރުން ދަރާ ދަރަނި ގިނަވުމުގެ ސަބަބުން ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދަށް ކުރާ ނޭދެވޭ އަސަރު. މި ދަރަނި އިތުރުވަމުން ދިޔުމުން ސަރުކާރުން ދައްކަން ޖެހޭ ފައިސާ 16.9 އަދި 17.0ގައި ބަޖެޓު ހުށަހެޅުމަކީ ކަމެއް ވިސްނަން ޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ މަސްލަހަތު ހިފެހެއްޓުމުގައި. އެ ބަޖެޓު އާމްދަނީއާ ޚަރަދު ބަރާބަރުކުރުމަށް ރައްޔިތުންގެ ޒިންމާ ކަމުގައި ބެލެނިވެރިން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓު ކެޕިޓަލްގެ ފައިސާއިން ލިބޭނީ އަޅުގަނޑުމެން ކެޕިޓަލް ޚަރަދު ކުރަން ބޭނުންވާ ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތަކަށް ބޭނުންކުރުމަށް. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި މަސައްކަތްކުރި ހުރިހާ އެންމެން ވެސް އެއްބަސްވެވަޑައިގެންނެވި، ރައްޔިތުންނަށް ދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތަކާއި އެއްވެސް ކުޑަކަމެއްނުވާނެ ކަމަށް. އެއްވެސް މަޝްރޫޢެއް ހުއްޓާނުލާނެ ކަމަށް. ހޯމްބަޑީގެ ވާރަކުގެ ބަދަލުގައި ޚަރަދު ކުރާ ފައިސާ ކުޑަކުރުމަށް، އެއްވެސް މަޝްރޫޢެއް ހުއްޓާނުލާނެ ކަމަށް. ދަރަނިތަކާ ހުއްޓާލާކަމަށް ދިރާގު ކުރެއްވުނީ. ދަރަނިތަކާ ހުއްޓާލާހުށަހެޅުމަށް ސަރުކާރުން ކުރަންޖެހޭ ބާރުތައް ދަރަނިދެއްކުމަށް. މި ކަމަށް އެއްވެސް ވާހަކަ ނުކުރަން. ހުއްޓާލުމަށް ދަރަނި ނަގާނެ. އެހެންނަމަވެސް، މި ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓު އަޅުގަނޑުމެން ދަރަނިތަކަށް ޚަރަދުކުރަން މަޝްރޫޢު ބާރުތައް ދަރަނި ކޮށްގެން ބަޖެޓު ޚަރަދުތަކުގެ ތެރެއިން. ސަރުކާރުން ހަރަދުކުރާ ބާރުތައް ދަރަނިކަމުގެ އިތުރުގެ މުޙިއްމު ކަމެއް ހިމެނުނު ތަރައްޤީ މަޝްރޫޢުތައް ހުއްޓާލެވޭ. ސަރުކާރު ކުރާ ހަރަދު ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތަކުން ކުރާ ދަރަނިތައް. އެހެންނަމަވެސް، މި ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓު އަޅުގަނޑު ދަރަނިތަކުގެ ބަޖެޓު ކޮމިޓީން ބަޖެޓު ކަމުގެ މިއަދު ވަރަށް ރަނގަޅަށް ދިރާސާކުރުމަށްފަހު ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދުގެ ޙާލަތު ހަމަޖެހޭ، ޚަރަދުތައް މަދުކުރުމަށް ގޮތެއް ހޯދުމަކީ އަޅުގަނޑު ޒިންމާއެއް ކަމަށް. ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި މި ތާއީދުކުރެއްވި ކޮމިޓީގައި ތާއީދު ދެއްވި އެކަން ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން އަޅުގަނޑު ޝުކުރުއަދާކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ބާޒާރު ހަރަދުގެ ވިސްނުމުގެ ސަރުކާރު އަޅުގަނޑުމެން މި ޙާލަތުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ރައީސަކަށް ހުށަހެޅީ މިހާ...

މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ ޖަލްސާ އަދި ރާއްޖޭގެ ބަޖެޓު ފާސްކުރައްވައިދެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2013 ވަނަ އަހަރަށް ސަރުކާރު ބަޖެޓު ދިރާސާކުރުމަށް ކޮމިޓީ އިން ފޮނުވި ރިޕޯޓު މަޖިލީހުގެ ވެސް ކަންބޮޑުވާ، ނުވަތަ އަޅުގަނޑު ސަރުކާރުގެ ބައެއް ނުކުތާތައް ދަންނަވާލާފައި

އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރަމުން ދިޔައީ. އަޅުގަނޑުގެ ނުކުން ބޮޑުކަމެއް މި ބަޔަށް ހާސިލްކޮށްދިނީ ނަމަ، މި ފަހަރު ބަނޑުދުރުވާން

ވަހަކަ ނުވަތަ ވަރަށް ބޮޑު ދަރުމަވަންތަ ދަރަނި ވަހަކަ އަޅުގަނޑު ނުވެން ދަނބަރުވާކަން. އެ އަޅުގަނޑުމެން

އެންމެންނަކީ ވެސް އެނގޭނެ އޮތް ވަހަކަ އެއް، އެނގޭން އޮތް ކަމެއް. އަޅުގަނޑު ނުވިމަ މި ބަޔަކު އަޅުގަނޑުމެން މި

[illegible]

އެއްކޮށެވެ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސިފަވެގެން މި ދަނީ ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީ މިހާރު އޮތްގޮތުން، ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާފައި އެބަ އޮތް 15%. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި އޮތީ 12% އަށް ކުރެއްވުމަށްފަހު މިހާރު ވޯޓު އަށް ގެނައްސަ. އަޅުގަނޑަކަށް ހަމަ އިސްލާމްދީނުގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ފެނިގެން ހިނގައްޖެ ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީ ބޭނުންކުރަން ފަށާ. ހަމައާއެކު އަޅުގަނޑު ކުރިން މިދަންނަވާލަން އަޅުގަނޑުމެންގެ އާއަކަށްދު ޓެކްސް ބޭނުންކުރާ ފަރާތަށް އަޅުގަނޑުމެން މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ހަރަދުކޮށް ވެސް މަސައްކަތްކުރާ ހުރިހާ އިސްލާހުތަކެއް މެންބަރުން ވެސް ކަންބޭނުންވާ ކަންކަމާއިބެހޭ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަމުން، އަޅުގަނޑު ވެސް މި ބަޖެޓް ކަނޑައެޅިގެން ހަމަ ދެކެވިދާނެކަން ނެތީ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުގެ ހަމަ ކޮންސެޕްޓް ހިތްހަމަޖެހޭ މި ފުރުސަތުގައި ދަންނަވާލަންޖެހޭ. އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑު ހަމަ އަދިވެސް އެއްފަހަރު އެދެން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ބައެއް މެންބަރުން އެބަ ހުރި އިޤްތިޞާދީ ކަންކަމުގައި ހަމަ އެއްވެސް ދައްކާނެ ވާހަކަ ހުރިހާ މެންބަރުން، ނަމަވެސް ޖަލްސާގައި ފާހަގަކުރެވުނު ކަމަކީ ބައެއް އިޤްތިޞާދީ ހަރަކާތް ދިނުމަށް ކުރިޔަށް ދިއުމެވެ. މިފަދަ އިޤްތިޞާދީ ކަންކަން ހަމަ ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް ފާޅުގައި ބަލައިގަތުމަށް ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޖާބިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހައިރާންވެއްޖެ، އަޅުގަނޑު އަދި މާމިގިލި ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަރިހުގައި ދަންނަވަން، ފުރަތަމަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބަޖެޓާއި އަދި ބަޖެޓު ތައްޔާރުކުރުމުގައި އެ ކަމެއްގެ މައްސަލައާއި ބަޖެޓާއި ކަނޑައަޅާލެވިފައި އިނީ ފަހަރެއް މަޖިލީހުގެ މެމްބަރުން ބަޖެޓުގެ ހުއްދައަށް ނުދެއްވާ. ބަޖެޓު އަދި މިހާރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް ބަޖެޓް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. ބަޖެޓް ތަރައްޤީކުރުމުގައި ދެމެހެއްޓެނިވި އިޤްތިޞާދީ ސިޔާސަތެއް ޤާއިމްކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ކަމުގެ ބަޖެޓް މަޖިލީހުން ފާސްކުރަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުރީގެ ހުރިހާ ސަރުކާރުތަކުން، މިސާލަކަށް ކުރީގެ އަޅުގަނޑު އެ ދާއިރާ އެއް ކުރީގައި ބޭނުންވި ދާއިރާއިން ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއީ މާލެ އަމިއްލަ ރައީސް ނަމުގައި ބަޖެޓު ބަހުގެ ކުރީގެ ރައީސް ރައީސް. ބަޖެޓް ޤާނޫނަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން ކަނޑައެޅި މެމްބަރަކު އެ ފާހަގަކުރާ ބަޖެޓް، ދިވެހި ސަރުކާރު ވެސް ބަޖެޓް ބަހުސްކުރަން އެބަ ޖެހޭ ފެންނަނީ. ދެން އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ ހޯދައިދޭން ކަމަށް އިޤްތިޞާދީ ވަރަށް ފުރުޞަތު ވެސް، ވަކި ކަންކަމުގައި އިސްކަން މި ބޭފުޅަކަށް އަޅުގަނޑު ބަލަން ފުރުސަތު ދެއްވުމަށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައި ހުރި ބައެއް ކަންކަމުގައި މަސްއޫލިއްޔަތު ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާތީވެ. ދެން ކަންތައްތަކެއް ދިމާވީ ބަޖެޓް އަޅައިގަނެގެން އެއްވެސް އާ ޕްރޮޖެކްޓެއް އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި ނެތް ކުރިއަށް ދެންނެވި ކަމަށް ހަމަޖެހޭ އަށް. އެހެންވީމާ، ދެން ރައްޔިތުން ބަޖެޓްތަކުން ކިހިނެއްތޯ މި ބަޖެޓް ރާއްޖެއަށް ކުރިއަށް ދާނީ ކިހިނެއްތޯ؟ މިހާ އަހަރުތަކަކު ރައީސް، މިއީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިސްލާމީ ދާއިރާތަކުގެ ކަންތައްތަކުގައި، އެކި މަސްލަހަތު ތަކެއް މި ދަނީ. އެ އިތުރު ދާއިރާތައް ފަދަ ބަޖެޓް ހުރިހާ ވަގުތަށް. އެ ބޭފުޅުން

ބޭނުންވާ، އަތޮޅުގެ ތަރައްޤީ އާއި ދާއިރާގެ ތަރައްޤީ އަށް ކުރެއްވޭތޯ؟ ބަޖެޓެއް އައިއިރުގައި އެ ބަޖެޓުގައި ބައި މުޅިން އިދާރާތަކުގައި ބަޖެޓް ހަދައި މި އަހަރު. އެހެންވީމާ، މާލޭގައި މި ހުރިހާ އިޤްތިޞާދީ މިނިވަން މުއައްސަސާތަކާ އަދި އެހާއެކު ސަރުކާރުގެ ރިކަރަންޓް ކޯސްޓް އަދި އިންވެސްޓްމަންޓް ކެޕިޓަލްބަޖެޓުން ބަޖެޓު މުދަލަށް ފަރުދީ ބަސްކަން ވަނީކީ ބޭނުންވާ ގޮތަކަށް ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު ބަޖެޓު ހިފައިގެން މި ތަނަށް އައިއިރުގައި، ރިސޯޓުތަކުގެ ސަބްސިޑީ ދިއުމަކީ އެއްބަޔޭ. ދިން އެއީ ބަޖެޓު ކަރަން ބަޖެޓްގެން އެއަހަރު 2013 ވަނަ އަހަރު މި ތަރައްޤީވެފައިވާ، މި ކުރިއަށްގެންދަނީ އަތް ދިވެހިން ތިބި، ކުރިއަށްގެންދަނީ ތިބި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން މިއަދު ފާސްކުރި ކާކުކާކުތޯ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބޭނުމީ. އަޅުގަނޑުމެން މި ބޭނުމީ އަދި އެއްބާރުލުމާއި ކުރިއަރާނެ ނެގުމާ. އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ވަހަރުތަކު. ފަހަރުގައި ފައިސާ ނަގާލުމުގެ ސަބަބުން ކަންކަން އަޅުގަނޑުމެންގެ މުދަލުގައި ދަރުވާ ވެފައި ހުރިއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ފައިދާގައި ހުރި ޕްރޮޖެކްޓްތަކާއި ފައިސާ ފާޅު ދިޔަފުކުރި ވަސީލަތްތައް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ ދެންގަން، ކަނޑައެޅުވުން. ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ މިހެން މެންބަރުން މެޖޯރިޓީ ބޭނުންފުޅުވާ ގޮތަކަށް ބަޖެޓް، އެ ބޭފުޅާ ބޭނުންފުޅުވާ ބޭފުޅުންނަށް ނުވަތަ ފައިނޭންސްކޮމިޓީގެ ބަޖެޓުގެ މެމްބަރުން ކަނޑައެޅުނު ގޮތަކަށް މި ބަޖެޓް މި ތަނަށް ހުށަހެޅިން އަދި އަދުމަކީ އަޅުގަނޑު ރިޕޯޓުވާ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ސަޕްލިމެންޓަރީ ބަޖެޓަށް މި ކަސަރުކާރު މިއަދުގެ ތަފާތުކޮށް ގޮތަކަށް ކަނޑައެޅުނު ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ޖަވާބުދާރީކުރަން. ނާ ތަޢާރުފުކޮށްލެވުނު ނޫން، ބަޖެޓް ކަމުގެ އިން ބަޖެޓު ޖެހޭޝަރަކާތްތަކެއް މި އަހަރު. ބަރުޖު ވަކިވަކިތައް އެއްޗެއްސެއް ހިނގަމުންދާ ދިމާގެ ކަށްސޯކަރުދާހު ކަށްސޯފުމަށް ހިންގާދާ ހަޑުފޮޅުވުމި ބޭޒުކުރުން، އެ ބޭބޭފުޅުންގެ މަޝްވަރާ އާއި އެ ބޭބޭފުޅުން އެ ދާއިރާ އެއް ތަރައްޤީކުރެވޭ ބަޖެޓު މި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ދިއްބަވައިދޭ، 77 ދާއިރާގައި އަޅުގަނޑުމެން ދިއްބަވައިދޭ، ހަމަ 77 ދާއިރާ ތަރައްޤީކުރާ ނުވަތަ އެއަރޕޯޓު ޖެހިއްޖެ ވެސް ހަމަ ޑޮލަރުގެ އެކި ކަމްޕެނީތަކުގައި އެބަ ދިއްބަވާ ކަށްސޯފަރުންނާއި އަޅުގަނޑު ކަށްސޯފަތް. އަޅުގަނޑު ކަށްސޯފަރުންނާ ވެސް މަޝްވަރާކުރަންޖެހޭނެ. އެ ބޭފުޅުން ގެނައި ބަޖެޓް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ރިޔާޔަތްކުރަންޖެހޭނެ. ކޮންމެ މެންބަރަކު މި ބަޖެޓަށް ވޯޓު ހުށަހަޅާ ޖަވާބު މުޅިއަހަރު ވަކި ބަސްކަން މަނިކު ނުވަތަ ކޮށްޕާ އިން ވަކި ބޭފުޅުގެ ވޯޓު ދެއްކެވުމަށް ޖަވާބު އެބައި މުޅިންނަށް ވަކި ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް މިގެ ޖާގައި ހުށަހެޅި ދާއިރާތަކަށް. މި ބަޖެޓު ބިލްއިން 50% އެދިވާއި ހުރި ކަންތައްތަކަކީ ވެސް އެއީ އެކުލަވާލި ކަންތައްތަކެއް ނޫން. އެއީ ވާނެ ކަންތައްތަކެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގެނެސް ތިބީމަ، ޖެއްސުމުގެން. ކޮށްޕެއް ހަމައަށް ނަންބަރުތަކެއް ޖެހިދާން. އަދި އެހެންނެއްސެއް ނަންބަރުޖެހިދާން. އެކަމު ނަންބަރެއް އާދޭސްގައި އެ މެންބަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވޯޓުދޭނެ އެއްބަސްވުން ނޫން. ބޭފުޅުގެ ބަޖެޓުގެ މަޖިލީހުގައި އަޅުގަނޑު ވެސް މިފަދަ ނޫނަސް ކުރިން ވެސް އެވޭނެ. ހަމަ ޝާރިޔައި އެއްބަސްވެވި ދެވޭތޯ އިސްލާހުގެ ފައިސާތަކުގެ ވިއްކާ ކަމެއް ވެސް. ފެށުމުގެ ޝަރުޢީ ހާލަތު ފަދަ ކޮމިޓީ އަޅުގަނޑުމެން ފެށުމުގެ ބަޖެޓު ބޭރުކުރިއަށް އަހަ. މިއަދު އަޅުގަނޑު މި ފެންނަނީ ދަރަނީ ވާ ދާން ފެށުމު. އަދުލުވެސް ދަރަނި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އިސްލާހަށް

އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒާތީ އިން މި ބަޖެޓަށް ވޯޓުއަޅަން ބޭނުންނުވާތީވެ. ރައްޔިތުންނަށް ދަތިކުރާކަށެއް ނޫން ވޯޓުނާޅަން ނިންމީ. ނުވަތަ ނިންމަނިޔޭ ވެސް. ހަމަ ބަޔާނުގައި ވެސް މިއާ ބަޖެޓް ނުލިބޭ. ބަޖެޓް، ދެން އަނެއްކާވެސް އައިސް އިންތިޚާބާ ނުލައި ޚާއްސަ ސަރުކާރުކަން ބަޖެޓު ދިރި ކަމަށް ވަރަށް އަތުގައި ހުރި މަދު ފައިސާކޮޅު ހިފައިގެން އެ ފާޅުން ފިލައިފިއްޔާ ކިހިނެއް ހުރީ އަޅުގަނޑުމެން. މިއީ ވިސްނަންޖެހޭ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން. މާދަމާ އެ މީހުން ފިލައިފިއްޔާ ކާކު މިދޭ ޖަވާބުދާރީ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް އަޅުގަނޑުމެން އިންތިޚާބުވެގެން އައިސް މިހާ މި ތިބީ. 77 މެންބަރުންނަކީ އިންތިޚާބުވެގެން އައިސް ތިބި 77 ބޭފުޅުން މިހާ މި ތިބީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒިންމާ އެއް އެބަ އޮތް. އަދި ވާޖިބެއް އެބަ އޮތް އަޅުގަނޑު ކަންކަން ކުރުމުގައި ގެންގުޅެންޖެހޭ މައިގަނޑު އުސޫލުތަކެއް. އަޅުގަނޑު އެއްޗެހިތަކެއް ފާހަގަކުރި އެއް ނުވާ ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ މުއައްސަސާތަކުގެ މަސައްކަތާއި، އަދި ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ ދިހަ މެންބަރުންގެ މަސައްކަތް. އެއްޗެހިތަކަށްވުރެ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރި އެއް ނުވޭ. އެއް އެއްޗަކަށް އެއްކޮޅު ހަރަދުވެގެން އައިސް މި ބަޖެޓް ދިރާސާކޮށްފައި، ހާ! ކަމެއްނެތް މި އަދި ވޯޓުއަޅާނީ ބޭނުމާ އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓަށް އެ އެއްބަސްވެ ނުވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓް ކޮމިޓީގައި އިން ދިރާސާކުރުމުގައި އެ ވާހަކަދައްކަވައިފިން. އަޅުގަނޑުމެން ދެއްކި އެއްވެސް ވާހަކަ އެއް ނެތް ވިސްނާފަ އެއް ވެސް. އަދި އެ ވާހަކަތަކާ ނެތް އެއްޗެއްސަށްވުރެ އެއް ވެސް. އަދި އަޅުގަނޑު މަތީގައި ފުރަތަމަ މި ބަޖެޓް ފާސްވުމުން ހުރިހާ ދުވަހަކު ސިޔާސީ ކަންކަމުގެ، ނުވަތަ 3 ވަނަ ސިޔާސީ ކަންކަމުގެ. އަޅުގަނޑުމެނަށް މަތިވެރިކަމާ މި ބަޖެޓްގައި ވާހަކަ މަތިވެރިކަމާ، މި ޓެކްސް ބޮޑުކުރަމުން ދެއްކިން. އަޅުގަނޑުމެން ދެއްކި އެއްވެސް ވާހަކަތަކާ ނުވާ ދިވެހިން އެއް. ރާއްޖޭގެ އިންސާނުންނަށްކުރާ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން ސިޔާސަތަކަށް ބާރުލީ ވީއެވެ. އެ ޕެންޝަނާ އަޅުގަނޑުމެން ޕްރައިވެޓައިޒުކުރަނީ. ބޭނުމީ ބިޔަންޕާއް ހުރި ރަނގަޅުކަން ޤާނޫނުތަކުގެންނަށް އަޅުގަނޑުމެން އިމާރާތްކުރަނީ. ކަރަރު ރަނގަޅުކުރަން ޕީއެސްއެމް. އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް ކޮށްދޭން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާ ކަން، ގާތުންގެ ރައްޔިތުން މިހާ ދަށަށް ހުރި އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ވިސްނޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެ ވާހަކަ ކިޔައިދެމުން މި ދަނީ. އޭގެ އެއްޗެހި ކަމުގެ ސިޔާސީ އެޖެންޑާކޮށްގެން އެއް. އަދި އެދުމަށް ހަރަކާތްތެރި، އެދުރަށްދައިގެން ބޭސް މިހެން މިހާ ނުވާހާ ދަތިވެ. ކާރިސާގެ ދަރަނިބަރުވުން އެހެން ހަމަހަމަވެ. ރައްޔިތުންނަށް އެ މިހާ ނުވާހާ ދަތިހާލަތެވެ. މިޑިޔަ، އެކަން އެއްޗެހިތައް އެޖެންސީތަކުގައި ކަރަންޓާއި އަޅުގަނޑުމެން އެ ބައްޔަކު ޕެޓްރޯލިއަމްގައި މި ޕަބްލިކް ސަރވިސް ހާލަތު ހުރި މުސްކުޅި މިހާ ވޯޓުދީ. އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖެ އެ ބޭފުޅުން ޖުމްލަކޮށް ނުލިބޭ އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓް ވޯޓުދީފާނަން. ޕްރައިވެޓައިޒް ކުރާނެ. އެހެންވީމާ، ރާއްޖޭގެ ފުރަތަމަ ފަރާތްތައް މި ބަޖެޓް އަޅުގަނޑުމެން ދެކެގެން ބާރުވެރި އެބަ ޖެހޭ މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ޚިދުމަތް ރައްޔިތުންނަށް ޖަހަނީ ބަޖެޓުގެ އަޅުގަނޑުމެން ހަރަދުން. ރައްޔިތުންނަށް ޖަހައި ބަޖެޓުގެ ހުރުމުގެ ބޭނުމަކީ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ޚިދުމަތް، އަދި ރައްޔިތުން އެ ބޭނުންވާ ކަންކަން އެ ބަޖެޓުގައި ހުރުން. އަޅުގަނޑުމެން ޚިދުމަތް ބޭނުންވާތީވެ، ވަކި ބޭފުޅުނަށް ބޭނުންވާތީވެ، ބަޖެޓް ހަދައިގެން އެ ބަޖެޓުގެ ނަތީޖާ އެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުލިބޭނެ. ދުނިޔޭގެ ތަރައްޤީ ކުރާ ޤައުމުތަކާ ބަރާބަރަށް

އަދި އަޅުގަނޑުމެންނާ ކައިރި އަވަށްޓެރި ޤައުމުތަކުން އެހީ ހޯދައިގެން އިސްލާހުކުރުން އެއީ ބޭނުންކަމެއް ނޫން. އިސްލާހުކުރުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ބޭރު [illegible] ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ޖީބު މަދު [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީއާއި އަޅުގަނޑުމެން...

އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް އަމީން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ ރައްޔިތުން، ދިވެހި ރައްޔިތުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. السلام عليكم. އާދެ! 2013 ވަނަ [illegible] އިން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ބަޖެޓާ ގުޅޭ އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެންމެ ހިތްވަރުދޭ ގޮތް އަދި މިހާ ހިސާބަށް އައިއިރު ވެސް މި ކޮމިޓީ ނުވެވޭ. އެކޮޅުން މިހާތަނަށް ބަޖެޓު ކޮމިޓީ އިން ކުރައްވާ މަސައްކަތުން ބަޖެޓު ކުޑަކުރައްވާފައިވާ ގޮތް އެއީ އިޤްތިޞާދުކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި [illegible] [illegible] މަސައްކަތްތަކުގެ ގޮތުން އެންމެ ރަނގަޅު ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. ދެން އެހެންނަމަވެސް ޤައުމުގެ ހިންގުމަށް ބޭއިރު، ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީ އިން ޤައުމު ހިންގުމަށް ބޭއިރު ބަޖެޓުގެ [illegible] [illegible]، އެ [illegible] އެ [illegible] [illegible] ބޭނުންވާ މުއްދަތު [illegible] އެކަށީގެންވާ މިންވަރު ކަނޑައަޅުއްވާފައި ކަމަށް އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަން. އެގޮތުން ދެކެން. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގައި މި އޮތީ [illegible] [illegible] ވެރިކަމެއް. އޭގެ [illegible] ހިނގާ ވެރިކަމެއް. އެހެންވީމާ، [illegible] ބައިބަޔަށް ބެހިގެން ގޮސް ހިންގުމުގެ ދުވަހެއް ކަމަށް ވީވާ، އެއް ބަޔަކު އަނެއް ބަޔާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބޭނުންވާ [illegible] ފަރުމާކުރެވިފައިވަނީ ވަރަށް ބޮޑަށް. އެހެންވީމާ، އެކަށީގެންވާ އަސާސީ ފަސޭހަ ބަޖެޓެއް ކަމަކަށް ނުދެކެން. އެހެންނަމަވެސް ބަޖެޓު ޑެފިސިޓް އިން މިހާތަނަށް ކުރި މަސައްކަތުން 15.3 ޕަސެންޓުން 16.9 ޕަސެންޓަށް ބޮޑުވެ، ކުރިއަށްވާއިރު. އެހެންވީމާ، އެއީ އިޤްތިޞާދުކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި ކުޑަކުރެވުނު ބަޖެޓު ކަމުގައި. އަދި ހަމަ އެއާއެކު، އަދިވެސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ދިހަ އަދަދުގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ [illegible] ކުރީ 15.3 ޕަސެންޓުން 14.5 ޕަސެންޓަށް ތިރިކުރަން ކަމަށް [illegible] އެއީ އެންމެ [illegible] [illegible]. އެހެންނަމަވެސް [illegible] [illegible] ވެސް ކޮންމެވެސް މިންވަރަކަށް. ކުޑަކުރަން ވެސް ކޮންމެވެސް މިންވަރަކަށް އަންނާނެ. މިންވަރަކީ އެއީ ވަރަށް މުހިއްމު އެއްޗެއް. އަދި ހަމައެހެންމެ އެ މިންވަރާ އެކުގައި ސަބްސިޑީ ވެސް އެއީ ހަމަ ވަރަށް މުހިއްމު އެއްޗެއް. ކަންކަން ކުރަން އެންމެ އެކަށީގެންވާ މިންވަރާ ސަބްސިޑީއާއި، އެ ދުވަލުގައި ކަންކަން ކުރިމަތި [illegible] އެންމެ އަޅުގަނޑުމެން ހާސިލުކުރަން ބޭނުންވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މިއަދު އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވެރި [illegible] ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އަދިވެސް ކުޑަކުރައްވަމުން، 14.5 އަށް ތިރިކުރައްވަމުން އެ [illegible] އަޅުގަނޑު ޝުކުރުއަދާކުރަން. ސަރުކާރަށް އެ ބަޖެޓުގެ މިއަދު އެ [illegible] އެއީ އެ ބަޖެޓުގެ ސިޔާސަތު

އާދަރާތަރައިގެ ބޭރިއިން ގޮވައިލާފައިވާއިރުވެސް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް ދަންނަވަން. އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށާއި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ދަންނަވަން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވިޔަފާރިން ހައްދަވަން އެމް.ޑީ.ޕީ އިން ނިކުންނުވައިރުގައި އޮޕޮޒިޝަނުގެ ވާހަކަ އައި އަސްލު ދިވެހިރާއްޖެ ދައުލަތް ވާހަކަތައް އުޅަނދު އެބައެބަ ވާހަކަތަކާ ދިޔައީމަ. ތީ އަ ތީ މިސަރުކާރު ބޮޑު. ހަމައެކަނި ވިޔަފާރިން ޖީއެސްޓީއާއި ހިމެނިގެން މިސަރުކާރު ބޮޑުވީ، ކަންތައްތައް ކުރަމުން ދިޔައީމަ. އެގޮތުން މައިގަނޑު މަސައްކަތްތަކުގައި ހިންގުމުގެ ކަންތައްތަކުގެ ވަރަށް ބޮޑު ހިސާބެއް ހުއްޓުވައި އެކުލަވައި، އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ކަންތައްތަކުގެ ވަރަށް ގިނަ ބިނާކުރި އަދިގެ ނުކުތާގެ އެއްގެ ޖޯލިން ގޮތުގައިވެސް 4 ބިލިއަނާ ޚަރަދުގެ ދަރަޖައާ ދަރަނި އެވަރައި، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރު ނިމިގެން ދިޔައިރު ސަރުކާރުން، ހަމަވީހާކަން ބިލިއަން އަދަދަކުން ދިރިއުޅުން އުޅޭ ރައްޔިތުންގެ ދަރަޖައިގެ ދަރަނި މިހާ ހިސާބަށް ބޮޑުވެގެން، އަންނާނީ އަނެއް އަހަރު ހަމައެކަނި 31 ވަރަކަށް ބިލިއަން އަދައިގެންގެންދާނެކަން ގޮތް ދިރާގުގެ އަސާސީ މައިގަނޑު އުސޫލު ބޮޑު އެއް ސަބަބު. އުނދަގޫތަކާއި ހުރުމާއި ދެކުނުކުރަށް 2013 ވަނަ އަހަރަށް ދަރަނި ބަޖެޓުގައި ކަންބޮޑުވާ ހުރިހާ އެއް އަޅުގަނޑު ސަރުކާރުގެ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު ބަޖެޓު ކުރިމަތިން މިކަހަލަ ކުރުމުގެ މަސައްކަތުގައި ހުރިހާ ދާއިރާތަކުގެ ފަރާތް ނިޒާމަކީ ފައިސާގެ މިންވަރު ދަތިކަމެއްގެ ކުރިމަތިވެފައި އާމްދަނީ، 2.5 މިލިއަން ދަތިކަމެއްގެ ކުރިމަތިވެފައި އާމްދަނީ ޖާގައި އަޅުގަނޑު ޝުކުރުދަންނަވަން. އަދި ހަމަ އުޅެނީ މުޅިރަށްގެ ބަޔަކަށް ނަގާފައި ނުފެނިގެން ޖާގައި ބަޖެޓުގެ ޚަރަދު 2.5 މިލިއަނާ އަދި ބަޖެޓަށް ޖާގައި 1.5 މިލިއަން ދަތިކަމެއްގެ ކުރިމަތިވެފައި އާމްދަނީ ޖާގައި އަޅުގަނޑު ބަޖެޓު ކުރިން އަށް އިޤްތިޞާދީ އެކު އަޅުގަނޑުގެ ނަމުގައިވާ ދާއިރާގެ ނަމުގައި ޝުކުރުދަންނަވަން. ޖުމްލަކޮށް އަޅުގަނޑު ބަޖެޓު ކުރިއަރާއި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާ އަދި ދިވެހި ސަރުކާރަށް، ފުރުޞަތު މިނިސްޓަރަށް ދަންނަވަން އެކި ވާހަކަ އަދި މި ދަންނަވާލަން އެއިރަށް އެ ބޭނުންވާ މިނިވަން ހާސިލުކުރުމަށް ޖާގައި ބަޖެޓު ހުރިން އެއީ މައްސަލަ އެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު އަޅުގަނޑުގެ ދައުރުގެ ދަރަނި މިހާ ހިސާބަށް އަރައިގެން ގޮސް ކޮމިޓީ އެ ބޮޑުކުރު ހަނދާންކުރަންޖެހެން، އެކަން ހަނދާންކުރަންޖެހޭން ހުރި ހުރިހާ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކާ އަދި ސަރުކާރުގެ އަދި ފުރުޞަތު މިނިސްޓަރުގެ ފަސް ވަރަށް ބޮޑު ޖެހިލާ އެއް ކަމުގައި ހަނދާންކުރު އަރުވަމުން، ދުވަހުގެ ބަޔާނާ އެންމެހައި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ރައްދުކުރުމުން ވަކިވަނަން. والسلام عليكم.

ފަރުސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް މުޒައްމިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. الحمدلله رب العالمين. الصلاة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين. السلام عليكم، ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ފައިނޭންސް މިނިސްޓަރު އަށް އައިއްސަ އެބަހުރި އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާ އަށް ފެށި ކަންބޮޑުވާކަމާއި ހުށަހަޅުއްވާފައިވާކަން ބޮޑުކުރަން. އެގޮތުން

ފަރުސްވާތާޖެހޭގެ ދުރު ރަނަން، ފަރުސްވާތާޖެހޭ އަށް ރާގުޅައުރުން ކުއްބުވުރަން ބަލައި ރިވެބިމަންބުއް ގެހުމަން ބަލައި 28 މިލިއަން ރުފިޔާ ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި އެބަ އޮތް. ހަމަ އެހެންމެ އެ ރަށުގެ ސްކޫލުގެ މަސައްކަތް އަދި ކައުންސިލުގެ އިދާރާ ބިނާކުރުމުގެ މަސައްކަތަށް ވެސް ފައިސާ ހިމެނިފައި އެބަ އޮތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަހަރު ބަޖެޓުގައި 28 މިލިއަން ރުފިޔާ ހިމެނިފައި އޮތްއިރުގައި އަތޮޅުތެރޭ ފާހަގަކޮށްލަންޖެހޭ އެއް ކަމަކީ މިދިޔަ އަހަރު ގެންދާކު ސަރުކާރުން 1.8 މިލިއަން ޑޮލަރު އެ ސަރަހައްދު ހިމާޔަތްކުރުމަށް ދިން. އެހެންނަމަވެސް އޭރުގެ ހުކޫމަތުން މިނިސްޓަރު އަދި އަތޮޅުތެރޭން މަޑުކުރާ ގޮތުން އެކު ހަމައެކަނި މިނިސްޓަރު ހިއްސާވާ ކަނޑަނގަޑުތަކެއް ބަހައި ޖަޒީރާތަކުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ސަރުކާރުގެ ނަމުގައި 1 މިލިއަން ޑޮލަރު ވަނީ ނަންގަވާފަ. އެއީ 16 މިލިއަން ރުފިޔާ އެ ވަނީ ނަންގަވާފަ. ނަމޫނާ އަޅާ މަސައްކަތްތަކުގައި އަދި. އެހެންވީމާ، މި ސަރުކާރުން މިއަދު އެ އޮތީ އެ މަސައްކަތް މިއަހަރު ކުރުމަށް ބަހައި 28 މިލިއަން ރުފިޔާ ބަޖެޓުގައި ހިމަނައިދީފާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހަމަ އެހެންމެ ފެންނަ ސަރުކާރު މިއަހަރު އަހަރު ގާއިމުކުރުމަށް ބަހައި ބަޖެޓުގައި ހިމަނައިދީފައި އެބަ އޮތް. އަދި ފެހިރާއްޖޭގައި މިސްކިތްތަކުގެ މަސައްކަތް ވެސް ހިމަނައިދީފައި އެބަ އޮތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެހެންނަމަވެސް ރަށްތަކުގެ ތެރެއިން ފެންނަ ބޭނުންތަކުގެ ގޮތުގައި ހިމަނާފައި އޮތީ މިސްކިތްތަކެއް. އެ މިސްކިތްތަކެއް މިއަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމެނިގެން މަސައްކަތް ފެށިފައި އޮތް މަސައްކަތްތައް. އެހެންނަމަވެސް ތަފާތު ސަރަހައްދުތަކުގެ ރަށުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުން ނިމިފައި އޮތް މަސައްކަތްތައް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހަމައެއާއެކު އަތޮޅުތެރޭ ހިމާޔަތްކުރަން ރަށުތަކުގެ ގިނަ ސަރަހައްދު ހިމާޔަތްކުރުމަށް ބަހައި އެއްވެސް ފަރާތަކުން ފެށިފައި ހިމެނިފައި ނެތްކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް އަތޮޅުތެރޭ އުފެދިފައިވާ ޚިދުމަތް ދިނުމަށް ފާހަގަކުރެވޭ އެ ކަންކަމުގެ ބަދަލުގައި ތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ނަގާފައިވާ މިއަހަރު އަހަރު ރަށްތަކުގައި ދިރިއުޅުމަށް ޓަކައި ހިމެނޭ ރަށް ރަށުގެ ރައްޔިތުންގެ ފާހަގަކުރެވޭ މަސައްކަތްތައް ހިމަނައިދީ ބޭނުންކުރުމަށް ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ކުރެވޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަތޮޅުތެރޭގެ ފަރާތުން ދަނޑު ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ފަރާތްތަކުގެ ބޭނުމަށް ފެންނާނެ. ފަރާތް ދަނޑު ބަޖެޓުގެ ހިމަނައިގެން ވެސް ބޭނުންވާ. ފަރާތް ދަނޑު ބަޖެޓުގެ ތަރައްޤީ ވެސް ބޭނުންވާ. އެހެންނަމަވެސް ދައުރުގެ ބަޖެޓް ވަކި އަދަދަކަށް ހަރުދަނާ ބަޖެޓަކަށް ވެފައި، މިއަހަރު 3 އަހަރު ތެރޭގައި ބައެއް ބަޖެޓުގެ ނަގައިގެން ހުރުމުން، އެ ބަޖެޓުގެ އެންމެ ފުރިހަމަ އަށް މި އެންމެ އަހަރު ބަޖެޓުން ކުރުމަށް މަސައްކަތްތަކުގެ ކުރުމަށް އަދި ކުރުމަށް ވެސް ވާން ކަމެއް ނުން. އަތޮޅުތެރޭން އުފެދިގެން ކުރިއަށް އޮތް ތަރައްޤީ ސަރުކާރުން ހަމަޖެހޭ ހުރިހާ ތަރައްޤީތަކެއް އެއް އުސޫލަކުން ޚިދުމަތްދިނުމަށް ގެންގުޅުއްވާ ސިޔާސަތުގެ ދަށުން 2014 ވަނަ އަހަރު އިގުރު މަސައްކަތްތަކެއް އަތޮޅުތެރޭން ދުއިސާގައި ވެސް ކުރިއަށްގެންދާ ކަމަށް. ހަމަ އެހެންމެ މި އަހަރު ބަޖެޓުން 1.6 ބިލިއަން ރުފިޔާ ކުރުމަށް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން، ބަޖެޓު ދިރާސާކުރުމުގެ ކޮމިޓީން ނިންމަވާފައިވާ ނިންމުމަށް އަތޮޅުތެރޭ ތާއީދުކުރަން. އަދި އެ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރަށް ވެސް އަދި ނަމްބަ މުޤައްރިރަށް ވެސް ފަރާތް އިޚްލާސްތެރިކަމާ އެކުގައި ޝުކުރުދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބަޖެޓުގައި

ލިބޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލަފާކުރާ އާމްދަނީ އަށްވުރެ 2 ބިލިއަން ރުފިޔާ ބޮޑު ބަޖެޓެއް މިހާރު ފާސްކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރަމުން ދާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭ ހިތްހަމަޖެހުމެއް އެބަ އޮތް. އެއީ މި މަޖިލީހުން ޓެކްސް، ބަޖެޓް ކަންތައްތަކުން ބޭނުން ނަގައިދިނުމަށް ބަލާއި މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ވާހަކަ ވިދާޅުވުން. ނޫނީ އެ ކަންތައްތަކަށް ކޮމިޓީން ކުރުންދިލައި ވާތީ. ހަމައެއާއެކުގައި މާލީ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ބަނދަރު ދިރުވި ސަރުކާރަށް މިހާރު ލިބިފައި އޮތުމުން، އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރަނި ކުޑަކުރުމަށް ބޭނުން އަޅުގަނޑުމެން 2013 ވަނަ އަހަރު ތެރޭގައި އިސްތިރާކުރުއްވިއްޔާ 1 ބިލިއަން ރުފިޔާ ލިބިގެންދާނެ ކަމުގެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. އެހެންކަމަށްވެއްޖެނަމަ އަޅުގަނޑުމެން މި ދަރަނި 1.6 ބިލިއަން ރުފިޔާ، ނޫނީ 2 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ދަރަނި 1 ބިލިއަން ރުފިޔާ އަށް ކުޑަކުރެވޭނެ. ބަޖެޓް ޑެފިސިޓް ނަމަ، އަޅުގަނޑުމެން އިސްތިރާކުރުއްވިއްޔާ 2013 ވަނަ އަހަރު ނިންމައިލެވޭނީ ސާރޕްލަސް ބަޖެޓެއް ނޫނީ ޕްރައިމަރީ ހަމަހަމަ ބަޖެޓެއްގެ ގޮތުގަ. އެހެންކަމުން ބަޖެޓް ސަރުކާރުން މަސައްކަތްކުރައްވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން އުއްމީދުކުރަން. ޚަރަދު އަދި ލިބޭ އިމްތިޔާޒުތަކާއި ޓެކްސް ސަރުކާރުތަކާ ޤާނޫނުތަކާ ދިމާވި ހަރުކަށި ފިޔަވަޅުއަޅުއްވައި ޓެކްސް ހޯދުމަށް މަސައްކަތްކުރައްވާނެ ކަމަށް ވެސް އުއްމީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޓެކްސް ބަރާބަރަށް ނުދައްކާ ފަރާތްތަކުން ޓެކްސް ނަގައިދޭ ޤާނޫނުގެ ސަލާމަތުން ދަރުމަވަންތަ ނަގައިދޭން ހޯދުން ނުވަތަ ޓެކްސް ދައްކާ ބޭންކުގެ ވިޔަފާރިއަށް ހުށަހަޅާ ނުވަތަ އިމްޕޯޓްކުރާ ސަބަބުން. އެ ކަންތައްތައް ހަމަޖެހިގެން ޓެކްސް ދައްކާ ފަރާތްތަކުން ޓެކްސް ބަރާބަރަށް ދައްކާ އާއި އަދި ޓެކްސް ދައްކާ ފަރާތްތަކުން ޓެކްސް ނަގާފައިވާ މިބާ ޓެކްސް ނަގާ ހަމަވާ ކޮށް ހަރުކަށި ފިޔަވަޅުއަޅުއްވައި ޓެކްސް ނުދެއްކި ވިޔަފާރިތަކުން ނަގާފައިވާ މަސައްކަތްކުރައްވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހެން މި ވާހަކަދައްކާއިރު ވެސް ސަރުކާރުން ޕްރޮޕަޓީވަރކަން އެންމެހާ ފަރާތަކުން އަދި އިންޝޫރަންސް ކޮމްޕެނީތައް އަދި ޕްރައިވެޓް ސެކްޓަރުން ޓެކްސް ނުދެއްކި ހުރި މީހުން އަދި ޕެންޝަން ފަންޑުތަކާ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން އުނގެނުނެވެ. އެހެންކަމަށްވީމާ ދައްކަ ކޮށް ޓެކްސް ނަގަމުން ދަނީ މިހާރު އެއްވެސް ކާރެއްގެ ޓެކްސް ޓެކްސް އަސްލު ނަގަމުން ނުދައްކާ ފަރާތްތަކުން މިގޮތުން ޕޮލިސީތަކާ އަދި ޕޮލިސީގެ ޓެކްސް ދައްކާ އޮތުމާއި ޓެކްސް ނުދައްކާ ފަރާތްތަކުން ސަރުކާރުން އަދާކުރާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން 2011 ވަނަ އަހަރު ތެރޭގައި ޖީއެސްޓީގެ އިމްޕޯޓް ޑިއުޓީ ކުރިއަށްގެންދިޔަ އަޅުގަނޑުމެން ފެށިގެން އެކަން ކުރެވުނީ އަޅުގަނޑުމެން ނަތީޖާއެއް ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެ އިންޝޫރެންސް ފެށުމަށް މަސައްކަތްކުރަމުން ދާއިރު ޓެކްސް ނެގުމަށް އިންޝޫރެންސް ޕޮލިސީ ގެނައުމާއި ބޭނުންވާ ޤާނޫނުތަކާއި ދިރާސާ އަށް ގެންނަން ބަދަލުތައް އެދި ނިސްބަތުން ބަޖެޓުގައި ހިމެނިގެންދިޔަ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. 0% އިން ޖީއެސްޓީ ނަގާއިރުގައި ވެސް ރައްޔިތުންނަށް އެކަން ލުއިވެ ނުދިޔަ. އެހެންކަމަށްވީމާ މި ބަޖެޓް އަހަރު އެ އަޅުގަނޑުމެން ޖީއެސްޓީ ކަސްޓަމްސްގެ މި މަޖިލީހަށް އަދި އިސްލާހު އަޅުގަނޑުމެން ޓެކްސް އިންޝޫރެންސް ޖީއެސްޓީ ފާހަގަކުރައްވާ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ކުރި މަސައްކަތުގެ ނަތީޖާ

އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިން ނުފެނުނީމަ. އަދި ކުޑަ ތަންކޮޅަކަށް އަގު ބޮޑުވެގެން ދިޔަ ނަމަވެސް، ދައުލަތަށް ލިބޭ ޓެކްސް އާއި ދައުލަތަށް ލިބޭ ފައިދާ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް [illegible] އެތައް ހިދުމަތްތަކާ ދިނުމަށް މަގުފަހިވެގެންދާނީ މިއަދު އަޅުގަނޑުވެސް ތާއީދުކުރަނީ އެ އައިޓަމްތަކުން ޖެހިގެންކަން. އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ މަސައްކަތުގެ އަގު ބޮޑުވެގެންގޮސް. އެހެންނަމަވެސް އެކަމުގެ ސަބަބުން ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ފެނިގެންވެސް ފައިދާގެ މަންފާއެއް، ސީދާ ރަނގަޅު ނަތީޖާއެއް ލިބޭނެކަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ މި އަހަރު ބަޖެޓު މަޖިލީހުން ފާސްވެގެންދާއިރު އަދި މި މަސައްކަތްތަކުގައި ކަމާ ބެހޭ ފިޔަވަޅުތައް ވީހާވެސް އަވަހަކަށް ތަންފީޒުކުރުމަށް މަސައްކަތްކޮށްދެއްވުން. އަދި މިދިޔަ އަހަރުތަކު ހިނގަމުން، ފަހަތަކަށް މިދިޔަ ތިން އަހަރު އަހަރަކު ހިނގަމުން މިއަންނަ އަހަރު މަސައްކަތްތެރިން، [illegible] އަހަރެއް ކަމަށް ސަރުކާރުން ދައްކަވައިދެއްވީ، އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންނަށް ލިބިގެންވާ ފާއިދާ ހިމާޔަތްކުރުމުން ސަލާމަތުގެ ތެރެއިން މަސައްކަތްކޮށްދެއްވުން. ޝުކުރިއްޔާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ގައްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޒާހިރު އާދަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! 2013 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހަޅާ ބަޖެޓުގެ އެންމެ ފަހު މަރުޙަލާގައި އަޅުގަނޑަށް ވެސް އެއްޗެއް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވާތީވެ އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތަކަށް އެދުނީ. އާދެ! 2013 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން 15.3 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް ކަނޑައެޅިގެން ދާއިރާގައި މި ބަޖެޓަކީ އަސްލީ ބަޖެޓެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ނުފެނޭ ވާހަކަ މި ފުރުޞަތުގައި ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެންމެ ފުރަތަމަ ކަމަށް މިގައި އެބަ އޮތް ބަޖެޓުން ފައިސާ ހޯދުމަށް ބަލައި ބިންފައި 14 ރަށެއްގައި ޓޫރިސްޓު ރިސޯޓު ހަދަން 14 ރަށެއް ދޫކުރާ ވާހަކަ. 14 ރަށް ދޫކުރިޔާ އެ ބަންޑާރަށް އާމްދަނީ ލިބޭ ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ހިސާބުކުރަނީ. މިހާރު ހިތާ ރަށް ދޫކުރެވިފައި، އެ ނުދޫކުރެވިފައި، ވަރަށް ނުލިބިގެން އެ ބަންޑާރަށް ނުދޫކުރެވިފައި، އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުލިބިފައި ހިތާ ރަށް އެބަ އޮތް ބާކީ. އެހެންވީމާ، 14 ރަށް އަދި ދޫކުރެވޭކަން އެއީ ސަރުކާރު ފައިސާ ލިބިގެން ހަމަ ހަކަތުން އަޅުގަނޑު ހިތްހަމައެއް ނުޖެހެން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހިތްހަމަނުޖެހެނީ އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގައި ދަންނަވާލީ. އާދެ! އޮޅުވާލަނީ ބަޖެޓެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު މި ވާހަކަ މި ދަންނަވަނީ މި ބަޖެޓު އައިއިރުގައި ގައްދޫ ބަނދަރުގެ ދެވަނަ ފޭސް ނެތް. އެހެންނަމަވެސް ކޮމިޓީގެ މަރުޙަލާގައި އަޅުގަނޑު އެ ވާހަކަ ދަންނަވީމަ އެބަ އެއިރުކިޔުން އިއްވުނަ. އެއިރުގައި މިގައި މި އޮންނަނީ 2013 ވަނަ އަހަރަށް މި އޮންނަނީ 2.5 މިލިއަން ރުފިޔާ. 2.5 މިލިއަން ރުފިޔާ އާއި ގައްދޫ ބަނދަރުގެ ދެވަނަ ފޭސްގެ މަސައްކަތް ފަށަން އޮންނަގައި ސަބަބުތަކުން ބާކީ. ނުވަތަ އުނދަގޫތަކުގެ ކައްކައިލަން އުނދަގޫގަނޑެއް ބޭއްވުން ބާކީ އަޅުގަނޑު ހިތާމަކުރަން. ތަންކޮޅެއް ބާކީ، 2.5 މިލިއަން ރުފިޔާ އިން ވިއްސަކަން މިލިއަން ރުފިޔާގެ މަސައްކަތެއް ފަށަން ވެސް

2.5 މިލިއަން ރުފިޔާ އިން ކުރެވޭނެ. ދެން ހަމަހަމައާއެކުގައި ބަޖެޓު އައިއިރުގައި އޮތް ގޮތުގައި 904 މިލިއަނގެ މިސްކިތެއް އަޅަން ނިންމާފައި، އެ ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައި އޮތްއިރުގައި އޭގައި މި އޮންނަނީ 1.9 މިލިއަން ރުފިޔާ. 1.9 މިލިއަން ރުފިޔާ އިން އެވަރުގެ މިސްކިތެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން ހިލާ ގޮތުން ހަމަ ޖަހައިލެވޭނީ 4 ކަންމަތި 4 ތަނބު. ޖާގަޔަށްގެން މަތިގައި ސަތަރި ދަމައިގެން ތިބެންޖެހޭނީ. އެހެންވީމާ، މި ރައްޔިތުންނަށް މަޤާމުތަކުން ތަޢާރުފުކޮށްފައިވާ ބަޖެޓް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދެން އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި އޮންނަ އަތޮޅެއް ރަށަކަށް ވާދޫ. ވާދޫގައި ސަރުކާރުގެ ބަނދަރުގެ އަރިމަތީގައި ބަނދަރުތަކަށް ހިމެނި ނިމުނުކުރަންނުފަރާތުގައި ވަނީ ބަނދަރެއް ބޭނުންކަން ނިންމާފައި އޮތް 50 ފޫޓު ދުރުން، ފުންކޮށްކަން ބޭރުގައި ބަނދަރުގައި ނިންމައިލާފައި އެ ދަނީ. ވަންނަ ކަންކޮޅު އެއްކޮޅު އެތުރިއިން މި އަރިހަށް ފުރަން. ބަނދަރުކޮށްރުއިން. އެހެންވީމާ، އަތޮޅުތެރޭ މި ފުރުސަތުތަކުގައި މި ކަމަށް ޖެހޭ ރައީސުން މިނިސްޓަރާ އެތަކެއް ފަހަރު، އެތައް ވާހަކަ އެއް ދުށުވިއްޖެ. ބޮޑުކަންފަތް ރައީސުން މިނިސްޓަރުގެ ކުރި. އެހެންވީމާ، އަތޮޅުތެރޭ މި ފުރާދޭތެރޭގައި ވާދޫގެ ބަނދަރުގެ ސަރަޙައްދު ވާދޫގެ ހަރުގާ ބަނދަރުގެ ވާހަކަ ވަޅައިގަނޑަންވާނީ. މާތް ވަޅާއިގެން އަތޮޅުތެރޭގެ ރައީސުން މިނިސްޓަރާ ހަވާލުކޮށްދިނީ. ނުވަތަ ރައީސުން މިނިސްޓަރުގެ ދަރަނި ދަށަން ފަރާތަށް ބުޖާހަރުކުރަން. މި ތިރީ ބަޔާ، މި ތިރީ ވިދާޅުވާ ބަނދަރުތަކަށް ގޮތްޖެހުން، ލާބަ ސަރުކާރުގައި ކަންތަކެއް ކުރި ގޮތް. މިއީ މި ސަރުކާރުން ކުރި މަސައްކަތެއް ވެސް ނޫނޭ. އަދި މިދިޔަ ސަރުކާރުން ވެސް ކުރި ކަމެއް ނޫން މި ކަމަކީ. މި ކަމަކީ ސަރަހައްދު ފަރާތުން ގޮސް އެކި ސަރަހައްދުން ކަމެއް. އެހެންވީމާ، ދެން ހަމަ އެހެންމެ ވާތީ ބަނދަރުތަކަށް ދަރަނިވެ ގާބިލުކުރުމުގެ ކުރިއަށް ދެވޭނެ ބަނދަރުގައި އުޅެ ބައެއް. ފެށި ނިޔާމު ނުލިބުމުގެ ސަބަބުން މިއަދު އެ މީހުން އެ ދަނީ ބަނދަރު ހުރިހާ ގަވާއިދުތަކެއް. އެ މީހުން ހަޤީ އެއްކަލަ އަތޮޅުގެ އެހެން ރަށްރަށް ގެންދިޔުން އެއްވެސް ފަސޭހަކަމެއް އެ ބޭފުޅުންނަކަށް ނެތް. މިކަމަށް ބަލާއިރު އެތައް ވާހަކަތަކާއި، އެތައް ވާހަކަ ދުށުވިއްޖެ. އެހެންވީމާ، ކަންކަމުގައި، ރައްޔިތުންނަށް ކަން ގެތެއް އެދިގެން ބޭއްވީ މި ވާހަކަ މި ދުށުވިއްޖެ. އެއީ އަތޮޅުގެ ސަރަހައްދު. އެހެންވީ އަތޮޅުގެ ކަންމުގެން ބާރުމެއް ނޫޅޭ އަތޮޅުތެރޭގެ ދާއިރާގެ ވާހަކަ މިއީނަގައި ދައްކާކަން ވެސް މި ބޭނުންކަން. އޭރު ބަޖެޓުގެ ވާހަކަދައްކަމުން އެއީ ކަމުގެ ހަރުގާގައި ނުވޮޅުނު ކަންތަކާއި ކުރިން ހުރި ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަ އެއާރެއް ދުރުން އަތޮޅުތެރޭގެ ދައްކަމުގެ ބާރެވޭ. އަތޮޅުތެރޭގެ ދަރަނި ފަރާތަށް ބާރު އަށް ގެ ޖަހަ ހުސްކުރިއާ ދެން ވާތް ގަޑި ހުސްކަމަށް ވަރަށް ގޮތަށް ޖެހޭނެތީ ހުސްކުރިއާ ގޮތެއް އަތޮޅުތެރޭގެ ނުކުންނަން ނަތިއާ އެއިގެ ވާހަކަ. އެހެންނަމަވެސް ކުރިމަ ޢިއްޒަތްތެރި ގެންބޮޑުން ވެސް އެ ބޭފުޅުންގެ ދާއިރާގެ ވާހަކަދައްކާތީވެ އަތޮޅުގެ ވެސް އަތޮޅުތެރޭގެ ދާއިރާގެ ވާހަކަ އަށް ހަމަ އަތިއަރުވާލި. އަތޮޅުތެރޭގެ ކަންތަކުން އެ ވާހަކަ މާ ފުޅާކަން ވާހަކަ ކުރިއަށް ގެންދާކަން ނިމިން. ހަމަ ވިއްސާރައިގައި، މިދިޔަ އޮކްޓޫބަރ، ނޮވެމްބަރުގެ ވިއްސާރައިގެ ސަބަބުން މުޅި ވާދޫގައި ފެންބޮޑުވެ މުޅި ވާދޫގެ ރައްޔިތުންނަށް ބޮޑު ގެއްލުން ލިބި، ރަށުގެ ސޮފްޓުމާލިއްޔާގެ ހާލަތު ބަދަލުވެ، ހާލަތު އިސްލާހުކުރުމަށްގެ ދަރުން 10 މިލިއަން ރުފިޔާ ވިއްސާރަ އަށް ހަރަދުކުރެވި، ގެއްލުން ލިބުނު

ބޭފުޅުންނަށް ދޭން ވިދާޅުވުމަށް ފަހުގައި އެކަމަކު މިއަދާ ހަމައަށް ވެސް އެންމެ ބައި ރުފިޔާ އެއްވެސް ނުލިބިގެން މި ދަނީ. އަދިވެސް ނުލިބޭ ބައި ރުފިޔާ އެއް ވެސް. އެހެންވީމާ، ކޮންމެހެން އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ އަކީ ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި ޓާރުކޮށްގެން، ކަރުދާސްގަނޑެއްގައި ލިޔެގެން ރައްޔިތުންނަށް ދަރަނި ކުރުމުގެ ބޭނުމެއް ނެތް. އެ ކަމަކީ ކުޅޭ ވަރަށް، އެކަމަކު ކުރެވޭން އެއްކޮށް ގޮތަކަށް އެކަމަކު ކުރީ. އަޅުގަނޑުމެން މި ސަރުކާރަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން މި ތަރައްޤީ އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެހެން ނުހެއްޓޭނެއޭ. އެހެންވީމާ، މިކަން ވާން ޖެހޭކަން މި ހިމެނެއިދީން. ގަވާއިދުގައި ބިލުން ހިލާލީ، އެޗްޕީއޭ ޝީ ޕްރޮޖެކްޓްސްގެ ތަރައްޤީ ކުރުމަށް ގަސްތު ކުރައްވާ، ދެ އަހަރު ދުވަސް ހިނގައިދާނެ، ދެ ހަރަދު ހިނގައިދާ މި ބަޖެޓުގެ ފައިސާ ފޯރުކޮށްދީ މި ހަރަދު އަޅުގަނޑު ދެ ވަރަކަށް ނުފެނޭ. މި ހަރަދު އައިއިރު ދެ ވަރަކަށް ނުފެނޭ. އެހެންވީމާ، މިވެސް މާނައަކީ މި ހަރަދު ފެނޭ އެކަން އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ދައްކާއިރު. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައަކީ އެކަން ނުކުރެވޭ ކަމެއް ނޫން މި ސަރުކާރުގެ އެއްވެސް މިނިސްޓަރުން ގެއްލި މިހެން ވާނީ ކީއްވެތޯ؟ އެހެންވީ މިކަން ކަންތައްތަކެއް ނުވާނަމަ. އިހްތިރާމްކުރާ ބޭފުޅެއް އެހެން ބަޔަކު ނުކުރާތީ. ގޮތެއްގައި ބަޖެޓުގެ ހަރަދު ދިއުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން މި ސަރުކާރަށް ދަރަނި ކުރާ ކަމެއް ނޫން. އިތުރުކުރިއަސް އަޅުގަނޑުމެން ނުކުރާނަން؟ އަޅުގަނޑު ނުކުރާނަން އިހްތިރާމްކޮށް ނިމިދާނެ، އަޅުގަނޑު މި ސަރުކާރަކަށް. އެހެންނަމަ ދެ ފަހަރުގެ ކަންތައް ކުރާ ސަރުކާރުގެ ވަރުން، އެ ދަރަނިތައް ސަރުކާރަށް އަޅުގަނޑު ހަރަދުކުރަންޖެހޭ ގޮތް ހަމަޖެހޭނެ. އެ ސަރުކާރަކަށް ބޮޑު ނުވާނެ. ދަރަނި ބޮޑުކޮށް ސަރުކާރަށް އެދެން އަޅުގަނޑު ދެ ސަރުކާރަކަށް ބޮޑުވާނެ. ހަރުކަށި ގޮތެއް ނުވާނެ. ދެ މަޖިލީހުން ސަރުކާރަކަށް ވިދާޅުވީ، ސަރުކާރު ނުކުރާ ކަންތައް ވިދާޅު އެއީ ހުރި ސަރުކާރަކަށް ފުށުވެސް ދަރަނި ބޮޑުވެގެން ސަރުކާރަކަށް އަރާބާރެއް އަޅުގަނޑު ދެ ސަރުކާރަކަށް ބޮޑުވާނެ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެން އިތުރުކުރާ ގޮތަށް ނިންމުމުގައި އަދިވެސް ކުރެވޭ ކަމެއް، ނިންމުމުގެ ހުރިހާ ވާހަކަ ދަށުން މިއަދު ހަމައަށް ދެ ތަފާތު ފަހަރެއް ދައްކާލުމަށް އަހަރު ދުވަހުގެ ހުރިހާ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަގުތު ހަމަވީ އިނގޭތޯ. މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޝަރީފަށް.

ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުނު ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ދިރާސާކޮށް، އަދި ތަފާތު ފަރާތްތަކާ ވާހަކަދެއްކުމަށްފަހުގައި، ބައްދަލުވުމަށް ފަހުގައި އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބަޖެޓު ކޮމިޓީން މި ހުށަހެޅުއްވި ބަޖެޓަށް، 15.3 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް

ތާއީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމަ މި ފުރުސަތުގައި ބަޖެޓު ކޮމިޓީން އަދި ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު މާމިގިލީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖޯއްބަރު ޤާސިމް އިބްރާހީމާ އަދި އެ ބަޖެޓުގެ އަރިހުގައި މަސައްކަތްކުރެއްވި އެންމެހައި ބޭފުޅުންނަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް އިޚްލާސްތެރިކަމާ އެކުގައި ޝުކުރުއަދާކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ބަޖެޓު 16.9 ބިލިއަން ރުފިޔާ އިން 15.3 ބިލިއަން ރުފިޔާ އަށް ކުޑަކުރެވުނު ކަމުގައި ވިޔަސް، އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހި ރައްޔިތުން ކަންބޮޑުވާފަދަ މައްސަލައެއް ނޫން. ސަބަބަކީ އަޅުގަނޑުމެން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރަނި އިތުރުކުރާ ކޮންމެ ދަރަންޏެއް، ކޮންމެ މިލިއަން ރުފިޔާ އަކީ، ކޮންމެ ރުފިޔާ އަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުދިންނާއި އަންނަން އޮތް ޖީލުގެ ބޮލުގައި އަޅުވާ ދަރަންޏެއް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުލިބޭ ފައިސާ އެއް، ކުރިމަގުގައި ޚަރަދުކުރަން ހުރި ފައިސާ އެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިންގެ ބޮލުގައި އަޅުވައިގެން ދަރަނި ބޭނުންކުރަން ކަމަށް ވާތީ. އަޅުގަނޑު މިހެން މި ދަންނަވާލަނީ މިއީ 15.3 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓުގައި އަދި ސަރުކާރުން ހުށަހަޅުއްވާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވާ އެއްޗެއް، ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތެއް ދިނުމަށް ބާކީ ހިމަނާފައިވާ، ރައްޔިތުންގެ ތަރައްޤީ އަށް ހިމަނާފައިވާ އެއްޗެއް ވެސް ނޫން، އެއްވެސް ފައިސާއެއް ވެސް އުނިކޮށްލައިގެންވާކަން އަޅުގަނޑު މި ފުރުސަތުގައި ފާހަގަކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮންމެ ބޭފުޅަކު ވެސް، ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ވެސް އެ ބޭފުޅުންގެ ދާއިރާއާ ބެހޭ ގޮތުން ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް އިޝްތިރާކުކުރައްވާފައިވާ އަޅުގަނޑު ވެސް އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާ ކަންތައްތަކާއި ނުހިމެނުނު ކަންތައްތައް ދަންނަވާލުމަކީ މުހިންމު ކަމެއް ކަމުގައި ޤަބޫލުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު އެންމެ އުފާވާ ކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ 3 ރަށް، ތިމަރަފުށި، ގާދިއްފުށި އަދި ގުރައިދޫގެ ކަންތައްތަކުގައި ވެސް މި ބަޖެޓުގައި ކޮންމެވެސް މިންވަރަކަށް ހިމެނިފައިވާކަން. އާދެ! ތިމަރަފުށީގެ އެއަރޕޯޓުގެ މަސައްކަތަށް ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅު ބަޖެޓެއް ހިމަނާފައި މި ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ހިތްހަމަޖެހުން ފާހަގަކުރަނީ ކަމެއް. ބަޖެޓުގައި އެއަރޕޯޓުގެ މަސައްކަތަށް ބަޖެޓް ހިމަނާފައި ނުވާކަމުގައި ވިޔަސް ބަޖެޓުގެ މަސައްކަތް، ކޮންޓްރެކްޓަރ ބަޖެޓުން ކުރަމުންދާނަމަ އަޅުގަނޑު ހަމަ އުފާކުރާ ކަމެއް. މިގޮތަށް ކުރިއަށް ގެންދެވޭ އެންމެހައި ރައްޔިތުންނަށް ފަހި ވާހަކަ ދަންނަވަން. ހަމަ މި ފުރުސަތުގައި ތިމަރަފުށީގެ ޖެޓީގެ މަރުކަޒު މަރާމާތުކުރުމަށް ބަޖެޓުގައި 0.7 މިލިއަން ރުފިޔާ ހިމެނިފައިވާކަން. އަދި ހަމައެއާއެކުގައި ތ.އަތޮޅުގެ ގާދިއްފުށީގެ ރައްޔިތުންނަށް އެންމެ ކަންބޮޑުވާ މިސްކިތުގެ މަސައްކަތަށް ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައި ނުވާކަމުގައި ވިޔަސް އިސްލާމިކް މިނިސްޓްރީން އަޅުގަނޑު ސަރަހައްދު މިސްކިތް މަސައްކަތުން ފައިސާ ޚަރަދުކުރައްވައިގެން، އެއްވެސް ހަރަކާތެއް ސަރުކާރުން ނެތް، އަދި ދަރުމަވަންތަ ބަޖެޓުން ބަދަލުކުރުމަކަށް ނެތް، އެ ފައިސާ ޚަރަދުކުރައްވައިގެން ގާދިއްފުށީގެ މިސްކިތް އިމާރާތްކުރުމުގެ ނިންމުމަށް އަދި މަސައްކަތް ފުރިހަމަ ކުރުމުގެ ބަޖެޓު ވާނީ މި ފުރުސަތުގައި އިސްލާމިކް މިނިސްޓްރީއަށް، އަދި އިސްލާމިކް މިނިސްޓްރީގެ ބަޖެޓުގައި މަސައްކަތްކުރުމަށް އެންމެހައި ވަޒީރުންނަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުދަންނަވަން، އޭގެ ހަމަ މަޢުލޫމާތު ވެސް ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ އެކަމަކު ހަމަ މިސްކިތަކުން. އިއްޒަތްތެރި

ރައީސް، ހަމަމިރާއްޖޭގައި އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި ހިމެނޭ ގުރައިދޫގައި، ގުރައިދޫގައި އަޅުގަނޑުމެން އަތޮޅުގައި މުލި ރާއްޖޭގައި ވެސް ގޮތުގައިނަގާ ހިނގާ އެންމެ ބޮޑު ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ތެރެއިން އެއް ޕްރޮޖެކްޓް، އެއީ ބިންހިއްކުމުގެ ޕްރޮޖެކްޓަށް 51 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ޕްރޮޖެކްޓެއް މި އަންނަ އަހަރުގައި، މި އަހަރު ތެރޭގައި ފުރަތަމަ ބައިގައި ނުވަތަ މި އަންނަ އަހަރު ފުރާ ހިސާބުގައި ފުރިހަމަކުރުމުގެ އުއްމީދު އަދި ފުރުން ކަމުގެ އިޢުލާން ހައުސިން މިނިސްޓްރީން އަޅުގަނޑަށް ދީފައިވާ. އެކަމަށް މި އަހަރު 2013 ވަނަ އަހަރު 12 މިލިއަން ރުފިޔާ އެލޮކޭޓްކޮށްފައި އެބަ އޮތް 2 އަހަރު ދުވަހުގެ ޕްރޮޖެކްޓެއްގެ ގޮތުގައި. ހަމަމިރާއްޖޭގައި ވީ. އަތޮޅު ގުރައިދޫގައި ރައްޔިތުންނަށް އެންމެ ކަނޑައެޅިފައިވާ ކޮޅު އިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތައް ވެސް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ކަމުގެ އިޝާރާތްކޮށްފައި އެބަ ވޭ. ހަމަ މިގޮތުން ރަށުތެރޭގެ މި ބަޖެޓުގައި ރާއްޖޭގެ ދިން ރަށްތަކުގެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާފައިވާ ތަފާތު ވަސީލަތްތައް ބިނާކޮށްދިނުން މި ފުރުސަތުގައި ހިންގާފައިވާކަން މި ފުރުސަތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން، ދިވެހި ސަރުކާރަށް ހަމަ ޝުކުރުދަންނަވަން.

ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ފުރުސަތުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މަޖިލީހުގައި މި މަސަތް ހުރަހަގުން ބަޖެޓަން އިސްލާހުތަކާއި އަދަހަރުފާގައި އަޅުގަނޑު ރިޕޯޓުކުރި އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަމިޓީން، އަޅުގަނޑުމެން ކަމިޓީންގެ މަޖިލީހުގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނާ ދެކޮޅުގައި ކުރެވޭނެކަމަކީ ކޮބާ؟ އަޅުގަނޑު މިހެން މި ދަންނަވާލަނީ ކޮންމެ މެންބަރަކު ވެސް ބަޔަކު ތަފާތު ވިސްނުމެއް ދެކޭނީ ބޭނުމެއް ވާހަކަ ދައްކާ ބަޖެޓް ކޮންމެ ވާހަކަ ދެއްކީ ހަމަ ރަށްތަކާއި ގުޅޭ ވާހަކަ ދައްކާފައިގެ ހަމަހަމަ ކަމާއި ރައްޔިތުން ބޭނުންތަކާ ރައީސް މިލިއަން މިލިއަން، 700 މިލިއަން، 100 މިލިއަން 50 މިލިއަން އިސްލާހު ހުށަހެޅި، މި ބަޖެޓު އިތުރަން ބޭނުންކުރުމަށް ހުށަހެޅުނު ޖަވާބު އެކަމާ އަޅުގަނޑު ހިތާމަކުރާ ކަމެއް. ސަރުކާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ އަތުގައި ނެތް ފައިސާ އެއް ހަރުދަނާކުރުމަށް ޖަވާބު އިސްލާހުތަކުގެ ސިފައިގައި މި ބަޖެޓު ހުށަހެޅުމަށް ވަރަށް ޖިންސީ ފަރާތްތަކުން ކަޑަތަކަށްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފުރިހަމަކުރަނީ. އަޅުގަނޑު ހަމަ އަޚްލާޤީ ގޮތްތަކުން، ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފުރަތު ސަރުކާރު މިލިއަން ރުފިޔާ މިލިއަން ބަޖެޓު ސަރުކާރުގެ ގޮތުގައި ދިރާސާ އިސްލާހު ހުށަހެޅީމާ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަރުދާސްތަކުގެ ހުރި މިންވަރަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންގެ އަތް ބޭނުން ދަރަޖައިގެ ބަޖެޓުގައި ހިމަނައިގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިންގެ ބޭނުމާއި އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ޤަބޫލުކުރާކަން އަޅުގަނޑަށް ނުފެނޭ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖެއަށް އުފެދިފައި ވާދަވެރި ހިޔާލުތަކާއި ހިންގުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ގެންނަވައި ހަދައި، އެ ތަނުން ރައްޔިތުންގެ ބަޖެޓުގައި ހުރި ބައެއް އުނި ކަންތައްތަކާ ވާހަކަ ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ބޭނުންވޭ. އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ މި ބަޖެޓަށް މާލޭ މާ ބޮޑު ބަޖެޓަށްވާ ނުދެކޭނަން. އެކުލަވާލެވިފައިވާ ހިއްސާގެ ބަޖެޓުތަކަށް ބަޖެޓުގެ ދަށުން ހުރިހާ ޕަބްލިކް ވަސީލަތްތައް ކުރިއެރުމަށް ބަޖެޓު މި ބަޖެޓުގައި ހުށަހަޅައި ހިންގައިފާ. އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން، ދިވެހި ސަރުކާރަށް އަޅުގަނޑު

ގޮވާލަން އަދި ކުރިއަށް އޮތް އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ 2013 ގެ އިންތިޚާބު ކާމިޔާބުކުރުމަށްފަހުގައި، ޕީ.ޕީ.އެމުން އިންތިޚާބު ކާމިޔާބުކުރުމަށްފަހުގައި އިދާރީ ދާއިރާތަކަށް އިތުރަށް ވަސީލަތްތައް ހޯދައިދިނުމުގެ ގޮތުން މާލޭގައި އަތޮޅުތަކުގެ ފުރާނަ އަޅުގަނޑުމެން އިދާރީ ދާއިރާތަކަށް ހޯދައިދިނުމަށް މަސައްކަތްކުރާނަން. އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އަތޮޅުތަކުގެ ރައްޔިތުން މިންވަރުން މަސައްކަތުން ކޮންމެ ހަދި މަސައްކަތުގެ އަތޮޅުތަކުގެ ފުރާނަ ކަމާގުޅޭ ހިސާބު ހޯދައިދިނުމުގެ ސިޔާސަތެއް އާއިން ބިޑި ޚުދުމުޚުތާރު އަސާސީ ޙައްޤު ރައްޔިތުންގެ ކަމުގައި ބަލައިގަނެވެން. އަޅުގަނޑުމެން އަތޮޅުތަކުގެ ދަށުން ޖަމާވާ ވަސީލަތް އަޅުގަނޑުމެން އަތޮޅުތަކުގައި ބަޔާން ހަމަ ތަރައްޤީގެ ވަސީލަތްތައް ގާއިމުކޮށް، އަޅުގަނޑުމެން އަމިއްލަ އަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބިޔަ ހައްދަވައިން ފުރުޞަތުތަކާއި އިތުރުކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކާއި ކުރިޔަށް. ޝުކުރިއްޔާ...

ރިޕޯޓު ގެނު ދާއިރާގެ ލިސްޓަކު މުބާރަކު ރަޝީދު ވާހަކަދައްކަވައިފިން:

ޝުކުރިއްޔާ ރިޔާސަތުން ރައީސް. ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް ނިމިގެންދާއިރު ރައްޔިތުން މި ބަޔާން އެ އަހަރެއްގައި ރިޕޯޓު މިންވަރު ގެންދަވާނެ. އަދި އެ އަހަރެއްގައި ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ދުވަސް އަސާސީ ރައްޔިތުން އަހަރަކު ރައްޔިތުންނަށް ލިބިދޭން އަސާސީ ހުރިހާ ކަންކަމާއި ބަރާބަރުގެ ރޭވުން އެ މަޖިލީހުގައި މި ބޭފުޅާ. ނަމަވެސް މިއަދުގެ ރައްޔިތުންގެ މަސައްކަތް ޖަލްސާ ހިނގައި، މިއަދު މި އޮތް ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާފައި އޮތް ބަޖެޓަށް ރައްޔިތުން އެހެން ހާސިލުކުރަނީ ބަޖެޓް.

އަޅުގަނޑަކަށް މަޖިލީހުގެ ބޭފުޅުން އެބަ އިނގޭ ހިއްސާކޮށްދީ ގެންބަހުން ވިދާޅުވާ އަޑު، މި ބަޖެޓުގައި ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތައް ހިމެނިވާވާ ކަމަށް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑަކަށް އެއްވެސް ގޮތަކަށް ފެނިދާނޭ ނުކުރާތީ އެ ކަންތައްތަކާއި ތަސްވީރުވެވޭ ކަމަށް. ހިއްސާކޮށްދީ ރައީސް. އަޅުގަނޑު މި ފަހަރު ދައުލަތުގެ ފައިސާ ބަހަން ސަރަޙައްދުތަކާއި އެބަ ހުރި. އަހަރު ސިޓީ އަދި ޚަރަދުކުރާ ގޮތަކީ ނަޝީދު ހާއި ކަރަންޓު، މި ހުރިހާ ކަމެއް ބަޔާންކުރަނީ މި އެންމެ ނ.ޝ.ދ.އ.ބ. އެ ކަންތައްތައް ޚަރަދުކުރާ ބަޖެޓުގައި ރައްޔިތުންނަށް ފެނޭ މަސައްކަތްތަކާއި ކޮށްދީ، އަދި މަސައްކަތްގެ ދާއިރާ އެކަ ބައިވެރިވުން ކޮންމެ ފަރާތަކަށް ސިޔާސީ ރައްޔިތުންނަށް އެކަމެއް ބަދަލުވެސް، ރައްޔިތުންނަށް އެންމެ ބޮޑަށް މަސައްކަތްކުރެވޭ ކޮށްދީ ހިދުމަތްދީގެ އެ މަސައްކަތްތަކުގެ ދާއިރާގައި އެކީ، މަސައްކަތްކުރާ ގިނަ ގޮތްގޮތުގައި އެ މަސައްކަތް ކުރެވެން. އެ މިހުންނަން މިއަދު ޖަގަހައި އެކި ދާއިރާގެ ކުދިކުދި ކުންފުނިތަކުން ހަރަދު، އެ ކުންފުނިތަކުން ދަރަނި އެކި އިސްލާމީ ކަމެއް އިތުރު ދާއިރާގައި ކަމަކީ. އަދި އެ ކުރިއެރުމަށް ޖީޑީޕީގެ ތެރޭގައި މި ބަޔަކު ކޮންމެ ސަރުކާރެއް އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރާ ނޫން.

އެއާއިގައި ތިއްބެވި އެ ސިޔާ އަނެއް ބިޑުހަރަދު ރައްޔިތުންނަށް ވިޔަފާރި، އެ ރައްޔިތުންގެ ކުދިއިން ވަޒީ ޚިދުމަތްތަކަށް ބިޑުހަރަދު ނޫނީ ވަޒީ ކުރިހަ އެއްގެ ބަދަލު ވަޒީފާ އިން ވަޒީފާތައް ހުޅުވާލަން ދީ، ވަޒީ ބަދަލުކުރުން ވަޒީފާ ހުރި ކޮމް ޢާއި އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރާ އިސްތިޤުބާލު ނޫން. އަދި ހަމައެކަނި ވަޒީފާ ދީގެން ކުދިކުދި ވިޔަފާރިތަކުގައި ބަދަލުގެންނަވާލަދޭނެ އެ ކުދިކުދިވިޔަފާރިއާއި ގުޅުން ކުޑަ ވިޔަފާރިތަކަށް ގުޅުންދޭ ޚާއްޞަ ވިޔަފާރިތަކާއި ގުޅުންބޯ ހިސާބުނޫން ވަޒީފާ ދޭ ޖާގަ ނުލިބެ، އަދި އެ ޚުޞޫޞީ ކުދިވިޔަފާރިތަކުގެ ސިޔާސަތު

ލިބުމުން އެބަ ދާ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ޤަބޫލުކުރާނެ ކަމެއް ނޫން. އަދި ހަމަ ދަންނަވަން، އެއާއެކު މި މަޖިލީހަށް އިހަކަށްދުވަހަކު ހުށަހެޅުނު މައްސަލައެއް، ފުރުޞަތު އަޅަން ނިންމާލައި އޮތް 1500 ރައްޔިތުން ހުރިހާގެ ތެކުއިން ބައެއް ހުށަހަޅާ އަށް ބަދަލުކުރުން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ ހުރިހާ 20 ބިލް އަށް، 30 ބިލް އަށް ނުލިބިލަ ޚާއްޞަ ތަރައްޤީއަށް ކަމަށް މިއަދުގެ ސަރުކާރަކަށް ވެސް ޤަބޫލުކުރަނިވިއާ އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރަނީ. އެއީ ތަރައްޤީކުރަމުން ގޮތެއް ނޫން. ތާރީޚުގެ އެހެނިހެން ސަރުކާރުތަކުގައި ތަރައްޤީކުރެވޭނެ ކަމެއްގެ، އެ ސަރުކާރުތަކުގެ ތަރައްޤީއާއި ޕްރޮޖެކްޓްތައް ވެސް އަޅައިގެން ވިޔަފާރިތަކާ ޕްރޮޖެކްޓް އަދި ހަމައެއާއެކު ސަރުކާރުތަކަށް ތަނަވަސް ފިނޮވަރުގެ ސަރުކާރުގެ ފަހުރު ލިބިފައި ވިޔަފާރި ދިގު ހަމަޖެއްސުމަށް. އެކަމަށް ޚާއްޞަ ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް ވެސް ލިބޭނީ ދާވާ އަދި ނޫނީ ދާދި ކައިރިގައި ހުރި ބަޖެޓުތަކަށް ހުރިހާ އެއްޗެއް ދުނިޔޭގެ މި ކަމުގައި ހަރުދަނާ ނުކުރެވޭތީ. އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީއެއް. މަސައްކަތްކޮށްދިނުން އަޅުގަނޑުމެންގެ އަށް، އަދި ބަޖެޓް ކޮމިޓީގައި އިންނަވާ އަދަދު ނިސްބަތުން ދެކޮޅު، ހުރިހާ ދާއިރާގެ އިޤްތިޞާދީ ދެކޮޅު އިތުރާސް ތަޖުރިބާއެކު. އަދި އެހެނިހެން އަހަރު ބަޖެޓުތަކުން އެކު މަސައްކަތްކޮށްފައިވާ އަހަރެއްގައި މިހާރު ހިނގަމުންދާ ކޮމިޓީތަކަށް ކުރިޔަށްގެންދަން ވެސް މި ބަޖެޓުގައި އެއްކޮށް ހިމެނޭތީ. އެކަމަކު ގެއްލުމެއް ކުޑަވެފައި ގެއްލުން ނުވި. މި ބަޖެޓުގެ ހިސާބުން ގެއްލުން ނުވި. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ މި ބަޖެޓުކަން އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ކޮލިޓީ މެއޭކް ދެކެވޭ. އަދި ހަމަގައިމުވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓުން ފެނިގެން މި ދައުރު 2012 ވަނަ އަހަރު މި އިޤްތިޞާދީ މަޖިލީހުން އެއްޗެހި ސިޓީ އަށް ތަރައްޤީކުރުމަށް ނޫނީއާ ހިންގަން ހުރި ޕްރޮޖެކްޓްތަކާ އަދި ކަނޑައެޅިފައި ހުރި ބަޖެޓުތަކާ ތަންފީޒުކުރަން، އެ އެއްކޮށް ތަރައްޤީކުރަން 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައި ހުރި ތަން. އަޅުގަނޑަކަށް ސަރުކާރު 2013 ވަނަ އަހަރުގައި ވެސް މި ކަންތައް ހިނގައިދިޔަން ކަމަށް. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑު 2012 ވަނަ އަހަރަށް ވަގުތީ ބަޖެޓް ވޯޓުދީ ފާސްކޮށްފައި އަޅުގަނޑު ތާއީދު އަރުވަނީ. އެ ބަޖެޓުގައި ހިމެނުން ކަންތައް ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް މި އަހަރަށް ވޯޓުދޭކަން އަޅުގަނޑު ނަޒަރުން. އެކަން ކަމުން އަޅުގަނޑު ޚިދުމަތް ނުކުރެވުން، އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓަކަށް ވޯޓު ނުދޭން ބޭނުން.

އަދި ހަމައެއާއެކު ސިޓީ ކައުންސިލްގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ބަޖެޓު ބަހުސްގެ ފުރަތަމަ ދުވަހު އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ދައްކާފަ. ސިޓީ ކައުންސިލަށް މިހާރު މި އޮތީ ހަމަ ހަމަޖެހިފައި ކައުންސިލްތަކުގެ ތަފާތު ޤާނޫނަކަށް. ޚަރަދުކުރާ ފުރަތަމަ ސަރުކާރުގެ ޚަރަދުކުރާ އުސޫލު ޒާތީ ފާޑުގެ، ބަޖެޓުގައި ތަރައްޤީވެފައިވާ ބާރުތަކާ ދިނުމަށް، އެ ކައުންސިލްތަކުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިމާވަމުން ދަނީ، އެ ކައުންސިލްތަކުގެ ފިޔަވަޅު ހުރިހާ ބަޖެޓުތަކުގެ ސަރުކާރުތަކުން، ދެން ޚަރަދުކުރެވިފައި އެ ކައުންސިލްތަކުގެ ކޮންމެ ނުވި. އަޅުގަނޑު ކަންބޮޑުވުން އެބައޮތް، އަދި ސިޓީގެ މާލޭ ބަޖެޓު ކޮމިޓީ އަށް ހުށަހެޅިފައި ވިޔަ އަށް، މިހާރު މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައި ކައުންސިލަށް ދޫކޮށް މި އެއީ އަދަދު ދިނުމާ ތިމާވެށީގެ ކަންކަމަށް ވޯޓުވެސް އަރުވަން ގޮސް އަރުވައިގެން ދީ، އެއީ މިފަދަ ގޮތުގައި ގެއްލުން ހުރިކަމަށް. އެއީ ހެ މަޖިލީހުން ނުހަމަކަމާ ދެކޮޅުހެދި ކަމެއް ބަލައި ކަމަށް އެބަ ދެކޭ ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވާ ކައުންސިލްތަކަށް ސަރުކާރުގެ، އޭގެ ސިޓީގެ ހަރަކާތްތަކާ ވަރަށް. އެއީ ދެކުރަތުގެ ދުނިޔާ އިޖުރާއީ ސަބަބެއް މާ ބޭއް ހައްޓަވާ ކަރުދާހެއް

އަލުގައި ހުރި ތަނެއް އައްޑޫގަ. އެ ތަން ނުބެލެހެއްޓުމުގެ، އެ ތަން ހަލާކުވެގެން އެ ދަނީ. އެކަމާ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ކަންބޮޑުވޭ. ހައުސިން މިނިސްޓްރީގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި އެ ތަން ހުރީ. ކައުންސިލަކަށް އެ ތަން ބަދަލުކުރާ ގޮތަށް ނުވި. އަޅުގަނޑު މިއަދު ހައުސިން މިނިސްޓްރީގެ ބޮޑުވެރިޔާ ކަމަށްވާ ދުއްޖިހާ އަޅުގަނޑު އެ ވާހަކަދެއްކިން. އެ ބޭފުޅާ ވިދާޅުވީ ތިމަންނަމެން މި ތިބީ އެކަން ކުރާ ގޮތަށް. ސަރަހައްދު ބަދަލުވީ އެ ހުއްދަ، ނޫނިއްޔާ އެކަމަކު ވަގުތީ ގޮތެއް އަދި ނުވެގެން. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑު މި ފުރުސަތުގައި ގޮވާލަން، އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލަށް އެތަން ހަވާލުކުރަން. އަދި އެތަން ބެލެހެއްޓުން އިންތިޒާމުކުރުމަށް ވާހަކަދައްކަވައިފިން. އެއީ ސިޓީގެ ފާސްކުރުމަށް ބޭނި، އަދި ވިސްނާލާތި ބޮޑު ޖަންގަލުތެރެއިން މިހާރު އެތަނުގައި ބޮޑުވެފައި ވަސް އޮތީ. އެހެންވީމާ، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ކަމަކަށް ވާތީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ކަމެއް ނޫން. އަދި ހަމައެއާއެކު އައްޑޫ ސިޓީގެ ރިޔާސީ ބާސްލާ ގާމަކަރާދެއިނިންވޭ. ވަރަށް ބޮޑު ހަރަދެއް ކުރެވިގެން އައްޑޫގައި ހުންނަ ބިން ބަހާލުމުގެ މަސައްކަތް ފެށި އޮތީ. އެ އަށަގަނޑު ކުރިއަށް ދާއިރު ޕްރައިވެޓް ސެކްޓަރުން އެކި ކަންކަން ކުރިއަށް ގެންދަމުން. ކުޅިވަރު ދާއިރާ އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ އާދައިގެ ކަންތައްތަކާ ގުޅުން ހުރި ހޮޓަލްތަކަށް އޮފީސް ހިންގުން. ކުޅިވަރު ދާއިރާގެ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން ބަޖެޓުން ވަކި ބަޖެޓެއް ޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރޭހުގެ ޑިވިޝަން ވަކިކުރަން. ކަރަނޓް ހުރި، މަރަދޫ، ހިތަދޫ އަދި މީދޫ މިހެން ކުދިކުދި ކުޅިވަރުތަކަށް ގަބޫލު ކުރެވޭ ގޮތަށް ހުރިހާ ކަމެއް ހަމަ ރޭވިފައި އޮވެގެން. ހިތަދޫ އަދި ބިމާއި މަރަދޫގެ ދެމެދު ބާޒާރު ބޭނުންކުރާ ގޮތަށް ކަމަކަށް ވަނީ. ހިތަދޫ އިން 8 މިލިއަން ރުފިޔާ އިތުރުކޮށްދީފައި އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސައްކަތުން. ހަމަވެސް މީރު ވެސް ކުރުވަން ހަރަދުކޮށް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ޓެކްސަސްކުރާތީ. އަދި ދުވަހަކު ސަރުކާރުގެ ކުރެސްޓޯރަޖުމަތް އިތުރުކުރުމަށް މި ދުވަސް 2 މިލިއަން ރުފިޔާ އަދި ވަރަ ކުރުވަން ހަރަދުކޮށް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ޓެކްސަސްކުރާތީ އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓަށް ވޯޓު ދެނީ ވަރަށް ދަރަނިވަން. އިޤްތިޞާދީ ތަރައްގީ. އަޅުގަނޑުގެ ވަރަށް ނިކަމެތިކަން މިއަދު ނަގާއިދޭ ބަޖެޓް އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓަށް އަދި ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު ސަލާމް ވަރަށް ބޮޑަށް ދަންނަވަން. والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته.

ފުވައްމުލަކު ވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ސަލީމް މުހައްމަދު ވާހަކަދައްކަވައިފިން:

ދަރުމަވަންތަ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްގީ. ޤައުމީ އެއްބައިވަންތަކަމުގެ ދުވަހުގެ ހެނދުނު އަށްވާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އިޤްތިޞާދީ ހިނގުމުގައި މެންބަރުންނާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހިނގުމުގައި ތަރައްޤީ ބައްޓަމުގެ ބަޖެޓް ތަރައްގީ. އިޤްތިޞާދީ ތަރައްގީ. މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަޒީފާ އިނގޭ ބަޔަކަށް ކަމާއި، ޕްރޮޖެކްޓްތައް، އިނގޭ ބައި ޕްރޮޖެކްޓްތައް، ބޭރުބައިގެ ކަމެއް ވާހަކަދައްކަވައިފިން ޤައުމީ އެއްބައިވަންތަކަމުގެ ދުވަހު، އަދި ޕްރިންސިޕަލުން ހިނގާފައިވާ މިއަދު ބަޖެޓް، މި ބަޖެޓުގައި މިހިރީ އަރާރުންގާކަނާ ހަމައެކަނި ސަޕޯޓްގެ ރައްޔިތުން ރައްޔިތުންގެ ބަޔަށް ބަދަލު އަރާރުންކަރުން ފޯނުން ގުޅުން މިގެ ކުރިން އަޅުގަނޑު ހުރިހާ ފަހަރު. އިޤްތިޞާދީ ތަރައްގީ، ހަމަހަމަކަމާއި މި އިޤްތިޞާދީ ދަރުމަވަންތަ ހިތާމަ ބެލެނިވެރިޔާ ދާއިރާގެ ރަހުމަތްތެރި، ދާއިރާގެ އަތިރި، ދާއިރާގެ ވެރިކަމާއި ކާޑު ވާހަކަދައްކަވާ ފިހާރަތަކުގެ ޕްރޮސެސްތަކާ މިހާރު ވެސް

އެނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބަޖެޓުގައި ބޭނުން ގޮތުން ޖުމްލަކޮށްލާ ދަންނަވާލަންޏާ މި ބޭރުންދޭ ފާހަގަކޮށްލަން މި ބަޖެޓުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ މިހުން ދިރިއުޅޭ 196 ރަށުގެ ހުރިހައި ކަމަކީ އެއްވެސް ބަޖެޓުން ފާހަގަކޮށް އަތޮޅުވެރިޔާ ބަޖެޓުގެން، އަތޮޅުވެރިން އަމިއްލަ ނިންމަވައި ނިކުމެވުނުން. ކޮންމެ ރަށު އަދިވެސް ޖެހިފައިވާ އެއް ކޮންމެ ބަޖެޓު އަދިވެސް ޖެހިފައިވާ އަ އަމިއްލަ ބަޖެޓް އެޖެހޭ އަދިވެސް ރަނގަޅު ހަމަތަކާ އެކަމަށް އެއަމިއްލަވެރިން ނިމުމެއް ގެންދަން އެދޭ ބަޖެޓުން ބޭނުންވާ ގޮތި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ފުރަތަމަ ސަރުކާރުން މިނިސްޓްރީ މިހާރު އެބައި މިކަމަށް އަމިއްލަ ވެސް. 2003 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން މި ދަތާ، ދަތާ، ދަތާ، ދަތާ ދަތާ، ދަތާ، ދަތާ، ހުސްނިވެގެން މި ވާހަކަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ކަންބޮޑުވެރިކަމާ ކަމެއް. އެހެންވީމާ ކުރީގެ ފަންޖެން ވިއަސް އަދި ކުރިއަށް އޮތް އަހަރުގެ އިން ފެށިގެން އަދި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ފެށިގެން، ކޮންމެއަކަސް އެއް ސަރުކާރު މި ދަތާ ހުސްކުރަންޏާ އެބަ ޖެހޭނެ މަސައްކަތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މަ ފަރުދުކުރާ ގޮތުގައި ކޮންމެ ފަހަރު އަނެއްކާވެސް ރަށުގެ ވެދޭ އެކަށީގެންވާ އިސްލާހު ބަދަލު އިންތިޒާމުތަކާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ 3 ވަނަ އަތޮޅު ބަޖެ ރަށް، 3 ވަނަ އަތޮޅު ބަޖެ އާބާދީ. އިންސާފުވެރި އިސްލާމީ ދީނުގެ ޖަނަރަލް ކަމަކަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަވަ ފާހަގަކުރަން. އެހެންވީމާ މި ދެކުން ހުއްޓާލައި، ކުޑަ ފަންޖެން މިއަދުވެސް ލޫނު ނިކުތުން ކަމުގައި ވެސްފާހަގަ، ކޮންބޭފުޅަކު ބަޖެޓުން ފާހަގަ މިކަން ކުރުމަށް އެއީ ފަރުވާތެރި ބެލެ 12 ހާސް ރައްޔިތުންގެ އާދަނަ. މި އާދަނަ ފަހުރުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ހުސްނުވާ ބޭފުޅަކު އެ ވަނަދުވަސްގެ ވަޑައިގަން މަޖިލީހުން ވަނަ ހުށަހަޅާފައި ކާބަން އެކަން ނިންމަވަން ކަމަކަށް އަވަ ފާހަގަކުރަން. އިލްޔާސްކުރަން. އެހެންވީމާ އަދިދަރިކަމެއް މިއަހަރަކަށް ކުރު އުޅުނުކަން ހާޒިރީ، ފާހަގައި، މިއަހަރު ކަނޑުން އެޖަރު، ދަން އަހަރު އެންމެކަމެއް ކުރު ދަން އަހަރު އެންމެކަމެއް ކުރު މިހުން ޖަމާ އިންސާފު ކުރިއަށް މިކަހަލަ ފުރަތަމަކުރަމުން ވެގެން އެވަނަ އަޅުގަނޑު މިގޮތް ފަށަވައިގެން ގެ ހާވެއް ފެނިދާ އެ. އެހެންވީމާ މި ބަޖެޓަށް ކޮންމެ ރަށު އިދާރީ ރަސްމީކުރުމަކީ ފަހަރު އެއް އެއަށް. ހުރިހައި އަތުވެސްތައް ފަހަރާސް އެވޮތު. އެކަމު ބަމަރަ ތަހާ ސަމާލުކަމު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު މިކަހަލަ ކޮށްދީ ބަޖެޓު ފާސްވެގެން. އެކަމު އަހަރު ނިމިގެން އާކަމު ބަޖެޓު ހަމަ ކަނޑައެޅިފަ ބޭއް މިކަން ކަމު ފަހަރު. އެހެންފާހަގަކުރަން މިކަމު ހަމަ ރައްޔިތުންނަށްޓަކާ ފުރަ މަޖިލީހު ނިޔާ. އެހެންވީމާ މިކަހަލަ ކޮންމެ ބައިވެރި ކަމުގެ ފާހަގަކުރަން، މިކަހަލަ ކޮންމެ ބަޖެޓުގައި އެފަހަރު ފާހަގަކުރެވިފައި. ރައްޔިތުންގެ އަމިއްލަ ކަމުން ބަޖެޓު، ހުރިހައި ރަށު އަތޮޅުތަކާ ކޮންމެ ނިމުނުން ކަނޑަ ރައްޔިތުން ފާހަގަކުރަނީ. އެހެންފަހަރު ޖަމާ އެނގޭ އަދިހުން އެކަން ފާހަގަކުރުމަށް ނިވެރުނުގެ ވަޑައިގެނުމާއިބެހޭ ހާދަހަރު ރައްޔިތުންނާއި ފާސް ވާހަ ދިވެހިރާއްޖެ އަޅު. ހާއްސަކަމާ ބަޖެ އަމިއްލައިގެ. ފުރައްޓަރާ ރައްޔިތުންނަށް. ފުރައްޓަރާ ރައްޔިތުން މި ބަޖެޓު ފާސްވެގެން ގަދަ ބަޖެޓުނަން. ބަޖެޓު މި ކަންކަން ފަރުން އެކަމު، ނިޔަމު ފުރައްޓަރާ ރައްޔިތުން ބަޖެޓުނަން. ފުރުޞަތު އެ ފާހަގަކުރައްވާގެ ފުރައްޓަރާ 3 ވަނަބޭފުޅުގެ ފުރު މިހުން އަ އަވަހަށް ޖިހާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މަހްސަލާ އެއް ނިމި. އެހެންފާހަގަކޮށް ފުރައްޓަރާ ކަމަށްއެދޭ

ކިޔުއްވި ނިޔާ. ބާރުން ކުށްބަރުން 3 ފުވައްމުލަކީ ބާރުވެރިންނަކަ ހުރިބަޔަސް އެއްކިލި ހުރިޖެހުން ރަހުސިން 300 އިރުގެ

ފުވައްމުލަކީ ގޮވާލީ، ރައްޔިތުން ފުވައްމުލަކީ ސަރުކާރަށް ދިވެހި ހަމަހަމައަށްއަތޮޅު. އެޖެހިއަސް. ފޮޓޯ ވަރަކަށް

ގެ ކިޔާގެންނެވީމާ ކުރި ސާބިތެއް ދެވުނުއިރު މި. އަހަރު ދަރިޔާ ސަރުކާރު އިރާދަ ނުލިބުނުނަމަ ކުރި ވިސްނުމާއި ކާރީ

ހުރި ނިޔަލުގައި. ފުވައްމުލަކީ ރަށުގެ ގޮތުން ދާއިރާގެ ގޮތުން ފުވައްމުލަކު ސަރުކާރެއް ވިދާޅުވި. ކާއި ދަރިއަށް ދޭ ހެނދުނު

ރިސާބަހަ އިލާޤާއާއި ނަގަނަ ނުހަށް މި ވަރުނަހީ. ކާއި މިހާރު ފުރިހަމަ އަތް ބިންހެއި ގަހުނުގެ އެތެރޭން ގޮތުން

ނުކުމެ ހަށް މި ދުވެ. މި 300 ރަހުސިން ހުރިޖެ، ނުން ފަރުނާ 200 ރަހުސިންގެ ހުރިޖެ ވިސްގަރާ 200 ގެވަޖެ، 300

ގެވަޖެ އެރަށްތަކުގައި މި ފުވައްމުލަކީ ރައްޔިތުން އެއްބަސްވެލީ. އެ ފުވައްމުލަކީ ދެކޮޅު ދަރިކަރު މުސްކުޅު ޖަމާ

ވިދާޅުވެ އެއްޗެހި. ކަމަށް ފުވައްމުލަކީ އަތުވެ ދަރިކަރު މުސްކުޅު ޖަމާ ވިދާޅުވި އެއްޗެހި. ކަމަށް މިހެ ފުވައްމުލަކުގެ

މި ބާރު އެއްޗެހި. އެކުސްޗޭންޖް، ކާޑު ވިލަރެސް ހުދުމާލު އެތެރެއަށް ހަމަ ނިކުތުމުން. ހަދި ކާޑު ވިލަރެސް އެކުން ތަނާ

އެތެރެއަށް ހަމަ ނިކުތުމުން. އެކަމާ، ބޮޑުކާމާވެރިކަމުގެ ސަރުކާރުގެ އެއްޗެ ބޭރަށް ބާރުހުނުވާ ބޭރުގަނޑާވަރަ ފުވައްމުލަކު

މި ފަރި ފުވައްމުލަކީ ތިމާ ފަޅު ގެވަރުގެއް އާބާދުވެފައިވާ ގޮތަށް ނުކުތް މި ގޮތް. އާމާދާ ތިބޭނުނެ ވަސީލަތަށް

ގޮތުގައްސާ. އެކަން ކާދުނަރަކާ ސަރުކާރުގެން ވަރަދުގައިގަސްނުވާ. ހަދި އެތެރޭގެ ރައްޔިތުން ކާނާ މިތިރަހަ

އަހަރުފުރުން ކާނާ، ނުންފަރުނާ އެކުން އަތުކުރިކަމު ކުރިގެންދިޔު މަސައްކަތްކުރާމުންނެވެ، ކުރިޔަށްދަނީ

މަސައްކަތްކުރުމަށް، ދިރިހުރިކަމަށް ކަންކުރި މަސައްކަތްތަކަށް ތިބުގެން ގޮތަށް ފަރާތްތަކާއި ދަރިކަރު ދިމާ. މި

ޖެހުނު. އެކުގައި މާލޭ ރައްޔިތުން އެކަށީގެންވާ އިދާރާތަކުގެ ރައްޔިތު، ގޮތުގައި ވަރަކަށް ތިއީ. ފުވައްމުލަކީ

ރައްޔިތުނާ އަސް. ފުވައްމުލަކީ ދަރިކަރު ކަމާއެކަމާ އެއްމެ ރަހުސިން ހުރިޖެހުމުގެ އިދާރާ އަތުވެ

ހުރިބާރަ ހުށަހެޅުނު ނިޔާވާނުން. ހަދި އެ އަހަރު ފުވައްމުލަކީ އެއްބަސް ކުރި ބިންމެދު ނަޖާހުގެ މި ތިރި ބޭރުވާސިންގާ

ސުލޫކު ވަރަކަށްބާވަތުގެ ދިމާލުވެފައި ނުން ފުވައްމުލަކީ ރައްޔިތުން ބޭނުންވޭ. ފުވައްމުލަކު ރައްޔިތުން ބޭނުންވޭ

ފަރަ އަތިވެ ގެވަޖެހެއް އަބާދުވެނުނުން ގޮތެއް. މިހާރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވެރިކަމުގެ ހުރިހާ ބާރުތަކަށް، ހަދި މާދަރަ

ވެރިކަމަށް ވަޒީފާތައް ބާރުތަކަށް އެ އިތުރުގެ ސަރުކާރު ދަރިކަރުވަކާލާތު މުޅި ފުވައްމުލަކީ ރައްޔިތުންގެ

ހަރުސާތަކުން ފުވައްމުލަކީ ރަހުސިން ހުރިޖެހުމަށް އެޖަހަގައި ވިދާޅުވާ ފަރަ އެ ތިބި އެކުރު ސަރުކާރު ގެވަޖެހެ

އާބާދުކުރެއްވާ. އެކަމާއި ގެ އެޖެހި ދަރިކަރު. އެކަމާ ޖެހުމަކަ ދަރިކަރުތަކަށް ބާރުތަކުގެ، މި ބަޖެޓި ޖަމާތް

ތިބި ހަދަފުގައި ކުރިޑ ގޮތަކަށް ތިބި ކަރުގައި ވަރަފަރާ ރައްޔިތުންނަށް ކުޅުނަށް ވަޒީފާ ވަޒީފާ. މި ބަޖެޓި

ފާސްވެގެން ގައުމާ އެ ސަރުކާރަށް. ސަރުކާރުން މިކަމަ ފަރުމާކުރިވާނޭ ގެ ރަށުން ތިމާރާ ސިޔާސީ މާ ބޭނު ފާއިދާ

ދެވަރު، އެއަށްގެން އެމަށް ކަށް ގެ ދިމާކަރަ ކާއި ބަދަލުކުރުމުގެ ބޭރުވި، ކަނޑައެޅޭ އަރުތަކަރު ކަނޑައެޅޭ އަމި

މިސްފަރަ ކާ، ނިސްމާ ނަތީޖާދެކަ ދަރަޖާ ދެސްނަކާއަ. މިކަރަ ސަރުކާރުތަކުގައި ނިމްނިގެނުނު ރައްޔިތުން ގެއާ މަރުވާ

އާދަރަކަށްވާވުން އެ އެނީ. ވަރަކަ ބޭރަކަ ސްވުރިއްޔާ. ހަދިއަސް އެއްފަރާތް މިހެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަ

އެއްބައިވަންތަކަމުގެ ދުވަހުގެ ހަރަކާތްތަކާ ހުރިހާ މިދި ފުރަތަމަ ރައްޔިތުންގެ ފަރާތުން އަރިސްކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ. ވައްސަލާމް ޢަލައިކުމް.

ކޮމަންޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ވަހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! 2013 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހެޅުނު ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަކީ ދެކޮޅުވުމުގައި، ފާސްކުރަން ހުށަހެޅުއްވި ބަޖެޓާއި ކަމަށް ވޯޓުދެއްވާ އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެންބަރުން އެކަނި ނޫން. މި މަޖިލީހުގައި ތަމްސީލުކުރާ ހުރިހާ ޕާޓީތަކުން ވެސް މި ވާހަކަދެއްކެވުން. ސަރުކާރު ހިންގަން ތިއްބެވި ބައެއް އިސްވެރިން މި ވާހަކަދެއްކެވި. ބައެއް ބޭފުޅުން ވިދާޅުވި ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަ މި ވާހަކަދައްކަވާ. އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ މި ދަންނަވަނީ މިއީ ފާސްކުރެވުނުގޮތުގެ ބަޖެޓެއް ނޫން. 2013 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހެޅުނު ހުށަހަޅާފައި މި އޮތީ ބަޖެޓަކީ ފާސްކުރަން ހުށަހެޅުއްވި ބަޖެޓެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭ އެއްޗަކާއި ޚަރަދުކުރާ އަޅުގަނޑުމެން ނަގަން ހުރި ޕޮއިންޓަކާ އަދުލުވެރިކަމުގެ ބަޖެޓެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަން އެބަ ޖެހޭ މިދިޔަ އަހަރު 2012 އަހަރު ހުށަހެޅުނު ބަޖެޓުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން. މި ތަނުން ފާސްކުރި. ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ރައްޔިތުންނަށް ތަރައްޤީކުރަން. ވަރަށް ގިނަ ސަރަހައްދުތަކުގައި އުވަން. ވަރަށް ގިނަ ފުރުސަތުތައް އުފެއްދި. ވަރަށް ގިނަ ޚަރަދުތަކުގެ ބިންހިއްކުން ވެސް އޮތީ އޮންނާނެ. ކޮންޓްރެކްޓަރު މިހާރުން ފެށިއްޖެ. ކޮންޓްރެކްޓަރު ވެސް އެބަ ކުރޭ ވެސް ސަރުކާރު ކުއްލި އާސަންދަ، ތައުލީމުގެ އާސަންދަ، ވޮކޭޝަނަލް އަދި އޮތީ އާސަންދަ އަދި ދީން އުޅޭ ވެސް ނަގައި ހުސްކޮށްލި. މިހާތަން މިދިޔަ އަހަރު ހަމަޖެއްސި 2012 ވަނަ އަހަރު ބަޖެޓުން ކުރަން އޮތް އެއްވެސް ކަމެއް ކަނޑައި އޮތް ތަނެއް ނޫނޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ވިސްނަން ޖެހޭ ކޮންމެ ބަޖެޓަކީ ބައްލަވާ ދެން މިއަދު ސަރުކާރު ހިންގަވަން މި ދަތުރަކީ ރައްޔިތުންނަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ވައުދުތަކާއި، ނުވަތަ ރައްޔިތުން ބޭނުން އެދިން މިވި ބައެއް ނޫން. އެ މިންވަރު ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ އިސްތިސްނާ ފުރުސަތު ސަރުކާރުން ކުރާ ތަރައްޤީން، އެހެން ބަދަލު އަހަރެއް ސަރުކާރު ދީން، ސަރުކާރުތަކަށް މަޝްރޫޢުތަކަށް ކުރި ބައެއް. މިދިޔަ އަހަރު ބަޖެޓު ފާސްކޮށް މި އަހަރަކަށް ކަންނޭނގެ ހުރިހާ ކަމެއް ވެސް އޮތީ މަސައްކަތް ކިހާ. ޖެހި އަހަރު ނަގާ. ކަމަށް ފުރާނި ނަމޫނާ. އަޅުގަނޑުމެން އުނދަގުލުގައި އެކަން ބަދަލުކުރަން އެއްކޮށް ވެސް އިދިކޮޅު ޕާޓީތަކަށް ދިރި. ކުރި އަހަރު ނޫނީ. ކަލޭ ފަހަކު ނޯމް. އަސްލަކީ އަޅުގަނޑުމެން ހިތްވަރު ލިބުނު ކަމުގެ މަސް ފުރުން މިއަދު ނިމިގެން. ޖިންސީވަސް މިހާރު ނުހުންނާނެ. މިހާރުގެ މިނިސްޓަރު މިހާރު ނުކުރާނެ. ބައިވެރިވާން ހުރި މިހާ ނުނިމޭނެ. ބަޖެޓުގައި ކުރިން ބޭނުން ބުނާ ކޮށްފައި ވެސް މިޔަމާ. އަޅުގަނޑުމެން ކަމަށް ޙާލަތު ކުރިއަށް ގެންދާ މިފަދަ ސަރުކާރުގެ ބޭނުން. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް އަހަރުގެ ބަޖެޓުން ވެސް ރަން ކޮމިޓީގެ ބޭފުޅުން. ވަސީލަތްތައް ފުރުސަތު، 2 އެކްސްކަލޫސިވް ވެސް އަޅުގަނޑު އެބަ އޮތް. ދާދި އަދި ވީ ޖަމާވެ ނިންމަވާ. ބަލާއިރު މި އަހަރު ބަޖެޓުގައި ވެސް އެބަ އޮތް. އަޅުގަނޑުމެން ހިއްސާކުރާ މިކަން ކުރިއަށްދާނެކަމަށް. ބަޖެޓުގައި މި އޮތީ މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑު ފޯކަސް

ބަނދަރުތަކާ ވާހަކަ، 20 މިލިއަން. މި އަންނަ އަހަރަށް 2013 އަށް 2 މިލިއަން. 2014 އަށް 2 މިލިއަން. 2015 އަށް 2 މިލިއަން. ކިހިނެއްތޯ މި މަސައްކަތްކުރަނީ. މީ ރައްޔިތުންނަށް ދަލަދައްކަނި، ކޮންމެ ރަށެއްގެ ވާހަކަ ބުނާގޮތުގައި އެއްވެސް ކަމެއް ކުރާކަށް ވިސްނާފައި އޮތް ބަޖެޓެއް ނޫން. އަދުގަނޑެއް އެކަން އެނގޭ ދާ ރަނގަޅަކަށް ވެސް. މިހާރު ސަރުކާރުގެ މި ތިބި މީހުންނަކީ ދައްކާވާހަކައިގައި އޮޅުވާލުން ހުރި ބަހެއް ނޫން. އެމީހުން ކަމެއް ކުރާ ބައެއް ނޫން. މިދިޔަ އަހަރު ސަރުކާރު ވައްޓާލަން ވާހަކަދައްކާއިރުގައި ހީ، ބޯކޯސްއިގެންނުވާނެ ރައްޔިތުން ހާލުވަނީ. އެކަމަކު މި ބަޖެޓުގައި މި އޮތީ އެ ނުކި ޖޯސްޓިމަށް އިޖުރަން ބަޖެޓްކޮށްލާ. އިޖުރަން ކަނޑާލި ޖެއްސި ވެސް ދޫކޮ. އަދިވެސް އިޖުރަން ހިލަން. ހަރާމްކުރާ ކަމެއް. ކުރާ ކަމެއް ފުރުސަތެއް ނޫން. އަދުގަނޑެއް އެނގޭ ނުހުރާނުކަން ވެސް. ކިހިނެއްތޯ ކުރަނީ. އަށްއެކަ މަސްދުވަހު ކޮންޓްރެކްޓް އުސްފުރުން ސަރުކާރު ނަގައިގެން ތިބި ބައިސް މި. އަ މީހުންނަށް އަންގާފައި އޮތީ މި އަންނަ އަހަރު އަހަރުމެން ހަވާލުވީމަ، ކަށަވަރުން ދަރުމަތަކަށް ބޭސް ފިގާން ނުފުސް ހަގާދަވާ ގެންދުވާ ވަރަށް ގެންދާނު. އަދުގަނޑެއް އެކަން އެބަ އެނގޭ. ކަމެއް ކިހިނެއްތޯ ހަދަނީ ބަހައްޓާ. ފުރި އެއް ބޮޑުވެއް ނުވޭ. އިސްލާހު ސަރުކާރުން ވިސްނާގެ މަސައްކަތް، އިތުރު ބެލެހެއްޓުމުގެ މަސައްކަތް އެއް ދިމާވެގެން އެ އޮތީ ހިތް. މިހާރު އެ ދަނީ ދާ ގޮތަށް ގޮސް ސިލްސިލާވާ ހަމައެއް. އެކަމަކު ކޮބައިތޯ. ކޮބައިތޯ ޖެހޭ ބަލަމުން. ކޮބައިތޯ ދުނިޔާ މަސައްކަތް. އެކިކަހަލަކަން ކޮސް، ވާހަކަދައްކާފަހުން ނުކުރެވޭނެ މި ހުރިހާ. ވާހަކަދައްކާފަހުން ބޭނުމެއް ނުވޭ. އެ އޮތީ ދައްކާއިރު ގެޔާ. ކޮންމެ ދުވަހު ސިޔާސަތުގެ 3، 4 ދުވަސް ނުކައި ތިބި މީހުން އޮތީ އެބަ ތިބި. ހަރު ބޭނުންވާ ކަމެއް ނޫން މިހިރީ. މި ވަރުގެ ސަރުކާރުގެ ވާހަކަ އަދުގަނޑުން މި ދައްކަނީ. މި ވަރުގެ ބޮޑުއްގެ ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. މި ވަރުގެ ބޮޑުކަން އަސްލާ 15 ބިލިއަން ރުފިޔާ ދޭން މި މަޖިލީހުން ފާސްކުރަން އެދުރާނަމަ، ރައްޔިތުން. މިދިޔަ އަހަރު އަދުގަނޑުމެންނަށް އެނގިގެން ކުރި ކަމަކީ އެކުރި ބައްލަވާފައި ކުރަފިއްޖެ އެކަމުން ސަރުކާރުވަމުން ބޮޑުގެ ޑީ.ޕީ.ޕީ.ގެން ހަރަދުކުރި. އިސްތިހާރު، ބޮޑުގެ ބޭނުމި ތަރުތީބު ކުންފުނިތަކަށް އެތައް ފައިސާ އެއް ހަރަދުކުރި. ނަމޫނާކަމަށް ކޮންމެވެސް ގޮތަކަށް ވަރަށް ހިރާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަކަން ހުރިހާ ބޮޑުވެރީގެ އަންހެން ދަރިކަނބަލުން ޑީ.ޕީ.ޕީ.ގެ ކޮންމެ ވެސް ބޮޑުވެރިންގެ ބޮޑުވީ ސިޔާސަތު ހެދުމުގެ ވަޑައިގެން، މިއީ އޮތް ގޮތަށް ރާއްޖެއިން ދިރާސާ ވާހަކަދައްކާފައިވާ ހިސާބު. މީ އެއްގޮތަކަށްވެސް ތުޅާ ނޫން. ދިޔައިރަން ބޭނުން ޖެހޭ ވަރުގެ ބަޔަކު ހާލަތެއް މި ދިޔައީ. އަހަރެން ހުރި ހޯދަން. އަދުގަނޑު ތަކެއްޗެއް ވެސް ދަންނަވަން މިކަން ބަޔަކުދެއްވީ. މި އިސްލާހީ ޖުމްލަ. ދެން ހުރިހާ ކަމެއް އަސްލުގާ ބޮޑުވެރިންގެ ބަޔަކު ހުރިހާ ގެނެސްގެން މިއަދު 3 ދުވަސް ވަންދެން ގަނޑުވަރަށް ވައްދައިގެން، މިހުރި ކާރު ކޮންމެވެސް ކަހަލަ އަތުބޮޑުތަކުގެ ޕްރޮޖެކްޓްތަކާ ގެންދިޔައީ ވެސް. ވެސް ހުރި ކަމަށް ވެސް. ރައްޔިތުން. އަދުގަނޑު މި ދަރުމަވެރި މިހާރު ސަރުކާރުގައި މި ތިބި ސަރުކާރުން ބަޖެޓް ޖެހިސިޔާސަތު ދަށުން ހުސްވަރުގެ ބައެއް ނޫން. އަދުގަނޑުން މި ބަޖެޓް މިވަރަށް ނުދީ، ދުސްތޫރު އަމާ އުޅުން ކަންތައްތައް ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް ވަގުތު ގޮތުން ކޮންމެ ވެސް ވަރަށް ދިހައި ބައިވެރިވާ. ހިފައިގެން ހިނގައިދާން. ޖަހަން ވިޔަފާރިން ފިޔަވައިގާން މި

ހިފައިގެން ރައީސް. ކޮންމެ ރަށެއް ކޮންމެ ވެސް ކަމެއް ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ މި އޮންނަނީ. ބަޔަކުވިޔަ އެބަ އެނގޭ މިވީ ބަޖެޓުގައި އެއްވެސް ކަމެއް ކޮންމެހެން ނަގާފައި އެބަ އެއްކަލަ ނުނުކަން. އެއްވެސް ކަމެއް ކޮންޓްރެކްޓަރ ވިސްނާފަ އެއް ނޫނީ. ޕާރލިމެންޓަށް ހަވާލު ހަދާނީ. މި އަންނަ އަހަރު 2 މިލިއަން. ދެން އަންނަ އަހަރު 2 މިލިއަން. އަނެއް އަހަރު މިލިއަނެއް. އެ މިހެން ނިމިބޭނެ. ކަމެއްހަމައަށްދާއި އެ މިހެން ހިފަހައްޓައިގެންނުދާނީ. އޭރު މި ޤަބޫލަކީ. ރަނގަޅަށް ވިސްނަމުން ކޮންމެ ބާރުވެގެން މިކަން އެނގޭނެ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އަދި ވިސްނަން އެބަ ޖެހޭ އިސްލާމްދީނާއި އެ ޤައުމީ އެއްބައިވަންތަކަމާ ބެހޭކޮށްފަ. އެ އެއްބަސްވެގެން ބޭނުންކޮށްފައި ދަރަނި ގަދަކޮށްދިން ބޭރުކޮޅަށް. 800 މިލިއަން ޑޮލަރު. ކަރަންޓުގެ ހަމައެކަނި. އެ މިހުންނަކަން ނުޖެހޭނެ. އެ މިހެން ބޮޑުވި ސިޔާސަތުން ކުރާކަންނުޖެހޭނެ، އެހެރަކަން އަންނާނީ މާ ފަހުން. އެހެންވީމާ، ސިޔާސީ ބަޔަކު ކުރާ ނޫން. އަޅުގަނޑު ދަރަނިވެރިކަމާ ބެހޭ ކަމެއް ނޫން. ފުރަތަމަ މި ބަޖެޓު ނޫން. ގޮތަކީ ބޭރުނުރުކަން، ފައިސާ ބޭރުނުކުރުމަކީ ވަރަށް ބޮޑު ކަމެއް. ދަށަށް ދިއުމުން އެ އަބަދުވެސް ރާއްޖޭގެ ކަންތައް. ޓެކްސް ހިސާބަށް މިކަމުގައި އެ މިހާރު ސަލާމަތީ ކަރަންޓު ފަސޭހަކަމެއް ގެނެސްދިނުމަށް. ބަލާލި މަސައްކަތް. ކަރަންޓުގެ ގޮތުން ގަވާއިދުތަކާ ޖެހިގެން ތަރައްޤީ ހުރިހައި ކަމެއްގެ ފަރާތުން ބޭނުންކުރެވޭ ބިނާ ކުރެވިގެން. ފަސޭހަ ޤަޟިއްޔާ ކަޑަޔާރު ބަޔަކަށް. ދިހަހާސް ނުކުރާނެ މީހުން. އެހެންނަމަވެސް ބަޔަކު ޖެހޭނެ ރާއްޖެ. ކޮށްދިނުމާއި ކޮންމެ ޢާއިލާ ފަރުދަކަށް ޢާއްމު ބޭނުންކުރެވޭ ރިވެތި ތަޢުލީމަށް އިތުރަށް. ދެން މިކަން ޖެހޭ ޕްރޮގްރާމަކީ ދާދި ދިގު. އެ ރަށެއްގެ ބޭނުން. ޖީ އެހެން ނަމަވެސް ޤާނޫނު ބޭނުންކުރާ ދުވަސްވަރު ކުރި ހާލަތު ނުހިފާނެ ރަށް ފުދުމުން. ނަތީޖާއަށް ބަލާއިރު ތަރަޙާ ގެއްލިފައިވާ ކަމަކީ، އަޅުގަނޑު ކުރަން ރަނގަޅު ކަމެއް ވަޑައިގެން ހޯދުމުގައި ހިތާ ގުޅޭ ބޭނުންވާ ކަމެކޭ ބުނާކަށް ކަމެއް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާ ހިސާބުން އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ހުސްވަގުތުކޮޅެއް އަރުވަން. ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްދާނީ 6:30 ގައި.

[ހުސްވަގުތުކޮޅު: 18:05 އިން 18:30 އަށް]

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އަޅުގަނޑު އެންމެފުރަތަމަ ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަމީދު ޢަބްދުލްޣަފޫރަށް.

ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢާދިލު އަބްދުއްރަޙީމް ވާހަކަދައްކަވައިފި:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ފާސްކޮށްފައި އޮތް ރިޕޯޓަށް އަޅުގަނޑު ބަލައިލާއިރު އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކޮށްލެވޭ ފުރަތަމަ ކަމަކަށް އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ޔަޤީންކޮށްވެސް އަހަރުން ސޯޝަލިސްޓިކު ބަޖެޓެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ހަދައި މި އުޅުނީ މިނިސްޓްރީގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް. އެއީ ރައްޔިތުންގެ ތާއީދު ހޯދައި، އެ ވަޢުދުތަކަށް ބަދަލުކޮށްފައި، 5 އަހަރު ތެރޭގައި އެ ވަޢުދުތައް ފުއްދަން ގޮތްހޯދުން. މިގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ މެނިފެސްޓޯގެ އެންމެ ބޮޑު، މައިގަނޑު ބިނާވެފައި މި އޮންނަނީ ހައުސިންގާއި މުއާސަލާތީ ފަހިކުރުމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު އެކުލަވައިލާއިރު އަޅުގަނޑުމެން އެއަށް މުހިއްމު ނުވަތަ އެ ސަރަޙައްދުތަކަށް އެ ބަޖެޓު ބެހިފައިވޭތޯ. މިގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ އެއް މަސައްކަތްކުރަނީ އަޅުގަނޑުމެން ކުރި ބަޖެޓެއް އެކުލަވައިލާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން އެންމެ ބޮޑު ކަމަކީ އެ ބަޖެޓުގެ ސަބަބުން ދައުލަތުގެ އާމްދަނީ އިތުރުކުރުވުން ގޮތެއްގައި. ރުފިޔާ މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި. މިގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖީއެސްޓީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވިޔަފާރިން ހިއްސާ 3 އަހަރު ތެރޭގައި 5 ބިލިއަނުން 10 ބިލިއަން ދައުލަތުގެ ރުފިޔާ އިތުރުކުރުމަށް. އަދި އަހަރުތަކުގައި އިޤްތިޞާދީ ރުފިޔާ އިތުރުކުރުމާއި، ރައްކާތެރި ފްރީޒޯނު އަޅުގަނޑުމެން ހަރަދުކުރާނެ ފައިސާ. އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގެ ދިރާސާތަކާއި ބަޖެޓް ހަރަދުތަކުގެ ނިސްބަތް ރަނގަޅު އަދަދަކަށް ހިފައި، އެއީ ރިކަރަންޓަށް 60% ފައިސާއާ ކެޕިޓަލަށް 40%ގެ ދިމާލުން ދައުލަތުގެ ހަރަދުތައް ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ބަލަހައްޓާނެ ގޮތަށް މަސައްކަތްކޮށްފައިވާނެ. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން މި ނުކުތާގައި ދެން ކަމެއް. ތެރޭގައި އިޤްތިޞާދީ ކެޕިޓަލް ހަރަދުގެ ފޮރިން ރިޒާވު އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓުގެ އުފެއްދުންތެރިކަމާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ އެންމެ ބޮޑު އެއް މަސައްކަތަކަށް ވަނީ. އެއީ ކޮމްޕެނީތަކުގެ ރައްޔިތުން ހޯދައިދޭނެ ވަޒީފާ. ސަރުކާރުން ނިކަން. މިގޮތުން މި ބަޖެޓު ހުށަހަޅާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު މި އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދީ ކެޕިޓަލްގެ ޚަރަދުތަކުގެ ބެލެހެއްޓުން ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑުމެން އިތުރުކޮށްދޭނީ 1.9 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ޚަރަދުތަކުން، 2012 ވަނަ އަހަރު ނިމުމުގައި 1.6 އަށް ދަށްކޮށްފައި. އެއީ 300 މިލިއަން ދަށްކޮށްލެވިފައި. އަދި މި ބަޖެޓުގައި، މިގޮތަށް ހިނގަމުންދާ ކަމަށް ބަޖެޓުގައި އެ ވިސްނަނީ އެންމެ 900 މިލިއަނަށް. އެއީ ދެ ބައިގެ ކޮށްފައި އޮތްބައި ދިރާސާކޮށްފައި. ދެން މި ކަމީ އާސަންދަ. އެއީ ފަސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުން ގެނައި އާ އިނިސްޕެކްޝަން ކެޕިޓަލްގެ ސަބަބުން ކެޕިޓަލް ހަރަދުތަކަށް. އެއަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓަށް ދޭކޮށްފައި އަޅުގަނޑުމެން އެ ނެގިން 0.9 ބިލިއަނަށް. އެއީ 900 މިލިއަނާ ހިސާބުގެ ވަރުގެ ކެޕިޓަލްގެ. އެ ކެޕިޓަލް މި އަހަރު ނިމުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރިޔަށް އޮތް ގޮތުގައި 5 ފަހަކަ، 500 މިލިއަން ނުވަތަ 0.5 ބިލިއަން ދަށްކޮށްލަން. ބަޖެޓުން އެ ބޮޑުވުން އެ އުއްމީދުކުރަނީ އެއްވެސް ދެ ބައިކޮށްލައި އެއްބައިކޮށްލައިގެން. މިހާރު އެއްވެސް ހުރިހާގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފަސޭހަކޮށްދެވޭނެ ކަމެއް ނޫން. ހަމަ އެހެންމެ އަޅުގަނޑުމެންގެ އާމްދަނީ އިތުރުކުރަން އަޅުގަނޑުމެން ކުރި މަސައްކަތުގެ ތެރޭގައި މި

ރާއްޖޭގައި މިއަހަރު ކުރިޔާދުގައި ބައްލަވާލެއް ކުރިއަރުވި އަޅުގަނޑުމެން ހުރަހަގާވައި އަންނަން، ޓޫރިޒަމްގެ ރިސޯޓުތަކުން، އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގެ އެންމެބޮޑު އާމްދަނީ ލިބޭ އެއް ދާއިރާ އަދި ޓޫރިޒަމް ކަމަށް ވާތީ، އެ ދާއިރާ އަށް އަޅުގަނޑުމެން އިންވެސްޓްކުރި ބޭރުގެ އިންވެސްޓަރުންގެ ފައިދާގައި އަޅުގަނޑުމެން ހުރަހަގާވައިވާން އެ ބޮޑުވެގެންދާ ލިބޭގައި އާމް ދުވަހު 50 އަހަރަށް އިތުރުކޮށްދިން. އިތުރުކޮށްދިނުމުގެ އެ އިތުރަށް އިތުރުކޮށްދީ، މާލެ މިސްކިތަކަށް 15 އަހަރު ލިބޭގައި އާމްދަނީ ދެން އާމް 30 އަހަރަށް ކުރިން އަހަރުތަކަށް 1 ޕަސެންޓުގެ ދައްކާއިރުން. އަދި އެ ޓެކްސް އެއްކަލަ ދައްކަން. ދެއްކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ލިބޭ 300 މިލިއަން. އެހެންނަމަވެސް، ބައްލަވާލާނުގައި އެކަން ވަރަށް ބޮޑު. އަނެއްކާވެސް ކުރިން އަހަރަކު 1 ޕަސެންޓު ޕެންޝަން ދައްކާ ގޮތަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޚަރަދުވާ ފަރާތް ބޮޑު ވަނީ ދައުލަތުގައި މި އޮތީ. ކުރިމަތިލާން އަޅުގަނޑުމެން އިސްކުރުމަށް ޖީޑީޕީގެ ތަފާތު އިޤްތިޞާދީ ފަރާތްތަކުގެ މުޅި ޕަސެންޓު އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓު ބަޖެޓުގެ ނިސްބަތުން، 3 އަހަރު މި ފަރާތްތަކުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ މުދަލު 7.1% ހިސާބުން ނަގާފައި އޮތީ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މި ދިޔަ 3.4% އަށް ވައްޓިފަ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޚަރަދު އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސަތު ބަޖެޓު މި އަހަރު ދިރާސާކުރި ކަމަށް ބެލުމުގައި އޮތީއިރު، 9% އަށް އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި އޮތީއިރު މިހާރު އެ ހުރީ 12% އަށް ވައްޓިފަ. އެހެންވީމާ، މި ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ އެއްވެސް އަމާޒެއް، ފައިދާގެ އެއްވެސް އަމާޒެއް ހިފައިދޭ ބަޖެޓެއް ނޫން. ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ބައިވަރުން ފުރަ ކަމަކަށް މާލީ އަހަރު. އެއީ އަޅުގަނޑުގެ ދައުރާ އަށް މި ވާ ގޮތް. އަޅުގަނޑުގެ ދައުރާ އަށް ބައިވެރިވީ ދެމިން ކަމެއް ފުރަގަކަށްވަރަށްދިޔަ. އެއް ކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މާލީ ސިޔާ ކައުންސިލްގެ ދޮވެސް ދެއްކުމެވެ. އަނެއް ކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ހަދުސިން ޕްރޮގްރާމު މި އޮތީ އަދުރުބެކުންތަކުގެ ފައިދާ ވައްޓިފަ. 3 ވަނަ ކަމަކީ މުދި ޑޮލަރުކަރު ބިލަން އެރުވި ގަވާއިދު، ޑޮމެސްޓިކް ކަލަރުގެ ކަންތައްތައް ފަސޭހަކުރުން، އަޅުގަނޑުގެ ދައުރާ އަށް ގެސް އެންމެ ފަހުން ގެސް، މިސާލަކަށް ހިންގުމު ދުވަސްގެ ހިންގުމު ޕާޓީ ބައިވެރިއާއި ވެސް އެ ތަން އެ އޮތީ ކުއްޖަ. އެ ބިން ސަޤާފީ ސަރުކާރުން މާލީ ސިޔާ ކައުންސިލް ރާވާށް ކުރަމުންދާ ދުވަސް ކުއްޖި، އެ ތަން ތަރައްޤީކުރަ. އެހެންވީމާ، މިހިރީ މި ބަޖެޓު ބިނާކުރެވުނު ހުރިއިރު ވިސްނައިދާ ހުރި ކަންކަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕްރޮގްރާމު ރާއްޖެއަށް މި ބަޖެޓު އަޅުގަނޑުމެން ކިޔަން ދަނީ އެއްވެސް ގޮތަކުން ކަމެއް ހިފަހައްޓާ ވާ ކަމެއް ވެސް ނުކުރޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ސިފަ މި ކުރުވަނީ ގިނަ ބަޖެޓް ކަމަށް. އަދި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ޑޮލަރުއް ނުކުރެ މި ބަޖެޓު ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ހުށަހަޅަން ކުރުކޮށް ވަރަށް ބައިގަނޑުގައި ކުރިއަށް އޮތް 3 މަސްދުވަހަށް ރިޔާސަތުން ބޭނުންވާ ފައިސާދޫކުރުގައި ދިޔައީ، އަދި ރޮގަށް ވިސްނުމަކަށް ދޭން. ވިސްނުމަކަށް ގެސް މަޖިލިސްގެން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ޙައްޤުކަމާ އެކު ދަންނަވަންކަމުދާނެ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ބަޖެޓު ޖެއްސުވަނަގެރިކުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ކަމަ ނުކުރޭނެ މި ބަޖެޓު ފާސްކޮށް ދިނުމަށް. އަޅުގަނޑު މި

ހުށަހަޅަނީ 3 މަސްދުވަހުގެ ރިޔާޔަތުން މި މީހުންނަށް ދީފައި، އެދުވަސްތަކުން ދުވަސް ވީހާވެސް ވަގުތުން ހުއްޓުމަށް. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

އިސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލް ރަޝީދު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! 2013 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް ވާހަކަދައްކާލާނަން ދެ ވަނަ ފުރުޞަތުގައި ދެއްވި ކަމަށް ޓަކައި ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެކު ޝުކުރުދަންނަވަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2013 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ރާއްޖޭގައި ހުރިހާ އަތޮޅުތަކާއި ހުރިހާ ރަށްރަށެއްގައި ހިންގޭ ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތަކަށް ހަރަދުކުރުމުގެ ޖާގަ ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި އޮތްކަން އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް އުފާކުރާ ކަމެއް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންނަށް ލިބޭ ވަރަށް ބޮޑު ހިތްހަމަޖެހުމެއް. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބައްޓަންކުރެވިފައި އޮންނަ ހަމަހަމަކަމުގެ އުސޫލަކީ ބައެއް ބޭފުޅުން މާނަކުރައްވާ ގޮތް ތަފާތު އުސޫލެއް އެއީ. ހަމަހަމަ ކުރުން އެންމެފަހުގައި ބައެއް ބޭފުޅުން ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ގޮތުގައި ބަޖެޓު ހުރިހާ ރަށްރަށަކަށް ހަމައެކަށް ބަހާލުން އެއީ ހަމަހަމަ އުސޫލު. އެހެންނަމަވެސް، ކަންތައްތައް ވާ ގޮތުގެ އަޑުތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން މިއަދު އިވިގެންދިޔަ. އެއީ 3 އަހަރު ތެރެއިން ކަންކުރެވޭނެ ކަމެއް، ފަހަރުގައި އެންމެ ނިމިގެންދާ ވާހަކަ. އޭގެ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފޯރުކޮށްދެވުނީ ދިވެހިރާއްޖެ ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަސްއޫލު ޕްރޮޖެކްޓް އެކުލަވައިލާ، ކޮންމެ ފަރާތަކުން އަމިއްލައަށް ވިޔަސް އެ މަސްއޫލު ޕްރޮޖެކްޓަށް އަމަލުކުރުމުން ކޮންމެވެސް ޤާނޫނަކުން ނަގަވެސް، ކޮންމެވެސް ގަވާއިދަކުން ނަގަވެސް ހަމަޖެހުނުކަމަށް ގޮތަކަށް ހެދުމާއި އެކަން އެ އުސޫލުން ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަކީ ތަރައްޤީވެގެންދާނެ. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންނަށް އެނގޭ އެއްވެސް ފުރުޞަތެއްގައި، އެއްވެސް 5 އަހަރެއްގެ ދައުރުތަކުން، 10 އަހަރެއްގެ ދައުރުތަކުން މިހާރު ޖަހާން ކުރިއަރާފައިނުވާ ވަރަށް، ދިރިއުޅުން ކުރިއަރާފައިނުވާ ވަރަށް އަޅުގަނޑުމެން ތަރައްޤީ އެއް ނުކުރެވޭނެކަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެޓު އެކަހަލަ ޕްރޮޖެކްޓް އެކުލަވައިލަން. މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ތަރައްޤީ އަދި ކުރިއެރުން ކަމެއް މިއީ، ދިރިއުޅުމުގެ ބޭސް ޒަރޫރީ ދުވަސްވަރުގައި އެ ޒަރޫރީ ދެކުމުގައި ދި ހަރަދު އެތެރެވި، ހަރަދުކުރުނީ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓުން 200 ރަށްގައި 200 ހަރަދުކުރަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ބޭނޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ އެއްފަރާތްކުރުމުގެ ސިޔާސަތާއި އެއްބަސްވުމުގެ ސިޔާސަތާ ދުރު ވަރަށް ބޮޑަށް ވިސްނަން. އަޅުގަނޑުގެ ނަޒަރުގައި އެއްފަރާތްކޮށްލެވުނަމަ، އެއްބަސްވެވުނަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަންތައްތައް ކުރިއަށް ނުދާނެ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއަދު ކުރިމަތިލާ ޗެލެންޖްތަކާ އެއްބަސްވެގެން އަލްއަބަދުވެސް އެކަށް މީހުންގެ އަމިއްލަ ވާހަކަތަކާއި އެދުމާ، ހުރިހާ ކަމެއް ވަރަށް ގާތުން ބަލާށެ. ދިމާވާ މަސްއަލަ އަދި ކުރިއަށް އަޅުގަނޑުމެން ޓަކައި ބޭނުންވާ ބަޖެޓު އަޅުގަނޑުމެން ބަހާލުމުގައި މި ދިމާވާ މަސްއަލަ އަދި އިޖުތިމާޢީ ނަޒަރަކުން އެކަން އާދައިގައި ކަންތައް އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތިލާނެ ކަމަށް ވާތީ. އޭގެ ބަދަލުގައި

އަޅުގަނޑަށް ވިސްނޭ ގޮތުން އެއްބަސްވުމުން މާ ރަނގަޅު. ދެކޮޅުގައި ދެ ހާލަތު ހަރުކަށި އެއްބަސްވުންތަކެއް. ހުދުން

މާ ރަނގަޅު. އެ ބައެއްގެ ވެރިޔަކު އެ ބަހަކީ އަދުލުވެރިކަން. ދިނަ ފަހަރު ދެކޮޅުހަދާފައި ތިމާގެ ދިރިއުޅުމަށް ފުރުސަތު

އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރެއިން ގިނަ ބިރުވެރިކަމެއް ކުރިމަތިކުރަނީ ވެރިކަމުގެ ނުބައި ކަންތައްތަކުން، އެއީ ހަމަ ވަކިން ހުއްޓުމެއް ނެތި ދިރިއުޅޭ

ހުރިހާ ޤާނޫނުގެ ސަލާމަތަށް. ޢާއި! މި މަސައްކަތަށް އަޅުގަނޑު މާ ގިނަ ފާހަގަކުރެވޭ ދައުލަތުގެ ނިޒާމު. އެއީ ވަރަށް ގިނަ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބޮޑުވެރިން ކަމަށް އެކަށީގެންވާ ބޮޑުވެރިން. އިންތިޚާބު ފާސްކުރުން. އެކަސްޓޯބަރު ވަރަށް ގިނަ

ފާހަގަކުރެއްވި ދުވަހު މި ބައްދަލު. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން މި ބައްދަލުގައި އަޅުގަނޑުގެ ދައުރާ އަށް

ފުރުސަތު ލިބުނު ހަމަހަމަ ފުރުސަތު އަޅުގަނޑު ހާސްވި ކަމުގައި ކަނޑައެޅުނު ތެރެއިން ކަނޑައެޅުނު މަޖިލީހުގައި އެކުލެވިފައިވާކަން.

އިސްލާމީ މިނިސްޓަރަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރުއަދާކުރަން. ކުރެވުނު އަމަލުގައި ސިޔާސީ ޙުކޫމަތުގައި މިސްކިތުތައް

އަޅުގަނޑުމެން ނިންމަވާފައި އާދޭ ކަމަށް ބަލައި. ހަމަ އެކުވެރިން އެދުނު ކަންތައް މިނިސްޓަރަށް އަޅުގަނޑު

ދަންނަވަން، އިސްލާމީ ސޮސައިޓީގެ ހުރި 8 ވަގުތުއްލުގެ 2 ބައި އިސްލާމީ ނިންމާފައިވާކަން ބަލައި މިގައި އެކި

ކަމަކު ބަލައި އަޅުގަނޑު ޝުކުރުއަދާކުރަން. އަދި މަޝްވަރާ ބަޔަކާއި ދަނބިލުގެ ބަޔަކު ނިންމަން 2013 ވަނަ

އަހަރު ހަމަޖެހިފައިވާ އެކަމަކު ބަލައި ހަރުގެން މިނިސްޓަރަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން. ޖުމްލަ ގޮތެއްގައި ފުރުސަތު

މިނިސްޓަރާއި އިސްލާމީ ބައިސްކޯޕްތިރީއާ އަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރުއަދާކުރަން. ޢާއި! އަޅުގަނޑު މި

ދަންނަވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީގެ ކަންތައްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަޔަކު މާނައިގައި ވާހަކަދައްކާ ހިންގަވާ.

އެއްފަސް ސިޔާސީ ބޭނުންކަން، ސިޔާސީ މަޖުބޫރުކަން ސިޔާސީ އެޖެންޑާ އެއް ހާސިލުކުރުމުގެ ނިޔަތުގައި

އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީގެ ވާހަކަ ނުދައްކާވާނެ. ބަޔަކު މާނައިގައި ދައްކަންޖެހޭ ގޮތަށް، ތެދުފުޅުކަމާ އެކު

އިހުލާސްތެރިކަމާ އެކު ވާހަކަ ދައްކަވާ ހިންގަވާނެ. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން މި ބަޖެޓުގައި ހަމަޖެހިގެން ހުރި

ކަންތައްތައް ފެނިގެން ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ބަޔަކު އުޅެގެން ކުރަނީ އެ ދުވަހަކުން. އެއީ މިކަހަލަ ކަންތައްތަކުގެ ބަޖެޓު

އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީގައި ހިމެނިގެއި އެވެ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ވަރަށް އިތުބާރުކުރަން. ވަރަށް އުއްމީދުކުރަން

މިހާރު މި އެއް ސަރުކާރުން 2013 ވަނަ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީގެ ކަންތައްތައް ހަމަޖެހިފައިވާ

ކަންތައްތައް ވަޒީފާގައި ނުކުތުމުގައި ޤާނޫނީ، އަޅުގަނޑަށް މާ ރަނގަޅު ވަޒީފާއެއް ކަންތައްތައް ކުރިއަށްދާނެ

އަޅުގަނޑަށް މާ ރަނގަޅު. މާ ގިނަ ވަޒީފާގައި ކަންތައްތައް ނުކުރެވިދާނެ. އެހެންވީމާ، ވަޒީފާތަކަށް ވަޒީފާދިނުމަށް އެއީ

ދުވަސް ވާޖިބުކަމެއް ނޫން. އިސްލާމީ ޤައުމުގައި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ފުރިހަމަކަމުގައި ތަރައްޤީގެ ކަމެއްގައި

ވަޒީފާގައިފަދަ. އެ މީހާ ﷲ ސުބުޙާނަހޫ ވަތަޢާލާ އަށް ތެދުވެރިވެފައި، އެ މީހާގެ ހުވާ އެއްބަސްވެގެން އެ މީހާ

އަމަލުކުރާނެ ދީން އެކަންތައްތައް ހިނގި ރަނގަޅަށް. އަދި މަޖިލީހަށް ނިކުތް، ދެއްކިފައިވާގޮތުން ނޫން އިސްލާމުން.

އިސްލާމުންނަށް މާ އަޅުގަނޑު ބައެއް. އެ މީހުންގެ ޢިލްމުވެގެން، އެ މީހުންގެ ދީނުގައި، އެ މީހުންގެ އަހުލާޤު

އެއްބަސްވި ހުވާ އެއް. އެ މީހުން މަޖިލީހަށް ނިކުތް، އެ މީހުންގެ ޙައްޤުތަކަށް ހުދުން ހަމަޖެހިފައިވާ އެއީ އިންސާނުގެ

ދަރަޖައިގައި ވަރަށް ދަށްކަމުގެ އެއީ. އެހެން ޖުމްލަ ރިޕޯޓުގައި މިހާރު މާ މޮޅު ކަމަކަށް އެކަން ވެގެން އުޅުނަކަސް އެއީ އަތޮޅުތެރޭގެ ދިން ތަބާވުމުގެ ކަމެއް ނޫން އެއީ. އެއީ އެކަން ފެނޭއިރު މި އެންމެން ބައިބައިވުމަކަށް، އަނިޔާވެރިކަން، ފިތުނަފަސާދަކަން، ފަސާދަކާރަކަން ފެނުން މި ދަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ބޭނުމަކީ ކަމުގެ ނޫން އެއީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ގޮވާކަން ކޮންމެ ރައީސަކު ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަށް އަޑުއަހާލުމުގައި ވިޔަސް ވަރުގަދަވާނަމަ ފޮނުވާލާއިރު އެއްގޮތް ބަނޑުގައި. މި ބާރުގެ ހުވާ އެއްބަސްވުން ފުރިހަމަކުރެއްވުން ތަޢުލީމަށް، ތަޢުލީމީ ދާއިރާއަށް، ތަޢުލީމީ ޞިއްޙީ، ތަޢުލީމު ސިއްޙަތު ދާއިރާތަކުގެ މަސައްކަތްތަކުން ހުރި ކަންތަކެވެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އުންމީދުކުރަން ބާއްޖަވެރި އަހަރެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެދެން 2013 ވަނަ އަހަރަކީ. ވައްސަލާމް ޢަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ ވަބަރަކާތުހޫ.

ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓް ރިޕޯޓާ ބެހޭ ގޮތުން މިހާރު މި ވަނީ ވަރަށް ގިނަ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވާހަކަފުޅުދައްކަވާފަ. އިތުރަށް ދައްކާނެ މާ ގިނަ ވާހަކަ އެއް އޮތް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެން. ތަފާސްހިސާބުން އަޅުގަނޑު މިއަދު ފެށޭ ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ މި ހުށަހެޅިފައި އޮތް ބަޖެޓަކީ އެއްވެސް އަދަދުތަކެއް، ކުޑަ އެއް ނޫން ހުށަހެޅިފައި އޮތް ބަޖެޓެކޭ. އަދި އެފަދަ ބަޖެޓަކަށް ކުރެވޭން އަޅުގަނޑުމެން، ދެންނެވީން ގޮސް މިއަދު މި އޮތީ މި ބަޖެޓަށް ފެނޭ. ބަޖެޓް ކުރިމަތީގައި އިޤްތިޞާދީ އެ ބަޖެޓުގެ ސަބަބުން ދަނޑުވެރިކަން ވަރަށް އިންތިހާބަކީ ނަތީޖާ އެއް މިއިން ނިކުމެގެން އެބަ އާދޭ. ބަޖެޓް 16.9 ބިލިއަން ރުފިޔާ އިން 15.3 ބިލިއަން ރުފިޔާ އަށް ކުޑަކޮށްފައި އެބަ އޮތް. ގްރާންޓްތަކުން 1.6 ބިލިއަން ރުފިޔާ މަދުކޮށްފައި އެބަ އޮތް. މަދުކުރެއްވީ ދާއިރާތަކުގެ ތެރޭގައި މުވައްޒަފުންގެ އިތުރުކުރުމުގެ މަސައްކަތްތެރިކަމަށް ދޫ ފައިސާގެ 50% އުނިކުރައްވާފައި އެބަ އޮތް. އެއީ ގާތްގަނޑަކަށް 115 މިލިއަން ރުފިޔާ. އަޅުގަނޑު އެއްގޮތަކަށްވެސް ތާއީދުނުކުރަން އިތުރުވެސް މުވައްޒަފުންނަށް، ސަރުކާރުގެ އިތުރުވެސް މުވައްޒަފުން ދޫ މުސާރަ އެއް، އިނާޔަތްތައް، އެލަވަންސްތައް އެއްކޮށް އުނިކުރާކަށް. ދެން ބަލަމާ. އެބަ އޮތް މަދުކުރައްވާފައި ދަތުރުފަތުރަށް އޮތް ބަޖެޓުން 50% 903 މިލިއަން ރުފިޔާ. އަޅުގަނޑު ހިތުން މިއީ ދަތުރުފަތުރުގެ، މިއަންނަ މާ ބަރުދަނުވާ ފުރުސަތު މިނިސްޓްރީގައި މި ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައި އޮތް ބަޖެޓުން އެ ބައި އުނިކުރުމަކީ ނަމަ. ކަނޑައެޅިގެން މުޅި ބަޖެޓުގެ ދަތުރުފަތުރުގެ ނިސްބަތުން 50% ކުޑަކުރީމާ، މިގޮތުން ވަރަށް ސަރުކާރުގެ އެހެން މަސައްކަތް އެއް ނިކުމެގެންދާނެ. ދެން އެ ބަޖެޓުގެ ބަދަލުގެންނަވާފައި އޮތީ އާމްދަނީ އަދި ހުށަހެޅި ބަޖެޓުގައި 11 ބިލިއަން ރުފިޔާ ލިބޭނެ ކަމަށް. އަދި އާއްމުކޮށް އަލަށް ހޯދުން ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައި އޮތް 1.8 ބިލިއަން ރުފިޔާ އިން މުޅި އާމްދަނީ ލިބޭނެ ކަމަށް 12 ބިލިއަން ރުފިޔާ ކަނޑައަޅާފައި އޮތްއިރުގައި ގެންނަ

ބަދަލުތަކުގައި ދެން ލިބޭނެ ކަމަށް މި ވިދާޅުވެސް އަރަށް އިތުރުކުރި ބައިން 1.5 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް އިދިކޮޅުހެދި އިމްޕޯޓް ޑިއުޓީ، ތެލުގެ އިމްޕޯޓް ޑިއުޓީ އިން ލިބޭނެ ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައި އޮތް 250 މިލިއަން ރުފިޔާ އާއި މުއާސަލާތީ ޚިދުމަތުން ޖީ.އެސް.ޓީ ނަގައިގެން ލިބޭނެ ކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައި އޮތް 200 މިލިއަން ރުފިޔާ އިތުރުކޮށްގެން. މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުން މި ދަނޑުވަޅު ތާއީދު ނުކުރާނަމަ. ތެލުގެ ޑިއުޓީނަގާކަށް އަޅުގަނޑުމެން ތާއީދެއް ނުކުރާނަން. މުއާސަލާތީ ޚިދުމަތުން ޖީ.އެސް.ޓީ ނަގާކަށް އަޅުގަނޑުމެން ތާއީދެއް ނުކުރާނަން. އެހެންކަމުން ދައުލަތަށް އަރަން ހޯދާ އާމްދަނީ އެއްގެ ގޮތުގައި މިހާރު ރިވައިޒްކޮށްފައި އޮތް 1.5 ބިލިއަން ރުފިޔާ ނުލިބޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. ދެން މިހެންވީމަ މި ވަނީ ކުރިއްޔާއޯ. މިހާރުވެސް މި އޮތް ހަރުދަނާ އާމްދަނީ އިން ކުރިޔަ، ގާތްގަނޑަކަށް 3 ބިލިއަން، ނޫނީ 4 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ޑެފިސިޓެއް އެބަ ވޭ މި ރިވައިޒްކުރި ބަޖެޓުގައި ވެސް. އެގޮތަށް ކަން ވާއިރުގައި ބަޖެޓު ކޮމިޓީ ރިޕޯޓުގައި މި ވިދާޅުވެސް 2 ބިލިއަން ރުފިޔާ އަށް ވުރެ އިތުރަށް ބަޖެޓު ޑެފިސިޓް ފައިނޭންސްކުރަން ލޯނު ނަގައިގެންނުވާނެ. މާނައަކީ ދެން އެހެންކަމަކުންބާ އަނެއް ދެ ބިލިއަން ރުފިޔާ ހޯދަނީ ކޮންތާކުން. ބަޖެޓު ޑެފިސިޓް ފައިނޭންސްކުރަން ހޯދާ ނަގަން މި އޮންނަނީ 2 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ސީލިންގެއް ކަނޑައަޅާފަ. އެއަށްވުރެ ގިނައިން ނަގައިގެންނުވާނެ މި ވިދާޅުވޭ. ދެން އަނެއް 2 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހޯދާނީ ކޮންތާކުން ތޯއޭ. ދެން އޮންނާނީ ގޮތަކީ ހަމައެކަނި ރިޒާވުން ފައިސާ ނެގުން. ރިޒާވުގައި މިއަދު ވެސް ހުރީ ހަމަ ގާތަށް 90 ވަރަކަށް މިލިއަން ޑޮލަރު. އަޅުގަނޑުމެން ނުހަނު ދުވަސްފަހުގެ ތަކެތް. އިމްޕޯޓުކުރި ތަކެތި، ދެން މިކަމާ ވާން އެއް ކޮމިޓީ މި އަންނަ އަހަރު މާކެޓް، އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަންގައި ބަޖެޓު ހުއްޓުމަކަށް އަދުން. ބަޖެޓު ނުހިނގާނެ. މުސާރަދިނުމުން ހަރަދުތަކުން ނުކުތުމުން. އެހެންނަމަވެސް ދެން ވިސްނަން މިނިސްޓަރު ކުރައްވަންޖެހޭނެ ކަމަކީ މާލިއްޔަތު ޓްރެޜަރީ ހިފާފައި، މިއަދު ކުރައްވާފައި ފައިސާ ހޯދުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިން ފާހަގަކުރެއްވި ފަރާތް ދިނަ ބޮންޑުތަކުގެ ވިއްކުމަށް، 2012 ވަނަ އަހަރު ބޮޑު ވިއްކައިފުން އަހަރެއްގެ ތެރޭގައި ވަކި 740 ނޫނީ 720 މިލިއަން ރުފިޔާ އެ. އެކަމަކު އާމްދަނީގެ ގޮތުގައި 4900 މިލިއަން ރުފިޔާ ގޮތުގައިކަން 4.9 ބިލިއަން ރުފިޔާ އިތުރަށް މި އޮތީ ބަޖެޓުގައިކަމާ. އަޅުގަނޑު މިއަދު ވެސް ކަނބޮޑުވަން، ބަޖެޓު ކޮމިޓީ އިން ފެނުނު ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ދިރާސާކުރެއްވި މިކަން ފާހަގަކުރައްވާފައި ނުހުރި. އަޅުގަނޑު ސަޕްލިމެންޓަރީ ބަޖެޓު، އިދާރާތަކުގެ ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ އިދާރާތަކުގެ މުސާރައިން މިހާ ނުކުމެވެސް ތ ބޮޑުވުމަށް މިކަން ފާހަގަކުރެވުނީ. މާލިއްޔަތު ވުޒާރާ ހިފާފައި ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު މި އަހަރު 5.3 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ޓީބިލް ވިއްކާފައި އޮތްކަން ބަޖެޓު ކޮމިޓީ އަށް ފާހަގަކުރެވުނީ. އަދިއަދި ވެސް ރިޕޯޓަކު ނުވޭ. މިކަހަލަ އެތައް ކަމެއް އެބަ އޮތް އިނގޭތޯ. އިދާރާތަކުގެ ރަޔިސް، އިދާރާތަކުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން އެސް.ބީ.އައި އިން ނަގާފައި އޮތް 100 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ތެރެއިން 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ދައްކަން އެބަ ޖެހޭ 50 މިލިއަން ޑޮލަރު ފަސްކުރައްވާ ވަރަށް ދައްކަންޖެހޭ އެއްޗެއް. މި ދައްކާން ފާހަގަ އެއް ވެސް ނުވޭ. ކޮންމެހެން ނުކުރެވިގެން ދައްކަނީ.

މިކަން ފާހަގަކޮށްލެވިދާނެއެވެ. މި ރިޕޯޓު ނެތް މި ވާހަކަ އެއް އިނގޭތޯ. ހަމަ އެގޮތުން އެމް.އެމް.އޭގެ ވޭޒް އެންމެ މީނަސް އެކައުންޓުން ނަގާފައި އޮތް ދަރަނީގެ ތެރެއިން 958 މިލިއަން ރުފިޔާ މި އަންނަ އަހަރު ދައްކަންޖެހޭ. އެއީ ވެސް ނެތް. ބަޖެޓުގެ ނެތް އެކަން ވާހަކަދެއްކޭ އެއް ވެސް ނެތް ބަޖެޓުގައި ރިޕޯޓުކަ. ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރައްވާފައި ހުރި. ނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ދަރަނިކުރެވިފައި މި ރިޕޯޓުގައި ދޭހަކޮށްދޭ ނޫން. އެހެންކަމުން މި ރިޕޯޓުކަން އަޅުގަނޑު ބެލިޔަސް ހަމަ ނުކުރޭ. އެހެން ދަރަނިވެރިވުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަނީ އަޅުގަނޑުގެ ދައުލަތުގެ ކުރިން ބަޖެޓު ހުށަހެޅިއިރު އޮތީ ޖުމްލަ މަޝްރޫޢުތަކުގެ މަސައްކަތްތަކަށް 750 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެކަމަކު ބަޖެޓު ކުރިން ކުރެވިފައި މަސައްކަތްތަކުން ބިލްތައް ދައުލަތާ ޖެހިލުވުނު ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ދިނުމަށް މިލިއަން ރުފިޔާ އެބަ އޮތް ބާކީ. ދަނޑި އެއީ ކުރެވުނު ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު ދަރަނި އެގޮތުން، ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް އެއީ މަސްޖިދުތަކުގެ ޕްރޮޖެކްޓް ނޫން. އަޅުގަނޑު މިހާރުވެސް ހަމަ ވަރަށް ދެކެނީ ވަރަށް އެކި ދަރަނިވެރި އެ ތިން ބިލިއަން ރުފިޔާ އަދި އެހެން ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ހިސާބުކުރުވުނު އެއްކޮށް ނޫން. ދެން އަޅުގަނޑު އެ ދުވަހު ވާހަކަދައްކަމުން ވެސް ބިޔަފަރި ރައީސް ދައުލަތުގެ ވާހަކަ ދެންނެވިން. ކޮމިޓީގެ ބަޔަކުގެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު ބަޖެޓު ކުރިޔަށްގެ ދަރަނިބާރު ސަރުކާރުން ދިނުމަށް. އެ މަސައްކަތްތަކުގެ ވާހަކަ އެބަ އޮތް ހިސާބަށް. ދެން 5 މިލިއަން ރުފިޔާ ކަންކަންގެ އޮތީ އެއީ ހަމައެކަނި ވަކި ވެސް އެކަން ވާން ވެއްޖެ ނޫން. ދެން ޖެހޭ ދެން އަންނަ އަހަރަކު އަޅުގަނޑުމެން އަދަދުވެސް މަސައްކަތްކޮށްގެން ބިޒްނަސް ރައީސް މިއާ ދެއްކެވި. ބިޒްނަސް ރައީސް. މިގެއިންދުން އަޅުގަނޑު ވާހަކަދެއްކުމުން މިނިވަން މަޖިލީހުގެ ސަރުކާރު. އެ ބަޖެޓުން އެ ފިނޭންސް ކޮމިޓީ އެކު ފަރާތްތަކުން ފާހަގަ ކަނޑައެޅިފައި ހުރި ޤާނޫނީ ޢަމަލު އެދުންތަކެއް ދިމާވެގެންދާން ފެނިގެން މިނިސްޓަރ އިން ދުސްތޫރީ އޮތް މި ބަޖެޓުން.

ނޑިވަރަށް ދައުލަތުގެ ގެންބޮޑު މުއައްސަސާ ނަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ސަރުކާރާ ބިޒްނަސް ރައީސް. އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ދަންނަވަން ޤާނޫނު، އަޅުގަނޑު އެންމެ ކަންބޮޑުވަނީ 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ގުދުރަތީ ދައުލަތުގެ ހަރަދުތަކުގެ ފުރިހަމަ ބަޖެޓުގެ، މިބޭ އާމްދަނީ އިން ފުރިހަމަ ބަޖެޓުގެ އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތް ހުށަހަޅާ އައިސްލަންޑިޔާ. އެހެން މި ގެންގުޅޭ ވެއްޓެމުން ހުރި ބޮޑުވަމުން އަދި އަޅުގަނޑުމެން ދައްކަންޖެހޭ ޕްރޮޖެކްޓް ބަޖެޓާއިދާރާގައި 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ވެދު ތެރެއާ ހަމައެކަނި އަންނައިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިވެހި ދައުލަތުގެ ރައްސާމާލީގައި ރައްކާކުރެވިފައި ހުރި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހުރި އެއްޗެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ އާރާމު ފުރަތަމަގެ އާލާމްތަކުގެ ގޮތުގައި އާރާމު ފުރަތަމަގެ މިފޮށިއާތުގައި ހުރި އެއްޗެއްސަކީ ވެސް ވެސް އެބަ ދަތިވޭ. 30 މިލިއަން ޑޮލަރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޚަރަދުގެ ނުޖެހިގެން ރިޒާވު ދައްވައިގެން ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ. އެހެންވީމާ، 30 މިލިއަން ޑޮލަރު ދިވެހި ރާއްޖެ އަށް 10 ދުވަހުގެ ކާބޯ ގެނައުމަށް ފުދޭ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ 10 ދުވަހުގެ ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެން އިމްޕޯޓްކުރާ ގުދުރަތީ ތިރާސާ މިލިއަން ޑޮލަރުން.

އެހެންވީމާ، މިފަދަ ހާލަތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ފެއްޓިއްޖެއްޔާ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މީ ސުވާލީ އަހް ފަހުގައި އަށްވަނަ އަހަރު ކަންނޭނގެ އަޅުގަނޑުމެން މި ފާހަގަކުރަނީ. އެފަދަ ހާލަތްތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެން ކުރިމަތިވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން އެ ހާލަތުން އަރައިގަންނާނެ ގޮތެއް ނޭނގޭ. އެހެންވެގެން މި ބަޖެޓަށް ވޯޓުދޭއިރުގައި އަޅުގަނޑު ކަންބޮޑުވޭ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާގެ ކަންތައްތަކެއްހެން އެބަ ހުރި ހިމެނިފަ. ކުނިކޮށީގެ ނަރުދަމާއި ބަނދަރާއި ކޯސްޓަލްޕްރޮޓެކްޝަނާ މިކަހަލަ ބައެއް ކަންތައްތަކެއް ހިނގައިފައި އެބަ ހުރި. އަދި ހަމަ އެހެންމެ ސްޓޭޑިއަމުގެ ސަރަހައްދާ އަހު މިކަހަލަ ބައެއް ކަންތައްތަކެއް ހިނގައިފައި އެބަ ހުރި. ސްޓޭޑިއަމުގެ ސަރަހައްދާ އަހު އަރައިދުރުވުމުގެ ބައެއް ދިރި ކަމެއް، ކަރަންޓާ މިކަހަލަ ބައެއް ކަންތައްތަކެއް ހިނގައިފައި އެބަ ހުރި. އަދި ހަމަ އެހެން ކަރިންފިތިގެ ބަނދަރުގެ މަސައްކަތާއި ކަފުސްހުމުގެ ކަންތައްތަކެއް ވެސް ހިނގައިފައި އެބަ ހުރި. މި ކަންތައްތަކެއް ހަމައެކަނި ހިނގައިފައި ހުއްޓަސް އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށްގާތް ނުކުރެވޭ 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުން މި ކަންކަން ފޫބެއްދުން ކަމަކަށް. އެއީ ނުލިބޭ އަމްދަނީ އަށް، ދައުލަތުން ލިބެންއޮތް ހުރަސްކަނީ. ދައުލަތަށް އަމްދަނީ ލިބެން އާ ގޮތްތައް އަޅުގަނޑުމެން އިތުރުކުރަންވެފައިވާ ދަނޑިވަޅެއްގައި މިއަދު އެ ގޮތްތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ހުށަހަޅައިދެވޭތޯ. ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާއަކީ އަޅުގަނޑުމެން ބަރޯސާވާ ދާއިރާއެއް ކަމުގައި ވެގެން ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާ އޮތީ ބަރޯސާކުރެވެނީ. އޭގެ ބަދަލުގައި އިސްވެރިވެ، އާ ގޮތްގޮތް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒުވާނުން އުފައްދައިގެން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒުވާނުންގެ ވަޒީގެ އިމުކާނުން ކަންތައްތަކާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވައުދުގެ ކާސް ހިފޯ ރަނގަޅުކަން އައްފެސް ކަހަލަ ގޮތްގޮތް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނިވެސްނާ. އެހެންނަމަވެސް މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒުވާނުން ދަރަށްވުގެ ބައު ފަސްހުރުމައް އިސްޖެކިބަކުރުވ ގޮތްވެސް ފެނުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒުވާނުންގައި އިސްތުހަރަން އިމުރުވިގެންގޮސް، މުދަލާއި ހިފަމުގެ އަދު އަމްނުވާ ހިސާބަށް ދަން ކަހަލަ ގޮތަކަން ބަޖެޓު އުފެހައިފެމު މި އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް. ދެންމު އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޖުތަމަޢު ފިޔަވަޅުގެ ކަންބޮޑުވުމެއް ހަހަގަކުރަށްފަވާއިލު، ޖިބިމު ފިއްލި އިރުގައި މާލިއްޔަތު ހުސްނާ ހިރުހަނު ގަމުގަސްޓެކަން 5 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ޖިބިމު ފުމުފިރުއަ އަހަރު ފިއްލިފައި އެބަ ފިއޭ. މި ސުފިމު އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމު ބަޖެޓ ކަމިޖީގެ. އެ ސުފިމު އަޅުގަނޑުމެން ފިންނަސް މިސިސްބަރު އަދިހުގައި ފިސް އެ ސުފިމުގެ ކަންބަޖެޓުން އަޅުގަނޑުމެން ހިސްސާކުރިމު. އަދިފިސް އެ ގަސިކުފިންގެ ފުޖީގެ ފިންބަރުގެ ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑުމެން އުފެއްޔަމު ކަމިޖީގައި ފިސް މި ގަސައްކަތްތައް ކުރަސަން. ސަފަބަރަ އަޅުގަނޑުމެންނަން ޖިބިމު އަބަދުފިސް ފިއްލިރަން. ޖިބިމު ފިއްލިއާ، މި ޖިބިމު ގިމުއަރަ ފިސް ފިން. އެ ޖިބިމު އަނެއްކާ އަޅުގަނޑުމެން އަދުކުރަން ފިސް ގަކަން. ކަންމު ފަހަރުކު ޖިބިމު ގިމުއަރުވާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަން އެ ޖިބިމުގެ އަނެއްކާ އަޅުގަނޑުމެން ގަންގިން، އަޅުގަނޑުމެން މިކަން ފުދައްދަންފެއްގެއްއާ ދުވަސްވަކައްއަން އަޅުގަނޑުމެންގެ ފައުމު އްނާނީ ކަން ހަހަގުއްގައިމޯ؟ އިއްގަމުމިރި ރައިސް. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ކަންބަޖެޓަންގަސް ބުރުގެ ފަރާމުމަކަން ޖިބިމުފިއްލަން ހުފައިރާއިރުގައި އުދައާ އަޅުގަނޑުމެންގެ މުރި

ޤައުމު ބޭރުގެ އުންމު މަހުޖަނުއްގެ ބާރުގެ ދަށުގައި ކޮންޓްރޯލްކުރެވޭ ހާލަތަށް ހިނގައިދާނެ. މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމުގެ ސިޔާދަތާއި ސަލާމަތަށް ގެއްލޭ ހާލަތެވެ. ޖީ.އެމް.އާރު މިހެން އައިސް މިތާ އެއަރޕޯޓު ހިފުމަކާ ނޫން ދިވެހިންގެ ސިޔާދަތާއި ސަލާމަތަށް ގެއްލުނީއެވެ. މާލަމާ ދިވެހިންގެ އާއްމު ފަރުދުންނަށް ދުސްތޫރު ދީނީ ބޭރުގެ ފަރާތްތަކުން އަޅުގަނޑުމެން ޗެކު ގަނެގެން ކަމަށް ވިސްނަމަ، އެއްކަލަ ޗެކު ގޮތް މިހާގެ މައްސަލަ އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޅި ޤައުމު ބަރުސާވެގެން އޮންނަނީ ހާލަތެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިމަތިވަމުން މި ދަނީ. 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނައިލާއިރުގައި 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން ޖީ.ޑީ.ޕީގެ 100% އެބަ ދަރާ. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މި ރިބޭ ޖީ.ޑީ.ޕީގެ އެކްސްޓަރނަލް ޑެޓްގެ، ޤައުމީ އެކްސްޓަރނަލް ޑެޓްގެ ނިސްބަތުން 82% ދަރާ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީ ބައެއް ބޮޑުވެގެން ސަރުކާރުގެ އިންގިމި އަޅުގަނޑުމެންނާ ދުރު އެބަ ދިޔައީ ޕްލޭނިންގް އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓު ކުޑަކުރަން ހިފިމަ. ދަންނަވަނީ. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ކުޑަކުރަން ހިމާޔަތްކުރަންޖެހެން. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ކުޑަކުރަން ހިމާޔަތްކުރާގޮތަށް މާލަމާ ދިވެހި ޤައުމު ސަލާމަތްކުރެވޭނެ. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ކުޑަކުރަން ހިމާޔަތްތަކަށް ސަރުކާރުގެ ޚަރަދުތަކުގައި އެކަމަށް ރުފިޔާ މަދުކުރެވޭނީ. އެކަން މާލަމާ ޖެހިލާގެ އަދި ކަމެއްމީ. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުގެ ޚަރަދުތަކުގައި އެކަށް ރުފިޔާ މަދުކުރެވިގެން، މާލަމާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަނުގައި ބާގަރު އެއްކަލި އިމުފިޔާތުކުރެވިގެން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައިން އެކްސްޕެންސް ބަރުސާވާއި ގޮފަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުކުރެވޭނީ. އެހެން މުމަވުގެ އަގު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޕިރިކުރެވޭނީ. އެހެން ރައްޔިތުންނަށް މިބާ މުސާރަ އިން އެ މިހުންނަށް އަމުފުރަށް ޕަކަޕި ގެނވެގެން އަނގަހައި އަދި މިހާކުރެވޭނީ. މި ނިސްމުމަވެ އިންޕިހަޕ އަހަރެގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުސް ފަސޯަ ނިސްމުސްޕަގައެ ނުން. އެގެންނަމަވެސް މި ނިސްމުސްޕައި މިއަދު ކޮންގުވެސް މިހަކު ނަގުންވުއްގެ. އެ ނިސްމުސްޕައި ނިސްމަން ޕިޕި ބައަވެ އެމް.ޑީ.ޕީ މިހުން. އެއި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ޤައުމުގެ އިގުތިސާދު އެނގޭޕެވ. މި އިގުތިސާދު އަޅުގަނޑުމެން ހަނގަމުކުރުމަން ޖަކައި އަޅުގަނޑުމެން ގުމުޕައަދު ކަނޑައެޅު. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ އެ ވިމުގުވާ ހަން 30 އަހަރު ނިމިގެން ދިހައިރުގައި ފުނައް ނުމު، ނަރުދަހާ އެއް ނުމު، ބަނދަރެއް ނުމު އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕަނޕައު. މި ހިހާ ހިމުމުޕައު ހައްހިޕުން އެބަ ބުނުނު. އެނަމިހާ، އެކަމަން ޖަކައި އަޅުގަނޑުމެން ގޮނައި އިކުސްމުވު މީއުމުއް. އެހެއިވެބ ހުބަނަހިސާހުގެ އެސްވުން ޕަންޕަން ޕަހައްމުކުރުވުން. އެހެންނަމަވެސް އެ އެސްވު އުގުފުއްގުރައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވިހިނއްޕު މި ކަންޕަކްޕައް ކިރި. އެހެންނަވިގެ، މިއަދު ވިސްގަވައިގަނހަވަންޖުރު މިޕަގައި ގޮވިއްހަމު ކުމިޖިގައި ޕިއްބުވި ބައްއު ބާބަން ސިހިނސި ސަބަބުތަކާ ޖަކައި ޖުކިސަހިގެ މުސްގަހަޕައު 400% ބުޖުކުރިމި، އެގެ ނޫފު އަސަރު ދިވެހި އިގުތިސާދަން ކުރަން، ކުރަން، ކުރަން އަޅުގަނޑުމެން ބުންބުން އައުގެ އެކަން ކުރުމުގެ ނޫފު އަސަރު މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ އިގުތިސާދަން މި ކުރަނި. ދަންނަވަނީ. ނިވިހާސް ފުހައުމުޕަކައި ޖުސްވަހިގައި ޕިއްބުވި ފުހައުމުޕަކަން މުސްގަހަޕައު ހިއްވައިވިމަ، ސިވިފު ސަގަވަންބުންނަކަން މިއަދުކު އިއުރު އެ މިހުންގެ

މުސާރަ އިން ގެއަށް ގެންދިޔަ މުދަލެއް މިއަދަކު ނުގެނެވޭނެ. އަދި އާގެ އިންފްލޭޝަންގެ ނަތީޖާއަކަށް ވެގެންދަނީ ޕްރައިވެޓް ސެކްޓަރުގެ މުސާރަތައް ހިއްލަވަންޖެހުން. އެ ހުރިހާ އެއްޗެއް އަގުބޮޑުވެގެންނަން ބައަރުދުވަސް މި ޖެހުނީ އާދައިގެ ދިވެހި ކާންބުއިމަކަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންނަވަނީ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސީ ވާދަވެރިކަން އަޅުގަނޑުމެން ދުކުންރާގަރި، ޤައުމީ މަސްލަހަތުގައި މި ބަޖެޓާ ގުޅޭ ވިސްނަންވާއްޖޭ. ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވެސް ވިދާޅުވޫ ބަޖެޓު ބޭސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭ އާމްދަނީއަކުން ދަރުޓުގާވުން ނުޖެއްސޭ. އިޤްތިޞާދީ ޚަރަދޭސް. އެހެންވީމާ މިއަދު ހިނގާބަލާ އަޅުގަނޑުމެން ކޮށްލު ޚަރަދުކުރު ވާހަކަދަކާ 3 އަހަރު ބަދުނުގާދުލުކުރުގެ ބަޖެޓުގައި، ވާތްވަރިޔަ 35 އަހަރުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖެ އަށް ކުރިމަތިވި ހުރިހާ މުސީބާތަކުން މި ޤައުމު ސަލާމަތްކުރުމަށް ޖަހައި އެންމެން އަތްކުރި އާލާފައިގެން މަސައްކަތްކުރަން. އެ ވަގުތު މި އޮތީ އަދިއްސަ. މި ވަގުތު އަޅުގަނޑުމެން ބާކީކޮށްލައިފިއްޔާ މާދަމާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖެ އަށް ސިޔާސީ އެއް ނުރައްކާ މި ރާއްޖެ އެއް ނެތިދާނެ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ޝުކުރިއްޔާ.

ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލް ޙަމްޒާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އާދޭ! ދިވެހިރާއްޖެއަށް ދިމާވި ސުނާމީގެ ހިތާމަވެރި ކާރިސާއާ ގުޅިގެން ދިވެހިންގެ ގިނަ ބަޔެއްގެ ފުރާނަ ގެއްލިގެންގޮސް ވަނީ. އެހެންވީއިރު އަޅުގަނޑު އެ ފަރާތްތަކުގެ ފުރާނަތަކަށް ސުވަރުގޭގެ ނިޢުމަތް އެދި ދުޢާކުރަން. އަދި ދިވެހި ސަރުކާރަށް އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން، އެ ކާރިސާގައި ގެދޮރު ގެއްލި، އަދި ގެދޮރު ނުލިބިފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ގެދޮރު ހަދައިދިނުމަށް ގަދައަޅައި މަސައްކަތްކުރުމަށް. އާދޭ! މި ބަޖެޓުގެ، ކޮށްބަލާކަން ބަޖެޓު ރިޕޯޓް އެކުލަވައިލާފައި، އެ ރިޕޯޓާ ބެހޭ ގޮތުން ވާހަކަދައްކާއިރުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން ނުކުރަން އެއް އެބަ އޮތް. އެއްގޮތުން ރިޕޯޓުމަގަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ މި ބަޖެޓު ކޮޅު އަށް ދިރާސާ މަސައްކަތްތަކަށް ކޮންމެހެން ކަމަކު ބަލައި އެ ކުރިމަތީގެ މެންބަރުންނަށާ އަދި ހުއްޕަކާރު، މާލިއްޔަތު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން އިބްރާހީމް ކުރެއްވި މަސައްކަތްކޮށްދެއްވި އެ މަސައްކަތްތަކަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރުއަދާކުރަން ވާހަކަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގެންދިޔައީ ބޭނު ހުރި އާއްމު ބަހުގެ، ލިބޭ މިނިވަން ނިކަން ދަރުގެ، ވިޔަފާރިވެރިންގެ ބަދަލުވުން ހުރިހާގޮތް މި ޓެކުހެއް ނުވެސް ވާނެ. އާދޭ! މިގޮތުން އަޅުގަނޑު ދަރުމަވަންތަ ބޮޑުވެސް ކުރެވޭ މި ބަޖެޓު ކުރިޔަށް އެއް ކުރުވުން މުޅިއްސު އެއް މަސައްކަތުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރުވަރު ހިންގުމަށް ކުރުވާ ގޮތަށް 2 ބިލިއަން އިންކުރުވިފައި ވާކަން. އެއީ އަޅުގަނޑު ހިތުން ލިބުނު ކުރައްވުމެވެ. އަދި ހަމައެއާއެކު މިގެއިބުރުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދެއްގެ އުފައްދަނުބުރި މަސައްކަތްވަނީ، ގާއި ބަވަރުން ދެއްގެ ކަންކަން އާރާސްތުކުރުން، ކަންކަން ހިންގުމަށް ޖަހައި އިތުރަށް ގެތުގެސަކަށް 400 މިލިއަން ރުފިޔާ މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވުމަކީ އެއީ ލިބުނު ކުރައްވުމެވެ. އަޅުގަނޑު ހިތުން އަޅުގަނޑުމެން ލިބޭ އެއްބަޔަކަށް ބަލައި،

އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރަނިތައް ކުޑަކުރަން މަސައްކަތްކުރުމަކީ އެއީ އޮތް ކަމެއް. މިގޮތުން ބަލާއިރުގައި މި އަހަރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުން 1 ބިލިއަން ރުފިޔާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރަނީގެ އިންޓަރެސްޓުގެ ގޮތުގައި ދައްކަންޖެހޭ. އަދި ދަރަނި އަނބުރާ ދެއްކުމަށް ޓަކައި 1 ބިލިއަން ރުފިޔާ އަޅުގަނޑުމެން ދައްކަންޖެހޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދަރަނި ބޮޑުވެ، އިންޓަރެސްޓު ބޮޑުވަމުންދާ ނަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ހާލަތު އެއް ދުވަހުން އަނެއް ދުވަހަށް ދަށަށްދާނެކަމީ ހަޤީޤަތެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ފ. އަތޮޅުގެ މެންބަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން ހުރެ، މިއަދު ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރުގެ ހައިސިއްޔަތުން ވެސް އަޅުގަނޑު އަބަދުވެސް ދައްކަމުންދާ ވާހަކަ އެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ދާއިރާ އަށް، މި އަތޮޅަށް އަޅައިނުލެވި އޮތްކަމީ ކަނޑައެޅިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން އޮތީ ބަދަލެއް. ޚާއްޞަކޮށްލަން، ފ. އަތޮޅު ބިލެތްދޫ. ބިލެތްދޫގައި ސަރުކާރުން ބިލެތްދޫ ހިންގުމަށް ޓަކައި، ބިލެތްދޫގެ އަތިން ނަވަމަ ކައުންސިލުގެ އިދާރާ ހިންގުމަށް ޓަކައި އަތިރައް އަޅުއްވަމުންވަގަން އެ އޮފީހުގެ އިންތިޒާރުގަ ވަރަށް ގިނަ ދުވަސް ވެއްޖެ. އަދިވެސް އެ އިމާރާތް ނުވޭ. އެހެންނަމަވެސް މި ފަހަރު ވެސް ބަޖެޓުގައި އިމާރާތް ބިނާ އަތޮޅައިން ވަރަށް އަހަރައް ނަސީހަތް ސަރުކާރުގައި ބިލެތްދޫގެ ބަނދަރު ކޮންނަން ހައްދަވަފައި އެބަ އޮތީ. އަދި އެ ހުއްދަވި މަސައްކަތްކުރުމު މިއަދު ނިންމުމަށް ޓަކައި މި ސަރުކާރުން މަޖުބޫރުކަމަން އަޅުގަނޑު ދެކޭން. ވީއިރު އަކަވާ ބަކް ގޮތުން ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާ. އަޅުގަނޑު ރައީސް ނަޝީދަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. އެ މަނިކުފާނު ބިލެތްދޫގެ ބަނދަރުގެ މަސައްކަތް ފުއްދަވައިދެއްވި ކަމަށް ޓަކައި. އާދެ! ބިލެތްދޫގެ ނަރުދަމާގެ ނިޒާމު، ހައްދަވަދާ ހުރިގެ ބިރުން މަލްއަހަރުވި، ހުރިގެ އައިއަހަރުން ބިޔަރަމަ ދަރި މިއަދު އެއާގެ ސަބަބުން އަސަރުކުރަމުން. ވީއިރު ހަރަށް ނަރުދަމާގެ ނިޒާމަކީ ބޭނުންވާ އޮތްކަމީ އެއީ އަހަރެން މިއަދު ފެންނަން އޮތީ ބަދަލެއް. އެހެންނަމަވެސް މި ބަޖެޓުން އަހަން އަދިވެސް ހައްވައި ޒުންސަވައިނުލެވުން އަޅުގަނޑު ހިތާމައާ އެކު ފާހަގަކުރަން. އަދި ހަމައެއާއެކު ބޯފެނުގެ ނިޒާމު ވެސް އެ ރަށުގައި އޮތް އަހަން. އާދެ! އަޅުގަނޑު ދަތުރުކުރަން ދަންނަވަން ބަޖެޓުން ބޭނުންވަނީ ބަޖެޓުން ބަޖެޓު ތަރަހަން ހަމަހަރުވެ ފަށުތުދު ހިންގުމަށް ސަރުކާރުން އަޅުތަކަހައްވާގައިވާއިރު، އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ބިލެތްދޫ، ފީއަލި އަދި މަގޫދޫ އަށް، މި 3 ރަށަށް އެއްވެސް ކަމެއް ހިމަނާފައި އެކަން ނުވޭ، މިހާރު ހިންގަމުންވަ ކަންކަން. އާދެ! މިގޮތުން އަޅުގަނޑު ބަލައިލަން ބޭނުން މަގޫދޫ. މަގޫދޫ އަށް ބޭނުންވެފައިވާ ބަނދަރުގެ ދުރުއްމުކަން އޮންނަތާ ވަރަށް ވެސް ގިނަ ދުވަސް ވެއްޖެ. ރައީސް މައުމޫން އަދި ރައީސް ނަޝީދު، އަދި ރައީސް ވަހީދު، މި 3 ބޭފުޅުން ވެސް މި ރަށަށް އެއްވެސް އަޅާލުމެއް ނުދީ، ރަށުގެ ބަނދަރެއް ފުއްދައިދީ ނުދެކު އަޅުގަނޑު ހިތާމަކުރާ ކަމެއް. ވީއިރު އަޅުގަނޑު ސަރުކާރަށް މަތަހަން، މި ކަމުގައި ސަރުކާރުން ކުރިއަރަ އޮތް ކަމެއް އޮތަތައި، އަވަސް ކުރުއްވަން ގެންނަސަދުއްވަން. މި ފުރުސަތުގައި މަޖިލީހުގެ ނަރުދަމާ ކޮންޓްރެކްޓަރު ފައިނޭންސިންގެ އުސޫލުން އަޅުއްވައިދެއްވަން ކަމަށް ބަޖެޓުގައި އެބަ އޮތީ. އަޅުގަނޑު މިކަން ފާހަގަކުރީމު. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަ ވަގުތުގައި ކޮންޓްރެކްޓަރަކު މި ކަމަށް ކުރިމަތިލައްވަން ކަމަށް

އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. އަދި ހަމައެއާއެކު [illegible] މިހާރު ހިނގަމުންދާ [illegible] މަސައްކަތް މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި، 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި [illegible] ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. އަދި ސަރުކާރުން އެ މަސައްކަތް ނިންމަވައިދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑުގެ ވަރަށް ބޮޑު އެދުމެއް. އަދި އެ ރަށުގައި ވެސް ނަރުދަމާގެ ނިޒާމު [illegible] ނިޒާމު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވަމުންދާ ކަމެއް. އަދި މިގޮތުން [illegible] [illegible] އެ [illegible] ހަސްފަތާލު ވެސް އެކަށޭނަ މިންވަރަށް ސަރުކާރުން [illegible] އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ވީއިރު، މި ކަންކަން ފާހަގަކުރަން މި ފުރުޞަތުގެ ބޭނުންކުރަން. އަދި ހަމައެއާއެކު [illegible] މިހާރު ބަނދަރުގެ މަސައްކަތް ރައީސް ނަޝީދު ފައްޓަވައިދެއްވާފައިވާތީ އަޅުގަނޑު ރައީސް ނަޝީދަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. އަދި އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible] ރައީސް ވަޙީދުގެ ސަރުކާރުގައި މިކަން [illegible] އަޅުގަނޑު އެދޭ ކަމެއް. އަދި ހަމައެއާއެކު އެ [illegible] [illegible] [illegible] ނިޒާމު ވެސް [illegible] ވެސް އަޅުގަނޑު އެދޭ ކަމެއް. އަދި ހަމައެއާއެކު އެ ރަށުގެ ކަރަންޓުގެ ކަންތައް ވެސް [illegible] [illegible] [illegible] ކަމެއް. މި ކަންކަން ކޮށްދިނުމަކީ އަޅުގަނޑު ސަރުކާރުން އެދޭ ވަރަށް މުހިއްމު ކަންކަން. މި ކަންކަން ފާހަގަކުރުމަށް އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގެ ބޭނުންކުރަން. އަދި ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑު [illegible] ދިވެހި ސަރުކާރަށް ގޮވާލަން، ހިނގުމުގެ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ފައިސާ [illegible]، [illegible] [illegible] އަދިވެސް ދަންނަވަން އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑުގެ ދުޢާ އަކީ ދިވެހިރާއްޖެ [illegible] [illegible] ފަހި މާދަމާ އެއް. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ، އަޅުގަނޑުގެ ދުޢާ އަކީ ފިނޭންސް މިނިސްޓަރާއި [illegible] [illegible] މި ބަޖެޓު ހިނގުމުގައި ރަނގަޅު މަގުދައްކާދެން. މި ބަޖެޓުން ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ހެޔޮގޮތް މިންވަރުކުރުމުން. ޝުކުރިއްޔާ. ވައްސަލާމް ޢަލައިކުމް.

ކުޅުދުއްފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާމިރު ވާހަކަދައްކަވަމުން:

ޝުކުރިއްޔާ. [illegible]! މިއަދަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ޤައުމަށް ވަރަށް ހިތާމަވެރި ދުވަހެއް [illegible] ދުވަހަކަށް ވާތީ، އެ ދުވަހުގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ދުނިޔެ ދޫކޮށްފައިވާ [illegible] ތަޢުޒިޔާ ދަންނަވަން. އަދި މި ހިތާމައިގައި އަޅުގަނޑު ބައިވެރިވާ ހާލު. [illegible]! 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު މި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅި، މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތް ނިންމުމަށްފަހު، ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓު މި މަޖިލީހަށް [illegible] އަޅުގަނޑު ވެސް ޝުކުރުދަންނަވާ ކަމެއް. [illegible] އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ [illegible] މަޖިލީހުން މި ބަޖެޓު [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓުގައި ވެސް އެބަ [illegible] [illegible] ގިނައިން އަދި ބަޖެޓު [illegible] މި [illegible] [illegible] އެއްވެސް [illegible] ނެތި، [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible]، އަޅުގަނޑުމެންނަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ނުޖެހެން. އެއީ އެހެން މި ދަންނަވާ ސަބަބަކީ މި ބަޖެޓު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅި، ކޮމިޓީން އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކޮށް ނިންމުމަށްފަހު ކޮމިޓީން އެކުލަވާލި ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ޕްރޮގްރާމުގައި ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތައް ހިމެނިފައިވާ ގޮތަކީ ބަޖެޓުގައި ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތައް ހިމެނިފައިވާ ގޮތާ އަޅައިބަލާއިރުގައި މާ ބޮޑު ތަފާތު އޮތް ގޮތެއް ނޫން. ހަމަ ދާއިރާތަކަށް، ރަށްތަކަށް ތަރައްޤީކުރުމަށް ބަހައި 50 ހާހުން، 1 މިލިއަނުން، 1 ލައްކައިން، 2 ލައްކަ އިން މިގޮތަށް އެބަ ހުރި ކަންތައްތައް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ތަންގައި އެނގޭ ބޮޑެތި ފާހަގަކުރެވުނު މި ބަޖެޓަކީ އެކުލަވާލެވިފައިވަނީ އެއްވެސް ވިސްނުމެއް ނެތި ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޖެޓެކޭ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މި ނޫން ގޮތަކަށް މި ބަޖެޓު ހުށަހެޅުއްވިނަމަ މިއަދު މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތުން ސާބިތުކޮށްދެވިދާނެ ހިނގައްޖެ. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން މި ފާސްކުރީ ފެންނަން މިނިސްޓްރީން ފޮނުވާފައިވާ ބަޖެޓާ މި ނޫން ގޮތަކަށް އެއްވެސް ބަދަލަކާ ނުލައި ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ހަމަގައިމު ވެސް ޤަބޫލެއް ނުކުރަން. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓު ހުށަހެޅި، ސަރުކާރުން ބަޖެޓު ހުށަހެޅި އަދަދު 16.9 ބިލިއަން ރުފިޔާ އަށް ބަޖެޓު ބޭނުންކުރަން ބަލައި އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅީ. އެހެންނަމަވެސް ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުން މި މަޖިލީހަށް ބަދަލުގެނައުމަށް އަޅުގަނޑު ހިތާމަކުރަން. އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަކީ ކޮމިޓީން އިޞްލާޙު ބައިތައް ރިކަރަންޓް ހަރަދުން އުނިކުރުމަށްފަހު، ރިކަރަންޓް ހަރަދުން އުނިކުރުމަށްފަހު ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ ތެރެއިން އުނިކުރުމަށްފަހު 16.9 ބިލިއަން ރުފިޔާ އަށް ބަޖެޓު އިޞްލާޙުކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅީ. އެހެން މި ދަންނަވާލީ ކަމަކީ އަޅުގަނޑު ވެސް ޤައުމީ ނަޒަރުން ވިސްނާފައި، އަޅުގަނޑު ވެސް އިޤްތިޞާދީ ނަޒަރުން ވިސްނާފައި، އަޅުގަނޑު ވެސް އިޤްތިޞާދީ ބޮޑުވެރިންގެ ވާހަކަތައް އަޑުއަހާލީ. އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަންޖެހޭ މިއަދު ސަރުކާރު ހިންގުމަށް ބަހައި އޮތް ކުންފުނިތަކަށް ވެސް އިޤްތިޞާދީ ބޮޑުބޮޑު އަދަދުތަކެއް، ދ ކުންފުނިތަކުގެ ތަރައްޤީއަށް ބޮޑުބޮޑު ބަޖެޓް ދިނީ ކުންފުނިތަކަށް. އެހެން ކަމުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ހިތްއެދޭ މިއަދު މި ސަރުކާރުން ކޮންމެ ފަހަރަކު ބަޖެޓާ އެއްވެސް ވަރަކަށް ވިސްނައިނުލާ ދިނުމެއް، ހާރާވެއް ނުވި ކޮންމެ ފަހަރަކު ބަޖެޓު ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުގެ ސަރުކާރު ހަމަގައިމު ވެސް ފާހަގަކުރަން. ދަރަނި އެއް ބޮޑު އެއް ވަރަށްއަރާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިއަށް އޮތް މުސްތަޤްބަލުގައި ވެސް ހަރަދު ކުޑަކުރުމަށް ބަހައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަންތައްތަކުގެ ފުރުޞަތު ބޮޑު ބަޖެޓު ފޯރުކޮށްދިނުން. މިއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ދައުރުގައި ވަރަށް ގިނައިން އިތުރު އަރައި. ސިޔާސީ ދުވަސްވަރާއި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ދުވަސްވަރުންނާ އަދި ސަރުކާރުތަކުންނާ، އެކިއެކި މުއައްސަސާތަކުން ތާއަބަދު ދައުލަތުންނާ ވާހަކަ އެއް. އެހެންނަމަވެސް ހިތާމައަކީ މި ބަޖެޓުގައި އާބާދީ އިންވެސްޓްކުރެވިފައި ބަހައި އަޅުގަނޑު އެ ދާއިރާއަކަށް ނިސްބަތްވާ ކުޑަކުދި ދާއިރާ. ކުޑަކުދި ދާއިރާގެ ކުޑަކުދި އަދި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މިއަދު މި ފާހަގަކުރާ ދުވަސް، ސުލްހީ އަށް ފަހު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަންތައްތަކުގެ ތަޖުރިބާކުރެވުނު ދިމާވި ހާލަތު އެންމެ ބޮޑެތި ދަތިތަކަށް، އަ ރަނގަޅުކުރުމަށް ބަހައި އެންމެ ބޮޑު މަރުހަލާ އެއް ދީ ދަރަނި. އެގޮތުން

މިހާރުވެސް ވަނީ ދު ރަށްގެ ރައްޔިތުން ކުރަމުންދަކަށް އާބާދުކުރުވިޔަ. އެހެން ކަމުން މި ބަޔަކުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ކޮމިޓީ މަސައްކަތުގައި ގާބިލުކުރުވިގެން ދިރާއި ބައެއް ފިޔަވަޅުން ވެސް އެ ކަމަށް މާ ބޮޑު ކަންބޮޑުވުންތަކެއް އޮތުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިއެރުމުގެ މަޤްޞަދުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އުއްމީދުކުރެވޭ ބަޔަކުގެ ގޮތުގައި އިރުއިރު ބޭބޭފުޅުން ސިފަކުރެވުނު ތަން. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ އަޅުގަނޑު ހިތާމަކުރާތާ އެކާ. އެހެންނިވާ، އަޅުގަނޑެކަން ނުމުންނުވުން އާބާދީ އެއްވަރުކުރުމަށް ބަޔައި މި މައްގާ ވަރަކަމަކަށް ބަދަލުވެ އިސްކާނުމަގައި ނިޔަމުގައި މައްގާ ވަރަކަމަގައި. އެހެން މިމުންނިތި އަޅުގަނޑު ވުން މުޙިއްބާ އެއް ކަމުންދާ ބަސައް ކަމުންދާ ކެޔަމުދާގައި އެކް.

އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މީގައި ހުރި ގޮންޖެހުންތައް މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ޝުއޫރުތުވަސް ވަރަށް ގިނަ މަސްއޫލިއްޔަތެއް އެބަ އޮތް. ސަރުކާރުން ވިސްނުމާއި އޮވެ ވެސް ހަމަ އެއް ދުވަހުގައި މިކަން މަސައްކަތްކުރަން ބޭނުން. އަޅުގަނޑުމެން ފަށައި ވަރަށް ބޮޑުތަކެއް ނިންމުނުއިރު އިޖްތިމާއީ މަސައްކަތްތަކުގެ ހަމަ ގޮތުގައި. އަޅުގަނޑުމެން ފަށައި ވަރަށް ބޮޑު ކުރިއެރުންތަކެއް ހާސިލުވެގެން މިގެންދާ ކަމުގެ އެއްވެސް ވަރަކު، މިދިޔަ ދުވަސް މުއްދަތުގައި އެއްވެސް ވަރަކު އަޅުގަނޑުމެން ކަންކަން ނުކުރެވި ދިޔައީ ތިބިފަހަރު ކަމަކީ ހަމަ ހުރިކަމުގައި ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް، އަޅުގަނޑު ކުރީގައި ހިމެނިފައިވާ މުންބަޔެއް ކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރިން.

އެހެންނަމަވެސް، އެ ކަންކަން އެންމެ އެތައް ގޮތަކީ އެޖެހިއިރުގައި އެ ކަންކަން ކުރެވިގެންދާ ތަނެއް ނުފެނޭ. ކުރިން ފޮނުވައިކަން އަތުތަކުތަކެއް ބަހައިލިފައި، އަތުތަކަށް ޖަހައިގެން އެހެރިތަކުގައި ހަމަ އެއްކަލަ ފިނިސް މިނިސްޓްރީން ތަރުބިއްޔަތުގެ ބާބުތަކުގެ ހަރަކާތްތަކުގައި ތަޢުލީމީ މަސައްކަތްތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހިފެހެއްޓުމަށް ހުރި ކަމެއް އެއްވެސް ތަފާތު ނެތް.

އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ތަންކޮޅެއް އަޅުގަނޑުމެން މި ތައުލާ ފުރަތަމަތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ކަންކަމުން ވިސްނާލަން. ތަން ތަފާތު ކަމެއް ކަމަކީ އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ކުރަންފެށި އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޔަކު ބައްދަލުކުރަން ބޭއްވި ނަތީޖާ ބަޔަކު ފުރަތަމަ ފެށުނު ބޭއްވި އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ހައްޤުތަކުގެ މަޖިލީހުން ފުރަތަމަކުރެވުނު، ޕްރިސްކޫލު ހިންގުމާ ބައްޔާ ޝާމިލުވޭ. އަޅުގަނޑު ނަމޫނާ ކަމަކީ މިހާރު އެ ޝާމިލުވެ ބަލާ ދިރާސާކުރުން ޕްރިސްކޫލު ހިންގުމުގެ އެންމެހާ އިދާރީ ހައްޤުތަކާ ހަމަ ޕްރިސްކޫލުތަކަށް. ކުރުން ސްކޫލުތަކުގެ މިފަދަ ހަމަހަމަ ހުރިއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ވިސްނާލަން. ކަމީ ޕްރިސްކޫލު ތަކުން ކުރުން ސްކޫލުތަކުގެ މުއައްސަސާގައި ހިނގާ ކުރުން ޕްރިސްކޫލުގެ ކަނޑައަޅާ ބެލެހެއްޓުން. އެކަމަކު އެންމެ އެތައް ކަމެއް ނުވެ، އެކަން ކުރެވިގައި ކަމީ. އަޅުގަނޑު މިއަދު ވަރަށް ބޮޑަށް ވިސްނައިދޭކަށް ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް މިއީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މިސާލަކަށް ތިރާވަހުން ހަމައަށް ބޭނުމެއްނުވި ކަނޑައެޅުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންޖެހޭ ހައްޤުތަކުގެ މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ ކަމަކީ ތަރުބިއްޔަތުގެ އާދަޔާ އިސްލާހު ކުރުމެވެ. އާދަޔާ

އިތުރުކުރެވޭނެ ގޮތްތަކެއް [illegible] ބަލައި މިހާރުވެސް ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި އާމްދަނީ އިތުރުކުރެވޭނެކަން މީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަކީ ގިނަ މެންބަރުން މި ތަނުގައި [illegible] ކަންތައްތަކެވެ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މިދިޔަ 3 އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ވެސް މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ބަޖެޓު ހުށަހަޅާފައި އޮތީ މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އާމްދަނީގެ މައްޗަށް [illegible] ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޖެޓުތަކެވެ. އެނޫން ގޮތަކަށް އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ މި މަޖިލީހުގެ ހަޔާތުގައި މި މަޖިލީހަކަށް [illegible] ބަޖެޓެއް [illegible]. އެކަމަކު މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ ކަންތައްތަކީ ކުރެވޭނެ ކަންތައްތަކެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ އިންސާފުވެރި ނިޒާމަކަށް ވާނީ ސަރުކާރުން ހިންގާ ބަޖެޓު ސަރުކާރުން ހިންގުމަށް ބަލައި [illegible] ނޫން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބަޖެޓު [illegible]. މީގެ ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް [illegible] [illegible] ކުރަމުން އައި ނަމަ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ވާހަކަ އެހާ ބޮޑަށް ދައްކާކަށް ނުޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަނީ ސަރުކާރުން [illegible] [illegible] ބަލައި މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޖެޓަކީ މި [illegible] އެންމެ [illegible] ބަޖެޓެވެ. އެ ބަޖެޓު 16.9 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ގޮތުގައި ހުށަހެޅި އެއީ [illegible] [illegible]. އެހެންނޫނަމަ 18 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް މި [illegible] ހުށަހެޅިގެންދާނީ. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ރައްޔިތުންނަށް [illegible] ބަލައި ސަރުކާރުން ހުށަހެޅި ވަރަށް އިންސާފުވެރި ބަޖެޓެކެވެ. މި ބަޖެޓުން [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު [illegible] މަޖިލީހުގެ [illegible] ހައިސިއްޔަތުން [illegible] [illegible] ނޫން. އެހެންނަމަވެސް މިއަދު މި މަޖިލީހުން މިފަދަ ނިންމުމެއް ވެސް [illegible] [illegible] [illegible] ބަލައި ސަރުކާރުން [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު ހަމަ ޝުކުރު ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 11ގައި މިއަދު މި އޮތީ 2013 ވަނަ އަހަރު ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ހުށަހަޅުއްވި ރިޕޯޓުގެ ބަހުސް. މިހާތަނަށް ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގެން ޖަލްސާއަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތުއަރުވައި މި ނިމުނީ. އެހެންކަމުން، އެޖެންޑާ އައިޓަމް 11 ނިމުމަކަށްގެނައިރު މިއަދު 52 މެންބަރުން މި އައިޓަމުގައި ބަހުސް ވާހަކަދެއްކެވިކަން [illegible] އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އެޖެންޑާ އައިޓަމް 11 ނިމުނީ.

12. ވޯޓަށް އެހުމަށް ހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 12 އަށް އަޅުގަނޑު މި ދަނީ. ވޯޓަށް އެހުމަށް ހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން. 12.1 ދުވަހުގެ މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން ވޯޓަށް އެހުމާ ހިސާބަށް ގޮސްފައިވާ ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން. މި އައިޓަމުގެ ދަށުން މިއަދަށް މަސައްކަތެއް ނެތް.

13. އިތުރު އެހެން މަސައްކަތް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 13 އިތުރު އެހެން މަސައްކަތް. އިތުރު އެހެން މަސައްކަތުގެ ދަށުން މިއަދު އިތުރަށް މަސައްކަތެއް ކުރިއަށް ގެންދާކަށް އެޖެންޑާ އަކު ނެތް. އަޅުގަނޑު މި ރޭގެ ޖަލްސާ ނިންމާލުމުގެ ކުރިން، މިއަދުގެ ޖަލްސާ ނިންމާލުމުގެ ކުރިން ދަންނަވާލަން އެބަ އޮތް ރިޔާސަތުން ދަންނަވާލަންޖެހޭ ދެންނެވުމެއް. ގަވާއިދު ކޮމިޓީގައި ހިންވަޑައިގަންނަވާ މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މާރިޔާ އަހުމަދު ދީދީގެ ބަދަލުގައި މިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ރިޟާ އެ ކޮމިޓީން ހަމަޖެއްސެވުމަށް. އަދި އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގައި ހިންވަޑައިގަންނަވާ މިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ރިޟާގެ ބަދަލުގައި މައްޗަންގޮޅީ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މާރިޔާ އަހުމަދު ދީދީ އެ ކޮމިޓީން ހަމަޖެއްސެވުމަށް އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުގެ ލީޑަރު ސިޓީ ފޮނުއްވާފައި ވާތީ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ (2)-29 (ނ)ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެކަން އަޅުގަނޑު އިއްވާލަން ބޭނުން.

ނިންމުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިއަދުގެ ޖަލްސާ ނިންމާލުމުގެ ކުރިން މިއަދު ހެނދުނު 9:00ގައި މި ފެށި ޖަލްސާގެ ރިޔާސަތު އެކި ފަހަރު ވަކިން ބަލަހައްޓަވައިދެއްވި ކަމަށް ބަލައި މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް، ދިއްގަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޒިމާއި [illegible] ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު [illegible] އަޅުގަނޑު ވަރަށް އިޚްލާސްތެރިކަމާ އެކު ޝުކުރު ދަންނަވަން. މި ހިސާބުން އަޅުގަނޑު ޖަލްސާ ނިންމާލަމުން ދަނީ. މާދަމާ ޖަލްސާ އެއް ނޯންނާނެ. އަދި މާދަމާ 1:30ގައި ބަޖެޓަށް ވޯޓަށް ދެންނެވުމާ، އަދި މިހާރު ވޯޓަ ހަމައަށް ގޮސް ހުރި އެހެން ބިލުތަކާ އަދި މާދަމާ

އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ވޯޓާ ހަމަ އަށް ގެންދެވެން ހުރި ބިލުތައް ވޯޓާ ހަމައަށް ދާ ބިލުތަކަކަށް ވޯޓަށް ދެންނެވުން ވެސް 1:30 އިން ފެށިގެން ކުރިއަށް ގެންދާނެ ވާހަކަ މެންބަރުންގެ ސަމާލުކަމަށް ދަންނަވާލަމުން އަޅުގަނޑު މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާ ނިންމައިލާނީ. ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާ އެއް އޮންނާނީ 27 ޑިސެމްބަރު 2012 ވާ ބުރާސްފަތި ދުވަހު ހެނދުނު 9:00ގައި.

والحمد لله رب العالمين. މަޖިލީސް ނިމުނީ.